

L.A.D.A.
CLASIC

D.H. Lawrence

FEMEI
ÎNDRĂGOSTITE

Redactor: Mirella Acsente

Tehnoredactare computerizată: Cristina Bucuroiu, Liubovi Grecea

Coperta: Walter Riess

D.H. Lawrence

WOMEN IN LOVE

11 - 2.11

Toate drepturile asupra acestei ediții
sunt rezervate Editurii LEDA, parte componentă
a GRUPULUI EDITORIAL CORINT

ISBN 973-86879-1-8

Timbrul literar se plătește Uniunii Scriitorilor din România
Cont: 2511.1-171.1/ROL BCR, Sector 1

Pentru comenzi și informații adresați-vă la:

Editura LEDA

Difuzare și Clubul Cărții

Str. Teodosie Rudeanu nr. 21, Sector 1, București

Tel: 222.19.49, 223.19.28; Fax: 222.71.78

E-mail: vanzari@edituracorint.ro

Magazinul virtual: www.edituracorint.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LAWRENCE, D. H.

Femei îndrăgostite / D. H. Lawrence; trad.: Monica Taliu.

- București: Leda, 2004

ISBN 973-86879-1-8

I. Taliu, Monica (trad.)

821.111-31=135.1

Format: 16/54 × 84. Coli tipo: 37

Lucrarea executată la Imprimeria „ARDEALUL” Cluj

B-dul 21 Decembrie nr. 146 Cluj-Napoca. Tel.: 413871; Fax: 413883

Comanda nr. 60011/2006

D.H. Lawrence

FEMEI
ÎNDRĂGOSTITE

Traducere de Monica Taliu

Prefață de Dan Grigorescu

CAPITOLUL I SURORILE

ÎNTR-O DIMINEAȚĂ, Ursula și Gudrun¹ Brangwen stăteau în firida ferestrei boltite din casa tatălui lor în Beldover, lucrând și vorbind. Ursula cosea o broderie viu colorată iar Gudrun desena pe o tăbliță pe care o ținea pe genunchi. Tăceau, vorbind doar atunci când câte un gând le rătăcea prin minte.

— Ursula, zise Gudrun, chiar nu vrei să te măriți?

Ursula dădu drumul broderiei să-i cadă în poală și ridică privirea. Chipul ei avea o expresie calmă și atentă.

— Nu știu, replică ea. Depinde ce înțelegi prin asta.

Gudrun fu puțin surprinsă. O privi pe sora ei timp de câteva momente.

— Ei bine, zise ea pe un ton ironic, nu înțeleg decât un singur lucru! Dar totuși, nu crezi — și aici se întristă puțin — că ai fi mai avantajată decât ești acum?

Chipul Ursulei se întunecă.

— S-ar putea, zise ea. Dar nu sunt sigură.

Gudrun se opri din nou, ușor iritată. Voia să fie cât mai explicită.

— Nu crezi că e necesar să știi cum e să fii măritată? întrebă ea.

¹ Sf. Ursula a fost o sfântă din Anglia, o fecioară care se presupune că a fost martirizată împreună cu 11.000 dintre adeptele sale virgine când o misiune de pace în Valea Rinului a avut ca rezultat invazia hunilor care au ucis femeile de lângă Colonia (Köln), posibil în secolul al IV-lea, pentru că Ursula a refuzat să se căsătorească cu conducătorul lor. Într-o legendă teutonă, Gudrun era fiica lui Giuki, regele Nibelungilor. După ce și-a ucis cei doi fii, le-a oferit inimile soțului ei, Atli, regele hunilor, să le mănânce înainte să-l ucidă și pe el. (Toate notele de subsol aparțin editorului textului în limba engleză.)

— Crezi că e nevoie să știi? replică Ursula.

— Trebuie, într-un fel sau altul, zise Gudrun destul de rece. Nu e chiar plăcut, dar trebuie să treci prin asta cumva.

— Nu chiar, zise Ursula. Mai degrabă să vezi cum e finalul unei asemenea experiențe.

Gudrun stătea nemișcată, ca să fie atentă la discuție.

— Desigur, spuse ea, mai e și lucrul acesta de luat în considerare.

Acestea fiind spuse, conversația se încheie. Ușor supărată, Gudrun își luă guma și începu să șteargă o parte din desen. Ursula broda foarte preocupată.

— N-ai lua în calcul o partidă bună? întrebă Gudrun.

— Cred că am respins câteva, spuse Ursula.

— Chiar așa? Gudrun se îmbujoră puternic. Dar era vorba și de ceva avere? A fost vorba de așa ceva?

— O mie pe an și era un bărbat pe cinste. Mi-a plăcut de el tare mult, zise Ursula.

— Chiar așa? Dar nu te-a tentat, totuși?

— Teoretic, dar nu practic, zise Ursula. Când ajungi la momentul hotărârii, poți simți că nu te mai interesează. Păi dacă aș fi tentată să fac asta, m-aș mărita cât ai clipi. Dar eu sunt tentată să nu o fac.

Cele două surori se amuzară și chipul li se luminează deodată.

— Nu-i așa că-i uimitor, strigă Gudrun, cât de mult ești tentat să rezisti ispitei?

Amândouă au râs, uitându-se una la alta. Dar sufletul le era încărcat de teamă.

Urmă o pauză lungă, timp în care Ursula continuă să brodeze și Gudrun își relua desenul. Cele două surori erau femei. Ursula avea douăzeci și șase de ani, iar Gudrun douăzeci și cinci. Dar chipul amândurora păstra un ușor aer feciorelnic, tipic pentru fetele din ziua de azi, părând mai degrabă surori cu Artemis decât cu Hebe². Gudrun era foarte frumoasă, molatică, și avea o piele catifelată și

² Ambele erau ficele lui Zeus. Artemis era zeița castității și a vânătorii (echivalenta zeiței romane Diana), iar Hebe era zeița tinereții, al cărei rol era să-i servească pe zei și să se ocupe de treburile lor casnice.

o constituție firavă. Purta o rochie din mătase de culoare bleumarin cu dantelă încrețită de in de culoare albastră și verde la gât și mâneci; și purta ciorapi verde-smarald. Atitudinea sa încrezătoare, dar și sfioasă, contrasta cu firea sensibilă a Ursulei. Oamenii din orașul de provincie, intimidati de perfecta stăpânire de sine a lui Gudrun și de lipsa manierelor ei, spuneau despre ea: „E o femeie deșteaptă”. Ea tocmai se întorsese din Londra, unde petrecuse câțiva ani, făcându-și ucenicia la o școală de arte frumoase și trăindu-și viața prin atelierele de sculptură.

— Speram să-mi apară un bărbat în cale, spuse Gudrun, prinzându-și deodată buza de jos cu dinții și arborând o grimasă ciudată, care era pe jumătate un zâmbet viclean, pe jumătate suferință. Ursulei îi era teamă.

— Deci, ai venit acasă și te aștepti să-l găsești aici? râse ea.

— O, draga mea, strigă Gudrun strident. Nu m-aș abate din calea mea ca să-l caut. Dar dacă s-ar întâmpla cumva să-mi apară în cale un ins foarte atrăgător, cu suficienți bani — ei bine — se întrerupse ea ironic. Apoi o privi iscoditor pe Ursula, de parcă voia să-i studieze reacția. Tu nu simți că te plictisești? o întrebă pe sora ei. Nu simți că lucrurile nu se concretizează? Nimic nu se concretizează. Totul moare în fașă.

— Ce moare în fașă? întrebă Ursula.

— O, totul — ceva — lucrurile în general.

Urmă o pauză, timp în care surorile se gândiră în treacăt la soarta lor.

— Chiar e ceva care te înspăimântă, spuse Ursula, după care iar urmă o pauză. Dar tu speri să ajungi cineva doar dacă te căsătorești?

— Se pare că acesta este următorul pas inevitabil, spuse Gudrun.

Ursula cântări răspunsul, cu oarecare amărăciune. Era învățătoare la Școala elementară din Willey Green, și asta de câțiva ani buni.

— Știu, spuse ea, așa e când te gândești la un lucru doar teoretic. Dar imaginează-ți: orice bărbat pe care-l cunoști, închipuie-ți că vine acasă la cineva în fiecare seară și-i dă binețe și un sărut...

Urmă o pauză nesemnificativă.

— Da, spuse Gudrun cu o voce abia simțită. E pur și simplu imposibil. Oamenii fac în așa fel încât să devină imposibil.

— Desigur, mai sunt și copiii la mijloc — spuse Ursula plină de îndoială.

Chipul lui Gudrun se înăspri.

— Chiar îți dorești copii, Ursula? întrebă ea pe un ton rece. Ursula o privi uimită, bulversată.

— Cred că această problemă mă depășește, zise ea.

— Așa crezi? întrebă Gudrun. Eu nu simt nimic special când mă gândesc la conceperea copiilor.

Gudrun o privi pe Ursula cu un aer inexpressiv, iar chipul ei arăta ca o mască. Ursula se încruntă.

— Poate că sentimentul ăsta nu e chiar real, șovăi ea. Poate că ei nu sunt doriți cu adevărat, sufletește vorbind — doar așa, într-un fel superficial.

Chipul lui Gudrun căpătă o expresie dură. Nu voia să fie prea explicită.

— Când te gândești la copiii altor oameni..., spuse Ursula.

Gudrun o privi din nou aproape ostil pe sora ei.

— Exact, spuse ea ca să încheie conversația.

Cele două surori și-au văzut de lucru în tăcere, Ursula având mereu în ochi acea strălucire ciudată ca a unei flăcări eterice care e captată, prinsă în mreje și surprinsă fără voia ei. Mult timp a locuit singură, lucrând doar pentru ea, trăind de pe o zi pe alta și întotdeauna gândindu-se, încercând să își trăiască viața, să-i înțeleagă semnificația așa cum se pricepea ea. Nu mai ducea o viață activă, dar, undeva, în tenebrele sufletului ei, ceva nedefinit prindea viață. Ce bine ar fi dacă ar putea să răzbată dincolo de ultimul înveliș! Se părea că încearcă să-și strecoare mâinile afară, precum un copil aflat în pânțele mamei, dar nu reușea. Nu încă. Totuși, avea o presimțire ciudată, sesiza ceva care avea să se întâmple.

Își lăsă deoparte broderia și o privi pe sora ei. O considera pe Gudrun atât de fermecătoare, extrem de fermecătoare, cu pielea ei catifelată, frumoasă, cu tenul deosebit de fin și trăsături delicate. Sora ei era zglobie, îi puteai ghici caracterul nostim, firea reținută. Ursula o admira din tot sufletul.

— De ce te-ai întors acasă, Prune? întrebă ea.

Gudrun știa că era admirată. Se opri din desenat și o privi pe Ursula pe sub genele frumos arcuite.

— De ce m-am întors, Ursula? repetă ea. M-am întrebat de o mie de ori.

— Și nu știi?

— Ba da, cred că știu. Cred că întoarcerea mea acasă a fost doar *reculer pour mieux sauter*³.

Și îi aruncă Ursulei o privire lungă, plină de subînțeles.

— Știu, strigă Ursula, părând ușor uimită și dezamăgită, ca și cum n-ar fi știut. Dar unde ai putea sări?

— Oh, nu contează, spuse Gudrun, întrucâtva gânditoare. Dacă sari peste marginea prăpastiei, trebuie să cazi undeva.

— Dar nu e foarte riscant? întrebă Ursula.

Un zâmbet abia conturat, ironic, se ivi pe chipul lui Gudrun.

— Ah! zise ea râzând. Astea nu sunt decât vorbe goale!

Și ca atare încheie din nou discuția. Dar Ursula încă mai medita.

— Și cum ți se pare acasă, acum că te-ai întors? întrebă ea.

Gudrun rămase tăcută și distantă câteva momente înainte să răspundă, apoi spuse pe un ton sincer și distant:

— Mi se pare că sunt o străină aici.

— Dar tata?

Gudrun o privi pe Ursula aproape cu ranchiună, de parcă ar fi fost încolțită.

— Nu m-am gândit la el: m-am abținut, spuse ea pe un ton rece.

— Da, zise Ursula cu o voce tremurată, și discuția se încheie definitiv.

³ A se da înapoi pentru a sări mai bine (fr.).

Surorile păreau că se confruntă cu un abis înspăimântător și parcă ar fi privit dincolo de marginea prăpastiei.

Au continuat să lucreze în tăcere câțva timp, iar obrajii lui Gudrun erau îmbujorați din cauza sentimentelor pe care și le înăbușea. Detesta faptul că ele prinseseră viață.

— Mergem să aruncăm o privire la nuntă? întrebă ea în cele din urmă, pe un ton prea degajat.

— Da! strigă Ursula, entuziasmată, lăsându-și deoparte broderia și zvâcnind, de parcă voia să scape de ceva anume, lăsând astfel să se întrevadă tensiunea din aer și provocând un val de neplăcere care se abătu asupra nervilor lui Gudrun.

În timp ce urca scările, Ursula deveni conștientă de casă, de căminul ei. Dar ura locul ăsta, prea sordid și prea familiar. Se temea de resentimentul puternic pe care-l avea când se gândea la casa ei, la societatea și atmosfera din jur, la viața asta demodată. Sentimentul ăsta o făcea să se înspăimânte.

Curând, cele două fete mergeau grăbite pe drumul principal din Beldover, o stradă largă, unde se aflau și prăvălii, și case de-a dreptul neînsemnate și sordide, dar fără să aibă un aspect sărăcăcios. Gudrun, proaspăt sosită în oraș, după ce trăise în Chelsea și Sussex, respingea cu cruzime urâtenia amorfă a micului oraș minier din Midlands. Totuși, continua să meargă mai departe, trecând pe strada pietruită, interminabilă și amorfă, observând la scară redusă micimea lumii din jur. Se afla sub privirile scrutătoare ale celor din jur și se simțea supusă unui chin interminabil. Era ciudat că se hotărâse să se întoarcă și să observe impactul pe care-l avea asupra ei această urâtenie diformă și plictisitoare. De ce dorise să se supună ei, de ce tot mai voia să se supună acestui lucru, adică torturii de nesuportat cauzată de acești oameni urâți, neînsemnați, de acest mediu rural deformat? Se simțea ca o insectă târându-se prin praf. Era copleșită de repulsie.

Cele două surori se abătură de la strada principală, trecură pe lângă o grădină mică, unde zăceau cu nerușinare cotoare de varză, negre de funingine. Nimeni nu părea să fie rușinat. Nimeni nu era deloc rușinat de asta.

— Zici că e o țară dintr-o lume subterană, spuse Gudrun. Minerii o aduc la suprafață o dată cu ei, o dezgroapă. Ursula, e minunat, e într-adevăr minunat — e cu adevărat extraordinar, e o altă lume. Oamenii par toți vârcolaci și totul este fantomatic. Totul este o copie diavolească a lumii reale, o imitație, ceva diavolesc, totul e spurcat, totul e sordid. E o nebunie întreagă, Ursula.

Surorile traversau o potecă negricioasă printr-un câmp întunecat și murdar. La stânga se deschidea o perspectivă amplă, o vale minieră, iar vizavi se aflau dealuri împădurite, plantate cu porumb, iar întregul peisaj era încețoșat, de parcă vedeai printr-un voal de crep. Fumul albicios și negru se ridica în rotocoale neîntrerupte, ca și cum era ceva magic în văzduhul întunecat. În apropiere se vedeau șirurile lungi, drepte de locuințe, așezate de-a lungul drumului care cotea spre coasta dealului. Locuințele erau din cărămidă sfărâmicioasă, roșu închis, cu acoperișurile din țiglă închisă la culoare. Poteca negricioasă pe care mergeau cele două surori era bătătorită de minerii care treceau zilnic pe acolo și era despărțită de câmpie prin garduri de fier. Pârleazul care dădea înspre drumul principal fusese tocit de pantalonii de moleschin ai minerilor care treceau pe acolo, până devenise lustruit. Acum cele două fete pășeau printre șiruri de locuințe mai săracăcioase. Femeile stăteau și bârfeau în capătul corpului de case, cu brațele încrucișate peste șorturile aspre, și le aruncau surorilor Brangwen priviri lungi și scrutătoare, asemănătoare cu ale aborigenilor; copiii le strigau în fel și chip.

Gudrun își vedea de drum mai departe, pe jumătate uimită. Dacă asta se chema viață, dacă aceștia erau oameni care trăiau într-o lume a lor, atunci cum era lumea ei de afară? Era conștientă că purta ciorapi de un verde ca firul ierbii, o pălărie de velur mare verde, haina lungă și moale de un albastru aprins. Și simțea că parcă plutește prin aer, cu pași nesiguri, iar inima i se strângea la gândul că în orice clipă ar putea fi aruncată la pământ. Se temea.

Se agăță de Ursula, care trecuse de mai multe ori prin asemenea experiențe și se deprinsese cu această lume întunecată, primară și ostilă care le viola intimitatea. Dar în tot

acest timp, sufletul îi era sfâșiat, de parcă era supus unui chin: „Vreau să mă întorc, vreau să plec, nu vreau să știu de lumea asta, să știu că există așa ceva.”

Totuși trebuia să meargă mai departe.

Ursula simțea suferința surorii ei.

— Urăști lumea asta, nu-i așa? întrebă ea.

— Mă nedumerește, bolborosi Gudrun.

— N-ai să stai prea mult, răspunse Ursula.

Și Gudrun merse mai departe, căutând să se elibereze.

S-au îndepărtat de zona minieră, au cotit pe lângă deal și au ajuns în ținutul mai curat de dincolo, în Willey Green. Totuși, peste câmpii și peste dealurile împădurite mai persista încă o undă slabă de întunecime ce părea că sclipește misterios în văzduh. Era o zi de primăvară, răcoroasă, cu câteva raze de soare. Flori galbene de rostopască se ițeau de sub gardurile vii, iar în grădinile căsuțelor din Willey Green tufișurile de coacăze începeau să înverzească, florile cenușii de alyssum care se cățărau pe ziduri era întrepătrunse de flori mici albe.

Întorcându-se, cele două surori au ieșit din drumul principal care cobora de-a lungul malului înalt și ducea spre biserică. Acolo, la ultima cotitură a drumului, ascuns de copaci, se afla un grup micuț de oameni care, răbdători, așteptau să vadă nunta. Fiica celui mai mare proprietar de mine din ținut, Thomas Crich, se căsătorea cu un ofițer de marină.

— Hai să ne întoarcem, spuse Gudrun, îndepărtându-se. Acolo sunt toți oamenii ăia.

Și se opri șovăielnic în drum.

— Nu trebuie să-ți pese de ei, spuse Ursula. Sunt oameni cumsecade. Toți mă cunosc, nu-i băga în seamă.

— Dar trebuie să trecem printre ei? întrebă Gudrun.

— Sunt chiar oameni cumsecade, zău, spuse Ursula, mergând înainte.

Și cele două surori se apropiară împreună de grupul de oameni de rând care erau nerăbdători și atenți. În mare parte erau femei, soțiile minerilor, care păreau fără vlagă. Chipurile lor erau vigilente și păreau din altă lume.

Cele două surori se țineau strâns una de cealaltă și se îndreptară direct spre poartă. Femeile le făcură loc să treacă, dar nu îndeajuns, de parcă n-ar fi vrut să le cedeze calea. Surorile trecură în tăcere de poarta de piatră și urcară treptele până ajunseră pe covorul roșu, în timp ce un polițist le înlesnea înaintarea.

— Cât au costat ciorapii? se auzi o voce în spatele lui Gudrun.

Deodată fata fu cuprinsă de o furie cumplită, violentă și criminală. Ar fi vrut ca toată lumea de acolo să dispară, să fie anihilată, pentru ca lumea din jurul ei să rămână imaculată. Ura nespus să meargă pe aleea din curtea bisericii, să pășească pe covorul roșu, să continue să înainteze sub privirile lor.

— Nu vreau să intru în biserică, spuse ea deodată, cu asemenea hotărâre încât Ursula se opri imediat, se întoarse și o luă înspre o alee laterală care ducea înspre o altă poartă micuță la Școala elementară, al cărei teren se învecina cu cel al bisericii.

Dincolo de poarta școlii, în fața bisericii, unde se aflau arbuști, Ursula se așeză un moment ca să se odihnească pe zidul jos de piatră, sub tufele de dafin. În spatele ei, clădirea mare și roșie a școlii se ridica tăcută, cu ferestrele toate deschise, așa cum se întâmpla când nu erau ore. Dincolo de tufișuri, în fața ei se vedeau acoperișurile deschise la culoare și turnul vechii biserici. Surorile erau ascunse de frunziș.

Gudrun se așeză în tăcere. Buzele îi erau strânse și privea în altă parte. Regreta amarnic faptul că se mai întorsese. Ursula o privi și se gândi că era uimitor de frumoasă, așa îmbujorată cum era din cauza stânjenelii. Dar temperamentul Ursulei era îngrădit de o oarecare constrângere, o stare de oboseală impusă de sora ei. Ursula își dorea să fie singură, să se elibereze de rigiditatea, de prezența asupritoare a surorii ei.

— O să rămânem aici? întrebă Gudrun.

— Mă odihneam și eu puțin, spuse Ursula, ridicându-se în picioare de parcă s-ar fi simțit dojenită. O să stăm în colț lângă terenul de tenis, o să vedem totul de acolo.

Preț de câteva momente, lumina soarelui invadea curtea bisericii, se simțea un parfum abia perceptibil de sevă și de

primăvară, poate de violete ivindu-se printre morminte. Răsărise-ră câteva margarete albe, strălucitoare ca niște înger. Văzduhul era plin de aroma frunzelor de fag roșu mijind, roșii ca sângele.

Fix la ora unsprezece, trăsurile începură să sosească. Se produse o rumoare în mulțimea strânsă la poartă, oamenii erau atenți, în timp ce o trăsură se apropia, nuntașii urcau treptele și pășeau pe covorul roșu spre biserică. Cu toții erau veseli și entuziasmați pentru că soarele strălucea.

Gudrun îi privi cu atenție, cu o curiozitate obiectivă. Îi privea pe fiecare de sus până jos, ca pe niște personaje dintr-o carte, sau ca pe niște modele pentru un pictor, ca pe niște marionete la teatru, ca pe o operă finisată. Îi plăcea să le recunoască diverse calități, să-i vadă așa cum erau de fapt, să-i plaseze în mediul lor tipic, să și-i întipărească în minte pentru totdeauna, așa cum treceau prin fața ei pe alea spre biserică. Îi cunoștea, pentru ea erau asemenea unui plic scris, închis, parafat și ștampilat. Nici unul dintre ei nu mai era o persoană necunoscută pentru ea, îi descifrase pe toți, până în momentul în care familia Crich începu să apară. Atunci i se trezi interesul. Aici era ceva ce ea nu preconizase.

Sosi mama, doamna Crich, cu fiul ei mai mare Gerald. Femeia era o persoană ciudată, cam șleampătă, în ciuda eforturilor vizibile pe care le făcuse ca să arate decent în acea zi. Chipul ei era palid, avea o culoare gălbuie, pielea îi era netedă și străvezie, avea tendința să se aplece în față, iar trăsăturile îi erau puternic reliefate, impunătoare, și avea o privire încordată, nepăsătoare și incisivă. Părul ei lipsit de culoare era nepieptănat, şuvițe rebele îi ieșeau de sub pălăria albastră de mătase și atârnav pe haina din mătase bleumarin. Părea o femeie cu idei fixe, pe care și le ascundea, dar extrem de mândră.

Fiul ei era genul de bărbat atrăgător, bronzat, puțin peste înălțimea medie, bine făcut și aproape exagerat de bine îmbrăcat. Dar avea și el aceeași privire stranie, precaută, o strălucire de care nu era conștient, de parcă n-ar fi fost de-o seamă cu oamenii din jurul lui.

Gudrun l-a zărit imediat. Avea un aer nordic care o atrăgea ca un magnet. Tenul său curat, nordic și părul blond străluceau

precum razele unui soare cu dinți care se reflecta în cristalele de gheață. Iar el părea atât de diferit, inabordabil, imaculat precum zapada arctică. E posibil să fi avut treizeci de ani, poate chiar mai mult. Frumusețea sa sclipitoare, masculinitatea asemănătoare unui lup tânăr, agil și surâzător nu o orbeau într-atât încât să nu fie conștientă de comportamentul lui predominant rigid și bizar, de pericolul care se ascundea dincolo de firea sa nesupusă. „Totemul său este lupul”, își repetă ea. „Mama sa este o lupoaică bătrână și neîmblânzită.” Apoi starea ei mintală ajunsese pe culmile paroxismului, ale extazului, de parcă ar fi făcut vreo descoperire incredibilă de care nimeni nu mai știa. O stare ciudată de extaz puse stăpânire pe ea, iar sângele îi curgea prin vene cu o viteză care o aducea într-o stare de emoție extremă.

„Doamne, Dumnezeuule, exclamă în sine ea, ce mai e și asta?”

Apoi, câteva momente mai târziu, își spuse cu calm: „Vreau să-l cunosc mai bine pe acel bărbat”. Era chinuită de dorința de a-l vedea din nou, de nostalgia, de nevoia de a-l vedea din nou, ca să se convingă că nu se înșelase întru totul, că nu își făcuse iluzii, că într-adevăr avea o senzație stranie și copleșitoare provocată de prezența lui și că îl percepea ca făcând parte din ființa ei, deși se temea destul de tare de el. „Oare eu sunt cu adevărat aleasa lui, chiar există o lumină polară, ușor aurie, care să ne învâluie doar pe noi doi?” se întrebă ea. Nu-i venea să creadă și rămase pe gânduri, fără să-și dea seama de ceea ce se întâmpla în jurul ei.

Domnișoarele de onoare erau acolo și totuși mirele nu venise. Ursula se întreba dacă nu-i scapă ceva și dacă nu cumva nunta ar putea să eșueze. Se simțea confuză, de parcă totul depindea de ea. Sosiseră și domnișoarele de onoare care trebuiau să intre primele în biserică. Ursula le privea cum urcau scările. O cunoștea pe una dintre ele, o femeie înaltă, molatică și îndărătnică, cu o claie de păr blond și un chip prelung și palid. Era vorba de Hermione Roddice⁴, o prietenă de-a familiei Crich. Pe măsură ce

⁴ Inspirată de binecunoscuta amfitrionă de atunci, Lady Ottoline Morrell (1873-1938), care i-a oferit lui Lawrence un loc de refugiu la Garsington, conacul ei din Oxfordshire, în mai multe rânduri, după ce

înainta cu capul sus, își clătina pălăria enormă, turtită, din catifea galben pai, cu pene cenușii de struț. Înainta ușor, aproape plutind, și parcă nu-și dădea seama de asta, iar chipul ei prelung și palid era îndreptat în sus ca să nu-i vadă pe cei din jur. Era bogată. Purta o rochie de catifea subțire, mătăsoasă, de un galben pai, și ducea în brațe multe flori micuțe, trandafirii de ciclamen. Pantofii și ciorapii aveau o culoare gri-maronie, care se asorta cu penele de la pălărie, iar părul îl avea bogat și mergea parcă plutind, fără să-și miște umerii, ceea ce era ciudat, fiindcă era o mișcare involuntară și bizară. Era o femeie impunătoare, îmbrăcată încântător în culori galben pai și trandafirii închis, dar totuși avea un aer macabru și cumva respingător. Oamenii tăceau când trecea ea, fiind impresionați, incitați, pe punctul de a o lua în râs, dar totuși, dintr-un motiv anume, nu o făceau. Chipul ei palid, prelung, era îndreptat în sus, după moda impusă de Rossetti⁵, și părea tulburat, de parcă un șir întreg de gânduri nu-i dădeau liniște și nici ea nu părea în stare să scape de ele.

Ursula o urmărea fascinată. O cunoștea puțin. Hermione era cea mai remarcabilă femeie din Midlands. Tatăl ei era un baronet din Derbyshire de școală veche, iar ea era o femeie de școală nouă, emanând un aer intelectual, dură și teribil de conștientă de ea. Era deosebit de pasionată de schimbări radicale și se dedica întru totul cauzei publice. Dar era genul de femeie supusă bărbatului, accepta ideea că lumea este guvernată de bărbați.

Avea multe afinități, din punct de vedere spiritual și rațional, cu diverși bărbați influenți. Printre acești bărbați, Ursula îl

s-au împrietenit în 1915. Când Lawrence i-a trimis manuscrisul romanului *Femei îndrăgostite* a fost îngrozită de felul în care a descris-o, „căci nimic n-ar fi putut fi mai dezgustător, în mod voit răuvoitor și mai demn de dispreț decât descrierea pe care am întâlnit-o aici”. Citat din Robert Gathorne-Hardy (ed.), *Ottoline at Garsington: Memoirs of Lady Ottoline Morrell 1915-1918* (Londra, Faber and Faber, 1974), p. 128.

⁵ Inspirată de modelele din picturile lui Dante Gabriel Rossetti (1828-1882), conducătorul mișcării preraphaelite; sugerează o extremă răceală spirituală și o stare mintală bolnăvicioasă.

cunoștea doar pe Rupert Birkin, care era unul dintre inspectorii școlari din district. Dar Gudrun mai întâlnise și alții în Londra. Împreună cu prietenii ei artiști, Gudrun se învârtise în diverse cercuri sociale și astfel ajunsese să cunoască deja destui oameni cu reputație și prestigiu. O întâlnise de două ori pe Hermione, dar nu s-au plăcut. Ar fi ciudat dacă s-ar întâlni din nou aici în Midlands, unde statutul lor social era atât de diferit și mai ales după ce se întâlniseră pe la diverse cunoștințe din oraș și se tratau ca de la egal la egal. Căci Gudrun avusese succes în plan social și avea prieteni în rândurile acelei mici aristocrații care întreținea artele.

Hermione era conștientă de faptul că era bine îmbrăcată; era conștientă de faptul că este egală din punct de vedere social, dacă nu chiar superioară, oricărei persoane pe care avea ocazia să o întâlnească în Willey Green. Știa că este acceptată într-un mediu cultural și intelectual. Era o *Kulturträger*⁶, un medium pentru cultivarea ideilor noi. Era la curent cu tot ce era nou, fie în societate, în gândire, în domeniul public, sau chiar în artă, se învârtea într-un mediu elitist și se simțea în largul ei acolo. Nimeni nu îi putea sta în cale, nimeni nu putea să o ironizeze, pentru că ea se afla întotdeauna printre cei din frunte, iar cei care îi erau împotrivă erau sub nivelul ei, fie ca rang, avere, sau când trebuiau să facă o corelare de idei, să anticipeze cursul evenimentelor și să aibă o anumită capacitate de înțelegere. Așadar, ea era invulnerabilă. Toată viața căutase să fie invulnerabilă, de neatacat, și să scape judecății simple a celor din jur.

Și totuși, sufletește, era chinuită și vulnerabilă. Chiar atunci când mergea pe aleea spre biserică, deși era conștientă că tot timpul s-a situat dincolo de judecata simplă a tuturor și știa perfect că înfățișarea sa era ireproșabilă și în conformitate cu cele mai aprige norme, trecea printr-un chin, în ciuda încrederii de sine și a mândriei ei. Se simțea vulnerabilă în fața atacurilor

⁶ Susținător sau apărător al civilizației (germ.); literal înseamnă „purător de cultură”.

directe, a ironiei și a ranchiunei celor din jur. Întotdeauna se simțise vulnerabilă și mai tot timpul existase o fisură ascunsă în platoșa ei. Nici ea nu știa ce era. Putea fi vorba de o lipsă de robustețe, nu avea acea încredere firească în sine și simțea un gol imens, un vid, o deficiență a propriei ființe.

Își dorea ca cineva să remedieze această deficiență, să o remedieze o dată pentru totdeauna. Tânjea după Rupert Birkin. Când el se afla în apropiere, ea se simțea întregită, era încrezătoare. În restul timpului se afla pe un teren nisipos, deasupra unei prăpăstii și, în ciuda vanității și a siguranței de sine, orice slujnică de rând cu un temperament ferm și de nezdruncat ar fi putut să o arunce în acest abis al incertitudinii cu un simplu gest care se voia batjocoritor sau disprețuitor. Și în tot acest timp, femeia aceasta melancolică și chinuită își aduna armele de apărare, care constau în cunoștințe estetice, culturale, viziuni asupra lumii și imparțialitate. Totuși, niciodată nu reușise să astupe golul teribil cauzat de nemulțumirea de sine.

Ce bine ar fi dacă Birkin ar stabili o legătură apropiată și trainică cu ea, măcar așa s-ar simți la adăpost în timpul acestei călătorii violente numită viață. El ar putea să-i asigure puterea și triumful chiar și asupra îngerilor din Paradis. Ce bine ar fi s-o facă! Dar ea era chinuită de frică, de o presimțire rea. Se făcuse frumoasă, încerca din răspuțeri să ajungă la acel grad de frumusețe și să se situeze într-o lumină avantajoasă atunci când el va trebui să fie convins. Dar întotdeauna exista un gol.

Pe deasupra, el mai era și îndărătnic. O respingea tot timpul. Cu cât ea se străduia mai mult să îl apropie de ea, cu atât mai mult el o îndepărta. Erau amanți de mulți ani. Oh! Lupta asta era extenuantă și atât de dureroasă, iar ea era atât de obosită. Dar totuși credea în ea însăși. Știa că el încearcă să o părăsească, știa că el încearcă, până la urmă, să se despartă de ea și să fie liber. Dar totuși credea că e îndeajuns de puternică pentru a-l păstra, avea încredere în gândirea ei superioară. Și gândirea lui era superioară, iar ea era piatra de încercare pentru ca el să descopere adevărul. Singurul lucru de care avea nevoie era ca el să-i fie alături.

Încăpățânat precum un copil răsfățat, el voia să abandoneze relația pe care o avea cu ea, care era și cea mai mare realizare a lui. Îndărătnic ca un copil, el voia să rupă legătura sacră ce exista între ei.

Urma să fie prezent la această nuntă, fiindcă era cavaler de onoare. O să stea în biserică să aștepte. O să știe când vine ea. Fu cutremurată de o teamă și o dorință teribilă în timp ce intra pe ușa bisericii. El se afla acolo, bineînțeles că va vedea cât de frumoasă e rochia ei, desigur că va vedea cât de frumoasă se făcuse pentru el. El va înțelege, va putea să vadă că ea e numai a lui și că ea este cea mai potrivită pentru el. Bineînțeles că, până la urmă, el va putea să-și accepte soarta măreață și nu o va respinge.

În această convulsie de pasiune obositoare, ea a intrat în biserică și l-a căutat cu coada ochiului, în vreme ce corpul ei suplu fremăta din cauza stării de agitație. Fiind cavaler de onoare, el va sta lângă altar. Ea trăgea cu coada ochiului, întărâșind momentul în care așteptările ei vor fi confirmate.

Și totuși, el nu era acolo. O adevărată furtună se abătu asupra ei și simți că se îneacă. Fu cuprinsă de o deznădejde devastatoare și se apropie cu pași mecanici de altar. Niciodată nu mai încercase o asemenea senzație de deznădejde profundă și distrugătoare. Era mai rea ca moartea, atât de lipsită de sens și pustiitoare.

Mirele și cavalerul de onoare nu sosiseră încă. Afară consternarea oamenilor creștea. Ursula aproape simțea că e vina ei. Nu putea să suporte gândul că mireasa va veni, dar nu și mirele. Nunta nu trebuie să fie un fiasco, pur și simplu nu trebuie.

Iată că sosi și trăsura miresei, împodobită cu panglici și cocarde. Caii suri, zglobii, luară curba ca să ajungă în fața porții bisericii, ceea ce provocă râsete în adunare. Acesta a fost începutul distracției și al bune dispoziții în cadrul întregii procesiuni. Ușa trăsorii se deschise larg și mireasa se arătă în toată frumusețea ei. Oamenii de pe stradă murmurau încet, așa cum murmură o mulțime nemulțumită.

Tatăl fu primul care ieși în aerul dimineții precum o umbră. Era un bărbat înalt, slab, ros de griji, cu o barbă subțire și neagră

care devenea căruntă. Așteptă la ușa trăsorii răbdător, fără să iasă în evidență. Când se deschise ușa, se văzu o revărsare de verdeață și flori, o explozie de satin și dantelă albă și se auzi sunetul unei voci vesele spunând:

— Eu cum cobor?

Mulțimea din jur fu străbătută de o undă de satisfacție. Toți s-au îngrămădit mai aproape ca s-o privească, plini de entuziasm la apariția capului blond aplecat, încununat de flori, și a piciorului alb, delicat, care se întindea nesigur către treapta trăsorii. Se auzi foșnetul rochiei satinată și mireasa își făcu apariția brusc, parcă plutind în rochia albă la brațul tatălui ei, în umbra matinală a copacilor, râzând pe sub vâl.

— Am făcut-o și pe-asta! zise ea.

Își strecură mâna pe sub brațul tatălui ei cu chipul palid, ros de griji, și, unduindu-și rochia diafană, păși pe eternul covor roșu. Tatăl ei, tăcut și palid, cu barba negricioasă care-l făcea să pară și mai cuprins de griji, urcă treptele bățos, de parcă n-ar fi fost prezent cu sufletul la întreaga procesiune; dar mireasa îl însoțea, toată un zâmbet ce nu putea fi știrbit.

Și mirele nu sosise! Așa ceva Ursula nu putea suporta. Cu sufletul ros de neliniște, ea privea dealul din spate, drumul alb, care cobora la vale și care ar trebui să-i ofere vizibilitate în momentul în care el va sosi. Apăru o trăsură la mare trap. Era destul de vizibilă la orizont. Da, el era. Ursula se întoarse către mireasă și spre ceilalți oameni și din poziția aceea care o avantaja lăsă să-i scape un strigăt nearticulat. Voia să le dea de știre celorlalți că sosea el. Dar strigătul ei era nearticulat și slab și se îmbujoră puternic, oscilând între dorință și un sentiment de confuzie care o înfiora.

Trăsura coborî dealul cu mare viteză și se apropie. Oamenii scoaseră un strigăt. Mireasa, care tocmai ajunsese în capătul scărilor, se întoarse voioasă ca să vadă motivul agitației. Îi văzu pe oamenii agitați, o trăsură care se opri și pe iubitul ei coborând, ocolind caii și intrând în mulțime.

— Tibs! Tibs! strigă ea, cuprinsă de o emoție subită și ușor ironică, stând în capătul aleii, în lumina soarelui și vânturându-și

buchetul. Străduindu-se să-și facă loc prin mulțime, cu pălăria în mână, el nu o auzise.

— Tibs! strigă ea din nou, privind în jos, spre el.

El se uită în sus, involuntar, și îi văzu pe mireasă și pe tatăl ei stând în capătul aleii. Chipul său căpătă o expresie ciudată și surprinsă. Ezită un moment. Apoi se adună suflătește să facă saltul uriaș ca să ajungă la ea.

— Ah-h-h! strigă ea pe un ton ciudat, înăbușit, în timp ce, involuntar, porni spre biserică, se întoarse și fugi, țâșnind cu o viteză uimitoare, bătând din piciorul încălțat în alb și agitându-și rochia albă. Tânărul o urmări, mișcându-se agil ca un ogar care urmărește vânatul, sări treptele și trecu în fugă pe lângă tatăl ei.

— Hei, du-te după ea! tipă femeia vulgară din mulțimea de jos, atrasă subit în jocul amuzant.

Florile pe care le purta se scuturaseră și ea își încetini fuga pentru a da colțul bisericii. Privi în spate și, scoțând un râs salbatic ce se voia o provocare, se întoarse, ezită și dispăru pe după stâlpul din piatră. Cât ai clipi, mirele, cu trupul aplecat în față, o luă la fugă, se prinse cu mâna de piatră și dispăru din vedere, antrenat în urmărire. În clipa următoare mulțimea de la poartă izbucni în strigăte și exclamații de entuziasm. Și apoi Ursula îl observă din nou pe domnul Crich, întunecat și gârbovit, așteptând singur pe alee și urmărind cu un chip inexpresiv fuga spre biserică. Totul se terminase și el se întoarse ca să se uite în spate la Rupert Birkin, care veni imediat și li se alătură.

— Noi o să mergem în urma alaiului, spuse Birkin, cu un câmbet șters pe chip.

— Da, replică laconic tatăl.

Și cei doi bărbați se întoarseră și meraseră împreună pe alee.

Birkin era la fel de slab ca și domnul Crich, cu o înfățișare palidă și bolnăvicioasă. Avea o față îngustă, dar frumos armonizată. Își târșăia unul din picioare, dar făcea asta cu bunăștiință. Deși era îmbrăcat adecvat, totuși aspectul său lăsa oarecum de dorit și asta îl făcea să arate cumva ridicol în hainele pe care le purta. Avea o fire perspicace și independentă și nu era

genul care să se supună unor convenții sociale. Totuși se supunea părerii majorității și se autoironiza.

Nu-i plăcea să iasă în evidență și făcea asta într-o manieră perfectă și încântătoare. Având în vedere mediul în care se învârtea și faptul că se adapta în funcție de interlocutorul său și de împrejurările date, el reușise atât de bine să fie verosimil în ceea ce privește banalitatea firii lui încât, cel puțin pe moment, interlocutorii săi erau intimidați și dezarmați dacă atentau la onestitatea lui.

Acum purta o discuție lejeră și plăcută cu domnul Crich în timp ce mergeau pe alee; îi plăcea să jongleze cu diverse situații, să tot jongleze, fără să ceară nimic în schimb decât lipsa unei constrângeri.

— Îmi pare rău că am întârziat atât de mult, spuse el. N-am găsit o copcă, așa că ne-a luat mult timp până ne-am încheiat la ghetе. Dar dumneavoastră ați venit la timp.

— De obicei venim la timp, spuse domnul Crich.

— Iar eu întârzii mereu, spuse Birkin. Astăzi chiar era să ajung la timp, dar din nefericire nu s-a întâmplat asta. Îmi pare rău.

Cei doi bărbați au plecat, căci pe moment nu mai era nimic de văzut. Ursula rămase cu gândul la Birkin.

Se simțea provocată, atrasă de el și enervată. Voia să-l cunoască mai bine. Vorbise cu el o dată sau de două ori, dar numai în calitatea lui de inspector. Se gândea că el e conștient de faptul că între ei se stabilise oarecum o conexiune, un acord firesc și tacit, un limbaj comun. Dar nu existase suficient timp pentru ca această legătură să evolueze. Era ceva care o îndepărta, dar în același timp se și simțea atrasă de el. El era dominat de o oarecare ostilitate, o reținere ascunsă care-l caracteriza și care-l făcea să pară rece și inabordabil.

Totuși, ea dorea să-l cunoască.

— Ce părere ai despre Rupert Birkin? o întrebă ea cu oarecare reținere pe Gudrun, căci nu voia să discute despre el.

— Ce părere am despre Rupert Birkin? repetă Gudrun. Cred că este atrăgător — cu siguranță e. Ceea ce-mi displace la el este

felul în care se poartă cu alții — felul în care se poartă cu orice găsculiță ca și cum i-ar purta un respect deosebit. Te simți atât de trădat.

— De ce face asta? spuse Ursula.

— Pentru că nu are discernământ, cel puțin în ceea ce-i privește pe oamenii din jur, răspunse Gudrun. Crede-mă pe cuvânt, se comportă cu orice găsculiță așa cum se comportă cu mine sau cu tine — și asta e o adevărată insultă.

— Da, așa e, spuse Ursula. Trebuie să știi să faci o diferență.

— Da, trebuie să știi să faci o diferență, repetă Gudrun. Dar, altminteri, este un tip minunat, cu un caracter remarcabil. Dar nu poți să ai încredere în el.

— Da, spuse Ursula, ezitând.

Întotdeauna trebuise să fie de acord cu categorisirile lui Gudrun, chiar atunci când nu încuviința întru totul.

Surorile ședeau tăcute, așteptând să iasă alaiul nuntașilor. Gudrun nu prea voia să mai ia parte la discuție. Voia să se gândească la Gerald Crich. Voia să se convingă dacă mai avea sentimente la fel de puternice ca atunci când îl văzuse. Voia să nu fie luată pe nepregătite.

Înăuntru, în biserică, nunta mai continua. Hermione Roddice se gândea doar la Birkin. El ședea lângă ea, iar ea părea că se mișcă doar în jurul lui. Voia să stea lângă el și să-l atingă. Nu prea știa sigur dacă el se află lângă ea, din moment ce nu-l atinsese. Totuși stătu nemișcată pe parcursul nunții.

Suferise atât de amarnic atunci când el nu apăruse la timp, încât chiar și acum se simțea năucită. Nervii nu-i dădeau pace și era chinuită de gândul că el ar putea să nu fie lângă ea. Îl așteptase, cuprinsă de o stare ușoară de delir cauzată de o nervozitate aprigă. Cum stătea așa, dusă pe gânduri, cu o privire fermecată, ceea ce-i conferea o înfățișare spirituală, precum a ingerilor, dar care nu era altceva decât o manifestare a chinului prin care trecea, ea părea atât de tristă încât el simți că i se rupe sufletul de milă. El îi observă capul aplecat, privirea fermecată ca a unei persoane extaziate, dar care avea un aer demonic. Simțind că el se uită la ea, ea își ridică privirea și i-o căută pe a

lui, iar ochii ei frumoși, cenușii, îi trimiteau priviri cu subînțeles. Dar el își feri privirea, ea își lăsă capul în jos, rănită și rușinată, continuând să treacă prin același chin sufletesc. Și el era chinuit de același sentiment de jenă, fiind neplăcut impresionat și având un sentiment de milă profundă față de ea, pentru că nu voia să-i întâlnească privirea, nu voia ca ea să se uite la el cu subînțeles.

Mirii fuseseră căsătoriți, iar alaiul intră în sacristie. Hermione se înghesui involuntar lângă Birkin ca să-l atingă. Iar el acceptă.

Afară, Gudrun și Ursula îl ascultau pe tatăl lor cântând la orgă. Întotdeauna îi plăcuse să cânte marșuri de nuntă. Iată că veneau și tinerii căsătoriți. Clopotele băteau iar aerul vibra. Ursula se întreba dacă pomii și florile puteau simți vibrațiile și ce credeau despre asta, despre această agitație ciudată în aer. Mireasa mergea destul de timidă la brațul mirelui care privea în sus, spre cer, închizându-și și deschizându-și ochii involuntar, ca și cum ar fi fost total absent. Avea un aer comic, așa cum clipea și încerca să se integreze în peisaj, când, deodată, simți o emoție puternică și violentă când fu supus privirilor mulțimii. Avea o înfățișare tipică pentru un ofițer de marină, viril și prezent la datorie.

Birkin veni cu Hermione. Ea avea o privire fermecată și triumfătoare, precum a îngerilor căzuți în iad, dar mântuiți, și totuși ochii ei aveau ceva oarecum demonic, acum că mergea cu Birkin la braț. Iar el avea un chip inexpressiv, neutru, și părea dominat de ea, ca și cum, fără îndoială, asta ar fi fost soarta lui.

Apăru și Gerald Crich, blond, chipeș, cu un aspect sănătos și cu o mare cantitate de energie nerisipită. Mergea țănoș și sigur pe sine, iar înfățișarea sa binevoitoare și aproape fericită ascundea un aer misterios.

Gudrun se ridică brusc și plecă. Nu putea suporta asta. Voia să fie singură, să-și analizeze sentimentul acesta ciudat, profund, care o schimbase pe de-a-ntregul.

CAPITOLUL II

SHORTLANDS

FAMILIA BRANGWEN SE ÎNAPOIE ACASĂ, la Beldover, iar nunta-
și se adunară la Shortlands, proprietatea familiei Crich. Era o
casă vagon, veche, joasă, un fel de conac de țară care se întindea
de-a lungul unui povârniș înalt, chiar dincolo de lacul mic și
îngust numit Willey Water. Domeniul din Shortlands avea
vedere spre o pajiște înclinată care putea foarte bine să fie soco-
tită și parc, datorită copacilor mari, singuratici care erau răsfirați
îci-colo, dincolo de lacul mic și de dealul împădurit care reușea
să acopere priveliștea oferită de valea minieră, dar nu reușise să
ascundă fumul ce se ridica. Cu toate acestea, peisajul era rural și
pitoresc, foarte liniștit, iar casa avea un farmec aparte.

Acum era plină de membrii familiei și de nuntași. Tatăl, care
nu se simțea bine, se retrase să se odihnească. Gerald era gazda.
Stătea în holul primitiv de la intrare, amabil și degajat,
ocupându-se de bărbați. Părea că această misiune socială îi face
plăcere, zâmbea și era cât se poate de ospitalier.

Femeile se învârtteau prin cameră ușor dezorientate, fiind
asaltate din toate părțile de către cele trei fete măritate ale
familiei. În tot acest răstimp, puteai auzi vocea caracteristică,
imperioasă, a vreunei femei din familia Crich strigând: "Helen,
vino aici puțin", „Marjory, vreau să stai aici", „A, ascultă,
doamnă Witham ...". Fustele se auzeau foșnind, femeile elegante
își trimiteau priviri rapide una alteia, vreun copil dansa încoace
și încolo prin hol și câte o slujnică intra și ieșea grăbită.

În acest timp, bărbații erau calmi, ședeau împărțiți în grupuri,
pălăvrăgind, fumând, prefăcându-se că nu bagă de seamă
foșnetul și agitația femeilor. Dar nu puteau să stea de vorbă în
liniște din cauza exploziei ascuțite de râsete, ba entuziaste, ba
distante ale femeilor, care se întrepătrundeau cu alte voci răzlețe.
Bărbații așteptau neliniștiți, confuzi și cam plictisiți. Cu un aer
agreabil și fericit, Gerald nu părea să fie conștient de momentul

în care juca rolul de gazdă sau în care nu avea treabă, pentru că se ştia persoana cea mai importantă în acel moment.

Deodată doamna Crich veni pe nesimţite în cameră, aruncând o privire în jur cu ochii ei pătrunzători şi limpezi. Încă mai purta pălăria şi haina din mătase albastră.

— Ce s-a întâmplat, mamă? spuse Gerald.

— Nimic, nimic, răspunse ea ezitând. Merse direct spre Birkin, care discuta cu unul dintre cumnaţii familiei Crich. Ce mai faceţi, domnule Birkin? spuse ea cu o voce slabă, care părea să nu țină seama de musafiri.

Îi întinse mâna.

— O, doamnă Crich, replică Birkin pe un ton care era întotdeauna schimbător, n-am putut să vin la dumneavoastră mai devreme.

— Nu cunosc nici jumătate din oamenii de aici, spuse ea cu o voce slabă.

Ginerele ei se îndepărtă stânjenit.

— Deci nu vă plac străinii? râse Birkin. Eu unul nu văd de ce ar trebui să-i băgăm în seamă pe unii oameni doar pentru că se află în aceeaşi cameră cu noi: de ce trebuie să ştiu eu că sunt prezenţi acolo?

— Da, aşa e, aşa e! spuse doamna Crich, cu vocea ei slabă, tensionată. Doar că ei chiar se află acolo. Nu-i cunosc pe oamenii care vin la mine în casă. Copiii mi-i prezintă: „Mamă, acesta e domnul cutare şi cutare”. Nu mă interesează mai mult. Ce are domnul cutare şi cutare în comun cu numele său? Şi ce am eu de-a face cu numele lui sau cu persoana lui?

Privi în sus, spre Birkin. Îl surprinsese. Şi el se simţea flatat că ea venise să vorbească cu el, căci ea era genul de persoană care nu prea băga în seamă pe nimeni. Îi privi chipul tensionat şi luminos, cu trăsături dure, dar îi era teamă să o privească în ochii albaştri cu căutătură dură. În schimb, observă felul în care părul bogat îi cădea în şuviţe rebele peste urechile destul de frumoase, dar nu foarte curate. Nici gâtul ei nu arăta prea curat. Chiar şi aşa, se părea că el o prefera pe ea decât pe ceilalţi din jur; totuşi,

îi spuse în sinea lui, el avusese întotdeauna grijă de corpul lui, cel puțin de gât și urechi.

Zâmbi ușor, în timp ce gândea aceste lucruri. Totuși era încordat, pentru că simțea că el și femeia aceea în vârstă și străină de grupul celorlalți complotau precum niște trădători, ca niște dușmani aflați în tabăra adversă. El semăna cu o căprioară care stă cu o ureche ciulită în jos la pașii ce se aud pe alee și cu alta ciulită în aer ca să vadă cine vine.

— Oamenii nu sunt chiar importanți, spuse el, nedorind să mai continue.

Mama îi aruncă o privire bruscă, întrebătoare, ca și cum s-ar fi îndoit de sinceritatea lui.

— Cum adică nu sunt importanți? întrebă ea înțepată.

— Mulți oameni nu reprezintă absolut nimic, răspunse el, fiind obligat să intre în amănunte mai mult decât voia. Vorbesc pomotos și se hlizesc. Ar fi mult mai bine dacă ar dispărea pur și simplu. De fapt, ei nu există, nu se află nicăieri.

Îl privea cu atenție în timp ce el vorbea.

— Dar nu ni-i imaginăm, spuse ea tăios.

— N-avem ce să ne imaginăm, de aceea ei nu există.

— Ei bine, spuse ea, nu prea m-aș aventura până într-acolo. Ei se află acolo, fie că există sau nu. Nu depinde de mine să hotărâsc dacă există sau nu. Tot ce știu e că lumea nu trebuie să se aștepte ca eu să-i bag în seamă pe toți. Nu se poate ca cineva să vrea să-i cunosc pe toți, doar pentru că se întâmplă să fie prezenți. Dacă ar fi după mine, ar putea foarte bine nici să nu fie prezenți.

— Exact, replică el.

— Nu-i așa? întrebă ea din nou.

— Ba da, repetă el, după care urmă o mică pauză.

— Doar că ei sunt prezenți și asta e o prostie, spuse ea. Iată-i pe ginerii mei, continuă ea, cumva monologând. Acum că Laura s-a măritat, a mai apărut unul. Și încă nu știu care e James și care e John. Vin la mine și-mi spun „mamă”. Știu ce au să spună: „Ce mai faci, mamă?” Ar trebui să le spun: „Nu sunt deloc mama ta”. Dar ce rost are? Așa sunt ei. Am copiii mei. Presupun că pot să-i deosebesc de copiii altei femei.

— Așa se presupune, spuse el.

Ea îl privi, cumva surprinsă, poate că uitase că vorbea cu el. Și-și pierdu șirul povestirii.

Privi în jur, prin cameră, fără să observe nimic. Birkin nu putea să-și dea seama ce căuta ea și nici la ce se gândea. În mod sigur îi observase pe fiii ei.

— Toți copiii mei sunt acolo? îl întreabă ea dintr-o dată.

El râse, tresărind, poate chiar speriat.

— Nu prea îl cunosc decât pe Gerald, replică el.

— Pe Gerald! exclamă ea. Dintre toți, tocmai el e mai puțin prezent. Nu ți-ar trece prin minte când te uiți la el, nu-i așa?

— Nu, spuse Birkin.

Mama îi aruncă o privire dură fiului ei mai mare pe deasupra celorlalți, stăruind asupra lui o bună bucată de vreme.

— Da, zise ea monosilabic și aproape nedeslușit, ceea ce sună extrem de cinic.

Birkin simțea că-i e frică și parcă nu îndrăznea să-și dea seama de senzația asta. Doamna Crich se îndepărtă, abandonându-l. Dar se întoarse înapoi.

— Aș vrea să aibă un prieten, spuse ea. Nu a avut niciodată un prieten.

Birkin își îndreptă privirea în jos, spre ochii ei albaștri cu căutătură dură. Nu putea să-i înțeleagă privirea. „Sunt cumva păzitorul fratelui meu?” își spuse în sinea lui, aproape obraznic.

Apoi își aduse aminte, cumva șocat, că acesta fusese strigătul lui Cain. Iar Gerald nu era nici mai mult nici mai puțin decât Cain⁷. Totuși nu era Cain, deși își ucisese fratele. Era vorba de un simplu accident, dar nu trebuia să suporti consecințele, deși îți uciseși fratele în acest fel. În copilărie, Gerald îl ucisese pe fratele său din întâmplare. Ce avea să urmeze? De ce ar trebui să încerce să arunce un stigmat și un blestem asupra celui care provocase accidentul? Omul poate trăi la întâmplare și muri din

⁷ Fiul lui Adam și al Evei l-a ucis pe fratele său, Abel. „Iar Domnul i-a zis lui Cain: Unde este fratele tău, Abel? Iar el a răspuns: Nu știu. Sunt eu păzitorul fratelui meu?” (Geneza, 4:8-9).

întâmplare. Sau nu poate? Oare viața fiecărui om este supusă întâmplării, oare doar rasa, genul, specia are un corespondent universal? Sau asta nu e adevărat, oare nu există pură întâmplare? Tot ceea ce se întâmplă are o semnificație universală? Oare? Meditând, cum stătea acolo, Birkin uitase de doamna Crich, așa cum și ea uitase de el.

El nu credea că există ceva care să fie pus sub semnul întâmplării. Totul se lega, până la cel mai mic amănunt.

Cum stătea meditând la această problemă, una dintre fiicele familiei Crich apăru și spuse:

— Nu vrei să vii și să-ți scoți pălăria, dragă mamă? O să ne așezăm la masă imediat și e un moment protocolar, dragă, nu-i așa?

O prinse pe mama ei de braț și plecară. Birkin se duse imediat să vorbească cu un bărbat din apropiere.

Gongul bătu ora prânzului. Bărbații ridicară privirea, dar nimeni nu se îndrepta către sufragerie. Femeile familiei Crich păreau să nu-și dea seama că sunetul gongului avea aceeași semnificație și pentru ele. Trecură cinci minute. Bătrânul servitor, Crowther, apăru în pragul ușii iritat. Îl privi cu subînțeles pe Gerald. Acesta luă o cochilie uriașă de scoică ce se afla pe un raft și, fără să se adreseze cuiva în mod special, suflă în ea cu putere. Scoase un sunet ciudat, însuflețitor, care accelerează bătăile inimii celor din jur. Chemarea la masă a fost aproape magică. Toată lumea începu să alerge, de parcă li s-ar fi dat semnalul. Și apoi, ca la un singur semn, lumea se îndreptă spre sufragerie.

Gerald așteptă un moment, pentru ca sora lui să facă pe garda. Știa că mama lui nu acorda atenție unor astfel de îndatoriri. Dar sora lui se grăbi să se așeze pur și simplu pe scaun. Astfel, tânărul, cu un aer ușor dictatorial, le arată oaspeților unde să se ia loc.

Se creă un moment de acalmie, în timp ce toată lumea se uita la aperitivele care erau aduse. Acoperind întreaga stare de acalmie produsă, o fetiță de treisprezece sau paisprezece ani, cu părul lung, lăsat pe spate, spuse pe un ton calm și sigur:

— Gerald, l-ai uitat pe tata când ai făcut zgomotul acela teribil.

— Chiar așa? răspunse el, și apoi către ceilalți: Tata stă întins puțin, nu se simte prea bine.

— Cum se mai simte? strigă una dintre fetele căsătorite, privind pe deasupra tortului de nuntă imens, din care cădeau florile artificiale și care se înălța în mijlocul mesei.

— Nu-l doare nimic, dar se simte obosit, replică Winifred, fata cu părul lăsat pe spate.

Paharele se umplură cu vin și toată lumea vorbea însuflețit. Mama stătea în capătul mesei, cu părul strâns într-un coc din care cădeau șuvițe. Lângă ea stătea Birkin. Câteodată mai arunca priviri înțepătoare mesenilor, aplecându-se și uitându-se îndelung, nepoliticos. Și-i spunea încet lui Birkin:

— Cine-i tânărul acela?

— Nu știu, răspunse Birkin discret.

— L-am mai văzut și înainte? întrebă ea.

— Nu cred. Eu nu l-am mai văzut, replică el.

Iar ea se mulțumi cu acest răspuns. Închise ochii obosită, chipul ei căpătă o expresie liniștită, părând o regină care se odihnește. Apoi se trezi, începu să zâmbească după cum îi cerea momentul festiv și un moment păru o gazdă încântătoare. Făcu o mică plecăciune grațioasă, de parcă toată lumea ar fi fost încântătoare și binevenită la masă. Dar apoi imediat se întunecă, deveni ursuză, își privea ca un vultur prada, și le arunca tuturor o privire plină de ură pe sub sprâncene, de parcă era o ființă îngrozitoare, încolțită.

— Mamă, strigă Diana, o fată frumoasă puțin mai mare ca vârstă decât Winifred, pot să beau vin, nu-i așa?

— Da, poți să bei vin, replică mama automat, căci întrebarea îi era total indiferentă.

Și Diana îi făcu semn lacheului să vină și să-i umple paharul.

— Gerald n-ar trebui să-mi interzică, spuse ea calm, adresându-se celorlalți de la masă.

— E în regulă, Di, spuse fratele ei amabil.

Dar ea se temea de fratele ei în timp ce bea.

În casă se simțea o libertate ciudată, care într-un fel se apropia de anarhie. Era vorba de un soi de opoziție față de orice autoritate, mai degrabă decât de libertate. Gerald reușea să se impună, dată fiind personalitatea sa puternică și nu datorită vreunui statut de la sine înțeles. Vocea sa avea o anume particularitate, era politicoasă dar dominatoare, ceea ce-i intimida pe ceilalți, care erau mai tineri decât el.

Hermione purta o discuție cu mirele despre naționalitate.

— Nu, spunea ea. Cred că invocarea patriotismului e o greșeală. E la fel ca atunci când o companie rivalizează cu alta.

— Ei bine, nu prea poți să spui asta, totuși, exclamă Gerald căruia într-adevăr îi plăcea să participe la discuții aprinse. Nu poți să spui că o rasă omenească este ca o afacere, nu? Și naționalitatea în mare ține de rasă, cred eu. Cred că așa trebuie să fie.

Urmă un moment de tăcere. Deși părea ciudat, Gerald și Hermione fuseseră întotdeauna inamici, dar păstrasera politețea și discuțiile de la egal la egal.

— Crezi că rasa umană are de-a face cu naționalitatea? întrebă ea gânditoare, fără să-și exprime dubiul.

Birkin știa că ea așteaptă să ia și el parte la discuții. Și, ca să respecte regula, zise:

— Cred că Gerald are dreptate — rasa umană este elementul esențial al naționalității, cel puțin în Europa, spuse el.

Din nou Hermione făcu o pauză, de parcă voia să lase afirmația să se decanteze. Apoi spuse pe un ton ciudat, autoritar:

— Da, dar chiar și așa, faptul că invocăm patriotismul înseamnă că invocăm instinctul rasial? Nu e vorba mai degrabă de un instinct al proprietății, de un instinct material? Și nu asta înțelegem prin naționalitate?

— Probabil, spuse Birkin, care credea că o astfel de discuție nu cadra nici cu locul și nici cu momentul respectiv.

Dar Gerald își îndreptase atenția asupra discuției.

— O rasă poate avea în vedere aspectul material, spuse el. De fapt, trebuie să-l aibă în vedere. Este ca într-o familie. Trebuie să te ocupi de aprovizionare. Și ca să te ocupi de aprovizionare

trebuie să te lupți cu alte familii, cu alte nații. Nu văd de ce n-am face asta.

— Din nou Hermione făcu o pauză, ca să-și arate superioritatea și răceala față de ceilalți, înainte să răspundă:

— Da, cred că nu e niciodată bine să provoci dispute. Asta duce la înverșunare. Și înverșunarea se acumulează.

— Dar nu poți să renunți în întregime la înclinația spre rivalitate, spuse Gerald. Este unul dintre stimulentele necesare pentru a produce și a prospera.

— Da, răspunse Hermione la întâmplare. Cred că poți să renunți la el.

— Trebuie să-ți spun, spuse Birkin, că detest înclinațiile spre rivalitate.

Hermione mușca dintr-o bucatică de pâine, smulgând-o dintre dinți cu degetele, cu o mișcare înceată și ridicolă. Se întoarse către Birkin.

— Chiar le urăști, da, spuse ea pe un ton complice și mulțumită.

— Le detest, repetă el.

— Da, murmură ea, calmă și satisfăcută.

— Dar, insistă Gerald, nu permitem nimănui să-i ia pâinea de la gură seamănului său, așa că de ce am permite ca un popor să ia pâinea de la gură altuia?

Hermione murmură ușor și îndelung înainte să înceapă să vorbească, spunând cu o indiferență laconică:

— Nu e vorba întotdeauna de averi, nu? Nu se reduce totul doar la bunuri materiale?

Gerald fu iritat de această referire la un materialism josnic.

— Da, mai mult sau mai puțin, replică el. Dacă vin și-i iau unui om pălăria de pe cap, acea pălărie devine simbolul libertății acelui om. Când se luptă cu mine pentru pălăria lui, se luptă cu mine pentru libertatea lui.

Hermione se văzu pusă în încurcătură.

— Da, spuse ea, iritată. Dar acest fel de a discuta prin exemple imaginare nu este veridic, nu-i așa? Nu vine nimeni să-mi ia pur și simplu pălăria de pe cap, nu?

— Doar pentru că legea îl împiedică, spuse Gerald.

— Nu numai, spuse Birkin. Nouăzeci și nouă de persoane dintr-o sută nu vor să-mi ia pălăria.

— Depinde de gândirea fiecăruia, spuse Gerald.

— Sau de pălărie, râse mirele.

— Și chiar dacă vrea să-mi ia pălăria, carevasăzică, spuse Birkin, păi atunci în mod evident decizia îmi aparține: ce am mai mult de pierdut: pălăria sau libertatea mea de om care se simte independent și nepăsător. Dacă sunt obligat să mă lupt, îmi pierd libertatea. Problema care se pune este care din ele este mai valoroasă: bucuria de a mă comporta după bunul meu plac sau pălăria.

— Da, spuse Hermione, urmărindu-l pe Birkin într-un fel ciudat. Da.

— Dar ai permite ca cineva să vină și să-ți smulgă pălăria? o întrebă tânăra căsătorită pe Hermione.

Cum stătea acolo, înalta și țațoșa Hermione se întoarse încet către interlocutoarea ei, de parcă se simțea cumva atrasă de ea.

— Nu, replică ea cu o voce joasă, neomenească și aproape chicotind. Nu, n-aș lăsa pe nimeni să-mi ia pălăria.

— Cum ai putea împiedica asta? întrebă Gerald.

— Nu știu, răspunse Hermione încet. Probabil că l-aș omorî.

Vocea ei parcă ascundea un râs înfundat, ciudat, iar comportamentul ei trăda un gen de umor periculos și convingător.

— Desigur, spuse Gerald. Îmi dau seama ce vrea să spună Rupert. Se întreabă ce este oare mai important pentru el: pălăria sau un suflet liniștit.

— Un trup liniștit, spuse Birkin.

— Păi, ia-o cum dorești, răspunse Gerald. Dar cum poți să iei o asemenea hotărâre în ceea ce privește un popor?

— Să mă ferească sfântul, râse Birkin.

— Da, dar să presupunem că trebuie s-o faci, insistă Gerald.

— Atunci este același lucru. Dacă o coroană a unui popor este ca o pălărie uzată, atunci ea poate fi furată.

— Dar poate să fie uzată pălăria care aparține unui popor sau unei rase omenești? insistă Gerald.

— E obligatoriu să fie așa, cred eu, spuse Birkin.

— Nu sunt chiar atât de sigur, spuse Gerald.

— Nu sunt de acord, Rupert, zise Hermione.

— În regulă, zise Birkin.

— Eu sunt în favoarea pălăriei uzate a poporului, răsă Gerald.

— Ai arăta ca un prostănac cu ea, strigă impertinent Diana, sora lui, care era la vârsta adolescenței.

— Discutăm despre subiectul acesta în necunoștință de cauză, strigă Laura Crich. Gata cu vorba, Gerald. O să ținem un toast. Hai să ținem un toast. Toast — paharele, paharele — haideți. Toast. Hai să ținem un discurs! Discurs!

Birkin, care se gândea la rasa omenească sau la moartea unui popor, urmărea cum i se umple paharul cu șampanie. Bulele de șampanie se spărgeau la marginea paharului, lacheul se retrase și, deoarece i se făcuse brusc sete când văzuse vinul proaspăt adus, Birkin dădu peste cap paharul. În cameră se produse o oarecare agitație ciudată și asta îi trezi interesul. Se simți îngrozitor de stânjenit.

„Oare am făcut asta întâmplător sau intenționat?” se întrebă el.

Și ajunse la concluzia că, așa cum se spune în popor, o făcuse „întâmplător intenționat”. Privi în jur după lacheul care fusese angajat pentru ocazia festivă. Iar lacheul veni pășind încet precum un servitor distant care e absolut dezaprobat. Birkin se convinse că nu-i plăceau deloc toasturile, lacheii, adunările familiale și oamenii în general, sub toate aspectele. Apoi se ridică să țină un discurs. Dar era oarecum dezgustat.

În cele din urmă, masa luă sfârșit. Câțiva bărbați ieșiră afară în grădină. Se vedeau o peluză și straturi de flori, iar în capătul grădinii un gard de fier separa proprietatea de pajiște sau parc. Priveliștea era plăcută; un drum lung cotea după lacul aflat mai jos, pe sub copaci. În aerul primăvărat ic apă sclipea, iar pădurea învecinată avea o nuanță purpurie dată de vegetația nouă. Vacile de Jersey, o rasă de soi, veneau la gard, fornăind pe nările

catifelate înspre oameni și așteptând să li se dea poate o coajă de pâine.

Birkin se sprijini de gard. O vacă îi suflă un abur cald în mână.

— Ce vaci frumoase, foarte frumoase, spuse Marshall, unul dintre cumnații familiei. Dau cel mai bun lapte posibil.

— Da, spuse Birkin.

— Hai, frumușico, hai, frumușico! spuse Marshall, pe un ton înalt, ciudat, de falset care îl făcu pe celălalt bărbat să râdă cu poftă.

— Cine a câștigat cursa, Lupton? strigă el către mire, ca să-și ascundă râsul.

Mirele își scoase trabucul din gură.

— Cursa? exclamă el. Apoi chipul îi fu luminat de un zâmbet ușor. Nu voia să spună nimic despre întrecerea până la ușa bisericii. Am ajuns acolo împreună. Cel puțin ea a ajuns prima, dar avea mâna mea pe umăr.

— Despre ce e vorba? întrebă Gerald.

Birkin îi povesti despre întrecerea dintre mire și mireasă.

— Hm! spuse Gerald, dezaprobator. Atunci de ce ai întârziat?

— Lupton mi-a vorbit despre nemurirea sufletului, spuse Birkin, și apoi nu avea o copcă la ghetă.

— Of, Doamne! strigă Marshall. Ai vorbit despre nemurirea sufletului în ziua căsătoriei tale! N-ai avut altceva mai bun la care să te gândești?

— Care e problema? întrebă mirele, un ofițer de marină cu fața proaspăt bărbierită și ușor îmbujorat.

— Se pare că urma să fii executat, nu căsătorit. Auzi, nemurirea sufletului! repetă cumnatul său, accentuând cuvintele cu efect.

Dar nu avu efectul scontat.

— Și la ce concluzie ai ajuns? întrebă Gerald, ciulind deodată urechile la gândul unei discuții metafizice.

— N-ai nevoie de o astfel de discuție, băiete, spuse Marshall. Te-ar indispune.

— Dumnezeule! Marshall, du-te și stai de vorbă cu altcineva, strigă Gerald, dintr-o dată nerăbdător.

— Pe cuvântul meu că așa am să fac, spuse Marshall oțărât. Oricum, discutăm prea mult despre un amărât de suflet.

Se retrase supărat, iar Gerald, mânios, se uită după el îndelung, dar treptat își recăpătă calmul și amabilitatea în timp ce silueta masivă a celuiilalt bărbat se îndepărta.

— Mai e ceva, Lupton, spuse Gerald, întorcându-se brusc spre mire. Laura n-ar fi adus un asemenea prostănac în familie așa cum a făcut Lottie.

— Consolează-te cu gândul acesta măcar, râse Birkin.

— Nici nu-i bag în seamă, râse mirele.

— Cum rămâne cu întrecerea asta atunci — cine a pornit-o? întrebă Gerald.

— Întârzasem. Laura se afla în capătul scărilor la intrarea în biserică în momentul în care am ajuns noi cu trăsura. Îl văzuse pe Lupton repezindu-se spre ea și a luat-o la fugă. Dar de ce ești așa de supărat? Asta știrbește cumva din demnitatea familiei?

— Da, cam așa ceva, spuse Gerald. Dacă faci un lucru, fă-l cum trebuie, iar dacă nu ai de gând să-l faci cum trebuie, mai bine renunță la el.

— E un aforism foarte frumos, spuse Birkin.

— Nu-i așa că ești de acord? întrebă Gerald.

— Sigur, spuse Birkin. Doar că mă cam plictisesc atunci când vii cu aforisme.

— Să te ia naiba, Rupert, vrei să auzi aforisme numai cum îți place ție, zise Gerald.

— Nu, nu vreau să le aud deloc și tu nu faci decât să le stre-cori tot timpul.

Gerald rânji amar la aceste vorbe de duh. Apoi ridică ușor din sprâncene, dezaprobat.

— Crezi că nu e deloc nevoie să ai un comportament consecvent, nu? îl provocă el pe Birkin pe un ton sever.

— Consecvent? Nu. Urăsc cuvântul acesta. Dar este important pentru oamenii de rând. Orice om, indiferent cine e, poate să fie el însuși și să se comporte după bunul său plac.

— Dar ce vrei să spui cu „să fie el însuși”? zise Gerald. Acesta e un aforism sau un clișeu?

— Adică să faci ceea ce îți dorești. Cred că Laura a fost foarte inspirată când a zvâcnit de lângă Lupton și s-a îndreptat spre ușa bisericii. A fost o idee genială. Cel mai greu lucru din lume este să te porți spontan, așa cum îți dictează simțurile și este într-adevăr singurul lucru pe care poți să-l faci, cavalește vorbind — cu condiția să fii în stare de asta.

— Doar nu crezi că te iau în serios, nu? întrebă Gerald.

— Ba da, Gerald, ești unul dintre puținii oameni de la care mă aștept să mă ia în serios.

— În cazul acesta, mi-e teamă că nu pot să-ți fiu pe plac. Părerea ta e că oamenii ar trebui să se comporte după bunul plac.

— Cred că întotdeauna se comportă așa. Dar aș prefera să le placă lucrul care îi individualizează cel mai mult și care îi definește, care-i face să acționeze într-un mod unic. Iar lor le place să urmeze spiritul de turmă.

— Iar mie, zise Gerald tăios, nu mi-ar plăcea să trăiesc într-o lume în care oamenii acționează într-un mod unic și spontan, așa cum zici tu. În cinci minute oamenii ar începe să se omoare între ei.

— Asta înseamnă că ție ți-ar plăcea să-i omori pe toți, spuse Birkin.

— Cum ai tras concluzia asta? întrebă Gerald supărat.

— Nimeni, zise Birkin, nu omoară pe cineva dacă nu-și dorește asta și dacă celălalt nu-și dorește să moară. Acesta este purul adevăr. E nevoie de doi oameni ca să comiți o crimă: un ucigaș și un altul care e ucis. Iar cel care e ucis este un om care poate fi ucis. Iar un om care poate fi ucis este o persoană care își dorește pătimăș și pe ascuns să fie ucis.

— Câteodată spui numai prostii, i se adresă Gerald lui Birkin. De fapt, nici unul dintre noi nu-și dorește să fie ucis, însă ceilalți și-ar dori să ne vadă morți — cândva.

— E o perspectivă neplăcută asupra vieții, Gerald, zise Birkin, și nu-i de mirare că ți-e teamă de tine însuși și de propria-ți nefericire.

— Cum să-mi fie teamă de mine însumi? zise Gerald. Și nu cred că sunt nefericit.

— Fără îndoială că arzi de dorință să te vezi cu măruntaiele scoase și-ți imaginezi că toată lumea are un cuțit la îndemână ca să te atace, spuse Birkin.

— Cum îți dai seama de asta? spuse Gerald.

— Mă uit la tine, spuse Birkin.

Se lăsă tăcerea, ca și cum între cei doi bărbați ar fi existat sentimente ciudate de dușmănie, dar care nu erau străine de iubire. Întotdeauna se întâmpla la fel; discuțiile pe care le purtau îi făceau mereu să schimbe replici mușcătoare, să facă schimb de intimități bizare și periculoase care însemnau că se iubeau, se urau sau amândouă laolaltă. S-au despărțit aparent neafecți, de parcă asta ar fi fost un fapt lipsit de importanță. Și chiar se comportau ca și cum ar fi fost un fapt lipsit de importanță. Totuși fiecare purta în suflet resentimente față de celălalt. Aceste resentimente persistau înăuntrul lor. N-ar fi recunoscut niciodată asta. Intenționau ca relația lor să se bazeze pe o prietenie simplă și degajată și n-aveau de gând să fie într-atât de lași și necivilizați încât să accepte resentimente între ei. Nu credeau cătuși de puțin într-o relație de profunzime care se stabilește între doi bărbați, iar neîncrederea lor era o piedică în calea sentimentelor puternice de prietenie dar pe care le înăbușeau unul față de celălalt.

CAPITOLUL III

SALA DE CLASĂ

ZIUA DE CURS se apropia de sfârșit. În sala de clasă avea loc ultima oră de curs, într-o atmosferă liniștită și calmă. Era ora de botanică pentru gimnaziu. Băncile erau pline de mâțișori, muguri de alun și salcie pe care le desenau copiii. Dar cerul se întuneca, semn că se apropia înserarea, și nu mai era suficientă lumină pentru a desena. Ursula stătea în fața clasei, ghidându-i pe copii prin întrebări pentru ca ei să înțeleagă structura și semnificația mâțișorilor.

O rază de lumină strălucitoare și roșiatică se strecură prin fereastra care dădea spre apus, învăluind capetele copiilor într-o nuanță roșcat-aurie, iar apoi se reflectă pe peretele de vizavi într-o tentă puternic arămie. Totuși, Ursula nu o luă în seamă. Era ocupată, ziua era pe sfârșite, iar activitatea decurgea precum apa mării care se învâlburează și apoi se retrage în liniște la țărm.

Ziua aceasta trecuse la fel ca multe altele, plină de activități care se desfășurau sub o stare de hipnoză. La sfârșit toată lumea se grăbea să termine ce mai rămăsese de făcut. Ursula îi bombarda pe copii cu întrebările ca să învețe tot ceea ce trebuiau să învețe până să sune clopoțelul. Stătea în fața clasei învăluită de înserarea care se lăsa, cu mâțișorii în mână, aplecându-se asupra copiilor, profund pătrunsă de ardoare didactică.

Auzi, dar nu băgă de seamă scârțâitul ușii. Deodată tresări. Văzu chipul unui bărbat în raza de lumină roșcată, de o tentă arămie, strecurându-se pe lângă ea. Niște ochi scânteietori o urmăreau și așteptau momentul în care ea îi va simți prezența. Fu teribil de speriată. Credea că o să leșine. Inconștient își înăbușise teama, dar acum o potopea, chinuind-o.

— Te-am speriat? spuse Birkin, salutând-o printr-o strângere de mână. Am crezut că ai auzit când am intrat.

— Nu, spuse ea șovăind, de-abia vorbind.

El râse și spuse că-i pare rău. Ea se întreba oare ce îl amuza.

— E așa de întuneric, zise el. Să aprind lumina?

Și se îndepărtă și aprinse lumina puternică. Sala de clasă apăru clară și neprimitoare, un loc ciudat după ce înainte de venirea lui fusese învăluită de o lumină slabă, aproape magică. Birkin se întoarse plin de curiozitate ca s-o privească pe Ursula. Ea se uita cu ochii mari, mirați, nedumeriți, iar gura îi tremura ușor. Semăna cu cineva care e trezit brusc. Chipul ei radia o frumusețe proaspătă, gingașă, asemenea unei raze slabe de lumină în zori. El o privi cu o plăcere sporită, simțindu-se fericit și iresponsabil.

— Le vorbești despre mâțișori? întrebă el, luând un mugur de alun de pe banca unui elev din față. Au apărut deja? Nu i-am observat anul acesta.

Se uita preocupat la mugurii de alun pe care-i ținea în mână.

— Nici pe cei roșii nu i-am văzut, spuse el uitându-se la sclipirile roșiatice ale mugurului feminin.

Apoi începu să treacă printre bănci ca să vadă cărțile elevilor. Ursula îl urmărea cum înaintează preocupat. Mergea atât de încet încât inima ei încetase să mai bată. Părea că stă deoparte într-o liniște deplină, urmărindu-l, de parcă el făcea parte dintr-o altă lume la dimensiuni reduse. El nici nu-și făcea simțită prezența, de parcă n-ar fi existat pentru lumea din jur.

Deodată își ridică privirea către ea, iar inima ei începu să-și intensifice bătăile la auzul glasului lui tremurat.

— Dă-le niște creioane colorate, spuse el, ca să deseneze gineceul florilor cu roșu, iar androceul cu galben. Eu le-aș desena cu o singură culoare, doar cu roșu și galben. Conturul nici nu contează în cazul de față. Nu trebuie să scoți în evidență decât un singur lucru.

— Nu am deloc creioane colorate, spuse Ursula.

— Trebuie să fie unele pe undeva — nu ai nevoie decât de roșii și galbene.

Ursula trimise un băiat să facă rost de ele.

— Or să-și mângâiească toate cărțile, îi spuse ea lui Birkin, îmbujorându-se puternic.

— Nu chiar, spuse el. Trebuie să subliniezi lucrurile astea ca să fie vizibile. Tu vrei să scoți în evidență faptul în sine, nu să înregistrezi impresia subiectivă. Care este faptul? — stigme roșii, mici, inflorescențe în spic ale florii feminine, mătîșori galbeni masculini care atârnă, polen gălbui care zboară de la una spre alta. Imaginează-ți vizual acest fapt, așa cum face un copil când desenează un portret — doi ochi, un nas, gura cu dinți — așa — și el desenă un chip pe tablă.

În acel moment prin ochiurile de sticlă ale ușii se distinsese o altă siluetă. Era Hermione Roddice. Birkin se duse și-i deschise ușa.

— Ți-am văzut mașina, îi spuse ea. Te deranjează că am venit să te caut? Am vrut să te văd la lucru.

Se uită la el o bună bucată de vreme cu subînțeles și veselă, apoi râse scurt. Abia după aceea se întoarse spre Ursula, care,

împreună cu toată clasa, urmărea scena care avea loc între cei doi îndrăgostiți.

— Ce mai faci, domnișoară Brangwen, spuse Hermione pe un ton muzical, în stilul ei ciudat și lent de a vorbi cântat, care suna aproape batjocoritor. Te deranjează dacă intru?

Ochii ei cenușii și sarcastici zăboviră tot timpul asupra Ursulei, măsurând-o de sus până jos.

— O, nu, spuse Ursula.

— Ești sigură? repetă Hermione, cu un perfect *sang froid*⁸ și o obrăznicie bizară, aproape deranjantă.

— O, nu, îmi pare extrem de bine, râse Ursula, puțin intrigată și uluită, pentru că Hermione părea să o încolțească, apropiindu-se de ea, de parcă ar fi fost bune prietene; dar cum puteau oare să fie bune prietene?

Acesta era răspunsul pe care-l dorea Hermione. Se întoarse mulțumită către Birkin.

— De ce te ocupi? cântă ea, în stilul ei degajat și cercetător.

— De mătșori, răspunse el.

— Nu zău! spuse ea. Și ce învață despre ei?

Îl lua mereu peste picior, tachinându-l, de parcă totul ar fi fost un joc. Luă un mătșor, intrigată de atenția pe care i-o acorda Birkin acestuia.

Făcea notă discordantă cu restul clasei, din cauza pelerinei largi, uzate, dintr-un material verzui, cu un model auriu șters, în relief. Gulerul înalt și interiorul pelerinei erau căptușite cu blană neagră. Pe dedesubt purta o rochie dintr-un material scump de culoarea lavandei, cu blană pe margine, asortată cu căciula din blană cu un model auriu-verzui șters. Era o femeie înaltă, cu un aspect ciudat, și arăta de parcă s-ar fi desprins dintr-un tablou bizar, modern.

— Știi florile mici și roșii ale ovarului din care apar nucile? Le-ai observat vreodată? o întrebă el. Se apropie și i le arată pe lăstarul pe care ea îl ținea în mână.

— Nu, răspunse ea. Ce sunt?

⁸ Sânge rece (fr.).

— Sunt florile acelea mici care produc semințele, iar mătșorii produc numai polenul care le fertilizează.

— Zău, zău? repetă Hermione, uitându-se cu atenție.

— Nucile apar din cheștiile astea mici și roșii, dacă primesc polenul de la mătșorii lungi.

— Sunt ca niște flăcări în miniatură, murmură Hermione ca pentru sine. Câteva momente rămase să se uite la mugurii mici din care răsăreau sclipirile roșiatice ale stigmei. Nu-i așa că sunt frumoși? Cred că sunt așa de frumoși, spuse ea, apropiindu-se de Birkin și arătând cu degetul lung și alb firisoarele roșii.

— Nu le-ai mai observat până acum? întrebă el.

— Nu, niciodată, răspunse ea.

— Ai să le vezi mereu de acum înainte, spuse el.

— Am să le văd mereu de acum înainte, repetă ea. Îți mulțumesc foarte mult că mi-ai arătat. Cred că sunt atât de frumoși — ca niște flăcări roșii în miniatură.

Era captivată într-un fel ciudat, aproape că se înflăcărare. Atât Birkin cât și Ursula ieșiseră din câmpul ei vizual. Pistilurile mici și roșii ale florilor exercitau o atracție oarecum ciudată asupra ei, de natură mistică și pasională.

Lecția se terminase, cărțile au fost puse deoparte, și în cele din urmă elevii plecară. Și totuși Hermione stătea la masă, cu bărbia sprijinită în mână, cu cotul pe masă, chipul ei lung și palid privea în sus, total absent. Birkin se dusese la fereastră și privea din camera luminată puternic afară la peisajul cenușiu și lipsit de culoare, la ploaia care cădea încet. Ursula își puse lucrurile în dulap.

În cele din urmă Hermione se ridică și veni lângă ea.

— Sora ta s-a întors acasă? întrebă ea.

— Da, zise Ursula.

— Și-i place să fie iar acasă în Beldover?

— Nu, spuse Ursula.

— Mă întreb dacă va putea să suporte. Eu am nevoie de toată forțele mele ca să suport urâtenia din acest comitat, atunci când locuiesc aici. Nu vrei să vii să mă vizitezi? Nu vrei să vii să stai împreună cu sora ta timp de câteva zile la Breadalby? Te rog.

— Mulțumesc foarte mult, spuse Ursula.

— Atunci, am să-ți scriu, spuse Hermione. Crezi că sora ta va veni? M-aș bucura așa de tare. Cred că este deosebită. Cred că munca ei este cu adevărat deosebită. Am două codobaturi de apă sculptate în lemn și pictate — poate că le-ai văzut.

— Nu, zise Ursula.

— Cred că e pur și simplu minunat — e ca o sclipire de moment.

— Sculpturile ei în miniatură sunt ciudate, spuse Ursula.

— Sunt pur și simplu frumoase — pline de o pasiune primitivă.

— Nu e ciudat că întotdeauna i-au plăcut lucrurile mici? Simte mereu nevoia să creeze lucruri mici pe care le poți ține în mâini, păsări și alte animale mici. Îi place să țină lornionul invers când vede o operă și să privească lumea așa — de ce crezi că face asta?

Hermione o privi îndelung pe Ursula detașat și cercetător, fapt care o intriga pe mai tânăra femeie.

— Da, spuse Hermione, într-un sfârșit. E curios. Se pare că în cazul ei lucrurile mici sunt mai rafinate.

— Dar nu-i așa, nu crezi?

— Un șoarece nu poate să fie mai rafinat decât un leu, nu?

Din nou Hermione o privi pe Ursula îndelung, de parcă s-ar fi concentrat asupra propriilor gânduri și n-ar fi fost atentă la discursul celeilalte.

— Nu știu, răspunse ea.

— Rupert, Rupert, zise ea încet pe un ton muzical, chemându-l la ea.

El veni în liniște.

— Lucrurile mici sunt mai rafinate decât cele mari? Întrebă ea, râzând ciudat printre dinți, ca și cum l-ar fi luat peste picior cu această întrebare.

— Nu știu, spuse el.

— Nu-mi plac chestiile rafinate, declară Ursula.

Hermione o privi încet.

— Chiar așa? zise ea.

— Întotdeauna am crezut că sunt un semn de slăbiciune, zise Ursula, cu brațele desfăcute, de parcă prestigiul îi era amenințat.

Hermione nu băgă de seamă. Dintr-o dată făcu o grimasă, se încruntă ca și cum era cuprinsă de gânduri profunde și se părea că îi vine foarte greu să mai rostească vreun cuvânt.

— Chiar crezi, Rupert, întreabă ea, de parcă Ursula nu era de față, chiar crezi că merită? Chiar crezi că e mai bine pentru copii dacă li se insuflă faptul că trebuie să învețe?

Ochii lui deveniră străpungători, lăsând să i se vadă mânia tăcută. Obrajii îi erau scobiți și palizi, aproape nepământenii. Iar femeia continua să-l tortureze cu întrebarea ei serioasă, chinuitoare.

— Nu li se insuflă acest lucru, spuse el. Vor, nu vor, tot trebuie să învețe.

— Dar crezi că e mai bine dacă procesul este stimulat, accelerat? Nu e mai bine dacă nu știu nimic despre alun, nu e mai bine dacă văd totul ca pe un întreg, fără ca toate aceste informații să fie fragmentate?

— N-ai dori să știi, așa pentru tine, că florile alea mici și roșii așteaptă să fie polenizate? întreabă el tăios.

Glasul lui suna brutal, ironic, dur. Hermione continua să privească în sus, neatentă. El se opri, iritat.

— Nu știu, răspunse ea, oscilând ușor. Nu știu.

— Dar procesul cunoașterii înseamnă enorm pentru tine, înseamnă totul, izbucni el.

Ea îl privi, ridicându-și privirea încet.

— Oare? spuse ea.

— Procesul cunoașterii — asta înseamnă totul pentru tine, înseamnă enorm — nu rămâi decât cu atât, cu aceste cunoștințe, strigă el. Nu există decât un singur copac, nu există decât un singur fruct pe care-l guști.

Din nou ea păstră tăcerea câteva momente.

— Oare? spuse ea într-un târziu, cu același calm imperturbabil.

Apoi adăugă pe un ton plin de o curiozitate capricioasă :

— Ce fruct, Rupert?

— Veșnicul măr⁹, răspunse el exasperat, displăcându-i metaforele pe care singur le crea.

— Da, spuse ea.

Părea obosită. Urmară câteva momente de tăcere apoi, adunându-și puterile cu o mișcare convulsivă, Hermione reîncepu să vorbească pe un ton degajat, muzical:

— Hai să nu mai discutăm despre mine, Rupert; crezi că acești copii devin mai buni, mai bogați, mai fericiți, cu toate aceste cunoștințe? Chiar crezi că așa e? Sau e mai bine să-i lăsăm să fie inocenți și spontani? N-ar fi mai bine dacă ei ar fi animale, simple animale, primitive, violente, oricum, mai degrabă decât să fie sfioși, incapabili de a se comporta spontan?

Credeau că ea încheiasă. Dar, după ce scoase niște sunete ciudate din gât, începu să vorbească din nou:

— N-ar fi mai bine dacă ei ar fi oricum altcumva? Decât să crească schilodiți, schilodiți sufletește, schilodiți sentimental — fără să progreseze — atât de slabi — incapabili — și aici Hermione își încheștă pumnul ca cineva care este în transă — de a face ceva în mod spontan, întotdeauna gândind înainte de a acționa, întotdeauna împovărați de greutatea opțiunilor, niciodată lăsându-se purtați de val...

Din nou, ei crezură că încheiasă. Dar tocmai în momentul în care el se pregătea să răspundă, ea își reluă ciudatul discurs:

— ...nu se lasă niciodată purtați de val, nu se comportă liber, sunt totdeauna lucizi, au conștiință de sine și sunt întotdeauna conștienți de propria lor identitate. Nu există și ceva mai bun decât acest lucru? Mai bine să fie animale, pur și simplu animale fără vreun strop de minte, decât așa — decât să fie niște nimicuri.

— Dar, totuși, crezi că dacă suntem învățați suntem inerti și stângaci? Întrebă el iritat.

Ea își deschise ochii și-l privi încet.

⁹ Fructul din Copacul Cunoașterii Binelui și Răului (*Geneza*, 2:9 și 3:1-6), motivul pentru care Adam și Eva au fost alungați din Grădina Raiului.

— Da, spuse ea. Făcu o pauză, urmărindu-l cu privirea în tot acest timp, neatentă. Apoi își trecu degetele peste sprâncene, ușor obosită. Asta îl enervă și mai mult. Rațiunea e de vină, zise ea, iar asta e egală cu moartea. Își ridică privirea încet spre el. Nu e vorba oare de rațiune, spuse ea cu o mișcare convulsivă a corpului, nu înseamnă oare asta moartea noastră? Nu ne distruge orice urmă de spontaneitate, orice instinct? Oare tinerii din ziua de azi, când se maturizează, nu sunt deja morți înainte să aibă șansa de a trăi?

— Nu din cauză că au prea multă minte, ci prea puțină, spuse el brutal.

— Ești sigur? strigă ea. Mie mi se pare că este invers. Au prea multă rațiune, sunt bombardați cu informații.

— Sunt constrânși de către o serie de concepte limitate și false, strigă el.

Dar ea nu băgă în seamă vorbele lui, ci doar continuă să pună întrebări retorice, pompoase.

— Atunci când intrăm în posesia informațiilor, nu-i așa că pierdem totul, mai puțin informațiile? întrebă ea patetic. Dacă eu știu totul despre floare, nu pierd floarea și rămân doar cu informațiile? Nu-i așa că schimbăm esența cu aparența, nu-i așa că nu ne mai bucurăm de viață din cauza acestor informații inutile? Și ce importanță are asta pentru mine, la urma urmei? Ce importanță au toate aceste cunoștințe pentru mine? Nu înseamnă nimic.

— Nu faci decât să spui vorbe goale, spuse el. Procesul cunoașterii este esențial pentru tine. Îți dorești până și partea animalică din tine, dar filtrată de rațiune. Nu îți dorești să fii un animal, vrei să-ți observi propriile funcții animalice, ca să ai o satisfacție sufletească. Nu este decât un procedeu secundar — și mult mai decadent decât orice manifestare intelectuală lipsită de orizont. Acest interes al tău pentru dorință carnală și instincte animalice nu poate fi decât o manifestare intelectuală jalnică. Îți dorești destul de mult dorința carnală și instinctele, dar filtrate de rațiune și de conștiința ta. Totul se desfășoară în mintea ta, sub învelișul craniului tău. Doar că nu îți vei da seama ce anume

se află acolo: nu îți dorești decât o minciună care să se potrivească cu restul accesoriilor.

Hermione se pregăti să-l atace, dură și încrâncenată. Ursula stătea acolo, uimită și rușinată. Era speriată când vedea ura dintre ei doi.

— Nu e vorba decât de acea Lady din Shalott¹⁰, spuse el cu o voce puternică, dar absentă. El părea să pornească la atac împotriva ei fără vreun motiv anume. Voința ta neclintită, capacitatea ta de înțelegere de nezdruccinat, propria ta lume rațională și îngustă sunt toate ca o oglindă, dincolo de care nu mai există nimic. Acolo, în oglindă, trebuie să existe totul. Dar acum, că ai tras toate concluziile, vrei să te întorci și să fii precum un sălbatic ignorant. Îți dorești o viață de senzații pure și „dorință carnală”.

El puse ultimul cuvânt între ghilimele ca o ironie la adresa ei. Ea fu zguduită de furie și revoltă și rămase mută ca o Pythie străfulgerată de revelație dintr-un oracol grec¹¹.

— Dar dorința ta carnală este o minciună, continuă el violent. Nu e vorba deloc de dorință, e vorba de voința ta. E vorba de voința ta enervantă. Vrei să intri în posesia anumitor lucruri și să-ți exerciți puterea asupra lor. Vrei să-ți exerciți voința asupra lor. Dar de ce? Pentru că nu ai un trup ca toate celelalte femei, nu ai nici cea mai vagă urmă de dorință senzuală, pătimașă, care să te facă să simți că trăiești. Nu ai nici cea mai mică urmă de senzualitate. Nu ai decât voința ta, îngâmfarea dată de luciditate și setea de putere, de a ști.

¹⁰ Eroina din poemul lui Tennyson cu același titlu (1832). Se pare că a fost închisă într-un turn și singurul ei contact cu lumea exterioară e perceput prin reflexia într-o oglindă. Contactul ulterior și direct cu lumea a avut ca rezultat moartea ei.

¹¹ Cel mai important oracol din Grecia antică, de la Delphi, era condus de Apollo care a devenit divinitate olimpică omorând un șarpe ce păzea intrarea și se numea Python. Preoteasa lui Apollo, care glăsuia prin intermediul oracolului, a devenit cunoscută drept Pythia.

El o privi cu un amestec de ură și dispreț și îl dureau și pe el faptul că ea suferea; era rușinat pentru că știa că o supunea unui chin. Îi trecu chiar prin cap să îngenuncheze și să-i ceară iertare. Simți cum îl cuprinde un val de supărare care se transformă în furie. Prezența ei fizică îi deveni indiferentă, căci el nu mai simțea decât nevoia să-i vorbească cu înflăcărare.

— Spontan! strigă el. Tu și spontaneitatea! Tu, cea mai calculată ființă care a existat vreodată pe suprafața pământului! Îți calculezi până și spontaneitatea — așa ești tu. Pentru că vrei ca totul să se supună voinței și lucidității tale calculate. Vrei ca totul să încapă în capul ăla mic și nesuferit al tău, care mă mir că nu s-a spart ca o nucă până acum. Căci așa te vei comporta și în continuare până o să se spargă, ca o insectă în propriul înveliș. Dacă ți-ar sparge cineva capul, poate că ai deveni o femeie spontană, pasională, cu adevărat senzuală. Dar așa cum ești, nu vrei decât pornografie — să te admiri în oglindă, să-ți urmărești mișcările animalice, primitive, în oglindă, în așa fel încât să ai toate astea în mintea ta și totul să se petreacă la nivel mintal.

Plutea un aer de revoltă în cameră, de parcă se spusese prea multe lucruri care nu puteau fi iertate. Totuși pe Ursula nu o mai interesa în momentul de față decât să își rezolve propriile probleme, în lumina cuvintelor lui. Era palidă și absentă.

— Dar chiar îți dorești senzualitate? întrebă ea nedumerită.

Birkin o privi și-și concentră atenția asupra explicației sale:

— Da, zise el, asta și nimic mai mult, în momentul de față. Este o realizare — acea dorință ascunsă, misterioasă, pe care nu o poți explica rațional, acea ființă care sălășluiește în subconștient și care se manifestă involuntar. Pentru cineva asta poate fi egal cu moartea, iar pentru altcineva înseamnă o transformare personală.

— Dar cum? Cum e posibil să fii în posesia unor cunoștințe care nu țin de partea rațională? întrebă ea, nefiind în stare să-i interpreteze explicațiile.

— Vine de la sine, răspunse el, atunci când mentalul și lumea familiară se scufundă în întuneric — totul trebuie să dispară — trebuie să fie șterse de potop. În acel moment descoperi că trupul

îți răspunde în mod concret la dorințe ascunse și că ai devenit un demon...

— Dar de ce m-aș transforma într-un demon? întrebă ea.

— „Femeie plângând după iubitul ei demonic”¹² — cită el. De ce? Nu știu.

Hermione se trezi ca după o stare letargică, asemănătoare cu moartea.

— Are gânduri îngrozitoare, satanice, nu-i așa? zise ea trăgănat către Ursula, pe un ton ciudat, plin de rezonanțe care culmină cu un râs scurt, ascuțit și absolut ironic.

Cele două femei îl luau peste picior, ridiculizându-l, până când el rămase fără replică. Hermione râse batjocoritor, pe un ton ascuțit, triumfător, ironizându-l de parcă prezența lui nici nu mai conta.

— Nu, spuse el. Tu ești adevăratul diavol care nu-i îngăduie vieții să continue.

Ea îi aruncă o privire lungă, malițioasă și disprețuitoare.

— Crezi că știi totul despre acest subiect, nu? spuse ea pe un ton încet, distant și care afișa o ironie ascunsă.

— Destul, replică el, cu chipul ațintit înainte și o privire tăioasă.

Hermione fu copleșită de un sentiment de disperare profundă, dar în același timp și de o senzație de eliberare, de descătușare. Se întoarse către Ursula, satisfăcută, de parcă erau cele mai bune prietene.

— Ești sigură că ai să vii la Breadalby? spuse ea, nerăbdătoare.

— Da, mi-ar plăcea foarte mult, răspunse Ursula.

Hermione o privi de sus în jos, mulțumită, gânditoare, dând impresia ciudată că n-ar fi fost de față, de parcă era transpusă într-o altă lume și nu lua parte la ce se întâmpla acolo.

— Mă bucur atât de mult, spuse ea, adunându-se. Cam peste vreo două săptămâni, nu? Am să-ți scriu aici, la școală, da? Ești

¹² Al șaisprezecelea vers din *Kubla Kahn* (1798), poem scris de Samuel Taylor Coleridge (1772-1834).

sigură că ai să vii? Da! O să mă bucur așa de mult. La revedere. La revedereeee...

Hermione îi întinse mâna celeilalte femei și o privi în ochi. Știa că Ursula era o rivală pe care n-o putea scăpa din ochi, iar acest lucru îi dădea o stranie senzație de plăcere. Și apoi, ea era cea care pleca. Întotdeauna se simțise puternică și în avantaj față de cei pe care îi lăsa în urmă. Mai mult decât atât, pleca și cu bărbatul respectiv, chiar dacă o făcea doar în ciudă.

Birkin stătea deoparte, nemișcat și parcă dintr-o altă lume. Dar acum, când îi venise lui rândul să-și ia la revedere, începu să vorbească din nou.

— Asta-i marea diferență, zise el, între o ființă senzuală și depravarea îngrozitoare de care suntem conștienți și după care ne ghidăm destinul. Noaptea stăm mereu cu lumina aprinsă, ne autoanalizăm și filtrăm totul rațional. Trebuie să te oprești înainte să-ți dai seama ce este realitatea senzuală, să te oprești la stadiul de ignoranță și să renunți la voința ta. Trebuie să faci așa. Trebuie să înveți ce înseamnă neființa, înainte să devii ființă. Dar suntem așa de încrezători când vine vorba de propria noastră persoană! Suntem așa de încrezuți și atât de lipsiți de orgoliu. Nu avem deloc mândrie, suntem doar îngâmfați când vine vorba de sufletele noastre modelate în papier mâché. Mai degrabă am muri decât să renunțăm la încăpățânarea noastră fățarnică și închipuită.

În cameră se lăsă tăcerea. Ambele femei erau ostile și-și purtau pică. El vorbea de parcă se adresa unei întruniri. Hermione nu prea îi acorda atenție și stătea încordată, ridicând din umeri dezaprobat.

Ursula îl urmărea pe ascuns, fără să fie pe de-a-ntregul conștientă la ce se uita. El era foarte atrăgător din punct de vedere fizic, avea o personalitate complexă interesantă și misterioasă, care își făcea simțită prezența ca o altă voce prin trăsăturile delicate și paloarea chipului, oferind o altă ipostază a lui. Acest lucru se vădea și în arcuirea sprâncenelor și gropița din bărbie, trăsături rafinate, elegante și nobile, emanând o vitalitate puternică, la fel ca un hohot de râs, invizibilă și plăcută. De

asemenea, ea fusese fascinată de vraja pe care o exercitau coapsele lui, mai exact de conturul interior al acestora. Nu-și dădea seama de ce anume era vorba. Dar avea un sentiment de împlinire și de libertate totală.

— Dar suntem destul de senzuali fără să ne dăm deloc silința în acest sens, nu? întrebă ea, întorcându-se către el, iar ochii ei verzi sclipeau când râdea cristalin și provocator.

Și într-o clipă zâmbetul său ciudat, degajat și teribil de atrăgător, îi descreți sprâncenele și îi luminează ochii, deși continua să vorbească.

— Nu, spuse el, nu suntem așa. Suntem prea plini de noi.

— Cu siguranță că asta nu ține de infatuare, strigă ea.

— Nici de asta, nici de nimic altceva.

Ea era pur și simplu nedumerită.

— Nu crezi că oamenii sunt extrem de infatuați atunci când vine vorba de puterea lor senzuală? întrebă ea.

— De asta nici nu sunt senzuali, ci numai și-ar dori să fie, iar astea sunt două lucruri diferite. Sunt întotdeauna conștienți de propria persoană și sunt atât de infatuați încât în loc să dea frâu liber instinctelor lor și să pătrundă astfel într-o altă lume guvernată de alte legi, ar prefera să...

— Nu-i așa că vrei niște ceai? zise Hermione, întorcându-se spre Ursula cu o amabilitate plină de grație. Ai lucrat toată ziua.

Birkin se opri brusc. Un val de mânie și supărare o cuprinse pe Ursula. Chipul lui reveni la expresia obișnuită. Își luă rămas-bun de parcă ea ar fi încetat să mai existe pentru el.

Plecară amândoi. Ursula rămase câteva momente privind ușa, apoi stinse luminile, după care se așază din nou pe scaun, preocupată și dezorientată. Apoi începu să plângă cu amărăciune, îndelung. Nu știa dacă plânge de supărare sau de bucurie.

CAPITOLUL IV

ÎNOTĂTORUL

MAI TRECU O SĂPTĂMÂNĂ. Sâmbătă plouă, mai degrabă burniță ușor, iar din când în când ploaia se mai oprea. În acest răstimp Gudrun și Ursula ieșiră la o plimbare, înspre Willey Water. Aerul era cenușiu și străveziu, păsările cântau ascutit în copacii tineri, iar pământul părea să se trezească la viață. Cele două fete mergeau repede, bucuroase, datorită aerului suav al dimineții, ușor încețos și umed. Pe marginea drumului porumbarul își arăta florile albe și umede, iar spicele micuțe de culoarea chihlimbarului făceau oarecum contrast cu florile albe. Tulpinile roșiatice parcă luminau aerul cenușiu, iar tufișurile înalte, care acum înverzeau, se unduiau precum niște fantome vii, așa cum se aplecau în bătaia vântului. În acea dimineață totul stătea sub semnul regenerării.

Când cele două surori ajunseră la Willey Water, lacul apăru la orizont, cenușiu și parcă himeric, întinzându-se până dincolo de copacii și pajiștea umedă, învăluită în negură. Se auzeau sunete vagi, electrice, venind dinspre stăvilarul din josul drumului, păsările ciripeau gureșe, râul susura misterios, izvorând din lac.

Cele două fete își continuau drumul fără țință. La colțul lacului, lângă drum, chiar în fața lor se afla un hangar pentru bărci, acoperit cu mușchi, sub un nuc, și un debarcader micuț unde era legată barca, ce se clătina precum o umbră pe suprafața apei cenușii, liniștite, sub parii verzi și șubrezi. Totul părea fantomatic din cauza verii care se apropia.

Deodată, din hangar țâșni o siluetă albă, înspăimântătoare în mișcarea sa fulgerătoare, traversând repede vechiul debarcader. Făcu un salt în aer, se auzi plonjând în apă și, fără să facă valuri, un înotător înainta grăbit, cu mișcări unduitoare. Întreaga lume de dincolo, umedă și îndepărtată, îi aparținea numai lui. Se mișca prin apa pură, transparentă, aproape ireală.

Gudrun stătea lângă peretele de piatră, urmărindu-l.

— Cât îl invidiez, spuse ea stârnită, încet.

— Puah! se scutură Ursula. E atât de frig.

— Da, dar cât e de bine și de frumos să înoți în larg.

Cele două surori îl urmăreau pe înotător cum taie apa cenușie învăluită în ceață, peste care atârnavă crengi de copaci, și cum înaintează cu mișcări ritmice, încete și năvalnice în același timp.

— N-ai vrea să fii tu în locul lui? întrebă Gudrun privind-o pe Ursula.

— Ba da, zise Ursula, dar nu sunt sigură — e prea multă apă pentru mine.

— Nu, zise Gudrun ezitând.

Era fascinată când îl privea pe înotătorul care se afla în mijlocul apei. După ce parcursese înot o anume distanță, el se întoarse și acum înota pe spate, privind de-a lungul apei la cele două fete de lângă zid. Totuși abia puteau percepe mișcările lui, căci ele îi vedeau chipul bronzat și simțeau că le privește.

— Este Gerald Crich, spuse Ursula.

— Știu, răspunse Gudrun.

Rămase nemișcată, contemplând chipul care apărea și dispărea în valuri, în timp ce bărbatul înota în ritm constant. El le observă din locul izolat în care se afla și se bucură pentru că se simțea în avantaj față de ele și în acel moment i se părea că are o lume numai a lui. I se părea că nimeni nu-l poate ataca, era o ființă perfectă. Îi plăceau propriile mișcări puternice, îndrăznețe, ca și sentimentul neplăcut pe care îl avea când apa rece îi atingea mâinile și picioarele, înviorându-l. Le vedea pe fete urmărindu-l de la distanță și asta îi făcea plăcere. Își ridică un braț din apă și le făcu semn.

— Ne face cu mâna, spuse Ursula.

— Da, răspunse Ursula.

Ele îl urmăreau, iar el le făcu din nou cu mâna de la distanță, dându-le de înțeles că le-a recunoscut.

— E ca un Nibelung¹³, râse Ursula.

Gudrun nu spuse nimic, doar continua să stea nemișcată și să privească apa.

¹³ În legende scandinave, regele unei rase nepământene de pitici.

Gerald se întoarse deodată și se îndepărtă repede, înotând pe o parte. Acum era singur, singur și de neatacat în mijlocul apei, care parcă îi aparținea. Se simțea plin de entuziasm, izolat în elementul lui, liber și fără restricții. Era fericit, dădea din picioare și din tot corpul fără să se simtă îngrădit, era doar el în acea lume a apelor.

Gudrun îl invidia dureros de mult. Chiar și aceste momente de izolare totală și plutire i se păreau într-atât de invidiat încât se simțea parcă pedepsită să stea acolo pe drum.

— Doamne, vezi ce înseamnă să fii bărbat! strigă ea.

— Ce? exclamă Ursula surprinsă.

— Libertate, independență, mobilitate! strigă Gudrun, îmbujorată fără motiv și radioasă. Dacă ești bărbat și-ți propui să faci un lucru, îl faci. Nu trebuie să întâmpini mii de obstacole așa cum i se întâmplă unei femei.

Ursula se întreba ce anume o frământa pe Gudrun de izbucnise astfel. Nu putea să înțeleagă.

— Ce vrei să faci? întrebă ea.

— Nimic, strigă Gudrun, întărindu-și spusele repede. Dar presupunând că aş face ceva. Presupunând că aş vrea să mă duc înot până acolo. Este ceva imposibil, este de neconceput ca eu să mă dezbrac acum și să sar în apă. Dar nu-i așa că e ridicol, nu-i așa că asta pur și simplu te împiedică să trăiești din plin?

Era așa de înfierbântată, de îmbujorată și de furioasă, încât Ursula rămase nedumerită. Cele două surori își continuară drumul înainte. Treceau prin dreptul copacilor de pe dealul din dreptul proprietății Shortlands. Priviră casa vagon, joasă, slab luminată și misterioasă în aerul umed al dimineții, cu cedrii care băteau înspre ferestre. Gudrun părea să o studieze îndeaproape.

— Nu ți se pare că e atrăgătoare, Ursula? întrebă Gudrun.

— Foarte, spuse Ursula. Foarte liniștită și încântătoare.

— Are și un contur bine definit — aparține unei anume epoci.

— Cărei epoci?

— Secolului al XVIII-lea, bineînțeles; caracteristică pentru vremea când au scris Dorothy Wordsworth¹⁴ și Jane Austen, nu crezi?

¹⁴ Scriitoare (1771-1855), sora poetului William Wordsworth.

Ursula râse.

— Nu crezi că-i așa? repetă Gudrun.

— Poate. Dar nu cred că familia Crich se încadrează în această epocă. Știu că Gerald instalează o centrală electrică ca să aibă lumină în casă și face tot felul de îmbunătățiri moderne.

Gudrun ridică iute din umeri.

— Bineînțeles, spuse ea. Asta chiar că e inevitabil.

— Chiar așa, râse Ursula. În primul rând Gerald este mult mai tânăr în gândire decât toți ceilalți. Îl urăsc toți pentru asta. Îi ure pe toți la degetul cel mic și se joacă după bunul plac cu ei. Ar trebui să moară la scurt timp după ce va termina cu modernizarea casei și atunci nu va mai exista nimic de modernizat. În orice caz, nu-i lipsește ambiția.

— Cu siguranță că nu, zise Gudrun. De fapt, n-am mai văzut pe nimeni care să dea dovadă de atâta ambiție. Lucrul care mă neliniștește este următorul: ce o să se aleagă de toată ambiția asta a lui, până unde o să meargă oare?

— O, dar știu, zise Ursula. Merge până într-acolo încât își pune în aplicare cele mai trăsnete idei!

— Exact, spuse Gudrun.

— Știi că și-a împușcat fratele? spuse Ursula.

— Și-a împușcat fratele? strigă Gudrun, încruntându-se de parcă nu și-ar fi crezut urechilor.

— N-ai știut? Of, am crezut că știi. El și cu fratele lui se jucau cu o armă. I-a spus fratelui său să se uite la butoiușul armei, dar arma era încărcată, așa că l-a împușcat pe fratele său în cap. Nu-i așa că e groaznic?

— Sunt îngrozită, strigă Gudrun. S-a întâmplat demult?

— O, da, pe când erau copii, spuse Ursula. Cred că e una dintre cele mai groaznice întâmplări pe care le cunosc.

— Bineînțeles că el nu știa că arma era încărcată, nu?

— Da. Vezi tu, era o vechitură care zăcuse prin grajd ani de zile. Nimeni nu-și închipuise că ar putea să se declanșeze și bineînțeles nimeni nu-și imagina că era încărcată. Dar, oricum, e groaznic când se întâmplă așa ceva.

— E înfiorător, strigă Gudrun. Și e cu atât mai înfiorător când ți s-a întâmplat asta în copilărie și trebuie să duci povara faptelor tale tot restul vieții. Închipuie-ți doi băieți care se joacă și deodată li se întâmplă așa ceva, pur și simplu din senin. Ursula, e de-a dreptul înfiorător! E unul dintre lucrurile pe care nu le pot suporta. O crimă încă e de conceput, pentru că o faci intenționat. Dar să ți se întâmple așa ceva...

— Poate că a fost vorba de o intenție manifestată inconștient, zise Ursula. Jocul acesta copilăresc de-a moartea implică de fapt dorința primitivă de a ucide, nu crezi?

— Dorința? spuse Gudrun, distantă, devenind serioasă. Nici nu pot să-mi imaginez că se jucau de-a împușcatul. Îmi închipui că un frate i-a spus celuilalt: „Uită-te la butoiaș în timp ce eu apăs pe trăgaci și vezi ce se întâmplă”. Mi se pare cea mai plauzibilă explicație pentru ce s-a întâmplat.

— Nu, spuse Ursula. N-aș putea să apăs pe trăgaci, chiar dacă arma nu era încărcată, nici chiar dacă cineva ar fi verificat dacă butoiașul e gol. Instinctul nu-ți dă voie să faci asta — n-ai cum.

Gudrun păstră tăcerea câteva momente, dezaproband-o fățiș pe sora ei.

— Desigur, spuse ea rece. Tu, ca femeie, deci persoană matură, nu faci asta din instinct. Dar nu văd cum poți să îi judeci la fel pe doi băieți care se joacă împreună.

Vocea ei era distantă și supărată.

— Da, insistă Ursula.

În acel moment auziră o femeie la câțiva metri distanță de ele spunând cu voce tare:

— Ah, fir-ar să fie!

Făcură câțiva pași și le văzură pe Laura Crich și pe Hermione Roddice pe câmp, de partea cealaltă a gardului de arbuști, iar Laura Crich se străduia să iasă afară pe poartă. Ursula grăbi pasul de îndată și se duse să ajute la ridicarea porții.

— Mulțumesc tare mult, spuse Laura, privind în sus, îmbujorată toată și arătând ca o amazoană, totuși nedumerită. Nu e bine proptită în balamale.

— Așa e, zise Ursula. Și sunt atât de grele.

— E surprinzător! strigă Laura.

— Bună ziua, zise Hermione pe un ton cântat de dincolo de câmp, în momentul în care se putu face auzită. E frumos afară. Vă duceți la plimbare? Da? Nu-i așa că verdele acesta abia mijind este frumos? Atât de frumos — aproape că are o culoare aprinsă. Bună dimineața — bună dimineața — treceți pe la mine? Vă mulțumesc tare mult — săptămâna viitoare — da — la revedere, la r-e-v-e-d-e-r-e.

Gudrun și Ursula stăteau și o priveau cum dădea ușor din cap în sus și în jos, cum gesticula cu mâna dezaprobată, cum afișa un zâmbet ciudat și prefăcut pe chipul bizar și înspăimântător, cu părul bogat și blond care-i cădea în ochi. Apoi ele se îndepărtară, de parcă ar fi fost considerate niște persoane lipsite de importanță. Cele patru femei se despărțiră.

De îndată ce parcurseră o distanță considerabilă, Ursula spuse cu obrajii arzându-i:

— După părerea mea, e chiar obraznică.

— Cine, Hermione Roddice? întrebă Gudrun. De ce?

— Din cauza felului în care se poartă cu oamenii — e obraznică.

— De ce, Ursula, ce anume ai observat de ți s-a părut obraznică? întrebă Gudrun, destul de rece.

— Întregul ei comportament — e pur și simplu groaznic felul în care încearcă să te tachineze. Pur și simplu te agresează. E o femeie obraznică. „Să veniți pe la mine”, de parcă ar trebui să îi cădem în genunchi pentru că ne face onoarea asta.

— Ursula, nu înțeleg ce te deranjează atât de mult, zise Gudrun, oarecum exasperată. Se știe că femeile de genul acesta sunt obraznice — femeile astea independente care s-au emancipat cu ajutorul aristocraților.

— Dar este atât de inutil, atât de vulgar, strigă Ursula.

— Nu, nu mi se pare. Și chiar dacă ar fi așa — *pour moi, elle n'existe pas*¹⁵. N-o să aibă ea satisfacția să fie obraznică cu mine.

— Crezi că te simpatizează? întrebă Ursula.

— Nu, presupun că nu.

¹⁵ Pentru mine, ea nu există (fr.).

— Atunci de ce te roagă să mergi la ea, la Breadalby, și să stai acolo?

Gudrun ridică ușor din umeri.

— La urma urmei, își dă și ea seama că nu suntem chiar niște femei de rând, spuse Gudrun. O fi ea cum o fi, dar proastă nu e. Mai degrabă aș sta cu cineva care-mi displace decât cu o femeie de rând care nu vede mai departe de lungul nasului. Hermione Roddice își asumă oarecum niște riscuri.

Ursula medită la asta o vreme.

— Mă îndoiesc, răspunse ea. Chiar nu-și asumă nici un risc. Cred că ar trebui să o admirăm pentru faptul că își dă seama că poate să ne invite pe noi, care suntem profesoare, și să nu-și asume nici un risc.

— Chiar așa! spuse Gudrun. Gândește-te la milioanele de femei care nu îndrăznesc să facă asta. Ea se folosește de toate avantajele pe care le are — și asta înseamnă ceva. Chiar cred că, dac-am fi în locul ei, ar trebui să facem și noi la fel.

— Nu, spuse Ursula. Nu. M-aș plictisi. N-aș putea să-mi petrec timpul jucând după cum vrea ea. E umilitor.

Cele două surori erau precum niște foarfeci care seceră tot ce s-ar interpune între ele, sau precum un cuțit care se ascute pe o tociță.

— Desigur, strigă Ursula brusc, ar trebui să fericească clipa în care s-a născut dacă ne ducem să o vizităm. Tu ești neînchipuit de frumoasă, de o mie de ori mai frumoasă decât e ea sau decât a fost vreodată și, după părerea mea, te îmbraci de o mie de ori mai frumos decât ea, căci ea niciodată nu arată proaspătă și naturală precum o floare, ci matură și chibzuită; unde mai pui că suntem mai inteligente decât majoritatea oamenilor.

— Fără îndoială, zise Gudrun.

— Iar asta ar trebui să fie un fapt recunoscut, pur și simplu, spuse Ursula.

— Cu siguranță că ar trebui, zise Gudrun. Dar ai să vezi că o să ți se pară șic dacă ești pur și simplu o persoană obișnuită, banală, precum oamenii de pe stradă, când de fapt tu ești o adevărată minune ca persoană și nu semeni deloc cu oamenii de pe stradă, ci ești echivalentul lor artistic.

— Ce groaznic! strigă Ursula.

— Da, Ursula, e groaznic, din multe puncte de vedere. N-ai îndrăzni să fii o persoană care nu este caracterizată de un spirit extrem de *à terre*, incredibil de *à terre*¹⁶, ceea ce înseamnă că ești întruchiparea banalității.

— E foarte plicticos să devii o persoană mai rea decât ai fost înainte, râse Ursula.

— Foarte plicticos, răspuse Gudrun. Chiar așa, Ursula, este plicticos, asta e cuvântul potrivit. Toți tânjim să vorbim elevat și să ținem discursuri precum Corneille¹⁷, la urma urmei.

Gudrun devenea din ce în ce mai îmbujorată și jubila la propria deșteptăciune.

— Să mergi țanțoș, zise Ursula. Toți vrem să mergem țanțoș, să fim niște lebede într-un cârd de găște.

— Exact, strigă Gudrun, lebede într-un cârd de găște.

— Toată lumea e așa de preocupată să joace rolul rășuștei urâte, strigă Ursula, râzând ironic. Dar eu nu mă simt deloc umilă și demnă de milă precum rășușca cea urâtă. Mă simt precum o lebadă într-un cârd de găște. N-am ce-i face. Așa te fac oamenii să te simți. Și nici că-mi pasă ce cred despre mine. *Je m'en fiche*¹⁸.

Gudrun îi aruncă Ursulei o privire plină de invidie ciudată, nedefinită și de dispreț.

— Bineînțeles, singurul lucru pe care poți să-l faci este să-i disprețuiești pe toți — pur și simplu pe toți, zise ea.

Cele două surori se îndreptară din nou spre casă ca să-și vadă mai departe de lectură, de bârfă și de lucru și să aștepte ziua de luni, când începea școala. Ursula se întreba adesea ce altceva mai aștepta, în afară de începutul și sfârșitul săptămânii de școală sau de începutul și sfârșitul vacanțelor. Asta era toată viața ei! Uneori o apuca groaza și i se părea că viața trece pe lângă ea, fără să se mai întoarcă și fără să însemne mai mult decât atât. Dar

¹⁶ Realist (fr.).

¹⁷ Pierre Corneille (1606-1684), dramaturg tragic francez neoclasic.

¹⁸ Nu-mi pasă câtuși de puțin (fr.).

niciodată nu acceptase acest fapt în totalitate. Era o fire activă, iar viața ei părea un fir de iarbă care crește zi de zi, dar care nu a ieșit încă din pământ.

CAPITOLUL V

ÎN TREN

ÎN ACEST TIMP, Birkin fusese chemat în Londra. Nu avea încă un domiciliu stabil. Avea o locuință în Nottingham, pentru că lucra în acel oraș în mare parte a timpului. Dar se ducea adesea și în Londra sau Oxford. Se muta din oraș în oraș destul de des, iar stilul său de viață părea nesigur, fără să aibă un ritm anume sau vreun înțeles organic.

Îl văzu pe Gerald Crich pe peronul gării, citind un ziar și bineînțeles așteptând trenul. Birkin se amestecă prin mulțime, fără să se facă văzut. Nu-i stătea în fire să abordeze pe nimeni.

Din când în când, Gerald se uita în jur, cu capul ridicat, ceea ce era o trăsătură caracteristică lui. Chiar dacă citea ziarul preocupat, trebuia să fie atent la ceea ce se întâmpla în jurul lui. Părea să aibă o personalitate multiplă. Își concentra toată atenția asupra a ceva ce citea în ziar, dar în același timp arunca o privire asupra oamenilor din jur, fără să-i scape nimic. Birkin, care se uita la el, era enervat de această dualitate a lui Gerald. Observase și el faptul că Gerald părea să se simtă nelalocul lui printre oameni, în ciuda comportamentului său ciudat, dar jovial și sociabil de care dădea dovadă atunci când era provocat.

În acel moment Birkin fu teribil de uimit când văzu aceeași privire jovială strălucind pe chipul lui Gerald, când îl văzu cum se apropie cu mâna întinsă.

— Bună, Rupert, unde mergi?

— La Londra. Presupun că și tu tot acolo mergi.

— Da...

Gerald îl cercetă cu privirea pe Birkin, plin de curiozitate.

— O să călătorim împreună, dacă-ți face plăcere, spuse el.

— Nu călătorești de obicei în primul vagon? întrebă Birkin.

— Nu suport înghesuiala, răspunse Gerald. Dar în al treilea e foarte bine. Au și vagon restaurant, putem să servim ceaiul acolo.

Cei doi bărbați se uitară la ceasul gării, fără să mai adauge nimic.

— Ce citeai în ziar? întrebă Birkin.

Gerald îi aruncă o privire rapidă.

— Nu-i așa că sunt amuzante știrile din ziar, spuse el. E vorba de doi lideri — și deschise ziarul *Daily Telegraph* — într-un jargon tipic jurnalistic — și-și trecu ochii peste rubricile din ziar — și apoi mai apare și chestia asta — nu știu cum să-i zic, eseu, sau așa ceva, despre cei doi lideri, în care se spune că trebuie să se ridice un om care să schimbe sistemul de valori, să ne facă să vedem adevărul și să ne schimbăm atitudinea în viață, altminteri în câțiva ani o să se aleagă praful de noi, iar țara o să se ruineze ...

— Bănuiesc că mai e vorba și de puțin jargon jurnalistic, spuse Birkin.

— Se pare că autorul a vorbit serios, chiar nu a glumit deloc, spuse Gerald.

— Dă-mi-l și mie, zise Birkin, întinzând mâna după ziar.

Veni și trenul și cei doi se urcară, așezându-se la o masă micuță, lângă fereastră, în vagonul restaurant. Birkin își trecu ochii peste ziar, apoi îl privi pe Gerald care-i aștepta verdictul.

— Cred că autorul chiar vorbește serios, spuse el, atât cât poate să vorbească serios.

— Dar crezi că are dreptate? Crezi că într-adevăr avem nevoie de un alt crez? întrebă Gerald.

Birkin ridică din umeri.

— Cred că oamenii care zic că vor o altă credință sunt ultimii care ar accepta ceva inovator. Vor o schimbare imediată. Dar ca să facă față vieții pe care singuri ne-am ales-o și să nu fie de acord cu ea, să-și distrugă pur și simplu vechii idoli, asta n-au s-o facă niciodată. Trebuie să-ți dorești cu ardoare să scapi de tot ce e vechi, înainte să apară ceva inedit — chiar și în tine însuși.

Gerald îl privea cu atenție.

— Crezi că ar trebui să renunțăm la stilul acesta de viață, să o luăm de la început și să ne lăsăm duși de val? întrebă el.

— De viața asta. Da, asta cred. Trebuie să o distrugem pe de-a-ntregul, sau să o lăsăm la uscat până se zbârcește, așa cum se întâmplă cu o piele neprelucrată tare. Căci mai mult de atât nu se poate întinde.

Ochii lui Gerald aveau un zâmbet abia perceptibil, ciudat, și aveau o privire amuzată, calmă și curioasă.

— Și cum propui să se înceapă? Presupun că te gândești să schimbi întreaga ierarhie socială, nu-i așa? întrebă el.

Birkin se încruntă ușor, dar totuși vizibil. Nici lui nu-i făcea plăcere discuția.

— Nu propun absolut nimic, răspunse el. Atunci când ne vom dori cu adevărat să avem parte de ceva mai bun, o să distrugem ce-i învechit. Până atunci, orice fel de propunere, sau încercare de a propune ceva nu înseamnă nimic mai mult decât un joc obositor pentru niște oameni încrezuți.

Zâmbetul acela abia perceptibil începu să dispară de pe chipul lui Gerald și spuse, privindu-l rece pe Birkin:

— Deci chiar ești de părere că lucrurile stau prost?

— Cu siguranță.

Zâmbetul îi reapăru pe chip.

— În ce sens?

— Ia-o cum vrei, zise Birkin. Suntem niște mincinoși notorii. Nu ne gândim decât cum să ne mințim singuri. Idealul nostru este o lume perfectă, curată, cinstită și îndestulătoare. Așadar, acoperim pământul de murdării, căci viața înseamnă muncă josnică, precum insectele care scurmă în noroi, așa încât minerul să poată avea un pianoforte în salonașul său mizer, iar tu să poți avea un majordom și o mașină în casa făcută după ultima modă, și întreaga națiune să se distreze la Ritz sau la Empire¹⁹, la Gaby Deslys²⁰ sau citind ziarele de duminică. E îngrozitor.

¹⁹ Ritz și Empire erau hoteluri de lux în Londra (încă menținându-se și astăzi), celebre și pentru spectacolele de music-hall.

²⁰ În momentul în care *Femei îndrăgostite* a fost publicat pentru prima oară la New York în noiembrie 1920, Marea Britanie nu putea să se

Gerald făcu o mică pauză ca să își revină după această tiradă.

— Ai putea fi de acord să trăim fără o locuință — și să ne întoarcem în sânul naturii? întrebă el.

— N-aș fi de acord cu absolut nimic. Oamenii nu fac decât ceea ce vor și ceea ce sunt în stare. Dacă ar fi fost în stare de ceva mai bun, atunci ar fi cu totul altceva.

Gerald începu să mediteze din nou. Nu avea de gând să se supere pe Birkin.

— Nu crezi că dacă minerul are un pianoforte, așa cum îi zici tu, acesta ar putea simboliza ceva palpabil, o dorință pură de a aspira mai sus?

— Mai sus? strigă Birkin. Da. Să ajungă pe culmile înalte ale măreției. În ochii ortacilor din jur e o persoană măreață. Consideră că părerea celorlalți este propria lui reflexie, de parcă s-ar fi rătăcit în cețurile din Brocken și e cu câteva picioare mai înalt datorită pianului, iar asta îl mulțumește pe deplin. El trăiește de dragul acelei năluci din Brocken²¹ care este imaginea propriei lui personalități reflectată în părerea celor din jur. Și tu faci la fel. Dacă ești o persoană importantă pentru omenire, atunci ești o persoană importantă pentru tine însuși. De aceea muncești din greu la mine. Dacă poți să scoți cărbune ca să asiguri cinci mii de mese pe zi, ești de cinci mii de ori mai important decât dacă ai găti doar pentru tine.

— Cred că așa e, râse Gerald.

— Nu-ți dai seama, spuse Birkin, că dacă-mi ajut semenul să mănânce înseamnă că mănânc tot eu? Eu mănânc, tu mănânci, el mănâncă, noi mâncăm, voi mâncați, ei mănâncă — și apoi ce mai urmează? De ce trebuie să declinăm toți același verb? Pentru mine e suficient dacă folosesc persoana întâi, singular.

distreze la spectacolele dansatoarei și artistei de music-hall Gaby Deslys (1884-1920) deoarece acesta murise cu opt luni înainte.

²¹ Un fenomen ocazional de lumină care poate fi observat pe Muntele Brocken (cel mai înalt din lanțul Harz din Germania) sau pe orice alt munte înalt, care are ca rezultat umbra mărită a unei persoane reflectată pe un nor sau ceață.

— Trebuie să te bazezi pe lucruri concrete, spuse Gerald, a cărui replică Birkin o trecu cu vederea.

— Și trebuie să trăim pentru ceva anume, nu suntem doar vite care pasc și cu asta basta, spuse Gerald.

— Spune-mi, zise Birkin, pentru ce anume trăiești?

Chipul lui Gerald căpătă o expresie confuză.

— Pentru ce trăiesc? repetă el. Cred că trăiesc ca să muncesc, ca să produc ceva, întrucât sunt o ființă utilă. În afară de asta, trăiesc pentru că sunt o ființă vie.

— Și în ce constă munca ta? Să scoți cât mai multe mii de tone de cărbune din pământ în fiecare zi. Și după ce am obținut lucrurile de care avem nevoie: cărbune, mobilă acoperită cu pluș, pian, tocăniță de iepure, o atmosferă plăcută, burta plină și o ascultăm pe tânăra domnișoară cântând la pian — după toate astea ce urmează? Ce urmează, după ce ai adunat toate aceste lucruri materiale?

Gerald ședea râzând de cuvintele și de umorul ironic al celui alt bărbat. Dar și el reflecta la asta.

— Încă nu am ajuns până acolo, răspunse el. Mulți oameni încă mai așteaptă să vâneze iepurele și să aibă un foc bun la care să-l gătească.

— Așadar, cât timp tu scoți cărbune, eu trebuie să vânez iepurele? spuse Birkin, ironizându-l pe Gerald.

— Ceva de genul acesta, zise Gerald.

Birkin îl privi cu atenție. Descifra la Gerald o asprime care se ascundea sub masca jovialității, chiar o răutate ciudată și ascuțită, care transpărea dincolo de explicațiile aparent plauzibile despre etica productivității.

— Gerald, zise el, nu prea-mi plac.

— Știu, zise Gerald. Dar de ce?

Birkin se gândi câteva minute, cu un aer de nepătruns.

— Aș vrea să știu dacă tu îți dai seama că mă urăști, spuse el în cele din urmă. Și s-a întâmplat vreodată să mă detești în mod conștient — să mă urăști într-un fel mistic? Eu simt uneori, într-un fel bizar, că te urăsc cu tărie.

Gerald fu destul de surprins, chiar puțin deconcertat. Nu prea știa ce să spună.

— E posibil să simt că te urăsc uneori, zise el. Dar în mod inconștient — niciodată voit, adică.

— Cu atât mai rău, spuse Birkin.

Gerald îl privi cu curiozitate. Nu putea să-l înțeleagă.

— E cu atât mai rău, nu-i așa? repetă el.

Câteva momente între cei doi bărbați se lăsă tăcerea, în timp ce trenul își continua călătoria. Chipul lui Birkin era ușor tensionat și se încrunta supărat și iritat. Gerald îl urmărea din priviri precaut, aproape calculat, pentru că nu-și dădea seama ce anume urmărea.

Deodată Birkin îi aruncă o privire directă și copleșitoare celui alt bărbat.

— Care crezi că este scopul vieții tale, Gerald? întrebă el.

Gerald fu din nou surprins. Nu putea să-și dea seama unde anume bătea prietenul său. Își bătea joc, sau nu?

— Nu pot să-ți spun acum, m-ai luat pe nepregătite, răspunse el cu un umor ușor ironic.

— Crezi că iubirea este scopul dintâi și cel din urmă al vieții? îl întrebă Birkin, cu o seriozitate fățișă și grijulie.

— Al vieții mele? spuse Gerald.

— Da.

Urmă o pauză în care ei părură încurcați.

— Nu știu, spuse Gerald. Până acum n-a fost cazul.

— Cum ți-ai dus viața până acum?

— Oh, am încercat să descopăr lucruri de unul singur, să trec prin diverse experiențe și să pun lucrurile în mișcare.

Birkin îi aruncă o privire tăioasă, încruntând din sprâncene.

— Mi se pare, spuse el, că avem nevoie de ceva cu adevărat pur și unic — îndrăznesc să numesc iubirea un lucru cu adevărat pur și unic. Dar nu iubesc pe nimeni cu adevărat — acum nu.

— Ai iubit vreodată pe cineva cu adevărat? întrebă Gerald.

— Da și nu, răspunse Birkin.

— N-ai mers până la capăt? spuse Gerald.

— Până la capăt — nu, spuse Birkin.

— Nici eu, zise Gerald.

— Și îți dorești asta? întrebă Birkin.

Gerald îl privi pe celălalt bărbat îndelung, cu ochii sclipind, aproape sarcastici.

— Nu știu, spuse el.

— Eu știu — vreau să iubesc, spuse Birkin.

— Da?

— Da. Îmi doresc să merg până la capăt în iubire.

— Până la capăt, repetă Gerald, și așteptă câteva clipe. Doar o singură femeie, adăugă el.

Lumina palidă a înserării care inunda câmpia îi puneă în evidență chipul lui Birkin care avea un aer încordat și o îndârjire absconsă. Gerald tot nu putea să-l descifreze.

— Da, o singură femeie, spuse Birkin.

Dar lui Gerald i se păru că Birkin e mai degrabă insistent decât încrezător.

— Eu nu cred că o femeie, vreo femeie, îmi va putea umple viața, spuse Gerald.

— Nici măcar miezul ei — iubirea dintre tine și o femeie? întrebă Birkin.

Ochii lui Gerald se îngustară, afișând un zâmbet ciudat și periculos în timp ce-l urmărea pe celălalt bărbat.

— Eu nu prea văd lucrurile așa, spuse el.

— Nu? Atunci care este centrul de greutate al vieții tale?

— Nu știu, asta aș vrea să-mi spună cineva. După cum văd eu, nu are nici un centru de greutate. Este susținută într-un mod artificial de către mecanismul social.

Birkin reflectă îndelung, de parcă avea de gând să spună o vorbă de duh.

— Știu, spuse el, pur și simplu n-are nici un centru de greutate. Vechile idealuri s-au stins de tot — nu mai există nimic din ele. Mi se pare că nu mai rămâne decât legătura asta perfectă cu o femeie — un fel de căsătorie ideală — și nu mai există nimic altceva.

— Adică vrei să spui că dacă nu există femeia, nu există nimic? spuse Gerald.

— Cam așa ceva — dacă ne gândim că nu există Dumnezeu.

— Atunci am încurcat-o, spuse Gerald.

Apoi se întoarse să privească afară pe fereastră peisajul cu o tentă aurie care se vedea din fuga trenului.

Birkin nu putu să nu observe fața chipeșă de soldat a lui Gerald, care emana un anumit curaj de a rămâne indiferent în orice situație.

— Crezi că nu avem nici o șansă? spuse Birkin.

— Dacă trebuie să ne trăim viața alături de o femeie, de o singură femeie, da, așa cred, spuse Gerald. În acest caz, nu cred că viața mea va fi vreodată împlinită.

Birkin îl privi aproape mânios.

— Ești un sceptic înăscut, spuse el.

— Ce să-i fac, dacă așa simt eu? spuse Gerald.

După care se uită la Birkin, cumva sarcastic, cu ochii săi albaștri, îndrăzneți și strălucitori. În acel moment ochii lui Birkin străfulgerau de mânie. Dar încetul cu încetul deveniră tulburi, îndoielnici, apoi plini de o afecțiune caldă și zâmbitori.

— Mă deranjează tare mult, Gerald, spuse el, încrețindu-și sprâncenele.

— Văd și eu, zise Gerald, descoperindu-și imediat gura într-un râs îndrăzneț și milităresc.

Gerald se simțea în mod inconștient dominat de celălalt bărbat. Dorea să fie lângă el, voia să se afle în sfera lui de influență. Exista ceva în el care-l făcea să se simtă teribil de atras de Birkin. Dar, totuși, mai mult decât atât nu-l băga în seamă. Simțea că el, Gerald, era în posesia unor adevăruri mai dure și mai trainice decât cele de care avea cunoștință celălalt bărbat. Simțea că este mai matur și mai experimentat. Ceea ce admira la prietenul său era căldura lui instabilă, adaptabilitatea sa la diverse situații și elocința sa strălucitoare, plină de ardoare. Jocurile complexe de cuvinte și schimbarea rapidă a sentimentelor era ceea ce-i plăcea la el. Nu prea băga în seamă sensul cuvintelor ca atare; știa el mai multe.

Birkin era conștient de acest fapt. Știa că Gerald îl admiră, dar fără să-l ia în serios. Și acest lucru îl făcea să se închidă în

sine. În timp ce trenul alerga, el rămase cu privirea asupra peisajului, iar Gerald parcă ieși din discuție, aproape că nici nu-l mai băgă în seamă.

Birkin privea peisajul, înserarea și se gândea: „Ei bine, dacă omenirea, sau dacă specia noastră umană ar fi distrusă precum s-a întâmplat cu Sodoma²² și ar rămâne totuși seara asta minunată, copacii și peisajul inundat de lumină, aș fi mulțumit, căci ceea ce animă totul se află chiar aici, sub ochii noștri, și nu poate dispărea niciodată. La urma urmei, ce este omenirea decât manifestarea ininteligibilului. Iar dacă omenirea ar dispărea de pe suprafața pământului, n-ar însemna decât că această formă de manifestare ar prinde contur până la urmă, căci ceea ce există și ceea ce urmează să aibă ființă nu poate fi în nici un fel diminuat. Ele se află aici, în strălucirea înserării. Omenirea n-are decât să dispară — căci i-a venit vremea. Cuvântul creator nu va înceta din viață niciodată, va exista întotdeauna. Omenirea nu mai întruchipează noțiunea ininteligibilului. Omenirea înseamnă doar un cuvânt mort. Va exista o altă întrupare, sub o altă formă. Omenirea n-are decât să dispară de pe suprafața pământului, și asta cât mai repede.

Gerald îl întrerupse punându-i o întrebare:

— Unde locuiești în Londra?

Birkin se uită la el.

— La cineva în Soho. Plătesc jumătate din chiria unui apartament și stau acolo când vreau.

— E o idee bună, să ai un apartament mai mult sau mai puțin al tău, spuse Gerald.

— Da, dar nu prea sunt încântat așa de tare. Sunt sătul de oamenii pe care trebuie să-i întâlnesc acolo.

— Ce fel de oameni sunt?

— Artiști, muzicieni — boemii londonezi — cei mai meschini și calculați boemi din câți au existat vreodată când e vorba de socotit banii. Dar unii din ei sunt cumsecade, dar doar așa, în unele privințe. Țștia sunt cu adevărat mizantropi —

²² Acum sinonimă cu viciul și imoralitatea, depravarea orașului Sodoma duce la distrugerea sa în *Geneza*, 19:24-25.

poate că trăiesc doar ca să aibă o atitudine de respingere socială, dar în felul lor negativist chiar și asta poate însemna ceva, în orice caz.

— Cu ce se ocupă? Sunt pictori, muzicieni?

— Pictori, muzicieni, scriitori — pierde-vară, modele, tineri cu vederi progresiste, oricine se declară fățiș un antisocial și nu are un rost al său. Cei mai mulți sunt tineri studenți la Universitate și fete care-și duc viața după bunul lor plac, cum se spune.

— Sunt toate libere? zise Gerald.

Birkin văzu că-i stârnise curiozitatea.

— Oarecum. Majoritatea au câte o legătură și, în ciuda diferențelor șocante dintre ele, sunt toate de aceeași teapă.

Îl privi pe Gerald și-i văzu ochii albaștri luminați de o flacără minusculă de dorință și curiozitate. Observă și el cât era de chipeș. Gerald era atrăgător, iar sângele părea să-i curgă prin vene repede și electrizant. Ochii săi albaștri sclipeau puternic, totuși cumva reținut, iar corpul său avea o oarecare frumusețe, era de o pasivitate frumoasă ca și alura lui.

— S-ar putea să ne mai întâlnim — eu stau în Londra două sau trei zile, zise Gerald.

— Da, spuse Birkin. Nu vreau să merg la teatru sau la music-hall — mai bine vii pe la mine și vezi cum ți se pare Halliday și grupul lui.

— Mulțumesc — mi-ar face plăcere, râse Gerald. Ce program ai în seara asta?

— I-am promis lui Halliday că ne vedem la „Pompadour”²³. E un loc famat, dar n-avem unde merge în altă parte.

— Unde este? întrebă Gerald.

— În Piccadilly Circus.

— Ah, da? — ei bine, atunci pot să vin până acolo?

— Sigur că da — s-ar putea să te distrezi.

²³ Inspirată după *Café Royal* din strada Regent, în Londra. Madame de Pompadour (1721-1764) a fost amanta lui Ludovic al XV-lea (1710-1774).

Se lăsa înserarea. Cei doi trecuseră de Bedford. Birkin privea câmpia și se simțea cumva deznădăjduit. Așa se simțise întotdeauna când se apropia de Londra. Antipatia pe care o simțea față de oameni, față de întreaga omenire era aproape ca o boală.

„Unde apusul liniștit și colorat al înserării ne zâmbește
De departe, de departe” —

murmură el în sinea lui, precum un om condamnat la moarte. Gerald, care era extrem de atent, preocupat de ceea ce se petrecea în jurul său, se aplecă spre el și-l întrebă zâmbind :

— Ce spuneai?

Birkin îi aruncă o privire, răsă și repetă:

— „Unde apusul liniștit și colorat al înserării ne zâmbește
De departe, de departe,
Peste pajiștile unde câteva oi
Pe jumătate adormite”²⁴ —

Acum și Gerald privea câmpia. Iar Birkin, care dintr-un oarecare motiv era acum obosit și plictisit, îi spuse:

— Întotdeauna am avut sentimentul că sunt condamnat la pieire atunci când trenul ajunge în Londra. Mă simt așa de disperat, așa de deznădăjduit, de parcă ar fi sfârșitul lumii.

— Nu zău! spuse Gerald. Și te sperie sfârșitul lumii?

Birkin ridică ușor din umeri.

— Nu știu, zise el. Mă sperie atunci când totul pare iminent dar nu se întâmplă nimic. În schimb, oamenii îmi creează un sentiment de dezgust — de adevărat dezgust.

Ochii lui Gerald fură cuprinși de un zâmbet vesel.

— Chiar așa? spuse el și-l urmări pe celălalt cu un ochi critic.

Câteva minute mai târziu, trenul străbătea zonele mărginașe, urâte ale Londrei. Călătorii se pregăteau să coboare. În cele din urmă, trenul intră pe sub arcada uriașă a gării, în umbra înspăimântătoare a orașului. Birkin se retrase în sine — ajunsese.

Cei doi bărbați se urcară împreună într-un taxi.

²⁴ Primele patru versuri din *Dragostea printre Ruine* (1855), poem scris de Robert Browning (1812-1889).

— Nu te simți ca un condamnat? întrebă Birkin, în timp ce se așezau în mașina mică ce porni repede și priveau strada largă și oribilă.

— Nu, râse Gerald.

— E moarte curată, zise Birkin.

CAPITOLUL VI

CREMA DE MENTĂ

CÂTEVA ORE MAI TÂRZIU cei doi s-au întâlnit din nou în cafenea. Gerald trecu prin ușa batantă și intră într-o încăpere mare și înaltă unde chipurile și capetele oamenilor abia se puteau distinge în aerul încețoșat de fum, reflectate mai slab și apoi repetate în nenumăratele oglinzi de pe pereți, așa încât aveai impresia că pășești într-o lume neclară, ștearsă, plină de bețivi obscuri, care mișunau prin fumul albastru de țigară. Singurul lucru care făcea ca acel loc, cufundat în plăceri absconse, să pară real, era plușul roșu al scaunelor.

Gerald mergea încet, atent, cu mișcări extrem de studiate, strecurându-se printre mesele și oamenii care-l priveau cu fețe încețoșate când trecea pe lângă ei. Părea că intră într-o lume ciudată, că pășește într-un ambient nou, printr-o mulțime de suflete depravate. Era mulțumit și amuzat. Privi pe deasupra tuturor acelor chipuri șterse, efemere, stranii care stăteau aplecate deasupra meselor. Apoi îl văzu pe Birkin ridicându-se și făcându-i semn.

La masă cu Birkin ședea o fată cu păr negru și umflat, tuns scurt, după moda artistelor, ce cădea drept și apoi se arcuia aproape ca al unei prințese egiptene. Avea o constituție firavă și delicată, iar ochii mari, negri, trimiteau priviri ostile. Întreaga ei făptură degaja un aer delicat, o oarecare frumusețe și în același timp o grosolanie spirituală atrăgătoare, ceea ce-i aprinse lui Gerald în ochi o mică scânteie.

Birkin, care părea estompat, fără să-și facă simțită prezența, de parcă era o ființă imaterială, o prezentă drept domnișoara Darrington²⁵. Ea întinse mâna cu o mișcare bruscă, reținută, îndreptând în tot acest răstimp spre Gerald o privire fixă, misterioasă și îndrăzneță, ceea ce-l făcu să roșească în timp ce lua loc.

Apăru și chelnerul. Gerald aruncă o privire înspre paharele celor doi. Birkin avea o băutură verde, iar domnișoara Darrington un pahar micuț de lichior care mai avea doar o picătură pe fund.

— Nu mai vreți niște —

— Brandy, spuse ea, sorbind ultima picătură și punând paharul pe masă.

Chelnerul dispăru.

— Nu, îi spuse ea lui Birkin. Nu știe că m-am întors. O să fie îngrozit când o să mă vadă aici.

Îl pronunța pe *r* ca pe un *u* peltic, așa cum vorbesc copiii mici, ceea ce o făcea să pară afectată dar nu-i știrbea din natura firească a personalității ei. Avea un glas dogit și șters.

— Păi atunci, unde e? întrebă Birkin.

— Are un spectacol particular la Lady Snellgrove, spuse fata. E și Warrens acolo.

Urmă o pauză.

— Păi atunci, zise Birkin, pe un ton imperturbabil și protector, ce ai de gând să faci?

Fata făcu o pauză cu un aer plictisit. Nu-i plăcea întrebarea.

— N-am de gând să fac nimic, răspunse ea. Măine mă duc să văd dacă îmi găsesc de lucru ca model.

²⁵ Fata care a inspirat personajul (la care se face trimitere și care e numită în roman *Mussette*) a fost un model pe care o chema Puma. Numele ei adevărat era Minnie Lucy Channing. S-a căsătorit cu Philip Heseltine pe 22 decembrie 1916 (vezi nota de la p.84). Lawrence i-a spus lui Lady Ottoline Morrell: „Heseltine spune că o disprețuiește și nu o poate suporta, că e vicioasă și e o prostituată... În realitate, nu e chiar atât de rea...”

— Și la cine o să te duci? întrebă Birkin.

— Mai întâi o să mă duc la Bentley. Dar cred că e supărat pe mine pentru că am renunțat să-i mai pozez.

— Adică, la tabloul cu Madona?

— Da. Dar dacă nu vrea, știu că pot să-mi găsesc de lucru la Carmarthen.

— La Carmarthen?

— Lordul Carmarthen — face fotografii.

— Șifon și umeri.

— Da. Dar e foarte decent.

Se lăsă tăcerea.

— Dar ce ai de gând să faci în privința lui Julius? întrebă Birkin.

— Nimic, spuse ea. O să-l ignor pur și simplu.

— Ai terminat-o cu el pentru totdeauna?

Dar ea-și întoarse chipul plictisită și nu răspunse la întrebare. La masă veni în grabă un alt tânăr.

— Bună, Birkin! Bună, Mussette! Când te-ai întors? zise el entuziasmat.

— Azi.

— Halliday știe?

— Nu știu. Și nici nu-mi pasă.

— Ha, ha! Încă n-a trecut furtuna, nu-i așa? Vă deranjează dacă mă așez și eu la masa voastră?

— Nu vezi că discut cu Wupert? răspunse ea rece dar totuși rugător, ca un copil.

— Confesiuni sincere — sunt bune să-ți alini sufletul, nu? spuse tânărul. Păi atunci, la revedere.

După ce le aruncă o privire tăioasă lui Birkin și lui Gerald, tânărul plecă, rotindu-și în aer poalele hainei.

În tot acest timp nimeni nu-l băgă în seamă pe Gerald. Și totuși simțea că fata era conștientă de faptul că el se află în preajma ei. Așteptă, ascultă și încercă să pună cap la cap frânturile de conversație.

— Stai tot în apartamentul acela? îl întrebă fata pe Birkin.

— Trei zile, răspunse Birkin. Dar tu?

— Încă nu știu. Mă pot duce oricând la Bertha.

Se lăsă iar tăcerea.

Deodată fata se întoarse spre Gerald și spuse pe un ton cam formal, politicos, într-o manieră distantă, așa cum face o femeie care-și acceptă poziția socială inferioară, dar care totuși își arogă drepturi de afinitate cu bărbatul căruia i se adresează:

— Cunoști bine Londra?

— Nu prea, râse el. Am venit de multe ori, dar n-am mai fost într-un asemenea loc până acum.

— Înseamnă că nu ești artist, nu? spuse ea pe un ton care-l făcea să se simtă ca un intrus acolo.

— Nu, răspunse el.

— E soldat, explorator și un Napoleon al industriei, zise Birkin, recomandându-l astfel pe Gerald lumii boeme de acolo.

— Ești soldat? întrebă fata, cu o curiozitate reținută, dar totuși aprinsă.

— Nu, mi-am dat demisia, spuse Gerald, acum câțiva ani.

— A participat la ultimul război²⁶, zise Birkin.

— Chiar așa? spuse fata.

— După care a explorat Amazonul, interveni Birkin, iar acum domnește peste minele de cărbuni.

Fata îl privi pe Gerald cu o curiozitate reținută. El râse când auzi cum era descris. Se simțea mândru, plin de o tărie masculină. Ochii săi albaștri, cu o privire îndrăzneță, erau luminați de un zâmbet, iar chipul său rumen, încadrat de un păr blond și aspru, era plin de mulțumire și iradia de vitalitate. Îi stârnise curiozitatea fetei.

— Cât timp stai? îl întrebă ea.

— O zi sau două, răspunse el. Dar nu mă grăbesc deloc.

Ea încă îl mai privea fix, cu ochii mari, studiindu-l, ceea ce lui i se părea neobișnuit și incitant. Era pe deplin conștient de personalitatea sa, de propria atracție și asta îl încânta. Se simțea puternic și capabil să emane un fel de energie electrică. Și era conștient și de privirea ei întunecată, arzătoare, ațintită asupra

²⁶ Războiul sud-african (1899-1902), cunoscut și ca Războiul Anglo-Bur.

lui. Avea ochi frumoși, misterioși, larg deschiși, sclipitori, care-l fixau doar pe el. Păreau acoperiți de o peliculă care se descompunea, o oarecare tristețe ce plutea ca uleiul deasupra apei. Nu purta pălărie din cauza căldurii din cafenea. Bluza ei largă și simplă era strânsă cu un șnur în jurul gâtului. Era făcută din crêpe-de-chine galben, bogat, căzând ușor și învăluind-o de la gâtul tânăr până în jurul încheieturilor delicate ale mâinii. Avea o înfățișare simplă, desăvârșită și era de-a dreptul frumoasă datorită liniilor armonioase ale trupului ei, părului ei moale și negru care îi cădea bogat și egal de ambele părți ale capului, trăsăturilor regulate, delicate și calde, aproape ca ale unei femei egiptene prin ușoara plenitudine a liniilor, gâtului ei subțire și bluzei simple, viu colorate, care-i acoperea umerii zvelți. Era foarte calmă, aproape nu-și trăda prezența, așa cum ședea acolo, distantă și atentă.

Gerald se simțea extrem de atras de ea. I se părea că exercită o putere teribilă asupra ei, dar care-l umplea de satisfacție, de o bucurie instinctivă foarte apropiată de cruzime. Căci ea era o victimă. Simțea că ea se află sub influența lui, iar el era așa de generos. Parcă-i trecea un curent electric prin brațe și picioare, plăcut și extrem de puternic. Ar fi putut să o nimicească pe de-a-ntregul din cauza forței cu care-și elibera sentimentele. Dar ea stătea în expectativă, supusă.

Câtva timp au discutat banalități. Deodată Birkin spuse:

— Uite-l pe Julius!

Și se ridică în picioare pe jumătate, făcând un semn spre noul-venit. Fata, cu o mișcare curioasă, aproape răutăcioasă, privi pe deasupra umărului ei fără să-și miște trupul. Gerald privea părul ei negru, moale, care se clătina deasupra urechilor. O simțea uitându-se cu atenție la omul care se apropia, așa că se uită și el. Văzu un tânăr palid, viguros, cu păr blond cam lung și des, care-i atârna de sub pălăria neagră, mergând stânjenit prin încăpere, cu chipul luminat de un zâmbet naiv și cald, dar în același timp insipid. Se apropie de Birkin, grăbindu-se să-l salute.

Abia când veni aproape o observă pe fată. Se înclină, deveni palid și spuse pe un ton înalt, ascuțit, ca un guițat:

— Mussette, ce faci tu aici?

Toți oamenii din cafenea își ridicară privirea, așa cum fac animalele când aud un strigăt. Halliday²⁷ stătea nemișcat, cu un zâmbet aproape imbecil luminându-i ușor chipul. Fata se mulțumea să-l privească fix, aruncându-i o căutătură înghețată în care se oglindea un noian de experiențe teribile și o oarecare neputință. Era dominată de el.

— De ce te-ai întors? repetă Halliday, pe aceeași voce înaltă, isterică. Ți-am spus să nu te întorci.

Fata nu răspunse, doar se mulțumi să-i arunce o privire fixă, dură, de gheață, în timp ce el stătea sprijinit, plin de sfială, de masa alăturată, de parcă voia să se apere.

— Știi bine că voiai să se întoarcă — vino și stai jos, i se adresă Birkin.

— Nu, nu voiam să se întoarcă și i-am și spus să nu se întoarcă. De ce te-ai întors, Mussette?

— În nici un caz din cauza ta, zise ea pe un ton dur plin de resentimente.

— Atunci de ce te-ai mai întors, la urma urmei? strigă Halliday, cu vocea ridicată ca un fel de guițat.

— E liberă să vină când vrea, spuse Birkin. Ai te gând să te așezi sau nu?

— Nu, n-am de gând să stau la aceeași masă cu Mussette, strigă Halliday.

— N-am să-ți fac nimic, nu-ți fie teamă, îi spuse ea, foarte tăios, dar totuși cu un aer protector în voce.

Halliday veni și se așeză la masă, ducându-și mâna la inimă și strigând:

²⁷ Inspirat după compozitorul Philip Arnold Heseltine (1894-1930), al cărui pseudonim era „Peter Warlock”. Recunoscut pentru aranjamentele sale musicale, Heseltine și-a construit reputația și ca având un apetit pentru băutură și femei. Reapare ca personajul Coleman în *Antic Hay* (1923) de Aldous Huxley (1894-1963). Lawrence l-a întâlnit prima oară în iarna anului 1915-1916 și l-a găzduit în Cornwall la începutul anului 1916.

— Ah, ce mai lovitură! Mussette, să nu mai faci așa ceva vreodată! De ce te-ai întors?

— Ți-am mai spus că nu din cauza ta, repetă ea.

— Ai mai spus asta o dată, strigă el pe o voce ascutită.

Ea se întoarce cu totul spre Gerald Crich, a cărui privire strălucea de un amuzament ascuns.

— Ți-a fost vreodată fhuarte frică de sălbatici? întrebă cu vocea ei calmă, dogită și copilăroasă.

— Nu — nu mi-a fost niciodată foarte frică. În general sunt inofensivi — conștiința lor nu s-a trezit la realitate, n-are cum să-ți fie frică de ei. Știi că poți să-i controlezi.

— Chiar poți? Nu sunt fhuarte feroși?

— Nu chiar. De fapt, nu prea există multe lucruri feroase. Nu există nici prea mulți oameni sau animale care să fie într-adevăr periculoase.

— În afară de momentul în care sunt în cete, întrerupse Birkin.

— Chiar nu există? spuse ea. Ah, credeam că sălbaticii sunt așa de periculoși, ți-ar lua viața înainte să ai ocazia să privești în jur.

— Așa credeai? râse el. Sălbaticii ăștia sunt supraestimați. Sunt ca toți oamenii de rând, nu mai sunt interesați după ce faci cunoștință cu ei prima dată.

— O, atunci nu e un lucru prea vitejesc dacă ești explorator?

— Nu, e mai mult o viață dură decât primejdioasă.

— A, și nu ți-a fost niciodată teamă?

— Până acum? Nu știu. Da, mi-e teamă de anumite lucruri — să fiu închis, încuiat undeva — sau să fiu legat fedeleş. Mi-e teamă să fiu legat de mâini și de picioare.

Ea se uita îndelung la el cu ochii ei negri, stăruitori, care-l incitau într-atât de profund, dar care făceau ca eul său rațional să fie extrem de calm. Era într-adevăr un deliciu să simtă cum fata îi sondează propriile lui revelații, care proveneau din străfundurile întunecate ale ființei sale. Era dornică să știe și părea să răzbată cu privirea ei întunecată până în adâncul sufletului lui. El simțea că fata era atrasă de el și că așa fusese

scris, ca ea să-l întâlnească, să-l vadă și să-l cunoască. Acest fapt îi stârnea o exaltare curioasă. De asemenea, el simțea că ea trebuia să se lase cu totul în voia mâinilor lui și să i se supună. Era atât de ascultătoare, precum o sclavă, așa cum îl urmărea și-l sorbea din priviri. Nu era interesată de ceea ce spunea el, era atrasă de revelarea lui de sine, de el, voia să-i deslușească misterul, să-i cunoască experiențele lui ca bărbat.

Chipul lui Gerald strălucea de un zâmbet ciudat, luminos și incitant, dar totuși inconștient. Ședea cu mâinile pe masă, mâinile lui arse de soare, cam sinistre, ca niște labe, dar totuși frumoase și atrăgătoare, îndreptate către ea, iar mâinile lui o fascinau. Era conștientă de acest fapt și-și contempla propria fascinație.

Veniseră și alți bărbați la masă ca să discute cu Birkin și cu Halliday. Gerald i se adresa lui Mussette, încet, ca să audă numai ea:

— De unde te-ai întors?

— De la țară, răspuse Mussette, încet dar totuși cu o voce destul de clară.

Părea posomorâtă. Se tot uita la Halliday, după care ochii ei se întunecară. Tânărul robust, cu păr bălai, o ignora complet; chiar se temea de ea. Câteva momente nici nu-l băgă în seamă pe Gerald, căci el încă nu o cucerise.

— Și ce-are a face Halliday cu asta? întrebă el, tot pe un ton slab.

Ea nu răspuse câteva secunde, după care spuse fără nici un chef:

— M-a făcut să trăiesc cu el, iar acum vrea să se descotorosească de mine. Dar nici nu vrea să mă lase să plec cu altul. Vrea să locuiesc incognito la țară. Apoi zice că-l terorizez și că nu poate să scape de mine.

— E un om care nu știe ce vrea, zise Gerald.

— Nici n-are cum să știe, pentru că mintea îi lipsește cu desăvârșire, spuse ea. Așteaptă ca altul să-i spună ce să facă. Niciodată nu face vreun lucru de unul singur — pentru că nu știe ce vrea. E pur și simplu ca un copil.

Gerald îl privi pe Halliday preț de câteva momente, analizând chipul cu trăsături blânde, dar cam degenerate al tânărului. Chiar blândețea trăsăturilor sale era ceva atrăgător; avea o fire blândă, caldă, dar vicioasă, de care te puteai bucura mulțumit.

— Dar el n-are nici o influență asupra ta, nu? întrebă Gerald.

— Vezi tu, m-a făcut să trăiesc cu el, deși nu-mi doream asta, răspunse ea. A venit și a început să plângă cu lacrimi amare, nu credeam că cineva poate să plângă atât, și să-mi spună că nu poate să suporte ideea să nu mă întorc la el. Și n-a vrut să plece, ar fi rămas acolo pe veci. M-a făcut să mă întorc la el. Și de atunci mereu se comportă în stilul acesta. Acum o să am un copil și el vrea să-mi dea o sută de lire și să mă trimită la țară ca să nu mă mai audă sau să mă mai vadă vreodată. Dar n-am de gând să fac asta, după...

Chipul lui Gerald căpătă o expresie ciudată.

— O să ai un copil? întrebă el plin de îndoială.

Când o priveai, părea un fapt imposibil, căci era așa de tânără și ideea de maternitate nu se potrivea cu personalitatea ei.

Îi aruncă o privire directă, misterioasă și neîmblânzită, iar ochii ei negri, mijiți, îl priveau pe furiș, de parcă ar fi recunoscut răul. O flacără îi inundă pe furiș inima lui Gerald.

— Da, spuse ea. Nu-i așa că-i groaznic?

— Nu vrei să-l ai? întrebă el.

— Nu, răspunse ea accentuând cuvântul.

— Dar, zise el, de cât timp știi?

— De zece săptămâni, spuse ea.

În tot acest răstimp ea continuă să-l privească direct cu ochii ei negri, mijiți, într-un fel misterios. El rămase tăcut, meditănd. Apoi, schimbându-și tonul vocii și devenind rece, întrebă plin de amabilitate:

— Putem să mâncăm ceva pe aici? Ți-ar plăcea ceva?

— Da, zise ea. Mi-ar plăcea niște stridii.

— Bine, spuse el. O să luăm stridii — și-i făcu semn chelnerului.

Halliday nu observă nimic până în momentul în care farfuria micuță fu așezată în fața ei. Apoi strigă deodată:

— Mussette, nu poți să mănânci stridii când bei brandy.

— Pe tine ce te interesează? întrebă ea.

— A, deloc, deloc, strigă el. Dar nu poți să mănânci stridii când bei brandy.

— Nu beau brandy, răspuse ea și-i aruncă ultimele picături din băutură în față.

El scoase un strigăt ciudat. Ea ședea acolo privindu-l, de parcă nici nu-i păsa.

— Mussette, de ce faci asta? strigă el cuprins de panică.

Gerald avu impresia că lui Halliday îi era frică de ea și că asta îi făcea plăcere. Părea că-și savurează propria teamă și ura pe care o simțea față de ea, că o întoarce pe toate părțile și-i extrage toată savoarea în acele momente de panică. Gerald îl considera un prostănac bizar, dar totuși cu o fire atrăgătoare.

— Dar, Mussette, spuse alt bărbat cu o voce slabă, repezit, ai promis că nu-l rănești.

— Nu l-am rănit, răspuse ea.

— Ce vrei să bei? întrebă tânărul.

Avea un ten oacheș, neted și era de o robustețe nebănuită.

— Nu-mi place berea Porter, Maxim, răspuse ea.

— Trebuie să ceri șampanie, răspuse celălalt șoptit, pe un ton cavaleresc.

Deodată Gerald își dădu seama că asta era o aluzie la adresa lui.

— Bem șampanie, așadar? întrebă el, râzând.

— Da, seacă să fie, te rog, vorbi ea pe un ton copilăros.

Gerald o privea cum mănâncă stridiile. Le desfăcea delicat, cu gesturi afectate; mâinile ei erau frumoase, iar vârfurile degetelor păreau sensibile, așa încât dădea miezul deoparte cu mișcări fine și delicate, iar când mânca era atentă și grațioasă. Lui îi făcea foarte mare plăcere să se uite la ea, iar acest fapt îl irita pe Birkin. Cu toții beau șampanie. Maxim, junele prim rus, cu tenul neted, îmbujorat la față și păr negru lucios, era singurul care părea extrem de calm și treaz. Birkin era palid și absent, o apariție nefirească, iar Gerald zâmbea și o flacăară jovială, dar distantă îi licărea constant în privire. Se apleca într-un fel

protector spre Mussette, care era foarte drăguță și suavă, deschizându-se ca floarea roșie de lotus ce își arată teribila golicieune a inflorescenței ei, plină de sine, îmbujorată din cauza vinului și a prezenței incitante a bărbaților din jur. Halliday părea prost. Un pahar de vin era suficient ca să se îmbete și să înceapă să se hlizească. Totuși, avea un aer naiv, plăcut și cald, care-l făcea atrăgător.

— Nu-mi este fhuică de nimic în afară de gândacii negri, spuse Mussette, ridicându-și deodată privirea și fixându-l pe Gerald cu ochii ei negri în care se distingeau parcă o flacăra minusculă.

El râse ațâțat, iar sângele parcă-i fierbea în vene. Discursul ei copilăros îi calma nervii, iar privirea ei arzătoare și încetoșată care se abătu din nou asupra lui, lăsând în urmă tot trecutul, îl făceau să-și exercite oarece drepturi asupra ei.

— Nu-mi e fhuică, protestă ea. Nu-mi e fhuică de altceva, în afară de gândacii negri — uf!

Se cutremură cu mișcări convulsive, de parcă simplul fapt că se gândise la așa ceva era prea mult de suportat.

— Vrei să spui, zise Gerald, cu meticulozitatea unui om care n-a băut, că ți-e teamă să te uiți la un gândac negru, sau ți-e teamă să nu te muște, să nu-ți facă vreun rău?

— Mușcă? strigă fata.

— Ce scârbos! exclamă Halliday.

— Nu știu, răspunse Gerald, aruncând o privire în jurul mesei. Gândacii negri mușcă? Dar nu asta e important. Ți-e teamă să nu te muște sau e vorba de o antipatie metafizică?

Fata stătea cu ochii ei mici, ca de copil, fixați asupra lui.

— A, eu cred că sunt îngrozitori, oribili, strigă ea. Dacă văd unul, mi se furnică pielea. Dacă ar veni vreunul spre mine, sunt sigură c-aș muri — sunt sigură de asta.

— Sper că nu, șopti tânărul rus.

— Eu sunt sigură că așa ar fi, Maxim, susținu ea solemn.

— Atunci n-are să vină nici unul spre tine, spuse Gerald, zâmbitor și sigur.

Cumva, într-un anume fel ciudat, el o înțelegea.

— E vorba de ceva metafizic, așa cum zice Gerald, afirmă Birkin.

Urmă o scurtă pauză de neliniște.

— Și nu-ți mai e teamă de nimic altceva, Mussette? întrebă tânărul rus, în felul său grăbit, tainic și elegant.

— Apuoape, spuse ea. Mi-e fhuică de anumite lucruri, dar nu chiar în același fel. Nu mi-e fhuică de sânge.

— Nu ți-e frică de sânge! exclamă un tânăr cu un chip palid, mătăhălos și sarcastic, care tocmai venise la masă și începuse să bea whisky.

Mussette îi aruncă o privire urâtă, ursuză, antipatică, pe sub sprâncene.

— Chiar nu ți-e teamă de sânge? insistă celălalt, cu un rânjet batjocoritor pe chip.

— Nu, nu mi-e fhuică, replică ea.

— Dar de ce, ai mai văzut sânge și altundeva, decât în scui pătoarea dentistului? rânji tânărul.

— Nu vorbeam cu tine, replică ea pe un ton oarecum superior.

— Poți să-mi răspunzi, nu? spuse el.

Drept răspuns, ea-l împunse deodată cu un cuțit în mâna lătareată și palidă. El sări deodată, înjurând urât.

— Asta-mi dovedește cine ești, spuse Mussette disprețuitor.

— Du-te naibii! zise tânărul, stând lângă masă și privind în jos spre ea cu o răutate înțepătoare.

— Terminați! zise Gerald, pe un ton de comandă rapid și instinctiv.

Tânărul ședea privind în jos la ea cu un dispreț diabolic, iar chipul său lătareț și palid avea întipărită o expresie de groază, de stinghereală. Începuse să-i curgă sânge din mână.

— O, cât de oribil, ia-l de aici! guiță Halliday, făcându-se verde la față și ferindu-și chipul.

— Te simți rău? întrebă tânărul disprețuitor, oarecum îngrijorat. Te simți rău, Julius? Haide, n-am nimic, omule, nu-i lăsa plăcerea să creadă că a făcut cine știe ce lucru de soi — nu-i da satisfacția asta, omule — e tocmai ceea ce-și dorește.

— O! guiță Halliday.

— O să dea la bojoci²⁸, Maxim, zise Mussette avertizându-l.

Tânărul și suavul rus se ridică și-l luă pe Halliday de braț, scoțându-l din cameră. Birkin, alb la față și lipsit de putere, privea scena iritat. Rănit, tânărul disprețuitor se îndepărtă, ignorând cu un calm izbitor mâna care sângera.

— E chiar un mare laș, îi spuse Mussette lui Gerald. Are o mare influență asupra lui Julius.

— Cine e? întrebă Gerald.

— E evreu. Nu pot să-l suport.

— Păi, nu-l băga în seamă. Dar ce s-a întâmplat cu Halliday?

— Julius e cel mai mare laș din câți ai văzut vreodată, strigă ea. Totdeauna leșină dacă ridic vreun cuțit — îi e guoază de mine.

— Hm! făcu Gerald.

— Tuturor le e guoază de mine, spuse ea. Evreul e singurul care crede că e în stare să-și arate curajul. Dar e cel mai mare laș dintre ei toți, pentru că-i e fhuică de părerea oamenilor despre el, dar lui Julius nu-i pasă de asta.

— Dar știu că au mult curaj, zise Gerald bine dispus.

Mussette îl privi, aruncându-i un zâmbet abia schițat. Era foarte drăguță, îmbujorată și plină de încredere în lucrurile groaznice pe care le știa. Două luminițe se aprinseră în ochii lui Gerald.

— De ce ți se spune Mussette? Pentru că ești ca o pisică? o întrebă el.

— Cred că da, zise ea.

Zâmbetul de pe chipul lui Gerald se lărgi.

— Cam așa și ești, sau mai degrabă ca o panteră tânără.

— O, Doamne! Gerald! spuse Birkin, cumva dezgustat.

Amândoi se uitară neliniștiți la Birkin.

— Ești tăcut în seara asta, Wupert, i se adresă ea, ușor insolentă, acum că se știa protejată de celălalt bărbat.

Se întorsese și Halliday într-o stare groaznică și părând bolnav.

²⁸ O să vomite, mai ales din cauza alcoolului (jargon).

— Mussette, zise el. Aș vrea să nu mai faci din astea. Of! — și se prăbuși în scaun gemând.

— Mai bine te duci acasă, îi spuse ea.

— Am să mă duc acasă, zise el. Dar nu vreți să veniți și voi? Nu vreți să veniți la mine? i se adresă el lui Gerald. M-aș bucura așa de mult dac-ați veni. Vă rog. Ar fi minunat. Ce ziceți? Privi în jur după un chelner și strigă: Fă-mi rost de un taxi! Apoi scoase din nou un geamăt. Vai de mine, mă simt de-a dreptul oribil! Mussette, vezi ce-mi faci?

— Păi, dacă te porți ca un idiot? îi spuse ea cu un calm ursuz.

— Dar nu sunt idiot! Vai, ce îngrozitor! Vă rog pe toți să veniți, va fi minunat! Mussette, vii și tu. Cum? Vai, dar trebuie să vii, da, trebuie. Cum? Vai, draga mea, nu face nazuri acum, mă simt foarte bine — o, e atât de îngrozitor — hâc! ă! o!

— Știi că nu poți să bei, i se adresă ea rece.

— Îți spun eu că nu-i de vină băutura — comportamentul tău îngrozitor e de vină, Mussette, nimic altceva — O, ce groaznic! Libidnikov, hai să mergem odată!

— N-a băut decât un pahar — doar un pahar, spuse tânărul rus rapid, pe un ton confidențial.

Se îndreptară cu toții către ușă. Fata stătea aproape de Gerald și părea că merge în același ritm cu el. El era conștient de asta și se simțea plin de o satisfacție demonică la gândul că ea intrase în același ritm cu el. Ea se afla în sfera voinței lui, ascultătoare, misterioasă și invizibilă prin mișcările pe care le făcea.

Se înghesuiră cinci în taxi. Halliday se strecură primul și se cufundă în locul de la fereastră opusă. Apoi luă loc și Mussette, iar Gerald se așeză lângă ea. Îl auzeau pe tânărul rus cum îi dădea instrucțiuni șoferului, după care se așezară toți în spațiul întunecat și înghesuit al mașinii, iar Halliday gemea și se apleca afară pe fereastră. Mașina se deplasa repede, cu un zgomot înăbușit.

Mussette ședea lângă Gerald, părănd că-și modelează trupul ca să se contopească cu trupul lui, de parcă ar fi vrut să treacă prin el ca un flux electric, misterios. Ființa ei îi inunda venele ca o întunecime magnetică și se aduna la baza coloanei vertebrale

ca o sursă de energie de temut. Dar vocea ei răsuna blajin și nonșalant în timp ce vorbea fără să le acorde prea multă atenție lui Birkin și lui Maxim. Între ea și Gerald se așternuse această liniște și o înțelegere obscură și magnetică. Apoi îi găsi mâna și i-o strânse cu putere în mâna ei mică. Era un gest atât de ascuns dar totuși așa de relevant, încât un șuvoi de senzații îi străbătu venele, îi urcă până în creștet și-l făcu să simtă că-și pierde controlul. Vocea ei încă mai răsuna precum un clopoțel, învăluită de un ton ironic. Și în timp ce-și clătina capul și părul ei bogat și frumos îi mătură fața, el simți cum nervii îi sunt cuprinși de o vâlvătaie, ca și cum s-ar fi descărcat un val de electricitate. Dar marele centru al forței sale se afla în același loc, la baza șirei spinării, fapt cu care se mândrea teribil.

Ajunseră la o clădire mare, urcară într-un lift și curând un servitor hindus le deschise ușa. Gerald îl privi surprins, întrebându-se dacă era un „gentleman”, unul dintre acei hinduși care provin poate de la Oxford. Dar nu, era servitorul.

— Fă ceai, Hasan, spuse Halliday.

— E vreo cameră liberă pentru mine? zise Birkin.

La ambele întrebări omul rânji și îngână ceva.

Gerald avea îndoieli în privința lui, căci, fiind înalt, zvelt și rezervat, arăta ca un gentleman.

— Cine e servitorul tău? îl întrebă pe Halliday. Pare deosebit.

— A, da — asta pentru că e îmbrăcat cu hainele altcuiva. E cum vrei tu, numai deosebit nu. L-am găsit pe stradă, flămând. Așa că l-am adăpostit aici și cineva i-a dat haine. E oricum, numai ceea ce pare nu — singurul avantaj este că nu vorbește engleza și nici nu o înțelege, așa că n-avem de ce să ne facem griji.

— E foarte murdar, spuse tânărul rus, repezit și șoptit.

În acel moment omul apărui în pragul ușii.

— Ce este? spuse Halliday.

Omul rânji și murmură:

— Vrea să vorbește cu stăpânul.

Gerald urmărea scena curios. Individul din pragul ușii era chipeș, bine proporționat, cu o înfățișare calmă, elegantă,

aristocratică. Totuși era pe jumătate sălbatic și rânjea prosteste. Halliday ieși pe coridor ca să vorbească cu el.

— Ce-i? se auzi vocea lui. Ce-i? Ce zici? Mai zi o dată. Ce-i? Vrei bani? Mai vrei bani? Dar pentru ce-ți trebuie bani? Se auzi zgomotul confuz al omului care vorbea, apoi Halliday apărură în cameră, zâmbind la fel de prosteste și spunând: Zice că vrea bani ca să cumpere lenjerie intimă. Poate cineva să-mi împrumute un șiling? A, mulțumesc, un șiling e suficient ca să-și cumpere toată lenjeria intimă de care are nevoie. Luă banii de la Gerald și ieși din nou în hol, de unde-l auziră spunând: Să nu-mi mai ceri bani, ți-am dat trei șilingi și jumătate ieri. Îți ajung. Adu ceaiul repede.

Gerald se uită prin cameră. Era o cameră de zi obișnuită, tipic londoneză pentru un apartament cu siguranță închiriat cu mobilă cu tot, destul de banal și de urât. Dar se aflau acolo câteva statui sculptate în lemn, din Africa de Vest, ciudate și tulburătoare. Negrii sculptați arătau aproape ca un foetus. Una din ele reprezenta o femeie dezbrăcată așezată într-o poziție ciudată, chinuită, cu un abdomen reliefat. Tânărul rus le explică faptul că ea stătea să nască și strângea în mâini capetele unei chingi care îi atârna de gât, astfel încât să poată suporta durerea și să nască ușor. Chipul ciudat, transfigurat și primitiv al femeii îi readuse aminte lui Gerald de un foetus; era, de altfel, minunat, dând impresia unei senzații fizice violente, dincolo de limitele înțelegerii logice.

— Nu-i așa că sunt cam obscene? întrebă el dezaprobator.

— Nu știu, îngână celălalt repede. Nu am găsit niciodată definiția obscenului. Cred că sunt foarte reușite.

Gerald se întoarse cu spatele. Mai erau câteva tablouri în încăpere, pictate în stil futurist²⁹; mai era și un pian mare.

²⁹ Celebrând viteza, mașinăriile, războiul și viitorul, Manifestul futurist a fost lansat la Paris de Filippo Tommaso Marinetti (1876-1944) în 1909. Arta futuristă încerca să reprezinte mașinile sau figurile în mișcare și principalii săi adepți au fost Balla, Boccioni, Carra și Severini. Mișcarea futuristă a luat sfârșit curând după izbucnirea Primului Război Mondial. Pentru a analiza interesul lui Lawrence față

Aceste lucruri, împreună cu niște piese de mobilier tipice pentru casele din Londra, dar de o calitate mai bună, completau interiorul.

Mussette își scosese haina și pălăria și se așezase pe sofa. Era clar că se simțea ca la ea acasă în acel apartament, dar cumva stingerită, abandonată. Nu prea știa unde să se alipească. Pe moment făcuse alianță cu Gerald, dar nu știa cât de mult ar fi fost de acord ceilalți bărbați cu asta. Se întreba cum va face față situației. Era hotărâtă să nu abandoneze această experiență. Acum, în ceasul al unsprezecelea, n-avea de gând să lase pe nimeni să-i stea în cale. Se îmbujorase de parcă era gata să pornească la luptă, iar în privirea ei se reflecta ceva inevitabil.

Omul veni cu ceaiul și cu o sticlă de *Kümmel*. Așeză tava pe o masă micuță din fața canapelei.

— Mussette, spuse Halliday, toarnă ceaiul.

Ea nu se mișcă.

— Vrei să torni ceaiul? repetă Halliday, nervos și bănuitor.

— Dacă m-am întors aici, nu înseamnă că totul e ca înainte, zise ea. Am venit doar pentru că ceilalți au vrut să vin și eu, nu am venit de dragul tău.

— Draga mea Mussette, știi că faci așa cum vrei tu. Nu vreau să faci nimic altceva decât să te folosești de acest apartament după bunul tău plac — știi asta, ți-am mai spus de atâtea ori.

Ea nu răspunse, dar se întinse în tăcere și cu reținere să ia ceainicul. Stăteau cu toții și beau ceai. Gerald simțea atât de puternic legătura magnetică dintre el și ea, așa cum stătea acolo tăcută și retrasă, încât simți cum îl tulbură o nouă serie de probleme. Tăcerea și nemișcarea ei îl lăsau perplex. Oare cum avea să vină spre ea? Și totuși acest lucru i se părea inevitabil. Se lăsă complet în voia fluxului care-i unea. Perplexitatea lui era doar superficială, acum se ivise o nouă situație, cea veche fusese depășită; aici fiecare făcea ce voia, indiferent de situație.

Birkin se ridică în picioare. Era aproape ora unu.

— Mă duc la culcare, spuse el. Gerald, te sun mâine dimineață acasă — sau mă suni tu aici.

— Bine, spuse Gerald, iar Birkin ieși.

Atunci când dispăru din vedere, Halliday i se adresă lui Gerald pe un ton rugător:

— Ascultă, nu vrei să rămâi aici — o, te rog!

— Nu poți să găzduiești pe toată lumea, spuse Gerald.

— Ba da, și încă foarte bine — mai sunt trei paturi în afară de al meu — te rog să rămâi, vrei? Totul e aproape pregătit — tot timpul mai e cineva pe aici — întotdeauna găzduiesc pe câte cineva — îmi place să fie casa plină.

— Dar nu sunt decât două camere, spuse Mussette, pe un ton rece, ostil, acum a venit și Wupert.

— Știu că nu sunt decât două camere, spuse Halliday în stilul lui ciudat, strident de a vorbi. Dar ce mai contează?

Zâmbea cam prostește și vorbea plin de entuziasm, cu o hotărâre insistentă.

— Julius și cu mine o să împărțim o cameră, spuse rusul pe un ton discret și articulând cuvintele grijuliu.

Halliday și cu el erau prieteni de când fuseseră împreună la Eton.

— E foarte simplu, spuse Gerald, ridicându-și și trăgându-și brațele înapoi, întinzându-se.

După care se duse din nou să se uite la unul dintre tablouri. Simțea un flux electric care-i străbătea membrele, iar spatele îi era încordat ca al unui tigru, cuprins de o văpaie care-i mocnea în suflet. Se simțea foarte mândru.

Mussette se ridică. Îi aruncă o privire de gheață lui Halliday, o privire înghețată și letală care-i aduse din nou pe chip tânărului zâmbetul prostesc și plin de încântare. Apoi ieși din cameră, adresându-le tuturor un „noapte bună” plin de răceală.

Urmă o scurtă pauză; auziră o ușă închizându-se, apoi Maxim spuse, cu vocea sa delicată:

— E în regulă.

Se uită cu subînțeles la Gerald și spuse din nou, dând ușor din cap:

— E-n regulă. Te-ai aranjat.

Gerald se uită la chipul lui neted, bronzat și atrăgător, la ochii lui ciudați, plini de subînțeles, și i se părea că vocea subțire și perfect articulată a tânărului rus îi răsuna direct în sânge mai degrabă decât în urechi.

— M-am aranjat? întrebă Gerald.

— Da! Da! Te-ai aranjat, spuse rusul.

Halliday continua să zâmbească și să nu spună nimic.

Deodată Mussette apăru din nou în ușă, cu chipul ei micuț și copilăros părănd posomorât și răzbunător.

— Știu că vrei să mă puinzi cu ceva, vorbi ea pe un ton rece, dar destul de puternic. Dar nu-mi pasă, nu-mi pasă dacă mă puinzi cu ceva.

Se răsuci și dispăru din nou. Purta un capot larg din mătase purpurie, legat în jurul taliei. Părea așa de micuță, de copilăroasă și de vulnerabilă, aproape demnă de milă. Și totuși privirea ei de gheață îl făcu pe Gerald să simtă că se scufundă într-un întuneric îngrozitor, atotputernic, care aproape că-l speria.

Bărbații își aprinseră câte o țigară și discutau liber.

CAPITOLUL VII

TOTEMUL

GERALD SE TREZI TÂRZIU a doua zi dimineată. Avusese un somn adânc. Mussette încă mai dormea, înduioșător, ca un copil. Așa cum dormea, mică, ghemuită și fără apărare, avea ceva care-i aprindea în sânge tânărului o flacără nestinsă a pasiunii și un sentiment de milă devoratoare, avidă. O privi din nou. Dar ar fi fost o cruzime să o trezească. Se stăpâni și plecă.

Auzind voci care veneau dinspre salon, unde Halliday discuta cu Libidnikov, se duse până la ușă și aruncă o privire înăuntru, fiind conștient că are voie să umble în pantaloni și cămașă prin cuibul acesta de burlac.

Spre surprinderea lui, îi văzu pe cei doi tineri lângă foc, goi pușcă. Halliday își ridică privirea, destul de încântat.

— Bună dimineața, spuse el. Oh — voiai prosoape?

Și ieși gol pușcă în hol, legănându-și silueta ciudată, albă, printre piesele inerte de mobilă. Se întoarse cu prosoapele și-și reluă poziția, stând ghemuit pe apărătoarea din fața focului.

— Nu-ți place să simți căldura focului pe trup? zise el.

— E destul de plăcut, spuse Gerald.

— Cât de minunat trebuie să fie într-o țară unde clima îți permite să renunți complet la haine, spuse Halliday.

— Da, zise Gerald, dacă n-ar exista atâtea lucruri care să te înțepe și să te muște.

— Acesta-i un dezavantaj, îngână Maxim.

Gerald îl privi și văzu, cu o ușoară repulsie, animalul uman, cu pielea aurie și lipsită de păr, oarecum umilitor. Halliday era diferit. Avea o frumusețe robustă, latentă, imatură, întunecată și impunătoare. Era ca un Christ într-o Pietă. Animalul era absent total, i se vedea doar frumusețea robustă și imatură. Și Gerald își dădu seama cât de frumoși erau ochii lui Halliday, atât de albaștri, de calzi și de tulburi, având și ei o expresie de neîmplinire. Lumina focului cădea pe umerii lui masivi, puțin aduși, așa cum stătea ghemuit lejer pe apărătoarea focului, privind în sus, iar chipul lui uscățiv, poate ușor descompus, era totuși de o frumusețe impresionantă.

— Ai fost, desigur, în țări calde, zise Maxim, unde oamenii umblă goi.

— Chiar așa? exclamă Halliday. Unde?

— În America de Sud — Amazon, spuse Gerald.

— Vai, cât de frumos! E unul dintre lucrurile pe care mi-ar plăcea foarte mult să le fac — să-mi duc viața de pe o zi pe alta fără să fie nevoie să pun pe mine nici un fel de haine. Dacă-aș putea să fac asta, aș simți cu adevărat că trăiesc.

— Dar de ce? spuse Gerald. Nu cred că ar avea vreo importanță.

— Vai, eu cred că ar fi minunat. Sunt sigur că viața ar fi cu totul altfel — cu totul diferită, pur și simplu superbă.

— Dar de ce? întrebă Gerald. De ce-ar fi așa?

— A, pâi ai putea simți lucrurile din jurul tău, în loc să te mulțumești doar să le privești. Aș simți mișcarea aerului pe corp, aș simți lucrurile pe care le ating, în loc să mă uit doar la ele. Sunt sigur că viața a luat o întorsătură greșită din cauză că totul a devenit mult prea vizual — nu putem nici auzi, nici simți, nici înțelege, nu putem decât să vedem. Sunt convins că asta e total greșit.

— Da, așa e, așa e, spuse rusul.

Gerald îi aruncă o privire și-i văzu trupul suav, de o nuanță aurie, și părul negru, revărsându-se frumos și liber pe umeri, precum cârceii de viță, iar membrele atât de netede ca lujerul unei plante. Arăta atât de sănătos și de bine clădit, dar de ce oare îl făcea să se simtă stânjenit, de ce avea un sentiment de repulsie față de el? De unde provenea această antipatie a lui Gerald, de ce oare simțea că-i știrbește cumva demnitatea? Doar la atât se reducea ființa umană? Câtă lipsă de inspirație! se gândi Gerald.

Birkin apăru deodată în pragul ușii, de asemenea dezbrăcat, cu un prosop și o pijama pe braț. Silueta sa albă avea un aer distant și părea venit din altă lume.

— Baia e liberă acum, dacă vrea cineva să meargă, li se adresa el tuturor, și se pregătea să plece când Gerald îl strigă:

— Ascultă, Rupert!

— Ce-i?

Silueta albă, solitară, își făcu din nou simțită prezența în cameră.

— Ce părere ai despre sculptura aceea de acolo? Vreau să știu, întrebă Gerald.

Birkin, alb, o apariție ciudată, se duse spre statuia care reprezenta o negresă în chinurile facerii. Trupul ei gol, cu forme proeminente, stătea ghemuit într-o poziție ciudată, iar mâinile, ridicate deasupra pieptului, țineau strâns capetele unei chingi.

— E o operă de artă, zise Birkin.

— Foarte frumoasă, e foarte frumoasă, spuse rusul.

Se apropiară toți ca să privească. Gerald se uită spre grupul de bărbați dezbrăcați, la rusul cu corpul parcă auriu, ca o plantă

de apă, Halliday, înalt și masiv, de o frumusețe aspră, Birkin, cu silueta lui albă și nedefinită, imposibil de categorisit, așa cum se uita îndeaproape la femeia sculptată. Simțind o stare ciudată de entuziasm, Gerald își ridică și el privirea spre chipul sculptat în lemn. Inima i se făcu cât un purice. Fața negresei, cenușie, încordată, aplecată înainte, concentrată asupra efortului fizic uriaș, îi pătrunse până în suflet. Era un chip groaznic, gol, crispat, abstract până devenea pur și simplu inexpressiv datorită senzației puternice ascunsă dincolo de ea. În statuie o văzu pe Mussette. O recunoscuse, ca într-un vis.

— De ce e o operă de artă? întrebă Gerald, șocat și dezgustat.

— Pentru că exprimă un adevăr pur, spuse Birkin. Include tot adevărul despre acea stare anumită, indiferent care e părerea ta despre asta.

— Dar nu poți să spui că e artă *de calitate*, spuse Gerald.

— De calitate! În spatele acelei statui se ascund secole, sute de secole de evoluție într-o singură direcție; atinge culmile culturii de un anumit gen.

— Care cultură? întrebă Gerald contrariat; pur și simplu nu putea să înghită chestia aia africană.

— O cultură adevărată, a senzației, o cultură a conștiinței fizice, a conștiinței *fizice* ideale, iraționale, absolut senzuale. E atât de senzual încât devine desăvârșită, ideală.

Dar Gerald nu era de acord cu asta. El dorea să păstreze anumite iluzii, anumite idei, cum ar fi cele ale îmbrăcăminte.

— Îți place ceea ce e greșit, Rupert, zise el, lucrurile care sunt opuse personalității tale.

— A, știu, asta nu e tot, replică Birkin, îndepărtându-se.

Când Gerald se întoarse de la baie și se duse în camera lui, își luă și hainele cu el. Părea nefiresc dacă nu umblai dezbrăcat prin acea casă. Și la urma urmelor, era destul de plăcut, era o adevărată simplitate. Totuși era destul de bizar ca toată lumea să umble în mod voit dezbrăcată.

Mussette stătea în pat, nemișcată, cu ochii ei negri și rotunzi, posomorâți ca niște bălți cu apă mocirloasă. Gerald nu vedea decât străfundul nesfârșit al ochilor ei negri. Probabil că suferea.

senzația suferinței ei incipiente îi stârni iar acea flacăra vie, o compasiune usturătoare, o pasiune vecină cu cruzimea.

— Te-ai trezit? o întrebă el.

— Cât e ceasul? se auzi vocea ei stinsă.

Părea să se retragă precum fluxul apei, aproape ca un lichid, când el se apropia de ea, pentru ca apoi să se îndepărteze pentru totdeauna din calea lui. Cu ochii mijind, ca o sclavă care fusese necinstită și al cărei destin se regăsește în violări anterioare, îl făcu pe Gerald să simtă cum nervii îi sunt întinși la maximum din cauza dorinței carnale. La urma urmelor, doar el era cel care-și manifesta voința, iar ea se supunea pasivă lui. Tremura tot de o dorință ascunsă, aprinsă. Apoi își dădu seama că trebuie să se îndepărteze de ea, pentru că ei doi trebuiau să se despartă definitiv.

Micul dejun decurse normal, în tăcere, iar cei patru bărbați arătau curați, proaspăt îmbăiați. Gerald și rusul erau amândoi corecți și *comme il faut*³⁰ ca înfățișare și comportament. Birkin era slăbit și bolnav și eșuase încercând să se îmbrace adecvat, precum Gerald și Maxim. Halliday purta pantaloni de tweed și o cămașă din flanel verde, o cravată ponosită, care-i venea de minune. Hindușul aduse multă pâine prăjită și arăta exact la fel ca și în seara precedentă, era neschimbat.

Când micul dejun era pe sfârșite, apărură și Mussette într-un neglijeu din mătase purpurie cu o eșarfă strălucitoare în talie. Își revenise oarecum, dar era tăcută și inertă. Era un chin pentru ea când i se adresa cineva. Chipul ei era ca o mască în miniatură, frumoasă, dar și sinistră, pe care era întipărită o suferință nedorită. Era aproape miezul zilei. Gerald se ridică și plecă să-și vadă de treburile lui, bucuros că ieșise de acolo. Dar încă nu terminase cu ei. Seara se întoarse din nou, luară cina și merșeră cu toții la un music-hall, mai puțin Birkin.

Seara târziu se înapoiară în apartamentul lui Halliday, îmbujorați din cauza băuturii. Și din nou servitorul — care dispărea invariabil între zece și douăsprezece seara — intră tăcut și impasibil cu ceaiul, aplecându-se ușor, ciudat, ca o felină, ca să

³⁰ Cum se cuvine (fr.).

așeze tava încet pe masă. Chipul lui era de nepătruns, aristocratic, cu pielea de o nuanță ușor pământie. Era tânăr și chipeș. Dar, privindu-l, Birkin simțea un ușor dezgust, căci tenta aceea ușor pământie o asocia cu cenușa sau depravarea, iar expresia aceea aristocratică de nepătruns cu o stupiditate grețoasă și animalică.

Începură să vorbească din nou amical și plini de interes. Dar o oarecare stare de nervozitate cuprinse grupul, Birkin deveni groaznic de iritat, Halliday era plin de ură nefirească față de Gerald, Mussette se făcu dură și rece, precum un cuțit de cremene, iar Halliday părea amorezat de ea. Căci ținta ei finală era să-l supună pe Halliday, să-l aibă sub controlul ei.

Dimineața se învârtiră prin cameră țanțoși și leneviră din nou. Dar Gerald simțea o oarecare ostilitate în atmosferă, venind din partea celorlalți. Asta îl făcu să i se împotrivească cu încăpățănare. Mai lâncezi prin apartamentul lui Halliday vreo două zile, iar la sfârșitul celei de-a patra zi acesta făcu o scenă dezgustătoare și nelalocul ei. Halliday îl atacă pe Gerald cu a animozitate absurdă în cafenea. Urmă o ceartă. Gerald fu pe punctul de a-i trage un pumn în față, când deveni deodată dezgustat și indiferent și plecă, lăsându-l pe Halliday într-o stare prostească de triumf, jubilând pe ascuns, pe Mussette dură și de partea lui, și pe Maxim care părea imparțial. Birkin era absent; plecase din nou din oraș.

Gerald era intrigat pentru că plecase fără să-i dea bani lui Mussette. Era adevărat, ei nu-i păsa dacă el îi dădea bani sau nu, iar el știa asta. Dar s-ar fi bucurat să primească zece lire, iar el s-ar fi bucurat și mai tare să i le dea. Acum se simțea pus într-o situație incorectă. Plecă mușcându-și buzele și-și apucă cu dinții vârful mustăcioarei tunse scurt. Știa că Mussette se bucura pur și simplu că scăpase de el. Acum îl avea pe Halliday, așa cum își dorise. Voia să-l subjuge în totalitate. Apoi se va căsători cu el. Voia să se căsătorească cu el. Își pusese în cap să se mărite cu Halliday. Nu voia să mai audă de Gerald din nou, doar dacă ar fi avut, poate, vreo greutate. Căci, la urma urmelor, ea-l considera pe Gerald un bărbat adevărat, iar ceilalți, Halliday, Libidnikov,

Birkin, tot grupul boem, erau doar pe jumătate bărbați. Dar acestor bărbați pe jumătate putea să le facă față. Se simțea sigură pe ea în preajma lor. Bărbații adevărați, ca Gerald, o puneau adeseori la locul ei.

Totuși, îl respecta pe Gerald, îl respecta cu adevărat. Reușise să facă rost de adresa lui, ca să poată apela la el în momentele grele. Știa că el vrea să-i dea bani. Poate că-i va scrie în acea inevitabilă zi de cumpănă.

CAPITOLUL VIII

BREADALBY

BREADALBY ERA O CASĂ în stil georgian, cu stâlpi corintici, aflată în mijlocul unor dealuri domoale, înverzite din Derbyshire, nu departe de Cromford. În față, avea vedere la o peluză cu câțiva copaci, iar mai jos, la numeroase iazuri înșirate în inima unui parc liniștit. În spate se aflau copacii care ascundeau grajdurile și o grădină mare de zarzavat, dincolo de care se desfășura pădurea.

Era un loc foarte liniștit, aflat la câteva mile bune depărtare de drumul principal, dincoace de Derwent Valley, ascuns privirilor curioșilor. Tăcută și abandonată, cu stucatura aurie ivindu-se printre copaci, fațada casei privea în jos, spre copaci, neschimbată și neschimbătoare.

Totuși, în ultima vreme, Hermione locuise destul de mult în această casă. Părăsise Londra și orașul Oxford și se întorsese la liniștea de la țară. Tatăl ei lipsea mult timp, fiind plecat în străinătate, așa că fie stătea singură în casă, doar cu musafirii care treceau s-o vadă, dintre care întotdeauna câțiva își făceau apariția, sau cu fratele ei, care era burlac și era membru al Parlamentului pentru partidul liberal³¹. Venea mereu să stea

³¹ Alexander Roddice e inspirat de Philip Morrell (1870-1943), cu care Lady Ottoline s-a căsătorit în 1902. A fost parlamentar liberal pentru comitatul Oxfordshire în sud (1906-1910) și membru al partidului condus de Burnley în Lancashire (1910-1918).

acolo atunci când Parlamentul nu era în sesiune Și părea să fie o prezență constantă la Breadalby, deși era foarte conștiincios în privința serviciului.

Era la începutul verii când Ursula și Gudrun veniră să stea pentru a doua oară cu Hermione. Venind cu mașina și trecând prin parc, priveau de-a lungul pantei unde se înșirau în liniște iazurile, fațada cu coloane, însoțită și mică, asemănătoare unui desen englezesc de școală veche, aflată pe culmea dealului înverzit, înconjurată de copaci. Pe pajiștea înverzită se vedeau siluete mici, femei îmbrăcate în culoarea lavandei și în galben care se îndreptau spre umbra cedrului enorm și armonios.

— Nu-i așa că-i desăvârșit? spuse Gudrun. E exact ca o acuarelă veche.

Vorbea cu o oarecare invidie, de parcă ar fi fost captivată fără să vrea, ca și cum ar fi fost obligată să admire peisajul.

— Îți place? întrebă Ursula.

— Nu-mi place, dar așa cum arată mi se pare că e desăvârșit.

Mașina coborî dealul și urcă apoi dintr-o suflare, după care luă curba ca să ajungă la ușa laterală. Apăru o servitoare și apoi Hermione le ieși înainte cu chipul ei palid, ridicat și mâinile întinse, înaintând spre nou-venite, cu vocea ei cântată:

— Ați venit — mă bucur așa de mult să vă văd — și o sărută pe Gudrun. Mă bucur așa de mult să vă văd — o sărută pe Ursula și rămase cu brațul petrecut în jurul ei. Sunteți tare obosite?

— Deloc, spuse Ursula.

— Ești obosită, Gudrun?

— Deloc, mulțumesc, spuse Gudrun.

— Nuuuu, spuse Hermione lungind cuvântul și rămase să se uite la ele.

Cele două fete erau stânjenite pentru că nu dădea semne să intre în casă, ci trebuia să-și desfășoare mica ei scenă de bun venit acolo, pe alee. Servitorii așteptau.

— Veniți, spuse Hermione în cele din urmă, după ce le analizase îndeajuns pe amândouă.

Gudrun era cea mai frumoasă și atrăgătoare dintre ele două, concluzionă Hermione. Ursula era mai telurică, mai feminină.

Rochia lui Gudrun îi plăcea mai mult. Era din poplin verde, cu o mantie largă pe deasupra, cu dungi late, de un verde și maro închis. Pălăria era din pai, într-o nuanță galbenă, culoarea fânului proaspăt cosit, și avea o fundă împletită cu negru și portocaliu, ciorapii erau de un verde închis, iar pantofii negri. Era o ținută care dădea bine în ansamblu și era în același timp modernă și unică. Ursula, îmbrăcată în bleumarin, părea mai banală, deși nici ea nu arăta rău.

Hermione purta o rochie de mătase de culoarea prunei, cu mărgelile din coral și ciorapi de aceeași culoare. Dar rochia ei era veche și ponosită, chiar murdară.

— Presupun că vreți să vedeți camerele acum, nu? Da. Haideți să urcăm.

Ursula se bucură că putea să stea singură în cameră. Hermione zăbovea atât de mult și-i enerva pe toți. Stătea așa de aproape și avea așa un stil să ți se bage pe gât încât devenea jenant și iritant. Părea că vrea să te sufocă cu prezența ei.

Prânzul urma să fie servit pe peluză, sub copacul cel mare, ale cărui ramuri negricioase și grele se apropiau de pământ. Erau de față și o italiancă tânără, micuță și modernă, o altă tânără, cu aspect athletic, domnișoara Bradley, un baronet școlit și uscățiv de cincizeci de ani³², care scotea tot timpul vorbe de duh și râdea de ele din toată inima, aspru, ca un nechezat, mai era și Rupert Birkin, și o secretară, *Fräulein* Marz, tânără, subțirică și drăguță.

Mâncarea era foarte bună, asta era un lucru cert. Gudrun, care era o cusurgioaică din fire, fu întru totul de acord. Ursula era încântată de întreaga atmosferă, de masa albă de lângă cedru, de aerul parfumat și mirosind a soare, de priveliștea asupra parcului înfrunzit, cu câprioare care pășteau liniștite în depărtare. Părea că întregul loc e învăluit de un cerc magic, iar momentul prezent nu mai conta, ci încadra doar trecutul încântător și prețios, copacii, câprioarele și liniștea, precum într-un vis.

³² Sociologul Sir Joshua Malleson e inspirat de filosoful Bertrand Russell (1872-1970). El și Lady Ottoline Morrell au fost amânți între 1911 și 1917.

Dar sufletește era nefericită. Discuția continuă ca răpăiala unei mici artilerii, tot timpul puțin sentențioasă, trăsătură care era doar subliniată de șuvoiul neconținut al vorbelor de duh, iar glumele care erau spuse în cascadă erau menite să dea o notă de superficialitate conversației care se voia critică și se baza pe teme generale, căci era o conversație dirijată mai degrabă decât una liberă. Participarea la discuții era mentală și foarte obositoare. Doar sociologul în vârstă, ai cărui nervi erau așa de rodați încât îl făceau să arate insensibil, părea de-a dreptul fericit. Birkin nu vorbea deloc. Hermione părea că dorește, cu o insistență uimitoare, să-l ridiculizeze și să-l facă neînsemnat în ochii tuturor. Și era surprinzător felul în care părea să reușească acest lucru și cât de neajutorat era el în fața ei. Arăta pur și simplu neînsemnat. Ursula și Gudrun, amândouă fiind foarte puțin obișnuite cu astfel de lucruri, ședeau tăcute, ascultând vocea târăgănată și plină de înflăcărare a Hermionei, vorbele de duh ale lui Sir Joshua, pălăvrăgeala lui *Fräulein* Marz, sau răspunsurile celorlalte două femei.

Prânzul se sfârșise și se aduse cafeaua pe iarbă; grupul părăsi masa și se așeză în șezlonguri, fie la umbră sau la soare, după cum doreau. *Fräulein* intră în casă, Hermione se apucă de broderie, micuța contesă își luă o carte, domnișoara Bradley împletea un coșuleț din fire de iarbă alese, așadar ședeau cu toții pe peluză în după-amiaza de vară timpurie, lucrând lejer și purtând o conversație deliberată și așa-zis intelectuală.

Deodată se auzi zgomotul unor frâne de mașină și al unui motor care se oprește.

— A venit Salsie! cântă Hermione, pe tonul ei muzical amuzant, târăgănat.

Și lăsând la o parte lucrul, se ridică domol și la fel de domol traversă peluza, coti după tufișuri și dispăru din vedere.

— Cine este? întrebă Gudrun.

— Domnul Roddice — fratele domnișoarei Roddice — cel puțin așa presupun, spuse Sir Joshua.

— Salsie, da, e fratele ei, spuse contesa, ridicându-și o clipă privirea din carte și vorbind de parcă ar fi vrut să le dea informații, într-o engleză guturală și ușor gravă.

Cu toții erau în așteptare. Și apoi, de după tufișuri, se ivi silueta înaltă a lui Alexander Roddice, mergând romantic precum un erou al lui Meredith care își amintește de Disraeli³³. Se purta amabil cu toată lumea; își intră în rolul de gazdă, arborând o ospitalitate firească și spontană pe care o învățase de la prietenii lui Hermione. Tocmai se întorsese din Londra, de la Camera. Dintr-o dată, atmosfera din Camera Comunelor își făcu simțită prezența și acolo, pe peluză; ministrul de Interne spusese asta și asta, iar el, Roddice, pe de altă parte, gândise așa și pe dincolo și îi spusese cutare și cutare lucru unui membru din Parlament.

Apăru și Hermione de după tufișuri cu Gerald Crich. Venise împreună cu Alexander. Gerald fu prezentat tuturor, Hermione îl reținu câteva momente ca să-l vadă toți, apoi fu condus până în casă tot de Hermione. Era evident că pentru ea, el era musafirul de vază.

Se produsese o ruptură în Cabinet; ministrul Educației își dăduse demisia din cauza criticilor aduse de opoziție. Acest lucru provacă o discuție pe tema educației.

— Bineînțeles, spuse Hermione, ridicându-și chipul cu un gest entuziasmat, nu există nici o scuză, nici un *motiv* în ceea ce privește educația, în afară de bucuria și frumusețea cunoașterii în sine. Păru să rumege câteva clipe niște gânduri ascunse, apoi continuă: Învățământul profesional nu înseamnă educație, ci exact opusul ei.

Gerald, pregătindu-se să se avânte în discuție, adulmecă aerul cu plăcere și se pregăti să vorbească:

— Nu neapărat, spuse el. Dar oare educația nu este foarte asemănătoare cu gimnastica, nu-i așa că scopul educației este să formeze o minte antrenată, viguroasă și energetică?

³³ Lawrence se referă probabil la Alvan în *The Tragic Comedians* (1880) scris de George Meredith (1828-1909), ale cărui capacități intelectuale și înfățișare amintesc de cele ale lui Benjamin Disraeli (1804-1881), conducătorul Partidului Conservator și prim-ministru (1868 și 1874-1880). Disraeli și-a expus ideile politice în romanele *Coningsby* (1844), *Sybil* (1845), *Tancred* (1847) și *Lothair* (1870); a devenit conte de Beaconsfield în 1876.

— La fel cum atletismul formează un corp sănătos, pregătit pentru orice, strigă domnișoara Bradley, întru totul de acord.

Gudrun o privi cu ură, în tăcere.

— Ei bine, mormăi Hermione, nu știu. Pentru mine plăcerea cunoașterii e *atât* de mare, *atât* de *minunată* — nimic nu a însemnat atât de mult pentru mine în viață precum o anumită cunoaștere — nu, sunt sigură — nimic.

— Ce fel de cunoaștere, de exemplu, Hermione? întreabă Alexander.

Hermione își ridică fața și mormăi:

— Mmm, nu știu. Dar una dintre acestea a fost în legătură cu stelele, atunci când într-adevăr am înțeles ceva despre stele. Te simți atât de *înălțat*, atât de *liber*.

Birkin se uită la ea alb de furie.

— De ce vrei să te simți liberă? spuse el sarcastic. Nu vrei să *fii* liberă.

Hermione dădu înapoi ofensată.

— Da, dar toți avem acel sentiment de descătușare, spuse Gerald. E la fel ca atunci când ajungi pe vârful unui munte și vezi Pacificul.

— Te simți triumfător pe un pisc din Dariayn³⁴, murmură italianca, ridicându-și o clipă fața din carte.

— Nu neapărat din Darien, spuse Gerald, în timp ce Ursula începu să râdă.

Hermione aștepta ca atmosfera să se liniștească și apoi spuse imposibilă:

— Da, *a ști* este cel mai mare lucru în viață. Înseamnă să fii cu adevărat fericit, să fii *liber*.

— Cunoașterea înseamnă, bineînțeles, libertate, spuse Malleon.

— Comprimată în pastile, spuse Birkin privind trupul uscățiv, rigid și micuț al baronetului.

³⁴ Ultimul vers din *Analizându-l pentru prima oară pe Homer așa cum l-a văzut Chapman* (1817) de John Keats (1795-1821). În sonetul lui Keats ultimul cuvânt e *Darien* (Dariayn imită pronunția italiană greșită).

Îndată Gudrun și-l imaginează pe celebrul sociolog ca pe o sticlă turtită care conținea pilule de libertate comprimată, și asta o încântă. Sir Joshua fu categorisit și plasat pentru totdeauna în mintea ei.

— Ce înseamnă asta, Rupert? cântă Hermione, ușor ironică.

— Actul cunoașterii se limitează, răspunse el, strict la lucrurile pe care le-ai făcut în trecut. E ca și cum ai îmbutelia libertatea din vara trecută în sticle cu agrișe.

— Nu putem decât să cunoaștem trecutul? întrebă baronetul ironic. Putem să categorisim cunoștințele despre legile gravitației, de exemplu, drept cunoștințe despre trecut?

— Da, spuse Birkin.

— Există un lucru extraordinar de frumos în cartea pe care o citesc, zise deodată italianca micuță pe o voce ascutită. Zice că „bărbatul veni la ușă și-și aruncă privirea în josul străzii”.

Întregul grup începu să râdă. Domnișoara Bradley merse să privească peste umărul contesei.

— Uite! îi arată contesa.

— „Bazarov veni la ușă și-și aruncă privirea în fugă în josul străzii”, citi ea.

Urmăra din nou râsete puternice, dintre care cel mai surprinzător fu al baronetului, răpăind ca niște pietre aflate în cădere.

— Ce carte e? întrebă Alexander repede.

— *Părinți și copii* de Turgheniev³⁵, spuse micuța străină, pronunțând clar fiecare silabă, apoi se uită la copertă ca să se verifice.

— O ediție americană veche, spuse Birkin.

³⁵ Se pare că o asemenea frază nu se găsește în nici o ediție a romanului *Părinți și copii* (1862), scris de romancierul rus Ivan Sergheevici Turgheniev (1818-1883). E posibil ca Lawrence să se fi gândit la alt roman, necunoscut, sau — și mai probabil — să nu-și mai fi amintit scena.

— Ha! Bineînțeles, tradusă din franceză, spuse Alexander cu o minunată voce declamatoare. *Bazarov ouvra la porte et jeta les yeux dans la rue*³⁶, și aruncă o privire strălucitoare celorlalți.

— Mă întreb ce-o însemna acest „în fugă”, spuse Ursula.

Începură să-și dea toți cu presupusul.

Și apoi, spre uimirea tuturor, servitoarea veni în grabă cu o tavă mare cu ceai. După-amiaza trecuse atât de repede.

După ceai, se adunară cu toții ca să iasă la o plimbare.

— Vreți să veniți la o plimbare? li se adresă Hermione fiecăruia în parte.

Toți fură de acord, simțindu-se cumva ca niște prizonieri care trebuiau să-și facă plimbarea zilnică. Doar Birkin refuză.

— Nu vii la o plimbare, Rupert?

— Nu, Hermione.

— Dar ești sigur?

— Foarte sigur.

Urmă o ezitare de o clipă.

— Și de ce nu? cântă Hermione întrebarea.

Îndărătnicia cu care o refuza chiar și într-o chestiune atât de mărunță îi făcu sângele să-i curgă repede prin vine. Intenționase să-i ia pe toți la o plimbare prin parc, împreună cu ea.

— Pentru că nu-mi place să merg la plimbare militărește, spuse el.

Câteva momente, ea mormăi cuvintele în gât. Apoi spuse cu o voce ciudată și neașteptat de calmă:

— Atunci o să-l lăsăm pe băiețel în urmă dacă e țăfnos.

Și păru foarte fericită atunci când îl insultă. El însă se încăpățână și mai mult.

Hermione o luă pe urma celorlalți, întorcându-se doar ca să-i facă semn cu batista și, chicotind, spuse pe un glas cântat:

— La revedere, la revedere, băiețel!

„La revedere, hoască neobrăzată”, zise Birkin în sinea lui.

Trecură cu toții prin parc. Hermione voia să le arate narcisele sălbatice care creșteau pe un mic povârniș. „Pe aici, pe aici”, zise

³⁶ Bazarov deschise ușa și-și aruncă ochii pe stradă (fr.).

ea cântat, pe o voce lejeră, din când în când. Toți trebuiau să o ia pe acolo. Narcisele erau frumoase, dar cine le putea vedea? Ursula devenise distantă din cauza nemulțumirii create de întreaga atmosferă. Gudrun, ironică și obiectivă, urmărea și înregistra totul.

Priveau cu toții căprioarele sfioase, iar Hermione vorbea cu cerbul de parcă ar fi fost și el un băiețel pe care ea voia să-l lingusească și să-l dezmiere. Era mascul, așadar trebuia să-și exercite o oarecare putere asupra lui. Se întoarseră acasă trecând pe lângă iazuri, iar Hermione le povesti despre cearta dintre două lebede de sex masculin care se luptaseră pentru aceeași femelă. Chicotea și râdea în timp ce povestea cum îndrăgostitul învins stătuse în nisip cu capul înfundat sub aripă.

Când au ajuns din nou acasă, Hermione rămase pe peluză și strigă, cu glasul ei cântat, ciudat, scăzut dar ascuțit, care bătea până departe:

— Rupert! Rupert! Prima silabă era ascuțită și joasă, iar a doua coborî brusc. Ru-u-pert!

Dar nu veni nici un răspuns. Apăru o slujnică.

— Unde-i domnul Birkin, Alice? întrebă Hermione pe un ton blând, rătăcitor.

Dar dincolo de vocea rătăcitoare zăcea o voință persistentă, aproape nebună!

— Cred că e în camera dânsului, doamnă.

— Da?

Hermione urcă treptele încet, trecu pe coridor, spunând pe vocea ei cântată ascuțită, dar joasă:

— Ru-u-pert! Ru-u-pert!

Ajunse până la el la ușă și ciocăni ușor, încă strigând: „Ru-u-pert!”

— Da, răspunse el în cele din urmă.

— Ce faci?

Întrebarea era blândă și plină de curiozitate.

Nu veni nici un răspuns. Apoi el deschise ușa.

— Ne-am întors, spuse Hermione. Narcisele sunt așa de frumoase.

— Da, spuse el. Le-am văzut.

Ea îi aruncă o privire lungă, atentă și impasibilă, profilată de-a lungul obrazilor.

— Chiar așa? spuse ea ca un ecou și rămase privind-l.

Mai mult decât orice o întârâta acest gen de conflict cu el, când el părea un băiețel posomorât, neajutorat, iar ea îl proteja în Breadalby. Dar în adâncul sufletului ei știa că ruptura era iminentă, iar sentimentul de ură pe care-l nutrea față de el era intens și ascuns în subconștient.

— Ce făceai? repetă ea, pe un ton blând, indiferent.

El nu răspunse, iar ea intră, aproape în mod inconștient, în camera lui. El luase din budoarul ei un desen chinezesc care reprezenta niște găște și îl copia, cu multă pricepere și ardoare.

— Copiezi desenul, spuse ea, așezată lângă masă și privind în jos la opera lui. Da! Cât de frumos o faci! Îți place tare mult, nu?

— E un desen minunat, zise el.

— Da? Mă bucur așa de mult că-ți place, pentru că și mie mi-a plăcut întotdeauna. Mi l-a dat ambasadorul Chinei.

— Știu, spuse el.

— Dar de ce îl copiezi? întrebă ea, pe un ton degajat și cântat. De ce nu faci ceva original?

— Vreau să-l cunosc, răspunse el. Află mai multe despre China, copiind acest desen, decât dacă citești toate cărțile din lume.

— Și ce află?

Dintr-o dată se arată interesată și acum se străduia să-i smulgă secretele întinzându-și mâinile spre el, cu oarece violență. Trebuia să știe. Era stăpânită de un chin îngrozitor, care devenise o obsesie, de a ști tot ce știa și el. Câteva momente el păstră tăcerea, ferindu-se să-i răspundă. Apoi, neavând încotro, începu:

— Știu de unde se inspiră artiștii — ceea ce percep și simt — imaginea fierbinte, obsedantă a unei găște pe o întindere de apă rece și mocirloasă — căldura pătrunzătoare, stranie și dureroasă a sângelui găștei care se contopește cu propriul lor sânge ca o inoculare de foc distrugător — de foc al mocirlei rece-arzătoare — misterul lotusului.

Hermione îi aruncă o privire strecurată de-a lungul obrazilor ei mici și palizi. Ochii ei aveau o căutătură stranie, parcă drogată și grea pe sub pleoapele grele, căzute. Pieptul slab i se ridica într-o mișcare convulsivă. Îi aruncă și el o privire fixă, răutăcioasă și implacabilă. Ea își întoarse spatele cu o nouă mișcare convulsivă ciudată, plină de dezgust, de parcă ar fi fost dezgustată și trupul ar fi început să i se descompună. Pentru că mintal era incapabilă să-i urmărească vorbele și, drept urmare, el o surprinsese cu garda jos și o înfrânsese prin forța sa perfidă, ocultă.

— Da, afirmă ea, de parcă nu știa ce spune. Da, și înghiți în sec, încercând să se adune.

Dar nu era în stare, se simțea pusă în dificultate, învinsă. Oricât de mult și-ar fi folosit voința, nu-și putea reveni. Avea o paloare cadaverică, precum cea a unui trup în descompunere, era distrusă și aflată într-o stare avansată de putrefacție. Iar el stătea și o privea nemișcat. Hermione plecă, palidă și chinuită ca o stafie care n-are pace, de parcă ar fi fost supusă procesului inevitabil de descărnare. Și dispăru precum o fantomă, fără să-i simți prezența și să o poți atinge. El devenise dur și răzbunător.

Hermione coborî la cină, stranie și cu o atitudine mormântală, cu ochii grei și cuprinși de o întunecime funerară și pătrunzătoare. Se îmbrăcase cu o rochie din brocart vechi, rigid și verzui, strânsă pe corp, care o făcea să pară înaltă, destul de înfricoșătoare și fantomatică. În lumina veselă a salonului arăta nefiresc și despotic. Dar așezată în lumina clarobscură din sufragerie, stând țeapănă în fața lumânărilor de pe masă, părea o forță. Își făcea simțită prezența. Asculta și participa la discuție de parcă ar fi fost hipnotizată.

Grupul era aparent vesel și extravagant, toți se îmbrăcaseră cu haine festive, mai puțin Birkin și Joshua Malleson. Micuța contesă italiancă purta o rochie dintr-un material fin, din catifea portocaliu-aurie cu negru, cu dungi late și domoale, Gudrun purta verde smarald cu un model neobișnuit, Ursula avea o rochie galbenă cu un voal de un argintiu șters, domnișoara Bradley era îmbrăcată în gri, stacojiu și negru, iar *Fräulein* Marz purta o rochie albastru

deschis. Dintr-o dată Hermione fu cuprinsă de o stare convulsivă de plăcere când văzu aceste culori pastelate în strălucirea lumânărilor. Era conștientă de conversația care continua la nesfârșit și de vocea lui Joshua care predomina, de râsetele vesele care se revărsau ca o cascadă și de răspunsurile lor, de culorile aprinse, de masa albă și de umbra care cădea deasupra și dedesubtul ei; părea teribil de încântată, era năpădită de plăcere, dar totuși bolnavă, parcă *sculată din morți*. Participa foarte puțin la conversație, totuși auzea tot și întregul merit îi revenea ei.

Merseră cu toții în salon, de parcă ar fi fost o familie, degajați, fără să acorde atenție aspectului ceremonios. *Fräulein* aduse cafeaua, toată lumea fuma țigări sau pipe lungi din argilă albă, din care o întreagă gamă le era pusă la dispoziție.

— Nu doriți să fumați? Țigări sau pipă? întreba *Fräulein* politicoasă.

Acolo se afla o întreagă adunare — Sir Joshua cu înfățișarea sa tipică pentru secolul al XVIII-lea, Gerald, tânărul englez amuzat, chipeș, Alexander, înalt, un politician chipeș și el, democrat și lucid, Hermione, ciudată ca o Casandră deșirată, și celelalte femei extrem de multicolore — fumau cu toții conștiincios pipele lor lungi și albe și ședeau în lumina slabă a lunii în salonul confortabil și puțin luminat, în jurul buștenilor care scliffeau, arzând în șemineul din marmură.

Conversația viza adesea teme politice sau sociologice și se desfășura într-un mod interesant, oarecum anarhic. În cameră se acumulase o mare energie, puternică și distrugătoare. Totul părea să fie aruncat într-un creuzet, iar Ursulei i se părea că sunt cu toții niște vrăjitori care ajută amestecul să fiarbă. În aer pluteau un entuziasm și o bună dispoziție, dar care erau extrem de obositoare pentru nou-veniți în ceea ce privește nemiloasa presiune mintală, starea de spirit puternică, epuizantă și distrugătoare care era susținută de Joshua, Hermione și de Birkin, stare care îi domina pe toți cei din grup.

Dar Hermione fu cuprinsă de o stare bolnăvicioasă, de o greață teribilă. Discuția începu să stagneze, deoarece era controlată de voința ei subconștientă, dar atotputernică.

— Salsie, nu vrei să cânti ceva? spuse Hermione, pierzându-și complet controlul. Nu vrea nimeni să danseze? Gudrun, tu vrei să dansezi, nu? Tare aș vrea să dansezi. *Anche tu, Palestra, balerai? Și, per piacere*³⁷. Ursula, și tu.

Hermione se ridică și trase încet de cordonul auriu brodat care atârna de polița șemineului, se agăță de el o clipă și apoi îi dădu drumul subit. Arăta ca o preoteasă, inconștientă, cufundată într-o transă profundă.

Veni un servitor, apoi dispăru și reapăru cu brațul plin de halate, șaluri și eșarfe, majoritatea de proveniență orientală, lucruri pe care Hermione, cu pasiunea ei pentru îmbrăcămintea frumoasă și extravagantă, le colecționase de-a lungul timpului.

— Cele trei femei vor dansa împreună, spuse ea.

— Ce dans să fie? întrebă Alexander, ridicându-se ager.

— *Vergine delle Rocchette*³⁸, spuse contesa imediat.

— Sunt așa de languroase, zise Ursula.

— Cele trei vrăjitoare din Macbeth, le dădu *Fräulein* o sugestie utilă.

Până la urmă hotărâră să le întruchipeze pe Naomi, Rut și Orpa. Ursula era Naomi, Gudrun era Rut, iar contesa era Orpa³⁹. Ideea era să conceapă un mic balet, în stilul baletului rus cu Pavlova și Nijinski⁴⁰.

Contesa fu gata prima, Alexander se îndreptă spre pian și li se făcu loc. Orpa, îmbrăcată în haine frumoase orientale, începu să danseze lent moartea soțului ei. Apoi veni Rut și începură să plângă împreună și să se văicărească, după care apăru Naomi să le liniștească. Totul era pus în scenă sub forma unui spectacol de pantomimă și, dansând, femeile își exprimau emoția prin gesturi și mișcări. Micul spectacol dramatic ținu un sfert de oră.

³⁷ Și tu, Palestra, nu vrei să dansezi? Te rog (ital.).

³⁸ Virginele de pe pietre (ital.).

³⁹ Rut și Orpa sunt nurorile văduve ale văduvei Naomi din Cartea lui Rut.

⁴⁰ Anna Pavlova (1882-1931) și Vaslav Nijinski (1890-1950) au fost prim-soliști ai celebrei companii „Ballets Russes” fondată de Serghei Diaghilev (1872-1929) în 1909.

Ursula era frumoasă în rolul lui Naomi. Toți bărbații pe care-i avusese muriseră, nu-i mai rămânea decât să stea singură, afișând o atitudine îndărătnică, fără să ceară nimic. Rut o venera. Orpa, o văduvă focoasă, senzuală și subtilă, avea să se întoarcă la viața de dinainte și s-o ia de la început. Schimbul de gesturi dintre femei era convingător și destul de înspăimântător. Era ciudat să vezi cum Gudrun se agăța cu o pasiune profundă și disperată de Ursula, dar totuși îi zâmbea cu o răutate subtilă, cum Ursula accepta în tăcere, nefiind în stare să se îngrijească nici de ea nici de cealaltă, dar părând periculoasă și neîmblânzită, înăbușindu-și durerea.

Lui Hermione îi plăcea să privească. Vedeă mișcările rapide ca de nevăstuică și senzualismul contesei, felul în care Gudrun o strângea la piept pe sora ei cu duioșie dar și cu perfidie, neajutorarea periculoasă a Ursulei, de parcă ar fi fost fără putință împovărată și înlănțuită.

— A fost foarte frumos, strigară cu toții într-un glas.

Hermione era măcinată de gânduri negre, căci era conștientă că nu putuse afla nimic. Ceru un alt dans și datorită dorinței ei contesa și Birkin începură să danseze un dans amuzant pe „Malbrouk”⁴¹.

Gerald era entuziasmat de felul în care Gudrun o strânsese cu disperare la piept pe Naomi. Esența acelei femei, plină de nesăbuintă și batjocură misterioasă, îi încingea sângele. Nu putea să-i iasă din minte trupul ridicat, oferit pătimaș, prins în strânsoare, nesăbuit și, pe lângă toate astea, batjocoritor. Iar Birkin, urmărind totul ca un crab singuratic în carapacea sa, observase frustrarea profundă și neajutorarea Ursulei. Își

⁴¹ Aranjament al cântecului francez popular *Malbrouck s'en va't en guerre* (Marlborough pleacă la război), care a apărut în timpul războiului civil din Spania (1701-1714), când John Churchill (1650-1722), primul duce de Marlborough, a condus armatele engleze și olandeze. Victoria sa la Blenheim (1704) a salvat Viena din mâinile francezilor, după care au urmat alte trei victorii la Ramillies (1706), Oudenarde (1708) și Malplaquet (1709).

exterioriza din plin sentimentele și era plină de o putere periculoasă. Era precum un mugur bizar și inconștient al unei feminități puternice. Se simțea în mod inconștient atras de ea. Pentru el, ea reprezenta viitorul.

Alexander cânta la pian niște melodii ungurești și dansau cu toții, prinși în ritm. Gerald se simțea extraordinar de entuziasmat că ritmul îl cuprinsese și pe el și se îndreptă către Gudrun, dansând cu pași care nu erau departe de vals și tangou, dar simțind o forță care-i puneă în mișcare membrele și tot corpul, dezlănțuindu-l. Încă nu știa cum să danseze în stilul lor antrenant, de jazz, dar știa cum să înceapă. Când se putu elibera de presiunea prezenței celorlalți, pe care-i detesta, Birkin dansă repede și cu o adevărată bucurie. Și cât de mult îl ura Hermione pentru această bucurie necontrolată.

— Acum înțeleg, strigă contesa însuflețită, urmărindu-i mișcările de o veselie pură pe care le făcea pentru propria lui plăcere. Domnul Birkin e schimbător.

Hermione o privi domol și se cutremură, știind că doar o străină ar fi putut înțelege și spune asta.

— *Cosa vuol dire, Palestra*⁴²? întrebă ea, târăgănat.

— Uite, spuse contesa în italiană. Nu e om, e cameleon, o ființă care e supusă schimbării.

„Nu e om, e un trădător, nu e de-al nostru”, își spuse Hermione în sine a ei și sufletu-i era crispat, simțindu-se subjugată inevitabil de el, din cauza puterii lui de a scăpa, de a exista, într-un alt fel, deosebit de al ei, pentru că nu era consecvent, nu era bărbat îndeajuns, se situa mai prejos de demnitatea unui bărbat. Îl ura cu o disperare care o distrugea și o înfrângea de-a dreptul, așa încât se simțea descompusă ca un cadavru și nu mai era conștientă de absolut nimic în afară de starea oribilă a descompunerii care o cuprinsese, trupește și sufletește.

Deoarece casa se umpluse de musafiri, lui Gerald i se dădu camera mai mică, de fapt un salon ce comunica și cu dormitorul lui Birkin. După ce și-au luat cu toții lumânările și au urcat la

⁴² Ce vrei să spui, Palestra? (ital.)

etaj, în lumina lor slabă, Hermione o luă pe Ursula și o aduse în dormitorul ei ca să stea de vorbă. Ursula se simțea cumva nelalocul ei în dormitorul mare și ciudat. Hermione părea să-i dea de înțeles, într-o manieră nefirească și abia schițată, că vrea să-i împărtășească ceva, că îi cere ajutorul. Se uitau la niște cămași de mătase indiene, minunate și senzuale prin forma și frumusețea lor aproape vicioasă. Hermione se apropie și ea, cu pieptul tresăltând, iar Ursula simți cum o cuprinde panica și preț de câteva momente privirea sălbatică a Hermionei prinse senzația de teamă de pe chipul celeilalte și din nou simți cum se prăbușește cu totul. Ursula ridică o cămașă de mătase scumpă, roșu cu albastru, croită pentru o tânără prințesă de paisprezece ani, și zise mecanic:

— Nu-i așa că-i minunată — cine ar îndrăzni să alătore culorile astea două puternice?

Apoi slujnica Hermionei intră pe nesimțite și Ursula, cuprinsă de teamă, fugi, lăsându-se condusă de un puternic impuls.

Birkin se duse direct la culcare. Se simțea fericit și somnoros. Din moment ce dansase se simțea fericit. Dar Gerald voia să-i vorbească. Acesta, încă în hainele de la cină, se așeză pe patul lui Birkin când celălalt se întinse, simțind nevoia să vorbească.

— Cine sunt cele două surori Brangwen? întrebă Gerald.

— Locuiesc în Beldover.

— În Beldover? Și cu ce se ocupă?

— Sunt profesoare la școala elementară.

Urmă o pauză.

— Chiar așa! exclamă Gerald în cele din urmă. Mi s-a părut mie că le-am mai văzut undeva.

— Ești dezamăgit? spuse Birkin.

— Dezamăgit? Nu. Dar cum se face că Hermione le-a invitat aici?

— A cunoscut-o pe Gudrun în Londra — ea e cea mai mică, cea brunetă, e artistă, se ocupă cu sculptura și pozează pentru artiști.

— Deci nu e profesoară la școala elementară — numai cealaltă?

— Amândouă — Gudrun predă artele frumoase, iar Ursula e învățătoare.

— Și tatăl cu ce se ocupă?

— Instructor școlar de lucru manual.

— Zău?

— Barierele sociale se dărâmă.

Gerald se simțea pus în dificultate de tonul ușor ironic al celuilalt.

— Ei și, nu văd de ce m-ar deranja că tatăl lor e instructor școlar de lucru manual?

Birkin râse. Gerald îi privi chipul, așa cum stătea întins pe pernă, râzând, distant și nepăsător, și totuși nu se îndura să plece.

— Nu cred că o s-o mai vezi prea mult pe Gudrun, în orice caz. E ca o pasăre migratoare, o să plece într-o săptămână sau două, zise Birkin.

— Unde o să se ducă?

— La Londra, Paris, Roma — Dumnezeu știe. Mă aștept din partea ei să o pornească spre Damasc sau San Francisco; e o pasăre a paradisului. Naiba știe ce-o căuta în Beldover. E o persoană contradictorie, ca un vis.

Gerald medită câteva momente.

— Cum de o cunoști așa de bine? Întrebă el.

— Am cunoscut-o la Londra, răspunse acesta, în cercul lui Algernon Strange. Îi știe pe Mussette, pe Libidnikov și pe ceilalți — chiar dacă nu personal. N-a făcut niciodată parte din acel grup — e mai convențională, cumva. O cunosc de doi ani, așa cred.

— Mai are și alte surse de venit în afară de școală? Întrebă Gerald.

— Da — dar nu în mod constant. Își vinde lucrările. Are o oarecare *réclame*⁴³.

— Cu cât le vinde?

— O guinee, zece guinee.

— Și sunt bine făcute? Ce reprezintă?

⁴³ Reputație (fr.)

— Cred că uneori îi ies extraordinar de bine. Cele două codobaturi din budoarul Hermionei sunt opera ei — le-ai văzut — sunt sculptate în lemn și pictate.

— Credeam că sunt tot niște sculpturi primitive.

— Nu, sunt opera ei. Asta reprezintă — animale și păsări, câteodată omuleți ciudați în haine obișnuite, și sunt într-adevăr minunate când sunt gata. Au un oarecare aspect comic care e de-a dreptul inconștient și subtil.

— E posibil să devină o artistă cunoscută cândva? medită Gerald.

— S-ar putea. Dar nu cred. O să renunțe la artă dacă apare altceva care să o captiveze. Faptul că e o persoană contradictorie o împiedică să ia arta în serios — nu trebuie să fie prea serioasă, căci altfel simte că ar trebui să renunțe la ea însăși și asta nu o s-o facă niciodată — întotdeauna se pune la adăpost. Asta nu-mi place la genul acesta de oameni. Apropo, cum au decurs lucrurile cu Mussette, după ce-am plecat? Nu știi nimic.

— Ah, destul de neplăcut. Halliday a început să facă nazuri și abia m-am putut abține să nu-i sar la gât, așa cum ar fi făcut oricine.

Birkin tăcu.

— Bineînțeles, spuse el, Julius e cam nebun. Pe de o parte, e un maniac religios, și pe de alta, e fascinat de obscenități. Acum e un servitor umil, care-i spală picioarele lui Iisus, alteori face schițe obscene cu Iisus — acțiune și contraacțiune —, iar între astea două nu există nimic. E de-a dreptul nebun. Pe de o parte, vrea o floare neprihănită, o altă fată, cu chip de copil, iar pe de alta, *trebuie* ca Mussette să fie a lui, doar ca să-și păteze reputația cu ea.

— Asta nu mai înțeleg, spuse Gerald. O iubește pe Mussette sau nu?

— Nici da, nici nu. Ea este pentru el târfa, o adevărată târfă adulteră. Iar el tânjește să se terfelească în noroiul ei. Apoi se scoală și o cheamă pe floarea neprihănită, pe fata cu chip de copil, așa că se distrează pe cinste. E vechea poveste — acțiune și contraacțiune, fără să mai existe nimic între ele.

— Nu știu, spuse Gerald după o pauză, dacă asta o deranjează pe Mussette chiar așa de mult. Mie mi se pare că-i cam vulgară.

— Dar am crezut că-ți place, exclamă Birkin. Mie mi-a plăcut întotdeauna. Eu, personal, n-am avut niciodată de-a face cu ea.

— Mi-a plăcut câteva zile, e adevărat, zise Gerald. Dar o săptămână petrecută cu ea m-ar fi dat peste cap. Pielea acestui gen de femei are un miros specific, așa încât într-un final te scârbești peste poate — chiar dacă la început îți place.

— Știu, spuse Birkin, apoi adăugă oarecum impacientat: Hai, la culcare, Gerald. Dumnezeu știe cât o fi ceasul.

Gerald se uită la ceas și în cele din urmă se sculă de pe pat și se duse la el în cameră. Dar se întoarse înapoi, doar în cămașă.

— Mai e ceva, spuse el, așezându-se din nou pe pat. Totul s-a sfârșit furtunos și n-am avut timp să-i dau nimic.

— Bani? zise Birkin. O să facă rost de la Halliday sau de la vreo cunoștință.

— Dar atunci, spuse Gerald, mai bine îi dau cât i se cuvine și închei socotelile.

— Nu-i pasă.

— Nu, poate că nu — dar când simți că nu ți-ai încheiat socotelile, e de preferat să termini odată cu asta.

— Tu așa ai face? întrebă Birkin, uitându-se la picioarele albe ale lui Gerald, în timp ce acesta ședea pe marginea patului în cămașă.

Avea picioare cu o piele albă, fine, musculoase și puternice. Totuși pe Birkin îl impresionau cu un soi de patos, de gingășie, de parcă ar fi fost ca ale unui copil.

— Cred că aș prefera să-mi închei socotelile, spuse Gerald, repetând distant.

— Nu contează dacă le închei sau nu, zise Birkin.

— Tot timpul spui că nu contează, spuse Gerald, ușor nedumerit, privind în jos chipul celui alt bărbat, plin de afecțiune.

— Păi, nici nu contează, spuse Birkin.

— Totuși e o fată cumsecade, zău așa.

— Dă-i Cezarei ce-i a Cezarei,⁴⁴ spuse Birkin, întorcându-se pe-o parte. I se părea că Gerald vorbea așa, de dragul de a vorbi. Hai, du-te, mă plictisești — e prea târziu, zise el.

— Aș vrea să-mi spui ceva care *chiar* este important, spuse Gerald, privind în jos tot timpul la chipul celuiilalt bărbat, așteptând un răspuns.

Dar Birkin se întoarse cu fața la perete.

— Ei, bine, atunci, dormi, spuse Gerald și-și puse mâna afectuos pe umărul celuiilalt și plecă.

Dimineață, când Gerald se trezi și-l auzi pe Birkin umblând prin cameră, îi strigă:

— Tot mai cred că ar trebui să-i dau lui Mussette zece lire.

— Of, Doamne! exclamă Birkin, nu mai fi așa de prozaic. Încheie socotelile în sufletul tău, dacă ții neapărat. Dar acolo n-ai cum să le închei.

— De unde știi că n-am cum?

— Pentru că te cunosc, veni răspunsul laconic.

Gerald medită preț de câteva momente.

— Mie mi se pare că cel mai potrivit lucru cu aceste Mussette este să le plătești, vezi tu.

— Iar pe amante să le păstrezi, și în ceea ce le privește pe neveste, să trăiești sub același acoperiș cu ele. *Integer vitae scelerisque purus*⁴⁵! spuse Birkin.

— Nu-i nevoie să fii moji, spuse Gerald.

— Mă plictisești. Nu mă interesează păcatele mici pe care le-ai săvârșit.

— Iar mie nu-mi pasă dacă te interesează sau nu — pe mine mă interesează.

Dimineața fu din nou însorită. Slujnica intrase, adusese apa și trăsese perdelele. Birkin, cocoțat în vârful patului, privea leneș și bucuros parcul, atât de înverzit și de pustiu, de romantic, parcă desprins din trecut. Se gândea cât de minunate, de sigure, conturate și definitive erau toate lucrurile din trecut —

⁴⁴ Referire la *Matei*, 22:21.

⁴⁵ Stil de viață ireproșabil și reputație nepătată (lat.), Horațiu, *Ode*.

minunatul trecut cu înfăptuirile sale — casa aceasta, așa de liniștită și aurie și parcul cufundat într-un somn liniștit de secole. Și totuși, cât de înșelătoare și iluzorie era această frumusețe a lucrurilor statice — ce închisoare oribilă, inertă era domeniul din Breadalby, iar liniștea aceasta, cu adevărat restrictivă. Și totuși, mai bună decât lupta îngrozitoare și înverșunată din prezent. Dacă am putea să creăm viitorul după dorința inimii — inimă care tânjește după adevărul pur, după o viață trăită demn, care nu se abate de la adevărurile simple.

— Nu înțeleg ce-ar trebui să mă intereseze pe lumea asta, răspunse Gerald din camera cealaltă. Nici femei ca Mussette, nici minele, nici altceva.

— N-ai decât să fii interesat de ce vrei tu, Gerald. Doar că nu mă interesează și pe mine, adăugă Birkin.

— Atunci ce-mi mai rămâne de făcut? interveni Gerald.

— Ce vrei. Mie ce altceva îmi rămâne de făcut?

În tăcerea care se lăsase, Birkin îl simți pe Gerald meditănd asupra acestui fapt.

— Să fiu al naibii dacă știu, veni răspunsul jovial.

— Vezi tu, spuse Birkin, o parte din tine și-o dorește pe Mussette și nimic altceva decât pe ea, o altă parte din tine își dorește minele, afacerile și nimic altceva decât afacerile — căci asta ești tu, împărțit în bucățele.

— Și altă parte din mine își dorește altceva, spuse Gerald pe un ton ciudat, încet dar clar.

— Ce? întrebă Birkin, destul de surprins.

— Asta speram să-mi spui tu, zise Gerald.

Câteva momente se lăsă tăcerea.

— Nu pot să-ți spun. Eu nu-mi găsesc propriul drum, ce să mai vorbim și de tine. Ai putea să te însori, răspunse Birkin.

— Cu cine, cu Mussette? întrebă Gerald.

— Poate, zise Birkin, după care se ridică și se duse la fereastră.

— Asta-i leacul tău universal, spuse Gerald, dar nici măcar nu l-ai încercat pe pielea ta încă și ți s-a și făcut scârbă.

— Așa e, spuse Birkin. Totuși, am să izbutesc.

— Dacă te căsătorești?

— Da, răspunse Birkin cu încăpățănare.

— Și nu, adăugă Gerald. Nu, nu, nu, băiete.

Se așternu tăcerea între ei, și o ciudată stare de tensiune ostilă. Întotdeauna existase o prăpastie și păstrasera distanța între ei, dorindu-și mereu să fie independenți unul față de celălalt. Totuși exista o ciudată afinitate între ei.

— *Salvator femininus*⁴⁶, spuse Gerald ironic.

— De ce nu? zise Birkin.

— Nu mă deranjează deloc, spuse Gerald, dacă într-adevăr merge. Dar cu cine o să te căsătorești?

— Cu o femeie, spuse Birkin.

— Perfect, zise Gerald.

Birkin și Gerald fură ultimii care coborâră la micul dejun. Lui Hermione îi plăcea ca toată lumea să coboare devreme. O deranja când vedea că îi trecea ziua, simțea că viața trece pe lângă ea. Părea să înșface fiecare clipă și să stoarcă viața din ea. Era cam palidă și fantomatică, de parcă ar fi fost abandonată în acea dimineață. Totuși, avea o forță a ei și își impunea voința cu tărie. Când cei doi tineri intrară, apărură o stare bruscă de tensiune.

Ea-și ridică chipul și spuse în stilul ei amuzant, cântat:

— Bună dimineața! Ați dormit bine? Mă bucur tare mult.

Acestea fiind zise, se întoarse cu spatele și nu-i mai băgă în seamă. Birkin, care o cunoștea bine, observă că ea intenționa să facă abstracție de prezența lui.

— Vreți să luați tot ce aveți nevoie de pe bufet? spuse Alexander, cu o voce care sugera cumva dezaprobare. Sper că mâncarea nu s-a răcit. O, nu! Vrei să stingi tu focul de sub încălzitor, Rupert? Mulțumesc.

Chiar și Alexander vorbea autoritar când Hermione era nepăsătoare. Era clar că îi imita tonul. Birkin se așeză și se uită la masă. Era așa de obișnuit cu casa asta, cu camera asta, cu atmosfera de-a lungul anilor în care făcuse schimb de intimități

⁴⁶ Un salvator al femeii (lat.).

cu ceilalți, iar acum i se părea că nu se mai încadrează în decor, că nimic nu mai are nici o legătură cu el. O cunoștea atât de bine pe Hermione, așa cum ședea acolo, dreaptă, tăcută și oarecum gânditoare, dar totuși așa de puternică, de plină de forță. Știa care-i e adevărata fire, o cunoștea atât de bine, încât devenise aproape o obsesie. E greu de crezut că cineva pe care-l cunoști nu e nebun, că nu și-a ocupat locul în șirul regilor din vreun mormânt egiptean, unde morții înspăimântători își duceau somnul de veci, uitați de milenii. Cât de bine-l cunoștea pe Joshua Malleson, care avea o voce aspră, oarecum afectată și vorbea neîntrerupt, întotdeauna aflat într-o neobosită stare de excitație mintală, mereu interesant, dar, totuși, tot ce spunea era cunoscut, îl aflaseră toți mai înainte, oricât de recentă era noutatea și de inteligent prezentată; pe Alexander, o gazdă primitoare, atât de degajat și independent, dar lipsit de vlagă, pe *Präulein*, amestecându-se delicat în discuții la momentul oportun, pe micuța contesă italiancă, ce-i trecea cu vederea pe toți și se angaja în propriul ei joc, obiectivă și distantă, urmărind totul ca o nevăstuică, savurându-și momentele de plăcere dar fără să le împărtășească cu nimeni altcineva; apoi mai era și domnișoara Bradley, greoaie și cam umilă, pe care Hermione o trata cu un dispreț distant, aproape amuzant și, drept urmare, scădea în ochii tuturor — cât de cunoscut îi era totul, asemenea unui joc de șah în care fuseseră așezate aceleași piese invariabile: regina, nebunii, pionii, aceleași ca și acum sute de ani, aceleași piese care erau mutate de colo-colo prin nenumăratele permutări din joc. Dar jocul este cunoscut și ritmul său este aproape obsedant, e așa de epuizant.

Iată-l și pe Gerald, cu un zâmbet amuzat pe față: jocul îi făcea plăcere. Iată-o și pe Gudrun, urmărind scena cu ochii ficși, mari și ostili; jocul o fascina și în același timp îl ura. Mai era și Ursula, cu o expresie ușor speriată, de parcă ar fi fost rănită, iar durerea se manifesta în afara conștiinței ei.

Deodată Birkin se ridică și ieși. „E de-ajuns”, își spuse el involuntar.

Hermione îi cunoștea mișcările, deși conștiința ei nu le percepea. Își ridică pleoapele grele și îl văzu cum se strecoară repede afară, de parcă era purtat de un curent subit și necunoscut ale cărui valuri se spărgeau de trupul ei. Doar voința ei de nestrămutat o mai țintuia locului, în mod mecanic. Ședea la masă, aruncând replici la întâmplare și gândindu-se aiurea. Dar întunericul o învăluise, era ca o corabie care se scufundase. Totul se încheiase, iar ea naufragiase în întuneric. Și totuși, mecanismul voinței ei care nu dădea greș continua să funcționeze, menținând-o activă.

— Mergem să ne scăldăm în dimineața asta? spuse ea, privindu-i dintr-odată pe toți.

— Minunat, zise Joshua. E o dimineață splendidă.

— O, e minunat, spuse *Fräulein*.

— Da, hai să ne scăldăm, spuse italianca.

— Nu avem costume de baie, interveni Gerald.

— Ia-l pe al meu, zise Alexander. Eu trebuie să mă duc la biserică și să citesc predica. Sunt așteptat.

— Ești credincios? întrebă contesa italiancă, cu un interes subit.

— Nu, spuse Alexander. Nu sunt. Dar cred că instituțiile tradiționale trebuie menținute.

— Sunt așa de frumoase! spuse *Fräulein* grațios.

— O, așa e, strigă domnișoara Bradley.

Se îndreptară cu toții spre peluză. Era o dimineață însorită, blândă, de vară timpurie, când viața se derulează pe neștiute pe pământ, ca o reminiscență. Clopotele bisericii sunau în depărtare, pe cer nu era nici un nor, lebedele păreau niște nuferi pe suprafața apei, iar păunii treceau cu pași lungi și țănoși prin umbră și ieșeau pe iarba scăldată de razele soarelui. Parcă-ți venea să devii una cu perfecțiunea efemeră a tuturor acestor lucruri.

— La revedere, strigă Alexander, fluturându-și mânușile voios în aer, și dispăru pe după tufișuri, îndreptându-se spre biserică.

— Ei, acum ne scăldăm? întrebă Hermione.

— Eu nu vreau, zise Ursula.

— Nu vrei? întrebă Hermione, privind-o cu atenție.

— Nu, nu vreau, spuse Ursula.

— Nici eu, zise Gudrun.

— Cum rămâne cu costumul meu? întrebă Gerald.

— Nu știu, răsă Hermione, cu o intonație ciudată, amuzantă.

Îi ajunge o basma — o basma mare?

— Îmi ajunge, spuse Gerald.

— Atunci, vino, cântă Hermione.

Prima care alergă pe peluză fu micuța italiancă, minionă ca o pisică, cu picioarele albe sclipind în timp ce pășea, cu capul ușor înclinat, legat cu o eșarfă de mătase aurie. Se strecură pe poartă, pași pe iarbă, oprindu-se, ca o mică statueta din fildeș și bronz, la marginea apei, după ce-și dădu jos prosopul, și urmărea lebedele care se apropiară surprinse. Apoi veni în fugă domnișoara Bradley, ca o prună mare și molatică în costumul bleumarin. Veni și Gerald cu o basma din mătase stacojie în jurul șoldurilor și cu prosopul pe umeri. Părea că vrea să se expună mândru la soare, zăbovind și râzând, pășind leneș, arătând alb, dar firesc în goliciunea lui. Apoi veni Sir Joshua, cu un halat, și în ultimul rând Hermione, pășind semeață și cu o grație rigidă, îmbrăcată într-o manta mare din mătase purpurie, iar capul îl avea înfășurat în roșu și auriu. Trupul ei țeapăn, deșirat, era frumos ca și picioarele albe care pășeau drept; avea o măreție statuară așa cum își lăsa halatul să cadă plutind din mers. Traversă peluza ca o vedenie ciudată, încet și maiestuos, și se îndreptă spre apă.

Trei iazuri terasate se aflau înșirate de-a lungul văii, mari, frumoase, cu apa liniștită, scăldate de soare. Apa curgea peste un mic zid de piatră, peste pietre mici, clipocind cristalin în jos dintr-un iaz până la altul. Lebedele se îndepărtaseră și se vedeau pe malul celălalt, trestia emana un miros dulceag și o briză ușoară le mângâia pielea.

Gerald plonjă în apă după Sir Joshua și înotă până la capătul iazului. Când ajunse se urcă pe zid și se așeză acolo. Se mai auzi cineva care plonjă în apă, și micuța contesă înotă ca un șobolan ca să ajungă până la el.

Amândoi ședeau la soare, râzând, cu brațele încrucișate pe piept. Sir Joshua înotă până la ei și rămase în apropierea lor în apă, până la nivelul subsuorilor. Apoi veniră înot Hermione și domnișoara Bradley și se așezară pe mal în rând cu ceilalți.

— Nu-i așa că sunt îngrozitori, de-a dreptul înfricoșători? spuse Gudrun. Nu-i așa că sunt ca niște reptile? Sunt aidoma unor șopârle mari. Ai mai văzut vreodată o arătare precum Sir Joshua? E chiar așa cum îți spun, Ursula, parcă provine din era primitivă când mișunau șopârlele pe pământ.

Cuprinsă de panică, Gudrun îl privi pe Sir Joshua stând în apa care-i venea până la piept, cu părul cărunt, lung și ud care-i intra în ochi și gâtul gros înfipt în umerii ca ai unui copil. Discuta cu domnișoara Bradley, care, așa cum ședea pe malul de deasupra lui, corpolentă, mare și umedă, arăta de parcă era gata să se rostogolească și să alunece în apă, așa cum fac leii de mare de la grădina zoologică.

Ursula privea totul tăcută. Gerald râdea fericit, șezând între Hermione și italiancă. Îi aducea aminte de Dionysos⁴⁷, datorită părului atât de blond și chipului atât de plin și surâzător. Hermione, emanând grație, într-un mod sinistru și rigid, se apleca spre el, înspăimântătoare, de parcă n-ar fi fost răspunzătoare pentru faptele pe care le-ar putea comite. El simțea un oarecare pericol în legătură cu ea, o nebunie convulsivă. Dar asta nu-l făcea decât să râdă și mai mult, întorcându-se de mai multe ori spre micuța contesă care-și înălța chipul strălucitor spre el.

Plonjară cu toții în apă și începură să înoate împreună, ca un grup de foci. Hermione era puternică și în apă, mare și leneșă, înotând cu mișcări sigure, Palestra era rapidă și tăcută ca un șobolan de apă, Gerald șovăia și sclipea, ca o umbră albă și reală. Apoi, unul după altul, ieșiră lipăind din apă și se îndreptară spre casă.

Dar Gerald mai zăbovi un moment ca să vorbească și cu Gudrun.

⁴⁷ Zeul grec al vinului, fertilității și vegetației, al cărui echivalent roman este Bacchus.

— Nu-ți place apa? spuse el.

Ea îi aruncă o privire lungă, pătrunzătoare, în timp ce el stătea în fața ei, neglijent, cu apa care se adunase în broboane pe tot corpul.

— Îmi place foarte mult, răspunse ea.

El făcu o pauză, așteptând cumva o explicație.

— Dar știi să înoți?

— Da, știu.

Totuși, se abținu să o întrebe de ce nu voise să intre în apă. Simțea ceva ironic în ea. Se îndepărtă, pentru prima oară enervat.

— De ce n-ai vrut să faci baie? o întreabă el din nou, mai târziu, după ce se îmbrăcase adecvat, ca un adevărat tânăr englez.

Ea ezită puțin înainte să răspundă, încercând să se opună insistenței lui.

— Pentru că nu mi-a plăcut gloata, replică ea.

El râse, iar expresia ei părea să aibă un ecou în conștiința lui. Savoarea jargonului ei era extrem de apetisantă pentru Gerald. Fie că voia să accepte sau nu, ea reprezenta lumea reală pentru el. Voia să se ridice la nivelul așteptărilor ei, să-i împlinească dorințele. Știa că singurul criteriu care contează este cel după care se ghidează ea. Ceilalți erau cu toții niște intruși, cel puțin instinctiv, indiferent de ceea ce reprezentau din punct de vedere social. Gerald n-avea încotro, trebuia să se străduiască să facă față criteriilor ei, să se conformeze cu impresia pe care ea o avea despre bărbat, ca ființă umană.

După prânz, când toți ceilalți se retrăseseră, Hermione, Gerald și Birkin mai rămaseră ca să finalizeze discuția. Purtaseră o conversație, în ansamblu destul de intelectuală, dar superficială, despre un nou stat, o nouă orânduire umană. Să presupunem că acest stat social vechi *ar fi fost* nimicit, distrus cu desăvârșire, atunci ce-ar fi ieșit din haos?

Marea idee, spuse Sir Joshua, era egalitatea *socială* o oamenilor. Nu, zise Gerald, părerea lui era că fiecare om e potrivit să-și îndeplinească partea lui de sarcină — lasă-l să și-o

îndeplinească și asta o să-l bucure. Principiul unitar era munca ce-i revine fiecăruia. Doar munca, activitatea de producție, îi unește pe oameni. E un proces mecanic, dar, de altfel, societatea e un mecanism. În afară de muncă, oamenii sunt izolați, liberi să facă ce vor.

— O, strigă Gudrun. Atunci n-o să mai purtăm nici nume — am fi ca nemții, pe care-i cheamă *Herr Obermeister* și *Herr Untermeister*⁴⁸. Îmi și imaginez — eu sunt doamna Director-de-Mină Crich — eu sunt doamna Membru-al-Parlamentului Roddice. Eu sunt domnișoara Profesoară-de-Arte-Frumoase Brangwen. Cam așa ceva.

— Lucrurile s-ar derula mult mai bine, domnișoară Profesoară-de-Arte-Frumoase Brangwen, zise Gerald.

— Care lucruri, domule Director-de-Mină Crich? Relația dintre noi doi, *par exemple*⁴⁹?

— Da, de exemplu, strigă italianca. Acel ceva care se încheagă între femei și bărbați!

— Asta nu-i o problemă socială, spuse Birkin, sarcastic.

— Exact, spuse Gerald. Problema socială nu trebuie să intervină între mine și o femeie. Asta e problema mea.

— Pariez pe o bancnotă de zece lire, spuse Birkin.

— Nu recunoști faptul că o femeie e o ființă socială? îl întreabă Ursula pe Gerald.

— E și una și alta, zise Gerald. E o ființă socială, în ceea ce privește societatea. Dar în ceea ce privește propria ei ființă interioară, e liberă să și-o manifeste cum vrea, o privește ce face.

— Dar n-ar fi prea dificil să asamblezi cele două jumătăți? întreabă Ursula.

— A, nu, răspunse Gerald. Se asamblează singure — vedem asta pretutindeni.

— Nu râde cu așa poftă până nu ieși din pădure, afirmă Birkin. Gerald încreți din sprâncene, ușor iritat.

— Râdeam? spuse el.

⁴⁸ Domnul maistru-șef și domnul maistru-adjunct (germ.).

⁴⁹ De exemplu (fr.).

— Dacă oamenii ar înțelege, zise Hermione într-un final, că spiritual vorbind suntem o ființă, suntem egali, înfrățiți — orice altceva n-ar mai conta — și n-ar mai exista toată această bârfă, invidie și luptă pentru putere, care nu face altceva decât să ne distrugă.

Discursul din urmă fu ascultat în tăcere și aproape imediat după asta, grupul se ridică de la masă. Dar după ce ceilalți plecară, Birkin se întoarse, declamând amar:

— E exact pe dos, Hermione. Suntem cu toții diferiți și inegali, spiritualicește vorbind, doar diferențele sociale se bazează pe condiții materiale accidentale. Suntem toți, din punct de vedere abstract, sau matematic, egali, dacă vrei. Tuturor ne e foame și sete, toți avem doi ochi, un nas și două picioare. Suntem toți la fel, din acest punct de vedere. Dar, spiritual vorbind, există o diferență uriașă și nici egalitatea sau inegalitatea nu contează. Pe cunoașterea acestor două lucruri trebuie întemeiat un stat. Ideile tale democratice sunt pur și simplu minciuni — înfrățirea între oameni este de-a dreptul falsă, dacă o aplici dincolo de abstracțiunea matematică. Cu toții am băut lapte mai întâi, toți mâncăm pâine și carne, cu toții vrem să mergem cu mașina — iată, aici începe și se sfârșește înfrățirea între oameni. Dar nu egalitatea. Dar eu, eu însumi, ce am eu de-a face cu faptul că sunt egal cu orice alt bărbat sau femeie? Spiritual sunt izolat, așa cum sunt și astrele între ele, tot atât de diferite calitativ și cantitativ. Întemeiază statul pe *acest* concept. Un om nu e cu nimic mai bun decât altul, doar pentru că sunt egali, ci pentru că, intrinsec, oamenii sunt *altceva*, așa încât nu există termen de comparație între ei. În momentul în care începi să compari, o persoană este percepută ca fiind cu mult mai bună decât alta și descoperi toate inegalitățile pe care ți le poți imagina, căci așa stă în firea lucrurilor. Eu vreau ca toți oamenii să aibă acces la o parte din bunurile materiale, așa încât să nu mă mai deranjeze și să pot să-i spun: „Acum ai ceea ce ai vrut — partea care ți se cuvine de drept din tot ceea ce înseamnă angrenajul lumii. Acum, netrebnic ce ești, care trăiești numai pentru a te hrăni, vezi-ți de treburile tale și nu-mi sta în cale.”

Hermione se uita la el chiorâș, iar Birkin simțea cum o inundă un val violent de ură și dispreț pentru cuvintele lui. Erau o ură și un dispreț reale, care ieșeau la iveală puternice și întunecate din străfundul subconștientului ei. Cuvintele lui avură un ecou chiar acolo, căci ființa ei *conștientă* era adormită și nu le acorda deloc atenție.

— Asta *sună* a megalomanie, Rupert, spuse Gerald binevoitor.

Hermione slobozi un sunet ciudat, ca un mormăit. Birkin dădu înapoi.

— Ei, și ce? spuse el brusc, cu o voce din care dispăruse tonul acela insistent care-i reducea la tăcere pe ceilalți, apoi ieși.

Dar, mai târziu, conștiința îl mustră puțin. Fusese violent și crud față de biata Hermione. Voia să se revanșeze față de ea, să salveze situația. O rănise, fusese răzbunător și-și dorea să se înțeleagă din nou bine cu ea.

Intră în budoarul ei, un loc retras și plin de perne. Ședea așezată la masă și scria scrisori. Își ridică fața, distantă, când intră el, îl urmări cum se duce spre canapea și se așază. Apoi își întoarse privirea din nou spre foaia de hârtie.

Birkin luă un volum gros pe care îl citea de ceva timp și își concentră atenția asupra lui. Stătea cu spatele la Hermione. Ea nu mai putea să-și continue scrisul. În mintea ei era un haos, simțea cum întunericul o copleșește și cum încearcă, cu ajutorul voinței ei, să recâștige controlul asupra situației, așa cum se luptă un înotător cu apa involburată. Dar în ciuda eforturilor ei, se simțea înfrântă, întunericul părea să o copleșască și inima stătea să-i sară din piept. Starea aceea grozavă de tensiune se amplifică din ce în ce mai tare, până deveni o agonie îngrozitoare, de parcă ar fi fost strivită de un zid.

Apoi își dădu seama că simpla lui prezență era ca un zid care o înăbușea. Dacă nu se putea elibera, va suferi o moarte teribilă, strivită de zidul acela groaznic, iar el era zidul. Trebuie să dărâme zidul. Trebuie să-l nimicească, să-l îngenuncheze la picioarele ei, să se elibereze din strânsoarea lui, care îi îngrădea viața până la ultima suflare. Trebuia să facă asta, altminteri avea să piară într-un mod îngrozitor.

Fu zguduită de șocuri îngrozitoare, ca niște unde electrice, de parcă ar fi fost doborâtă de o uriașă descărcare electrică de înaltă tensiune. Îi conștientiza prezența tăcută, un obstacol neînchipuit de demonic. Minte ei nu mai percepea nimic altceva, iar suflarea nu-i mai era întretăiată de altceva decât de ceafa și spatele lui încovoiat în tăcere.

Un fior teribil, dar plin de voluptate îi străbătu brațele — avea să cunoască culmea voluptății. Brațele îi tremurau, dar erau puternice, nemăsurat și irezistibil de puternice. Ce încântare, ce desfătare să fie puternică, ce delir de plăcere! În cele din urmă avea să cunoască culmea voluptuoasă a extazului. Sosise clipa! Cuprinsă de o frică teribilă și de o stare de agonie, știa că momentul acela sosise, ca un moment de beatitudine. Mâna ei se închise pe o bilă albastră, frumoasă, de lapislazuli care se afla pe biroul ei deasupra hârtiilor. O rostogoli în mână și apoi se ridică, tăcută. Inima parcă-i era ca o vâlvătaie în piept și părea că nu era conștientă în acea clipă de extaz. Se îndreptă către el și o clipă stătu în spatele lui, extaziată. El, cuprins de vrajă, rămase nemișcat și inconștient.

Apoi, mistuită de o flacără care-i inundă trupul precum un fulger lichid și-i amplifică starea aceea perfectă, de extaz ce nu poate fi zugrăvit în cuvinte, de satisfacție inimaginabilă, aruncă repede bila din piatra semiprețioasă, cu toată puterea, în capul lui. Dar lovitura fu atenuată de degetele ei care împiedicăra traiectoria. Totuși, capul lui se prăbuși pe masa unde se afla cartea pe care-o citea, piatra se rostogoli și-i trecu pe lângă ureche, iar ea se simți copleșită de o stare convulsivă de pură beatitudine, înțetită de durerea degetelor lovite. Dar acest sentiment nu era întru totul desăvârșit. Își ridică brațul în aer ca să țintească încă o dată și să-l lovească direct în capul ce zăcea amețit pe masă. Trebuie să-l zdrobească, trebuia să-l nimicească înainte ca momentul de extaz să ia sfârșit, să fie împlinit pentru totdeauna. O mie de vieți, o mie de morți nu mai contau absolut deloc acum, ci doar împlinirea acestui moment suprem de extaz.

Nu era rapidă, căci nu se putea mișca decât încet. O prezență spirituală puternică ce zăcea în el îl trezi și-l făcu să-și ridice fața,

să se întoarcă și s-o privească. Brațul ei era ridicat, mâna ținea strâns încheștată bila de lapislazuli. Era mâna stângă; spre groaza lui, își dădu seama că era stângace. Cu o mișcare rapidă, de parcă și-ar fi săpat o vizuină, își acoperi capul cu volumul gros din Tucidide⁵⁰, bila îl nimeri și aproape că-i frânse gâtul și-i zgudui inima.

Era îngrozit, dar nu-i era frică. Întorcându-se cu fața ca s-o privească, dădu masa la o parte și plecă de lângă ea. Era ca o sticlă goală făcută țandări și i se părea că e zdrobit în bucăți infime. Totuși mișcările lui erau perfect coerente și precise, iar sufletește se simțea neatins și calm.

— Nu, n-ai s-o faci, Hermione, spuse el, pe un ton jos. N-am să te las.

O văzu cum stătea acolo, înaltă, lividă și atentă, cu piatra ținută strâns în mână.

— Dă-te la o parte și lasă-mă să plec, spuse el, venind mai aproape de ea.

Trasă parcă înapoi de o mână nevăzută, ea se dădu la o parte, dar îl urmărea tot timpul neobosită, ca un înger stors de vlagă.

— N-are nici un rost, zise el, după ce trecu de ea. Nu eu sunt acela care o să moară. Ai auzit?

Continuă să o privească în timp ce ieșea din cameră, de teamă să nu-l lovească din nou. Atunci când o supraveghea din priviri, ea nu îndrăznea să facă vreo mișcare. Iar el era acum în gardă și Hermione era neputincioasă. Așadar el plecase și o lăsase stând în picioare.

Ea rămase complet țeapănă, în picioare, așa cum o lăsase el, vreme îndelungată. Apoi se îndreptă clătinându-se spre canapea, se așeză și căzu într-un somn adânc. Când se trezi, își aduse aminte ce făcuse, dar i se păru că doar îl lovise, așa cum ar putea face orice femeie, pentru că o chinuise. Avea absolută dreptate. Știa că, cel puțin spiritualicește vorbind, avea dreptate. Cu puritatea ei infailibilă care o caracteriza, făcuse ceea ce

⁵⁰ Istoricul grec Tucidide (460-396 î.Hr.) e cunoscut pentru lucrarea sa *Războiul Peloponesiac*. Lawrence a citit-o în 1916.

trebuia. Avea dreptate, se simțea pură. O expresie hipnotizată, de religiozitate aproape sinistră, i se întipări pe chip.

Birkin, aproape inconștient, dar totuși cu mișcări extrem de precise, ieși din casă și traversă parcul până ajunse la câmpia care se întindea în fața lui și la dealurile din jur. Ziua care fusese însorită se înnorase și începuseră să cadă picături de ploaie. Rătăci prin sălbăticia unei văi, cu tufișuri de alun, multe flori, smocuri de buruieni și pâlcuri de brazi tineri cu muguri ca niște gheare moi. Peste tot era umed și se vedea un râu care curgea jos în vale și care era întunecat, sau, cel puțin, așa părea. Era conștient că nu putea să-și vină în fire și că se mișca într-un soi de întuneric.

Totuși, își dorea ceva. Se simțea fericit aici, pe culmea umedă a dealului întunecat, înțepit de tufișuri și flori. Voia să le atingă pe toate, să se sature cu atingerea tuturor. Își scoase hainele și se așeză dezbrăcat printre primule, mișcându-și picioarele, genunchii și mâinile încet printre ele, cufundându-se până la subsuori în ele, așa cum stătea întins, lăsându-le să-i atingă pantecele și pieptul. Simțea o atingere deosebită, răcoroasă și abia perceptibilă pe tot corpul și părea să se înfrupte din atingerea lor.

Dar atingerea lor era prea moale. Trecu prin iarba lungă până ajunse la un pâlc de brazi tineri care nu erau mai înalți de statura unui om. Crengile moi, dar ascuțite îl băteau pe trup în timp ce trecea, provocându-i dureri acute, îi aruncau valuri de picături reci pe pânțele și-l loveau peste pulpe cu mănunchiurile de ace ascuțite. Un ciulin îl înțepă tare, dar nu foarte tare, pentru că înainta cu mișcări calculate și încete. Să te întinzi și să te rostogolești printre zambilele tinere, răcoroase și lipicioase, să stai întins pe burtă și spatele să-ți fie acoperit cu mănunchiuri de iarbă delicată și udă, moale ca o răsuflare, mai delicată și mai frumoasă decât atingerea vreunei femei; și apoi să simți în coapsă țepii negricioși și vii ai crengilor de brad; după care să simți biciuiala ușoară a alunului pe umeri, înțepător, să strângi la piept trunchiul argintiu al mesteacănului neted și tare, cu nodurile lui vitale și creștături — astea toate erau bune, foarte bune,

într-adevăr plăcute. Nimic altceva nu putea fi îndestulător, nimic altceva n-ar fi mai plăcut decât această vegetație răcoroasă și subtilă care-ți pătrundea în sânge. Ce noroc pe el că găsisese vegetația asta minunată, subtilă și sensibilă care-l aștepta așa cum și el o așteptase; cât de împlinit se simțea, cât de fericit!

În timp ce se ștergea ușor cu batista, se gândi la Hermione și la lovitură. Simțea o durere într-o parte a capului. Dar, la urma urmelor, ce mai conta? Ce importanță mai avea Hermione sau ceilalți la un loc? Exista această singurătate desăvârșită și răcoroasă, atât de minunată, de proaspătă și neprihănită. Făcuse o greșeală imensă să creadă că are nevoie de oameni și că-și dorește o femeie. Nu-și dorea o femeie — câtuși de puțin. Frunzele, primulele și copacii erau într-atât de minunați, răcoroși și atrăgători încât îi pătrundeau până în sânge și deveneau una cu el. Se simțea peste măsură de îmbogățit și atât de bucuros.

Hermione era îndreptățită să dorească să-l ucidă. Ce avea el de împărțit cu ea? De ce oare ar trebui să pretindă că are ceva de împărțit cu oamenii, în general? Aici e lumea lui, nu voia pe nimeni și nimic, decât vegetația aceea minunată, subtilă și sensibilă și pe el, propria ființă vie.

Trebuia să se întoarcă în lume. Era adevărat. Dar asta nu conta, căci știi unde ți-e locul. Acum știa care-i e locul. Știa cu ce anume se va contopi: cu copacii și cu frunzele minunate care se desfăceau învoalte. Asta era locul lui, asta era căsătoria lui. Lumea devenise ceva neesențial.

Urcă pe deal, întrebându-se dacă nu cumva e nebun. Dar, chiar dacă era așa, prefera propria lui nebunie în locul unei gândiri raționale, sănătoase. Jubila în propria-i nebunie, se simțea liber. Nu-și dorea starea de echilibru care stăpânise lumea dintotdeauna și care devenise atât de dezgustătoare. Jubila în lumea nebuniei sale, proaspăt descoperită. Era așa de suavă și de delicată, atât de plăcută.

Cât privește durerea sufletească pe care o resimțea în același timp, aceasta era doar o rămășiță a unui concept etic care obliga o ființă umană să adere la umanitate. Adora vegetația suavă, delicată, care era așa de răcoroasă și desăvârșită. Avea să-și

învingă vechea durere, avea să uite de vechile concepte etice și va fi liber în noua lui stare.

Era conștient de durerea din ceafă care devenea din ce în ce mai greu de suportat cu fiecare clipă care trecea. Acum mergea de-a lungul drumului și se îndrepta spre cea mai apropiată gară. Ploua și nu avea pălărie. Dar, la urma urmelor, erau destui nebuni care ieșeau pe ploaie fără pălărie.

Din nou se întrebă cât de mult din greutatea care-i apăsa inima, o anumită depresie, se datora fricii, acea teamă că cineva l-ar fi putut vedea gol, zăcând în vegetație. Cât de mult ura omenirea și pe ceilalți oameni, deopotrivă! Sentimentul acesta culmina aproape cu o senzație de groază, ca de coșmar — groaza că ar fi putut fi observat de alții. Dacă s-ar fi aflat pe o insulă ca Alexander Selkirk⁵¹, înconjurat doar de lighioane și de copaci, ar fi liber și fericit, greutatea asta care-i apăsa sufletul și frustrarea ar dispărea definitiv. Ar iubi vegetația și s-ar simți de-a dreptul fericit și neîngrădit, de unul singur.

Mai bine i-ar trimite un bilet Hermionei; s-ar putea să-și facă griji în legătură cu el, iar el nu voia ca ea să se simtă obligată față de el. Așadar în gară scrisese un bilet în care spunea:

„Am să mă duc în oraș — nu vreau să mă întorc la Breadalby, cel puțin nu acum. Dar e în regulă — nu vreau să-ți faci probleme că m-ai lovit, câtuși de puțin. Spune-le celorlalți că e una dintre toanele mele obișnuite. Ai fost pe deplin justificată să mă lovești — pentru că știu că-ți doreai să o faci. Așa că am încheiat cu asta.”

Totuși, în tren se simți bolnav. Fiecare mișcare pe care-o făcea îi provoca o durere insuportabilă și îi era rău. Își târî picioarele din gară până la un taxi, găsindu-și drumul pas cu pas, ca un orb, și susținut doar de o voință slabă.

Timp de o săptămână sau două fu bolnav, dar nu o anunță pe Hermione, iar ea crezu că tot mai e bosumflat. Se înstrăinaseră

⁵¹ Marinar scoțian (1676-1721) care a fost părăsit pe insula Juan Fernandez în sudul Pacificului între anii 1704 și 1709. Daniel Defoe (1660-1731) l-a imortalizat în romanul eponim *Robinson Crusoe* (1719).

complet unul de altul. Ea trăia un adevărat extaz, convinsă fără putință de tăgadă de faptul că avea dreptate absolută. Trăia cu și prin propriul respect de sine, prin convingerea propriei dreptăți spirituale.

CAPITOLUL IX

PRAF DE CĂRBUNE

ÎNTR-O DUPĂ-AMIAZĂ, pe când plecau de la școală și se îndreptau spre casă, surorile Brangwen coborâră dealul printre căsuțele pitorești din Willey Green până ce ajunseră la un drum care se intersecta cu calea ferată. Acolo găsiră bariera lăsată, pentru că trenul cu mineri se auzea venind cu mare zgomot. Auzeau locomotiva mică fornăind răgușit în timp ce înainta prudent printre terasamente. Omul șchiop din cabina de semnalizare de lângă marginea drumului privi fix în afara adăpostului unde se afla, precum un crab care ieșea din carapace.

În vreme ce surorile așteptau, Gerald Crich veni la trap, călărind o iapă arabă roaibă. Călărea bine și ușor, încântat de mișcările delicate și tremurate ale ființei aflate între genunchii lui. Părea o apariție pitorească, cel puțin în ochii lui Gudrun, așa cum stătea cu un aer natural și strângând trupul zvelt al iepei roaibe, a cărei coadă lungă flutura în aer. Le salută pe cele două fete și se apropie de linia ferată, așteptând să se ridice bariera, privind în josul căii ferate la trenul care se apropia. În ciuda zâmbetului ei ironic la adresa înfățișării lui pitorești, lui Gudrun îi plăcea să-l privească. Stătea țănoș și relaxat în șa, chipul lui bronzat într-o nuanță plăcută îi puneă în valoare mustața albicioasă și aspră, iar ochii săi albaștri sclipeau în timp ce privea în zare.

Locomotiva se apropia pufăind încet, trecând printre terasamente, ascunsă privirilor. Iepei nu-i plăcu zgomotul. Tresări, dându-se înapoi, de parcă zgomotul necunoscut

urechilor ei ar fi supărat-o. Dar Gerald o trase înapoi și-i ținu capul lângă barieră. Zgomotul ascuțit al locomotivei care se apropiă pufăind o stârnea din ce în ce mai tare. Șuieratul repetat și zgomotul necunoscut, îngrozitor, o făceau să se înfioare până când întregul corp se zgudui de groază. Se strânse și se destinse ca un arc, dar chipul lui Gerald era strălucitor și afișa un zâmbet mișt și, inevitabil, iapa fu strunită să vină înapoi.

Dar zgomotul trecu și mica locomotivă, zăngănindu-și tijele de oțel, își făcu apariția pe drum, cu un clinchet ascuțit. Iapa tănu ca o picătură de apă pe o bucată de fier încins. Ursula și Gudrun se înghesuiră în gardul viu, cuprinse de teamă. Dar Gerald se lăsă cu toată greutatea pe iapă și o obligă să se întoarcă. Părea că se aruncă asupra ei cu o forță magnetică și o putea aduce înapoi, împotriva voinței ei.

— Prostul, strigă Ursula tare. De ce nu o ia de aici până când trece zgomotul?

Gudrun îl privea cu niște ochi dilatați, negri și parcă vrăjiți. Dar el stătea acolo, strălucitor și încăpățânat, aducând înapoi iapa care se rotea împrejur, se răsucea și se cabra atât de năvalnic și totuși nu putea să scape din strânsoarea puternică a lui Gerald și nici de zgomotul infernal care o străbătea prin tot corpul, în timp ce vagoanele curgeau încet, greoi, provocând groază, unul după altul, înșirate de-a lungul liniei ferate.

Locomotiva, de parcă ar fi vrut să le testeze răbdarea, frână și vagoanele se opriă, lovindu-și tampoanele din fier care scârțâiră ca un sunet ascuțit de cimbă, înghesuindu-se unul într-altul și ciocnindu-se cu o mișcare îngrozitoare și stridentă. Iapa deschise botul și se ridică încet, de parcă ar fi fost străbătută de un val de spaimă. Apoi, deodată, se cabră pe picioarele dinainte, făcând un efort suprem să scape de groază. Se lăsă în jos, iar cele două fete se agătară una de cealaltă, crezând că iapa va cădea pe spate și Gerald va fi prins sub ea. Dar el se aplecă înainte, iar chipul îi strălucea și părea amuzat; în cele din urmă o redresă, o făcu să se lase în jos și o aduse pe locul unde stătea mai înainte. Dar, oricât de puternică era presiunea exercitată asupra ei, îndărătnicia ei în fața spaimei absolute era pe măsură, căci se îndepărta de calea

ferată, se răsucea și se învârtea pe două picioare, de parcă s-ar fi aflat în centrul unui vârtej. Asta o făcu pe Gudrun să simtă că-i vine rău din cauza unei stări de amețală profundă, care părea să-i pătrundă până-n suflet.

— Nu! Nu! Las-o! Las-o, prostule, *prostule* ce ești! — strigă Ursula cât o țineau puterile, pur și simplu scoasă din minți.

Iar Gudrun o ura pentru că-și ieșise din fire. Era de nesuportat ca vocea Ursulei să aibă o tonalitate atât de puternică și rezonantă.

Chipul lui Gerald căpătă o expresie dură. Se înfipse pe spinarea iepei, așa cum un țăruș se înfinge adânc în pământ și o *redresă*. Mugea în timp ce trase aer pe nările care erau ca două găuri largi, fierbinți, iar botul era larg deschis și privirea rătăcită. Era o priveliște nu prea îmbucurătoare. Dar Gerald stătea călare nemișcat, strunind-o cu o cerbicie aproape mecanică și pătrunzătoare ca ascuțișul unei săbii. Atât călărețul cât și calul nădușeau teribil. Totuși, el părea calm ca o rază de soare înghețată.

În acest răstimp, vagoanele interminabile înaintau zgomotos, foarte încet, mișcându-se unul în fața celui alt, ca un coșmar îngrozitor fără de sfârșit. Lanțurile care legau vagoanele scârțâiau și scrâșneau pe măsură ce tensiunea exercitată asupra lor creștea, iar iapa lovea pământul cu copitele și se smucea mecanic, acum că spaima îi mai trecuse și călărețul o strunise. Părea o creatură neajutorată în timp ce bătea aerul cu copitele, iar omul o învăluia și o calmă, de parcă ar fi făcut, cumva, parte din ființa lui.

— Dar sângerează! Sângerează! strigă Ursula, cuprinsă de o stare frenetică de dezaprobare și ură față de Gerald.

Ea era singura care-l înțelegea perfect, pentru că îl dezaproba așa de tare.

Gudrun văzu sângele care se prelingea pe coastele iepei și se albi la față. Și apoi, pe rana deschisă se abătură pintenii strălucitori, înțepând-o nemilos. Parcă lumea stătu în loc și se prăbuși în fața ochilor lui Gudrun, iar ea nu mai știu ce se petrece în jurul ei.

Când își reveni, sufletește era calmă și nepăsătoare și nu mai simțea nimic. Vagoanele încă mai înaintau zgomotos, iar călărețul și iapa tot mai erau prinși în încheștare. Dar ea era singura care se simțea rece și distantă și nu-i mai păsa ce se întâmpla cu ei. Era pur și simplu dură ca o stâncă, distantă și indiferentă.

În cele din urmă văzură acoperișul țuguat al cabinei paznicului de tren apropiindu-se, iar zgomotul vagoanelor se diminuează și se întrezărea o rază de speranță ca acesta să înceteze definitiv. Suflarea greoaie a iepei pe jumătate buimăcită suna automat, iar călărețul părea că în cele din urmă se liniștise, în schimb voința îi rămăsese încă puternică și neabătută. Cabina paznicului de tren se ivi și trecu încet pe lângă ei, iar paznicul se uita atent, din mersul trenului, la spectacolul din drum. Și, prin intermediul omului din vagonul strâmt, Gudrun observă întreaga scenă de parcă ar fi fost un spectacol, izolat și momentan, ca o viziune pierdută în eternitate.

O liniște minunată, binecuvântată păru să se aștearnă în urma trenului care se îndepărta. Cât de dulce era liniștea! Ursula privi cu ură tampoanele vagonului care dispărea din vedere. Cantonierul ședea pregătit la ușa cabinei lui, așteptând momentul când va ridica bariera. Dar Gudrun sări deodată înainte, în fața calului care se zbătea, trase ivărul și deschise porțile, o parte zbură către cantonier și pe cealaltă o împinse înainte. Gerald dădu drumul calului deodată și se avântă înainte, aproape peste Gudrun. Ei nu-i era frică. Pe când el smucea capul iepei într-o parte, Gudrun strigă cu o voce ciudată și ascuțită, ca un pescăruș sau ca o vrăjitoare, țipând de la marginea drumului:

— Cred că acum ești mândru de ce-ai făcut!

Cuvintele răsunară clar și distinct. Bărbatul, răsucindu-se într-o parte pe calul care dansa, o privi oarecum surprins, cu un interes plin de mirare. În momentul următor copitele iepei răpăiră pe traversa dintre linii, cal și călăreț săreau ca un arc, încoace și încolo, până dispărură din vedere.

Cele două fete îi urmăreau îndepărtându-se. Cantonierul mergea șontăcâind pe traversa dintre linii, trăgându-și piciorul

de lemn cu un zgomot înfundat. Trase bariera, după care se întoarse și strigă către cele două fete:

— E un călăreț cum rar întâlnești și nu se lasă până nu i se face pe plac.

— Da, strigă Ursula, cu vocea ei înfierbântată și arogantă. Nu putea să stea cu calul mai încolo până treceau vagoanele? E un prostânac și o brută. Ce crede, că e un act de bărbăție să-ți chinui calul? E și el o ființă, de ce trebuie să-l terorizeze și să-l chinuie?

Urmă o pauză, după care cantonierul dădu nemulțumit din cap și răspunse:

— Da, e o iapă tare frumoșică, cum rareori am văzut — e tare, tare frumoasă. În schimb, n-o să-l vedeți pe tatăl lui purtându-se cu un animal așa. Sunt foarte diferiți, Gerald Crich și tatăl său — doi bărbați cu totul diferiți, dintr-un altfel de aluat făcuți.

Urmă iarăși o pauză.

— Dar oare de ce-o face? strigă Ursula. De ce oare? Crede că e mai deosebit dacă chinuie o ființă așa de sensibilă, de zece ori mai sensibilă ca el?

Din nou urmă o pauză, plină de prudență, după care omul își scutură din nou capul dezaprobat, de parcă n-ar fi vrut să spună nimic, dar ar fi gândit profund:

— Cred că trebuie să-și antreneze iapa să suporte orice, răspunse el. O iapă arabă pursânge — nu genul de rasă care e des întâlnită pe la noi — e un soi cu totul diferit de al nostru. Se zice că a adus-o de la Constantinopol.

— Nu zău! spuse Ursula. Mai bine o lăsa în seama turcilor⁵². Sunt convinsă că s-ar fi comportat mai cuviincios cu ea.

Omul intră ca să-și bea ceașca de ceai, iar fetele coborâră în josul uliței care era acoperită de praful moale de cărbune. Gudrun parcă nu-și revenise, amintindu-și de imaginea trupului ușor, dar nemilos al bărbatului care se înfipsea în trupul vibrând al calului; pulpele puternice, nemiloase ale bărbatului blond care

⁵² Turcii deveniseră sinonimi cu cruzimea; referire la masacrul armenilor de către armata turcă în 1895, 1909 și 1915.

strângeau trupul zvâcnind al iepei și o stăpâneau întru totul; era vorba de un soi de dominare blândă, de un magnetism alb al spatelui, coapselor și al gambelor care constrângeau și exercitau o presiune teribilă asupra iepei până când ea se supunea voit, arătându-și groaznica slăbiciune a celui care e învins.

În timp ce fetele mergeau tăcute, pe partea stângă mina își ridica mormanele uriașe de materie primă și rezervele de cărbune care erau așezate parcă să alcătuiască un model, șinele ferate negre cu vagoanele care se odihneau arătau ca un port, iar jos, se întindeau ca într-un golf larg căile ferate cu vagoane ancorate.

Lângă a doua trecere de cale ferată care străbătea multe șine strălucitoare, se afla o fermă care aparținea minerilor și un vas mare și rotund din fier, care era un boiler scos din uz, uriaș, ruginit și perfect rotund, zăcea tăcut într-o îngrăditură lângă drum. Găinile ciuguleau în jurul lui, niște pui de găină ședeau agățați pe jgheabul de băut, iar codobaturile zburau dinspre apă printre vagoane.

De cealaltă parte a trecerii late, chiar lângă drum, era o grămadă de pietre de un cenușiu deschis care erau folosite la repararea drumurilor; se mai vedeau o căruță care staționa și un bărbat cu favoriți, între două vârste, stând aplecat în lopată și vorbind cu un tânăr care purta ghetre și stătea lângă capul calului. Ambii bărbați erau cu fața la trecerea de cale ferată.

Le văzură pe cele două fete care-și făcură apariția, cu siluetele mici, strălucitoare, ivindu-se în zare, în lumina puternică a după-amiezii târzii. Amândouă purtau rochii de vară ușoare, vesele; Ursula purta o haină croșetată de culoare portocalie, Gudrun una gălbuie, Ursula avea ciorapi galben canar, Gudrun — trandafiriu aprins —, iar siluetele celor două femei păreau că sclipesc pe măsură ce se apropiau de golful larg al trecerii de cale ferată, alb, portocaliu, galben și trandafiriu străluceau din mers, străbătând o lume fierbinte, presărată cu praf de cărbune.

Cei doi bărbați ședeau destul de nemișcați în aerul cald, urmărindu-le. Cel mai în vârstă dintre ei era un bărbat scund, cu un chip aspru, energic din fire, de vârstă mijlocie, iar cel mai tânăr era un muncitor de vreo douăzeci și trei de ani. Ședeau

tăcuți, urmărindu-le pe cele două surori care se apropiau. Le-au urmărit până când cele două fete se apropiară și trecură, îndepărtându-se pe drumul prăfuit de-a lungul căruia se aflau locuințe pe o parte și lanuri de porumb prăfuit pe cealaltă parte.

Apoi, omul mai în vârstă, cu favoriții în jurul obrazilor, îi spuse libidinos tânărului:

— Cam cât crezi că face? E destul de bună, nu?

— Care din ele? Întrebă tânărul, plin de zel, râzând.

— Cea cu ciorapii roșii. Ce zici? Mi-aș da salariul pe o săptămână pentru cinci minute cu ea; da! Doar pentru cinci minute.

Tânărul râse din nou.

— Sunt curios ce-ar zice nevastă-ta de asta, răspunse el.

Gudrun se întorsese și-i privea pe cei doi bărbați. Pentru ea, ei erau niște creaturi sinistre, așa cum ședeau și se uitau după ea, lângă grămada de piatră cenușie. Îi era scârbă de bărbatul cu favoriți de-a lungul obrazilor.

— Ești clasa'ntâia, zău! i se adresă bărbatul de la distanță.

— Crezi că ar face salariul pe o săptămână? Întrebă tânărul, gânditor.

— Ce să mai cred? I-aș pune jos acușica, să fiu al naibii.

Tânărul se uită după Gudrun și Ursula, analizându-le, de parcă ar fi vrut să vadă ce anume le făcea să valoreze salariul lui pe o săptămână. Dădu din cap dezaprobat, profund neîncrezător.

— Nu, spuse el, pentru mine nu valorează atâta.

— Nu? zise bătrânul. Să fiu al naibii, dacă nu face banii.

Apoi continuă să mute pietrele cu lopata.

Fetele treceau printre casele cu acoperișuri de țiglă și ziduri negricioase din cărămidă. Strălucirea aurie și greoaie a apusului care se apropia se așternea peste tot ținutul minier, iar frumusețea care se întrepătrundea cu urâtenia era precum un drog pentru simțuri. Pe drumul așternut cu praf negru, lumina bogată părea mai blândă, mai densă, iar peste toată acea murdărie amorfă se așternuse un fel de vrajă, datorită înserării ce se apropia.

— Locul ăsta are un fel de frumusețe murdărită, zise Gudrun, fiind, evident, fascinată. Nu simți, cumva, o atracție puternică și fierbinte aici? Eu așa simt. Și asta mă uimește.

Treceau printre șirurile caselor de mineri. În grădina din spatele câtorva locuințe, se vedea câte un miner spălându-se afară, în acea seară fierbinte, dezbrăcat până la brâu, iar pantalonii mari din moleschină aproape căzuseră. Minerii care se spălaseră deja ședeau sprijiniți pe călcâie, cu spatele rezemat de perete, vorbind sau tăcând, arătându-și trupurile viguroase și obosite și odihnindu-se. Vocile lor răsunau cu un ecou ciudat, iar dialectul pronunțat în care vorbeau îți mângâia simțurile într-un fel bizar. Asta părea să o învăluie pe Gudrun ca mângâierea unui muncitor; întreaga atmosferă vibra de prezența lucrătorilor neobosiți, o strălucire profundă emana din munca și virilitatea lor, umplând aerul din jur. Dar asta era ceva obișnuit în cartier și de aceea trecea neobservat de către locuitori.

Totuși, pentru Gudrun atmosfera era amețitoare și pe jumătate respingătoare. Nu putea să-și dea seama de ce Beldover era într-atât de diferit de Londra și de partea de sud, de ce atitudinea cuiva era total diferită, de ce părea că locuiește în altă lume. Acum își dădu seama că asta era lumea bărbaților puternici, din subteran, care-și petreceau mare parte a timpului în întuneric. Când vorbeau, ea percepea rezonanța voluptuoasă a întunericului, a lumii nemiloase, periculoase, iraționale și inumane. Răsunau de asemenea ca niște mașinării ciudate, grele și unsuroase. Voluptatea era ca aceea a unei mașinării: rece, ca de fier.

Chiar în acea seară, când se întoarse acasă, părea că străbate un câmp de forțe distrugătoare, emanând din prezența zecilor de mineri viguroși, care lucrau în adâncuri, pe jumătate automatizați, și care-ți pătrundea în creier și în suflet, deșteptând o dorință ucigătoare și o duritate fatală.

O cuprinse o nostalgie în legătură cu acel loc. Îl ura, știa cât de tare era rupt de civilizație, cât de urâtă și îngrozitor de absurdă era atmosfera acolo. Câteodată bătea din aripi ca o nouă

Daphne⁵³, transformându-se nu într-un copac, ci într-o mașinărie. Și totuși o cuprinsese nostalgia. Se străduia din ce în ce mai mult să fie pe aceeași lungime de undă cu atmosfera din acel loc și-și dorea să se bucure pe deplin de ea.

Seara, simțea că ceva o atrage pe strada principală din oraș, care era urâtă și nefinisată, dar totuși, supraîncărcată de aceeași atmosferă apăsătoare, de o duritate profundă și întunecată. Minerii erau o prezență constantă. Se mișcau cu o demnitate ciudată și deformată, iar conduita lor avea o oarecare frumusețe și emana o tăcere nefirească, iar chipurile palide, adesea slabe, aveau un aer distant și pe jumătate resemnat. Ei aparțineau unei alte lumi, exercitau o atracție bizară, vocile lor erau pline de o rezonanță adâncă și intolerabilă ca huruitul unei mașini, un sunet mai înnebunitor decât al unei sirene de demult.

Vineri seara, se trezea în mijlocul femeilor, atrasă înspre mica piață. Vinerea era ziua de salariu pentru mineri, iar seara se făceau cumpărăturile. Toate femeile ieșeau, toți bărbații își însoțeau nevestele la cumpărături sau se întâlneau cu amicii. Kilometri întregi trotuarele erau pline de oamenii care mișunau spre piața de pe creasta dealului, iar strada principală din Beldover era înțesată și neagră de mulțimea de bărbați și femei.

Era întuneric; atmosfera din piață se încinsese din cauza lămpilor cu gaz, care aruncau o lumină roșiatică pe chipurile serioase ale soților care făceau cumpărături și pe chipurile palide, absente, ale bărbaților. Aerul răsună de strigătele vânzătorilor și ale oamenilor care discutau, iar trecătorii mișunau în grupuri pe trotuar și se amestecau cu grosul mulțimii din piață. Magazinele străluceau și erau pline de femei, iar pe străzi se aflau bărbați, cei mai mulți, mineri de toate vârstele. Banii se cheltuiau cu o libertate aproape nefirească.

Căruțele care veneau nu puteau să-și facă loc prin mulțime. Trebuiau să aștepte, vizitii strigau și țipau până când mulțimea

⁵³ Nimfă din mitologia greacă urmărită de zeul Apollo, care era îndrăgostit de ea. Daphne a strigat după ajutor și a fost transformată într-un dafin de către tatăl ei, zeul fluviului Peneus. Apollo și-a făcut o coroană din lauri drept consolare.

le făcea loc. Peste tot, tinerii din cartierele învecinate stăteau la taclale cu fetele pe drum și pe la colțuri. Ușile cârciumilor erau deschise și luminate, iar bărbații intrau și ieșeau în valuri care nu se mai opreau; peste tot bărbații se strigau unul pe celălalt, traversau ca să se întâlnească, stăteau adunați în grupulețe sau în cerc, discutând la nesfârșit. Zgomotul discuțiilor, zumzăind energic și pe jumătate într-ascuns, pălăvrăgeala despre minerit și zvonănelile despre politică vibrau în aer ca o mașinărie defectă. În special vocile oamenilor o enervau pe Gudrun până simțea că i se face rău. Trezeau o durere ciudată, nostalgică, plină de dorință, ceva aproape demonic, care nu se împlinea niciodată.

Ca orice fată obișnuită din cartier, Gudrun se plimba în sus și-n jos, cât ținea trotuarul luminat, care măsura două sute de pași până ajungeai în piață. Știa că era ceva vulgar să facă asta; mama și tatăl ei n-ar putea îngădui așa ceva; dar o cuprinsese nostalgia de a se afla în mijlocul oamenilor. Uneori, la cinema, se așeza printre bădărani; desfrânați și total neatrăgători mai erau! Totuși simțea nevoia să stea printre ei.

Și, ca orice fetișcană, își găsisese și ea „băiatul”. Era vorba de un electrician, unul dintre electricienii care fuseseră angajați conform noului plan al lui Gerald. Era un bărbat cinstit, isteț, cultivat și pasionat de probleme sociale. Locuia singur într-o căsuță închiriată în Willey Green. Era un gentleman și o ducea destul de bine. Proprietăreasa lui împrăștiase zvonuri în legătură cu el: cum că *ar avea* un hârdău mare, de lemn, în dormitor și de fiecare dată când se întorcea de la lucru, *cere*a să i se aducă multe găleți cu apă ca să facă baie acolo, cum că-și punea o cămașă curată și lenjerie de corp în *fiecare* zi, precum și șosete curate din mătase; în această privință era cusurgiu și pretențios, dar în alte privințe se comporta firesc și era la locul lui.

Gudrun cunoștea toate aceste lucruri. Casa familiei Brangwen era locul unde bârfa ajungea în mod natural și inevitabil. Palmer era în primul rând un prieten de-al Ursulei. Dar chipul lui palid, aristocratic, serios avea întipărită aceeași nostalgie pe care o resimțea și Gudrun. Și el simțea nevoia să colinde străzile în sus și-n jos vineri seara. Așadar, o însoțea pe

Gudrun și între ei se înfiripă prietenia. Dar nu era îndrăgostit de Gudrun; el o dorea cu adevărat pe Ursula, dar, dintr-un motiv necunoscut, nu putea exista nimic între ei doi. Îi plăcea prezența lui Gudrun, ca tovarășă de conversație, dar atât. Nici ea nu simțea ceva deosebit pentru el. Era un om cu înclinații științifice și avea nevoie de o femeie care să-l susțină. În realitate era impersonal, avea finețea unei piese elegante de mașină. Era prea rece, prea distructiv ca să țină cu adevărat la o femeie, era un egoist mult prea mare. Era centrul de atracție al bărbaților. Personal, îi ura și-i disprețuia. Dar, în ansamblu, îl fascinau și-l atrăgeau așa cum se întâmpla și cu mașinăriile. Pentru el, ei reprezentau un nou tip de mașinărie — dar incalculabilă, de necontrolat.

Așadar, Gudrun se plimba pe străzi cu Palmer, sau mergea la cinema cu el. Iar chipul lui prelung, palid, oarecum aristocratic sclipea în timp ce făcea remarci sarcastice. Și iată-i acolo, pe amândoi: într-un fel două prezențe elegante, într-altul, două unități distincte, amestecându-se cu ceilalți oameni, pur și simplu, devenind una cu mineriile denaturați. Același secret părea să se strecoare în sufletul tuturor, deopotrivă, al lui Gudrun, al lui Palmer, al tinerilor desfrânați, al bărbaților slăbănogi, între două vârste. Cu toții aveau un simț al puterii și al unei forțe distrugătoare de neimaginat, al unei false generozități care se dovedea fatală, un soi de putreziciune a voinței.

Câteodată, Gudrun se detașa de toate, ca să vadă mai bine cum se scufundă singură. După care o cuprindea o stare de furie și de dispreț. Simțea că se contopește cu toți ceilalți la un loc — toți erau atât de aproape, de amestecați și de înăbușitori. Era groaznic. Se sufoca. Se pregăti să-și ia zborul și se apuca cu zel de lucru. Dar curând îl lăsa baltă. O porni înspre câmpia înnegrită și strălucitoare și vraja începea să pună din nou stăpânire pe ea.

Capitolul X

CAIETUL DE SCHIȚE

ÎNTR-O DIMINEATĂ, surorile desenau lângă Willey Water, chiar în capătul lacului. Gudrun ieșise lipăind din apă și stătea pe un banc de nisip, ca un budist, uitându-se fix la plantele de apă care se înălțau succulente din mâlul malurilor mai joase. Nu vedea decât mâlul, un mâl moale, apos, din al cărui adânc purulent se șteau plantele acvatice, dese, reci și cărnoase, foarte drepte și umflate, îndreptându-și frunzele în sus în unghiuri drepte și etalându-și culorile închise și sumbre, de un verde închis, stropit cu un negru-purpuriu și auriu. Dar ea le percepea structura cărnoasă și închisă la culoare cu ajutorul simțurilor, *știa* cum se șteau din mâl, *știa* cum se ridicau prin ele însele, cum ședeau țepene și succulente în bătaia vântului.

Ursula privea fluturii, dintre care nenumărați se abăteau pe suprafața apei. Erau unii mici, albaștri, care parcă prindeau viață din nimic și se transformau în giuvaiere, iar unul mare, negru cu roșu, ședea pe o floare și respira cu aripile moi, îmbătându-se până la intoxicare în lumina pură și eterică a soarelui; doi fluturi albi se luptau mai jos și erau înconjurați de o aură, iar atunci când veneau rostogolindu-se în apropiere, se văzu că erau din aceia cu aripile stropite cu portocaliu, iar aura aceea provenea de la culoarea portocalie. Ursula se ridică și se îndepărtă fără țință, inconștientă ca și fluturii.

Gudrun, preocupată de uimirea înțelegerii acestui noian de plante acvatice, ședea ghemuită pe bancul de nisip, desenând, fără să privească în sus prea mult, și apoi rămânea cu privirea ațintită fără să vrea, cufundată în contemplarea tulpinilor rigide, golașe și succulente. Era desculță, iar pălăria zăcea aruncată pe malul de vizavi.

Reveni la realitate în momentul în care auzi plescăitul unor vâsle. Privi în jur și observă o barcă cu o umbrelă țipătoare japoneză și un bărbat în alb care vâslea. Femeia era Hermione, iar bărbatul era Gerald. A știut asta într-o secundă. După cum

tot într-o secundă simți că-și pierde cumpătul din cauza *fiorului* puternic ce o cuprinsese când făcuse acea anticipație, o vibrație ca un flux electric îi trecea prin vine, intensă, mult mai intensă decât orice altă senzație care în permanență zumzăia slab în atmosfera din Beldover.

Gerald era scăparea ei din mocirla apăsătoare în care trăiau minerii palizi, asemenea unor mașinării din adâncuri. El se profila deasupra acelei mocirle. Era stăpânul. Îi văzu spatele și mișcarea pulpelor albe. Dar nu era vorba despre asta — ci de albul care părea să-l învăluie în timp ce se apleca înainte, vâslind. Părea că se înclină către ceva anume. Părul lui blond, strălucitor, era asemenea unui fulger care străbătea cerul.

— Uite-o pe Gudrun, se auzi vocea Hermionei, plutind clar peste întinderea apei. Să mergem să vorbim cu ea. Vrei?

Gerald privi în jur și o văzu pe fată stând la marginea apei, privindu-l. Împinse barca în direcția ei, ca atras de un magnet, fără să se gândească la ea. În lumea lui, care era o lume conștientă, ea nu reprezenta nimic. Știa că Hermione are o plăcere curioasă să calce în picioare orice diferență socială, cel puțin aparent, iar el lăsa asta în seama ei.

— Bună, Gudrun, zise Hermione pe un ton muzical, folosind numele de botez într-un fel care era la modă. Ce faci?

— Bună, Hermione. Desenam.

— Da? Barca se apropie până ce chila i se afundă în mal. Putem să vedem? Mi-ar face o mare plăcere.

N-avea nici un rost să se opună intenției deliberate a Hermionei.

— Păi, zise Gudrun, fără chef, căci niciodată nu-i plăcuse să-și arate opera neterminată — nu e nimic câtuși de puțin interesant.

— Zău? Dar lasă-mă să văd, te rog.

Gudrun luă caietul de schițe, iar Gerald se întinse din barcă să-l ia. Și în timp ce făcea asta, își aduse aminte de ultimele cuvinte pe care i le adresase Gudrun și chipul ei ridicat spre el când stătea călare pe calul năvălaş. Un sentiment de mândrie luă amploare în sinea lui deoarece simțea că, într-un fel, ea era

sub influența lui. Schimbul de simțăminte dintre ei era puternic și nu avea nimic de-a face cu conștiința lor.

Și, de parcă fusese cuprinsă de o vrajă, Gudrun deveni conștientă de trupul lui, întinzându-se și învăluind-o ca un foc rătăcitor, iar mâna lui venea drept spre ea ca un lujer. Senzația acută, voluptuoasă pe care i-o dădea prezența lui îi oprea sângele în vene, iar mintea parcă i se goli și deveni inconștientă. Iar el se balansa într-un perfect echilibru pe apă, ca o lumină fosforescentă. Privi în jur spre barcă. Începuse să se îndepărteze puțin. Ridică vâsla ca să o aducă înapoi și plăcerea sublimă pe care o resimți când opri barca pe apa ușor agitată era desăvârșită, ca o stare de leșin.

— Uite, *pe astea* le-ai desenat, spuse Hermione, privind cercetător la plantele de pe mal și comparându-le cu desenul lui Gudrun.

Aceasta privi în direcția spre care arăta degetul lung, arătător al Hermionei.

— Astea sunt, nu-i așa? repetă Hermione, cerând confirmarea spuselor ei.

— Da, zise Gudrun mecanic, fără să-i acorde prea mare atenție.

— Lasă-mă să mă uit, spuse Gerald, întinzându-se să ia caietul.

Dar Hermione îl ignoră, căci el nu trebuia să-și dea cu părerea înainte ca ea să fi terminat. Dar el, a cărui voință era la fel de nestrămutată și de insistentă ca și a ei, se întinse până puse mâna pe caiet. Hermione fu zguduită inconștient de un mic șoc, de un val de repulsie împotriva lui. Dădu drumul caietului înainte ca el să-l fi apucat bine, iar acesta se rostogoli peste marginea bărcii și, de acolo, în apă.

— Poftim! spuse Hermione cântat, cu un sunet ciudat de victorie răutăcioasă. Îmi pare așa de rău, îmi pare tare rău. Nu poți să-l iei, Gerald?

Aceste ultime cuvinte fură rostite pe un ton nerăbdător și ironic care-i înfierbântă sângele lui Gerald și-l făcu să o urască profund. Se întinse cât putu peste barcă și atinse apa. Simțea că poziția lui e ridicolă, așa cum stătea cu spatele la ele.

— N-are nici o importanță, se auzi vocea puternică și răsunătoare a lui Gudrun.

Părea că-l atinge, dar el se întinse și mai mult și barca se clătină tare. Totuși, Hermione rămase imperturbabilă. El luă caietul din apă și-l scoase șiroind.

— Îmi pare extrem de rău — tare rău, repetă Hermione. Mi-e teamă că a fost numai greșeala mea.

— N-are nici o importanță, zău așa, vă asigur, n-are absolut nici cea mai mică importanță, spuse Gudrun tare, cu emfază, cu chipul îmbujorat puternic.

Și întinse mâna nerăbdătoare să ia caietul ud, ca să pună capăt episodului. Gerald i-l înmână. Nu prea se simțea în apele lui.

— Îmi pare extrem de rău, repetă Hermione, până când și Gerald și Gudrun fură exasperați. Nu se poate face nimic?

— În ce sens? întrebă Gudrun, cu o ironie rece.

— Nu putem să salvăm desenele?

Urmă o clipă de pauză, timp în care Gudrun își manifestă vizibil împotrivirea față de insistențele Hermionei.

— Te asigur, spuse Gudrun, cu o voce clară, tăioasă, că desenele sunt la fel de bune ca și înainte. Am nevoie de ele doar ca obiect de referință.

— Dar nu pot să-ți ofer un caiet nou? Aș vrea să mă lași să fac asta. Îmi pare așa de rău. Simt că a fost doar vina mea.

— După cum am văzut eu, zise Gudrun, n-a fost deloc vina ta. Dacă a fost vina *cui*va, atunci a fost a domnului Crich. Dar toată chestia asta e *pur și simplu* neimportantă și e de-a dreptul ridicol să ne mai batem capul.

Gerald o privea pe Gudrun cu atenție, în timp ce ea îi dădea replici tăioase Hermionei. Era stăpânită de o forță puternică, rece. O urmărea cu o perspicacitate care se ridica la rang de clarviziune. O percepu ca pe un suflet periculos, ostil, care nu se lăsa înfrânt și era de neclintit. Mai mult decât atât, gestul era atât de fin și de desăvârșit.

— Mă bucur așa de mult că nu contează, spuse el, din moment ce nu s-a produs nici o pagubă.

Ea-l privi cu ochii ei albaştri, frumoși, care îi pătrundeau până-n suflet, iar vocea răsuna cu o intimitate aproape mângâietoare, acum că i se adresa numai lui:

— Desigur, nu contează câtuși de puțin.

Se stabilise acum o legătură între ei, prin privirea, prin tonul ei. Cu ajutorul lor se făcuse înțeleasă — căci erau făcuți din același aluat, iar între ei exista un soi de francmasonerie diabolică. De aceea ea știa că este mai puternică decât el. Oriunde se vor întâlni, va exista o legătură tainică între ei. Iar el se va simți neajutorat, prin comparație cu ea. Sufletul ei exulta.

— La revedere! Mă bucur atât de mult că m-ai iertat. La revedere!

Hermione își luă rămas-bun pe o voce cântată și-și flutură mâna. Gerald apucă mecanic vâsla și îndepărtă barca. Dar, în tot acest timp, se uita cu o admirație ascunsă, care-i sclipea în ochi, la Gudrun, care stătea pe bancul de nisip scuturându-și cartea udă. Apoi se întoarse cu spatele și nu dădu atenție bărcii care se îndepărta. Dar Gerald privi înapoi în timp ce vâslea, cu privirea ațintită asupra ei, uitându-și preocuparea de moment.

— N-am luat-o prea mult la stânga? spuse Hermione cântat, în timp ce ședea acolo, sub umbreluța colorată, fără să fie băgată în seamă.

Gerald privi în jur fără să-i răspundă, iar vâslele se balansară și lumina soarelui căzu pe ele.

— Cred că e bine, spuse el bine dispus, începând să vâslească din nou, fără să se gândească la ceea ce făcea.

Iar Hermionei îi plăcu enorm buna lui dispoziție și faptul că el uitase; se simțea dată la o parte complet și nu-și putea recăpăta influența asupra lui.

CAPITOLUL XI

INSULA

ÎN TIMPUL ACESTA, Ursula se îndepărtase de Willey Water, urmând cursul strălucitor al pârâului. După-amiaza răsuna de cântecul ciocârlilor. Pe coasta dealului o tufă ascunsă de dropițe se ițea timidă. Câteva flori de nu-mă-uita înfloreau lângă râu. Totul era plin de însuflețire și lumină.

Ursula rătăcea mai departe, adâncită în gânduri, de-a lungul pârâiașelor. Voia să ajungă mai sus, la iazul morii. Casa mare a morii era părăsită, cu excepția unui muncitor și a soției sale care locuiau în bucătărie. Așadar, ea trecu prin curtea pustie a morii și prin grădina năpădită de ierburi și urcă malul din apropierea stăvilarului. Când ajunse sus ca să vadă suprafața catifelată a iazului bătrân ce se întindea în fața ei, observă un om care stătea pe mal, meșterind la o luntre. Era Birkin, care tăia și ciocănea de zor.

Ea rămase în picioare la capătul stăvilarului, privindu-l. El nu era conștient de prezența nimănui. Părea foarte ocupat, ca un animal sălbatic, agil și la pândă. Ea crezu că trebuie să plece, căci el nu-i dorea prezența. Părea să fie mult prea preocupat. Dar nu voia să plece. Drept urmare, înaintă de-a lungul malului până când el va privi în sus, ceea ce se și întâmplă curând. În momentul în care o văzu, scăpă unelte și veni spre ea, spunând:

— Bună! Meșteresc luntrea. Spune-mi dacă ți se pare că e bine.

Ea veni lângă el.

— Ești fiica tatălui tău, așa că poți să-mi spui dacă e bine, zise el. Ea se aplecă să se uite la luntrea peticită.

— Sigur că sunt fiica tatălui meu, spuse ea, temându-se să-și dea cu părerea. Dar nu știu mai nimic despre dulgherie. *Arată* bine, nu ți se pare?

— Da, așa cred. Sper să nu mă lase să mă duc la fund, asta-i tot. Deși, chiar dacă s-ar întâmpla asta, nu e mare lucru, pentru că tot am să ies la suprafață. Vrei să mă ajuți să o duc până la apă?

Unindu-și eforturile, ei întoarseră luntrea și o puseră pe apă.

— Acum, zise el, eu am să-i fac o probă și tu urmărește să vezi ce se întâmplă. Dacă ține, am să te duc până la insulă.

— Da, te rog, strigă ea, urmărindu-l nerăbdătoare.

Iazul era mare și totul era perfect liniștit, iar suprafața era întunecată asemenea apelor foarte adânci. Înspre mijloc erau două insulițe înțesate de tufișuri și câțiva copaci. Birkin împinse luntrea și o îndreptă neîndemânatic către iaz. Din fericire, luntrea plutea astfel încât se putu agăța de o creangă de salcie și împinse barca în direcția insulei.

— Destul de multă vegetație, spuse el, analizând insula, dar e tare frumos. O să vin să te iau. Luntrea are o mică scurgere.

Într-o clipită se întoarse la ea, iar ea se urcă în luntrea udă.

— O să ajungem cu bine, zise el și manevră barca din nou spre insulă.

Debarcară sub o salcie. Ursula se trase înapoi din fața micii jungle pline de plante luxuriante din fața ei, unțșor urât mirositor și cucută. Dar el cercetă insula îndeaproape.

— Am să cosesc toate ierburile astea, spuse el, și apoi totul o să fie foarte romantic — o să fie ca în *Paul și Virginia*⁵⁴.

— Da, putem să facem niște picnicuri minunate aici — în stilul lui Watteau⁵⁵, strigă Ursula plină de entuziasm.

Chipul lui se întunecă.

— Nu vreau picnicuri în stilul lui Watteau aici, zise el.

— Doar pe Virginia, râse ea.

— Virginia ar fi de ajuns, zâmbi el sec. Nu, de fapt, nu o vreau nici pe ea.

Ursula îl studie îndeaproape. Nu-l mai văzuse de când se întâlniseră la Breadalby. Arăta foarte slab, cu obrajii supti și fața lividă.

⁵⁴ Roman publicat în 1787 de către Bernardin de St. Pierre (1737-1814).

⁵⁵ Jean Antoine Watteau (1684-1721), pictor francez. Lucrarea sa *Petrecere în parc* (Colecția Wallace, Londra) este genul de scenă la care se gândește Ursula.

— Ai fost bolnav, nu? întrebă ea, cu oarecare repulsie.

— Da, răspunse el, rece.

Se așezaseră sub salcie și priveau iazul din locul retras de pe insulă.

— Te-ai speriat? întrebă ea.

— De ce anume? replică el, întorcându-și privirea spre ea.

Era ceva în el, inuman și feroce, care o deranja și o făcea să nu se simtă în apele ei.

— E înfricoșător să fii foarte bolnav, nu? spuse ea.

— Nu e plăcut deloc, zise el. Chiar dacă ți-e teamă de moarte sau nu. Eu n-am reflectat la asta. Într-o anume stare de spirit, nu ți-e deloc, iar într-alta, foarte mult.

— Dar asta nu te face să te simți rușinat? Eu cred că ne simțim așa de rușinați dacă suntem bolnavi — boala e ceva extrem de umilitor, nu crezi?

Reflectă la acest lucru câteva minute.

— Poate, spuse el. Deși știm cu toții că e ceva în neregulă cu viața noastră. În asta constă umiliința. Nu cred că boala contează atât de mult, la urma urmelor. Ești bolnav pentru că nu duci o viață așa cum trebuie — nu poți. Eșecul de a trăi ne îmbolnăvește și ne umilește.

— Dar dumneata ai eșuat? întrebă ea, aproape batjocoritor.

— Păi, da — nu prea mă bucur de succes în ultima vreme. Avem veșnic impresia că ne lovim cu nasul de un zid nevăzut din fața noastră.

Ursula râse. Era înfricoșată, iar când era așa, întotdeauna râdea și se prefăcea că e veselă.

— Vai de nasul tău! spuse ea, privind la acel detaliu anatomic al chipului său.

— Nu e de mirare că e urât, răspunse el.

Ea păstră tăcerea câteva minute, luptându-se cu propria ei decepție. Exista o forță aproape instinctivă care zăcea în ea și o făcea să se autoamăgească.

— Dar eu *sunt* fericită — cred că viața e *teribil* de veselă, spuse ea.

— Bun, răspunse el, cu o anume indiferență.

Ea se întinse și luă o bucățică de hârtie cu care fusese împachetată niște ciocolată pe care o găsisese în buzunar și începu să facă o barcă. El o urmărea fără să-i acorde prea mare atenție. Mișcarea inconștientă a degetelor care păreau agitate și rănite era ciudat de patetică și gingașă.

— Mie *chiar* îmi fac plăcere anumite lucruri, dumitale nu?

— O, ba da! Dar mă înfurie faptul că nu pot să pun în valoare tot ce e mai bun în mine. Mă simt așa de întors pe dos și zăpăcit, că orice-aș face nu pot să descurc itele. Nu știu ce să mai *fac*. Trebuie să faci ceva cumva.

— De ce oare trebuie să *faci* ceva? replică ea. Asta e treaba plebei. Cred că e mult mai bine să fii cu adevărat patrician și să nu faci nimic altceva, decât să fii tu însuși, ca o floare care se plimbă.

— Sunt întru totul de acord, spuse el, dacă ai început să înflorești. Dar eu nu pot să ajung la acea înflorire, orice-aș face. Fie se veștejește de când e mugur, ori e mâncată de viermi, ori nu primește suficientă sevă. Fir-ar să fie, nici măcar nu e un mugur. E un boboc mort din fașă.

Ea râse din nou. El era așa de agitat și de exasperat, iar ea — plină de teamă și nedumerire. Oare cum putea scăpa? Trebuia să existe pe undeva o cale de a scăpa.

Urmă un moment de tăcere, timp în care ea își dorea să strige. Luă altă bucățică din hârtia care învelise ciocolata și începu să facă altă barcă.

— Și de ce oare, începu ea să întrebe într-un final, nu mai există înflorirea și demnitatea vieții omenești în ziua de azi?

— Întregul concept e mort. Omenirea însăși e putregăită cu adevărat. Sunt miliarde de ființe omenești care o duc bine — arată frumoși și înfloritori, sunt tinerii și tinerele voastre rumeni în obraji. Dar ei sunt ca merele din Sodoma, de fapt, fructe de la Marea Moartă, zămislite din fiere⁵⁶. Nu au nici o semnificație anume — interiorul lor e plin de o cenușă amară, plină de putreziciune.

⁵⁶ Merele din Sodoma, sau altfel cunoscute ca fructele de la Marea Moartă, sunt recunoscute prin frumusețea lor, dar sunt găunoase și amare la gust.

— Dar există și oameni buni, protestă Ursula.

— Destul de buni pentru viața pe care o ducem în ziua de azi. Dar omenirea e ca un copac mort, acoperit de minunate și strălucitoare putreziciuni omenеști.

Ursula nu se putu abține să nu simtă repulsie față de aceste afirmații, prea colorate și categorice. Dar nici nu se putea abține să nu-l facă să-și continue ideea.

— Și dacă e așa, *de ce se întâmplă oare?* întrebă ea, cu ostilitate.

Amândoi păreau că încep să facă un schimb aprins de idei contrare.

— De ce, de ce oare sunt oamenii cu toții niște bulgări de țărână înverșunați? Pentru că nu vor să se desprindă de copac după ce s-au copt. Continuă să se agațe de starea lor inițială, atunci când nu mai e cazul, până când se umplu de viermi și putrezesc.

Urmă o pauză lungă. Vocea lui se înfierbântase și devenise foarte sarcastică. Ursula era tulburată și nedumerită și amândoi păreau să uite de toate din jurul lor, mai puțin de propriile lor reflecții.

— Dar chiar dacă toată lumea greșește, dumneata în ce privință ai dreptate? strigă ea, cu ce ești mai bun?

— Eu? — Eu n-am dreptate, strigă și el. Cel puțin singura privință în care am dreptate stă în faptul că eu știu asta. Privindu-mă din afară, detest ceea ce sunt. Mă urăsc pe mine, ca ființă umană. Omenirea e un uriaș agregat de minciuni, iar o minciună gogonată înseamnă mai puțin decât un adevăr minor. Omenirea este mică, mult mai mică decât un individ, pentru că un individ poate fi uneori capabil să spună un adevăr, pe când omenirea e un șir de minciuni. Și se mai zice că iubirea e cel mai mareț lucru; mai și insistă să spună asta, mincinoși neobrăzați ce sunt, căci uite ce fac! Uită-te la milioanele și milioanele de oameni care repetă în fiecare clipă că iubirea e cea mai măreață, sau generozitatea e cea mai măreață — și vezi ce fac tot timpul! După roadele lor îi veți cunoaște⁵⁷ drept mincinoși neobrăzați și lași, care nu îndrăznesc să-și asume propriile fapte, cu atât mai puțin propriile cuvinte.

⁵⁷ Matei, 7:20.

— Dar, zise Ursula cu tristețe, asta nu schimbă cu nimic faptul că iubirea e cel mai mareț lucru, nu? Ceea ce *fac* ei nu schimbă adevărul cuvintelor lor, nu-i așa?

— În întregime. Pentru că, dacă ceea ce spun *ar fi* un adevăr, atunci nu s-ar putea să nu-l îndeplinească. Dar ei își mențin minciuna, așa că în cele din urmă o iau razna. E o minciună să spui că iubirea e cel mai mareț lucru. Ai putea foarte bine să spui că ura e cel mai mareț lucru, din moment ce orice lucru se află în echilibru cu opusul său. Ceea ce-și doresc oamenii este ura — ura și nimic mai mult decât ura. Și în numele dreptății și al iubirii, ei o obțin. Își distilează ființa în nitroglicerină, cu toții, din pură iubire — minciuna e cea care ucide. Dacă ne dorim ură, atunci așa să fie — moarte, crimă, tortură, distrugerii violente — așa să fie: dar nu în numele iubirii. Cât despre mine, eu urăsc omenirea, aș vrea să fie rasă de pe fața pământului. Ar putea să dispară, și nu ar fi nici o pierdere *semnificativă*, dacă toți oamenii ar pieri mâine. Realitatea ar fi aceeași. Ba nu, ar fi mai bună. Adevăratul copac al vieții ar scăpa atunci de recolta dezgustătoare, oribilă de fructe de la Marea Moartă, de intolerabila povară a miliardelor de oameni falși, de o greutate incomensurabilă de minciuni efemere.

— Așadar, ai vrea ca toată lumea să piară? spuse Ursula.

— Da, într-adevăr.

— Și lumea să nu mai fie populată de oameni?

— Da, așa e. Dumnezeu însăși nu ai considera că e o idee cu adevărat minunată dacă lumea ar fi depopulată și n-ar mai exista decât o întindere nesfârșită de iarbă și iepurii care ar țopăi prin jur?

Sinceritatea plăcută cu care vorbea o făcu pe Ursula să facă o pauză ca să reflecteze asupra sugestiei pe care i-o făcuse. Și era, într-adevăr, ceva atrăgător: o lume curată, minunată, nepopulată de oameni. Era cu *adevărat* un ideal. Inima-i ezită o clipă, apoi tresări de exaltare. Dar, totuși, nu era mulțumită de el.

— Dar, obiectă ea, ai muri și dumneata, așa că nu vād cu ce te-ai alege.

— Aș muri într-o clipă dac-aș ști că pământul ar fi curățat de toți oamenii. E cel mai frumos și mai înălțător gând. Atunci n-ar mai exista *niciodată* altă omenire josnică creată pentru o profanare universală.

— Nu, spuse Ursula, n-ar mai exista nimic.

— Cum? Nimic? Doar pentru că omenirea ar fi ștearsă de pe suprafața pământului? Te fletezi singură. Ar exista totul.

— Dar cum, dacă n-ar fi oameni?

— Crezi că lucrurile care există depind de *om*? Pur și simplu nu e așa. — Există copacii și iarba și păsările. Aș prefera să știu că ciocârlia se înalță în zbor dimineața într-o lume fără oameni. Omul este o greșeală și trebuie să dispară. Există iarba, iepurii, viperele și cetele nevăzute, îngerii nevăzuți care se plimbă liberi atunci când omenirea asta mizerabilă nu le stă în cale — și demoni adevărați, de vișă pură: foarte frumos.

Ceea ce spunea el o încânta pe Ursula, o încânta chiar foarte mult și era ca o fantezie. Bineînțeles că era doar o închipuire plăcută. Și ea știa prea bine cum este omenirea de fapt, cât de hidoasă este realitatea ei. Știa că nu putea dispărea atât de subtil și convenabil. Mai avea de parcurs o cale lungă, mai era încă un drum lung și hidos. Sufletul ei subtil, feminin și demonic știa asta prea bine.

— Dacă doar omul ar dispărea de pe fața pământului, creația și-ar continua drumul minunat, într-o manieră nouă și fără oameni. Omul este una dintre greșelile creației — ca și ihtiozaurii. Dacă ar dispărea doar el, gândește-te câte lucruri minunate ar apărea în spațiul temporal lăsat astfel liber — lucruri care provin chiar din focul creației.

— Dar omul nu va dispărea *niciodată*, spuse ea, cu conștientizarea insinuantă și diabolică a ororilor dăinuirii omului pe pământ. Lumea va pieri o dată cu el.

— A, nu, răspunse el. Nu așa. Eu cred în îngerii mândri și în demonii care sunt înaintașii noștri. Ei or să ne distrugă pentru că noi nu suntem suficient de mândri. Ihtiozaurii nu erau nici ei mândri. Se târau și orbecăiau așa cum facem și noi. Și în afară de asta, uită-te la florile de soc și la clopoței — ei sunt dovada

creației pure care are loc — chiar și fluturii. Dar omenirea nu trece niciodată de stadiul de omidă — putrezește în faza de invalidă, deci n-o să aibă niciodată aripi. E vorba de o anti-creație, ca maimuțele și babuinii.

Ursula îl privea în timp ce vorbea. Părea să fie stăpânit de o anume nerăbdare și de furie în tot acest timp, dar totodată găsea totul amuzant și dădea dovadă de mare toleranță. Neîncrederea ei fu provocată de această toleranță și nu de furia lui. Observase că tot timpul el se simțea obligat să încerce să salveze lumea, în ciuda lui însuși. Și acest lucru, deși o alina sufletește și îi oferea o oarecare satisfacție de sine și stabilitate, o făcea totuși să simtă un anume dispreț puternic și ură față de el. Îl voia pentru ea și îi plăcea aerul lui de *Salvator Mundi*⁵⁸. Nu putea să suporte impresia difuză de generalizare pe care i-o lăsa. Continua să se comporte în același fel, spunea aceleași lucruri, făcea front comun cu oricine îi ieșea în cale, cu oricine și cu toți cei care îi stărneau interesul. Era ceva dezgustător, o formă foarte voalată de prostituție.

— Dar, spuse ea, crezi în dragostea individuală, chiar dacă nu crezi în dragostea față de oameni?

— Nu cred în dragoste deloc — adică, nu mai mult decât cred în ură sau în durere. Iubirea este o emoție ca toate celelalte, deci totul este în regulă atâta timp cât o simți. Dar nu înțeleg cum ar putea să devină absolută. Este doar o parte din relațiile umane și nimic mai mult. Și intră în componența oricărei relații umane. De ce i s-ar cere cuiva să o simtă *întotdeauna* mai mult decât simte durere sau o anume bucurie, asta nu pot să înțeleg. Iubirea nu e un deziderat — este o emoție pe care o simți sau nu, în funcție de împrejurări.

— Atunci de ce îți mai pasă de oameni, întrebă ea, dacă nu crezi în iubire? De ce îți mai bați capul cu omenirea?

— De ce? Pentru că nu pot să scap de ea.

— Pentru că o iubești, insistă ea.

Asta îl făcu să se simtă enervat.

— Dacă o iubesc cu adevărat, spuse el, asta e boala mea.

⁵⁸ Salvatorul lumii (lat.).

— Dar este o boală de care nu vrei să te vindeci, zise ea, cu o ușoară ironie rece.

El tăcu acum pentru că simțea că ea voia să-l insulte.

— Și dacă nu crezi în iubire, în ce crezi? întrebă ea batjocoritor. Doar în iarbă și în sfârșitul lumii?

El începu să se simtă ridicol.

— Cred în mulțimile nevăzute, zise el.

— Și în nimic altceva? Nu crezi în nimic vizibil, cu excepția ierbii și a păsărilor? Lumea ta este un spectacol sărăcăcios.

— Poate că așa e, spuse el cu un aer distant și superior acum că fusese jignit, asumându-și acea superioritate pedantă, de nesuportat, și retrăgându-se în sine.

Ursula îl displăcea, dar în același timp simțea că pierduse ceva. Îl privi, așa cum stătea ghemuit pe mal. Emană o anumită rigiditate pedantă, ca de școală duminicală, încrezută și detestabilă. Și, totuși, formele sale erau așa de line și atrăgătoare, emanând un aer de libertate: conturul sprâncenelor, bărbia, întregul său aspect fizic, aveau ceva atât de vivace în ciuda înfățișării bolnăvicioase.

Aceste sentimente contradictorii pe care el i le provoca o făceau să resimtă o ură profundă față de el, care-o străpungea până-n măruntaie. Ușurința încântătoare cu care-și ducea viața era o calitate cum rar găsești și-l făcea un om pe care să-l dorești cu pasiune; dar, în același timp, avea și această ridicolă și meschină pretenție de *Salvator Mundi* și de profesor la o școală de duminică, o pedanterie extrem de rigidă.

El își ridică privirea spre ea. Îi văzu chipul straniu luminat, de parcă ar fi fost aprins de un foc lăuntric, puternic și fermecător. Sufletul său era uimit. Era învăluită de propriul ei foc vital. Plin de uimire și simțind o atracție pură și desăvârșită, se îndreptă spre ea. Ședea ca o regină ciudată, aproape supranaturală, zâmbind în plenitudinea ei strălucitoare.

— Lucrul cel mai important în legătură cu iubirea, spuse el, analizându-și conștiința rapid, este că urăm cuvântul pentru că l-am vulgarizat. Ar trebui să fie interzis, scos din uzul vorbitorilor timp de mulți ani, până când obținem un concept nou, mai bun.

Se ivi o rază de înțelegere între ei.

— Dar întotdeauna are același înțeles, spuse ea.

— Ah, Doamne, vreau să nu mai aibă înțelesul acela, strigă el. Să dispară vechile înțelesuri.

— Dar tot iubire se cheamă, insistă ea.

Îi aruncă o privire ciudată, răutăcioasă, în care sclipea o lumină aurie.

El avu o ezitare, căci era nedumerit și bătea în retragere.

— Nu, spuse el, nu-i așa. Denumită astfel, niciodată. N-ai de ce să rostești cuvântul.

— Trebuie să te însărcinez pe dumneata să îl scoți din Chivotul legământului⁵⁹ la momentul oportun, vorbi ea ironic.

Se priviră din nou. Deodată ea sări în picioare, îi întoarse spatele și plecă. Se ridică și el încet și se apropie de marginea apei, unde, ghemuit, începu să râdă în sinea lui fără să-și dea seama. Culese o margaretă și-i dădu drumul pe lac, așa încât tulpina părea o chilă, în timp ce floarea plutea ca un nufăr micuț, cu petalele îndreptate direct către cer. Se întoarse ușor, ca într-un dans lent, foarte lent, de derviş, și se îndepărtă.

El o urmări din priviri, după care aruncă o altă margaretă în apă și apoi alta, și rămase privindu-le cu ochi luminoși și nevinovați, ghemuit pe mal. Ursula se întoarse să privească. Era stăpânită de un sentiment ciudat, de parcă ceva anume urma să se întâmple. Dar acel lucru rămase nedefinit: se simțea îngrădită de o oarecare opreliște. Nu-și putea da seama. Nu putea decât să urmărească din priviri micile discuri strălucitoare ale margaretelor cum dispăreau, rotindu-se ușor pe apa întunecată și lucioasă. Mica flotilă plutea în derivă înspre lumină, ca un mânunchi de pete albe în depărtare.

— Hai să mergem spre mal ca să le urmărim, spuse ea, temându-se să mai rămână prizonieră pe insulă.

Și împinseră luntrea pe apă.

Se bucura că se află din nou pe un tărâm liber. Merse de-a lungul malului înspre stăvilar. Margaretele erau împrăștiate pe

⁵⁹ Conținea cele două table de piatră pe care au fost scrise Cele Zece Porunci, *I Regi*, 8:9.

suprafața lacului, micuțe și radioase, ca niște puncte de exaltare, presărate ici și acolo. De ce oare se mișcau atât de puternic și mistic?

— Privește, spuse el, barca ta din hârtie purpurie le însoțește, iar ele sunt ca un convoi de plute.

Unele margarete se îndreptau încet spre ea, ezitând, dansând timide și strălucitoare un mic cotilion pe apa întunecată și limpede. Candoarea lor sclipitoare și înveselitoare o emoționa atât de mult în momentul în care ele se apropiară, încât aproape că-i dădura lacrimile.

— Cum de pot fi așa de minunate? strigă ea. De ce oare mie mi se par atât de minunate?

— Sunt flori frumoase, zise el, jenat de tonul ei plin de emoție. Știi că margaretele sunt mănunchiuri de flori, inflorescențe care devin flori mature? Nu-i așa că botaniștii le plasează pe o treaptă superioară a dezvoltării? Eu cred că așa e.

— Da, familia *Compositae*, cred că da, zise Ursula, care nu fusese niciodată sigură de nimic; lucrurile pe care la un moment dat le știa foarte bine păreau îndoielnice în clipa următoare.

— Păi atunci, explică așa, spuse el. Margareta e o democrație perfectă în miniatură, deci are rangul cel mai înalt între flori și de aici vine și farmecul ei.

— Nu, strigă ea, nu, niciodată. Nu are nimic democratic.

— Nu, recunosc el. Este gloata poleită a proletariatului înconjurată de un gard alb impunător al bogaților leneși.

— Ce groaznic! Dumneata și ordinea dumitale socială îngrozitoare! strigă ea.

— Chiar așa! E o margaretă. Să-i dăm pace.

— Dă-i! Măcar de-ar fi un cal negru o singură dată, spuse ea, dacă poate fi ceva un cal negru pentru dumneata, adăugă ea ironic.

Sedeau deoparte, fără să ia seama unul la celălalt, de parcă erau ușor buimăciți și stăteau nemișcați, aproape inconștienți. Mica discuție contradictorie în care se avântaseră le sfâșiasc conștiința și-i lăsase precum două forțe neutre, dar care totuși interacționau.

El deveni conștient de răceala dintre ei. Vru să spună ceva care să reazeze lucrurile într-o poziție mai firească.

— Știi, zise el, am închiriat camerele de aici, de la moară. Nu crezi că ne-am putea distra de minune?

— A, da? spuse ea, ignorând insinuările de așa-zisă intimitate.

El își revizui imediat poziția și deveni distant ca mai înainte.

— Dacă o să ajung la concluzia că pot să locuiesc suficient de mult timp singur, continuă el, o să renunț de tot la munca pe care o fac. A devenit ceva inert pentru mine. Nu cred în omenirea din care pretind că fac parte, nu-mi pasă câtuși de puțin de idealurile sociale după care mă ghidez, urăsc organismul putred al societății omenești — așa că nu-i decât o iluzie să te ocupi de educație. Am s-o las baltă de îndată ce mă pun pe picioare din nou — poate că mâine — și am să fiu liber.

— Ai din ce să trăiești? întrebă Ursula.

— Da, am cam două sute pe an. Asta îmi ușurează traiul.

Urmă o pauză.

— Și cum rămâne cu Hermione? întrebă Ursula.

— S-a terminat, în cele din urmă — a fost pur și simplu un eșec și nici n-ar fi putut să fie altcumva.

— Dar rămâneți totuși prieteni?

— Nu prea putem spune că nu ne mai cunoaștem, nu?

Urmă o pauză jenantă.

— Dar asta nu înseamnă o jumătate de măsură? întrebă Ursula într-un final.

— Nu cred, zise el. Dacă o să fie așa, să-mi spui.

Din nou urmă o pauză care dură câteva minute. În acest timp el se gândea.

— Trebuie să te descotorosești de tot — să lași totul în urmă ca să poți obține unicul lucru pe care-l dorești, spuse el.

— Care lucru? îl întrebă ea provocându-l.

— Nu știu. Libertate totală.

Ea voise ca el să spună „iubire”.

Se auzi lătratul tare al câinilor din vale. El părea deranjat, dar ea nu băgă de seamă. Doar i se păru că se simte nelalocul lui.

— De fapt, zise el, pe un ton destul de slab, mi se pare că vine Hermione cu Gerald Crich. Voia să vadă camerele înainte să fie mobilate.

— Știu, spuse Ursula. O să se ocupe ea de mobilă în locul dumitale.

— Probabil. Mai contează?

— A, nu, cred că nu, zise Ursula. Deși, eu, personal, nu prea o înghit. Cred că e falsă, ca să zic așa, căci tot vorbești dumneata de minciuni. Apoi medită un moment, după care izbucni: Da, mă deranjează faptul că-ți mobilează camerele — chiar mă deranjează. Mă deranjează că o lași să stea pe lângă dumneata.

El rămase tăcut, încruntat.

— Poate, zise el. Nu *vreau* să mobileze camerele de aici — și nu o las să stea în preajma mea. Dar nici nu pot să fiu bădăran cu ea, nu? În orice caz, va trebui să merg până acolo să vorbesc cu ei. Vii și dumneata, nu?

— Nu cred, spuse ea, rece și nehotărâtă.

— Nu vrei? Ba da, te rog. Vino să vezi și camerele. Te rog.

CAPITOLUL XII

DECORAȚIUNI INTERIOARE

BIRKIN O PORNI ÎN JOSUL RÂULUI, iar Ursula îl urmă fără nici un chef. Dar, totuși, nici n-ar fi vrut să stea deoparte.

— Noi doi ne cunoaștem deja destul de bine, spuse el.

Ea nu răspunse.

În bucătăria mare și întunecoasă a morii, soția muncitorului vorbea pe un ton ascuțit cu Hermione și Gerald, care stăteau în picioare, el, îmbrăcat în alb, iar ea cu un fular de un albastru strălucitor, iradiind ciudat în lumina obscură din cameră; în acest timp, în coliviile de pe pereți, o duzină de canari sau mai mulți cântau cât puteau de tare. Coliviile erau toate amplasate în jurul unei ferestre pătrate din spate, pe unde intra lumina soarelui, raze strălucitoare care se strecurau printr-un copac

inverzit. Vocea doamnei Salmon acoperea zgomotul păsărilor, care se înălța din ce în ce mai sălbatic și triumfător, dar vocea femeii se auzea tot mai puternic și le acoperea, iar păsările răspundeau cu o agitație sălbatică.

— Uite-l pe Rupert! strigă Gerald în mijlocul zgomotului infernal.

Suferea teribil, căci auzul său era foarte sensibil.

— O-o-h, păsările astea! Nu te lasă să vorbești! strigă dezgustată soția muncitorului. Am să le acopăr.

Și se repezi aruncând ici și acolo câte o cârpă de praf, un șorț, un prosop, o față de masă, și acoperi coliviile păsărilor.

— Acum o să încetați și o să lăsați oamenii să vorbească fără hărmălaia voastră, spuse ea, pe un ton care tot mai era ascuțit.

Cei din grup o urmăreau. Curând coliviile fură acoperite și aveau un aspect ciudat, funerar. Dar de sub prosoape tot se mai auzeau triluri și sunete înfundate, sfidătoare.

— A, n-or să mai continue, spuse doamna Salmon încurajator. Or să doarmă acum.

— Chiar așa? întrebă Hermione politicos.

— Da, zise Gerald. Or să adoarmă instantaneu, acum că le-a fost creată impresia că e seară.

— Sunt chiar așa de ușor de păcălit? strigă Ursula.

— A, da, răspunse Gerald. Nu știi povestea lui Fabre⁶⁰, care, pe când era copil, a pus capul unei găini sub aripă și ea a adormit imediat? E chiar adevărată.

— Și asta l-a făcut să devină naturalist? întrebă Birkin.

— Probabil, spuse Gerald.

Între timp, Ursula trăgea cu ochiul pe sub una dintre învelitoare. Canarul ședea într-un colț, cu capul băgat sub aripă și ghemuit, gata de culcare.

— Ce ridicol! strigă ea. Chiar crede că e noapte! Ce absurd! Serios acum, cum poți să respecti o ființă care e așa de ușor păcălită?

⁶⁰ Această poveste (în care protagonist este un curcan și nu o găină) este amintită de naturalistul francez Jean-Henri Casimir Fabre (1823-1915) în lucrarea sa *Souvenirs entomologiques* (1879-1907).

— Da, zise Hermione cântat și veni și ea să se uite. Își puse mâna pe brațul Ursulei și slobozi un chicot înfundat. Da, nu-i așa că e comic? chicoti ea. Ca un soț neghiob.

Apoi, fără să-și ia mâna de pe brațul Ursulei, o trase deoparte, spunând pe tonul ei blând cântat:

— Cum ai venit aici? Ne-am întâlnit și cu Gudrun.

— Am venit să mă uit la iaz, spuse Ursula, și l-am găsit pe domnul Birkin acolo.

— Zău? Țsta-i teritoriul familiei Brangwen, nu?

— Așa speram și eu, zise Ursula. Am venit aici ca să-mi caut un refugiu când v-am văzut pornind în josul lacului.

— Da? Și acum te-am făcut să vii pe uscat.

Pleoapele Hermionei se ridicară cu o mișcare stranie, amuzată dar obosită. Avusese întotdeauna înfățișarea aceea ciudată, extatică, nefirească și necontrolată.

— Voiam să plec, zise Ursula, dar domnul Birkin a vrut să văd camerele. Nu-i așa că-i minunat să locuiești aici? E ideal.

— Da, spuse Hermione, absentă.

Apoi îi întoarse spatele Ursulei, de parcă nici n-ar fi băgat-o în seamă.

— Cum te simți, Rupert? îi vorbi ea lui Birkin pe un ton cântat, afectuos.

— Foarte bine, răspunse el.

— Te-ai simțit destul de confortabil?

Privirea curioasă, sinistă și plină de extaz se ivi pe chipul Hermionei, pieptul ei se mișca convulsiv și părea să fie pe jumătate hipnotizată.

— Destul de confortabil, replică el.

Urmă o pauză lungă, timp în care Hermione îl privi câteva clipe îndelungi pe sub pleoapele grele, adormite.

— Și crezi că ai să fii fericit aici? spuse ea într-un final.

— Sunt sigur că așa va fi.

— Am să fac tot ce pot pentru dânsul, spuse soția muncitorului. Și bărbatul meu de asemenea, așa că sper să se simtă bine.

Hermione se întoarse și o privi pe îndelete.

— Vă mulțumesc tare mult, spuse ea, după care se întoarse iar cu spatele. Își reluă poziția și, ridicându-și chipul spre el și adresându-i-se numai lui, spuse: Ai măsurat camerele?

— Nu, zise el. Am meșterit la barcă.

— Facem asta acum? zise ea încet, pe un ton cumpănit și calm.

— Aveți o ruletă, doamnă Salmon? întrebă el, întorcându-se spre femeie.

— Da, domnule, cred că pot să fac rost, răspunse femeia, cotrobăind în grabă într-un coș. Asta-i singura pe care o am, dacă credeți că e bună.

Hermione o luă, deși i-o dăduse lui.

— Mulțumesc tare mult, spuse ea. E foarte bună. Mulțumesc foarte mult. Apoi se întoarse spre Birkin, adresându-i-se cu o mișcare veselă: Facem asta acum, Rupert?

— Cum rămâne cu ceilalți, or să se plictisească, zise el, fără chef.

— Vă deranjează? întrebă Hermione, întorcându-se ușor către Ursula și Gerald.

— Deloc, răspunseră ei.

— Cu care cameră începem mai întâi? zise ea, întorcându-se din nou către Birkin, cu aceeași veselie, acum că urma să facă ceva împreună cu el.

— O să începem cu care o fi, spuse el.

— Să vă pregătesc ceaiul, în timp ce faceți asta? zise soția muncitorului, de asemenea veselă, pentru că și ea avea ceva de făcut.

— Ești drăguță? zise Hermione, întorcându-se spre ea cu o mișcare curioasă de intimitate care părea s-o învăluie pe femeie, să o atragă mai aproape de pieptul Hermionei, ceea ce-i făcu pe ceilalți să stea deoparte. Aș fi foarte bucuroasă. Unde îl servim?

— Unde ați dori? Aici, sau afară, pe iarbă?

— Unde luăm ceaiul? se adresă Hermione pe un ton cântat grupului.

— Pe mal, lângă iaz. O să ducem noi toate lucrurile sus, dacă le pregătiți, doamnă Salmon, spuse Birkin.

— Bine, zise femeia încântată.

Trecură cu toții prin coridor și intrară în camera din față. Era goală, dar curată și însorită. Fereastra dădea înspre grădina din față, năpădită de buruieni.

— Asta e sufrageria, zise Hermione. O să măsurăm așa, Rupert — tu te duci acolo...

— Nu pot să fac eu asta în locul tău? se oferă Gerald, venind să apuce capătul ruletei.

— Nu, mulțumesc, strigă Hermione, aplecându-se până jos cu fularul ei de un albastru strălucitor.

Îi făcea mare plăcere să *facă* anumite lucruri și să se ocupe de împărțirea sarcinilor împreună cu Birkin. Acesta îi dădea ascultare supus. Ursula și Gerald priveau scena. Era o ciudățenie de-a Hermionei ca, de fiecare dată, unul dintre ei să fie mai aproape de ea, iar toți ceilalți care erau prezenți să devină simpli spectatori. O făceau să se simtă triumfătoare.

Măsurară și discutară în sufragerie și Hermione se hotărî asupra covoarelor de pe jos. Când era contrazisă, o cuprindea o furie ciudată, convulsivă. O scurtă bucată de vreme, Birkin o lăsă să-și facă mendrele.

Apoi traversară holul până ajunseră în cealaltă cameră de la intrare, care era puțin mai mică decât cealaltă.

— Acesta e biroul, zise Hermione. Rupert, am un covoraș pe care vreau să-l pui aici. Mă lași să ți-l ofer? Te rog — vreau să ți-l ofer.

— Cum arată? întrebă el nepoliticos.

— Nu l-ai văzut. E mai mult un roșu trandafiriu, cu albastru, un albastru mediu, metalic și un bleumarin foarte blând. Cred că ți-ar plăcea. Ce zici?

— Pare să fie drăguț, răspunse el. Ce este? Oriental? Cu pluș?

— Da. E persan. E făcut din păr de cămilă, e foarte mătăsos. Cred că se cheamă Bergamos — douăsprezece picioare pe șapte. Crezi că o să fie bun?

— Cred că *da*, zise el. Dar de ce-mi dai un covor scump? Pot să mă descurc foarte bine și cu vechiul meu covor turcesc.

— Dar pot să ți-l ofer? Te rog.

— Cât a costat?

Ea îl privi și spuse:

— Nu-mi aduc aminte. A fost destul de ieftin.

Birkin o privi cu un chip hotărât.

— Nu vreau să-l iau, Hermione, zise el.

— Te rog, lasă-mă să ți-l ofer pentru una dintre camere, spuse ea, îndreptându-se către el și punându-i mâna pe braț încet, implorându-l. Aș fi tare dezamăgită.

— Știi că nu vreau să-mi dai lucruri, repetă el neajutorat.

— Nu vreau să-ți dau lucruri, spuse ea, tachinându-l. Dar nu vrei să-l iei pe acesta?

— Bine, zise el, înfrânt, iar ea triumfă.

Urcară la etaj. Acolo erau două dormitoare care corespundeau celor două camere de jos. Unul dintre ele era pe jumătate mobilat și se vedea că Birkin dormise acolo. Hermione făcu înconjurul camerei atentă, analizând fiecare detaliu, de parcă ar fi înregistrat indiciile prezenței lui care era absorbită de toate lucrurile. Încercă patul și examinează cuverturile.

— Ești sigur că te-ai simțit destul de confortabil? întrebă ea, apăsând perna.

— Foarte, răspunse el rece.

— Dar ți-a fost cald? Văd că nu ai plapumă. Sunt sigură că ți-ar trebui. Nu trebuie să te înfofolești cu prea multe haine.

— Am plapumă, spuse el. O să o aduc.

Măsurară camerele și zăboviră îndeajuns asupra fiecărei sugestii în parte. Ursula stătea în picioare lângă fereastră și o privi pe femeia care ducea ceaiul pe malul iazului. Îi dispăcea pălăvrăgeala Hermionei, voia să bea ceai, voia orice în afară de toată agitația și trebăluiala asta.

În cele din urmă ajunseră cu toții pe malul înverzit, la picnic. Hermione turnă ceaiul. Acum o ignora pe Ursula. Iar aceasta, revenindu-și din starea de proastă dispoziție, se întoarse spre Gerald, spunând:

— Vai, cât de mult te-am detestat zilele trecute, domnule Crich.

— Dar de ce? întrebă Gerald, tresărind ușor.

— Pentru că te-ai purtat așa de urât cu calul. Vai, cât te-am urât!

— Ce-a făcut? zise Hermione pe tonul ei cântat.

— Și-a obligat calul său arab, care e o minunăție și e sensibil, să stea lângă calea ferată în timp ce treceau niște vagoane absolut îngrozitoare; iar bietul animal era teribil de agitat, pur și simplu trecea printr-o agonie. A fost cea mai îngrozitoare imagine pe care ți-o poți imagina.

— De ce-ai făcut asta, Gerald? întrebă Hermione, calmă și interesată.

— Trebuie să învețe să stea potolită — ce trebuință am eu de ea în țara asta, dacă se sperie și fuge ori de câte ori șuieră o locomotivă?

— Dar de ce să o chinui inutil? spuse Ursula. De ce să o faci să aștepte în tot acel timp la calea ferată? Ai fi putut foarte bine să te dai înapoi și o scuteai de toată grozăvia. Îi sângerau coastele în locul în care ți-ai înfipt pintenii. E prea mult!

Gerald deveni rigid.

— Trebuie să mă folosesc de ea, replică el. Și dacă vreau să fiu foarte sigur pe ea, trebuie să învețe să suporte zgomotele.

— Dar de ce? strigă Ursula, aprinsă. E o ființă, de ce trebuie să suporte ceva, doar pentru că dumneata vrei să o oblige? Are la fel de multe drepturi asupra propriei ființe pe cât ai și dumneata asupra propriei dumitale ființe.

— Aici nu sunt de acord, spuse Gerald. Cred că iapa există ca eu să mă folosesc de ea. Nu pentru că am cumpărat-o, ci pentru că așa e mersul normal al lucrurilor. E mai firesc ca un om să-și ia un cal și să-l folosească după bunul plac, decât să cadă în genunchi în fața lui, implorându-l să-i facă pe plac și să-și împlinească astfel minunata sa menire.

Ursula era pe punctul de a izbucni, când Hermione își ridică chipul și începu să spună pe tonul ei muzical și meditativ:

— Eu cred — cred cu tărie că trebuie să avem *curajul* să ne folosim de animalele inferioare pentru propriile nevoi. Cred cu tărie că e greșit dacă privim toate ființele vii cu aceiași ochi cu care ne privim pe noi. Părerea mea e că nu e bine să devenim

sensibili față de toate lucrurile însuflețite. E o lipsă de discernământ, de simț critic.

— Exact, spuse Birkin tăios. Nimic nu e mai detestabil decât proiectarea exagerată a sentimentelor și a conștiinței noastre asupra animalelor.

— Da, spuse Hermione obosită, trebuie să fim fermi pe poziție. Dacă nu ne folosim noi de animale, or să se folosească ele de noi.

— Așa e, spuse Gerald. Un cal are și el voință, precum omul, deși nu are *mințe*, strict vorbind. Și dacă voința ta nu-l stăpânește, atunci te stăpânește calul pe tine. Iar asta e ceva ce nu pot suporta. Nu pot să suport decât să fiu eu stăpânul calului.

— Ce bine dacă am învăța să ne folosim voința, spuse Hermione, am putea face orice. Voința poate să vindece și să rezolve orice. De asta sunt convinsă — cu condiția să ne folosim voința adecvat, în mod inteligent.

— Ce vrei să spui „să ne folosim voința adecvat”? întrebă Birkin.

— M-a învățat un doctor cu renume, spuse ea, adresându-li-se lui Gerald și Ursulei într-o doară. Mi-a spus, de exemplu, că dacă vrei să te vindeci de un nărav, trebuie să-ți *impui* să faci asta atunci când nu-ți vine s-o faci — impune-ți să o faci — și atunci năravul dispare.

— Ce vrei să spui? spuse Gerald.

— Dacă-ți rozi unghiile, de exemplu. Atunci când nu vrei să ți le rozi, fă-o, impune-ți că trebuie să le rozi și ai să vezi că o să te dezveți.

— Chiar așa? spuse Gerald.

— Da. Și în multe alte privințe, eu m-am lecuit. Eram o fată tare ciudată și emotivă. Dar învățând să-mi folosesc voința, pur și simplu folosindu-mă de voință, m-am lecuit.

În tot acest timp, Ursula o privea pe Hermione, așa cum vorbea pe un ton jos, calm și totuși încordat, într-un mod straniu. Un fior bizar o străbătu pe mai tânăra femeie. Hermione era cuprinsă de o forță ciudată, misterioasă și convulsivă, care era fascinantă și în același timp respingătoare.

— E periculos să-ți folosești voința în felul ăsta, strigă Birkin aspru, e dezgustător. O asemenea voință e o obscenitate.

Hermione îl privi îndelung cu ochii ei umbriți și grei. Chipul ei era moale, palid și supt, aproape fosforescent, iar bărbia era slabă.

— Sunt sigură că nu-i așa, spuse ea, într-un sfârșit.

Părea să existe întotdeauna o neconcordanță, o ruptură între ceea ce părea să simtă și să experimenteze și ceea ce spunea și gândea de fapt. Gândurile ei păreau să prindă contur dintr-un vârtej de emoții și reacții întunecate și haotice, iar Birkin întotdeauna se simțea cuprins de repulsie din cauza asta; se simțea infailibilă, iar voința nu o părăsea niciodată. Vocea ei era tot timpul rece și tensionată, dar perfect de sigură. Totuși se cutremura din cauza unei senzații de greață, ca un fel de rău de mare care tot timpul amenința să-i învăluie mintea. Dar mintea ei rămase nezdruccinată, iar voința ei era în continuare de neclintit. Aproape că-l înnebunise pe Birkin. Dar el niciodată n-ar îndrăzni să-i înfrângă voința, să dea frâu liber subconștientului ei tumultuos și să o vadă atingând apogeul nebuniei. Totuși asta îl uimea întotdeauna la ea.

— Și, bineînțeles, i se adresa el lui Gerald, cail nu au o voință încheată ca a oamenilor. Un cal nu are o *singură* voință. Strict vorbind, orice cal are două voințe. Cu una, vrea să fie pe de-a-ntregul în puterea omului — și cu cealaltă, ar vrea să fie liber și sălbatic. Cele două voințe se unesc câteodată — știi asta, dacă ai simțit vreodată un cal gonind în timp ce-l mâni.

— Am simțit asta pe când îl mânam, spuse Gerald, dar nu mi-am dat seama că are două voințe. Știam doar că e înspăimântat.

Hermione încetase să mai asculte discuția. Pur și simplu devenise absentă atunci când se vorbea de aceste lucruri.

— De ce-ar vrea un cal să fie în puterea omului? întrebă Ursula. Asta nu înțeleg. Cred că nu și-a dorit asta niciodată.

— Ba da. Este cea din urmă, poate cea mai înălțătoare pornire de iubire: să te lași dominat de o ființă superioară, spuse Birkin.

— Ce noțiuni ciudate ai despre iubire, îl ironiză Ursula.

— Și femeia e la fel ca și caii: două voințe acționează în contradictoriu în interiorul ei. Cu o voință, vrea să devină pe de-a-ntregul supusă, cu cealaltă vrea să o ia la fugă, să-l ducă pe călăreț la pierzanie.

— Atunci eu sunt cea care o ia la goană, spuse Ursula, tăbucnind în râs.

— E periculos să domesticești chiar și caii, ca să nu mai vorbim de femei, spuse Birkin. Sunt și unele excepții de la regulă.

— Și asta e bine, spuse Ursula.

— Întocmai, zise Gerald, cu un zâmbet abia schițat. E mai amuzant.

Hermione nu mai putea suporta. Se ridică, spunând pe tonul ei muzical, calm:

— Nu-i așa că seara e minunată? Câteodată simt cum mă umple un sentiment al frumosului așa de copleșitor, încât parcă e prea mult.

Ursula, cea căreia i se adresase, se ridică și ea, emoționată până în străfundurile cele mai adânci ale ființei ei. Iar Birkin i se părea că e aproape un monstru de aroganță îngrozitoare. O însoți pe Hermione de-a lungul malului iazului, vorbind despre lucruri frumoase, liniștitoare, și culegând flori gingașe de ciuboțica-cucului.

— Nu ți-ar plăcea o rochie, îi spuse Ursula Hermionei, de o nuanță galbenă ca asta, spicată cu portocaliu — o rochie din bumbac?

— Ba da, zise Hermione, aplecându-se să se uite la floare și lăsând imaginea aceea să-i pătrundă în minte și să o liniștească. N-ar fi draguț? Mi-ar plăcea tare mult.

Apoi se întoarse zâmbind către Ursula, plină de o afecțiune adevărată.

Dar Gerald rămase cu Birkin, ca să-l iscodească și mai mult, să vadă ce voia să spună când se referise la voința duală pe care o au caii. Un licăr de entuziasm sclipi pe chipul lui Gerald.

Hermione și Ursula stăteau deoparte, una lângă alta, unite printr-o legătură strânsă de profundă afecțiune și amicitie.

— Chiar nu vreau să fiu obligată să particip la toată această critică și analiză a vieții. Îmi doresc cu *adevărat* să analizez lucrurile în ansamblu, cu frumusețea lor integrantă, în plenitudinea și sacralitatea lor naturală. Nu simți asta, nu simți că nu mai poți să mai fii obligată să acumulezi atâtea cunoștințe/zise Hermione, oprindu-se în fața Ursulei și întorcându-se către ea cu pumnii încleștați, îndreptați în jos.

— Ba da, spuse Ursula, așa e. Sunt sătulă de atâtea iscodire și curiozitate.

— Mă bucur așa de mult că simți astfel. Câteodată, spuse Hermione, oprindu-se din nou din mers și întorcându-se către Ursula, câteodată mă întreb dacă *ar trebui* să cedez în fața acestui fapt pe care-l conștientizez și dacă nu cumva sunt slabă în momentul în care-l resping. Dar simt că *nu pot* — *nu pot*. Pare să distugă *totul*. Toată frumusețea și — adevărata sacralitate este distrusă — și simt că fără ele nu pot trăi.

— Dar ar fi pur și simplu o greșeală să trăiești fără ele, strigă Ursula. Nu, e așa de *ireverențios* să crezi că totul trebuie perceput mintal. Zău așa, trebuie să-i mai rămână ceva și lui Dumnezeu, cum se întâmplă întotdeauna și va fi întotdeauna.

— Da, spuse Hermione, liniștită ca un copil, așa ar trebui, nu? Iar Rupert — și aici își ridică chipul către cer gânditoare —, el nu face decât să desfacă totul în bucăți. Este exact ca un copil care trebuie să facă totul bucăți să vadă cum e făcut acel lucru. Și nu cred că e bine, mi se pare atât de ireverențios, așa cum spui tu.

— Exact ca atunci când deschizi un mugur ca să vezi cum o să fie floarea, spuse Ursula.

— Da, iar asta ucide totul, nu? Înlătură orice posibilitate de înflorire.

— Bineînțeles, zise Ursula. E curată distrugere.

— Da, așa e.

Hermione o privi îndelung și absentă pe Ursula, părând să accepte confirmarea ei. Apoi cele două femei păstrară tăcerea. De îndată ce căzură de acord, începură să aibă un sentiment de neîncredere una în cealaltă. Deși nu-și dorea, Ursula simțea că

bate în retragere în fața Hermionei. Doar atât putea face ca să-și înăbușe repulsia.

Se întoarseră la bărbați, ca doi conspiratori care se retrăseseră ca să ajungă la o înțelegere. Birkin își ridică privirea către ele. Ursula îl disprețuia pentru vigilența sa distantă. Dar el nu spuse nimic.

— Mergem? întrebă Hermione. Rupert, vii la Shortlands la cină? Vii de îndată, vii acum cu noi?

— Nu sunt îmbrăcat cum se cuvine, replică Birkin. Și știi că Gerald ține la conveniențe.

— Nu țin deloc, spuse Gerald. Dar dacă te-ai sătura și tu ca și mine de debandada de a umbla după bunul plac prin casă, ai prefera ca oamenii să fie liniștiți și să păstreze conveniențele, cel puțin la masă.

— Bine, spuse Birkin.

— Dar nu putem să te așteptăm cât te îmbraci? insistă Hermione.

— Dacă vreți.

Se ridică să intre în casă. Ursula spuse că-și ia rămas-bun.

— Numai că, spuse ea, întorcându-se către Gerald, trebuie să spun că, indiferent că omul e stăpân peste animale și zburătoare, eu tot cred că nu are dreptul să-și bată joc de ființele inferioare. Tot mai cred că ar fi fost mult mai rațional și frumos din partea dumitale dacă te-ai fi dat înapoi în timp ce trecea trenul și ai fi fost atent.

— Înțeleg, spuse Gerald, zâmbind, dar cumva enervat. Trebuie să țin minte data viitoare.

„Toți cred că sunt o femeie băgăcioasă”, gândi Ursula în sinea ei, pe când pleca. Dar era cu totul împotriva lor.

Se îndreptă repede spre casă, cufundată în gânduri. Fusesse foarte mișcată de Hermione, chiar intrase în legătură cu ea, așa încât se crease o oarecare alianță între ele. Și totuși nu putea să o suporte. Dar îndepărtă acel gând. „E chiar cumsecade”, își spuse ea. „Chiar își dorește ca lucrurile să meargă cum trebuie.” Și încercă să se simtă aproape de Hermione și să se îndepărteze de Birkin. Îi era cu totul antipatică. Dar era legată de el printr-o

conexiune, un principiu profund. Asta o irită imediat și o eliberă.

Din când în când, era cuprinsă de o oarecare stare violentă, convulsivă, care provenea din subconștient și știa că asta se datora provocării pe care i-o aruncase lui Birkin și pe care el o acceptase în mod conștient sau inconștient. Se dădea o luptă pe viață și pe moarte între ei — sau mai degrabă pe viață, deși nimeni nu putea să spună pe ce anume se baza conflictul.

CAPITOLUL XIII

MINO

ZILELE TRECEAU ȘI EA NU PRIMI nici o veste. Avea de gând să o ignore, avea de gând să nu o mai bage în seamă? O stare apăsătoare de neliniște îngrozitoare și amărăciune profundă o învăluia. Și totuși, Ursula știa că se amăgește și că el *avea* să facă mișcarea. Nu spuse nimănui nimic.

Apoi, așa cum se aștepta, sosi un bilet de la el prin care o ruga să vină la el acasă, în oraș, să servească un ceai, împreună cu Gudrun.

„De ce o invită și pe Gudrun?” se întrebă ea deodată. „Vrea să fie în siguranță, sau crede că n-aș merge singură?”

O chinuia gândul că el voia să se simtă în siguranță. Dar, în cele din urmă, își spuse pur și simplu: „Nu vreau să vină Gudrun, pentru că vreau ca el să-mi spună mai multe. Așa că n-am să-i spun lui Gudrun nimic și am să mă duc singură. Atunci am să aflu.”

Se trezi stând în tramvaiul care urca dealul și ieșea din oraș îndreptându-se în direcția unde Birkin își avea locuința. Părea să fi intrat într-o lume a viselor și ignora lumea din jurul ei. Privea străzile sordide ale orașului pe care le lăsa în urmă, de parcă ar fi fost un spirit rupt de universul material din jur. Ce legătură avea totul cu ea? Palpita și se disipa purtată de acel flux al vieții fantomatice. Nici nu mai voia să se gândească la ce ar spune sau gândi lumea despre ea. Oamenii ieșiseră din raza ei vizuală, deci

nu mai contau. Căzuse, într-un mod ciudat și nedeslușit, afară din teaca vieții materiale, așa cum cade bobul din singura lume pe care a cunoscut-o vreodată, din păstaie, și ajunge în realitatea necunoscută.

Birkin ședea în picioare în mijlocul camerei, iar ea fu condusă înăuntru de proprietăreasă. Și el părea tulburat. Îl văzu agitat și nelalocul lui, un trup fragil și imaterial, tăcut, ca punctul de întretăiere al unor forțe violente care izbucneau din el și o aguduiău aproape până la leșin.

— Ești singură? întrebă el.

— Da. Gudrun n-a putut să vină.

În mod instantaneu el ghici care a fost motivul.

Amândoi ședeau tăcuți, înconjurați de atmosfera tensionată din cameră. Era conștientă de faptul că era o cameră plăcută, luminoasă și foarte liniștitoare așa cum arăta, era conștientă și de arbustul de fucsia, cu flori stacojii și purpurii care atârnau.

— Ce frumoase sunt florile de fucsia! spuse ea, ca să rupă tăcerea.

— Nu-i așa? — Ai crezut că am uitat ce-am spus?

Mintea Ursulei fu cuprinsă de o stare de leșin.

— Nu vreau să-ți aduci aminte, dacă nu vrei, se chinui ea să pronunțe cuvintele prin negura misterioasă care o învăluia.

Urmă o tăcere câteva momente.

— Nu, spuse el. Nu e vorba de asta. Numai că — dacă urmează să ne cunoaștem unul pe celălalt, trebuie să ne legăm pentru totdeauna. Dacă o să avem o relație, chiar și de prietenie, trebuie să se bazeze pe ceva solid și infailibil.

Vocea lui răsuna oarecum neîncrezătoare și aproape mânioasă. Ea nu răspunse. Inima i se făcuse cât un purice, așa că n-ar fi putut vorbi.

Văzând că nu are de gând să răspundă, el continuă fățiș, aproape cu amărăciune:

— Nu pot spune că sunt în stare să-ți ofer iubire — căci nu-mi doresc iubire. E vorba de ceva mult mai impersonal, dur și rar.

Urmă o pauză, apoi ea rupse tăcerea:

— Vrei să spui că nu mă iubești?

Suferea îngrozitor când spunea asta.

— Da, dacă vrei să-i spui așa. Deși, poate nu e adevărat. Nu știu. În orice caz, nu simt emoția iubirii în ceea ce te privește — nu — și nici nu vreau. Pentru că te lasă baltă în ultima clipă.

— Iubirea te lasă baltă în ultima clipă? Întrebă ea, cu buzele aproape amorțite.

— Da. Până în ultima clipă ești singur, dincolo de sfera de influență a iubirii. Există ființa mea impersonală, care se situează dincolo de iubire, dincolo de orice relație emoțională. Așa stau lucrurile și cu tine. Dar vrem să ne amăgim că iubirea este rădăcina și nu e așa. Este doar coroana. Rădăcina e dincolo de iubire, e un fel de izolare pură; există un *eu* izolat care nu se întâlnește și nu se amestecă cu alții, și nici n-ar putea vreodată.

Ea-l urmărea cu ochii larg deschiși, tulburați. Chipul lui sclipea de o sinceritate abstractă.

— Și vrei să spui că nu poți iubi? Întrebă ea, tremurând.

— Da, dacă vrei s-o iei așa. Am iubit. Dar există un punct dincolo de care nu există iubire.

Ea nu putea să fie de acord cu asta. Simțea că parcă o cuprinde o stare de leșin. Dar nu putea să fie de acord.

— Dar de unde știi, din moment ce nu ai iubit niciodată cu adevărat? Întrebă ea.

— Ce-ți spun e adevărat. Există un punct limită, în tine și-n mine, la care iubirea nu poate ajunge, e dincolo de puterile ei, așa cum stelele sunt dincolo de punctul nostru vizual, cel puțin unele dintre ele.

— Atunci, iubirea nu există, se pronunță Ursula.

— În ultimă instanță, nu, există altceva. Dar, în ultimă instanță, iubirea nu există.

Ursula medită la această afirmație câteva momente. Apoi se ridică pe jumătate de pe scaun și spuse pe un ton hotărât și plin de împotrivire:

— Atunci lasă-mă să mă duc acasă — ce caut eu aici?

— Ușa e acolo, spuse el. Ești liberă să faci ce vrei.

Rămase distant și perfect calm în această situație extremă. Ea rămase nemișcată câteva secunde, după care se așează din nou.

— Dacă nu există iubire, ce există? spuse ea, aproape batjocoritor.

— Ceva, spuse el, privind-o, iar în sufletul lui se dădea o bătaie extrem de puternică.

— Ce?

Rămase tăcut mult timp, nefiind în stare să mai discute cu ea atâta timp cât ea se împotriva așa de tare.

— Există, spuse el, pe un ton total distant, un *eu* final, dezbrăcat de orice formă, impersonal și dincolo de orice responsabilitate. Așa cum și tu ai *eul* tău final. În acel punct aş vrea să ne întâlnim — nu în planul emoțional, al iubirii —, ci într-un alt plan unde nu există cuvinte și nici convenții. În acel plan am fi două ființe dezbrăcate de orice formă, necunoscute, total străine unul față de altul, acolo aş vrea să te întâlnesc. N-ar exista nici un fel de obligații, pentru că nu există o unitate de măsură pentru faptele noastre, din moment ce nici un fel de înțelegere n-a fost culeasă din acel plan. N-are nimic de-a face cu tot ce-i omenesc — așadar nu pot exista reguli de nici un fel — pentru că ne situăm în afara sferei unei convenții acceptate și nimic din ce cunoaștem nu se aplică. Nu poți decât să-ți urmezi impulsul, adică să iei ceea ce ai în fața ta, fără să dai socoteală pentru nimic, fără să ți se ceară nimic, fără să dai nimic, ci doar să iei în funcție de dorința primitivă.

Ursula ascultă acest discurs, aproape amorțită și uimită, căci ceea ce spunea el era așa de neașteptat și irațional.

— E o dovadă pură de egoism, spuse ea.

— Pură, da. Dar nu e vorba deloc de egoism. Pentru că eu nu știu ce vreau de la dumneata. Mă las în voia necunoscutului, când mă îndrept spre dumneata, sunt pur și simplu lipsit de apărare, de-a dreptul azvârlit în necunoscut. Nu e nevoie decât de un jurământ făcut între noi prin care ne legăm să ne lepădăm de tot, de noi înșine chiar, și să încetăm să ființăm, așa încât în noi să sălășluiască acel ceva care reprezintă ființa noastră perfectă.

Ea reflectă la propriile ei gânduri.

— Dar mă dorești pentru că mă iubești? insistă ea.

— Nu, ci pentru că eu am încredere în dumneata — dacă se poate spune că am încredere.

— Nu ești sigur? râse ea, simțindu-se rănită brusc.

El continua să o privească și de-abia dacă era atent la cele ce spunea ea.

— Da, trebuie să cred în dumneata, altminteri nu m-aș afla aici, spunând asta, replică el. Dar asta e dovada pe care o am. Chiar în acest moment nu prea sunt sigur de nimic.

Ursulei îi dispăcea revenirea lui bruscă la starea de plictiseală și neîncredere.

— Dar nu mă găsești prezentabilă? insistă ea, cu o voce ironică.

El o privi ca să se convingă că era așa.

— Nu mi se pare că ești prezentabilă, spuse el.

— Nici măcar atrăgătoare? îl ironiză ea, mușcător.

El se încruntă, simțindu-se brusc exasperat.

— Nu înțelegi că nu e vorba câtuși de puțin de o apreciere vizuală? strigă el. Nu vreau să te văd. Am văzut destule femei, sunt sătul de ele până peste cap. Vreau o femeie pe care să n-o văd.

— Îmi pare rău că nu pot să-ți fac pe plac și să fiu invizibilă, râse ea.

— Da, spuse el, ești invizibilă pentru mine, dacă nu mă obligi să te percep vizual. Dar nu vreau să te văd sau să te aud.

— Atunci de ce m-ai mai invitat la ceai? spuse ea ironică.

Dar el nu o băgă în seamă. Vorbea cu el însuși.

— Vreau să te găsesc acolo unde nici dumneata nu știi că poți exista și nu-ți cunoști eul pe care conștientul îl neagă. Dar nu mă interesează aspectul dumitale fizic și nici sentimentele tipic feminine; nu-mi doresc gândurile, părerile și nici ideile dumitale — toate astea sunt fleacuri pentru mine.

— Ești foarte încrezut, *Monsieur*, îl ironiză ea. De unde știi care sunt sentimentele mele feminine, gândurile sau ideile mele? Nici măcar nu știi ce gândesc despre dumneata acum.

— Nici nu-mi pasă câtuși de puțin.

— Cred că ești cam prostuț. Cred că vrei să-mi spui că mă iubești și o faci vorbind pe ocolite.

— Bine, zise el, ridicându-și privirea, exasperat brusc. Acum pleacă și lasă-mă în pace. Nu mai vreau să mai aud persiflările dumitale dezmățate.

— Chiar e persiflare? vorbi ea batjocoritor, iar chipul ei se destinse râzând.

Considera că el îi făcuse o declarație profundă de iubire, dar felul în care-i vorbise era absurd.

Mult timp păstrară tăcerea, iar ea se simțea mulțumită și entuziasmată ca un copil. Se destinse și el și începu să o privească simplu și natural.

— Ceea ce-mi doresc este o legătură mai ciudată cu Dumnezeu, spuse el încet — nu întâlniri de duzină, ci un echilibru, o completare armonioasă între două ființe distincte — așa cum stelele se completează una pe alta.

Ea-l privi. Părea foarte sincer, și sinceritatea o găsea întotdeauna ca pe ceva ridicol, banal. O făcea să se simtă condiționată și nelalocul ei. Totuși, îl plăcea atât de mult. Dar ce rost avea să se lege de stele?

— Nu ți se pare că e cam brusc? îl ironiză ea.

El începu să râdă.

— E mai bine să citești condițiile din contract înainte să semnezi, spuse el.

O pisică tânără, cenușie, care dormise pe canapea sări de acolo și se întinse, ridicându-se pe picioarele ei lungi și arcuindu-și spatele zvelt. Apoi stătu puțin în expectativă, dreaptă și muiestuoasă. După care, ca o săgeată, țâșni afară din cameră prin ușa-fereastră care era deschisă și ajunsese în grădină.

— Unde se duce? spuse Birkin, ridicându-se.

Pisica pășea semeață pe potecă, fluturându-și coada. Era un motan obișnuit cu labe albe, tânăr și zvelt. O pisică pufoasă, de culoare maro-cenușie, se strecura pe lângă gard. Mino⁶¹ se îndreptă țăntos spre ea, cu o nonșalanță masculină. Pisica se ghemui în fața lui și se lipi de pământ, umilă, ca o ființă renegată,

⁶¹ Familia Lawrence avea o pisică în Italia pe care o botezase Mino.

moale și ciufulită, care-l privea cu ochii sălbatici, verzi și frumoși ca niște nestemate uriașe. El îi aruncă o privire fără să-i dea mare atenție, așadar ea înaintă câțiva centimetri către ușa din spate, ghemuindu-se moale, superbă, pe nesimțite, strecurându-se ca o umbră.

El își mișcă maiestuos picioarele lungi și se ținu după ea, apoi, brusc, fără nici un motiv, îi trase o labă încet peste marginea capului. Ea fugi câțiva pași, ca o frunză mânată de vânt pe jos, apoi se ghemui cuminte, supusă, cu o răbdare de sălbăticiune. Mino se prefăcu că nu o bagă în seamă. Clipi din genele superbe la vederea peisajului. Într-un minut pisica își reveni și înainta ușor, ca o umbră pufoasă, maro-cenușie, făcând câțiva pași înainte. Începu să iuțească ritmul și în câteva momente urma să dispară ca un vis. În acel moment, tânărul lord cenușiu sări în fața ei și o atinse ușor cu laba, cu o mișcare elegantă. Ea cedă imediat, supusă.

— E o pisică sălbatică, spuse Birkin. A venit din pădure.

Ochii pisicii vagaboande sclipiră un moment, ca o vâlvătaie uriașă, verde, ațintindu-l pe Birkin. Apoi se avântă cu o mișcare rapidă și ușoară până ajunse la jumătatea grădinii, după care se opri ca să privească în jur. Mino își întoarse fața cu un aer de pură superioritate către stăpânul său și-și închise ușor ochii, adoptând o poziție statuară — o tânără perfecțiune. Ochii rotunzi, verzi și rătăcitori ai pisicii sălbatice nu-l slăbeau și păreau niște vâlvătai ciudate. După care, din nou se strecură spre bucătărie, ca o umbră.

Cu un salt superb, ușor ca vântul, Mino o ajunse din urmă și o lovi de două ori, foarte hotărât, cu laba albă și delicată. Ea se prăbuși și se trase înapoi, învinsă. El se duse după ea și o mai lovi încet de vreo două ori, aplicându-i lovituri bruște cu labele sale albe, fermecătoare.

— Acum de ce face asta? strigă Ursula, indignată.

— Fac schimb de intimități, spuse Birkin.

— Și de asta o lovește?

— Da, râse Birkin. Cred că vrea să îi lămurească foarte bine lucrul acesta.

— Ce oribil din partea lui! zise ea și ieși în grădină și-i strigă lui Mino: Încetează, n-o mai chinui. N-o mai lovi!

Pisica vagaboandă dispăru imediat ca o umbră invizibilă. Mino se uită pe furiș la Ursula, apoi își întoarse privirea disprețuitor de la ea și o îndreptă către stăpânul său.

— Ești un bătauș, Mino? întrebă Birkin.

Motanul tânăr și zvelt se uită la el, și-și îngustă ochii ușor. Apoi începu să privească în zare, departe, de parcă n-ar fi luat seama la cele două ființe umane.

— Mino, spuse Ursula, nu-mi placi. Ești un bătauș ca toți masculii.

— Nu, zise Birkin, el are motive. Nu e un bătauș. Doar îi arată bieteii pisicii vagaboande că trebuie să-l accepte ca pe un fel de destin, ca pe propriul ei destin; pentru că îți dai seama că ea e ciufulită și jigărită, ca bătută de vânt. Eu sunt întru totul de partea lui. Își dorește o stabilitate superrafinată.

— Da, știu! strigă Ursula. Vrea să facă după cum i-e voia — știu unde bat cuvintele dumitale frumoase — despotism, așa îl numesc, despotism.

Tânărul motan îi aruncă din nou o privire lui Birkin ca să-și arate disprețul față de femeia gălăgioasă.

— Sunt întru totul de acord cu tine, Miciotto⁶², i se adresă Birkin motanului. Păstrează-ți demnitatea masculină și înțelegerea superioară.

Din nou Mino își îngustă ochii de parcă s-ar fi uitat la soare. Apoi, prefăcându-se brusc a nu avea nici o legătură cu cei doi, plecă pășind apăsător, cu o spontaneitate vizibilă și voios, cu coada dreaptă și lăbuțele albe, fermecătoare.

— Acum o s-o găsească din nou pe *la belle sauvage*⁶³ și o va întreține cu înțelepciunea lui superioară, râse Birkin.

Ursula îl privi pe bărbatul care stătea în grădină cu părul în vânt, cu ochii zâmbind ironic, și izbucni:

⁶² Pisicuță (ital.).

⁶³ Frumoasa sălbatică (fr.).

— Ah, asumarea asta a superiorității masculine mă deranjează tare mult! Și e o minciună gogonată! Nu i-ar păsa nimănui dacă ar fi cât de cât justificată.

— Pisicii ăsteia sălbatică nu-i pasă, spuse Birkin. Ea consideră că e justificat.

— Da? izbucni Ursula. Asta să le-o spui altora!

— Da, dacă vrei.

— Este exact aceeași situație cu Gerald Crich și iapa lui — o dorință de a chinui pe cineva — un adevărat *Wille zur Macht*⁶⁴, atât de primitiv și de meschin.

— Sunt de acord că *Wille zur Macht* e un lucru meschin și primitiv. Dar în ceea ce-l privește pe Mino, e vorba de dorința de a o aduce pe pisica asta într-o stare de pur echilibru, la o relație transcendentă și supusă cu un singur mascul. Fără el, vezi tu, eu nu e decât o pisică vagaboandă, o ființă haotică și pufoasă, aflată în voia sorții. E vorba de o *volonté de pouvoir*⁶⁵, dacă vrei, voința de a fi în stare de ceva, dacă-l luăm pe *pouvoir* ca verb.

— Ah! Sofisticării! E vorba de vechiul Adam!⁶⁶

— A, da! Adam a ținut-o pe Eva în paradisul indestructibil, atâta timp cât a fost singură, numai cu el, ca pe o stea aflată în orbita lui.

— Da! Da! strigă Ursula, arătând cu degetul spre el. Așa e — ca o stea în orbita lui. Un satelit — un satelit al lui Marte — asta trebuia să fie menirea ei. Gata! Gata! Te-ai dat singur de gol! Ai zis-o! Singur te-ai dat de gol!

El ședea zâmbind frustrat, amuzat, iritat, admirativ și plin de iubire. Ea era așa de rapidă, așa de înflăcărată, ca un foc întet, așa de răzbunătoare și plină de sensibilitate, oricând putând deveni periculoasă și gata să se aprindă.

— Încă n-am spus tot, răspunse el, dacă-mi dai ocazia să vorbesc.

⁶⁴ Dorința de putere (germ.). *Der Wille zur Macht* (1887) a fost scrisă de filosoful german Friedrich Nietzsche (1844-1900).

⁶⁵ Dorința de putere (fr.).

⁶⁶ „O, Doamne Atotmilostiv, fă ca vechiul Adam din acest copil să fie astfel îngropat” (din *Cartea de Rugăciuni*).

— Nu, nu! strigă ea. N-am să te las să vorbești. Ai spus-o, un satelit, nu mai ai cum să dai înapoi. Ai zis-o!

— Acum n-ai să mai crezi că n-am spus-o, răspunse el. Nici n-am insinuat, arătat și nici n-am menționat vreun satelit, precum nici n-am vrut să aduc vorba de vreunul.

— Tu, *prevaricator*⁶⁷, strigă ea, profund indignată.

— Ceaiul e gata, domnule, zise proprietăreasa din pragul ușii. Amândoi se uitară la ea, la fel cum se priviseră cele două pisici mai devreme.

— Mulțumesc, doamnă Daykin.

O tăcere întreruptă se așternu peste amândoi, ca un moment de cumpănă.

— Vino să servești ceaiul, spuse el.

— Da, mi-ar face plăcere, răspunse ea, adunându-se.

Ședeau unul în fața celuilalt la masa pentru servit ceaiul.

— N-am spus și nici n-am insinuat că ar fi vorba despre un satelit. Am vrut să spun două stele unice, egale, aflate într-o relație echilibrată.

— Te-ai dat singur de gol, ți-ai dezvăluit în întregime micul dumitale joc, strigă ea, începând deodată să mănânce.

El își dădu seama că afirmațiile sale nu vor mai fi luate în considerare, așa că începu să toarne ceaiul.

— Ce de *bunătăți*! strigă ea.

— Pune-ți singură zahăr, spuse el.

Birkin îi întinse ceașca. Avea numai lucruri drăguțe, cești și farfurioare care erau așa de aspectuoase, pictate cu un mov sclipitor și verde, de asemenea mai avea cupe frumoase, tăvi din sticlă și linguri așezate pe o față de masă țesută cu un gri deschis, negru și purpuriu. Totul era desăvârșit și rafinat. Dar Ursula își dădea seama că aici fusese mâna Hermionei.

— Ai lucruri așa de frumoase! spuse ea, aproape mândră.

— Îmi plac. Îmi face o adevărată plăcere să folosesc lucruri care sunt atrăgătoare prin ele însele — lucruri plăcute. Iar doamna Daykin e amabilă. Crede că totul e minunat, ca să-mi facă mie plăcere.

⁶⁷ Prefăcutule (lat.).

— Chiar așa, zise Ursula, proprietăresele sunt de preferat soțiilor, în ziua de azi. Cu siguranță sunt mult mai *atente*. Atmosfera de aici e mult mai frumoasă și completă decât dacă ai fi fost însurat.

— Dar gândește-te la golul interior, râse el.

— Ba nu, spuse ea. Sunt invidioasă pe bărbații care au proprietărese ideale și locuințe atât de frumoase. Nu mai au ce să-și mai dorească.

— În ceea ce privește întreținerea casei, sper că nu. E ceva dezgustător când vezi pe cineva care se însoară pentru asta.

— Totuși, zise Ursula, un bărbat nu prea are nevoie de o femeie în ziua de azi, nu?

— Dacă te referi la rutina de zi cu zi, poate așa e — în afară de a împărți patul și de a-i face copii. Dar, de fapt, aceleași nevoi au existat dintotdeauna. Problema e că nimeni nu se deranjează să le considere importante.

— Cât de importante? spuse ea.

— Cred cu tărie, spuse el, că lumea este unită doar datorită legăturii mistice, armoniei ideale dintre oameni — e vorba de o relație strânsă. Și legătura cea mai apropiată care se creează este cea dintre bărbat și femeie.

— Dar asta e o idee veche de când lumea, spuse Ursula. De ce-ar fi iubirea o legătură? Nu, eu n-am nici una.

— Dacă te îndrepti spre vest, zise el, nu te mai interesează nordul, estul sau sudul. Dacă recunoști că există o armonie, elimini orice posibilitate ca haosul să existe.

— Dar iubirea înseamnă libertate, afirmă ea.

— Să lăsăm ipocrizia, replică el. Dragostea e o destinație care le exclude pe toate celelalte. E o libertate în *doi*, dacă vrei.

— Nu, zise ea, iubirea include totul.

— Astea-s ipocrizii sentimentale, răspunse el. Îți dorești starea de haos, asta-i tot. E vorba de un nihilism suprem, e o chestie care presupune libertate prin iubire, libertate care înseamnă iubire și iubire care înseamnă libertate. De fapt, dacă ajungi la o armonie perfectă, ea este irevocabilă și nu e niciodată pură atâta timp cât e irevocabilă. Atunci când devine

irrevocabilă, nu cunoaște decât un singur drum, ca acela al unui omstru.

— Ha! strigă ea cu amărăciune. E vorba de vechea moralitate care nu mai are ce căuta aici.

— Nu, spuse el, e legea creației. Este un legământ. Trebuie să-ți iei un angajament față de celălalt pentru totdeauna. Dar asta nu înseamnă că *eul* tău este exclus — ci îl menții într-un echilibru mistic și integru — așa cum o stea se află în echilibru cu altă stea.

— N-am încredere în dumneata când aduci vorba de stele, spuse ea. Dacă ai fi cinstit, n-ar fi nevoie să exagerezi cu explicațiile.

— Atunci, n-ai decât să nu mă crezi, spuse el, supărat. E suficient că am eu încredere în mine.

— Aici faci altă greșeală, replică ea. Nu *ai* încredere în dumneata. Nici dumneata nu crezi în întregime tot ce spui. De fapt nu-ți dorești această legătură, altfel n-ai mai vorbi așa de mult despre ea, ci ai face ceva să se realizeze.

Câteva momente el tăcu, nelămurit, tensionat:

— Cum?

— Pur și simplu iubind, replică ea sfidător.

Rămase nemișcat un moment, supărat, după care spuse:

— Îți spun sincer, nu cred în iubire la modul ăsta. Crede-mă, dumneata îți dorești să alimentezi egoismul dumitale cu iubire care să te servească. Iubirea e un act de servilism pentru dumneata, ca și pentru toți ceilalți. Urăsc lucrul ăsta.

— Ba nu, strigă ea, dându-și capul pe spate ca o cobră, cu ochii scânteind. E un act de mândrie — îmi doresc să mă mândresc cu asta.

— Să te mândrești și să te supui, să te lauzi și să fii ascultătoare, te cunosc eu, replică el, sec. Mândră și ascultătoare, sau supusă mândriei tale — te cunosc eu și cunosc și conceptul dumitale de iubire. Este un veșnic tic-tac, un dans al contrastelor.

— Ești sigur? îl ironiză ea, răutăcioasă. Ești sigur că știi cum iubesc?

— Da, răspunse el.

— Ești așa de sigur pe dumneata! spuse ea. Cum poate cineva care e așa de sigur de sine să aibă dreptate? Asta-mi demonstrează că nu ai dreptate.

El tăcu, supărat și plictisit.

Vorbiseră și-și confruntaseră ideile atât de mult încât obosiseră.

— Povestește-mi despre dumneata și familia dumitale, spuse el.

Iar ea începu să-i povestească despre familia Brangwen, despre mama ei, despre Skrebenski, primul ei iubit, și despre experiențele care urmaseră⁶⁸. El stătea nemișcat, urmărind-o în timp ce vorbea. Părea că ascultă, plin de respect. Chipul ei era frumos și luminat de un aer confuz pe măsură ce-i povestea toate lucrurile care o răniseră sau o uimiseră profund. El părea să-și încălzească și să-și aline sufletul la lumina plăcută a firii ei. „Ce bine-ar fi dacă ar putea să renunțe la ea însăși cu adevărat”, gândi el în sinea lui, cu o insistență pasională, dar fără prea mari speranțe. Totuși inima-i fu cuprinsă de un surâs curios și nefiresc.

— Cu toții am suferit atât de mult, vorbi el ironic.

Ea se uită în sus spre el și chipul îi fu străbătut de o străfulgerare de bucurie sălbatică, iar în ochi i se aprinse un licăr auriu, ciudat.

— Da, nu-i așa? strigă ea, slobozind un sunet înalt. E aproape absurd, nu?

— Foarte absurd, spuse el. Suferința mă plictisește cel mai mult.

— Și pe mine.

Îi fu aproape teamă de aerul de nesăbuiță batjocoritoare care i se citea pe chipul minunat. Iată o femeie care ar fi mers până în pânzele albe, indiferent de consecințe. Dar el n-avea încredere în ea, îi era teamă de o femeie capabilă de atâta dăruire de sine, de caracterul ei hotărât, periculos de distructiv. Dar totuși chicotea în sinea lui.

Ea se îndreptă spre el și-i puse mâna pe umăr, privind în jos

⁶⁸ Referire la romanul lui Lawrence *Curcubeul* (1915). Pentru Skrebenski, vezi nota din capitolul „Pe Continent”.

apre el cu ochii ciudați, din care răzbătea o lumină aurie, de altfel foarte tandri, dar dincolo de care se ascundea o privire curioasă, diabolică.

— Spune-mi că mă iubești, spune-mi că sunt „iubirea ta”, îl imploră ea.

El o privi în ochi și înțelese. Chipul lui strălucea de o înțelegere sarcastică.

— Te iubesc destul de mult, spuse el sec. Dar îmi doresc cu totul altceva.

— Dar de ce? De ce? insistă ea, aplecându-și chipul ei năunat și luminos către el. De ce nu e îndeajuns?

— Pentru că ne poate fi mai bine decât atât, zise el, punându-și brațele în jurul ei.

— Ba nu, nu se poate, spuse ea cu o voce puternică, voluptuoasă, ca și cum ar fi cedat. Nu putem decât să ne iubim. Spune-mi „iubirea mea”, spune-mi.

Își puse brațele în jurul gâtului lui, iar el o cuprinse și o sărută delicat, murmurând cu o voce abia perceptibilă, plină de iubire, de ironie și de supunere:

— Da, iubirea mea — da, iubirea mea, fie ca dragostea să fie suficientă atunci. Te iubesc — te iubesc. Restul mă plictisește.

— Da, murmură ea, cuibărindu-se dulce și strângându-se la pieptul lui.

CAPITOLUL XIV

PETRECERE PE APĂ

ÎN FIECARE AN DOMNUL CRICH dădea o petrecere mai mult sau mai puțin publică la lac. Existau un vaporeș și câteva bărci pe Willey Water, iar oaspeții puteau servi ceaiul fie sub umbrarul care era așezat în apropierea casei, sau puteau să stea la picnic la umbra nukului uriaș de lângă hangarul de bărci, în apropierea lacului. În acest an, era invitat și personalul școlii elementare, împreună cu principalii șefi ai firmei. Lui Gerald și mai tinerilor

membri ai familiei Crich nu prea le păsa de această petrecere, dar acum devenise o tradiție, iar tatăl se bucura, întrucât era singura ocazie când putea să invite câțiva oameni din zonă să petreacă împreună cu el. Și asta, pentru că-i făcea plăcere să le ofere câte o distracție oamenilor din subordinea lui și celor mai săraci decât el. Însă copiii săi preferau compania celor care erau la fel de bogați ca și ei. Urau umilința celor inferiori lor, recunoștința sau stângăcia lor.

Totuși, erau dispuși să participe la petrecere, așa cum făcuseră întotdeauna, aproape de când erau copii și cu atât mai mult acum, când se simțeau cumva vinovați și nu doreau să-l supere pe tatăl lor, care avea o sănătate șubredă. Drept urmare, Laura se pregătise cu mare voieșie să facă pe gazda în locul mamei ei, iar Gerald își luă sarcina să se ocupe de distracțiile acvatice.

Birkin îi scrisese Ursulei și-i spusese că o așteaptă la petrecere, iar Gudrun, deși disprețuia compania familiei Crich, îi va însoți totuși pe mama și tatăl ei dacă vremea va fi frumoasă.

Ziua se anunța senină și însorită, iar vântul mai adia din când în când. Ambele surori purtau rochii din crep alb și pălării moi din pai. Gudrun mai avea și o eșarfă în culori strălucitoare — negru, roz, galben — legată nu prea strâns în jurul taliei, purta ciorapi din mătase roz, iar pe borul pălăriei erau ornamente de culoare neagră, roz și galbenă, care îl lăsau puțin în jos. Pe braț avea o pelerină din mătase galbenă, care o făcea să arate remarcabil, precum o pictură dintr-o galerie de artă. Înfățișarea ei era o încercare dureroasă pentru tatăl ei, care spuse supărat:

— Nu crezi că ai putea foarte bine să te costumezi în pocnitoare de Crăciun și să ne lași pe toți în pace?

Dar Gudrun arăta frumoasă și strălucitoare și-și purta hainele într-o manieră ostentativă. Când oamenii se uitau fix la ea și chicoteau în urma ei, ea îi spunea cu glas tare Ursulei:

— *Regarde, regarde ces gens-là! Ne sont-ils pas des hiboux incroyables*⁶⁹?

⁶⁹ Privește, privește-i pe acești oameni! Nu sunt niște adevărate bufnițe? (fr.)

Și rostind cuvintele acestea în franceză, privea peste umăr la grupul de oameni care chicotea.

— Nu, zău, e imposibil, replica Ursula clar.

Și astfel cele două fete se descotoroseau de dușmanii din jur. Dar tatăl lor devenea din ce în ce mai furios.

Ursula era îmbrăcată într-un alb imaculat, cu excepția pălăriei care era roz și fără bor, a pantofilor de un roșu închis și a jachetei portocalii. Astfel îmbrăcate, se îndreptau către Shortlands, cu tatăl și mama lor mergând în frunte.

Râdeau de mama lor care, îmbrăcată într-o rochie de vară cu dungi negre și purpurii și purtând o pălărie din pai purpurie, mergea înainte cu mai multă sfială și agitație caracteristice unei fete tinere decât simțiseră fiicele ei vreodată, așa cum pășea timidă la brațul soțului ei care, ca de obicei, arăta destul de șifonat în costumul său cel mai bun, de parcă ar fi fost capul unei familii tinere care ținea copilul în timp ce soția lui se îmbrăca.

— Uită-te la cuplul tânăr din față, spuse Gudrun calmă.

Ursula se uită la tatăl și mama ei și brusc începu să râdă necontrolat. Cele două fete ședeau în drum și râdeau până începură să le dea lacrimile când văzură cuplul timid, de modă veche, pe care-l formau părinții lor care mergeau înainte.

— Rădem în hohote de tine, mamă, strigă Ursula în urma părinților ei, nemaiputându-se abține.

Doamna Brangwen se întoarse cu o expresie ușor mirată, exasperată.

— A, nu zău! spuse ea. Aș vrea să știu ce-o fi așa amuzant în legătură cu mine?

Nu-și dădea seama că ar putea exista ceva în neregulă în legătură cu înfățișarea ei. Era calmă, perfect stăpână pe sine, arboră o ușoară indiferență față de orice atitudine critică, de parcă n-ar fi avut cum să aibă vreo legătură cu așa ceva. Hainele ei erau întotdeauna destul de ciudate și mai tot timpul neîngrijite, dar totuși le purta cu o perfectă ușurință și satisfacție. Indiferent de hainele pe care le purta, atâta vreme cât era îngrijită totul era în regulă, nimeni nu putea face vreun comentariu; era atât de aristocrată din instinct.

— Arăți așa de maiestuoasă, ca o baroneasă de provincie! spuse Ursula, râzând cu o ușoară delicatețe de aerul naiv și nedumerit al mamei ei.

— *Întocmai* ca o baroneasă de provincie! se amestecă și Gudrun.

În acel moment, mama lor deveni conștientă de aerul ei de semeție naturală, ceea ce le făcu pe fete să chicotească din nou.

— Duceți-vă acasă, neghioabelor, nu faceți altceva decât să râdeți ca două neghioabe! strigă tatăl, vizibil iritat.

— M-m-mamă! zise Ursula plină de dispreț și bătându-și joc de supărarea lui.

Luminițe aurii sclipeau în ochii tatălui și se aplecă înainte, mânios peste puțină.

— Nu fii atât de prostănac încât să le dai atenție acestor două netoate⁷⁰, spuse doamna Brangwen, întorcându-se cu spatele.

— Mai vedem noi dacă o să merg alături de aceste două obrâznicături care nu fac altceva decât să chicotească și să strige în gura mare, strigă el răzbunător.

Fetele ședeau nemișcate pe cărarea care trecea pe lângă un gard viu, râzând de furia tatălui lor, fără să se poată abține.

— În cazul ăsta, dacă le dai atenție ești la fel de prostănac ca și ele, spuse doamna Brangwen, care se înfuriase și ea, acum că tatăl lor era mânios.

— Vin niște oameni, tată, strigă Ursula, avertizându-l pe un ton batjocoritor.

El se uită repede în jur și i se alătură soției lui, mergând țepăn, plin de mânie. Fetele îi urmară, leșinând de râs.

După ce au trecut oamenii, Brangwen strigă cu o voce puternică, prostească:

— Mă întorc acasă dacă mai continuați. Să mă ia naiba dacă am să mă fac de râs așa, în văzul lumii.

Își ieșise de-a dreptul din fire. Auzindu-i vocea înfundată, răzbunătoare, fetele încetară deodată să mai râdă, iar în suflet li se cuibări disprețul. Urau cuvintele pe care le folosisc, „în văzul

⁷⁰ În original *gabies* (idiot), în dialect.

lunii". Ce le păsa lor de lume? Dar Gudrun părea mai conciliantă.

— Dar noi nu râdeam ca să te supărăm, strigă ea cu o blândețe nelalocul ei, ceea ce-i făcu pe părinți să se simtă jenați. Râdeam pentru că vă iubim.

— O s-o luăm noi înainte, dacă se supără așa de ușor, spuse Ursula, supărată.

Și în această formație ajunseră la Willey Water. Lacul era netulburat și frumos, cu pajiști însozite care coborau pe o parte și pădurea deasă și întunecoasă coborând abrupt pe altă parte. Micul vapor se îndepărta de la mal, zbârnâind cu zgomotul lui caracteristic, aglomerat de oameni și fluturându-și zburările. Lângă hangarul de bărci era un grup de oameni îmbrăcați în culori vesele, abia vizibili la distanță. Iar pe drum unii oameni ședeau de-a lungul gardului viu, privind la petrecerea din depărtare, invidioși, precum niște suflete care nu erau primite în paradis.

— Doamne! exclamă Gudrun, *sotto voce*, privind adunarea de invitați, privește câtă lume, poftim dacă-ți place! Imaginează-te în mijlocul lor, draga mea!

Groaza plină de teamă pe care o resimțea Gudrun la vederea unei mulțimi de oameni o deconcertă pe Ursula.

— Arată cam groaznic! spuse ea, impacientată.

— Imaginează-ți cam ce fel de oameni sunt — închipuie-ți! spuse Gudrun, continuând pe același ton deconcertat, supus, dar continuă să înainteze hotărâtă.

— Bănuiesc că putem să stăm departe de ei, spuse Ursula, nerăbdătoare.

— Am încurcat-o dacă nu putem, spuse Gudrun.

Teama și ura ei violentă, ironică o puneau pe Ursula la grea încercare.

— Nu e nevoie să rămânem, zise ea.

— Cu siguranță că n-am să stau nici cinci minute printre oamenii aceia, spuse Gudrun.

Se apropiară mai mult, până când văzură că se aflau și polițiști la porți.

— Mai e și poliție ca să te țină înăuntru, spuse Gudrun. Pe onoarea mea că-i frumos.

— Mai bine i-am căuta pe tata și mama, zise Ursula, impacientată.

— Mama e perfect capabilă să se descurce cu o asemenea ceremonie, spuse Gudrun cu un oarecare dispreț.

Dar Ursula știa că tatăl ei se simțea jenat, furios și deloc încântat, așadar nici ea nu era deloc în apele ei. Așteptară afară, în fața porților, până când sosiră părinții lor. Bărbatul înalt, slab, cu haine mototolite, se simțea nelalocul lui și iritat ca un băiețel, acum că se afla atât de aproape de îndeplinirea acestei obligații sociale. Nu se simțea deloc ca un gentleman, nu avea nici un fel de sentiment, în afară de o exasperare profundă.

Ursula îl însoți, le dădură biletele polițistului și intrară pe poartă, toți patru pe rând. Bărbatul înalt, aprins la față, cu tenul arămiu închis și sprâncenele încruntate de enervare, femeia, sigură pe ea, cu un aspect sănătos, perfect stăpână pe sine, deși părul îi cădea într-o parte, apoi Gudrun, cu ochii rotunzi, întunecați și ațintiți, cu chipul ei plin, moale, impasibil, aproape morocănos, astfel încât aveai impresia că se încăpățâna s-o ia la fugă înapoi chiar și când mergea înainte, iar la urmă venea Ursula, cu acea expresie ciudată, strălucitoare și nedumerită întipărită pe chip pe care o afișa întotdeauna când se afla într-o situație falsă.

Birkin fu îngerul bun. Veni zâmbind către ele, cu grația sa afectată, de om de lume, care, cumva, niciodată nu părea să fie chiar cea mai potrivită atitudine. Dar își scoase pălăria și le zâmbi, un zâmbet care nu era deloc fals, așa încât Brangwen strigă din toată inima, ușurat:

— Bună ziua! Te simți mai bine, nu-i așa?

— Da, mă simt mai bine. Bună ziua, doamnă Brangwen. Le cunosc pe Gudrun și pe Ursula foarte bine.

Ochii lui fură cuprinși de un zâmbet de o căldură firească. Se comporta tandru și măgulitor cu femeile, mai ales cu cele care nu erau tinere.

— Da, spuse doamna Brangwen, rece, dar totuși mulțumită. Le-am auzit vorbind despre dumneata destul de des.

Birkin râse. Gudrun își feri privirea, simțind că nu i se acorda importanță. Oamenii ședea împrejur adunați în grupuri, câteva femei stăteau la umbra nukului, cu ceștile de ceai în mână, iar un chelner în frac mergea agitat de colo-colo; niște fete se prosteau cu umbreluțele lor de soare, câțiva tineri, care tocmai se întorseseră de pe lac, unde vâlsiseră, ședea turcește pe iarbă, fără haină, cu mânecile suflecate așa cum fac bărbații, iar mâinile se odihneau pe pantalonii din flanel alb; cravatele lor viu colorate fluturau în vânt în timp ce râdeau și încercau să fie spirituali cu domnișoarele.

„Mă întreb de ce oare n-au bunul-simț să-și pună haina pe ei și să nu mai fie atât de intimi, ca înfățișare vorbind”, gândi Gudrun posacă.

Nu putea să-i sufere pe tinerii de rând, cu părul lins pe spate și ușurința cu care legau prietenii.

Apăru și Hermione Roddice, într-o rochie frumoasă cu dantelă albă, târând după ea un șal enorm din mătase, brodat cu flori mari, iar pe cap o pălărie simplă, enormă. Arăta șocant, uimitor, aproape macabru, așa înaltă cum era, cu franjurii șalului ei enorm, de culoare crem, cu o broderie viu colorată, târându-se pe jos, în urma ei, cu părul des acoperindu-i ochii, cu chipul ciudat, prelung și palid și cu florile brodate, strălucitoare în jurul ei.

— Nu-i așa că arată *ciudat*? le auzi Gudrun pe niște fete șoptind în spatele ei.

Îi venea să le omoare.

— Bună ziua! spuse Hermione pe un ton cântat, apropiindu-se foarte amabilă și uitându-se îndelung la tatăl și mama lui Gudrun.

Era un moment de încercare, de-a dreptul exasperant pentru Gudrun. Hermione părea atât de tare afectată de superioritatea ei socială încât putea să se apropie de oameni și să îi cunoască din pură curiozitate, de parcă ar fi fost piese dintr-o expoziție. Și Gudrun obișnuia să facă același lucru. Dar nu-i plăcea când cineva se purta așa cu ea.

Hermione, remarcabilă și foarte deosebită față de familia Brangwen, îi conduse spre locul în care Laura Crich își primea oaspeții.

— Dânsa e doamna Brangwen, spuse Hermione, iar Laura, care purta o rochie din pânză scrobită cu broderie, îi dădu mâna și-i spuse că e încântată să o vadă.

Apoi apăru Gerald, îmbrăcat în alb, cu o bluză sport cu negru și maro, arătând chipeș. Și el fu prezentat părinților fetelor Brangwen, după care el se adresă imediat doamnei Brangwen ca unei doamne, iar domnului Brangwen, ca și cum *n-ar* fi fost un domn. Acest lucru reieșea clar din comportarea lui. Trebuia să dea mâna cu stânga, pentru că se rănise la dreapta și o ținea bandajată în buzunarul hainei. Gudrun era foarte mulțumită că nimeni nu-l întrebă ce pățise la mână.

Vaporașul cu aburi se apropia de mal, pufăind, răsunând de muzică, iar oamenii strigau voioși de pe punte. Gerald se duse să se ocupe de debarcarea lor, timp în care Birkin îi aducea ceaiul doamnei Brangwen; domnul Brangwen se alăturase grupului de la școala elementară și pe când Hermione lua loc alături de mama lor, fetele se îndreptară spre debarcader să vadă vaporașul.

Acesta pufăi și suieră vesel, apoi zbaturile încetară să se mai miște, frânghiile fură aruncate pe mal și, plutind ușor, se apropie de debarcader cu o mică hurducătură. Imediat pasagerii se înghesuiră agitați ca să vină la mal.

— Așteptați un minut, așteptați un minut, porunci Gerald ascuțit.

Trebuiau să aștepte până când vaporul era prins cu frânghiile și mica pasarelă era așezată. Apoi se înghesuiră să ajungă la mal, vociferând de parcă s-ar fi întors din America.

— O, e așa de frumos! strigară fetele. E chiar minunat!

Chelnerii de pe vas dădură fuga până la debarcader cu coșurile, iar căpitanul rămase lenevind pe micul pod. După ce-i văzu pe toți în siguranță, Gerald se îndreptă către Gudrun și Ursula.

— Nu vreți să vă îmbarcați la următoarea excursie și să luați ceaiul pe vas? le întrebă el.

— Nu, mulțumim, spuse Gudrun, rece.

— Nu-ți place apa?

— Apa? Ba da, îmi place foarte mult.

El o privi, cu ochi iscoditori.

— Nu ți-ar plăcea să vii la o plimbare cu vapoarașul?

Ezită să-i răspundă; dar după un timp îi spuse rar:

— Nu, spuse ea, nu pot să spun că mi-ar plăcea.

Se înroșise în obraji și părea supărată.

— *Un peu trop de monde*⁷¹, spuse Ursula, explicându-i.

— Cum? *Trop de monde*! râse el scurt. Da, sunt destul de mulți.

Gudrun se întoarse spre el strălucitoare.

— Ai călătorit vreodată de la Westminster Bridge până la Richmond cu unul dintre vapoarele de pe Tamisa? îl întrebă ea.

— Nu, zise el. Nu pot să spun că da.

— Ei bine, e una dintre cele mai *neplăcute* experiențe pe care le-am avut.

Vorbea repede și agitat, iar obraji i se îmbujoraseră.

— N-aveam unde să stăm jos, pur și simplu nu erau locuri; un bărbat deasupra noastră a cântat tot drumul *Legănat în leagănul adâncurilor*⁷²; era orb și avea o flașnetă mică, una dintr-acelea portabile, și cerea bani. Așa că-ți poți imagina cum a fost; de dedesubt veneau tot timpul un miros de mâncare și aburi de aer cald de la mașinile încinse, pline de ulei. Călătoria a durat ore în șir, nu se mai termina și vreme de multe mile, fără exagerare, niște băieți îngrozitori alergau o dată cu noi pe mal, prin noroiul ăla îngrozitor al Tamisei, înfundându-se în el *până la brâu* — aveau pantalonii suflecați și intrau până la mijloc în noroiul ăla de nedescris din Tamisa, cu chipurile întoarse în permanență către noi; arătau ca niște stârvuri oribile și țipau tot timpul: „*Aci, domnule, aci, domnule, aci, domnule!*”. Arătau exact ca niște mortăciuni dezgustătoare, de-a dreptul obscene; iar tații de pe vas râdeau când băieții se cufundau pur și simplu în noroiul ăla îngrozitor și le mai aruncau din când în când câte juma' de

⁷¹ Cam prea mulți oameni (fr.).

⁷² Cântec scris în 1832 pe versurile semnate de Emma Hart Willard (1787-1870) și muzica lui Joseph P. Knight (1812-1887).

penny. Și dacă ați fi văzut expresia încordată de pe chipurile acelor băieți și felul în care se aruncau în noroi atunci când mai primeau câte un ban — vă spun cinstit că nici un vultur sau șacal n-ar fi îndrăznit să se apropie de ei, atât erau de sălbatici. Nu m-aș mai urca *niciodată* pe un vaporeș — *niciodată*.

Gerald o urmări tot timpul cât vorbise, iar ochii îi sclipeau cu o ușoară curiozitate. Nu-l preocupa atât de mult ce spusese, ci ea însăși era cea care-i trezea interesul și-l răscolea ca o înțepătură mică și usturătoare.

— Bineînțeles, spuse el, civilizația, ajunsă la maturitate, trebuie să aibă și ea paraziții ei.

— De ce? strigă Ursula. Eu n-am paraziți.

— Și nu e vorba de asta, ci de *calitatea* întregului tot — tații care râdeau și li se părea totul amuzant și aruncau cu jumătate de penny, iar mamele își dezgoleau genunchii mici și grași și mâncau, mâncau tot timpul — răspunse Gudrun.

— Da, spuse Ursula. Băieții nu erau într-atât niște paraziți, ci oamenii înșiși, ei erau paraziții și întregul lor comportament, cum se spune.

Gerald râse.

— Ce mai contează? N-o să veniți la plimbare cu vaporeșul. Gudrun se înroși imediat la această dojană.

Urmărea câteva momente de tăcere. Gerald, ca un străjer, îi urmărea din priviri pe cei care urcau pe vaporeș. Era foarte chipeș și reținut, dar aerul de vigilență soldățească era destul de enervant.

— Atunci, vreți să serviți ceaiul aici sau lângă casă, unde este și un cort pe peluză? întrebă el.

— N-am putea să găsim o barcă și să ieșim în larg? îl întrebă Ursula, care întotdeauna se pripea.

— În larg? zâmbi Gerald.

— Vezi dumneata, spuse Gudrun, jenată de nepolitețea fățișă a Ursulei, nu cunoaștem oamenii de aici, suntem aproape *complet* străine de locurile de aici.

— A, pot să vă fac imediat cunoștință cu câțiva, spuse el, degajat.

Gudrun îl privi, ca să vadă dacă o spusese cu rea intenție. Apoi îi zâmbi.

— A, spuse ea, știi ce vrem să spunem. Nu putem să mergem să explorăm malul de acolo?

Și arătă spre un crâng aflat pe un dâmb pe marginea pajiștii, lângă mal, la jumătatea drumului spre lac.

— Arată minunat. Am putea chiar să ne scăldăm. Nu-i așa că arată superb în lumina asta? Zău, parc-ar fi una dintre splendorile Nilului — exact așa cum îți imaginezi Nilul.

Gerald zâmbi de entuziasmul ei nefiresc pentru locul acela îndepărtat.

— Ești sigură că e destul de departe? o întrebă el ironic, adăugând imediat: Da, v-ați putea duce acolo, dac-am face rost de-o barcă. Se pare că sunt toate în larg.

Privi în jurul lacului și numără bărcile care vâsleau.

— Cât de minunat ar fi! strigă Ursula melancolică.

— Deci nu vreți ceai? spuse el.

— O, spuse Gudrun, am putea să bem doar o ceașcă și apoi să plecăm.

Gerald își trecu privirea de la una la alta, zâmbind. Cumva se simțea jignit, dar se comportă ca un cavaler.

— Te descurci să manevrezi barca bine? întrebă el.

— Da, replică Gudrun, rece, destul de bine.

— O, da, spuse Ursula. Amândouă ne pricepem să vâslim ca niște păianjeni de apă.

— Adevărat? Eu am o canoe mică, ușoară, cu care n-am ieșit în larg de teamă să nu se înecă careva. Credeți că v-ați descurca în ea?

— O, perfect, spuse Gudrun.

— Ce înger! exclamă Ursula.

— Dar, vă rog, *de dragul meu*, nu cumva să faceți vreun accident — pentru că eu sunt responsabil de ceea ce se întâmplă pe apă.

— Sigur, se conformă Gudrun.

— În afară de asta, amândouă înotăm foarte bine, zise Ursula.

— Păi, atunci, am să pun să vi se aranjeze un coș cu cele necesare pentru ceai și puteți să faceți un picnic singure — căci cam asta ar fi ideea, nu?

— Sună foarte bine! Cât de drăguț ar fi din partea dumitale dac-ai aranja așa! zise Gudrun cu căldură, iar obrajii i se îmbujorară din nou.

Simțea cum sângele i se înfierbântă în vene, datorită felului subtil în care apelase la el și-și arătase recunoștința.

— Unde-i Birkin? întrebă el, cu ochii sclipind. M-ar putea ajuta să o cobor pe apă.

— Dar ce-ți face mâna? Te mai doare? întrebă Gudrun, cu un glas stins, de parcă ar fi vrut să evite să fie prea intimă.

Asta era prima dată când se aducea vorba despre rana suferită. Felul ciudat în care ea se învârtea în jurul subiectului îl făcea să-și simtă venele vibrând cu o mângâiere nouă, abia perceptibilă. Își scoase mâna din buzunar. Era bandajată. Se uită la ea, apoi o băgă din nou în buzunar. Gudrun se înfioră la vederea mâinii bandajate, ca o labă.

— A, mă descurc cu o singură mână. Canoea e ușoară ca fulgul, spuse el. Uite-l pe Rupert! Rupert!

Birkin își abandonează îndatoririle sociale și se îndreptă către el.

— Ce ți s-a întâmplat? întrebă Ursula, care tânjea să-i pună întrebarea de o jumătate de oră încoace.

— La mână? întrebă Gerald. Am prins-o într-o mașinărie.

— Puah! exclamă Ursula. Și te-a durut tare?

— Da, spuse el. M-a durut atunci. Acum mă simt mai bine. Mi-a zdrobit degetele.

— O, strigă Ursula, de parc-ar fi durut-o. Urâsc oamenii care se rănesc. Parcă *m-ar dura* pe mine, zise ea și-și scutură mâna.

— Ce dorești? spuse Birkin.

Cei doi bărbați transportară barca maronie, zveltă, și o aduseră pe apă.

— Ești sigură că n-ai să pățești nimic? întrebă Gerald.

— Foarte sigură, spuse Gudrun. N-aș fi într-atât de netoată încât s-o iau dacă aș avea cea mai mică îndoială. Dar am avut și eu o canoe la Arundel⁷³ și te asigur că mă simt în siguranță.

⁷³ Oraș în Sussex, la zece mile est de Chichester. Castelul Arundel este lăcașul străvechi al conților de Arundel și al ducilor de Norfolk.

Zicând acestea, după ce-și dădu cuvântul ca un bărbat, Gudrun și Ursula intrară în ambarcațiunea fragilă și o îndepărtară ușor de la mal. Cei doi bărbați ședeau urmărindu-le. Gudrun vâslea. Știa că bărbații o urmăresc, iar asta îi încetinea mișcările și o făcea să pară stângace. Roșeața i se ridică în obraji ca un steag.

— Mulțumesc foarte mult, îi strigă ea, de pe apă, în timp ce barca luneca mai departe. E minunat — ca și cum aş sta pe o frunză.

El râse la această idee. Vocea ei era ascuțită și bizară, așa cum striga din depărtare. Gerald o urmărea cum vâslea mai departe. Avea un aer copilăros, plin de încredere și respect. O privi tot timpul vâslind, iar lui Gudrun i se păru o adevărată încântare să viseze cu ochii deschiși și să se imagineze femeia-copil care se agață de bărbatul ce ședea acolo pe chei, atât de chipeș și de impresionant în hainele lui albe și, mai mult decât atât, cel mai de seamă bărbat pe care-l știa până acum. Nu-l observa pe șovăitorul, nesemnificativul și jucăușul Birkin, care stătea lângă el. O singură siluetă îi reținea centrul atenției.

Barca luneca lin pe apă. Trecură pe lângă înotătorii ale căror corturi cu dungi se aflau între sălciile de la marginea pajiștii și înaintară de-a lungul malului, trecură de pajiștea care se unduia aurie în lumina după-amiezei deja târzii. Alte bărci se strecurau pe sub malul împădurit de vizavi și auzeau râsetele și vocile oamenilor. Dar Gudrun continuă să vâslească până la pâlcul de copaci care se încadrau perfect în peisaj, în lumina aurie.

Surorile găsiră un loc unde un pârâiaș se vărsa în râu, cu trestii, lăstare de salcie cu muguri roz și roșiatici și un mal nisipos alături. În acest loc îndreptară încet barca fragilă până la mal, și cele două fete își scoaseră pantofii și șosetele și, trecând prin apă, ajunseră pe iarbă. Undele mici de pe suprafața lacului erau curate și calde. Ridicară barca pe nisip și priviră în jur, pline de bucurie. Nu mai era nimeni la gura unui pârâiaș uitat de lume, iar pe dâmbul din spate se afla pâlcul de copaci.

— O să ne scăldăm doar un pic, spuse Ursula, după care o să luăm ceaiul.

Priviră în jur. Nimeni nu putea să le observe, sau să aibă timp să le vadă. În mai puțin de un minut Ursula își aruncă hainele și se cufundă goală în apă, înotând. Imediat i se alătură și Gudrun. Înotară în tăcere și într-o stare de extaz câteva minute, făcând un ocol în jurul gurii pârâiașului. Apoi se strecurară până la mal și alergară până în crâng, ca niște nimfe.

— Cât e de minunat să fii liber! spuse Ursula, alergând zglobie de colo-colo, printre copaci, goală, cu părul fluturând liber. Crângul era înconjurat de fagi uriași și semeți, ca un eșafodaj de trunchiuri și ramuri cenușii ca oțelul, pe ici pe colo pătați cu nuanțe de verde aprins, în timp ce în partea de nord era o perspectivă deschisă, sclipitoare până în zare, și puteai privi ca printr-o fereastră.

După ce se uscară, alergând și dansând, fetele se îmbrăcară iute și se așezară să ia ceaiul aromat. Ședeau în partea de nord a poienii, în lumina aurie a soarelui, cu fața la povârnișul dealului înverzit, singure în mica lor lume sălbatică. Ceaiul era fierbinte și parfumat, mai aveau și sandvișuri mici, delicioase, cu castraveți, icre negre și fursecuri.

— Ești fericită, Prune? întrebă Ursula încântată, privind-o pe sora ei.

— Ursula, sunt foarte fericită, răspunse Gudrun serioasă, privind soarele care apunea.

— Și eu.

Când erau împreună și făceau lucrurile care le plăceau, cele două surori se simțeau împlinite pe deplin în lumea lor perfectă. Și acesta era unul dintre momentele desăvârșite de libertate și bucurie, așa cum numai copiii le știu, când totul pare o aventură perfectă și binecuvântată.

După ce-au terminat ceaiul, cele două fete se așezară să lenevească, tăcute și senine. Apoi, Ursula, care avea o voce frumoasă și puternică, începu să cânte pentru sine, încet: „*Ännchen von Tharau*”⁷⁴. Gudrun asculta, în timp ce ședea sub

⁷⁴ Cântec popular german din secolul al XVII-lea, cu versuri scrise de Simon Dach (1605-1659) și muzica semnată de Friedrich Silcher (1789-1860).

copac, și o dorință teribilă îi cuprinse inima. Ursula părea așa de liniștită și de împăcată cu sine, așa cum stătea acolo, fără să realizeze ce se întâmpla în jurul ei, fredonându-și cântecul, puternică și de neclintit în centrul propriului ei univers. Iar Gudrun se simțea exclusă. Avusese tot timpul sentimentul dezolant și deprimant că se situa în afara vieții, ca o spectatoare, în timp ce Ursula lua parte la ea. Sentimentul propriei negații o tortura pe Gudrun și asta o făcea să-i atragă în permanentă atenția celeilalte asupra faptului că și ea există, să o facă să stabilească o legătură cu ea.

— Te superi dacă am să fac mișcări Dalcroze⁷⁵ pe melodia asta, Hurler? întrebă ea, cu o voce ciudată, înfundată, abia mișcându-și buzele.

— Ce-ai spus? întrebă Ursula, ridicându-și privirea surprinsă, dar liniștită.

— Vrei să cânti tu în timp ce eu fac mișcări Dalcroze? spuse Gudrun, deranjată că trebuia să repete.

Ursula se gândi un moment, adunându-și gândurile rătăcite.

— În timp ce faci ...? întrebă ea, vag.

— Mișcări Dalcroze, spuse Gudrun, trecând prin chinurile propriei conștiințe, chiar și din cauza surorii ei.

— O, Dalcroze! N-am reținut numele. Chiar te rog. Aș vrea să te văd, zise Ursula, surprinsă, cu un entuziasm vivace, ca de copil. Ce să cânt?

— Cântă ce dorești, iar eu am să mă adaptez ritmului.

Dar Ursula n-avea nici cea mai mică inspirație ce anume să cânte. Totuși, începu brusc, pe un ton amuzant, enervant:

— „Dragostea mea — e de viță nobilă”⁷⁶...

Gudrun, care arăta de parcă mâinile și picioarele îi fuseseră legate cu niște lanțuri invizibile, începu să danseze încet, în manieră euritmă, vibrând și palpitând ritmic din picioare,

⁷⁵ Profesor de muzică și compozitor elvețian, Émile Jaques-Dalcroze (1865-1950) a fondat prima școală de instruire euritmă în 1910.

⁷⁶ Refrenul cântecului *Iubita mea e o doamnă de viță nobilă* (1896); cuvintele și muzica sunt semnate de compozitorul Barney Fagan, care a compus în anii 1890.

făcând gesturi încete și constante din mâini și brațe; când deschidea brațele larg, când le ridica deasupra capului, ba le deschidea ușor și-și ridica chipul, iar în tot acest timp picioarele ei țineau ritmul cântecului, de parcă ar fi fost o incantație ciudată, iar silueta ei albă, extaziată, se plimba de colo-colo sub impulsul unei rapsodii bizare, de parcă ar fi fost purtată pe aripile unui descântec, cutremurată de un fior ciudat. Ursula ședea pe iarbă, cântând cât o ținea gura, iar ochii erau surâzători de parcă ar fi considerat totul o glumă imensă, dar o lumină aurie îi învăluia privirea în timp ce prindea din zbor unele dintre mișcările inconștiente care făceau parte din ritualul de gesturi complexe ale siluetei albe a surorii ei, care se unduia, vibra și plutea, parcă prinsă de ritmul pur, frenetic și nepăsător, și o voință puternică, asemenea unei influențe hipnotice, puse stăpânire pe ea.

„Iubita mea e de viță nobilă — ea e-e-este mai degrabă oacheșă decât negricioasă”, răsuna cântecul ironic, amuzant al Ursulei, iar Gudrun se avântă mai năvalnic, mai repede să danseze, bătând din picioare ca și cum ar fi încercat să rupă niște lanțuri, aruncându-și mâinile în aer și bătând din picioare din nou, avântându-se cu chipul ridicat și gâtul plin, frumos, cu ochii pe jumătate închiși, fără să vadă nimic. Soarele roșiatic era aproape de asfințit și cobora linia orizontului, iar pe cer plutea luna subțire și palidă.

Ursula era adânc absorbită de cântec, când, deodată, Gudrun se opri și zise cu blândețe, dar ironic:

— Ursula!

— Da, zise Ursula, deschizând ochii și ieșind din transă.

Gudrun ședea nemișcată și arăta cu degetul spre marginea poienii, cu un zâmbet ironic pe chip.

— Puah! strigă Ursula, speriată subit, sărind în picioare.

— Nu-i nici un pericol, răsună vocea sarcastică a lui Gudrun.

Undeva, în stânga, se afla o cireadă mică de vite Highland, viu colorate în lumina amurgului, cu coarneau conturate pe cer, adulmecând aerul cu boturile, curioase, să vadă ce se întâmpla.

Ochii străluceau din spatele părului încâlcit, iar nările golașe erau pline de umbre.

— Sunt pașnice? Întrebă Ursula, cuprinsă de teamă.

Gudrun, căreia de obicei îi era teamă de vite, acum scutură din cap cu o mișcare bizară, pe jumătate plină de îndoială, pe jumătate sarcastică, cu un zâmbet abia schițat în colțul gurii.

— Nu-i așa că arată minunat, Ursula? zise Gudrun, pe o voce înaltă, stridentă, asemănătoare cu țipătul unui pescăruș.

— Minunate, spuse Ursula, fremătând. Dar n-o să pățim nimic?

Din nou Gudrun o privi pe sora ei cu un zâmbet enigmatic și scutură din cap.

— Sunt sigură că n-or să ne facă nimic, spuse ea, de parcă trebuia să se convingă singură și, în același timp, de parcă ar fi avut încredere că în ea exista vreo putere secretă și trebuia să o scoată la iveală. Stai jos și cântă, strigă ea pe tonul ei înalt, strident.

— Mi-e frică, zise Ursula, pe o voce patetică, urmărind din priviri grupul de cornute masive și scunde care ședeau proțăpite acolo și priveau cu ochii lor întunecați și răi printre firele de păr încâlcite.

Cu toate astea, Ursula se așeză la loc, luându-și poziția inițială.

— Nu ne fac nici un rău, zise Gudrun pe un ton înalt. Cântă ceva, nu trebuie decât să cânti ceva.

Era clar că era mânată de o pasiune ciudată să danseze în fața cornutelor frumoase și masive.

Ursula începu să cante, cu o voce falsă, tremurată:

— „E un drum lung pân' la Tipperary”⁷⁷...

Vocea ei răsuna plină de îngrijorare. Totuși Gudrun, cu brațele întinse și chipul ridicat, porni într-un dans ciudat și trepidant către cornute, unduindu-și corpul către ele ca vrăjită, picioarele parcă erau cuprinse de o ușoară frenezie și de senzații

⁷⁷ Scris în 1912, a fost unul dintre cele mai celebre cântece din timpul Primului Război Mondial. Harry J. Williams (1874-1924) a scris versurile și Jack Judge (1878-1938) a semnat muzica.

inconștiente, iar brațele, încheieturile și mâinile ei se întindeau și se înălțau, se ridicau și cădeau, se ridicau și cădeau din nou, cu sânii ridicați și tremurânzi către vite, cu gâtul dezgolit ca și cum ar fi fost cuprinsă de un extaz voluptuos, se îndrepta înspre ele. Pe măsură ce venea pe nesimțite mai aproape, ca o siluetă albă ciudată, purtată de propria stare hipnotică și plutind în mod bizar către vitele care așteptau și-și fereau capetele cu o mișcare bruscă, acestea o urmăreau tot timpul de parcă ar fi fost hipnotizate, cu coarnele golașe profilate în lumina clară, în timp ce silueta albă a femeii se îndrepta spre ele dansând convulsiv, ușor și hipnotic. Le simțea prezența chiar acum în fața ei, era ca și cum mâinile ei ar fi primit un impuls electric din piepturile lor. În curând avea să le atingă, pur și simplu să le atingă. O cuprinsese un fior groaznic de teamă și de plăcere. În tot acest timp Ursula, fermecată, își continuă cântecul strident, subțire și lipsit de importanță, care străpungea seara ce se lăsa ca un descântec.

Gudrun auzea vitele care respirau din greu, pline de o teamă de nestăpânit și de fascinație. O, erau curajoase micuțele cornute, boii aceștia sălbatici scoțieni, cu părul mare. Deodată, unul dintre ei fornăi din nări, își înfundă capul și se dădu înapoi.

— Hu-u-u! Hi-i-i! se auzi deodată un strigăt puternic de la marginea desișului.

Vitele se împrăștiară și se traseră înapoi cu o mișcare spontană, alergară în susul dealului, cu părul mișos fluturându-le ca pâlpăirile focului. Gudrun rămase locului, de una singură pe iarbă, iar Ursula se ridică în picioare.

Gerald și Birkin veniseră să le caute, iar Gerald strigase ca să sperie vitele.

— Ce vrea să însemne asta? strigă el, pe un ton ascuțit, surprins și supărat.

— De ce ai venit? slobozi Gudrun un strigăt strident, plin de mânie.

— Ce vrea să însemne asta? repetă Gerald, mecanic.

— Un dans euritmîc, răsă Ursula, cu o voce tremurată.

Gudrun rămase rece, privindu-i cu ochii ei mari, întunecați, plini de nemulțumire, oprindu-se câteva momente. Apoi urcă

dealul și se duse după cornutele care se adunaseră într-un pâlc micuț, ca fermecate, puțin mai sus.

— Unde te duci? strigă Gerald după ea.

Și începu să meargă după ea până sus, la marginea dealului. Soarele apusese în spatele dealului, iar umbrele se așterneau pe pământ, deasupra, cerul era plin de o lumină mișcătoare.

— Săracă muzică pentru un dans, i se adresă Birkin Ursulei, stând în fața ei cu un zâmbet sarcastic fluturându-i pe chip.

Și în secunda următoare începu să cânte încet pentru el și să danseze un step grotesc în fața ei, cu membrele și corpul bălăbănindu-se, cu chipul sclipind palid, ceea ce era o trăsătură constantă, în timp ce ținea un ritm rapid, cadențat și caraghios din picioare, iar corpul părea să se bălângăne și să-i tremure ca o umbră.

— Cred că am înnebunit cu toții, spuse ea, râzând, dar destul de înspăimântată.

— Ce păcat că nu suntem mai nebuni, răspunse el, în timp ce continua să danseze, zgâlțâindu-se.

Apoi, deodată, se aplecă spre ea și-i sărută degetele ușor, lipindu-și obrazul de al ei și privind-o în ochi cu o grimasă abia vizibilă. Ea se dădu înapoi, supărată.

— Te-ai supărat? o întreabă el ironic, devenind brusc complet tăcut și rezervat ca mai înainte. Credeam că-ți place genul ușor fantastic.

— Dar nu așa, spuse ea, derutată și buimăcită, aproape supărată.

Totuși, undeva, înlăuntrul ei, era fascinată de trupul lui deșucheat, vibrant, complet absorbit de propria cădere și legănare și de chipul lui palid, demonic și zâmbitor. În ciuda acestui fapt, cu un gest mecanic, se închise în ea și-l dezaproba. Părea aproape o obscenitate la acest bărbat care de regulă vorbea atât de serios.

— De ce nu așa? o ironiză el.

Și imediat se cufundă iar în dansul acela incredibil de rapid și dezlănat, privind-o răutăcios. Mișcându-se în ritmul dansului nebunesc și static, el se apropie ceva mai mult până ce fu lângă

ea, cu o sclipire incredibil de ironică și sarcastică pe chip, și ar fi sărutat-o din nou dacă ea nu s-ar fi dat înapoi.

— Nu, te rog! strigă ea, plină de teamă.

— De ce nu, doar ești Cordelia⁷⁸, zise el batjocoritor.

Ea se simți afectată, ca și cum asta ar fi fost o insultă. Știa că el asta și voise și era buimăcită.

— Iar dumneata, zise ea drept răspuns, de ce trebuie să-ți ții sufletul, atât de înspăimântător de plin, pe limbă?

— Ca să-l pot scuipa mai ușor, zise el, satisfăcut de propriul răspuns.

Gerald Crich, cu chipul redus la o expresie de hotărâre, urcă dealul cu pași repezi, chiar în urma lui Gudrun. Vitele ședeau cu boturile apropiate una de alta pe muchea dealului, urmărind scena de mai jos, privindu-i pe bărbații în alb care mișunau în jurul siluetelor albe ale femeilor, urmărind-o în special pe Gudrun, care înainta încet către ei. Ea stătu pe loc un moment, uitându-se înapoi la Gerald și apoi la vite.

Apoi, cu o mișcare bruscă, își ridică brațele și alergă de-a dreptul către taurii cu coarnele lungi, cu mișcări tremurătoare, neregulate, oprindu-se o clipă să se uite la ei, apoi își ridică mâinile și țâșnea înainte, așa încât boii încetară să mai scurme pământul și se dădură înapoi, fornăind speriați, ridicându-și capetele din pământ și fugind, galopând în lumina slabă până ce abia se mai vedeau în zare și tot nu se opreau.

Gudrun rămase cu privirea ațintită după ei, cu un chip sfidător, aproape ca o mască.

— De ce vrei să-i zăpăcești? întrebă Gerald, venind spre ea.

Ea nu-l băgă în seamă, ci doar își întoarse fața de la el.

— E periculos, să știi, insistă el. Sunt răi când se întorc.

— Când se întorc unde? Ca să fugă poate? vorbi ea în batjocură, tare.

— Nu, spuse el, se întorc împotriva ta.

— Împotriva mea? continuă ea pe același ton.

⁷⁸ Cea mai mică fiică a regelui Lear din tragedia cu același nume a lui Shakespeare (jucată în 1606), care îl înfurie pe tatăl ei refuzând să cuantifice sau să declare public iubirea ce i-o poartă.

Gerald nu mai înțelegea nimic.

— În orice caz, ieri au atacat mortal una dintre vacile fermierului, spuse el.

— Ce-mi pasă mie? zise ea.

— Mie mi-a păsat, totuși, răspunse el, din moment ce sunt vitele mele.

— Cum adică sunt ale dumitale? Doar nu le-ai înghițit! Dă-mi una acum, spuse ea, întinzând mâna.

— Știi unde sunt, zise el, arătând dincolo de deal. Dacă vrei, pot să-ți trimit una mai târziu.

Ea-i aruncă o privire de nepătruns.

— Crezi că mi-e frică de dumneata și de vitele dumitale? îl întreabă ea.

Ochii lui se îngustară periculos. Avea un zâmbet slab, dominator pe chip.

— De ce-aș crede asta? întreabă el.

În tot acest timp ea-l privea cu ochii ei mijiți, întunecați și dilatați. Se aplecă, își roti mâna și-i trase o lovitură în față cu dosul mâinii.

— Uite de-asta, spuse ea.

Simți în suflet o dorință de nestăvilire să fie extrem de brutală cu el. Își uită teama și repulsia care-i umpleau mintea. Voia să se comporte exact așa, nu mai avea de gând să-i fie frică.

El se dădu înapoi când primi lovitura grea peste față. Deveni groaznic de palid și o flacără amenințătoare îi întunecă ochii. Câteva momente nu putu să vorbească, plămânii parcă-i fuseseră umpluți cu sânge, iar inima stătea să-i explodeze sub șuvoiul de sentimente imposibil de controlat. Se simțea ca și cum un rezervor de mânie profundă explodase înlăuntrul lui și-l inundase.

— Dumneata ai dat prima lovitură, spuse el, în cele din urmă, chinându-se să vorbească, cu o voce așa de înceată și joasă încât ea parcă o auzea ca prin vis, fără să treacă prin aer.

— Și am să lovesc ultima, replică ea fără să vrea, sigură pe ea. El tăcu și nu o contrazise.

Ea ședea neglijent, cu privirea ațintită în depărtare. În străfundul conștiinței ei, întrebarea se ivi mecanic: „De ce te porți în maniera asta *imposibilă* și ridicolă?” Dar era posomorâtă, așa că întrebarea rămase nerostită. N-o putea înlătura din subconștient, așa că rămase netulburată.

Gerald, foarte palid, o urmărea din priviri îndeaproape. Ochii îi erau luminați de un licăr de hotărâre, de preocupare și strălucire. Ea se întoarse brusc spre el.

— Din cauza dumitale mă comport așa, să știi, spuse ea, aproape insinuant.

— Din cauza mea? Cum așa? spuse el.

Dar ea îi întoarse spatele și se îndreptă către lac. Jos, pe suprafața apei, lampioanele se aprindeau pe rând, iar niște umbre palide de lumină fierbinte pluteau în înserarea care se lăsa treptat. Întunericul se așternuse pe pământ, încet, ca un strat de smalt, deasupra era un cer palid, de culoarea primulei, iar lacul era alb ca laptele într-o parte. Departe, înspre debarcader, luminițe infime, colorate, se înșirau în amurg. Vaporașul era luminat. Peste tot în jur, se așterneau umbrele copacilor.

Gerald, alb ca o fantomă în hainele lui albe de vară, mergea în urma ei pe culmea despădurită, acoperită de iarbă. Gudrun îl așteptă să se apropie. Apoi își întinse mâna încet și-l atinse, spunând domol:

— Nu fi supărat pe mine!

O flacăra îl cuprinse, făcându-l să uite de sine. Totuși se bâlbâi:

— Nu sunt supărat pe dumneata. Sunt îndrăgostit de dumneata.

Rațiunea îl părăsise; se străduia să se controleze, cu un gest mecanic care să-l salveze. Ea râse cu un hohot cristalin, ironic, totuși extrem de mângâietor.

— E și asta un fel de a zice, spuse ea.

Starea de leșin groaznic, neîndurător, senzația că-și va pierde controlul, erau prea mult pentru el. O apucă de braț cu singura lui mână, într-o strânsoare de fier.

— Atunci totul e în regulă, nu? spuse el, oprind-o în loc.

Ea-i privi chipul cu ochi ficși, hotărâți, iar sângele îi îngheță în vene.

— Da, e în regulă, spuse ea domol, de parcă ar fi fost hipnotizată, iar vocea ei era ascuțită ca a unei vrăjitoare.

El mergea lângă ea, un trup rătăcitor, inconștient. Dar pe măsură ce înainta își mai revenea puțin. Suferea teribil. Își ucisese fratele când erau copii și asta-l exilase din rândul lumii, era un Cain.

I-au găsit pe Birkin și pe Ursula stând împreună lângă bărci, vorbind și râzând. Birkin o tachina pe Ursula.

— Simți mirosul mlaștinii ăsteia mici? o întreabă el, adulmecând aerul.

Era foarte sensibil la mirosuri și le descifra repede.

— E destul de plăcut, spunea ea.

— Ba nu, răspunse el, e alarmant.

— De ce-i alarmant? râse ea.

— Pentru că bolborosește întruna, ca un râu al întunericului, spuse el, care dă naștere la nuferi, șerpi și *ignis fatuus*⁷⁹ și se rostogolește tot timpul înainte. Asta nu luăm noi în considerare — faptul că se rostogolește înainte.

— Ce se rostogolește?

— Celălalt râu, râul întunecat. Întotdeauna avem în vedere râul argintiu al vieții, care curge mai departe și îndreaptă lumea către strălucire, tot timpul către rai, vărsându-se într-o mare strălucitoare și eternă, un paradis înșesat de îngeri. Dar celălalt, el este adevărata noastră realitate.

— Care celălalt? Nu mai văd altul, zise Ursula.

— Este realitatea cotidiană, spuse el, râul întunecat al decompunerii. Vezi tu, el curge în noi așa cum și celălalt curge — râul întunecat al putreziciunii. Iar florile noastre cresc din asta, Afroditele⁸⁰ noastre născute din apa mării, toate florile noastre albe și fluorescente de o perfecțiune uimitoare, întreaga realitate, din ziua de azi.

⁷⁹ Flacăra nebunului (lat.).

⁸⁰ Echivalentă a zeiței romane Venus, Afrodita era zeița greacă a frumuseții, iubirii și fertilității. Într-o versiune a legendei ea se naște din spuma mării și ajunge la țărmul insulei Paphos din Cipru.

— Vrei să spui că Afrodita e de fapt o întrupare a morții? Întrebă Ursula.

— Vreau să spun că e misterul înfloririi procesului morții, da, răspunse el. Când fluxul creației sintetice încetează, ne regăsim în procesul invers, sângele creației distructive. Afrodita s-a născut din primul spasm al descompunerii universale — și apoi șerpilor, lebedele și florile de lotus — florile mlaștinilor — și Gudrun și Gerald — născuți în procesul creației distructive.

— Și tu și eu? Întrebă ea.

— Probabil, răspunse el. În mare parte, cu siguranță. Dacă suntem asta *in toto*, nu știu încă.

— Vrei să spui că suntem flori ale descompunerii — *fleurs du mal*⁸¹? Eu nu mă simt așa, protestă ea.

El rămase tăcut o vreme.

— Dar nu cred că suntem așa *pe de-a-ntregul*, răspunse el. Unii oameni reprezintă florile pure ale putreziciunii întunecate — nuferii. Dar ar trebui să mai existe și trandafiri calzi și înflăcărați. Heraclit spune că „sufletul uscat e cel mai bun”⁸². Știi prea bine ce înseamnă asta. Dumneata știi?

— Nu sunt sigură, replică Ursula. Dar dacă toți oamenii sunt flori ale descompunerii — în cazul în care sunt cât de cât flori — ce mai contează?

— Nu mai contează deloc — și în același timp contează enorm. Descompunerea înaintază, așa cum și construcția face la fel, spuse el. E un proces progresiv, iar rezultatul final e un nimic universal, sfârșitul lumii, dacă vrei. Dar de ce oare nu e sfârșitul lumii la fel de bun ca începutul?

⁸¹ Florile răului (fr.). Poetul simbolist francez Charles Pierre Baudelaire (1821-1867) și-a publicat în 1857 colecția de poezii *Les Fleurs du Mal*, care a avut un mare impact asupra publicului și a provocat un scandal considerabil.

⁸² Traducerea completă: „sufletul uscat e cel mai înțelept și mai bun”, frază care apare în lucrarea lui John Burnett *Early Greek Philosophy* (1908), pag. 152, carte care a avut o mare influență asupra lui Lawrence. Herakleitos (mai cunoscut drept Heraclit) a fost un filosof grec care susținea că toate lucrurile se află într-o curgere continuă; a trăit între 540-475 î.Hr.

— Cred că nu e, spuse Ursula, destul de supărată.

— Ba da, în cele din urmă, spuse el. Presupune un nou ciclu al creației — dar nu pentru noi. Dacă se apropie sfârșitul, atunci noi aparținem acestui sfârșit — *fleurs du mal*, poți s-o iei și așa. Dacă suntem flori ale răului, nu mai suntem trandafirii fericirii, iată ce voiam să spun.

— Dar eu cred că sunt, zise Ursula. Cred că sunt un trandafir al fericirii.

— Artificial? o întrebă el ironic.

— Nu, natural, spuse ea, jignită.

— Dacă noi suntem sfârșitul, atunci nu putem fi începutul, zise el.

— Ba da, suntem. Începutul provine din sfârșit.

— După sfârșit, nu din sfârșit. Vine după noi și nu din noi.

— Ești un diavol, să știi, sincer, zise ea. Vrei să ne distrugi speranța. Vrei să fim cu toții niște stârvuri.

— Ba nu, spuse el. Nu vreau decât să știm ceea ce suntem.

— Ha! strigă ea, mânioasă. Nu vrei decât să cunoaștem moartea.

— Ai absolută dreptate, spuse Gerald cu o voce blândă, intrupată din amurgul care se lăsa.

Birkin se ridică. Gerald și Gudrun se apropiară și începură cu toții să fumeze în momentele de liniște care se lăsară. Birkin le aprinse țigările, pe rând. Chibritul pâlpâi în lumina scăzută a înserării și toți fumau liniștiți la malul apei. Lacul era minuscul, iar lumina scădea din ce în ce, în mijlocul uscatului învăluit de întuneric. Atmosfera din jur devenise diafană, iar în aer plutea sunetul ireal al banjourilor, sau o muzică asemănătoare.

În timp ce razele de lumină aurie de deasupra se stinseră, luna deveni și mai strălucitoare, părând că zâmbește în timpul propriei ascensiuni. Pădurea înnegurată de pe malul de vizavi se topi în umbra care învălui totul. Și în mijlocul acestei umbre atotstăpânitoare, se distingeau luminițe împrăștiate. În josul lacului, în depărtare, pâlpâiau raze palide de culoare, ca niște sclipiri ale unui foc aproape stins, verzi, roșii și aurii. Muzica se

auzi ca o răbufnire în momentul în care vporaşul, tot luminat, se avântă în negura atotstăpânitoare, scoţând în evidenţă contururile şterse, iar muzica răbufnea în acorduri surde.

Totul era luminat. Pe ici, pe colo, aproape de suprafaţa palidă a apei, la capătul îndepărtat al lacului, unde întinderea apei se aşternea lăptoasă sub ultimele răsfrângeri albicioase ale cerului şi unde umbrele încă nu stăpâneau, pluteau sclipirile solitare, slabe ale felinarelor agăţate de bărci nevăzute. Se auzi un plescăit de vâsle şi o barcă trecu din lumina palidă în întunecimea care învăluia pădurea, iar felinarele ei păreau să strălucească mai tare, atârând în minunate globuri roşiatice. Şi din nou, în lac pluteau reflexe arămii, umbrite, în jurul bărcii. Pretutindeni, aceste flăcări tăcute, roşiatice, dansau aproape de suprafaţa apei şi apăreau la cele mai mici şi abia vizibile reflexii.

Birkin aduse lampioanele din barca mai mare şi cele patru siluete albe, învăluite de umbre, se adunară împrejur să le aprindă. Ursula îl ţinea pe primul, iar Birkin coborî flăcăriua din căuşul roşiat, strălucitor al mâinii până ajunsese în adâncimea felinarului. Se aprinse şi se dădură cu toţii înapoi ca să privească luna mare şi albastră de lumină care atârna din mâna Ursulei, aruncând o scânteiere ciudată pe chipul ei. Pălpâia, aşa că Birkin veni şi se aplecă peste izvorul de lumină. Chipul lui strălucea fantomatic, atât de inconştient şi parcă având ceva demonic. Ursula, minusculă şi învăluită în umbră, se întrezărea aplecându-se deasupra lui.

— E foarte bine, spuse el pe un ton blând.

Ursula ridică felinarul. Avea un stol de berze care zburau pe un cer turcoaz, luminat, peste pământul întunecat.

— E frumos, spuse ea.

— Minunat, zise ca un ecou Gudrun, care voia să ţină şi ea unul şi să-l ridice în toată frumuseţea sa.

— Aprinde-mi şi mie unul, spuse ea.

Gerald şedea lângă ea, incapabil să o ajute. Birkin aprinse felinarul pe care ea-l ţinea în sus. Inima-i bătea de nerăbdare să vadă cât de frumos va fi. Era un roşu-gălbui, cu flori înalte şi drepte desfăcându-se misterios din frunzele întunecate şi

ridicându-și capetele către lumina trandafirie a zilei, în timp ce fluturii zburau în jurul lor, în lumina pură și clară.

Gudrun scoase un mic strigăt de entuziasm, ca și cum ar fi fost străbătută de un sentiment de plăcere.

— Vai, cât e de frumos, cât e de frumos!

Sufletul ei era într-adevăr pătruns de frumusețe, era cu totul transpusă. Gerald se aplecă spre ea, înspre locul luminat, ca și cum ar fi vrut să vadă mai bine. Veni aproape de ea și ședea atingând-o, privind împreună cu ea globul strălucitor trandafiriiu. Iar ea-și întoarse chipul către al lui, care lucea ușor în lumina felinarului, și ședeau împreună într-o uniune luminoasă, aproape unul de celălalt, înconjurați de lumină, fără ca altceva în jur să mai existe.

Birkin își întoarse privirea și se duse să-i aprindă Ursulei cel de-al doilea felinar. Avea un fund de mare de un arămiu palid, cu crabi negri și alge care se mișcau unduios pe sub apa transparentă, și care deasupra căpăta o nuanță roșiatică aprinsă.

— Ai cerul deasupra pământului și apele dedesubt, îi spuse Birkin.

— Orice în afară de pământul însuși, râse ea, urmărindu-i mâinile vii care se strângeau în jurul luminii să nu se stingă.

— Mor de nerăbdare să văd care este cel de-al doilea felinar, strigă Gudrun, pe o voce vibrantă, destul de stridentă, care părea să-i îndepărteze pe ceilalți din preajma ei.

Birkin merse și-l aprinse. Avea o culoare albastră închisă, minunată, cu partea de jos roșie, iar pe ea o sepie mare plutea în valurile albe, diafane. Fața sepiei te privea direct chiar din centrul luminii, fix și distant.

— Cât e de oribil! exclamă Gudrun, cu o voce plină de groază. Gerald, care ședea lângă ea, scoase un râs înăbușit.

— Dar nu-i așa că e într-adevăr groaznic? zise ea, panicată. El râse din nou și spuse:

— Fă schimb cu Ursula, să ți-l dea pe cel cu crabi. Gudrun tăcu câteva momente.

— Ursula, zise ea, ai putea suporta să ai lucrul acesta îngrozitor?

— Culoarele sunt *minunate*, spuse Ursula.

— Și eu cred la fel, răspunse Gudrun. Dar ai putea *suporta* să-l vezi atârnat de barca ta? Nu vrei să-l distrugi *imediat*?

— A, nu, zise Ursula. Nu vreau să-l distrug.

— Păi, atunci, te deranjează dacă îl ții tu în locul celui cu crabii? Ești sigură că nu te superi?

— Gudrun înaintă ca să facă schimb de felinare.

— Nu, răspunse Ursula, dând crabii și primind în schimb sepia.

Totuși, nu putea să nu se simtă nemulțumită de felul în care Gudrun și Gerald își arogau un drept asupra ei, o prioritate.

— Vino, o chemă Birkin. O să le agăț de bărci.

El și Ursula se îndreptau către barca cea mare.

— Presupun că n-ai de gând să mă lași aici, Rupert, spuse Gerald, înconjurat de umbra deasă a înserării.

— Nu vrei să stai cu Gudrun în canoe? îl întrebă Birkin. O să fie mai interesant.

Urmă un moment de pauză. Birkin și Ursula ședeau minusculi, cu felinarele atârinate, lângă marginea apei. Totul era o himeră.

— E totul în regulă? i se adresă Gudrun.

— Îmi convine de minune, spuse el. Dar dumneata cum o să te descurci cu vâslitul? Nu vād de ce ar trebui să mă cari și pe mine.

— De ce nu? zise ea. Pot să te duc la fel de bine cum pot s-o duc și pe Ursula.

După tonul ei își dădea seama că voia să stea cu ea în barcă, doar pentru ea și se simțea cumva recunoascătoare că-l avea sub controlul ei. El cedă cu o supunere bizară, asemenea unui șoc electric.

Ea-i dădu felinarele, moment în care se duse să aranjeze vâsla din capătul canoei. El se duse după ea și ședea cu felinarele bălăbănindu-se, iar lumina lor, căzând pe pantalonii din flanel alb, accentua întunericul din jur.

— Sărută-mă înainte să plecăm, se auzi vocea lui, venind încet din întunericul din jur.

Ea se opri, fiind pe moment surprinsă cu adevărat.

— Dar de ce? exclamă ea, vizibil surprinsă.

— De ce? repetă el, ironic.

Iar ea-l privi fix câteva clipe. Apoi se aplecă și-i dădu un sărut încet, apăsător și stăruitor. Apoi îi luă felinarele, pe când el rămase buimac din cauza focului intens care-i ardea în toate încheieturile.

Duseră canoa spre apă, Gudrun se așeză, iar Gerald împinse barca în larg.

— Ești sigur că nu te doare mâna când ai făcut asta? îl întrebă ea, grijulie. Pentru că aş fi putut să o fac și eu *foarte bine*.

— Nu mă doare, spuse el, pe un ton încet, blând, care-i mângâia ființa cu o nespusă frumusețe.

Ea-l urmărea așa cum ședea aproape de ea, chiar foarte aproape, la pupă, cu picioarele în direcția ei, atingându-le pe ale ei.

Iar ea vâslea încet, zăbovind, tânjind ca el să-i spună ceva frumos. Dar el tăcea.

— Îți place, nu? întrebă ea, cu o voce dulce, grijulie.

El râse scurt.

— Există o distanță între noi, îi spuse el, cu aceeași voce joasă, inconștientă, de parcă ceva dinlăuntrul ființei sale o forța să iasă afară.

Iar ea era conștientă, ca sub imperiul unei vrăji, de faptul că între ei se căsca o distanță, acolo în barcă. O cuprinse o senzație acută de plăcere și înțelegere.

— Dar sunt foarte aproape, spuse ea, gingaș și voioasă.

— Totuși așa de departe, zise el.

Din nou ea tăcu încântată, înainte să răspundă cu o voce melodioasă și înfiorată:

— Totuși nu putem schimba nimic, câtă vreme suntem pe apă.

Îl mângâia într-un fel subtil și straniu, acum că se afla cu totul sub controlul ei.

O duzină de bărci, sau chiar mai multe, își legănavu felinarele roșiatice sau albastrii pe lac, aproape de suprafața apei, de unde

se reflectau ca niște focuri. În depărtare, vaporul zumzăia, pufăia și bătea apa cu zbaturile sale care stropseau ușor, lăsând în urmă o salbă de lumini colorate și, din când în când, lumina slab întregul peisaj cu o explozie de artificii, torțe romane, mănunchiuri de stele și alte asemenea efecte simple, iluminând suprafața apei și dezvăluind bărcile care se strecurau scunde împrejur. Apoi întunericul maiestuos se lăsa din nou, felinarele și luminițele înșirate sclipeau slab, se auzea un zgomot înăbușit de vâsle și valuri de muzică.

Gudrun vâslea aproape imperceptibil. Gerald vedea, la o distanță nu prea mare în față, globurile de un albastru intens și trandafiriu ale lampioanelor Ursulei, clătinându-se ușor unul de altul pe măsură ce Birkin vâslea, aruncând sclipiri irizate, efemere în urma bărcii. Și el își dădea seama de luminile colorate delicat care se răspândeau blând în urma bărcii lor.

Gudrun se opri din vâslit și privi în jur. Canoea se ridica la cea mai mică unduire a apei. Genunchii albi ai lui Gerald erau foarte aproape de ea.

— Nu-i așa că-i foarte frumos? spuse ea încet, aproape cu venerație.

Îl privi în timp ce se dădea pe spate peste lumina ce venea din cristalul slab al felinarului. Îi vedea chipul, deși era doar o umbră desprinsă din ultimele sclipiri ale amurgului. Iar pieptul îi tresălta de pasiunea pe care o simțea pentru el, căci arăta așa de chipeș în încremenirea sa masculină, plină de mister. Silueta sa ferm conturată, cu linii delicate, emana un oarecare aer pur masculin, ca o salvare, iar prezența sa era desăvârșită și părea întruchiparea perfecțiunii care o făcea să vibreze de extaz, de emoția unei beatitudini pure. Îi plăcea să-l privească. Pe moment nu voia să-l atingă, să-i cunoască substratul profund și plăcut al trupului său plin de viață. Era pur și simplu intangibil, și totuși așa de aproape. Măinile ei zăceau pe vâsle ca într-un vis, nu voia decât să-l vadă, ca o umbră de cristal, să-i simtă prezența covârșitoare.

— Da, spuse el distrat. E foarte frumos.

Asculta sunetele vagi din apropiere, felul în care cădeau picăturile de apă de pe marginea vâslelor, zgomotul ușor al

lămpioanelor în spatele lui în timp ce se atingeau unul de altul, rochia umflată a lui Gudrun care foşnea din când în când, un zumzet străin care venea de pe mal. Mintea sa era aproape inertă, se simţea aproape transpus în altă lume, se lăsa în voia pasiunii şi se contopea cu lucrurile din jurul său. Întotdeauna îşi păstrase atenţia trează, fusese concentrat şi de neclintit în sine. Acum uitase de toate, în mod imperceptibil se contopea cu o fiinţă unică pe de-a-ntregul. Era ca un somn pur, perfect, primul său somn cu adevărat important din viaţă. Toată viaţa fusese atât de insistent, de atent. Dar acum putea să doarmă în pace şi să uite de tot şi toate.

— Ce zici, să vâslesc până la debarcader? întrebă Gudrun melancolică.

— Oriunde, răspunse el. Las-o să plutească.

— Atunci să-mi spui dacă ne ciocnim de ceva, replică ea, cu vocea aceea a ei înceată, ştearsă, de pură intimitate.

— Luminile or să ne arate, spuse el.

Aşa că pluteau aproape fără să se mişte, în tăcere. El îşi dorea tăcerea, pură şi întreagă. Ea era însă neliniştită, aşteptând un cuvânt, o vorbă de îmbărbătare.

— N-o să-ţi simtă nimeni lipsa? întrebă ea, nerăbădătoare să vorbească.

— Să-mi simtă lipsa? repetă el, ca un ecou. Nu! De ce?

— Mă întrebam dacă n-o să te caute cineva.

— De ce m-ar căuta? Apoi însă îşi aduse aminte că trebuie să fie manierat. Dar poate dumneata vrei să te întorci, spuse el, cu o voce schimbată.

— Nu, nu vreau să mă întorc, răspunse ea. Nu, te asigur că nu.

— Eşti sigură că asta vrei?

— Perfect sigură.

Şi din nou tăcură. Vaporaşul zumzăia şi pufăia, iar cineva cânta. Apoi, ca şi cum noaptea s-ar fi sfârşit, se auzi brusc un strigăt puternic, ţipete amestecate, care tulburau suprafaţa apei, şi zgomotul infernal al zbaturilor care se roteau invers, agitându-se violent.

Gerald se ridică, iar Gudrun îl privi temătoare.

— E cineva în apă, spuse el supărat și disperat, străduindu-se să vadă dincolo de întuneric. Poți să vâslești până acolo?

— Unde, până la vaporeș? întrebă Gudrun, cuprinsă de panică și nervozitate.

— Da.

— Să-mi spui dacă nu mă îndrept unde trebuie, zise ea, agitându-se febril.

— Mergi foarte bine, zise el, iar canoea se îndreptă repede înainte.

Țipetele și zgomotele continuară, răsunând teribil în întuneric, deasupra apei.

— Oare nu așa *trebuia* să se întâmple? întrebă Gudrun cu o ironie profundă, plină de nemulțumire.

Dar el nici nu auzea, iar ea întoarse capul și privi peste umăr ca să vadă încotro merge. Deasupra apei pe jumătate întunecate se răspândea o salbă încântătoare de lumini legănate, deci vaporeșul nu părea să fie prea departe, căci își balansa luminile în noaptea care se lăsa. Gudrun vâslea cât de tare putea, dar acum, că era vorba de o chestiune serioasă, părea nesigură și neîndemânatică atunci când lovea apa și îi era greu să vâslească repede. Se uită la chipul lui. Gerald stătea cu privirea ațintită în întuneric, foarte concentrat, alert, distant și impasibil. Gudrun își simțea inima cât un purice și simțea că moare. „Bineînțeles că nimeni nu s-a înecat”, își spuse ea. „Desigur că asta nu se va întâmpla. Ar fi prea extravagant și senzațional.” Dar inima i se împietrise din cauza chipului lui impersonal și dur. Părea că trebuia să fie prezent, în mod firesc, acolo unde se întâmpla vreo nenorocire; devenise din nou el însuși.

Apoi se auzi vocea unui copil, țipătul ascuțit și pătrunzător al unei fete:

— Di — Di — Di — Di — Oh, Di — Oh, Di — Oh, Di!

Gudrun simți că-i îngheață sângele în vene.

— E Diana, ea este sigur, mormăi Gerald. Maimușica asta mică trebuia să pună ea la cale niște șotii.

Și se uită din nou la vâsle, căci i se părea că barca nu înaintează destul de repede. Tensiunea asta nervoasă o făcea pe Gudrun și mai neîndemânatică la vâslit. Se străduia din răpuțeri. Totuși, vocile se mai auzeau chemând și răspunzând.

— Unde? Unde? Aici — așa-i locul. Care? Nu — Nu-u-u, fir-ar să fie! Aici, aici!

Bărcile se îndreptau repede din toate direcțiile către acel loc; felinarele colorate se vedeau clătinându-se aproape de suprafața lacului și dărele de lumină se legănau în urma lor, într-o mișcare rapidă și neregulată. Vaporul pufăi din nou dintr-un motiv neștiut. Barca lui Gudrun înainta repede, cu felinarele clătinându-se în spatele lui Gerald.

Și din nou se auzi vocea ascuțită și disperată a copilului, cu o notă de plâns și de nerăbdare:

— Di — Oh, Di — Oh, Di — Di!

Era un zgomot îngrozitor, care străpungea aerul obscur al înserării.

— Ar fi fost mai bine dacă erai în pat, Winnie, mormăi Gerald pentru sine.

Se aplecă, își desfăcu șireturile și-și scoase pantofii, după care își aruncă pălăria moale în fundul bărcii.

— Nu poți să sari în apă cu mâna rănită, zise Gudrun gâfâind, cu o voce joasă, plină de groază.

— Cum? N-o să mă doară.

Reuși să se debaraseze de haină și îi dădu drumul să cadă între picioare. Ședea cu capul descoperit, alb din cap până în picioare. Își pipăi cureaua. Se apropiau de vapurașul care ședea nemișcat și impunător deasupra lor, cu zecile de felinare ca niște puncte minuscule minunate, ce aruncau limbi de lumină sinuoase, de un roșu urât, verde și auriu pe luciul întunecat al apei, în umbra lui.

— O, trageți-o afară! O, Di, scumpo! Trageți-o afară! O, tată! O, tată! se tânguia vocea disperată a copilului.

Cineva se aruncase în apă cu un colac de salvare. Două bărci se apropiau vâslind, cu felinarele clătinându-se și cu luminile lor slabe, băjbâind să ajungă la locul indicat.

— Hei, voi de acolo — Rockley! — Hei, voi de acolo!

— Domnule Gerald, se auzi vocea îngrozită a căpitanului, domnișoara Diana a căzut în apă.

— S-a dus cineva după ea? întrebă Gerald pe o voce ascuțită.

— Tânărul doctor Brindell, domnule.

— Unde?

— Nu-i văd deloc, domnule. Toți îi căutam, dar nimic până acum.

Se lăsă o tăcere deplină pentru o clipă.

— Unde a căzut?

— Cred — cam pe acolo, pe unde se află barca, veni răspunsul nesigur, aceea cu lumini roșii și verzi.

— Vâslește până acolo, îi spuse Gerald încet lui Gudrun.

— Salveaz-o, Gerald, salveaz-o! striga vocea de copil, neliniștită.

El n-o băgă în seamă.

— Apleacă-te pe spate într-acolo, îi spuse Gerald lui Gudrun, pe când se ridica în picioare în barca fragilă, n-o să se întâmple nimic.

În clipa următoare își dădu drumul ușor drept în apă, ca un fir cu plumb. Gudrun se clătina violent în barcă, iar pe apa agitată tremurau lumini efemere. Își dădu seama de lumina palidă a lunii și de faptul că el dispăruse. Un sentiment teribil, de fatalitate îi cotropi toate celelalte simțăminte și gânduri. Așadar, el dispăruse și nu mai exista decât aceeași lume și o absență, aceea a lui. Noaptea părea imensă și pustie. Ici și colo se clătinau felinarele. Oamenii vorbeau cu o voce joasă în vapuraș și în bărci. O auzea pe Winifred tânguindu-se: „O, găsește-o, Gerald, găsește-o”, și pe cineva încercând să consoleze copilul. Gudrun vâslea fără țintă împrejur. Suprafața groaznică, imensă, rece, infinită a apei o îngrozea nespus. Oare Gerald nu se va mai întoarce? Simțea că trebuie să sară și ea în apă ca să cunoască și ea oroarea.

Tresări când auzi pe cineva spunând: „Iată-l!” Îi văzu mișcările în timp ce înota ca un șobolan de apă. Involuntar vâsli în direcția lui, dar el se afla aproape de altă barcă, una mai mare. Totuși, ea vâsli către el. Simțea nevoia să fie foarte aproape. Îl

văzu — arăta ca o focă. Arăta ca o focă, așa cum încerca să se agăte de marginea bărcii. Părul său blond, ud se lipise de capul lui rotund, iar fața părea că-i strălucește delicat. Îl auzea cum respiră greoi.

Apoi se cățără în barcă. O, și frumusețea liniilor spatelui său alb și ușor luminat în timp ce se agăța de marginea bărcii o făcea să-și dorească să moară, să moară pur și simplu. Frumusețea mușchilor săi slab luminați în timp ce cățara în barcă și a spatelui său rotunjit și moale, o, era prea mult pentru ea, era o imagine mult prea desăvârșită. O știa, iar asta îi fu fatal. Deznădejdea teribilă a sorții și a frumuseții, a unei asemenea frumuseți!

Pentru ea, el nu era un bărbat ci o încarnare, o măreață ipostază a vieții. Îl văzu ștergându-și apa de pe chip și uitându-se la bandajul mâinii și înțelese că totul era în zadar și că nu va trece niciodată dincolo de el, căci el era tot ceea ce putea fi mai aproape de perfecțiune în viață.

— Stinge felinarele, o să vedem mai bine, se auzi vocea lui brusc și mecanic, venind dintr-o lume masculină.

Ei nu prea-i venea să creadă că exista o lume a bărbaților. Se aplecă și stinse felinarele. Erau greu de stins. Nu mai era nici o lumină în jur, cu excepția punctelor multicolore de pe marginea vaporeșului. Noaptea de un albastru-cenușiu se lăsa încet peste împrejurimi, luna se înălțase și se mai vedeau umbrele câte unei bărci ici și colo.

Din nou se auzi un plescăit, iar Gerald plonjă în apă. Gudrun ședea acolo, cu inima cât un purice, înspăimântată de întinderea uriașă, uniformă a apei, atât de apăsătoare și fatală. Rămase singură să se uite la întinderea uniformă și amorfă de apă care se arăta sub ea. Nu era o singurătate de bun augur, ci o atmosferă tensionată, teribilă și rece. Ședea izolată pe această întindere a realității insidioase până când și ea va dispărea până la urmă sub ea.

Apoi își dădu seama, auzind niște voci agitate, că el se suise din nou într-o barcă. Stătea acolo, dorindu-și să ia legătura cu el. În acea stare de tensiune, își dorea să stabilească o legătură cu el,

peste suprafața invizibilă a apei. Dar inima ei era înconjurată de o singurătate de nesuportat, pe care nimic nu o putea străpunge.

— Trage vaporul la mal. N-are rost să-l ținem acolo. Pregătește frânghiile ca să-l tragem, veni vocea hotărâtă, metalică, ce se îngemăna cu sunetele din jur.

Vaporașul începu să bată apa treptat.

— Gerald! Gerald! se auzi vocea plângăreață și sălbatică a lui Winifred.

El nu răspunse. Vaporașul începu să plutească încet în cercuri patetice, stângace și se furișă pe nesimțite pe mal, cufundându-se în beznă. Plescăitul zburătorilor se auzea din ce în ce mai slab. Gudrun se clătină în barca ei ușoară și, cu o mișcare mecanică, scufundă vâslele ca să o echilibreze.

— Gudrun! strigă Ursula.

— Ursula!

Bărcile celor două surori se apropiară una de alta.

— Unde-i Gerald? întrebă Gudrun.

— E în apă din nou, spuse Ursula, tânguindu-se. Și știi că n-ar fi trebuit să faci asta, din moment ce are mâna rănită.

— De data asta am să-l duc acasă, spuse Birkin.

Bărcile se legănară din nou din cauza valurilor stârnite de vaporaș. Gudrun și Ursula ședeau cu privirea ațintită după Gerald.

— Uite-l! strigă Ursula, care avea privirea mai ageră.

Gerald nu stătuse mult în apă. Birkin îndreptă barca în direcția lui și Gudrun îl urmă. Gerald înota încet și se prinse de barcă cu mâna rănită. Mâna îi alunecă și el căzu înapoi în apă.

— De ce nu-l ajuți? strigă Ursula ascutit.

El se apropie din nou, iar Birkin se aplecă să-l ajute ca să urce în barcă. Gudrun îl urmă din nou pe Gerald care ieșea din apă, dar de data asta încet, greoi, bâjbâind, cu mișcări nesigure, stângace, ca ale unei amfibii. Luna își aruncă din nou lumina slabă asupra siluetei sale albe și ude, pe spatele încovoiat și pe coapsele rotunjite. Dar corpul său părea învins acum, se bălăbăni și căzu cu o mișcare stângace, înceată. Respira greoi, ca un animal în suferință. Se așeză moale și nemișcat în barcă, cu capul

rotund și orb ca al unei foci, și întreaga sa înfățișare avea ceva inuman și neștiut. Gudrun se cutremură în timp ce se ținea automat după barca lui. Birkin vâslea în tăcere către debarcader.

— Unde te duci? întrebă Gerald deodată, de parcă tocmai s-ar fi trezit.

— Acasă, zise Birkin.

— A, nu! spuse Gerald imperios. Nu putem să ne ducem acasă cât timp ei sunt în apă. Întoarce din nou. O să-i gălesc.

Femeile erau înfricoșate, vocea sa suna așa de imperios și amenințător, aproape nebunește, și nu puteai să i te împotrivești.

— Nu, spuse Birkin. Nu poți.

În glasul lui se simțea o hotărâre stranie, fluidă. Gerald tăcu în această confruntare de personalități. Părea gata să-l ucidă pe celălalt. Dar Birkin vâslea constant și drept, cu o voință inumană inevitabilă.

— De ce trebuie să te amesteci? îl întrebă Gerald, cu ură.

Birkin nu răspunse, ci vâslea către mal. Iar Gerald ședea tăcut, ca un animal redus la tăcere, suflând greu, cu dinții clănțănindu-i, cu brațele inerte, iar capul era asemănător cu al unei foci.

Ajunseră la debarcader, iar Gerald, ud, cu hainele lipite de corp, urcă cele câteva trepte. În capul lor ședea tatăl său, în întuneric.

— Tată! spuse el.

— Da, băiete? — Du-te acasă și scoate astea de pe tine.

— Nu-i putem salva, tată, zise Gerald.

— Mai e o speranță, băiete.

— Mă tem că nu. Nu se știe unde sunt. N-ai cum să-i găsești. Și mai e și un curent, al naibii de rece.

— Vom da drumul la apă, spuse tatăl. Tu du-te acasă și îngrijește-te. Vezi să fie îngrijit, Rupert, adăugă el pe un ton sec.

— Tată, îmi pare rău, îmi pare rău. Mă tem că e vina mea. Dar n-am ce face; am făcut tot ce-am putut până acum. Aș putea să mă mai duc în apă o dată, bineînțeles — dar nu prea mult — și fără prea mare folos.

Pășea desculț pe scândurile pontonului, apoi la un moment dat călcă pe ceva ascuțit.

— Bineînțeles, ești desculț, spuse Birkin.

— Pantofii lui sunt aici! strigă Gudrun de jos, vâslind repede să se apropie.

Gerald așteaptă până îi aduse pantofii și îi trase în picioare.

— Dacă mori odată și-odată, spuse el, atunci s-a terminat, s-a sfârșit. De ce să mai reînviu? E loc pentru mii de ființe sub apă.

— Doi sunt de-ajuns, murmură Gudrun.

Gerald își trase al doilea pantof. Tremura violent, iar maxilarul i se zgâlțâia în timp ce vorbea.

— Așa e, spuse el, poate. Dar e ciudat cât de mult loc pare să fie, e un întreg univers acolo dedesubt și mai e și rece ca naiba, ești la fel de neajutorat ca atunci când ți se taie capul. Abia putea să vorbească, așa de tare tremura. Și să-ți mai spun ceva, continuă el. În familia noastră, dacă ceva e în neregulă, niciodată nu mai poate fi îndreptat — nu în familia noastră. Am observat asta de-a lungul vieții — nu poți să îndrepți un lucru, o dată ce a început să meargă prost.

Mergeau de-a-lungul șoselei și se îndreptau spre casă.

— Și știi, când ești acolo, jos, e așa de frig, de fapt, e o întindere nesfârșită, atât de diferită de ceea ce e deasupra, atât de imensă — încât te întrebi cum se face că suntem atât de mulți în viață ... de ce suntem noi aici sus. Plecați? Ne mai vedem, nu? Noapte bună și vă mulțumesc. Vă mulțumesc foarte mult!

Cele două fete așteptară o vreme, ca să vadă dacă mai era vreo speranță. Luna își aruncă razele luminoase pe pământ, cu o strălucire aproape impertinentă, iar bărcile mici și întunecate se adunară ciorchine pe suprafața apei; se auzeau voci și strigăte înăbușite. Dar totul era în zadar. Gudrun se duse acasă în momentul în care se întoarse Birkin.

Fusese însărcinat să deschidă stăvilarul care golea lacul și care avea un loc de scurgere la un capăt, lângă șosea; în acest fel servea drept rezervor ca să alimenteze cu apă minele de la distanță, în caz de nevoie.

— Vino cu mine, îi spuse el Ursulei, și apoi te duc acasă după ce termin treaba.

Se duse la casa paznicului și luă cheia de la stăvilar. Trecură printr-o porțiță care dădea în șosea, spre capătul lacului, unde se afla un bazin mare din piatră în care se scurgea surplusul de apă, iar un șir de trepte de piatră duceau chiar până în adâncul lacului. La capătul treptelor era încuietoarea porțiței stăvilarului.

Noaptea era de un argintiu-cenușiu și perfectă, cu excepția vocilor răzlețe, agitate care se auzeau din toate părțile. Luciul cenușiu al lunii se reflecta în întinderea apei, iar bărcile învăluite în întuneric plescăiau și se mișcau încolo și înapoi. Dar mintea Ursulei încetă să mai fie trează, căci totul i se părea neimportant și ireal.

Birkin fixă mânerul de fier al stăvilarului și îl strânse cu o cheie. Zimții începură să se ridice încet. Continuă să răsucescă, precum un sclav, iar silueta sa albă prinse contur. Ursula își întoarse privirea. Nu putea să suporte să-l vadă răsucind din greu, asudând, aplecându-se și ridicându-se cu mișcări mecanice, ca un sclav, învârtind mânerul.

Apoi, suferi un adevărat șoc în momentul în care auzi un zvon de apă care venea din vâgăuna întunecată, plină de copaci de dincolo de drum, un plescăit care se transformă repede într-un muget aspru și apoi deveni un zgomot apăsător, exploziv, tipic pentru căderile masive de apă. Vuietul acesta imens și constant al apei acoperi întreaga noapte, totul fu inundat, purtat de ape și distrus. Ursula părea că e nevoită să se lupte pentru propria viață. Își astupă urechile cu mâinile și se uită în sus la luna blândă.

— Nu putem să mergem acum? i se adresă ea lui Birkin.

El urmărea nivelul apei pe trepte, ca să vadă dacă nu scădea. Părea să fie fascinat. O privi și dădu aprobator din cap.

Bărcile mici și întunecate se apropiaseră, iar oamenii se adunau curioși de-a lungul gardului viu de lângă șosea, ca să vadă ce era de văzut. Birkin și Ursula duseră cheia înapoi la casuță, apoi se întoarseră cu spatele spre lac. Ursula se grăbea

tare, căci nu putea să suporte vuietul teribil și distrugător al apei ce se evacua.

— Crezi că sunt morți? strigă ea tare, ca să se facă auzită.

— Da, răspunse el.

— Ce groaznic!

El nu-i dădu atenție. Urcară până în vârful dealului, îndepărtându-se din ce în ce mai mult de zgomot.

— Te deranjează foarte tare? îl întrebă ea.

— Nu-mi pasă de morți, spuse el, o dată ce-s morți. Cel mai rău este că se agață de cei vii și nu vor să le mai dea drumul.

Ea medită o clipă.

— Da, spuse ea, *actul* morții în sine nu pare să conteze prea mult, nu?

— Nu, zise el. Ce contează dacă Diana Crich e în viață sau nu?

— Nu contează? spuse ea, șocată.

— Nu, de ce-ar conta? E mai bine să fie moartă — e mult mai reală. Moartea e pentru ea ceva pozitiv, când era în viață era o prezență enervantă și negativă.

— Ești de groază, murmură Ursula.

— Ba nu sunt! Ar fi mai bine dacă Diana Crich ar fi moartă. Cât a fost în viață, a trăit total greșit. În ceea ce-l privește pe tânăr — bietul de el — își va găsi repede drumul afară, în loc să și-l găsească cu încetul. Moartea e bună — nu există nimic mai bun.

— Totuși, nu vrei să mori, îl provocă ea.

El rămase tăcut o vreme, apoi spuse pe o voce schimbată care ei i se păru înfricoșătoare:

— Aș vrea să se termine odată cu asta — aș vrea să trec o dată prin experiența morții.

— Și n-ai trecut? întrebă Ursula nervoasă.

Merseră o bună bucată de drum în tăcere, trecând pe sub copaci. Apoi, el spuse încet, ca și cum s-ar fi temut:

— Există viață care aparține morții și există viață care nu înseamnă moarte. Ești sătul de viața care aparține morții — genul nostru de viață. Dar dacă ea s-a terminat sau nu, numai Dumnezeu știe. Eu îmi doresc iubirea care e ca somnul, ca și cum

te-ai naște din nou și ești vulnerabil ca un copil care tocmai vine pe lume.

Ursula ascultă, pe jumătate atentă, pe jumătate evitând să-l înțeleagă. Părea să prindă sensul spuselor lui, după care bătea în retragere. Voia să audă, dar nu voia să fie implicată. Nu voia să renunțe acolo unde voia el, adică la propria ei identitate.

— De ce trebuie să fie iubirea ca somnul? Întrebă ea tristă.

— Nu știu. Ca să fie asemănătoare cu moartea — *chiar* îmi doresc să sfârșesc cu viața asta care înseamnă, totuși, mai mult decât viața însăși. Venim cu toții pe lume ca niște copii golași, ieșiți din pânțelele matern, cu un corp nou și lipsiți de apărare, iar în jurul nostru e un aer proaspăt pe care nu l-a mai respirat nimeni până atunci.

Ea asculta, încercând să înțeleagă ce spunea. Știa, așa cum știa și el, că, luate ca atare, cuvintele n-au sens, că nu sunt altceva decât un mod de exprimare, o pantomimă ca oricare alta. Iar ea părea să-i simtă felul lui de a se exprima trecându-i direct prin vene, și ezită, chiar dacă dorea o mână înainte.

— Dar, spuse ea grav, n-ai spus că-ți dorești ceva care *nu* înseamnă iubire — ceva ce se situează dincolo de iubire?

El se întoarse nedumerit. Cuvintele te derutează întotdeauna. Totuși, trebuie rostite. Indiferent de calea pe care-o apuci, dacă vrei să mergi înainte, trebuie să-ți croiești un drum nou. Și a ști, a te exprima, însemna să-ți croiești drum dincolo de zidurile închisorii, așa cum în timpul nașterii copilul se străduiește să iasă din pânțele. Nici o nouă mișcare nu e posibilă acum, fără ruperea de vechiul corp, în mod deliberat, conștient, în efortul de a răzbate afară.

— Nu vreau iubire, spuse el. Nu vreau să te cunosc. Vreau să ies din mine însumi, iar tu să te detașezi de tine însăși, în așa fel încât să ne regăsim schimbați. N-ar trebui să vorbim când suntem obosiți și nefericiți, pentru că hamletizăm⁸³, iar asta pare

⁸³ Adică a te comporta în maniera interiorizată, capricioasă și monologată a protagonistului din piesa tragică a lui Shakespeare. Pentru ideile lui Lawrence despre Hamlet, vezi eseul „The Theatre” din *Twilight in Italy*.

o minciună. Să mă crezi numai când îți arăt puțină mândrie sănătoasă și indiferență. Mi-e silă când sunt serios.

— De ce n-ai fi serios? întrebă ea.

Birkin se gândi o clipă, apoi spuse, posomorât:

— Nu știu.

Apoi își continuară drumul, despărțiți. El era distant și pierdut în gânduri.

— Nu e ciudat, zise ea, punându-și brusc mâna pe brațul lui, cu un impuls de iubire, felul în care vorbim tot timpul! Cred că ne iubim cu adevărat, într-un anume fel.

— O, da, spuse el, prea mult.

Ea râse aproape veselă.

— Dar lucrurile trebuie să meargă după bunul dumitale plac, nu? îl tachină ea. Nu iei nimic pe garanție.

Purtarea lui se schimbă, râse blând, se întoarse și o luă în brațe, în mijlocul drumului.

— Da, zise el blând.

Și-i sărută obraji și fruntea, încet, tandru, cu un fel de fericire delicată care-o surprinse teribil și căreia nu-i putu răspunde. Erau sărutări blânde, oarbe, perfecte în liniștea lor. Totuși, se feri de ele. Erau ca niște fluturi de noapte ciudați, foarte moi și tăcuți, potopind-o din întunecimea propriului ei suflet. Se simțea nelalocul ei și se dădu înapoi.

— Vine cineva? întrebă ea.

Se uitară în josul șoselei întunecate, apoi își continuară drumul pe jos până la Beldover. Apoi, brusc, ca să-i arate că nu-i vreo mironosiță, se opri și-l strânse cu putere la pieptul ei și-i acoperi fața de sărutări apăsate, fierbinți și pline de pasiune. În ciuda personalității lui diferite, sângele bătrân îi fierbea din nou în vene.

— Nu asta, nu asta, scânci el, în timp ce primul val de gingășie perfectă și duioșie visătoare se retrase din fața suvoiului pasional care-i urcă până-n membre și-i ajunse până în obraji în timp ce ea-l strângea la piept.

Și cūrând el se transformă într-o flacără perfectă, năvalnică, plină de dorință pasională pentru ea. Totuși, în centrul mic al

flăcării exista un chin nedomolit pentru un lucru total diferit. Dar nici asta nu mai conta; nu o voia decât pe ea, cu o dorință aprinsă care părea la fel de inevitabilă ca moartea, de netăgăduit.

Apoi, mulțumit, dar distrus, împlinit și zdrobit, se despărți de ea, luând-o spre casă, rătăcind fără țință prin întuneric, cufundat în vechiul foc al pasiunii arzătoare. Departe, departe, în întuneric părea să se audă o ușoară tânguire. Dar ce importanță mai avea? Ce conta, ce mai conta, în afară de această experiență sublimă și triumfătoare a pasiunii fizice, care se revărsa mistuitoare din nou, ca o nouă vrajă a vieții. „Eram pe punctul de a deveni un cadavru ambulant, nimic mai mult decât un sac de vorbe”, spuse el triumfător, dojenindu-și *eul* celălalt. Totuși, undeva, departe, celălalt *eu* plutea, infim.

Când se întoarse el, operația de dragare a lacului nu se sfârșise. Se așeză pe mal și-l auzi pe Gerald. Apa încă mai vuia în noapte, luna strălucea pe cer, iar dealurile de dincolo de lac abia se distingeau. Lacul se micșora și în aerul nopții se simțea mirosul puternic al mălului de pe maluri.

Sus, la Shortlands, ferestrele erau luminate, de parcă nimeni nu se dusesese la culcare. La debarcader se afla bătrânul doctor, tatăl tânărului care era dispărut. Ședea destul de tăcut, așteptând. Birkin stătea și el și urmărea totul, iar Gerald își făcu apariția într-o barcă.

— Tot aici ești, Rupert? îl întreabă el. Nu putem să-i găsim. Fundul coboară foarte brusc, știi. Apa se adună între două maluri foarte abrupte, cu mici ramificații între văi și Dumnezeu știe unde te duce curentul. Situația ar fi fost alta dacă fundul era drept. Nu-ți dai seama niciodată unde ai ajuns cu dragarea.

— E nevoie să lucrezi și tu? spuse Birkin. N-ar fi mai bine dacă te-ai duce la culcare?

— La culcare! Doamne Dumnezeule, crezi că aș putea să dorm? O să-i găsim înaintea să plec de aici.

— Dar oamenii se descurcă la fel de bine și fără tine.

— De ce te încăpățânezi?

Gerald se uită în sus la el. Apoi își puse mâna afectuos pe umărul lui Birkin, spunând:

— Nu-ți bate capul cu mine, Rupert. Dacă trebuie să te gândești la sănătatea cuiva, la a ta trebuie să te gândești, nu la a mea. Tu cum te simți?

— Foarte bine. Dar tu, tu îți distrugi viața — irosești ce-i mai bun în tine.

Gerald tăcu un moment. Apoi spuse:

— Să o irolesc? La ce altceva mai e bună?

— Dar lasă asta, te rog. Te bagi în tot felul de orori și-ți atârni de gât o povară de amintiri neplăcute. Haide, vino.

— O povară de amintiri neplăcute! repetă Gerald. Apoi își puse mâna din nou, afectuos, pe umărul lui Birkin. Doamne, ai un fel atât de pitoresc de a te exprima, Rupert!

Birkin se posomorî. Era iritat și plictisit să se mai exprime pitoresc.

— Nu vrei să pleci? Vino până la mine — îl îndemnă el, așa cum îndemni un om beat.

— Nu, spuse Gerald domol, cu brațul pe după umărul celui alt. Mersi foarte mult, Rupert — m-aș bucura dac-aș veni mâine, dacă se poate. Înțelege, nu-i așa? Trebuie să termin cu treaba asta. Dar am să vin mâine de îndată. O, aș prefera să vin și să stau la taclale cu tine decât — să fac orice altceva, sunt sigur. Da, mi-ar plăcea. Însemni foarte mult pentru mine, Rupert, mai mult decât știi.

— Ce vrei să spui cu asta? îl întrebă Birkin, iritat.

Mâna lui Gerald pe umărul său îl deranja. Nu-și dorea această discuție. Voia să-l scoată pe celălalt din nenorocirea asta urâtă.

— Am să-ți spun altă dată, spuse Gerald blând.

— Vino cu mine acum — vreau să vii, spuse Birkin.

Urmă o pauză intensă și materială. Birkin se întrebă de ce oare inima îi bătea așa de tare. Apoi degetele lui Gerald se înfipseră tare și cu subînțeles în umărul lui Birkin și-i spuse:

— Nu, am să mă ocup până la capăt de treaba asta, Rupert. Mulțumesc — știu ce vrei să spui. Totul e în regulă, între noi doi.

— Sunt sigur că totul e în regulă cu mine, dar nu cu tine, care tai frunză la câini, spuse Birkin, după care plecă.

Corpurile celor morți nu fură găsite până la ziuă. Diana avea brațele strânse în jurul gâtului tânărului, sufocându-l.

— Ea l-a ucis, spuse Gerald.

Luna coborî pe cer și în cele din urmă dispăru. Lacul se redusese la un sfert din debit și i se vedeau malurile oribile măloase, de argilă, care miroseau a apă mocirloasă, stătută. Zorile se iveau palide de după dealul estic. Apa tot mai vuia prin stăvilar.

În timp ce păsările ciripeau și întâmpinau răsăritul, iar dealurile din spatele lacului pustiit se conturau învăluite în negura proaspătă, o procesiune dezolantă se îndrepta spre Shortlands, cu bărbați cărând trupurile neînsufletețe pe o targă, iar Gerald mergea lângă ei; cei doi tați cu bărbile sure îi urmau în tăcere. În casă, toată familia era în picioare, așteptându-i. Cineva trebuia să meargă să o anunțe pe mamă, în camera ei. Doctorul se străduia în taină să-l readucă înapoi pe fiul său, până când el însuși fu epuizat.

Peste tot în ținut, în acea dimineață de duminică, plutea un zumzet, o stare de agitație teribilă. Minerii se simțeau de parcă această catastrofă li se întâmplase în mod direct lor și într-adevăr erau mai șocați și speriați decât dacă propriii lor tovarăși ar fi fost uciși. Ce tragedie în Shortlands, familia cea mai de vază din tot ținutul! Una dintre tinerele domnișoare — o tânără încăpățănată —, insistând să danseze pe acoperișul cabinei vapoarașului, se înecase în mijlocul petrecerii, împreună cu tânărul doctor. În acea dimineață de duminică minerii umblau de colo-colo, discutând despre acea calamitate, și la toate mesele duminicale se simțea o prezență ciudată. Era ca și cum îngerul morții ar fi fost foarte aproape, parcă plutea ceva supranatural în aer. Bărbații aveau fețele aprinse, uimite, femeile păreau sobre, iar unele din ele plânseseră. Copiilor le plăcu starea de agitație la început; în aer se simțea o tensiune, ceva aproape magic. Oare le plăcea tuturor? Le plăcea tuturor emoția?

Gudrun se gândea cu nesăbuiță să alerge să-l liniștească pe Gerald. Se gândea tot timpul la felul perfect în care ar putea să-l aline, la lucrurile încurajatoare pe care i le-ar spune. Era șocată

și înfricoșată, dar se stăpânea, gândindu-se cum să se comporte cu Gerald, cum să-și joace rolul. Acesta era adevăratul fior — felul în care-și va juca rolul.

Ursula era profund și pătimaș îndrăgostită de Birkin și nu mai era în stare de nimic altceva. Era pur și simplu dezgustată de întreaga discuție în legătură cu accidentul, dar aerul ei indiferent dădea impresia de suferință. Stătea pur și simplu de una singură, ori de câte ori putea, și tânjea să-l mai vadă o dată. Voia să vină la ei acasă, nici nu concepea altfel, trebuia să vină de îndată. Îl aștepta. Ședea în casă toată ziua, așteptându-l să bată la ușă. Din minut în minut se uita spre fereastră, cu un gest automat. El ar trebui să fie acolo.

CAPITOLUL XV

SEARA DE DUMINICĂ

PE MĂSURĂ CE ZIUA SE APROPIA DE SFÂRȘIT, viața părea să se scurgă încet din trupul Ursulei și în locul rămas gol o disperare apăsătoare începu să-și facă loc. Pasiunea ei părea să sângereze până la moarte și totul dispăruse în preajma ei. Ședea absentă, într-o stare de totală inutilitate, care era mai greu de suportat decât moartea.

„Dacă nu se întâmplă ceva”, își spunea ea, cu luciditatea perfectă a suferinței extreme, „am să mor. Sunt la capătul ultimului crâmpiei de viață.”

Stătea distrusă și ascunsă într-o întunecime vecină cu moartea. Își dădu seama cum toată viața ei se apropiase din ce în ce mai mult de această limită, dincolo de care nu se mai afla nimic și din care trebuia să sari precum Sappho⁸⁴ în necunoscut. Cunoașterea iminentă a morții era ca un drog. În mod misterios, fără să se gândească deloc, știa că se află aproape de moarte.

⁸⁴ Născută în 612 î.Hr. în insula Lesbos, Sappho a fost o poetă lirică greacă despre care se spune că ar fi sărit de pe o stâncă din insula Leucas, disperată fiind de iubirea sa neîmpărtășită pentru Phaon.

Toată viața ei călătorise de-a lungul drumului împlinirii, iar acum ajunsese la capăt. Știa tot ce trebuia să știe, experimentase tot ce trebuia să experimenteze, se simțea împlinită printr-un fel de maturitate cu gust amar, nu-i mai rămânea decât să cadă ca un fruct copt din copac și să moară. Dar trebuie să ne urmăm toți drumul până la capăt, trebuie să ducem aventura la bun sfârșit. Iar următorul pas era în gol, în regatul morții. Așadar asta era! Faptul că-și dădea seama de această situație era o oarecare alinare.

La urma urmei, când cineva se simte împlinit, e cel mai fericit să treacă pragul morții, precum un fruct amar care cade după ce s-a copt. Moartea e o mare realizare, o experiență desăvârșită. E urmarea vieții. Asta o știm încă de când suntem în viață. Atunci ce nevoie mai avem să ne gândim mai departe? Nu poți niciodată să răzbați dincolo de această realizare. E suficient faptul că moartea e o experiență măreață și definitorie. De ce să ne întrebăm ce urmează după această experiență, când experiența ne e încă necunoscută? Să murim, de vreme ce marea experiență vine acum, după toate celelalte, din moment ce moartea este următorul pas important pe care trebuie să-l facem. Dacă așteptăm, dacă ne sustragem din fața ei, nu facem altceva decât să stăm neputincioși în fața porților într-o neliniște nedemnă. În fața noastră, ca și în fața lui Sappho, se întinde spațiul nelimitat. De acolo începe drumul. De ce oare nu avem curajul să ne continuăm călătoria și trebuie să strigăm „nu îndrăznesc”? Vom merge tot înainte, îndreptându-ne spre moarte, indiferent ce-o însemna moartea. Dacă un om înțelege care e pasul următor pe care trebuie să-l facă, de ce să-i fie frică de cel dinaintea acestuia? De ce să ne punem întrebări în legătură cu el? Suntem siguri care e următorul pas. E acela către moarte.

„Am să mor, am să mor repede”, își spuse Ursula, clar, ca în transă, tare, calm și cu o siguranță mai presus de certitudinea omenească. Dar undeva, în urmă, în lumina înserării, se auzea un plâns amar și plutea deznădejdea. Însă nu trebuia să le ia în seamă. Trebuie să mergi pe calea bătută de spiritul neșovăielnic,

fără pic de ezitare, chiar dacă ți-e frică. Să nu ezităm, să nu dăm atenție vocilor neimportante. Dacă dorința cea mai arzătoare ar fi acum aceea de a ne îndrepta către necunoscut, înspre moarte, ar trebui atunci să renunțăm la adevărul cel mai profund în schimbul unui superficial?

„Atunci să se termine odată”, își spuse în sinea ei. Asta era hotărârea. Nu se punea problema să ia viața cuiva — n-ar fi în stare să se *sinucidă*, asta era dezgustător și violent. Se punea problema de a *cunoaște* care e următorul pas. Iar acesta te conducea direct în regatul morții. Adevărat? Sau era...?

Gândurile ei se învâlmăseau în subconștient și stătea pe jumătate adormită lângă foc. Apoi, gândul acela reveni. Regatul morții! Ar putea să i se încredințeze lui? O, da, era un somn. Suportase îndeajuns. Până acum suferise destul și rezistase. Acum venise vremea să cedeze, să nu mai suporte nimic.

Ca într-un fel de transă spirituală cedă, renunță, și totul se întunecă. Simțea, fiind învăluită în întuneric, teribilul strigăt al trupului ei, spaima de nedescris a descompunerii, singura spaimă pe care n-o mai poți suporta, chinul îndepărtat și îngrozitor al descompunerii care ți se instalează în trup.

„Oare corpul stabilește o legătură imediată cu spiritul?” se întreba ea. Și își dădu seama, datorită clarității înțelegerii superioare, că trupul e doar una dintre manifestările spiritului, iar descompunerea întregului spirit însemna de asemenea descompunerea fizică a corpului. Asta dacă nu îmi impun voința, dacă nu mă sustrag ritmului vieții, nu mă retrag în cochilie și rămân statică, izolată de viață și pradă propriei mele voințe. Dar mai bine să mor decât să trăiesc mecanic o viață care e o repetiție a repetițiilor. Să mori înseamnă să continui invizibil. A muri e de asemenea o bucurie, o bucurie de a te supune unui fapt care e mai mareț decât cunoscutul, și anume, necunoscutului pur. Asta e o bucurie. Dar să trăiești mecanic și izolat în mișcarea propriei voințe, să trăiești ca o entitate care s-a sustras necunoscutului, asta e rușinos și degradant. Nu există nici un fel de înjosire în actul morții. Dar există o umilință extremă într-o viață incompletă și mecanică. Viața într-adevăr poate fi

umilitoare, rușinoasă pentru suflet. Dar moartea nu e niciodată o rușine. Moartea însăși, precum spațiul nemărginit, nu poate fi murdărită de noi.

Măine e luni, începutul unei noi săptămâni de școală. Altă săptămână de școală patetică, stearpă, o simplă rutină și activități mecanice. Oare aventura morții nu era infinit preferabilă? Oare moartea nu era infinit mai frumoasă și nobilă decât o astfel de viață? O viață de o rutină stearpă, fără o semnificație profundă, fără vreun sens anume. Cât de sordidă era viața, cât de rușinos era pentru suflet să trăiască așa! Mult mai curat și demn să fii mort! Nu mai puteai suporta rușinea rutinei sordide și a nulității mecanice. Am putea să ne fructificăm existența prin moarte. Suferise îndeajuns. Căci unde era de găsit viața? Nici o floare nu crește pe o mașinărie care funcționează tot timpul, rutina n-are nici o perspectivă, nu există loc pentru mișcare circulară. Căci întreaga viață era o mișcare circulară, mecanică, izolată de realitate. N-aveai la ce să te aștepti de la viață. Era la fel în toate țările și la toate popoarele. Singura fereastră era moartea. Am putea să privim înspre cerul imens și întunecat al morții, plini de extaz, așa cum ne uitam afară pe fereastra clasei când eram copii și vedeam libertatea perfectă de afară. Acum nu mai suntem copii și se știe că sufletul e prizonier în acest edificiu vast și sordid al vieții și nu mai avem nici o scăpare, decât în moarte.

Dar ce bucurie! Ce fericire când ne gândim că orice ar face omenirea, nu va putea să fie stăpână peste regatul morții, n-o va anula niciodată. Omenirea a transformat mărele într-o cale ucigătoare și un drum murdar de negoț pe care și l-au disputat, metru cu metru, ca pe o bucată de pământ întinat dintr-un oraș. Aerul, pe care oamenii și-l dispută, l-au împărțit și parcelat între anumiți proprietari, s-au înălțat până în văzduh ca să lupte pentru el. Totul a fost distrus, zidit, înconjurat de țepi, așa că trebuie să te streкори umil printre zidurile pline de țepi ca să treci prin labirintul vieții.

Dar în regatul măreț, întunecat și nemărginit al morții, omenirea a fost pusă la zid. Doar de asta au fost în stare pe

pământ, zeități neînsemnate ce erau! Dar regatul morții i-a pus pe toți la zid și în fața lui se micșorau în adevărata, vulgara lor prostie.

Cât de frumoasă, cât de măreață și perfectă era moartea, ce plăcut e s-o aștepți! Acolo te speli de toate minciunile, umilințele și murdăria cu care ai fost împovărat aici, o baie perfectă de purificare și o revigorare binefăcătoare, apoi pleci neștiut, netulburat, neîntinat. La urma urmei, omul e bogat, chiar dacă are doar promisiunea unei morți perfecte. Mai presus de orice e bucuria de a ști că asta aștepți: acel ceva pur, inuman al morții. Oricum ar fi viața, ea nu poate înlătura moartea. Moartea inumană și transcendentă. O, să nu ne mai întrebăm ce înseamnă sau ce nu înseamnă. A ști este omenește, pe când despre moarte nu știm nimic, pentru că nu mai suntem oameni. Și bucuria acestui lucru compensează toată amărăciunea cunoașterii și umilința umanității noastre. În moarte nu mai suntem oameni și nu mai știm nimic. Promisiunea acestui lucru e moștenirea noastră, o așteptăm cum moștenitorii își așteaptă partea.

Ursula ședea destul de liniștită și absentă, singură lângă focul din salon. Copiii se jucau în bucătărie și toți ceilalți plecaseră la biserică. Ea se cufundase într-o întunecime supremă a sufletului ei.

Tresări când auzi soneria departe, în bucătărie, iar copiii veniră în mare grabă, alergând pe culoar, într-o zarvă delicioasă.

— Ursula, a venit cineva!

— Știu. Nu fiți prostuți, răspunse ea.

Era prea surprinsă, aproape speriată. Abia îndrăznea să se ducă la ușă.

Birkin stătea în prag, cu haina de ploaie ridicată până la urechi. Venise acum, acum când ea era atât de departe cu gândul. Își dădea seama de noaptea ploioasă din spatele lui.

— A, tu erai? întrebă ea.

— Mă bucur că ești acasă, spuse el cu voce joasă, intrând în casă.

— Toți sunt la biserică.

Birkin își scoase haina și o agăță în cuier. Copiii îi aruncau priviri pe furiș, de după colț.

— Mergeți să vă dezbrăcați acum, Billy și Dora, spuse Ursula. Mama o să se întoarcă în curând și o să se supere dacă nu sunteți în pat.

Copiii, într-o neașteptată dispoziție angelică, se retraseră fără nici un cuvânt. Birkin și Ursula intrară în salon. Focul ardea mocnit. El o privi și se minună de delicatețea luminoasă a frumuseții ei și de ochii ei mari și strălucitori. O privea de la distanță, uimit în sinea lui, căci părea transfigurată în acea lumină.

— Ce-ai făcut toată ziua? o întrebă el.

— Am stat prin casă, zise ea.

Birkin o privi. Observă o schimbare la ea, dar părea distantă față de el. Rămase izolată, înconjurată de un fel de strălucire. Amândoi stăteau tăcuți în lumina blândă a lămpii. El simți că ar trebui să plece, că n-ar fi trebuit să vină. Totuși, nu se hotărâse să plece, deși știa că e *de trop*⁸⁵ din moment ce era absentă și distantă.

Apoi se auziră vocile celor doi copii strigând-o timid din spatele ușii, pe un ton domol, cu o timiditate exagerată:

— Ursula! Ursula!

Ea se ridică și deschise ușa. Ceii doi copii stăteau în prag, cu cămășile de noapte lungi și chipuri angelice cu ochi mari. Pe moment, erau foarte cuminți, jucând rolul perfect al celor doi copii ascultători.

— Nu ne duci la culcare? zise Billy șoptind tare.

— Vai, *sunteți* chiar ca niște îngeri în seara asta, spuse ea blând. Nu vreți să veniți și să-i spuneți noapte bună domnului Birkin?

Copiii intrară timizi în cameră, în picioarele goale. Chipul lui Billy era lărgit de un rânjel, dar în ochii lui mari, albaștri, se vedea strădania de a fi ascultător. Dora, aruncând priviri pe furiș din spatele părului ei blond ca de borangic, rămase în urmă ca o micuță driadă fără suflet.

⁸⁵ De prisos (fr.).

— Nu vrei să-mi spunei noapte bună? întrebă Birkin, pe o voce care era straniu de blândă și catifelată.

Dora se îndepărtă imediat, plutind ca o frunză ridicată de o boare de vânt. Dar Billy înaintă domol, încet și hotărât, ridicându-și gura strânsă, dând de înțeles că trebuie să fie sărutat. Ursula urmări buzele pline și strânse ale bărbatului care le atinseră ușor pe cele ale băiatului. Apoi Birkin își ridică degetele și atinse obrazul rotund și încrezător al băiatului cu o mișcare ușoară, plină de iubire. Nici unul dintre ei nu vorbea. Billy părea angelic ca un heruvim sau ca un copil care făcea parte din corul bisericii. Birkin era ca un înger înalt și serios care privea în jos, spre el.

— Nu vii să te săruți? interveni Ursula, adresându-i-se fetei. Dar Dora se trase înapoi ca o micuță driadă care nu vrea să fie atinsă.

— Nu-i spui noapte bună domnului Birkin? Du-te, te așteaptă, zise Ursula.

Fetița nu făcu decât să se îndepărteze de el.

— Ești o prostituță, Dora, ești o prostituță! o dojeni Ursula.

Birkin simțea o oarecare neîncredere și o antipatie în acest copil. Nu putea să înțeleagă.

— Haide, atunci, spuse Ursula. Hai să mergem înainte să vină mama voastră.

— Cine ne ascultă când ne spunem rugăciunile? întrebă Billy nerăbdător.

— Pe cine preferi?

— Nu vrei tu?

— Ba da.

— Ursula!

— Ce-i, Billy?

— Asta-nseamnă *pe cine preferi*?

— Da, așa e.

— Dar ce este *pe cine*?

— Este acuzativul lui *cine*.

Urmă o tăcere meditativă, de o clipă, apoi răspunsul încrezător:

— Da?

Birkin zâmbea în sinea lui, așa cum stătea acolo, lângă foc. Când Ursula coborî, el ședea nemișcat, cu mâinile pe genunchi. Ea-l observă și i se păru, așa cum stătea nemișcat, parcă fără vârstă, că e un idol ghemuit, o întruchipare a vreunui cult al morților. El o privi și chipul său foarte palid și ireal părea să strălucească de un alb aproape fosforescent.

— Nu te simți bine? Întrebă ea cu o repulsie nedefinită.

— Nu m-am gândit la asta.

— Dar nu știi fără să te gândești la asta?

El o privi cu ochii săi întunecați și ageri. Văzu repulsia din ochii ei și nu-i răspunse la întrebare.

— Nu știi dacă te simți bine sau nu fără să te gândești la asta? insistă ea.

— Nu întotdeauna, zise el rece.

— Dar nu crezi că asta-i ceva rău?

— Rău?

— Da. Cred că e o crimă să ai atât de puțină legătură cu propriul tău corp încât să nici nu știi când te simți rău.

El o privi întunecat.

— Ba da, zise el.

— De ce nu stai în pat când te simți rău? Arăți pur și simplu îngrozitor.

— E chiar atât de neplăcut? o întrebă el ironic.

— Da, destul de neplăcut. De-a dreptul respingător.

— A! Ce ghinion!

— Și mai și plouă, e o noapte oribilă. Chiar că n-ar trebui să fii iertat pentru felul în care îți supui trupul la un astfel de tratament — *ar trebui* să suferi, pentru lipsa de atenție de care dai dovadă.

— ...Lipsa de atenție de care dai dovadă, repetă el melancolic.

Asta o reduse la tăcere pe Ursula și rămaseră fără să mai spună nimic.

Se întoarse și restul familiei de la biserică și cei doi avură de înfruntat fetele mai întâi, apoi pe mamă și pe Gudrun, iar în cele din urmă pe tată și pe fiul său.

— Bună seara, spuse Brangwen, ușor surprins. Ați venit să discutați cu mine, nu?

— Nu, spuse Birkin, nu în mod deosebit. Doar că ziua a fost întunecată și m-am gândit că nu vă deranjez dacă trec pe aici.

— A fost o zi deprimantă, zise doamna Brangwen, cu compasiune.

În acel moment se auziră copiii strigând de la etaj:

— Mamă! Mamă!

Ea-și ridică fața și răspunse blând:

— Vin imediat la tine, Doysie. Apoi i se adresă lui Birkin. Nici o noutate de la Shortlands, nu? Oh, suspină ea, nu, bieții de ei, cred că nu.

— Ai trecut pe acolo azi, nu? Întrebă tatăl.

— Gerald a venit cu mine la ceai și m-am întors cu el. Toată lumea era agitată și tulburată, așa am avut impresia.

— Eu aș zice că sunt genul de oameni care nu prea au rețineri, spuse Gudrun.

— Sau au prea multe, răspunse Birkin.

— O, da, sunt sigură, zise Gudrun, aproape răzbunătoare, una din două.

— Toți cred că ar trebui să se comporte într-o manieră nefirească, zise Birkin. Când oamenii suferă, ar fi mai bine dacă și-ar acoperi fețele și ar sta retrași, ca pe vremuri.

— Desigur! strigă Gudrun, îmbujorată și înfierbântată. Ce poate fi mai rău decât acest doliu public — ce poate fi mai groaznic, mai fals? Dacă nici *durerea* nu e personală și ascunsă, atunci ce mai poate fi?

— Exact, spuse el. M-am simțit rușinat când am fost acolo și toți umblau de colo-colo într-un mod lugubru și fals, având impresia că nu trebuie să se comporte firesc, așa cum fac oamenii obișnuiți.

— Ei bine, spuse doamna Brangwen, jignită de această remarcă critică, nu e așa de ușor să suporti un asemenea necaz.

Apoi urcă la etaj să-i vadă pe copii.

El mai rămase câteva momente, după care își luă rămas-bun. După ce plecă, Ursula simți o asemenea ură profundă față de el,

încât întreaga ei minte părea transformată într-un cristal ascuțit de ură pură. Toată ființa ei părea să se fi ascuțit și intensificat de un sentiment acut de ură. Nu putea să-și dea seama despre ce anume era vorba. Pur și simplu o stăpânea acest sentiment profund și intens de ură, pur și clar, dincolo de orice înțelegere. Nu se putea gândi deloc, se simțea în afara ei însăși. Era ca și cum ar fi fost posedată de ceva. Și timp de câteva zile merse de colo-colo, posedată de acest sentiment puternic de ură împotriva lui. Această trăire depășea tot ceea ce cunoscuse mai înainte și părea să o propulseze din lumea cotidiană într-o zonă groaznică unde nimic din fosta ei viață nu mai avea valoare. Era pierdută și uimită, murise pentru propria ei viață.

Totul era pur și simplu de neînțeles și irațional. Nu știa *de ce* l urăște, căci ura ei era ceva abstract. Doar își dăduse seama, într-un fel șocant care și pe ea o uimise, că era stăpânită de această stare de transă. El era dușmanul, tare ca un diamant, la fel de dur și strălucitor, chintesența a tot ceea ce era ostil.

Se gândi la chipul lui alb, cu trăsături fine, și la ochii săi în care se reflecta o voință de afirmare întunecată și constantă, și se atinse pe frunte ca să vadă dacă nu înnebunise, într-atât de mult se preschimbase într-o flacără albă, de ură intensă.

Ura ei nu era ceva temporal, căci nu-l ura dintr-un motiv sau altul, nu voia să-i facă nimic și nu dorea să aibă nici o legătură cu el. Relația ei cu el era ceva suprem și nu putea fi exprimat în cuvinte. Ura ei era atât de intensă, asemenea unui giuvaier. I se părea că el este o rază de dușmănie pură, o rază de lumină care nu numai că o distrugea, dar o și anihila pe de-a-ntregul și îi suprima întregul univers. Îl vedea ca pe o îngemănare clară de contradicții definitorii, ca pe o ființă ciudată, ca un giuvaier a cărui existență îi definea nonexistența ei. Când află că e din nou bolnav, ura ei se intensifică și mai mult, dacă asta era posibil. Acest fapt o uimea și o anihila, dar nu putea să se sustragă. Nu putea să scape de ura copleșitoare care pusese stăpânire pe ea.

CA DE LA BĂRBAT LA BĂRBAT

BIRKIN ZĂCEA BOLNAV ȘI NEMIȘCAT, respingând pur și simplu totul. Știa cât de subțire era firul de care-i atârna viața. Dar în același timp știa cât de trainic este și nu-i păsa. Era mai bine de o mie de ori să fii în pericol de moarte decât să accepți o viață pe care nu o dorești. Dar cel mai bine este să insiști, să perseverezi mereu, până când obții satisfacții în viață. Știa că Ursula e menită să fie a lui și mai știa că viața lui îi aparține ei. Dar prefera să moară decât să accepte iubirea pe care i-o oferea. Vechiul mod de a iubi părea o sclavie îngrozitoare, un fel de recrutare pentru armată. Ce semnificație avea asta pentru el nu știa, dar gândul iubirii, al căsătoriei, al copiilor și al vieții trăite împreună, în intimitatea groaznică a satisfacției casnice și conjugale, îl umplea de repulsie. Își dorea ceva mai clar, mai deschis, mai aerisit adică. Intimitatea fierbinte și strânsă dintre soț și soție era ceva înspăimântător. Felul în care acești oameni căsătoriți se izolează în casă și se închid în alianța lor exclusivă unul cu celălalt, chiar și în iubire, îl dezgusta. Există o întreagă comunitate de cupluri neîncrezătoare, izolate în casele sau camerele lor, veșnic în doi, trăind o viață ruptă de realitate, fără nici un fel de perspectivă sau vreo relație dezinteresată; un caleidoscop de cupluri, de perechi căsătorite, rupte de restul lumii, separate, lipsite de importanță. Era adevărat, detesta promiscuitatea chiar mai mult decât căsătoria și o legătură amoroasă era doar un alt gen de relație de cuplu, aflată la polul opus față de căsnicia legală. Reacțiunea este mult mai neplăcută decât acțiunea.

În ansamblu, ura relațiile sexuale, care nu erau decât o limitare. Acestea îl transformau pe bărbat într-o jumătate ruptă dintr-un cuplu, iar pe femeie în cealaltă jumătate ruptă, iar el își dorea ca atât el cât și femeia să fie niște ființe unitare. Își dorea ca relațiile sexuale să fie situate în rândul celorlalte dorințe, să fie privite ca un proces funcțional, nu ca o împlinire. Credea în unirea sexelor prin căsătorie. Dar mai mult decât atât, își dorea

o legătură profundă în care bărbatul să rămână un întreg și femeia la fel, două ființe pure, fiecare constituind libertatea celeilalte, echilibrându-se una pe alta ca doi poli ai unei singure forțe, ca doi îngeri sau ca doi demoni.

Își dorea atât de mult să fie liber, să nu fie constrâns de nici o nevoie de unire sau torturat de o dorință nesatisfăcută. Dorința și aspirația ar trebui să-și găsească scopul fără toată această tortură, din moment ce acum, într-o lume cu apă din belșug, setea nu se ia în calcul căci e potolită aproape inconștient. Iar el își dorea să fie cu Ursula, tot atât de liber pe cât era cu el însuși, independent, distinct și rece, totuși în echilibru și polarizat de ea. Felul în care iubirea încearcă să fuzioneze, să se amestece și să înlănțuie doi oameni devenise îngrozitor de dezgustător pentru el.

I se părea că femeia era întotdeauna predispusă într-un mod îngrozitor să te prindă în mreje, având un asemenea apetit pentru posesie, o lăcomie de a-și da importanță în iubire. Își dorea în continuare să aibă, să posede, să controleze, să fie dominatoare. Totul trebuie să se reducă la ea, la Femeie, Mama tuturor lucrurilor, din care purcede totul și către care trebuie să se întoarcă totul în cele din urmă.

Era plin de o furie aproape nebună din cauza acestei seninătăți cu care *Magna Mater* pretindea că totul îi aparține pentru că ea îi dăduse naștere. Bărbatul era al ei pentru că-i dăduse viață. La fel ca *Mater Dolorosa*, îl născuse și acum îi revendica din nou, ca și *Magna Mater*⁸⁶, trupul și sufletul, sexul, înțelesul și toate celelalte. Avea oroare de *Magna Mater*, căci era detestabilă. Era foarte țațoșă când devenea din nou femeie, această *Magna Mater*. O recunoscuse prea bine în persoana Hermionei. Hermione, cea modestă, umilă, în tot acest timp nu fusese altceva decât *Mater Dolorosa*, prin umilința ei, pretinzând cu o aroganță îngrozitoare și demonică și cu o tiranie feminină bunul ei, cerându-și drepturile asupra bărbatului pe care îl purtase în pânțe cu suferință. Prin această suferință și umilință își înlănțuise fiul și-l făcuse prizonierul ei pe veci.

⁸⁶ Mama îndurerată — referire mai ales la agonia Mariei față de suferințele lui Iisus Hristos — și respectiv, Marea Mamă, principiul feminin.

Iar Ursula — Ursula era la fel, sau poate opusul. Și ea era teribilă, aroganta regină a vieții, de parcă ar fi fost matca unui stup de albine de care depindeau toate celelalte. El îi văzu sclipirea aurie din ochi și îi cunoștea pretenția inimaginabilă și arogantă de întâietate, dar ea nu era conștientă de acest lucru. Era doar gata să-și plece capul în pământ în fața unui bărbat. Dar asta se întâmpla doar când era sigură de acel bărbat, când știa că poate să-l adore așa cum o femeie își adoră primul născut, cu venerația posesiunii perfecte.

Această posesie aflată la îndemâna femeii era intolerabilă. Întotdeauna un bărbat trebuie să fie considerat fragmentul lipsă al femeii, iar sexul era cicatricea încă nevindecată a rupturii. Bărbatul trebuie să fie parte integrantă a femeii, înainte de a avea un loc al său sau plenitudine.

Și de ce? De ce să ne considerăm noi, bărbații și femeile, drept fragmente rupte dintr-un întreg? Nu e adevărat. Nu suntem fragmente rupte dintr-un întreg. Mai degrabă suntem separați în ființe pure, separate de lucrurile care au fost amestecate. Mai curând sexul e ceea ce rămâne în noi din lucrurile amestecate și nerezolvate. Iar pasiunea nu face decât să separe și mai mult acest amestec, astfel încât ceea ce este bărbătesc revine bărbatului, iar ceea ce este femeiesc revine femeii, până când cele două entități sunt distincte și unitare ca îngerii, iar amestecul sexelor e depășit în cel mai înalt sens, lăsând în urmă două ființe individuale, reunite într-o constelație, la fel ca două stele.

În vremuri de mult apuse, înainte să existe sexul, eram amestecați, fiecare dintre noi era un amestec. Procesul individualizării ființelor în toturi unitare a avut ca rezultat marea polarizare a sexelor. Femininul a trecut de-o parte, iar masculinul de alta. Dar separarea a fost imperfectă chiar și atunci. Și astfel se desfășoară ciclul evolutiv în lume. Acum va să vină o nouă epocă în urma căreia fiecare dintre noi este o ființă, împlinită prin diferența una față de cealaltă. Bărbatul este bărbat pur, femeia, femeie pură, și sunt perfect polarizați. Dar nu mai există defel fuziunea aceea oribilă, abnegația de a iubi. Nu mai există

decât dualitatea pură a polarizării, fiecare ființă nemaiaivând legătură cu cealaltă. În fiecare, individul e primordial, iar sexul e subordonat, dar perfect polarizat. Fiecare are o ființă individuală, separată, cu propriile sale legi. Bărbatul are libertatea sa pură, iar femeia pe a ei. Fiecare dintre ei recunoaște perfecțiunea circuitului sexual polarizat. Fiecare admite natura diferită a celuilalt.

Astfel medita Birkin în timp ce era bolnav. Câteodată îi plăcea să fie destul de bolnav ca să fie nevoit să stea în pat. Căci atunci se înzdrăvenea foarte rapid, iar lucrurile i se păreau clare și sigure.

În timp ce era ținut la pat, Gerald veni să-l vadă. Cei doi bărbați nutreau un sentiment profund, de stânjenire unul față de celălalt. Ochii lui Gerald erau ageri și jucăuși, întreaga sa conduită era tensionată și nerăbdătoare. Părea absorbit de cine știe ce gânduri. După cum cerea eticheta, purta haine negre, se comporta formal, era chipeș și *comme il faut*⁸⁷. Părul îi era blond aproape de alb, cu fire subțiri ca niște raze de lumină, trăsăturile feței sale bronzate erau accentuate, iar trupul îi era plin de o energie tipică nordicilor.

Gerald chiar îi purta o afecțiune adevărată lui Birkin, deși nu prea credea în el. Birkin era prea nerealist; era deștept, capricios, plăcut, dar nu suficient de practic. Gerald simțea că propria sa înțelegere era mult mai profundă și mai sigură. Birkin era încântător, o persoană minunată, dar la urma urmelor nu puteai să-l iei în serios și nu prea era de considerat un bărbat în rândul bărbaților.

— Ce ți s-a mai întâmplat de data asta? întrebă Gerald amabil, luându-l pe bolnav de mână.

Gerald era cel care întotdeauna fusese protector, oferind adăpostul călduros al tăriei sale fizice.

— Cred că păcatele mele m-au ajuns, zise Birkin, zâmbind ușor ironic.

— Păcatele tale? Da, probabil că asta e. Ar trebui să păcătuiești mai puțin și să ai mai multă grijă de sănătate.

⁸⁷ Cuvios (fr.).

— Ai face bine să mă-nveți.

Îi aruncă lui Gerald o privire ironică.

— Cum îți merge? întrebă Birkin.

— Mie? Gerald se uită la Birkin, văzu că e serios și o lumină caldă îi învâluie ochii. Nu cred că s-a schimbat ceva; nici nu văd cum ar putea. Nu-i nimic schimbat.

— Presupun că-ți conduci afacerile la fel de profitabil ca întotdeauna și ignori cerințele spirituale.

— Așa e, zise Gerald. Cel puțin, în ceea ce privește afacerile. N-aș putea spune același lucru despre spirit, sunt convins.

— Desigur.

— Ești sigur că nu te așteptai la asta din partea mea? râse Gerald.

— Nu. Cum îți merg celelalte treburi în afară de afaceri?

— Celelalte treburi? Care? Nu-mi dau seama; nu știu la ce te referi.

— Ba da, știi, zise Birkin. Ești trist sau vesel? Și ce se mai aude de Gudrun Brangwen?

— Ce-i cu ea? zise Gerald, cu o privire nedumerită. Ei bine, adăugă el, nu știu. Nu pot decât să spun că m-a plesnit peste față ultima dată când am văzut-o.

— Te-a plesnit peste față? De ce?

— Nici asta n-aș putea să-ți spun.

— Chiar așa? Dar când?

— În seara în care a fost petrecerea...când s-a înecat Diana. Mâna vitele pe deal și eu m-am dus după ea, dacă-ți aduci aminte.

— Da, îmi amintesc. Dar ce a făcut-o să se comporte așa? Presupun că nu tu ai provocat-o.

— Eu? Nu, nu din câte știu eu. I-am spus pur și simplu că e periculos să fugărească taurii aceia Highland — și așa și este. S-a întors către mine și mi-a spus: „Cred că ai impresia că mi-e teamă de tine și de vitele tale, nu?” Așa că am întrebato: „De ce?” și drept răspuns mi-a dat una cu dosul palmei peste față.

Birkin râse scurt, ca și cum toate astea l-ar fi amuzat. Gerald îl privi întrebător și începu și el să râdă, spunând:

— N-am râs atunci, te asigur. N-am fost niciodată mai surprins în toată viața mea.

— Dar nu te-ai înfuriat?

— Înfuriat?! Cred că da. Aș fi omorât-o acolo pe loc!

— Hm! exclamă Birkin. Biata Gudrun! Cât de mult trebuie să fi suferit după aceea că nu s-a putut controla.

Birkin se amuza pe cinste.

— Să sufere? Întrebă Gerald, de asemenea amuzat.

Ambii bărbați zâmbeau malițios și amuzați.

— Mult, cred, având în vedere cât e de timidă.

— E timidă, nu? Atunci de ce a făcut asta? Pentru că eu cred cu siguranță că n-a avut nici un motiv, nici o justificare.

— Presupun că a fost un impuls de moment.

— Da, dar cum explici faptul că a avut un asemenea impuls? Nu i-am făcut nici un rău.

Birkin dădu din cap, dezaprobat.

— Cred că amazoana din ea și-a spus cuvântul, zise el.

— Ei bine, răspunse Gerald, aș fi preferat să ne aflăm pe Orinoco⁸⁸.

Amândoi râseră ușor de această glumă slabă. Gerald se gândea la spusele lui Gudrun, că tot ea va lovi ultima. Dar avu oarece rețineri și nu-i spuse asta lui Birkin.

— Și îi porți pică? Întrebă Birkin.

— Nu-i port pică. Nu-mi pasă câtuși de puțin. Rămase tăcut un moment, apoi adăugă râzând: Nu, am să merg până la capăt, asta-i tot! Părea să regrete după aceea.

— Da? N-ai mai întâlnit-o din acea seară?

Chipul lui Gerald se întunecă.

— Nu, spuse el. Am fost — îți imaginezi cum am fost de la accident.

⁸⁸ În textul original, *Amazon*; aici se face referire la amazoane, o rasă mitică de femei războinic despre care se spune că și-ar fi amputat sânul drept ca să le fie mai ușor să-și folosească arcurile în luptă. Prin analogie, o amazoană este o femeie puternică, athletică sau aprigă. Fluviul Amazon este al doilea ca lungime din lume. Orinoco este următorul fluviu ca lungime din America de Sud după Amazon.

— Da. S-au mai liniștit lucrurile?

— Nu știu. E un șoc, desigur. Dar nu cred că mamei îi pasă. Chiar nu cred că dă atenție. Și ce e mai ciudat, e faptul că ea era toată pentru copii — nimic nu conta, nimic altceva nu conta în afară de copii. Iar acum nu-i pasă mai mult decât dacă ar fi fost vorba de unul dintre servitori.

— Nu? Dar pe tine te-a supărat foarte tare?

— A fost un șoc, dar sincer vorbind nu-l resimt foarte tare. Nu mă simt altfel. Toți trebuie să murim și nu prea pare să conteze oricum dacă mori sau nu. Nu simt nici un fel de durere, înțelegi? Mă lasă rece. Nu pot să-ți explic de ce.

— Nu-ți pasă dacă mori sau nu? Întrebă Birkin.

Gerald îl privi cu ochi de un albastru ca oțelul unei arme. Se simțea ciudat, dar indiferent. De fapt, chiar îi păsa foarte mult, îi era teribil de teamă.

— O, spuse el. Nu vreau să mor, de ce-aș dori? Dar nu-mi bat capul niciodată cu asta. Problema nu pare să fie deloc la ordinea zilei pentru mine. Nu mă interesează, înțelegi?

— *Timor mortis conturbat me*⁸⁹, cită Birkin, adăugând: Nu, moartea nu prea pare să mai aibă importanță. În mod curios, nu mai privește pe nimeni. E ca o zi de mâine obișnuită.

Gerald îl privi îndeaproape pe prietenul său. Ochii celor doi bărbați se întâlneau și între ei se stabili o înțelegere tacită.

Gerald își îngustă ochii, iar fața lui era rece și lipsită de scrupule în timp ce-l privea pe Birkin distant, cu o expresie care se termina într-un punct în spațiu, cu ochii ciudat de pătrunzători și totuși orbi.

— Dacă moartea nu mai are importanță, zise el cu o voce ciudat de distantă, rece dar atrăgătoare, atunci ce are?

Întrebarea suna ca și cum el ar fi fost dat în vileag.

— Ce are? reluă Birkin ca un ecou, după care urmă o tăcere ironică.

⁸⁹ Teamă de moarte mă tulbură (lat.). Refrenul din *Jelanie pentru Makaris* (1507) scris de poetul preot scoțian William Dunbar (?1460-?1520).

— Mai e un drum lung de străbătut după momentul morții intrinseci, după momentul morții ca atare și până când dispărem, spuse Birkin.

— Așa e, zise Gerald, dar ce fel de drum?

Părea că vrea să afle de la celălalt informații pe care el însuși le știa mult mai bine decât Birkin.

— Coborârea pe pantele degenerării — degenerarea mistică, universală. Există multe etape ale degradării pure prin care trebuie să trecem, secole întregi. Continuăm să trăim mult timp după moarte, în mod progresiv — ere întregi de degradare progresivă.

Gerald asculta tot timpul cu un zâmbet ușor schițat pe chip, de parcă ar fi știut toate acestea mult mai bine decât Birkin, ca și cum propriile sale cunoștințe ar fi fost acumulate direct și personal, în timp ce ale lui Birkin erau rezultatul observațiilor și deducțiilor nu tocmai precise, deși era aproape pe calea cea bună. Dar nu avea de gând să se trădeze. Dacă Birkin putea descifra tainele, n-avea decât. Gerald nu-l va ajuta niciodată. Va rămâne oaia neagră până la capăt.

— Bineînțeles, zicea el, schimbând într-un mod uimitor subiectul, tata e cel care simte durerea. Asta îl va da gata. Pentru el lumea se prăbușește. Toată atenția lui se îndreaptă acum către Winnie — trebuie să o salveze pe Winnie. Spune că ar trebui trimisă la școală, dar ea nici nu vrea să audă de așa ceva și nici n-are s-o facă vreodată. Desigur că ea e într-o dispoziție destul de bizară. Cu toții suntem teribili de nepricepuți să ne trăim viața. Suntem în stare de multe lucruri — dar nu ne descurcăm deloc în viață. E ciudat — e un eșec al familiei noastre.

— N-ar trebui trimisă la altă școală, zise Birkin, care se gândea la o nouă propunere.

— N-ar trebui? De ce?

— E un copil ciudat, un copil mai deosebit, chiar mai deosebit decât tine. Și, după părerea mea, copiii deosebiți n-ar trebui trimiși la școală niciodată. Doar copiii obișnuiți ar trebui trimiși la școală — cel puțin mie așa mi se pare.

— Eu tind să cred exact contrariul. Cred că ar transforma-o probabil într-un copil mai normal dacă ar pleca de acasă și s-ar amesteca printre ceilalți copii.

— Nu s-ar amesteca, înțelegi tu? Nici tu nu te-ai amestecat cu adevărat printre ceilalți, nu? Iar ea nici măcar nu s-ar deranja să se prefacă. E mândră, singuratică și distantă din fire. Dacă e o singuratică, de ce ții neapărat s-o faci sociabilă?

— Nu, nu vreau să o fac în nici un fel. Dar cred că școala i-ar face bine.

— Ție ți-a făcut bine?

Ochii lui Gerald se îngustară dezgustător. Școala fusese o tortură pentru el. Totuși nu pusese la îndoială faptul că cineva trebuia să treacă prin asta. Părea să creadă în educație prin intermediul supunerii și al chinului.

— Pe atunci am urât-o, dar îmi dau seama că era necesară, spuse el. M-a adus cumva pe linia de plutire, iar fără asta nu poți trăi.

— Ei bine, zise Birkin, încep să cred că nu poți trăi decât dacă te faci cu totul remarcant. N-are rost să încerci să mergi pe marginea liniei când singurul tău impuls este să o zdrobești. Winnie are o fire deosebită și firile deosebite au nevoie de o lume deosebită.

— Da, dar unde găsești lumea asta deosebită? Întrebă Gerald.

— Construiește-o. În loc să te ciopârțești ca să te integrezi în lume, ciopârțește lumea ca să ți se potrivească ție. De fapt, doi oameni excepționali pot construi o altă lume. Tu și eu putem construi o altă lume, diferită. Tu nu-ți dorești o lume asemănătoare cu cea în care trăiesc cumnații tăi. Ceea ce prețuiești e tocmai calitatea deosebită pe care o are. Vrei să fii normal sau banal? E o minciună. Vrei să fii liber și ieșit din comun, într-o lume a libertății ieșită din comun.

Gerald îi aruncă lui Birkin o privire subtilă, plină de înțelegere. Dar n-ar fi recunoscut niciodată deschis ceea ce simțea; știa mai multe decât Birkin, într-o anumite privință, mult mai multe. Iar acest lucru îl făcea să simtă o afecțiune plină de duioșie față de celălalt bărbat, ca și cum Birkin ar fi fost cumva

tânăr, neexperimentat, copilăros, atât de uimitor de inteligent, dar și iremediabil de inocent.

— Totuși, ești destul de credul încât să mă consideri o ciudățenie pur și simplu, spuse Birkin apăsător.

— O ciudățenie? exclamă Gerald uimit. Iar chipul i se luminează brusc, strălucind de naturalețe, așa cum se deschide o floare din mugurele înșelător. Nu, niciodată nu te-am considerat o ciudățenie. Și îl privi pe celălalt, aruncându-i priviri stranii, pe care Birkin nu le putu înțelege. Cred, continuă Gerald, că există întotdeauna un element de nesiguranță în ceea ce te privește — poate că nu ești sigur de tine însuși. Eu, unul, nu sunt niciodată sigur de tine. Te schimbi cu atâta ușurință de parcă nici n-ai avea suflet.

Gerald îl privea pe Birkin cu ochi pătrunzători. Birkin era uluit. Credea că nimeni n-are mai mult suflet decât el. Continua să-l fixeze pe celălalt cu privirea, uluit. Iar Gerald, în timp ce-l privea, observă bunătatea uimitoare și infinită din ochii lui Birkin, o bunătate tinerească, spontană, care-l atrăgea pe celălalt nespus și totuși îl umplea de o amărăciune cruntă, pentru că nu avea deloc încredere în bunătatea lui. Știa că Birkin se putea lipsi de el — ar putea să uite și să nu sufere. Acest gând era veșnic prezent în conștiința lui Gerald, făcându-l să simtă o neîncredere groaznică; era vorba de acea conștiință a spontaneității tinerești, indiferentă și animalică. Părea aproape similară cu ipocrizia și minciuna câteodată, dar venea destul de des din partea lui Birkin care discuta despre lucruri atât de profunde și importante.

Birkin se gândea însă la cu totul altceva. Brusc, se văzu întâmpinând altă problemă — cea a afecțiunii și a relației eterne care se stabilește între doi bărbați. Bineînțeles că acest lucru era necesar — fusese o necesitate lăuntrică pe care o resimțise toată viața — aceea de a se atașa de un prieten sincer și pe de-a-ntregul. Desigur că simțise afecțiune pentru Gerald tot timpul, dar negase acest lucru mereu.

Zăcea în pat și medita, în timp ce prietenul său ședea lângă el, pierdut în gânduri. Fiecare era absorbit de propriile sale gânduri.

— Știi cum obișnuiau să-și jure o *Blutbruderschaft*⁹⁰ cavalerii germani din vechime? Îl întrebă pe Gerald, iar ochii îi sclipeau de o nouă bucurie.

— Își făceau o mică tăietură în braț și-și frecau apoi rănile unul de sângele celuilalt? spuse Gerald.

— Da, și-și jurau credință unul altuia și să rămână înfrățiți până la moarte. Asta ar trebui să facem și noi. Fără răni, asta e ceva învechit. Dar ar trebui să ne jurăm credință veșnică, tu și eu, implicit, perfect și definitiv, fără vreo posibilitate de a mai da înapoi.

Îi aruncă lui Gerald o privire clară, fericit de descoperire. Gerald privi în jos spre el, atras, atât de profund înlănțuit de atracția fascinantă pe care o simțea, dar totuși era neîncrezător, ceva din el respingea, mai mult, ura acea legătură de afecțiune.

— O să facem un jurământ unul față de celălalt cândva, vrei? îl rugă Birkin. O să ne jurăm sprijin reciproc — sinceritate — supremă — de necontestat — fără rezerve — fără posibilitatea de a ne răzgândi.

Birkin își căută îndelung cuvintele. Dar Gerald abia dacă-l asculta. Chipul său strălucea de o anume plăcere luminoasă. Era mulțumit, dar rezervat. Se controla.

— Ce zici, facem schimb de jurăminte cândva? îl întrebă Birkin, întinzând mâna către Gerald.

Gerald se mulțumi doar să atingă mâna întinsă, fină, caldă, ca și cum s-ar fi abținut sau i-ar fi fost frică.

— Să amânăm până când înțeleg și eu mai bine toată treaba, spuse el, pe un ton de scuză.

Birkin îl urmărea din priviri. O umbră de dezamăgire acută, poate o undă de dispreț îi învălui inima.

— Da, spuse el. Trebuie să-mi spui ce părere ai mai târziu. Știi ce înțeleg eu prin asta? Nu un sentimentalism banal. E vorba de o legătură distantă care-ți lasă libertate deplină.

Amândoi se învăluiră în tăcere. Birkin se uita la Gerald tot timpul. Părea să observe acum nu omul fizic, primar, pe care-l

⁹⁰ Frăție de sânge (germ.). Era vorba despre un pact care implica pecetluirea cu sânge a frăției între bărbați care nu erau rude.

deslușea adesea în persoana lui Gerald și pe care de obicei îl plăcea foarte mult, ci omul însuși, întreg, ca și cum ar fi avut destinul său, damnat, limitat. Acest sentiment ciudat al fatalității care-l stăpânea pe Gerald, de parcă ar fi fost limitat la o singură formă de existență, de cunoaștere, de activitate, la un fel de înjumătățire fatală, căruia lui i se părea totul, îl copleșea întotdeauna pe Birkin după momentele de apropiere caldă dintre ei și-l umplea cu un fel de dispreț sau plictiseală. Ceea ce-l plictisea pe Birkin când era vorba de Gerald era insistența acestuia asupra limitării. Gerald nu s-ar fi putut niciodată detașa de sine însuși într-o veselie cu adevărat nepăsătoare. Ceva îi stătea în cale, un fel de monomanie.

O vreme domni tăcerea, apoi Birkin spuse, pe un ton mai degajat, lăsând să treacă momentul de tensiune:

— Nu poți să găsești o guvernantă bună pentru Winifred? — Cineva deosebit?

— Hermione Roddice ne-a sugerat să o rugăm pe Gudrun să o învețe să facă schițe și modele din lut. Știi că Winnie e incredibil de îndemânică atunci când lucrează cu plastilină. Hermione spune că e o artistă.

Gerald vorbea în stilul lui obișnuit, însuflețit, degajat, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic neobișnuit. Dar vocea lui Birkin încă mai păstra ceva din tonul cu care vorbise înainte.

— Chiar așa? N-am știut asta. — O, păi bine, atunci, dacă Gudrun i-ar da lecții, ar fi perfect — nici că s-ar putea mai bine — din moment ce Winifred e o artistă. Pentru că, pe undeva, și Gudrun e artistă. Și orice artist adevărat este salvarea oricărui altuia.

— Eu credeam că artiștii nu se prea înțeleg de regulă.

— Poate. Dar numai artiștii pot înălța, unii pentru alții, lumea în care se cuvine să trăiască. Dacă poți să faci aranjamentul *acesta* pentru Winifred, e perfect.

— Dar crezi că n-o să fie de acord?

— Nu știu. Gudrun e o fire cam independentă. Nu se lasă ușor atrasă. Sau dacă ar face-o, e posibil să se răzgândească foarte repede. Așa că nu știu dacă va fi de acord să dea lecții în

particular aici, sau în Beldover. Dar ar fi chiar ceea ce-ți trebuie. Winifred are o fire aparte și dacă poți să-i pui la dispoziție mijloacele prin care se poate realiza, ar fi cel mai bun lucru cu putință. N-o să se obișnuiască niciodată cu un mod de viață banal. Și ție ți se pare destul de dificil, iar ea e de zece ori mai sensibilă decât tine. E groaznic să te gândești ce viață va duce dacă nu va găsi un mijloc de exprimare, un fel de a se realiza. Ai văzut ce înseamnă să lași lucrurile în voia sorții și cât de mult te poți baza pe o căsnicie — uită-te la mama ta.

— Crezi că mama e anormală?

— Nu, cred că n-a vrut decât ceva mai mult sau diferit de rutina obișnuită a vieții și, neputându-l obține, poate că asta a zdruncinat-o.

— După ce a dat viață unei liote de copii anormali, spuse Gerald ursuz.

— Nu mai anormali decât suntem noi, răspunse Birkin. Cel mai rău fond se află înlăuntrul majorității oamenilor normali.

— Câteodată cred că este un blestem să trăiești, spuse Gerald, cu o bruscă mânie neputincioasă.

— La urma urmei, zise Birkin, de ce nu? Uneori e chiar un blestem să trăiești, alteori blestemul nu are nici o legătură cu viața. E o adevărată bucurie, zău așa.

— Mai puțin decât crezi, răspunse Gerald, dezvăluind o ciudată suferință în privirea pe care i-o aruncă celui alt bărbat.

Se așternu tăcerea și fiecare își urmă șirul propriu al gândurilor.

— Nu înțeleg de ce ar face vreo deosebire între a fi profesoară la școala elementară și a-i da lecții lui Win, spuse Gerald.

— E deosebirea între un funcționar public și unul particular. Singurul nobil din ziua de azi, singurul rege și aristocrat este publicul și numai publicul. Ești chiar dispus să servești publicul, dar să fii profesor particular...

— Eu nu vreau să slujesc pe nimeni...

— Nu, iar Gudrun probabil că va crede același lucru.

Gerald se gândi câteva minute, apoi spuse:

— În orice caz, tata n-o s-o facă să se simtă ca un funcționar particular. O să fie mofturos, dar destul de recunoscător.

— Așa și trebuie! Așa trebuie să faceți toți. Crezi că poți să angajezi o femeie ca Gudrun Brangwen cu bani? Vă este egală în toate privințele, poate chiar superioară.

— Da?

— Da. Și dacă nu ai curajul să recunoști asta, cred că o să vă lase de izbeliște.

— Totuși, spuse Gerald, dacă este egala mea, aș fi vrut să nu fie profesoară pentru că, în general, nu cred că profesorii sunt egali cu mine.

— Nici eu. Să-i ia naiba! Dar oare sunt profesor pentru că predau sau preot pentru că țin predici?

Gerald râse. Întotdeauna se simțea stânjenit când venea vorba de asta. Nu voia să invoce superioritatea socială, dar totuși nu dorea s-o ia în discuție nici pe cea intrinsecă, personală, pentru că niciodată nu-și va crea scara de valori bazându-se pe ființa pură. Așa că ezita asupra unei acceptări tacite a statutului social. Acum Birkin voia să îl facă să accepte diferența intrinsecă între oameni cu care el nu avea de gând să fie de acord. Contravenea cu onoarea sa socială și cu principiile sale. Se ridică să plece.

— Mi-am neglijat afacerile în tot acest timp, zise el zâmbind.

— Ar fi trebuit să-ți aduc aminte mai înainte, îi răspunse Birkin, râzând ironic.

— Știam că vei spune ceva de genul acesta, râse Gerald destul de stingherit.

— Da?

— Da, Rupert. Nu putem să fim toți ca tine. Curând ne-am duce toți de râpă. Când o să fii mai presus de toți, o să-mi ignor toate treburile.

— Bineînțeles că deocamdată nu ne-am dus de râpă, zise Birkin ironic.

— Nu chiar atât de mult pe cât îți imaginezi, în orice caz avem ce mânca și ce bea.

— Și putem să ne mulțumim cu asta, adăugă Birkin.

Gerald se apropie de pat și stătu privind în jos la Birkin, al cărui gât era dezgolit și al cărui păr răvășit cădea într-un mod atrăgător pe fruntea luminoasă până deasupra ochilor, care aveau o privire atât de calmă și neclintită întipărită pe chipul său ironic. Gerald, sănătos și plin de energie, stătea acolo fără nici un chef să plece, reținut de prezența celuiilalt bărbat. N-avea puterea să plece.

— Deci, la revedere! zise Birkin, și își scoase mâna de sub așternut, zâmbind cu ochi sclipitori.

— La revedere, spuse Gerald, prinzând mâna caldă a prietenului său și strângându-i-o ferm. Am să mai vin. Îți simți lipsa acolo, la moară.

— O să vin în câteva zile, zise Birkin.

Cei doi bărbați făcură schimb de priviri. Ochii lui Gerald, care erau ageri ca ai unui șoim, erau plini acum de o lumină caldă și de o afecțiune neîmpărtășită, iar Birkin îl privea ca din întuneric, tăcut și neștiut, totuși cu un fel de căldură care părea să-i învâluie mintea lui Gerald ca un somn binefăcător.

— La revedere, atunci. Nu mai pot face nimic pentru tine?

— Nu, mulțumesc.

Birkin urmări silueta înveșmântată în negru a celuiilalt bărbat ieșind pe ușă și capul bălai care dispăru, după care se întoarse și adormi.

CAPITOLUL XVII

MAGNATUL INDUSTRIEI

ÎN BELDOVER, ATÂT PENTRU URSULA, cât și pentru Gudrun, urmă o perioadă de acalmie. Ursulei i se părea că Birkin ieșise din viața ei momentan și-și pierduse importanța, nu mai însemna absolut nimic pentru ea. Avea propriii ei prieteni, își vedea de îndeletnicirile și de viața ei. Se întoarse la vechiul stil de viață cu bucurie, departe de el.

Iar Gudrun, după ce trăise fiecare clipă intens cu imaginea lui Gerald Crich, conștient absorbită în toată ființa ei, legată chiar

și fizic de el, era aproape indiferentă când se gândea la el. Făcea planuri noi să plece departe și să încerce o altfel de viață. Tot timpul existase ceva în nerăbdarea ei de a evita, în ultimă instanță, stabilirea unei legături cu Gerald. Credea că e mai înțelept și mai bine să nu rămână decât simple cunoștințe.

Își făcuse un plan de plecare la Sankt Petersburg, unde avea o prietenă, sculptoriță ca și ea și care trăia cu un rus bogat a cărui pasiune era meșteșugul bijuteriilor. Viața pasională, destul de dezrădăcinată a rușilor o atrăgea. Nu voia să meargă la Paris. Parisul era anost și, în mare, plicticos. Ar vrea să meargă în Roma, München, Viena, Sankt Petersburg sau Moscova. Avea o prietenă la Sankt Petersburg și alta la München. Le scria frecăreia, cerând informații despre o locuință.

Dispunea de o anume sumă de bani. Se întorsese acasă pe de o parte ca să economisească bani, iar acum vânduse mai multe lucrări și fusese elogiată la mai multe expoziții. Știa că ar putea să aibă succes dacă s-ar duce în Londra. Dar cunoștea cum e în Londra și-și dorea altceva. Avea șaptezeci de lire, de care nimeni nu știa. Avea să se mute în curând, de îndată ce va primi vești de la prietenele ei. Prin natura ei era profund nestatornică, în ciuda placidității și a calmului aparent.

Întâmplarea făcu într-o zi ca cele două surori să intre într-o căsuță din Willey Green ca să cumpere miere. Doamna Kirk, o femeie masivă, palidă, cu un nas ascuțit, fire vicleană și mieroasă în același timp, având în ea ceva de scorpie și de felină, le pofti pe fete în bucătăria ei atât de intimă și ordonată. Se resimțeau un confort și o curățenie proprii felinei.

— Ei bine, domnișoară Brangwen, spuse ea pe un ton plângăreț și ușor insinuant, cum vă simțiți din nou acasă?

Gudrun, căreia i se adresase, o urfă instantaneu.

— Mi-e indiferent, replică ea tăios.

— Da? Păi bine, totuși, cred că se simte diferența față de Londra. Vă place viața, și orașele mari și impunătoare. Unii din noi trebuie să se mulțumească cu Willey Green și Beldover. Ce părere aveți de școala noastră elementară, despre care se vorbește atât?

— Ce părere am? Gudrun se întoarce și o privi încet. Adică vă interesează dacă eu cred că e o școală bună?

— Da. Ce părere aveți?

— Chiar cred că e o școală bună.

Gudrun era foarte rece și tăioasă. Știa că oamenii de rând urau școala.

— Zău, așa credeți? Am auzit așa de multe, ba una, ba alta. E plăcut să știi care-i părerea celor care predau acolo. Dar opiniile diferă, nu? Domnul Crich de la Highclose e cu totul în favoarea ei. Zău, mă tem că bietul om n-o s-o mai ducă mult. E tare slăbit!

— Se simte mai rău? întrebă Ursula.

— Păi, da, de când au pierdut-o pe domnișoara Diana. E ca o umbră pe două picioare. Bietul de el! Toată viața a avut numai necazuri.

— Da? întrebă Gudrun, ușor ironic.

— Da, chiar așa, toată viața — numai necazuri. Și e un domn tare amabil și cumsecade, așa cum rar întâlnești. Copiii săi nu-i seamănă.

— Bănuiesc că seamănă cu mama lor, nu? întrebă Ursula.

— În multe privințe. Doamna Kirk coborî puțin vocea. Era o doamnă tare mândră și arogantă când a venit prin locurile noastre, zău, așa era! Nici nu puteai să te uiți la ea. Ca să vorbești cu ea valora o viață de om.

Chipul femeii deveni aspru și viclean.

— O cunoști de când s-a căsătorit?

— Da, de atunci. I-am alăptat trei dintre copii. Și erau chiar niște draci împielitați, o bătaie de cap. Gerald era un diavol, dacă pot să-i zic așa, un diavol în toată puterea cuvântului, zău așa, de la vârsta de șase luni.

Vocea femeii fu învăluită de un ton ciudat, malițios și viclean.

— Chiar așa? zise Gudrun.

— Ambițios și autoritar — își domina bona de la șase luni. Dădea din picioare și țipa și se zbătea ca un diavol. De multe ori l-am ciupit de fund, când îl țineam în brațe. Zău că i-ar fi prins tare bine să-l fi ciupit mai des. Dar mama lor nu suporta să vadă

că sunt bătuți — nu-u-u, nici nu voia să audă așa ceva. Îmi aduc aminte certurile pe care le avea cu domnul Crich, pe onoarea mea. Când dânsul își ieșea cu totul și cu totul din fire și nu mai putea suporta, încuia ușa biroului și-i biciuia. Iar ea se plimba încoace și încolo tot timpul prin fața ușii, ca un tigru cu privire de ucigaș. Avea un chip care îți băga frica în oase. Și când se deschidea ușa, ea intra cu mâinile ridicate, zicând: „Ce le-ai făcut copiilor mei, lașule”? Se comporta ca un om ieșit din minți. Cred că domnului îi era teamă de ea. Doar când ajungea la disperare ridica mâna. Ce mai viață pentru servitori! Și ce mulțumiți eram când unul dintre copii o încasa! Erau cel mai mare chin al vieții noastre!

— Zău? spuse Gudrun.

— În mai multe privințe. Dacă nu-i lăsați să-și spargă cămile pe masă, dacă nu-i lăsați să tragă pisica după ei cu o sfoară în jurul gâtului, dacă nu primeau ce cereau, nu contează ce anume, atunci făceau hărmălaie, iar mama lor venea și întreba: „Ce s-a întâmplat cu copilul? Ce i-ați făcut? Ce-i, dragul meu”? Și apoi se întorcea către tine, gata să te calce în picioare. Dar cu mine nu s-a întâmplat asta. Am fost singura care puteam să fac ce voiam cu diavoli ăia; pentru că nici ea însăși n-avea de gând să-și bată capul cu ei. Nu, ea nu se îngrijea prea tare de ei. Dar ei trebuiau să facă așa cum voiau ei, nu puteai să le spui nimic. Iar conașul Gerald era mai rău ca toți. Eu am plecat când el avea un an și jumătate, căci nu mai puteam să suport. Dar l-am ciupit de funduleț când îl țineam în brațe, așa am făcut, când nu-l mai puteam controla, și nu-mi pare rău.

Gudrun plecă furioasă și dezgustată. Expresia „l-am ciupit de funduleț” o făcu să aibă un acces de furie teribilă. Nu putea să suporte așa ceva. Ar fi târât-o afară pe femeia aia și-ar fi strâns-o de gât. Și totuși expresia aceea îi rămase întipărită în minte pentru totdeauna, nu mai putea fi ștearsă. Simțea că într-o zi, va trebui să-i spună lui Gerald, să vadă cum va reacționa. Și gândul acesta o făcea să-i fie silă de propria persoană.

Dar la Shortlands lupta cu viața luase sfârșit. Tatăl era bolnav și pe moarte. Avea dureri mari interne care-i absorbeau ultima

fărâma de viață și-i lăsau numai o rămășiță de conștiință. Din ce în ce mai des, o tăcere se așternea asupra lui, ceea ce-l făcu să fie din ce în ce mai puțin conștient de lucrurile din jurul său. Durerea părea să-l acapareze întru totul. Știa că se află acolo. Știa că va veni din nou. Era ca ceva care se furișă către el în întuneric. Iar el nu avea puterea sau voința să o descopere și să afle ce este. Durerea rămase acolo în întuneric, o durere insuportabilă, sfâșiindu-l din când în când și apoi încetând. Și când îl sfâșia, se ghemuia într-o supunere tăcută, iar când îl părăsea din nou, el refuza să se mai gândească la ea. Era învăluită de întuneric, rămânea în necunoscut. Deci, niciodată nu-i recunoștea existența, o așeza doar într-un colț al sufletului său, unde se strânseseră toate temerile neexprimate vreodată și toate secretele. În rest, avea dureri, îi treceau, nu mai conta. Chiar îl stimulau, îl incitau.

Dar, treptat, îi puseră stăpânire pe viață. Încetul cu încetul, îi scurseră toate puterile, îl făcură să sângereze în întuneric, îl stoarseră de vlagă și-l atraseră înspre întunecime. Și în acest amurg al vieții, puține lucruri mai erau vizibile pentru el. Afacerile, slujba pe care-o avea, toate dispăruseră cu totul. Interesele sociale se disipaseră ca și cum nici nu existaseră vreodată. Chiar și familia sa îi devenise străină. Nu-și mai aducea aminte decât vag, într-un ungher uitat al sufletului, că acesta sau celălalt era copilul lui. Dar asta era de domeniul trecutului și nu avea o importanță esențială. Trebuia să facă un efort ca să-și aducă aminte care e legătura lor cu el. Chiar și soția sa încetase să mai existe pentru el. Ea era chiar ca o negură, ca durerea dinlăuntrul lui. Printr-o asociere ciudată, întunecimea care includea durerea și întunecimea care-o învăluia pe soția sa erau identice. Toate gândurile și ideile lui deveniseră vagi și încețoșate, căci acum soția sa și durerea epuizantă constituiau aceeași putere întunecată și secretă de care se lovea și pe care o evita tot timpul. Nu gonia niciodată groaza afară din vizuina aflată înlăuntrul său. Știa numai că e un loc întunecos și ceva anume sălășluia în acel întuneric care din când în când ieșea la iveală și-l frământa. Dar nu îndrăznea să pătrundă până acolo și să scoată bestia la lumină. Prefera mai degrabă să-i ignore prezența. Numai că, într-un

fel abia știut, groaza era una și aceeași cu soția lui, ea era cea care-l nimicea, era durerea, distrugerea, o întunecime care le unifica pe amândouă.

Își vedea doar rar soția. Stătea în camera ei. Doar din când în când trecea pe la el, cu capul întins înainte și, cu o voce joasă și autoritară, îl întreba cum se simte. Iar el îi răspundea așa cum obișnuise timp de mai bine de treizeci de ani: „Ei bine, nu cred că mă simt mai rău, dragă”. Dar era înfricoșat de ea, în ciuda obiceiului acestuia sub care se ascundea, era înspăimântat până aproape de granița morții.

Dar toată viața fusese la fel de constant în comportarea sa și nu cedase niciodată. Chiar și acum când era pe moarte, nu avea de gând să cedeze, însă nu știa ce sentimente nutrește față de ea. Toată viața spusese: „Biata Christiana, are o fire atât de dură!”. Cu o voință de nezduncinat își menținuse această poziție față de ea, mila luase locul ostilității sale, mila fusese scutul și refugiul său, o armă care nu dădea greș. Și totuși în conștiința lui o compătimea, căci avea o fire atât de violentă și de nestatornică.

Dar acum mila pe care o simțea, la fel ca și viața, se subția, iar teama, aproape de limita groazei, prindea contur. Dar înainte ca scutul milei sale să fie sfărâmat, el va muri ca o insectă cu carapacea spartă. Aceasta era resursa lui finală. Ceilalți vor continua să trăiască și să cunoască moartea vie și haosul de deznădejde care urmează. Dar nu el. Nu recunoștea că moartea e victorioasă.

Fusese atât de constant în comportament, atât de constant în mila lui și în iubirea față de aproapele său. Poate că își iubise aproapele chiar mai mult decât pe el însuși — ceea ce este mai presus decât porunca biblică. Întotdeauna această flacără îi arse în suflet, susținându-l în tot ceea ce făcuse și ajutând la bunăstarea oamenilor. Avea mulți muncitori în subordine, era un mare proprietar de mine și niciodată nu uitase în sufletul său că în fața lui Hristos era totuna cu angajații săi. Ba mai mult chiar, se simțise inferior față de ei, ca și cum, prin sărăcie și muncă, ei erau mai aproape de Dumnezeu decât el. Întotdeauna avusese credința neîmpărtășită că muncitorii săi, minerii, erau cei care

țineau în mâinile lor cheia izbăvirii. Ca să ajungă mai aproape de Dumnezeu, trebuia să fie mai aproape de mineri, iar viața sa trebuia să graviteze în jurul lor. Fără s-o știe, ei erau idoli săi, manifestarea lui Dumnezeu. Prin ei, el venera divinitatea superioară, măreață, plină de compasiune și irațională din oameni.

Și în tot acest timp, soția lui i se opusese ca unul dintre marii demoni din iad. Într-un fel ciudat, ca o pasăre de pradă, cu frumusețea fascinantă și indiferența unui șoim, se izbise de gratiile bunătății sale și, ca un vultur în colivie, se cufundase în tăcere. Prin forța împrejurărilor și deoarece toată lumea se unise în așa fel încât colivia să nu poată fi distrusă și pentru că el fusese mai puternic decât ea, o ținuse prizonieră. Iar faptul că era prizoniera lui, pasiunea pe care o simțea pentru ea întotdeauna rămăsese la fel de profundă ca și moartea. O iubise dintotdeauna, o iubise profund. În colivie nu i se refuza nimic, i se permitea orice.

Dar ea aproape că înnebunise. Datorită firii ei nesupuse și arogante, nu suporta umilința bunătății blânde, aproape înduioșătoare cu care soțul ei îi trata pe toți. Nu fusese dezamăgit de cei săraci. Știa că cei mai răi dintre ei veneau și-l linguseau, plângându-i pe umăr; din fericire, majoritatea erau mult prea orgolioși ca să-i ceară ceva, mult prea independenți ca să-i bată la ușă. Dar în Beldover, ca și peste tot, existau oameni plângăreți, de soi rău, ca niște paraziți, care veneau în genunchi să cerșească pomană și să se hrănească din trupul viu al gloatei ca niște păduchi. Creierul Christianei Crich era învăluit de un fel de foc când vedea alte femei cu chip palid, în niște haine negre și sărăcicioase, venind pe furiș și înaintând lugubru pe alee până ajungeau în fața ușii. Voia să asmută câinii pe ele. „Rip! Ring! Ranger! Pe ele! Alungați-le!” Dar Crowther, majordomul, ca și restul servitorilor, era omul domnului Crich. Totuși, când soțul ei era plecat, se năpustea ca o lupoaică asupra cerșetorilor care se târau în fața ei: „Ce mai vreți? N-aveți ce căuta aici. Plecați de pe alee. Simpson, gonește-le și nu mai lăsa și alții să treacă de poartă!”

Servitorii trebuiau să-i dea ascultare. Iar ea stătea și se uita cu o privire ca a unui uliu, în timp ce portarul, încurcat și stângaci,

fi alunga pe oamenii aceia lugubri de pe alee, ca pe niște păsări de curte care o luau la goană în fața lui.

Dar aflaseră de la portar când îl puteau găsi pe domnul Crich și veneau atunci. De câte ori, în primii ani, nu bătuse Crowther ușor la ușă:

— E o persoană care vrea să vă vadă, domnule.

— Cum se numește?

— Grocock, domnule.

— Ce vrea?

Întrebarea era pe jumătate plină de nerăbdare, pe jumătate mulțumită. Îi plăcea să audă că lumea apela la generozitatea lui.

— În legătură cu un copil, domnule.

— Condu-i în bibliotecă și spune-le că n-ar trebui să vină după ora unsprezece dimineața.

— De ce-ți întrerupi masa? Alungă-i, zicea soția lui tăios.

— O, nu pot să fac asta. Nu mă deranjează deloc doar să ascult ce au de spus.

— Câți au mai venit astăzi? De ce nu le lași ușa deschisă tot timpul? Curând m-ar da afară și pe mine și pe copii.

— Știi, draga mea, nu mă supără să ascult ce au de spus. Și dacă au necazuri serioase — păi atunci, e de datoria mea să-i ajut să iasă din necaz.

— Da, e de datoria ta să inviți toți șobolanii din lume să roadă oasele tale.

— Hai, Christiana, nu-i așa. Nu fi neînțelegătoare.

Dar, deodată, ea ieși furtunos din cameră și se îndreptă spre bibliotecă. Acolo se aflau săracii care cereau milostenie, arătând de parcă ar fi fost la doctor.

— Domnul Crich nu poate să vă primească. Nu vă poate primi la ora asta. Credeți că e la dispoziția voastră, să veniți când poftiți? Trebuie să plecați, n-aveți ce căuta aici.

Săracii se ridicau nedumeriți. Dar domnul Crich, palid, cu barba neagră și un aer critic, veni în spatele ei, zicând:

— Da, nu-mi place să veniți așa de târziu. Vă primesc pe oricare dintre voi dimineața, dar nu pot să mă ocup de voi mai târziu. Care-i necazul, Gittens? Ce-ți mai face nevasta?

— Păi, e foarte rău, dom'le Crich, e pe moarte, e...

Câteodată, doamnei Crich i se părea că soțul ei e un fel de pasăre funebră, care se hrănește cu nenorocirile oamenilor. Avea impresia că el nu e mulțumit dacă nu venea nimeni cu vreo poveste sordidă pe care o sorbea cu un fel de satisfacție funerară, plină de compasiune. N-avea un *raison d'être*⁹¹ dacă nu exista nenorociri pe lume, precum un antreprenor de pompe funebre n-ar avea nici un rost dacă n-ar exista înmormântări.

Doamna Crich se retrăgea în sine, se izola de această lume îngrozitoare. O legătură strânsă, de izolare dureroasă îi încorseta inima, sentimentul izolării era puternic și nemilos; antagonismul ei era pasiv dar teribil de pur, precum al unui șoim într-o colivie. Pe măsură ce treceau anii, pierdea din ce în ce mai mult legătura cu lumea, părea învăluită de o nepăsare strălucitoare, aproape cu totul inconștientă. Obişnuia să umble fără noimă prin casă și prin împrejurimi, cu ochii țintă, dar fără să vadă nimic. Vorbea foarte rar și n-avea nici o legătură cu lumea din jur. Nici măcar nu gândea. Era absorbită de o tensiune aprigă, de opoziție, ca polul negativ al unui magnet.

Dăduse naștere multor copii, căci, de-a lungul anilor, nu-l contrazisese niciodată pe soțul ei cu vorba sau cu fapta. Nu-l băga în seamă, căci el era situat în afara sferei ei. I se supunea, îl lăsa să-și facă mendecele; n-avea decât să ia ce voia. Era ca un șoim care se supune posomorât la toate. Relația dintre ea și soțul ei era tacită și obscură, dar profundă, teribilă, o relație de pură distrugere reciprocă. Iar el, care triumfase în lume, devenea din ce în ce mai slăbit; vitalitatea parcă i se scursese din vine, de parcă suferise o hemoragie. Ea se simțea prizonieră, ca un șoim în colivie, dar sufletul îi era încă aprig și de neclintit, deși mental era distrusă.

În ultimul timp, se ducea la ea și o strângea în brațe, înainte ca toată puterea să-i dispară. Lumina albă, îngrozitoare, distrugătoare care-i ardea în ochi îl incita și-l stârnea până când sângea de moarte. Și atunci groaza lui sporea din ce în ce. Dar întotdeauna își spunea că fusese fericit, că o iubise pur și înflăcărat

⁹¹ Motiv de a exista (fr.).

de când o cunoscuse. Și se gândea că e pură, imaculată; flacăra albă pe care numai el o cunoștea, flacăra dorinței ei carnale era în ochii lui o floare albă a zăpezii. Era o floare minunată a zăpezii, pe care el o dorise nespus. Și acum era pe moarte, împreună cu toate ideile și concluziile sale rămase intacte. Urmau să dispară atunci când el n-ar mai fi în viață. Până atunci ele continuau să fie adevăruri pure pentru el. Doar moartea va dezvălui întreaga minciună; până în clipa morții, ea va rămâne floarea lui albă a zăpezii. O subjugase, iar supunerea ei i se părea o nețărmurită castitate, o virginitate pe care el nu putuse să o sfarme niciodată și care-l domina ca o vrajă.

Ea renunțase la lumea de afară, dar în sufletul ei era neînfrântă și neafectată. Pur și simplu stătea în camera ei ca un șoim abătut și ciufulit, nemișcată, nepăsătoare. Copiii ei, pentru care se luptase cu atâta înverșunare în tinerețe, acum nu prea mai însemnau mare lucru pentru ea. Pierduse toate aceste lucruri, era pur și simplu de una singură. Doar de Gerald, strălucitor cum era, îi mai păsa. Dar în ultimii ani, de când preluase afacerile, și el devenise uitat. Tatăl, însă, aflat pe moarte, își îndrepta înțelegerea către Gerald.

Întotdeauna existaseră neînțelegeri între tată și fiu. Gerald avusese sentimente de teamă și dispreț față de tatăl său și, în mare parte, îl evitase de-a lungul copilăriei și adolescenței sale. Iar tatăl, la rândul său, simțise adesea un adevărat dezgust față de fiul mai mare, sentiment pe care, nedorind niciodată să și-l descătușeze, refuzase să-l admită. Îl ignorase pe Gerald cât de mult putuse, nebăgându-l în seamă.

Totuși, de când Gerald se întorsese acasă și-și asumase responsabilități în firmă, dovedindu-se un director strălucit, tatăl, obosit și plictisit de toate problemele cotidiene, lăsase toate aceste lucruri în grija fiului său și implicit toate celelalte responsabilități, asumându-și într-un fel destul de înduioșător o dependență față de tânărul dușman. Acest lucru provocă imediat în sufletul lui Gerald o milă profundă și o supunere, întotdeauna umbrite de dispreț și de dușmănie nerecunoscută. Căci Gerald era împotriva carității; și totuși era dominat de ea, întrucât

pusesse stăpânire pe viața lui interioară și nu o putea respinge. Așa că o parte din el respecta idealurile tatălui său, iar cealaltă era împotriva lor. Acum nu se mai putea feri. Îl copleși un anumit sentiment de milă, jale și duioșie față de tatăl său, în ciuda ostilității mai profunde și mai apăsătoare.

Tatăl câștigase protecția lui Gerald prin înțelegere, dar dragostea lui se îndrepta către Winifred. Era fiica lui cea mai mică și singurul dintre copii pe care îl iubise profund. Ea era cea căreia îi oferea toată iubirea protectoare a unui om muribund. Voia să o protejeze la nesfârșit, pentru totdeauna, să o învâluie în căldură, iubire și protecție de-a pururi. Dacă ar putea să o apere, să nu cunoască niciodată durerea, suferința, tristețea! Toată viața fusese atât de drept, atât de constant în bunătate și amabilitate. Și asta era ultima sa virtute pasională, acea iubire pentru Winifred. Totuși, îl deranjau unele lucruri. Lumea se îndepărtase de el pe măsură ce-l slăbeau puterile. Nu mai erau oameni săraci, răniți și umili pe care să-i protejeze și să-i aline. Toate aceste lucruri dispăruseră pentru el. Nu mai avea nici fii sau fiice care să-l deranjeze și care să-l încarce cu o responsabilitate nefirească. Toate acestea ieșiseră din cotidian. Nu îl mai priveau pe el, îl eliberaseră.

Rămânea doar frica lui ascunsă și groaza față de soție, sentimente care îl încercau când ea stătea izolată și absentă în camera ei sau când venea la el cu pași ușori, cu capul înclinat înainte. Dar încerca să nu ia în seamă nimic, chiar și faptul că toată viața fusese un om corect nu-l făcea să se simtă deloc liniștit, iar groaza pe care o simțea în suflet nu-i dădea pace. Totuși, putea să o țină la suficientă distanță, căci nu-i va permite niciodată să izbucnească. Moartea va veni întâi.

Și apoi mai era și Winifred! Ce bine dacă ar putea să fie asigurat în privința ei, dacă măcar ar putea fi sigur! De la moartea Dianei și de când i se agravase boala, dorința sa de a o vedea în siguranță pe Winifred devenise aproape o obsesie. Simțea că, deși era pe patul de moarte, trebuie să aibă o procupare, o responsabilitate din dragoste și caritate.

Era un copil ciudat, sensibil și înflăcărat, moștenind de la tatăl ei părul brunet și comportamentul taciturn, dar având o oarecare

detășare și nestatornicie. Era o fire destul de schimbătoare, de parcă sentimentele ei n-aveau nici o importanță pentru ea. Adevărat părea că vorbește și se joacă ca majoritatea copiilor veseli și inocenți; simțea o afecțiune caldă și profundă față de câteva lucruri: pentru tatăl ei și pentru animale, în special. Dar dacă auzea că motanul ei preferat, Leo, a fost călcat de o mașină, își dădea capul într-o parte și răspundea cu o ușoară crispare de dezgust pe chip: „Da?“, după care nu mai acorda importanță evenimentului. Îi plăcea pe servitorul care îi aducea vești proaste, vrând să o întristeze. Nu voia să știe, și asta părea preocuparea ei principală. O evita pe mama ei și pe majoritatea membrilor familiei. Îi iubea pe tatăl ei pentru că voia ca ea să fie întotdeauna fericită și pentru că în prezența ei părea să întinerească din nou și să nu aibă nici un fel de griji. Îi plăcea pe Gerald fiindcă era atât de independent, îi adora pe oamenii care făceau ca viața să pară un joc pentru ea. Avea un uimitor simț critic instinctiv și era o anarhistă în toată puterea cuvântului, dar în același timp o aristocrată pură. Căci îi accepta pe egalii săi oriunde îi întâlnea și îi ignora cu o indiferență veselă pe cei care îi erau inferiori, fie că erau frații sau surorile ei, fie că erau musafiri de vază ai casei, oameni simpli sau servitori. Era destul de independentă și singuratică și părea că nu avea pe nimeni pe lume. Părea să fie izolată, că n-are nici un scop și nici o continuitate și-și ducea viața pur și simplu de la un moment la altul.

Tatăl, ca printr-o ultimă iluzie ciudată, avea sentimentul că tot destinul său depindea de faptul că trebuie să-i asigure fericirea fiicei sale. Ea care nu suferea niciodată, pentru că nu stabilise niciodată legături importante, ea care era în stare să piardă ființele cele mai dragi din viața ei și să rămână neschimbată a doua zi, uitând totul, ca și cum ar fi făcut-o intenționat, ea a cărei voință era liberă într-un mod atât de ciudat și facil, anarhică, aproape nihilistă, asemenea unei păsări fără suflet care migrează unde îi e voia, fără să se atașeze sau să-și asume vreo responsabilitate de durată, care prin fiecare gest rupea firele unei relații serioase cu ușurință și nepăsare, aproape într-un mod nihilist pentru că nu voia niciodată să fie deranjată, trebuia să fie obiectul solitudinii supreme și pasionale a tatălui său.

Când domnul Crich află că Gudrun Brangwen ar fi de acord să o ajute pe Winifred la schițe și modelaj, văzu o cale de salvare pentru fiica sa. Credea că Winifred are talent, o văzuse și pe Gudrun și știa că e o persoană excepțională. Putea să o încredințeze pe Winifred în mâinile ei ca unei persoane de încredere. Iată o direcție și o forță pozitivă care trebuia să o însuflețească pe fiica sa; nu trebuia să o lase fără nici o direcție și fără apărare. Dacă ar putea grefa copilul pe un copac viguros înainte să moară ar simți că și-a îndeplinit datoria. Și iată că momentul sosise. Nu ezită să apeleze la Gudrun.

Între timp, pe măsură ce tatăl se stinge din ce în ce, Gerald avea din ce în ce mai des sentimentul omului părăsit. La urma urmei, tatăl său reprezentase pentru el lumea vie. Câtă vreme tatăl său trăia, Gerald nu era responsabil de ceea ce se întâmplă în jurul său. Dar acum, când tatăl îi era pe moarte, Gerald se simțea părăsit și nepregătit în fața furtunii vieții, precum secundul răzvrătit de pe un vas care și-a pierdut căpitanul și care nu vede decât un haos teribil în față. Nu moștenise o ordine stabilită și o idee profundă. Întreaga idee care unea omenirea părea să moară o dată cu tatăl său; forța centralizatoare care menținuse întregul laolaltă părea să se prăbușească împreună cu tatăl său, iar părțile păreau gata să se desprindă într-o descompunere groaznică. Gerald se simțea de parcă ar fi fost părăsit la bordul unui vas care se scufunda sub picioarele lui, că era responsabil de o navă care era pe punctul de a se dezmembra.

Știa că tot timpul se luptase să smulgă cadrul care înrăma viața și să-l facă bucăți. Iar acum, având în suflet ceva din groaza unui copil stricător, se văzu pe punctul de a fi martor la propria sa distrugere. Și în timpul ultimelor luni, sub influența morții, în urma discuțiilor cu Birkin și dominat de ființa pătrunzătoare a lui Gudrun, își pierduse complet acea certitudine mecanică care îl ajutase să iasă victorios. Câteodată era cuprins de valuri de ură împotriva lui Birkin, a lui Gudrun și a tuturor celorlalți. Voia să se întoarcă la conservatorismul cel mai consecvent, către cei mai plictisitori dintre oamenii convenționali. Voia să se întoarcă la torismul cel mai strict, dar dorința nu dura suficient cât să-l facă să treacă la fapte.

În timpul copilăriei și al adolescenței, își dorise un fel de sălbaticie. Idealul său în viață era epoca lui Homer, când un bărbat era conducătorul unei armate de eroi sau își petrecea anii într-o minunată *Odisee*⁹². Detesta fără remușcări împrejurările proprii sale vieți într-atât de mult încât nu observase niciodată cu adevărat orașul Beldover și valea minieră. Își întorsese cu totul fața de la regiunea minieră înnegrită care se întindea departe, dincolo de Shortlands, și se întoarse cu totul către câmpia și pădurea aflată dincolo de Willey Water. Era adevărat că furnăitul și zumzăitul minelor de cărbune putea fi întotdeauna auzit la Shortlands. Dar din cea mai fragedă pruncie, Gerald nu acordase deloc atenție acestui fapt. Ignorase întreaga mare industrială care se avânta în valuri înnegrite de cărbune ce se spargeau de împrejurimile casei sale. Lumea era o adevărată junglă unde vânai, înnoptai și călăreai. Gerald se revoltă împotriva oricărei autorități. Viața era o stare în care libertatea sălbatică domina.

Apoi fusese trimis la școală, ceea ce pentru el era echivalent cu moartea. Refuză să meargă la Oxford, alegând o universitate germană. Petrecuse ceva timp în Bonn, Berlin și Frankfurt. Acolo mintea îi fu stârnită de o curiozitate. Voia să vadă și să cunoască, într-o manieră ciudată și obiectivă, de parcă totul ar fi fost un amuzament. Apoi avusese dorința să treacă prin experiența războiului, după care călătorise în regiunile sălbatice care îl atrăseseră atât de mult.

Rezultatul a fost că a descoperit că omenirea era la fel pretutindeni, iar pentru o minte ca a lui, curioasă și rece, sălbaticul era mai plictisitor, mai puțin interesant decât un european. Așa că deveni interesat de diverse teorii sociologice și idei reformatoare. Dar niciodată nu fuseseră mai mult decât niște concepte superficiale sau un amuzament mental. Interesul lor stătea în principal în reacția împotriva ordinii pozitive, o reacție distrugătoare.

⁹² Poemele antice grecești *Iliada* și *Odissea* se presupune că au fost scrise de către poetul orb Homer, deși există puține dovezi care susțin această teorie.

În cele din urmă, descoperi adevărata aventură în minele de cărbuni. Tatăl său îl rugă să-l ajute la firmă. Gerald studiasse știința minelor, dar nu-l interesase niciodată. Acum, brusc, cu un fel de exaltare, devenea stăpânul lumii.

În conștiința lui se imprimase în mod fotografic marea industrie. Deodată era ceva real, iar el deveni o parte din ea. De-a lungul văii se întindea calea ferată minieră care lega minele între ele. Pe șina căii ferate alergau trenurile, trenuri scurte cu vagoane ticsite, altele lungi, cu vagoane goale, fiecare purtând literele mari și albe: „C.B.& Co”⁹³.

Aceste litere albe de pe vagoane pe care le văzuse din fragedă pruncie, dar pe care avea impresia că nu le-ar fi văzut niciodată, erau atât de familiare și le ignora atât de mult. Acum, în sfârșit, își vedea propriul nume scris pe perete. Acum avea viziunea puterii.

Atât de multe vagoane care-i purtau numele străbăteau întreaga țară. Le văzu când intra în Londra cu trenul, le vedea în Dover. Într-atât de mult se extinsese puterea sa. Se uita la Beldover, la Selby, la Whatmore, la Lethley Bank, la marile sate miniere care erau cu totul dependente de minele sale. Erau hidoase și sordide și pe tot parcursul copilăriei sale fuseseră ca niște răni ale conștiinței sale. Iar acum le observa cu mândrie. Patru orașe noi, vulgare, precum și multe alte cătune industriale, urâte, depindeau acum de el. Vedea șuvoiul de mineri care curgea dinspre mine de-a lungul șoselelor la sfârșitul amiezei, mii de oameni negricioși, cumva diformi, cu guri roșii, mișcându-se toți, supuși voinței lui. Vineri seara trecea încet cu mașina prin mica piață din Beldover, printr-o masă compactă de oameni care-și făceau cumpărăturile și plățile săptămânale. Erau toți în subordinea lui. Erau urâți și necivilizați, dar erau instrumentele lui. El era dumnezeul mașinii. Îi făceau loc să treacă cu mașina în mod automat și încet.

Lui nu-i păsa dacă-i făceau loc cu entuziasm sau plini de ură. Nu-i păsa ce gândeau despre el. Viziunea sa se cristalizase subit.

⁹³ Probabil Crich Barber și Compania. Minele de cărbune locale din Eastwood, în Nottinghamshire, locul natal al lui Lawrence, erau în proprietatea lui Barber Walker și Compania.

Deodată percepea omenirea ca pe un instrument. Se discutase prea mult de umanitarism, despre suferințe și sentimente. Era ridicol. Suferințele și sentimentele oamenilor nu contau câtuși de puțin. Erau simple aspecte, ca vremea. Ceea ce conta era faptul că indivizii puteau fi percepuți ca niște instrumente. Te gândești la un om ca la un cuțit: taie bine? Nimic altceva nu mai conta.

Orice lucru din lumea asta are o funcție și e considerat bun sau prost în măsura în care o îndeplinește mai mult sau mai puțin perfect. Era vorba de un miner bun? Atunci era asigurat. Era vorba de un director bun? Asta era suficient. Gerald însuși, care era responsabil de toată această industrie, era oare un director bun? Dacă era așa, își împlinise viața. Restul era secundar.

Minele se aflau acolo; erau vechi. Resursele erau pe sfârșite, așa că nu mai merita să exploateze filoanele. Se discuta despre închiderea a două mine. În acest moment își făcu Gerald apariția la locul faptei.

Privise în jur. În fața lui se așterneau minele. Erau vechi, primitive. Erau ca niște lei bătrâni care nu mai sunt buni de nimic. Se uită din nou. Puah! Minele nu erau altceva decât eforturile stângace ale unor minți decăzute. Iată-le acolo, zăcând ca niște opere eșuate ale unor minți slab pregătite. Imaginea lor trebuia ștearsă. Își purifică mintea de acea imagine și se gândi doar la cărbunele din subteran. Oare cât se afla acolo?

Era destul cărbune. Vechile utilaje nu-l puteau extrage, atâta tot. Atunci acestea ar trebui să fie eliminate. Cărbunele zăcea acolo în filoane, chiar dacă acestea erau subțiate. Zăcea acolo ca o materie inertă, așa cum zăcuse dintotdeauna, de la începutul timpului, supusă voinței omului. Voința era factorul determinant. Omul era zeul-zeilor pe pământ. Mintea sa era aservită voinței. Voința omului era unicul absolut.

Și menirea voinței sale era să subjuge Materia în folosul omului. Subjugarea însăși era scopul, iar lupta însemna totul, pe când roadele victoriei erau pur și simplu niște rezultate. Nu de dragul banilor preluase Gerald minele. Nu-i păsa de bani în primul rând. Nu era nici ostentativ și nici nu afișa lux, așa cum nici nu-i păsa de poziția socială care nu era principala sa grijă.

Ceea ce-și dorea era împlinirea pură a propriei sale voințe în lupta cu natura. Iar voința sa acum era să scoată cărbunile din subteran într-un mod profitabil. Profitul era doar condiția victoriei, dar victoria în sine consta în fapta măreață pe care urma să o săvârșească. Vibra de entuziasm înaintea provocării. Se ducea în fiecare zi în mine, le examina, făcea teste, consulta experți și treptat luă totul sub control, precum un general care își întocmește planul de bătălie.

Apoi mai exista și necesitatea unei idei inovatoare. Minele erau conduse după un sistem vechi, după o idee primitivă. Planul inițial fusese să obțină pe atât de mulți bani din subteran încât să-i facă pe proprietari îndeajuns de bogați, să le asigure muncitorilor salarii îndeustătoare și condiții bune, precum și să contribuie la bunăstarea țării în ansamblu. Tatăl lui Gerald, care reprezenta cea de-a doua generație, beneficiind de o avere frumusică, se gândise numai la oameni. Pentru el, minele erau în special niște câmpii uriașe care produc pâine și asigură suficient belșug pentru sutele de oameni care trăiau de pe urma lor. Trăise și muncise din greu împreună cu ceilalți coproprietari ca să le asigure oamenilor un trai decent. Iar oamenii beneficiaseră și ei în stilul lor. Erau puțini săraci, ca și puțini nevoiași. Era belșug pentru că minele erau profitabile și ușor de exploatat. Pe atunci, minerii, descoperind că sunt mai bogați decât s-ar fi așteptat, s-au simțit bucuroși și triumfători. S-au văzut înstăriți și s-au felicitat pentru bunăstarea lor; își aminteau cum tații lor suferiseră de foame și li se părea că veniseră timpuri mai bune. Le erau îndatorati celorlalți, deschizătorilor de drumuri, noilor proprietari care deschiseseră minele și dăduseră curs acestui șuvoi de bogăție.

Dar omul nu e niciodată mulțumit și astfel minerii, de la recunoștința față de proprietari, trecuseră la o atitudine refractară. Prosperitatea lor scăzuse pe măsură ce cunoștințele avansau și voiau mai mult. De ce trebuiau să fie stăpânii peste măsură de bogați?

Pe când Gerald era copil, avusese loc o criză în urma căreia Federația Patronilor închise minele pentru că muncitorii nu voiau să accepte reducerile de salarii. Această închidere a minelor

îi fusese impusă și lui Thomas Crich. Pentru că era membru al Federației, onoarea îl obligase să închidă minele împotriva voinței oamenilor săi. El, tatăl, patriarhul, era obligat să îi lipsească pe fiii și pe oamenii săi de mijloacele de existență. El, omul bogat, care avea slabe șanse să intre în Rai din cauza averii sale, trebuia să se întoarcă acum împotriva celor săraci, împotriva celor care erau mai aproape de Hristos decât el însuși, cei care erau umili, disprețuiți și mai aproape de perfecțiune, cei care erau viteji și nobili prin munca lor, deci lor trebuia să le spună: „Nu veți mai munci, deci nu veți mai mânca pâine!”⁹⁴

Această recunoaștere a stării de război îi frânse într-adevăr inima. Voia ca afacerea sa să fie condusă cu dragoste. O! Voia ca iubirea să fie puterea conducătoare, chiar și a minelor. Și acum, de sub veșmântul iubirii ieșise în mod cinic sabia necesității fără discernământ.

Acest fapt îi frânse într-adevăr inima. Trebuia să aibă o iluzie, iar aceasta era acum distrusă. Oamenii nu erau împotriva lui, ci împotriva patronilor. Era război și vrând-nevrând nimerise în tabăra adversă, care era opusă conștiinței sale. Mase de mineri clocotind de mânie se întâlneau în fiecare zi, lăsându-se purtați de un nou impuls religios. Erau dominați de o idee: „Toți oamenii sunt egali pe pământ!” și acum voiau ca ideea să se materializeze. La urma urmei, nu e asta învățătura lui Hristos? Și ce este o idee dacă nu germenele acțiunii în lumea materială? „Toți oamenii sunt egali spiritual, sunt cu toții fiii lui Dumnezeu. Atunci de unde această *inegalitate* evidentă?” Era un crez religios care se dorea materializat. Cel puțin, Thomas Crich nu avea nici un răspuns. Nu putea decât să admită, conform intențiilor sale sincere, că inegalitatea era nedreaptă. Dar nu putea să renunțe la bunurile sale, care constituiau baza inegalității. Așa că oamenii luptară pentru drepturile lor. Îi inspirau ultimele scipiri ale unui elan religios, propovăduit pe pământ, ca și entuziasmul față de egalitatea între oameni.

Gloate agitate de oameni mărșăluiau cu chipurile luminate ca pentru un război sfânt, învăluite de un nor de lăcomie. Cum poți

⁹⁴ Leviticul, 23:14 : „Să nu mâncați nici pâine, nici spice prăjite...”

să separe entuziasmul față de egalitatea între oameni de setea de înavuțire atunci când începe lupta pentru egalitatea averilor. Dar Divinitatea era mașina. Fiecare om invoca egalitatea cu Divinitatea în cadrul marelui proces de producție. Fiecare om era în mod egal o parte din Divinitate. Dar pe undeva Thomas Crich știa că acest lucru e fals. Dacă mașina însemna Divinitatea, iar procesul de producție sau munca este modul de a o venera, atunci mintea cea mai tehnică este cea mai pură și mai prețioasă, este reprezentantul lui Dumnezeu pe pământ. Iar toți ceilalți sunt subordonați ei, fiecare în funcție de nivelul său.

Izbucniră revolte, iar poarta puțului din Whatmore fu incendiată. Aceasta era mina cea mai îndepărtată din țară, aproape de pădure. Apărură soldați. De la ferestrele proprietății din Shortlands, în acea zi fatală, puteau fi văzute flăcările care jucau pe cer, nu departe, iar micuțul tren minier ale cărui vagoane erau folosite să transporte minierii înspre mina îndepărtată din Whatmore traversa valea plină de soldați, înțesată de tunici roșii. Apoi se mai auzea și sunetul îndepărtat al puștilor și în cele din urmă sosi vestea că mulțimea a fost dispersată, un om fusese împușcat mortal, iar incendiul stins.

Gerald, care era copil, se simțea plin de un entuziasm debordant și de încântare. Ardea de dorința să îi însoțească pe soldați și să împuște oameni. Dar nu a fost lăsat să iasă pe porțile conacului, unde fuseseră postate santinele cu puști. Gerald stătea lângă ei încântat, în timp ce cete de mineri batjocoritori treceau în sus și în jos pe străzi, strigând în bătaie de joc:

— Hei, voi, sticleților de doi bani, hai să vedem dacă sunteți în stare să trageți cu puștile alea!

Sciau cu creta injurii pe ziduri și pe garduri; servitorii își părăsiseră slujbele.

Și în tot acest timp, Thomas Crich, cu sufletul frânt, împărțea încoace și-ncolo sute de lire, în semn de caritate. Peste tot era mâncare pe gratis, în exces. Oricine putea să obțină o bucată de pâine dacă cerea asta, căci o pâine costa trei penny și jumătate. În fiecare zi se servea ceai pe gratis, iar copiii nu mai avuseseră parte de atâtea dulciuri gratis în viața lor. Vineri după-amiaza, în

şcoli, se aduceau coşuri mari cu chifle, prăjituri şi ulcioare mari cu lapte, iar copiii aveau ce-şi doreau. Le era greaţă de cât mâncaseră prăjituri şi lapte.

Şi apoi totul se sfârşi, iar bărbaţii se întoarseră înapoi la lucru. Dar niciodată nu a mai fost la fel ca înainte. Se crease o nouă situaţie şi guverna o nouă idee. Chiar în cadrul maşinăriei trebuia să existe egalitate. Nici o parte nu trebuia să fie subordonată altei părţi; toate trebuiau să fie egale. Apăruse instinctul haosului. Egalitatea mistică se află în interiorul fiinţei, nu însemna a avea sau a face, ceea ce constituie un proces. În ceea ce priveşte funcţia sau procesul, un om, o parte trebuie obligatoriu să fie subordonată alteia. Este o condiţie vitală. Dar acum apăruse dorinţa de haos, iar ideea egalităţii mecanice era arma dezbinării care va pune în aplicare voinţa omului, o voinţă de a crea haos.

Gerald era copil când izbucnise greva, dar îşi dorea să fie bărbat şi să se lupte cu minerii. Totuşi, tatăl se afla prins şi sfâşiat între două jumătăţi de adevăr. Voia să fie un creştin adevărat, egal şi una cu toţi oamenii. Îşi dorea chiar să dea tot ce are săracilor. Cu toate astea, era un mare promotor al industriei şi ştia perfect de bine că trebuie să-şi păstreze bunurile şi autoritatea. Aceasta era o necesitate la fel de sfântă ca şi nevoia de a renunţa la tot ceea ce avea — mai sfântă chiar din moment ce aceasta era necesitatea conform căreia el acţiona. Dar pentru că nu acţiona conform cu celălalt ideal, era obsedat de el şi încrâncenat de durere că trebuie să renunţe la el. Îşi dorea să fie un părinte plin de afecţiune şi de o bunăvoinţă dusă până la sacrificiu. Minerii îl acuzau de veniturile sale de mii de lire pe an; n-aveau de gând să mai fie înşelaţi.

Când Gerald ajunsese să cunoască mersul vieţii, îşi schimbă poziţia. Nu-i mai păsa de egalitate. Întreaga atitudine creştină bazată pe dragoste şi sacrificiu de sine era un concept învechit. Ştia că statutul social şi autoritatea erau ceea ce conta în ochii lumii şi era inutil să fii ipocrit. Aceste lucruri contau pentru simplul motiv că, funcţional, erau necesare. Ele nu reprezentau totul. Era ca şi cum ai fi făcut parte dintr-o maşinărie. El însuşi se întâmplase să fie partea centrală, coordonatoare, iar masele de

oameni erau părțile subordonate în diverse moduri. Pur și simplu așa s-a întâmplat. E inutil să te entuziasmezi pentru că un ax central învâрте o sută de roți sau din cauză că întreg universul se rotește în jurul soarelui. La urma urmei, ar fi pur și simplu o prostie să spunem că Luna, Pământul, Saturn, Jupiter și Venus au tot atâtea drepturi să fie centrul universului ca și soarele. O astfel de afirmație este făcută doar din dorința de haos.

Fără să se străduiască să *ajungă* la o concluzie, Gerald trase una. Renunță la întregul concept de egalitate democratică, considerându-l o problemă stupidă. Ceea ce conta era mărirea masivă a nașterii sociale a producției. Fie ca ea să funcționeze perfect, să producă îndeajuns, fie ca tuturor să li se ofere o parte mai mare sau mai mică, în funcție de gradul sau de importanța funcției sale și atunci, când toate astea vor fi îndeplinite, diavolul poate să-și bage coada, fiecare fiind liber să se amuze și să-și satisfacă poftele după bunul plac, atâta vreme cât nu deranjează pe nimeni.

Așa că Gerald se apucă de treabă pentru a pune întreprinderea pe picioare. Prin călătoriile și lecturile sale ajunsese la concluzia că secretul de bază al vieții e armonia. Nu găsisese o definiție proprie, prea clară a armoniei. Cuvântul îl încânta și simțea că ajunsese la propriile concluzii. Așa că purcese să-și pună ideile filosofice în practică, impunând ordinea în lumea înconjurătoare și transpunând noțiunea mistică de armonie în domeniul lumii reale.

De îndată ce văzu firma, înțelese ce avea de făcut. Avea de dus o luptă cu Materia, cu pământul și cu cărbunele pe care îl conținea. Aceasta era unica idee, și anume aceea de a supune materia neînsuflețită din subteran și să o subjuge voinței sale. Iar pentru această luptă cu materia trebuia să ai instrumentele perfecte într-o organizare perfectă, un mecanism atât de subtil și armonios aflat în funcționare încât reprezintă singura grijă a omului și, prin repetarea nesfârșită a unei mișcări date, să ducă la îndeplinirea unui scop, în mod negreșit inuman. Acest principiu inuman, al mecanismului pe care voia să-l construiască, îi insuflă lui Gerald o exaltare aproape religioasă. El, omul, era în stare să interpună un mediu perfect, neschimbat, divin, între el și Materia pe care trebuia să o supună. Acestea erau cele două

forțe opuse: voința sa și Materia dură a pământului. Iar între acestea putea plasa expresia însăși a voinței sale, încarnarea puterii sale, o mașină imensă și perfectă, un sistem, o activitate cât se poate de ordonată, o permanentă repetiție mecanică, o repetare *ad infinitum*, așadar eternă. Își găsi eternul și infinitul în principiul pur mecanic al coordonării perfecte, într-o mișcare desăvârșită, complexă și repetată la nesfârșit, ca învârtirea unei roți; dar o învârtire productivă, așa cum rotirea universului poate fi numită o învârtire productivă, o repetare utilă trecând prin eternitate, către infinit. Iar aceasta este mișcarea divină, această repetare utilă *ad infinitum*. Iar Gerald era zeul mașinii, *deus ex machina*⁹⁵. Și întreaga voință productivă a omului era divinitatea.

Își găsisse un scop în viață acum, acela de a propovădui pe pământ un sistem măreț și perfect în care voința omului se manifesta firesc și netulburată, eternă, o ființă dumnezeiască în devenire. Trebuia să înceapă cu minele. Condițiile erau stabilite: întâi Materia rezistentă din subteran, apoi instrumentele necesare supunerii ei, instrumente umane și metalice; și în cele din urmă, propria sa voință desăvârșită și propria lui minte. Era nevoie de o coordonare excelentă a nenumăratelor instrumente umane, animale, metalice, cinetice, dinamice, o îmbinare superbă de miliarde de unități mici într-o singură entitate perfectă și măreață. Și atunci, căci în acest caz se atinge perfecțiunea, voința celui superior era îndeplinită perfect, iar voința omenirii își juca perfect rolul; căci oare nu omenirea era în opoziție mistică cu Materia neînsuflețită, oare nu era istoria umanității doar istoria cuceririi uneia de către cealaltă?

Minerii erau depășiți. În timp ce se aflau încă în capcana egalității divine a omului, Gerald trecuse mai departe, preluase destinele lor și purcese în calitatea lui de ființă umană să îndeplinească voința omenirii în întregul ei. Îi reprezenta pe mineri doar într-un mod superior, în clipa în care observă că singura modalitate de a îndeplini perfect voința omului era aceea

⁹⁵ Zeul din mașinărie (lat.).

de a stabili mașina perfectă, inumană. Dar el îi reprezenta pe mineri doar în esență, căci erau cu mult în urmă, primitivi, disputându-și egalitatea materială. Dorința se preschimbase în această râvnă nouă, mai măreață, pentru un mecanism perfect care să intervină între om și Materie, dorința de a preschimba divinitatea într-un mecanism pur.

De îndată ce Gerald se ocupă de firmă, vechiul sistem fu zguduit de fiorul morții. Toată viața fusese chinuit de un demon furios și distrugător care îl poseda uneori, ca o stare de nebunie. Acum acest temperament pătrunsese ca un virus în firmă și erupea violent. Teribile și inumane au fost investigațiile sale până în cel mai mic amănunt! Nu precupeți nici un efort, nici un sentiment vechi, ci din contră renunță la tot. Îi privea pe bătrânii directori, pe funcționarii încărunțiți, pe pensionarii tremurânzi și apoi îi înlocuia ca pe niște vechituri. Întreagul concern părea un spital de angajați invalizi. N-avea nici o remușcare. Aranjă pensiile necesare, căută înlocuitori eficienți și când aceștia fură găsiți, îi înlocui pe funcționarii bătrâni.

— Am primit o scrisoare înduioșătoare de la Letherinton, spunea tatăl lui pe un ton dezaprobator, dar preocupat. Nu crezi că bietul om ar mai putea fi ținut puțin? Întotdeauna am crezut că se descurcă foarte bine.

— I-am găsit un înlocuitor, tată. O să fie mai fericit așa, crede-mă. Nu crezi că indemnizația e suficientă?

— Bietul om nu e interesat de indemnizație. Îl deranjează foarte tare că e scos la pensie forțat. Zice că poate să mai muncească încă douăzeci de ani!

— Da, dar nu genul acesta de muncă îmi trebuie mie. El nu înțelege!

Tatăl oftă. Nu voia să afle mai multe. Credea că minele vor trebui să fie revizuite dacă exploatarea lor continua. Și în definitiv, ar fi rău pentru toți dacă trebuie să fie închise. Așa că nu putu răspunde cerințelor adresate de vechii săi oameni de încredere și nu repeta decât: „Așa spune Gerald!”

Astfel tatăl ieși din ce în ce mai mult din centrul atenției. Pentru el întregul cadru al vieții reale se spărsese. După părerea

lui, fusese un om corect, iar comportamentul lui se ghida după acela al unei religii mărețe. Dar aceasta părea să se fi învechit, devenise nefolositoare în lume. Nu înțelegea. Nu făcea decât să se retragă cu principiile sale într-un colț neștiut, în tăcere. Luminile minunate ale credinței, care nu mai puteau acum să lumineze lumea, încă mai ardeau blând și îndeajuns în colțul neștiut al sufletului său și în tăcerea locului său de retragere.

Gerald se avântă să reformeze firma începând cu birourile. Era necesar să facă economii severe pentru a putea pune în practică marile schimbări pe care le avea de făcut.

— Ce-i cu acest cărbune pentru văduve? întrebă el.

— Văduvelor celor care au lucrat în firmă li s-a alocat întotdeauna o cantitate de cărbuni la fiecare trei luni.

— De acum înainte vor trebui să-l plătească. Compania nu e o instituție caritabilă, așa cum toată lumea se pare că gândește.

Văduvele, aceste rămășițe ale umanitarismului sentimental! Avea un sentiment de antipatie când se gândea la ele. Erau cumva respingătoare. De ce oare nu erau jertfite pe rugul unde ardea soțul lor, ca Sati⁹⁶ în India? În orice caz, trebuiau să plătească pentru cărbune.

Cheltuielile erau reduse în mii de feluri, prin metode atât de subtile încât treceau neobservate de muncitori. Minerii trebuiau să plătească pentru transportul cărbunelui lor, și încă destul de mult; trebuiau să plătească pentru unelte, pentru ascuțit, pentru îngrijirea lămpașelor și pentru multe alte mărunțișuri care făcea ca lista de cheltuieli suportate de fiecare muncitor să ajungă până la aproximativ un șiling pe săptămână. Minerii nu erau prea bine lămuriți, dar erau destul de supărați. În schimb, acest lucru aducea companiei economii de sute de lire pe săptămână.

Treptat, Gerald deveni stăpânul atotputernic. Și atunci începu marea reformă. Au fost angajați ingineri experți în toate sectoarele. Se instalează și o uriașă centrală electrică, atât pentru iluminat, transport subteran, cât și pentru a alimenta instalațiile

⁹⁶ Nume dat în religia brahmană văduvelor care erau arse pe rugul funerar al soților lor.

cu curent. Fiecare mină avea electricitate. Utilaje noi fură aduse din America, utilaje cum nu mai văzuseră minerii niciodată, adevărați uriași de oțel, așa cum erau denumite mașinile de tăiat, împreună cu alte utilaje mai neobișnuite. Exploatarea minelor fu schimbată în totalitate; controlul fu preluat în întregime din mâinile minerilor și se renunță la conducerea contramaștrilor. Totul era dirijat după cea mai precisă și subtilă metodă tehnică, oameni școliți și experți preluau controlul pretutindeni, iar minerii fură reduși la simple instrumente mecanice. Trebuiau să muncească din greu, mult mai sânguincios decât până atunci, căci munca era groaznică și descurajantă, tocmai pentru că li se părea absurdă.

Dar se supuneau în întregime. Bucuria dispăru din viața lor, speranța părea să piară pe măsură ce minele se mecanizau tot mai mult. Și totuși acceptară noile condiții. Chiar avură o satisfacție mai mare în urma acestei situații. La început îl urău pe Gerald Crich și jurară să se răzbune pe el, chiar să-l ucidă. Dar cu trecerea timpului, acceptară totul cu o satisfacție cumva fatalistă. Gerald era pentru ei marele preot, reprezenta noul crez pe care și-l însușiseră cu adevărat. Tatăl său era deja dat uitării. Se crease o nouă lume, o nouă ordine, strictă, oribilă, inumană, dar satisfăcătoare prin însuși caracterul ei distrugător. Muncitorii erau mulțumiți că aparțineau unei epoci mărețe și minunate a mașinărilor, chiar dacă asta ducea la distrugerea lor. Era ceea ce-și doreau. Era cel mai măreț lucru pe care-l produsese omul vreodată, cel mai minunat și cu adevărat supraomenesc. Erau entuziasmați că făceau parte din acest sistem măreț și supraomenesc care depășea sentimentele sau rațiunea, deci era ceva cu adevărat dumnezeiesc. Inimile lor mureau, dar sufletele erau împăcate. Era ceea ce-și doreau. Altminteri, Gerald n-ar fi putut face niciodată ceea ce făcuse. Le anticipa dorințele, oferindu-le ceea ce-și doreau, făcându-i părtași la un sistem măreț și perfect care reducea viața la principii pur matematice. Aceasta era un soi de libertate, genul de libertate pe care și-o doreau cu adevărat. Era primul pas către distrugere, prima mare etapă a haosului, substituirea principiului mecanic cu cel organic, distrugerea

scopului organic, a unității organice și subordonarea fiecărei unități organice marelui scop mecanic. Era o pură descompunere organică și o adevărată organizare mecanică. Acesta este prima și cea mai subtilă stare de haos.

Gerald era mulțumit. Știa că minerii spuneau că-l urăsc. Dar el încetase de mult să-i urască. Când curgeau în valuri pe lângă el seara, târșându-și plictisiți cizmele lor butucănoase pe trotuar, cu umerii ușor încovoiați, nu-l băgau în seamă, nu-l salutau deloc, ci continuau să treacă mai departe ca un șuvoi de un cenușiu închis, acceptându-l indiferenți. Pentru el, ei nu prezentau nici un fel de importanță, ci erau doar niște instrumente și nici el nu conta în ochii lor, decât ca instrumentul suprem, de control. Ca mineri, ei aveau propria ființă, iar el ca director pe a sa. Le admira calitățile. Dar ca oameni, ca personalități, minerii era simple accidente, fenomene sporadice, mici și insignifiante. Și, în mod tacit, oamenii erau de acord cu asta. Iar Gerald era și el de acord în sinea lui.

Reușise. Transformase întreprinderea într-o puritate nouă, teribilă. Se scotea mai mult cărbune decât niciodată, iar sistemul minunat și subtil funcționa aproape perfect. Avea un grup de ingineri cu adevărat pricepuți, atât în exploatarea minei, cât și în problemele de electricitate, și nu-l costau prea mult. Un om foarte bine instruit costă puțin mai mult decât un muncitor. Directorii săi, care erau toți persoane deosebite, nu erau mai costisitori decât cârpacii bătrâni și neghiobi de pe vremea tatălui său, care nu erau promovați mai sus de mineri. Noul director general, care avea o mie două sute de lire pe an, făcu economii de cel puțin cinci mii în firmă. Întregul sistem era acum atât de perfect încât Gerald deveni aproape dispensabil.

Funcționa atât de bine, încât uneori îl copleșea o teamă ciudată și nu mai știa ce să facă. Câțiva ani la rând continuă să-și facă treaba ca într-un fel de transă. Ceea ce făcea părea nemai-întâlnit, era aproape asemenea unei divinități. Devenise o activitate pură și exaltată.

Dar acum reușise — în cele din urmă reușise. Și în ultima vreme, de vreo câteva ori, atunci când era singur seara și n-avea nimic de făcut, se ridicase brusc în picioare îngrozit, pentru că nu

știa cine era el ca persoană. Și se duse spre oglindă, privi îndelung și atent la propriul său chip și la ochi, căutând ceva anume. Se temea, era cuprins de o frică de moarte, dar nu știa din ce cauză. Își privi propriul chip. Era același, rumen și sănătos, neschimbat, dar, totuși, pe undeva, i se părea ireal, ca o mască. Nu îndrăznea să-l atingă, de teamă să nu descopere că e doar o mască de carton. Ochii îi erau albaștri, aprigi ca întotdeauna și cu o căutătură la fel de fermă. Dar nu era sigur dacă nu cumva erau niște bule albastre, artificiale, care urmau să se spargă imediat, lăsând în urma lor un gol imens. Putea să descifreze o întu necime în ei, ca și cum n-ar fi fost altceva decât niște bule de întuneric. Se temea că într-o zi se va prăbuși și nu va mai fi decât o bulă fără importanță, rotindu-se în jurul unui întuneric adânc.

Dar voința îi rămăsese la fel de puternică, așa că era în stare să se îndepărteze de acea imagine, să citească și să se gândească la diverse lucruri. Îi plăcea să citească lucrări despre omul primitiv, cărți de antropologie și de asemenea opere de filosofie speculativă. Mintea sa era foarte perspicace. Dar era ca un balonaș ce plutea în întuneric. În orice moment stătea gata să plesnească și să-l lase pradă haosului. N-avea să moară. Știa asta. Avea să trăiască, dar mintea lui ar fi fost golită, iar rațiunea divină îl va fi părăsit. Îi era teamă, într-un fel ciudat de indiferent și detașat. Dar nu era în stare să reacționeze nici măcar în fața fricii. Se simțea de parcă punctele sale sensibile, sentimentale ar fi secat. Rămase calm, calculat și sănătos, cu o gândire destul de limpede, chiar simțind cu o groază abia perceptibilă, neînsemnată, dar definitivă și sterilă, că rațiunea sa mistică se prăbușea, ceda acum, în acest moment de criză.

Iar acest fapt reprezenta o tensiune. Știa că nu există echilibru. Trebuia să meargă într-o direcție, cât de curând, ca să-și găsească alinarea. Doar Birkin mai era în stare să-i îndepărteze frica definitiv, să-i redea încrederea în viață printr-o ciudată mobilitate și nestatornicie care părea să includă chintesența credinței. După aceea însă, Gerald trebuia să se îndepărteze de Birkin, ca de la o slujbă religioasă și să revină la lumea reală, de afară, care însemna muncă și trăire. Iat-o acolo, neschimbată, în

vreime ce cuvintele erau inutile. Trebuia să păstreze contactul cu lumea laborioasă și cu viața materială. Iar acest fapt devenea din ce în ce mai greu, căci asupra lui se exercita o presiune ciudată, ea și cum interiorul lui ar fi fost un vid, iar în exterior o tensiune îngrozitoare.

Își găsisse alinarea cea mai confortabilă în femei. După o aventură neonorabilă cu o femeie, continua destul de ușor și indiferent cu alta. Nenorocirea era că acum era destul de greu să-și mențină trează interesul față de femei. Nu-i mai păsa de ele. O femeie ca Mussette era destul de interesantă în felul ei, dar asta era un caz excepțional, căci ea conta extrem de puțin. Nu, femeile, în sensul acesta, nu mai prezentau interes. Simțea că mintea avea nevoie de o stimulare acerbă înainte de a putea fi atârnat fizic.

CAPITOLUL XVIII

IEPURELE

GUDRUN ȘTIA CĂ PENTRU EA era un lucru hotărâtor dacă se ducea la Shortlands. Știa că asta era echivalent cu a-l accepta pe Gerald Crich ca amant. Și, deși oscila, pentru că nu-i plăcea situația, totuși era conștientă că va merge mai departe. Ezita. Își spunea, chinuită de amintirea palmei și a sărutului, „La urma urmelor, ce însemnătate are? Ce înseamnă un sărut? Ce contează chiar și o palmă? E ca o clipă care trece fugitiv. Pot să mă duc la Shortlands pentru un timp, înainte să plec de aici, chiar și numai ca să văd cum e acolo.” Căci avea o curiozitate nepotolită să vadă și să cunoască totul.

Mai voia să știe cum era Winifred ca persoană. Când o auzise pe copilă strigând de pe vapor în noapte, simțise că exista un fel de legătură misterioasă între ele.

Gudrun discută cu domnul Crich în bibliotecă. Apoi el trimise după fiica lui, care veni însoțită de *Mademoiselle*.

— Winnie, aceasta e domnișoara Brangwen, care o să aibă amabilitatea să te ajute să faci schițe și să modelezi animalele tale, spuse tatăl.

Copila o privi pe Gudrun o clipă cu interes înainte de a veni mai aproape, cu capul în jos, ca să dea mâna cu ea. Sub reținerea copilăroasă a lui Winifred existau un sânge rece și o indiferență totală, un fel de duritate necontrolată.

— Bună ziua, spuse fata, fără să-și ridice chipul.

— Bună ziua, zise Gudrun.

Apoi Winnifred se dădu la o parte și Gudrun îi fu prezentată lui *Mademoiselle*.

— Ați prins o zi minunată pentru plimbare, spuse *Mademoiselle*, cu entuziasm.

— Foarte frumoasă, zise Gudrun.

Winifred urmărea scena de la distanță. Era parcă amuzată, dar destul de nesigură în ceea ce-o privea pe această nouă persoană. Vedeau atât de multe persoane noi și atât de puține care deveneau reale pentru ea. *Mademoiselle* nu intra la socoteală, copila nu făcea decât să o tolereze, cu calm și ușurință, acceptându-i autoritatea slabă cu un ușor dispreț, ascultătoare, cu o aroganță copilăroasă, plină de indiferență.

— Ei bine, Winifred, spuse tatăl, nu te bucuri de venirea domnișoarei Brangwen? Sculptează animale și păsări în lemn și lut, despre care scriu londonezii în ziare și le laudă în modul cel mai frumos cu putință.

Winifred zâmbi ușor.

— Cine ți-a spus, tăticule? întrebă ea.

— Cine mi-a spus? Hermione mi-a spus, și Rupert Birkin.

— Îi cunoașteți? o întrebă Winifred pe Gudrun, întorcându-se către ea, ușor provocator.

— Da, răspunse Gudrun.

Winifred își schimbă puțin atitudinea. Fusesse gata să o accepte pe Gudrun ca pe un fel de servitoare. Acum își dădea seama că erau menite să se întâlnească în calitate de prietene. Era destul de bucuroasă. Erau atât de mulți subalterni în jurul ei pe care-i tolera cu o absolută bună dispoziție.

Gudrun era foarte calmă. Nici ea nu prea lua aceste lucruri în serios. O persoană nouă trezea în ea un interes de-a dreptul impresionant. Totuși, Winifred era un copil detașat, ironic, care nu se atașa de nimeni niciodată. Gudrun o plăcea și era incitată de prezența ei. Primele întâlniri se desfășurară cu un fel de stângăcie umiltoare. Nici Winifred și nici profesoara ei nu aveau acea amabilitate mondenă.

Dar destul de curând se întâlniră într-un fel de lume iluzorie. Winifred nu-i lua în seamă pe oameni dacă nu erau asemeni ei, jucăuși și ușor ironici. Nu accepta altceva în afară de o lume amuzantă, iar persoanele serioase din viața ei erau înlocuite de animalele de companie pe care le avea. Asupra lor își revărsa, aproape ironic, afecțiunea și spiritul de tovărășie. Restul oamenilor era acceptat cu o ușoară indiferență și plictiseală.

Avea un câine pechinez pe care-l chema Looloo și pe care-l iubea.

— Hai să-l desenăm pe Looloo, zise Gudrun, să vedem dacă putem să-i redăm înfățișarea lui tipică, vrei?

— Drăguțule! strigă Winifred, repezindu-se la câinele care stătea cu o tristețe contemplativă în fața șemineului și-i sărută fruntea proeminentă. Drăguțul meu, nu vrei să te desenăm? Nu vrea să-i deseneze mămica lui portretul? După care chicoti bucuroasă și, întorcându-se către Gudrun, spuse: O, hai să-l desenăm!

Merseră să facă rost de creioane și hârtie și se pregătiră.

— Frumosule, strigă Winifred îmbrățișându-și câinele, stai cuminte până când mămica îți face portretul.

Câinele se uită în sus la ea cu resemnare tristă, cu ochii mari, proeminenți. Fata îl sărută cu patos și spuse:

— Mă întreb cum va arăta desenul meu. Sigur o să fie groaznic!

În timp ce desena, chicotea în sinea ei și uneori izbucnea într-o exclamație.

— O, drăguțule, ești atât de frumos!

Și din nou chicotea și se repezea să-și îmbrățișeze câinele, cerându-i iertare ca și când i-ar fi adus vreo jignire subtilă.

Acesta stătea tot timpul cu o atitudine de resemnare și irascibilitate de secole pe chipul său întunecat, moale ca o catifea. Ea desena încet, cu o concentrare în privire, cu capul într-o parte și într-o liniște desăvârșită. Părea că pune în aplicare vraja vreunui descântec. Deodată termină. Se uită la câine și apoi la desen, după care strigă cu o adevărată durere față de câine și în același timp cu o exaltare răutăcioasă:

— Frumosule, ce ți-am făcut!

Duse hârtia până aproape de câine și i-o puse sub nas. Acesta își întoarse capul supărat și chinuit, iar fata îi sărută impulsiv fruntea proeminentă ca de catifea.

— E un prostănac dragăstos! Uitați-vă la portretul lui, draguțul, uitați-vă la portretul pe care i l-a făcut mămica lui.

Fata se uită la desen și chicoti. Apoi, sărutând încă o dată câinele, se ridică și se îndreptă serioasă către Gudrun, oferindu-i desenul.

Era o mică schiță grotescă a unui animăluț grotesc, atât de răutăcios și comic, încât un zâmbet mic și involuntar apărui pe chipul lui Gudrun. Lângă ea, Winifred chicotea de bucurie și spuse:

— Nu seamănă cu el, nu? E mult mai drăguț. Este atât de frumos...mmm, Looloo, dragul meu scump!

Se avântă să îmbrățișeze cățelul întristat. Acesta se uită în sus la ea cu niște ochi taciturni, plini de reproș, cu o privire pierdută în nesfârșita bătrânețe a ființei sale. Apoi se întoarse repede la desenul ei și chicoti de satisfacție.

— Nu seamănă cu el, nu? o întrebă pe Gudrun.

— Ba da, seamănă foarte bine, răspunse Gudrun.

Fata purtă desenul cu ea ca pe o comoară și-l arată tuturor cu o jenă tăcută.

— Uite, spuse ea, aruncând desenul în mâinile tatălui ei.

— Vai, e Looloo! exclamă el și privi în jos surprins, auzind chicotul aproape inuman al fetei lângă el.

Gerald nu era acasă când Gudrun veni prima oară la Shortlands, dar în prima dimineață după ce se întoarse o căută. Era o dimineață însorită și blândă, iar el zăbovea pe aleile grădinii,

privind florile care răsăriseră în timpul absenței sale. Arăta îngrijit și pus la punct ca întotdeauna, proaspăt bărbierit, cu părul său blond cu cărare pe o parte, minuțios aranjată, strălucind în lumina soarelui, cu mustața scurtă, blondă, tăiată scurt, cu ochii care sclipeară, aruncând priviri de bună dispoziție, dar atât de înșelătoare. Era îmbrăcat în negru, iar hainele îi veneau bine pe trupul bine hrănit. Totuși, în timp ce zăbovea în fața straturilor de flori, în lumina matinală a soarelui, avea un aer singuratic și părea înfricoșat, ca și când și-ar fi dorit ceva.

Gudrun se apropie de el repede, pe nevăzute. Era îmbrăcată în albastru, cu ciorapi galbeni de lână, ca uniforma unui băiat dintr-un spital de caritate⁹⁷. El privi în sus surprins. Culoarea ciorapilor ei îl deconcerța întotdeauna, ciorapii ei de un galben pai și pantofii grei de culoare neagră. Winifred, care se juca în grădină cu *Mademoiselle* și câinii, veni în grabă către Gudrun. Fata purta o rochie cu dungi albe și negre. Părul îi era destul de scurt, tăiat rotund și căzându-i drept pe ceafă.

— O să-l desenăm pe Bismarck⁹⁸, nu-i așa? spuse ea trecându-și mâna sub brațul lui Gudrun.

— Da, o să-l desenăm pe Bismarck. Nu vrei?

— O, ba da, ba da! Îmi doresc nespus să-l desenez pe Bismarck. Arată atât de splendid în dimineața asta, atât de fioros! E aproape la fel de mare ca un leu. Și fata chicoti răutăcios de propria ei hiperbolă. E un adevărat rege, zău că așa e!

— *Bonjour, Mademoiselle*⁹⁹! zise micuța guvernantă franțuzească, venind să o salute cu o ușoară plecăciune, o plecăciune insolentă pe care Gudrun nu putea să o suporte.

⁹⁷ Băieții din școlile Christ's Hospital (din Nottingham și Horsham în Sussex) încă mai poartă o uniformă aparte, alcătuită dintr-o sutană albastră și ciorapi galbeni. Coleridge și eseistul romantic Charles Lamb (1775-1834) au fost amândoi „băieți cu haine albastre”, cum a fost și prietenul lui Lawrence, criticul John Middleton Murry (1889-1957).

⁹⁸ Primul Cancelar Imperial al statului german unificat a fost prințul Otto Eduard Leopold von Bismarck (1815-1898), care a deținut acest titlu din 1871 până în 1890.

⁹⁹ Bună ziua, domnișoară (fr.).

— Winifred veut tant faire le portrait de Bismarck! Oh, mais toute la matinée¹⁰⁰. În dimineața asta îl desenăm pe Bismarck! Bismarck, Bismarck, toujours Bismarck! C'est un lapin, n'est-ce pas, mademoiselle?¹⁰¹

— Oui, c'est un grand lapin, blanc et noir. Vous ne l'avez pas vu?¹⁰² spuse Gudrun în franceza ei destul de bună, dar greoaie.

— Non, mademoiselle Winifred n'a jamais voulu me le faire voir! Tant de fois je l'ai lui ai demandé: „Qu'est-ce donc que ce Bismarck, Winifred?” Mais elle n'a pas voulu me le dire. Son Bismarck, c'était un mystère.¹⁰³

— Oui, c'est un mystère, vraiment un mystère!¹⁰⁴ Domnișoară Brangwen, spuneti-i că Bismarck e un mister!

— Bismarck e un mister, Bismarck c'est un mystère, der Bismarck, er ist ein Wunder¹⁰⁵, spuse Gudrun, cu o incantație batjocuitoare.

— Ja, er ist ein Wunder¹⁰⁶, repetă Winifred cu o seriozitate ciudată, care ascundea un chicot răutăcios.

— Ist er auch ein Wunder?¹⁰⁷ se auzi râsul ușor insolent al lui Mademoiselle.

— Doch!¹⁰⁸ spuse Winifred scurt și cu indiferență.

— Doch ist er nicht ein König¹⁰⁹. Bismarck nu a fost un rege, Winifred, așa cum ai spus tu. El a fost numai...il n'était que chancelier¹¹⁰.

¹⁰⁰ Winifred vrea atât de mult să-i facă portretul lui Bismarck! O, dar toată dimineața! (fr.)

¹⁰¹ Bismarck, Bismarck, întotdeauna Bismarck! E un iepure, nu-i așa, domnișoară? (fr.)

¹⁰² Da, e un iepure mare, alb cu negru. Nu l-ai văzut? (fr.)

¹⁰³ Nu, domnișoara Winifred nu a vrut niciodată să mi-l arate! Am întrebat-o de atâtea ori: „Ce este acest Bismarck, Winifred?” Dar nu a vrut să-mi spună. Bismarck al ei era un mister (fr.).

¹⁰⁴ Da, e un mister, un adevărat mister! (fr.)

¹⁰⁵ Bismarck e un mister, Bismarck e o minune. (fr., germ.)

¹⁰⁶ Da, e o minune (germ.).

¹⁰⁷ Și el e o minune? (germ.)

¹⁰⁸ Desigur (germ.).

¹⁰⁹ Cu siguranță, nu e un rege. (germ.)

¹¹⁰ Nu era decât un cancelar (fr.).

— *Qu'est-ce qu'un chancelier*¹¹¹? întrebă Winifred cu o indifeerență ușor disprețuitoare.

— Un *chancelier* este un cancelar, iar un cancelar este un fel de magistrat, după părerea mea, spuse Gerald apropiindu-se și strângându-i mâna lui Gudrun. Curând ați fi făcut din Bismarck un cântec, spuse el.

Mademoiselle așteptă și apoi se înclină și salută discret.

— Așadar, nu vă lasă să-l vedeți pe Bismarck, *Mademoiselle*? întrebă el.

— *Non, Monsieur*¹¹².

— Vai, tare urât din partea lor. Ce aveți de gând în privința iepurelui, domnișoară Brangwen? Eu l-aș trimite la bucătărie și l-aș găti.

— Vai, nu, strigă Winifred.

— O să-i facem o schiță, zise Gudrun.

— Tăiați-l, tranșați-l și gătiți-l, zise el, făcând intenționat pe prostul.

— O, nu, strigă Winifred cu avânt, chicotind.

Gudrun simți unda de ironie în vocea lui, își ridică privirile și-i zâmbi. Aceasta păru o mângâiere pentru nervii lui Gerald. Ochii lor se întâlniră cu subînțeleș.

— Cum vă place la Shortlands? întrebă el.

— O, foarte mult, zise ea, nonșalant.

— Mă bucur. Ați observat florile acestea?

O conduse de-a lungul aleii, iar ea-l urmă supusă. Winifred veni și ea, iar guvernanta zăbovi în spate. Se opriră în fața unor flori de *salpiglossis* stufoase.

— Nu-i așa că sunt minunate? exclamă ea, privindu-le cu interes.

Era ciudat felul în care admirația ei reverențioasă, aproape extatică îi mângâia nervii. Se aplecă și atinse florile ca niște trompete, cu un gest extrem de fin și delicat. Asta îl umplea de bucurie. Când se ridică, ochii ei, tulburați de frumusețea florilor, se întâlniră cu ai lui.

¹¹¹ Ce este un cancelar? (fr.)

¹¹² Nu, domnule. (fr.)

— Ce flori sunt? întrebă ea.

— Un fel de petunii, mi se pare, răspunse el. Nu prea le cunosc.

— Pentru mine sunt total străine, zise ea.

Stăteau împreună, apropiați, într-o falsă intimitate, sub imperiul nervozității. Iar Gerald era îndrăgostit de ea.

Era conștientă de prezența lui *Mademoiselle* din apropiere, ca un cărăbuș, atentă și cercetătoare. O luă pe Winifred și le spuse că merg să-l găsească pe Bismarck.

Gerald le urmări din priviri, uitându-se tot timpul la trupul molatic, împlinit și nemișcat al lui Gudrun, înfășurat în cașmirul mătăsos. Cât de mătăsos, desăvârșit, cât de moale trebuie să fie trupul ei! Îl cuprinse un exces de admirație, căci ea era într-un totuș apăsător, de-a dreptul frumoasă. Nu voia decât să vină spre ea, nimic altceva. Nu mai era decât o ființă care-și dorea să vină spre ea și să i se dăruiască.

În același timp, era în mod subtil și acut conștient de silueta îngrijită și delicatețea formelor lui *Mademoiselle*. Era precum un cărăbuș gingaș cu glezne subțiri, cocoțată pe tocurile ei înalte, cu rochia ei neagră, lucioasă, pur și simplu impecabilă, cu părul negru aranjat într-un coc, o coafură admirabilă. Cât de respingător era aspectul ei desăvârșit și elegant! O ura.

Totuși o admira cu adevărat. Era extrem de corectă și-l deranja destul de mult faptul că Gudrun venise îmbrăcată în culori tipătoare, ca un papagal, când familia era în doliu. Era exact ca un papagal! Urmărea din priviri felul încet cu care-și ridica picioarele. Iar gleznelor ei erau de un galben-pai și rochia un albastru închis. Totuși asta îl încânta. Îi făcea o mare plăcere. Simțea provocarea adresată de înfățișarea ei, o provocare adresată lumii întregi. Și zâmbi ca la sunetul unei trompete.

Gudrun și Winifred intrară în casă și se duseră în spate, unde se aflau grajdurile și acareturile. Totul era liniștit și părăsit. Domnul Crich ieșise la o plimbare cu mașina, iar grăjdarul tocmai plecase să plimbe calul lui Gerald. Cele două fete se îndreptară către cușca ce se afla într-un colț și se uitară la iepurele mare, alb cu negru.

— Nu-i așa că-i frumos? O, privește cum ascultă! Nu-i așa că arată caraghios? râse ea repede, după care adăugă: O, hai să-l desenăm cum ascultă, te rog, ne ascultă cu toată ființa lui. Nu-i așa, drăguțule Bismarck?

— Putem să-l scoatem afară? întrebă Gudrun.

— E foarte voinic. E chiar foarte voinic.

O privi pe Gudrun, cu capul înclinat într-o parte, plină de o neîncredere ciudată și calculată.

— Dar o să încercăm, nu?

— Da, dacă vrei. Dar dă din picioare îngrozitor!

Luară cheia să descuie ușa. Iepurele țâșni într-o agitație sălbatică, alergând prin cușcă.

— Uneori te zgârie groaznic, zise Winifred, cu însuflețire. Vai, uită-te la el, nu-i așa că-i minunat? Iepurele se agita teribil în cușcă. Bismarck! strigă fata, cu o însuflețire extraordinară. Ești groaznic! Ești sălbatic. Winifred își ridică privirile către Gudrun cu oarece presimțire în însuflețirea ei debordantă. Gudrun zâmbi răutăcios. Winifred scoase un sunet ciudat, ușor, de un entuziasm inexplicabil. Acum s-a potolit! strigă ea, văzând iepurele stând cuminte într-un colț îndepărtat al cuștii. Îl scoatem acum? șopti ea emoționată, misterioasă, privind în sus spre Gudrun și apropiindu-se foarte mult. Îl scoatem acum? chicoti ea răutăcios în sinea ei.

Deschiseră cușca. Gudrun băgă mâna și prinse iepurele mare și voinic care ședea ghemuit liniștit și-l apucă de urechile lungi. Acesta se propti pe toate picioarele și se dădu înapoi. Se auzi un hârșăit prelung în timp ce iepurele era tras afară și într-o clipă se afla în aer, zbătându-se furios, iar trupul i se întindea ca un resort care se strânge și se desface, așa cum se agita în aer, atârând de urechi. Gudrun ținu vârtejul acela agitat, alb și negru, la distanță, ferindu-și fața. Dar iepurele era extrem de puternic și mai mult nu putea face ca să-l țină strâns. Aproape își pierdu prezența de spirit.

— Bismarck, Bismarck! Te comporti îngrozitor, spuse Winifred cu o voce destul de speriată. O, lăsați-l jos, e sălbatic!

Gudrun stătu o clipă uimită de vijelia care se pornise în mâna ei. Apoi se îmbujoră și o cuprinse o mânie teribilă ca un nor de furtună. Ședea zguduită ca o casă pe timp de furtună și de-a dreptul

copleșită. Inima îi era inundată de furie din cauza inutilității și stupidității sălbatice a acestei lupte, iar încheieturile mâinilor erau adânc zgâriate de ghearele sălbăticiunii. O cruzime teribilă o năvăli.

Veni și Gerald în timp ce ea se străduia să prindă sub braț iepurele care se zbătea. Observă, cu o apreciere subtilă, pasiunea ei enervantă pentru cruzime.

— Ar trebui să-i lași pe alții să facă asta în locul tău, spuse el grăbind pasul.

— O, e așa de groaznic! exclamă Winifred, aproape frenetic. El întinse mâna nervoasă și musculoasă și prinse iepurele de urechi, îndepărtându-l de Gudrun.

— E teribil de puternic! zise ea, pe un ton înalt, ascuțit ca un pescăruș, ciudat și răzbunător.

Iepurele se ghemui în aer și se destinse ca un arc. Chiar era o priveliște infernală. Gudrun văzu cum trupul lui Gerald se încordează și ochii îi sunt orbiți de furie.

— Îi cunosc eu pe de-alde ăștia mai de mult, spuse el. Animalul lung și demonic se avântă din nou și se întinse în aer de parcă ar fi vrut să zboare, părând un dragon, apoi se strânse din nou, incredibil de puternic și de exploziv. Corpul lui Gerald, concentrat de efort, vibra puternic. Apoi o furie subită, ascuțită ca un pumnal, se înfipse în el. Iute ca fulgerul se dădu înapoi și, ca un șoim, cu mâna care-i era liberă lovi iepurele în ceafă. În același timp se auzi țipătul teribil și nepământeian al iepurelui, ca o teamă de moarte. Se mai zvârcoli o dată puternic, îi sfâșie lui Gerald încheieturile și mânecile într-un zbucium final, cu burta strălucind albă de vârtejul labelor agitate, apoi Gerald îl învârti și-l băgă, în cele din urmă, repede sub braț, unde se ascunse, tremurând tot. Chipul lui Gerald era luminat de un zâmbet.

— Nici nu te-ai gândi că un iepure are o asemenea putere, spuse el, privind-o pe Gudrun.

Și îi văzu ochii negri ca noaptea pe chipul ei palid, având o înfățișare ca de pe altă lume. După agitația violentă, țipătul iepurelui părea să-i fi sfâșiat vâlul conștiinței. El o privi, iar strălucirea albă, electrică a feței sale spori.

— Nu prea-mi place de el, murmură Winifred. Nu-mi place la fel de mult cum îmi place de Loozie. E de-a dreptul îngrozitor.

Chipul lui Gudrun se luminează de un zâmbet, pe măsură ce-și revenea. Știa că se dăduse de gol.

— Nu-i așa că fac un zgomot îngrozitor atunci când țipă? spuse ea, cu o voce ascuțită, precum țipătul unui pescăruș.

— Teribil, adăugă el.

— N-ar trebui să se zbată așa când e scos afară, zise Winifred, întinzând mâna și atingând fricoasă iepurele care se ascundea sub brațul lui Gerald, stând nemișcat ca și cum ar fi fost mort.

— Nu e mort, nu, Gerald? întrebă ea.

— Nu, n-ar trebui să fie, zise el.

— Ba da, ar trebui! strigă fata, cu o notă subtilă de amuzament. Apoi atinse iepurele cu mai multă încredere. Inima îi bate așa de tare. Nu-i așa că-i caraghios? Zău că e.

— Unde vrei să-l duc? întrebă Gerald.

— În curticica verde, răspunse ea.

Gudrun îl privi pe Gerald cu niște ochi ciudați, întunecați, dilatați de o înțelegere neomenească, aproape rugători, ca aceia ai unei ființe care se află la mila lui și care totuși, nu în ultimul rând, îi este egală. Nu știa ce să-i spună. Simțea și el aceeași înțelegere diabolică. Și avea sentimentul că trebuie să spună ceva ca să o ascundă. Nervii săi erau pătrunși de energia unui fulger, iar ea părea un recipient maleabil al focului său magic, alb și hidos. Gerald nu era prea sigur și îl încerca un sentiment de teamă.

— Te-a rănit? întrebă el.

— Nu, răspunse ea.

— E o sălbăticiune fără suflet, zise el, întorcându-și fața.

Ajunseră în curticica închisă de ziduri vechi din cărămidă, în crăpăturile cărora crescuseră flori agățătoare. Iarba moale, subțire și îmbătrânită acoperea curtea ca un covor neted, iar cerul era senin. Iepurele stătea ghemuit fără să se miște, iar Gudrun îl urmărea cu o ușoară groază.

— De ce nu se mișcă? zise ea.

— E speriat, răspunse Gerald.

Gudrun își înalță privirea spre el și fața albă se contractă într-un zâmbet ușor sinistru.

— Nu-i așa că e un *prostituț*? exclamă ea. E un mare *prostănac*.

Ironia răzbunătoare din vocea ei îl făcu pe Gerald să se înfioare. Aruncându-i o privire drept în ochi, ea-și dezvălui din nou înțelegerea aceea sarcastică și teribilă. Erau parcă aliați, fapt care-i dezgusta pe amândoi, căci erau implicați într-un mister neplăcut.

— Câte zgârieturi ai? o întrebă el, arătându-i antebrațul puternic, cu pielea albă și sfâșiat de răni sângerânde.

— Ce groaznic! exclamă ea, îmbujorându-se la priveliștea aceea sinistă. Ale mele nici nu se compară cu astea.

Își ridică brațul și-i arătă o tăietură adâncă, roșie, de-a lungul cărnii albe, mătăsoase.

— Ce împelițat! exclamă el.

Dar i se părea că o cunoscuse datorită creștăturii lungi și roșii de-a lungul antebrațului ei, atât de mătăsos și de moale. Nu voia să o atingă. Ar fi trebuit să-și impună acest lucru, în mod deliberat. Tăietura lungă, roșie și superficială părea creștată în propriul lui creier, sfâșiindu-i suprafața conștiinței sale supreme și făcând loc subconștientului etern, un eter roșu și de neînțeles aflat dincolo de orice înțelegere, în inconștientul de nepătruns.

— Nu te doare foarte tare, nu? o întrebă el cu solitudine.

— Deloc, răspuse ea.

Și, deodată, iepurele, care stătuse ghemuit de parcă era o floare, atât de nemișcat și moale, se trezi la viață. Începu să dea roată curții, ca un glonț slobozit dintr-o pușcă, învârtindu-se ca un meteorit cu blană, într-un cerc amețitor ce părea să le învăluie mințile. Ședeau cu toții uimiți, zâmbind straniu, căci iepurele părea să asculte de vreo incantație necunoscută. Se rotea încontinuu pe iarbă, în jurul pereților vechi, din cărămidă, ca o vijelie.

Și apoi, brusc, se potoli și se tupilă în iarbă, rămânând gânditor, cu nasul fremătând ca un fulg în bătaia vântului. După ce stătu așa câteva momente, un ghemotoc moale cu ochi negri, deschiși, care poate că se uitau la ei, poate că nu, se apropie topăind liniștit și începu să adulmece iarba cu acea mișcare tipică a unui iepure care mănâncă repede.

— E nebun, zise Gudrun. E cu siguranță nebun.

Gerald râse.

— Întrebarea e, spuse el, ce înseamnă nebunia? Nu-mi închipui că există și o nebunie a iepurilor.

— Nu crezi că există? întrebă ea.

— Nu. Așa sunt iepurii.

Pe chipul lui apăru un zâmbet, ușor, ciudat și obscen. Gudrun îl privi și înțelese, își dădu seama că și el știa tot atât de mult ca și ea. Asta o puse în dificultate și o contrarie pe moment.

— Slavă Domnului că nu suntem iepuri, zise ea, cu o voce ascuțită și stridentă.

Zâmbetul de pe chipul lui Gerald se intensifică puțin.

— Că nu suntem iepuri? zise el, privind-o insistent.

Treptat, fața ei se destinse într-un zâmbet de înțelegere complice.

— A, Gerald, spuse ea puternic, ușor, aproape bărbătesc, suntem tot ce vrei și chiar mai mult.

Ochii ei îl priveau cu o nonșalanță șocantă.

Din nou i se păru că îl lovide peste față sau, mai degrabă, de parcă o durere surdă și ultimă i-ar fi sfâșiat pieptul. Se întoarse cu spatele.

— Mănâncă, mănâncă, drăguțule! îl îndemna Winifred domol, furișându-se încet ca să-l atingă. Iepurele țopăi și se îndepărtă de ea. Las-o pe mămica să-ți mângâie blana, drăguțule, pentru că ești așa de misterios...

CAPITOLUL XIX

CLAR DE LUNĂ

DUPĂ BOALĂ, Birkin se duse un timp în sudul Franței. Nu scrise și nimeni nu află nici o veste de la el. Ursula, fiind părăsită, avea sentimentul că totul decade în jur. Părea că nu mai exista nici o speranță. Era ca o mică stâncă de care se lovea un val de nimicnicie din ce în ce mai tare. Ea și numai ea însăși era reală,

exact ca o stâncă spălată de un torent de apă. Restul era deșertăciune. Era dură și indiferentă, izolată în sine.

Acum nu mai rămăsese nimic, decât o indiferență disprețuitoare și persistentă. Toată lumea se prăbușea într-un vârtej cenușiu, într-un neant, iar ea era izolată de toți și toate. Disprețuia și ura totul. Din adâncul inimii și al sufletului ei disprețuia și ura omenirea și oamenii adulți. Iubea doar copiii și animalele; pe copii îi iubea cu pasiune, dar distant. O făceau să își dorească să-i îmbrățișeze, să-i protejeze, să le dea viață. Dar chiar acest gen de iubire, bazat pe milă și disperare, nu era mai mult decât o constrângere dureroasă pentru ea. Cel mai mult iubea animalele, care erau independente și nesociabile ca și ea. Iubea caii și vacile de pe câmp. Fiecare era unic și, în sine, magic. Nu trebuiau să asculte de vreun principiu social detestabil. Erau incapabile de emoții și de tragedii, pe care ea le detesta atât de profund.

Putea să fie foarte plăcută și măgulitoare, aproape supusă față de oamenii cu care făcea cunoștință. Dar nimeni nu se lăsa înșelat. Într-un mod instinctiv simțeau ironia și disprețul ei față de orice ființă umană, bărbat sau femeie. Era adânc revoltată împotriva ființelor omenești. Semnificația cuvântului „uman” era dezgustătoare și respingătoare pentru ea.

Mai tot timpul inima ei era încorsetată de această tendință ascunsă și inconștientă de a ridiculiza într-un mod disprețuitor. Credea că iubește, credea că e plină de iubire. Așa gândea despre ea. Dar ciudata strălucire a prezenței ei, o aureolă minunată de vitalitate firească, nu era decât strălucirea unui dispreț suprem, nimic altceva decât dispreț.

Totuși, uneori, ceda, se îmbuna și-și dorea iubire pură, doar atât. Celălalt sentiment, acea stare de dispreț permanent, era o constrângere, o suferință. O copleși din nou o dorință teribilă de iubire pură.

Într-o seară ieși din casă, năucită de această suferință constantă și profundă. Cei cărora le venise sorocul trebuiau să moară acum. Înțelegerea acestui fapt atinsese o finalitate, prinsese un contur definit în mintea ei. Iar acest lucru o elibera. Dacă soarta îi va duce către moarte sau decădere pe toți cei cărora le venise sorocul, ea de

ce și-ar mai face griji, ce rost mai avea disprețul? Se eliberase de toate și putea să caute o nouă legătură altundeva.

Ursula se îndreptă către Willey Green, spre moară. Ajunse la lac, care era aproape plin cu apă, după ce fusese golit. Apoi o luă prin pădure. Se lăsase noaptea și era întuneric. Dar ea uită de teamă, ea, care avea atâtea resurse de teamă. Printre copaci, departe de orice ființă omenească, exista un fel de liniște magică. Cu cât puteai găsi o singurătate pură, fără picior de om, cu atât mai bine te simțeai. În realitate era îngrozită, se cutremura de groaza ei față de oameni.

Tresări, observând ceva la dreapta ei, printre trunchiurile copacilor. Era un fel de ființă imensă, care o urmărea, evitând-o. Tresări violent. Era doar luna, ridicându-se printre copacii subțiri. Dar părea atât de misterioasă, cu zâmbetul ei alb și mortuar. Și n-avea cum s-o evite. Zi sau noapte, nu puteai să scapi de chipul sinistru, triumfător și radios al lunii și de zâmbetul ei larg. Grăbi pasul, ascunzându-se de astrul alb. Nu voia decât să arunce o privire spre iaz și moară înainte să plece acasă.

Pentru că nu voia să treacă prin curte, de teama câinilor, o luă pe culmea dealului ca să coboare înspre lac. Luna se ridicase deasupra întinderii pustii, fără copaci, și suferea că își dezvăluia prezența. Pe câmpuri, iepurii săreau în lumina nocturnă. Noaptea era clară ca un cristal și foarte liniștită. Auzea în depărtare bătăitul unei oi.

Coti spre malul abrupt, ascuns de copaci deasupra iazului, unde se vedeau rădăcinile răsucite ale aninilor. Era bucuroasă că intră din nou în umbră, ascunsă de privirile lunii. Stătea acolo, pe vârful abrupt al malului, cu mâna pe trunchiul zgrunțuros al unui copac, privind apa care era perfectă în liniștea ei, cu luna oglindindu-se în ea. Dar, dintr-un oarecare motiv, atmosfera îi plăcea. Nu-i oferea nimic. Asculta zgomotul răgușit al stăvilărilor și-și dorea ca din întunericul nopții să apară altceva, își dorea o altfel de noapte, nu această priveliște rece, scăldată de razele lunii. Simțea cum sufletul îi plânge, tânguindu-se sfâșietor.

Văzu o umbră care se mișca lângă apă. Trebuie că era Birkin. Deci se întorsese pe neștiute. Acceptă situația fără să se mai

gândească, căci nimic nu mai conta pentru ea. Se așeză între rădăcinile aninului, mică și neștiută, ascultând zgomotul stăvilărilor care semăna cu roua care se condensează sonor în noapte. Insulele erau întunecate și se distingeau pe jumătate, trestiiile erau învăluite de întuneric, doar câteva mai păstrau niște reflexii ca sclipirile unui foc slab. Un pește sări undeva, făcând să lucească întinderea apei. Această sclipire a nopții răcoroase revărsându-se permanent asupra întunericului desăvârșit îi provoca Ursulei dezgust. Voia să fie un întuneric perfect, total, să nu fie nici un zgomot și nici o mișcare. Birkin, minuscul și învăluit de întuneric și el, cu părul strălucind în lumina lunii, rătăcea în apropiere. Era destul de aproape și totuși nu exista în ființa ei. Nu știa că ea se află acolo. Dacă face ceva, ceva ce n-ar vrea să fie văzut de alții, crezând că este singur? Dar ce mai conta? Ce importanță mai aveau micile intimități? Cum ar mai putea conta ceea ce făcea el? Cum mai pot exista secrete de vreme ce avem cu toții același organism? Cum mai poate exista intimitate, când nimic nu ne este necunoscut?

În timp ce trecea, el atingeja lujerele uscate ale florilor, fără să-și dea seama, și vorbea singur, fără noimă: „Nu poți să pleci”, spunea. „Nu există nici o plecare. Nu faci decât să te retragi în tine însuși.”

Aruncă tulpina uscată a unei flori în apă. „Un cor dialogat, ei mint și tu le răspunzi. N-ar mai trebui să existe nici un adevăr dacă nu ar fi minciuni. Atunci nimeni n-ar mai pretinde nimic.”

Birkin stătea nemișcat, uitându-se la apă și aruncând în ea tulpinile florilor. „Cibele, s-o ia naiba! Blestemata de Siria Dea¹¹³! O invidiază cineva? Ce altceva mai există?”

Ursula voia să râdă tare, isteric, auzind în depărtare vocea omului care vorbea singur. Era atât de ridicol.

El stătea uitându-se îndelung la apă. Apoi se aplecă și luă o piatră pe care o aruncă brusc în apa iazului. Ursula zări luna strălucitoare sărind și clătinându-se, o imagine total deformată. Părea să-și întindă tentaculele de foc ca o sepie, ca un polip luminos, palpitând puternic în fața ei.

¹¹³ Cibele a fost zeița-mamă a regatului asiatic Frigia, iar Siria Dea este un alt nume pentru Astarte, o zeitățe semitică a lunii. Ambele zeițe întruchipează esența feminină și fertilitatea.

Umbra lui de pe malul iazului stătu nemișcată câteva clipe, după care se aplecă și bâjbâi pe jos. Apoi din nou se auzi un sunet puternic și o explozie de lumină strălucitoare, căci luna lucea din plin pe întinderea apei, trimițând în toate părțile limbi de foc alb și periculos. Lute, ca niște păsări albe, limbile de foc se împrăștiară roșiatice pe suprafața iazului, agitându-se într-o învălmășeală zgomotoasă și luptându-se cu valurile întunecate care căutau din răputeri să-și facă loc. Undele îndepărtate de lumină care se retrăgeau păreau că se învălmășesc la mal ca să-și caute ieșirea, iar valurile de întuneric pătrundeau greoi, alergând pe dedesubt către mijloc. Dar în centru, în inima întregii mișcări, mai exista încă tremurul viu, incandescent, al lunii albe care încă nu fusese înfrântă, ca un corp alb de foc zvârcolindu-se, luptând, rămânând întreagă, neviolată. Părea că se reface cu o durere ciudată, violentă, și într-un efort orb. Luna inviolabilă prindea puteri noi, reafirmându-se. Iar razele năvăleau ca niște unde subțiri de lumină și se reîntorceau către luna puternică ce tremura deasupra apei, lucind din nou triumfătoare.

Birkin stătea și privea nemișcat până când iazul deveni aproape calm, iar luna fu aproape senină. Apoi, încântat de cele ce făcuse, căută alte pietre. Ursula îi simți tenacitatea invizibilă. Și, în clipa următoare, fragmentele de lumină răspândite în urma exploziei îi acoperiră din nou chipul, orbind-o, după care, aproape imediat, urmă o altă lovitură. Luna sări albă și explodă în aer. Săgeți de lumină strălucitoare se răspândiră pretutindeni și întunericul se furișă către centrul apei. Luna se ascunsese și nu mai rămăsese decât un câmp de lumini și umbre împrăștiate care alergau unele spre altele. Umbre negre și grele se întinseră peste locul unde se aflase inima lunii, acoperind-o în totalitate. Fragmentele albe tremurau în sus și în jos, neștiind încotro s-o apuce, răsirate și strălucitoare pe întinderea apei, ca petalele unui trandafir pe care vântul le-a împrăștiat departe.

Și din nou se întorceau tremurând către centru, căutându-și calea, bâjbâind invidioase. Și din nou totul fu redus la tăcere, în timp ce Birkin și Ursula priveau. Apele loveau malul zgomotos. Birkin văzu luna recăpătându-și puterile pe furiș; zări inima

trandafirului care se încheaga viguros și orb, chemându-și înapoi fragmentele risipite, ademenindu-le acasă, pulsând într-un efort de a le aduna.

Dar el nu era mulțumit. Trebuia să continue, simțind o dorință nebunească. Luă pietre mari și le aruncă una după alta înspre centrul alb și aprins al lunii, până când nu se mai auzea nimic decât legănarea unui zgomot înfundat și a unui iaz răscolit, fără lună, doar cu câteva fulguri răsfirate de lumină învălmășite și sclipind în întuneric fără nici o țintă sau înțeles, într-un amalgam de umbre, ca un caleidoscop în alb și negru aruncat la întâmplare. Noaptea întunecată ca o vâgăună se legăna și se prăbușea cu zgomot, iar dinspre stăvilari veneau constant sunete ascuțite și disparate. Unde de lumină apăreau ici și acolo, lucind chinuit printre umbre în depărtare, în locuri stranii, prin întunericul care picura din salciile de pe insulă. Birkin stătea, asculta și era mulțumit.

Ursula era amețită și incapabilă să mai gândească. Se simțea de parcă ar fi fost aruncată la pământ și se răspândea ca apa. Rămase în întuneric nemișcată și istovită. Chiar și acum era conștientă, fără să vadă, că în întuneric exista un mic tumult de lumini în reflux, un șuvoi care dansa tainic în cerc, sporind și înaintând încontinuu. Formau o inimă din nou și încă o dată începeau să prindă contur. Treptat, fragmentele se reuneau, se împingeau, se clătinau, dansau, dându-se înapoi cuprinse de panică, dar croindu-și drum înapoi insistent, dând impresia că se îndepărtează după ce înaintau, dar strălucind tot timpul mai aproape, din ce în ce mai aproape de țintă, în vreme ce șuvoiul de lumină creștea misterios, tot mai mare și mai strălucitor pe măsură ce fiecare licăr se contopea cu întregul, până când un trandafir zdrențuit, lună deformată și destrămată, tremura din nou peste ape, reîntrupată, reînnoită, încercând să-și potolească în cele din urmă convulsiile și să-și revină în urma desfigurării și a stării de agitație, și să fie din nou întreagă, liniștită și pașnică.

Birkin păru că ezită puțin, stând lângă apă. Ursula se temea că va arunca din nou cu pietre în lună. Se strecură din locul ei, spunând:

— Nu mai da cu pietre în ea, te rog.

— De cât timp stai acolo?

— Am văzut tot. Te rog să nu mai arunci cu pietre.

— Am vrut să văd dacă pot s-o alung de tot de pe iaz, spuse el.

— Da, zău că a fost groaznic. De ce urăști luna? Nu ți-a făcut nici un rău, nu?

— Oare a fost vorba de ură? zise el.

Apoi ei păstrară tăcerea câteva minute.

— Când te-ai întors? întrebă ea.

— Azi.

— De ce n-ai scris deloc?

— N-am găsit nimic de spus.

— De ce n-ai găsit nimic de spus?

— Nu știu. De ce nu sunt narcise acum?

— Nu știu.

Și iarăși urmă un nou val de tăcere. Ursula privi luna. Se formase din nou, rotundă, și tremura ușor.

— Ți-a făcut bine dacă ai stat singur? îl întrebă ea.

— Poate. Nu-mi dau seama prea bine. Dar mi-a prins foarte bine. Tu ai făcut ceva important?

— Nu. Am privit Anglia și mi-am zis că am terminat-o cu ea.

— De ce Anglia? o întrebă el surprins.

— Nu știu, așa s-a întâmplat.

— Nu se pune problema națiunilor. Franța e mult mai rău.

— Da, știu. Mă săturasem de toate.

Merseră să se așeze pe rădăcinile copacilor, în întuneric. Și, în tăcere, el își aminti de frumusețea ochilor ei care uneori se umpleau de lumină, ca primăvara, inundați de promisiuni minunate. Așadar el îi spuse, încet și cu greutate:

— Există o lumină aurie în tine, pe care-aș vrea să mi-o oferi și mie.

Părea că se gândise la asta ceva timp.

Ea rămase surprinsă și parcă voia să se îndepărteze de el. Dar, totuși, era încântată.

— Ce fel de lumină? întrebă ea.

Dar el era timid și nu mai spuse nimic. Ocazia fu trecută cu vederea pe moment. Și treptat un sentiment de tristețe o coplesî.

— Viața mea e neîmplinită, spuse ea.

— Da, răspunse el scurt, nedorind să audă asta.

— Și mă simt de parcă nimeni n-o să mă iubească vreodată cu adevărat, adăugă ea.

Însă el nu răspunse.

— Crezi, nu-i așa, zise ea încet, că nu vreau decât satisfacții fizice? Nu e adevărat. Vreau să te pui în slujba spiritului meu.

— Știu că asta vrei. Știu că nu-ți dorești doar satisfacții fizice. Dar vreau să-mi oferi spiritul tău — acea lumină aurie care e în tine, de care tu nu-ți dai seama — oferă-mi-o mie.

După un moment de tăcere, ea răspunse:

— Dar cum pot să fac asta, din moment ce nu mă iubești? Nu-ți dorești decât propriile scopuri. Nu-ți dorești să mă ajuti, și totuși vrei ca eu să te ajut. Nu e echitabil.

El făcea un mare efort să întrețină conversația și să insiste asupra lucrului pe care-l dorea de la ea, și anume capitularea spiritului ei.

— Nu-i același lucru, spuse el. Cele două moduri de a sluji sunt atât de diferite. Eu te servesc într-un alt fel — nu prin intermediul tău — ci în alt fel. Dar îmi doresc să fim împreună fără să ne mai facem griji despre noi înșine, să fim cu adevărat împreună pentru că *suntem* împreună, ca și cum ar fi un fenomen și un lucru pe care trebuie să-l menținem prin propriul nostru efort.

— Nu, spuse ea, gânditoare. Nu ești decât egoist. N-ai avut niciodată nici o bucurie, nu există în tine nici un impuls care să te îndemne spre mine. Nu te vrei decât pe tine însuși și afacerile tale. Și nu-ți dorești altceva decât ca eu să fiu prezentă și să te slujesc.

Dar acest lucru nu-l făcu decât să se închidă în sine.

— În sfârșit, cuvintele nu contează nicicum. Fie există ceva între noi, fie nu.

— Nici măcar nu mă iubești, exclamă ea.

— Ba da, spuse el supărat. Dar vreau...

Mintea lui zări din nou încântătoarea lumină aurie primăvărată ce-i străbătea privirea, ca printr-o fereastră fermecată. Și

voia ca ea să fie cu el acolo, în această lume a indiferenței vanitoase. Dar ce rost mai avea să-i spună că el își dorea tovărășia ei în lumea aceea a indiferențelor vanitoase? Ce rost mai avea să discute, la urma urmelor? Totul trebuie să se întâmple dincolo de mijlocirea cuvintelor. Era pur și simplu un eșec să încerce s-o convingă prin cuvinte. Era ceva asemănător păsării paradisului care nu se dă prinsă în laț, ci trebuie să zboare singură către inimă.

— Întotdeauna cred că sunt pe punctul de a fi iubită, după care sunt dezamăgită. Nu mă iubești și știi asta. Nu vrei să mă slujești. Nu dorești pe nimeni altcineva decât pe tine însuși.

Un fior de furie îi străbătu venele la această propoziție pe care ea o repetă: „Nu vrei să mă slujești”. Întregul paradis din el dispăru.

— Nu, zise el iritat, nu vreau să te slujesc, pentru că n-am ce sluji. Ceea ce vrei tu să slujesc nu înseamnă nimic, absolut nimic. Nu e vorba de tine, ci de calitatea ta feminină. Iar mie nu-mi pasă câtuși de puțin de eul tău feminin, e o păpușă de cârpă.

— Ha! râse ea batjocoritor. Asta-i tot ce crezi despre mine, nu? Și apoi ai nerușinarea să-mi spui că mă iubești.

Ursula se ridică mânioasă ca să plece acasă.

— Îți dorești necunoașterea paradisiacă, spuse ea, întorcându-se spre el așa cum continua să stea în întuneric, invizibil. Știu ce înseamnă, mulțumesc. Vrei ca eu să fiu proprietatea ta, să nu te critic niciodată sau să-mi exprim propriile păreri. Nu vrei decât să fiu un simplu obiect! Nu, mulțumesc! Dacă-ți dorești asta, sunt destule femei care să ți-l ofere. Sunt destule femei care s-ar întinde pe jos ca tu să calci peste ele, deci du-te la ele, dacă asta-ți dorești, du-te la ele.

— Ba nu, spuse el, izbucnind de furie. Vreau să renunți la dorința ta de aservire, la insistența ta temătoare și speriată, asta-i ce-mi doresc. Vreau să ai încredere în tine într-un mod atât de firesc, încât să renunți la tine însăși.

— Să renunț la mine însămi! zise ea cu ecou, ironic. Pot renunța la mine cu destulă ușurință. Tu ești cel care nu poate renunța la propria persoană, tu ești cel care te agăți de propria

persoană de parcă ar fi singura comoară. *Tu, tu* ești profesorul de școală duminicală... *tu...* predicatorule!

Dramul de adevăr inclus în spusele ei îl făcu să devină rigid și să nu-i mai acorde nici un fel de atenție.

— Nu vreau să spun să te lași în voia sortii într-un fel extatic, dionisiac¹¹⁴, spuse el. Știu că poți face asta. Dar urâsc extazul dionisiac sau de altă natură. E ca și cum te-ai învârti într-o cușcă de veveriță. Vreau să nu-ți mai pese de propria persoană; pur și simplu să exiști și să nu te intereseze de tine, să nu insiști, să fii bucuroasă, sigură și indiferentă.

— Cine insistă? zise ea ironic. Cine e cel care continuă să insiste? Nu eu.

În vocea ei obosită era o amărăciune batjocoritoare. El tăcu o vreme.

— Știu, spuse el. Câtă vreme unul dintre noi insistă pe lângă celălalt, greșim în totalitate. Dar, asta e, nu putem ajunge la un acord.

Stătură nemișcați în umbra copacilor lângă malul apei. Noaptea era luminoasă în jurul lor, iar ei erau învăluiți de întuneric, aproape inconștienți de lucrurile exterioare.

Treptat, fură cuprinși de liniște și pace. Ea-și puse nesigură mâna peste a lui. Mâinile lor se strânseseră ușor, tăcute, împăcate.

— Chiar mă iubești? zise ea.

El râse.

— Asta-i ceea ce eu numesc strigătul tău de luptă, răspunse el, amuzat.

— De ce? exclamă ea, amuzată și cu adevărat surprinsă.

— Insistența ta, strigătul tău de luptă... „Un Brangwen! Un Brangwen!”, un vechi strigăt de luptă. Al tău e: „Mă iubești? Supune-te, sclavule, sau mori!”

— Nu, spuse ea apărându-se, nu-i așa. Nu-i deloc așa. Dar trebuie să știu că mă iubești, nu?

¹¹⁴ Referire la comportamentul extrem de senzual și dezmățat al lui Dionysos (zeul grec al vinului) și al adeptilor săi. Echivalentul său roman este Bacchus.

— Ei bine, atunci află, și cu asta basta!

— Dar mă iubești?

— Da, te iubesc. Te iubesc și știu că nimic nu mai poate fi schimbat. E pentru totdeauna, așa că de ce să mai vorbim?

Ea tăcu câteva momente, încântată și plină de îndoială.

— Ești sigur? îl întrebă ea, cuibărindu-se fericită la pieptul lui.

— Foarte sigur, așa că termină, accept-o și încetează.

Ea era ghemuită foarte aproape de el.

— Să termin cu ce? murmură ea, fericită.

— Cu insistența, spuse el.

Ea se agăță și mai mult de el. Birkin o ținu strâns și o sărută ușor, tandru. Însemna atâta pace și libertate supremă doar să o îmbrățișeze și să o sărute tandru, să nu aibă nici un fel de gânduri, dorințe sau intenții, ci pur și simplu să stea liniștit cu ea, să fie amândoi perfect de liniștiți împreună într-o pace care nu era somn ci binecuvântarea fericirii. Să fii binecuvântat de fericire, fără vreo dorință sau insistență, era ceva divin! Erau uniți într-o liniște fericită.

Mult timp ea stătu cuibărită la pieptul lui, iar el îi sărută ușor părul, fața, urechile, ușor și tandru ca picăturile de rouă. Dar răsuflarea lui caldă în urechile ei o tulbură din nou și îi aprinse vechea flacără distrugătoare. Îl strânse mai aproape, iar el își simțea sângele curgându-i repede prin vene ca argintul viu.

— Dar o să stăm cuminți, nu?

— Da, zise ea pe un ton de supunere.

Și continuă să se cuibărească la pieptul lui.

Dar în scurt timp se desprinse și-l privi.

— Trebuie să mă duc acasă, zise ea.

— Chiar trebuie? Ce păcat!

Ea se aplecă și-și întinse buzele să i le sărute.

— Chiar ești supărat? murmură ea, zâmbind.

— Da, spuse el. Aș fi vrut să rămânem așa ca acum, pentru totdeauna.

— Pentru totdeauna? Vorbești serios? murmură ea, în timp ce el o săruta.

Și apoi, cu o voce plină, strigă: „Sărută-mă! Sărută-mă!” și se strânse mai tare la pieptul lui.

Birkin o sărută de nenumărate ori. Dar și el, la rândul lui, avea ideile și propria voință. Nu-și dorea în acel moment decât o îmbrățișare duioasă și nu pătimașă. Așa că în curând ea se desprinsese, își luă pălăria și se duse acasă.

A doua zi, totuși, Birkin se simți melancolic și plin de dorință. Credea că poate greșise. Poate că nu procedase corect să se ducă la ea și să-i împărtășească dorințele lui. Era oare vorba doar de o idee, sau era expresia unei dorințe arzătoare? Dacă era vorba de ultima, cum se făcea că întotdeauna vorbea despre satisfacția senzuală? Cele două lucruri nu se potriveau prea bine.

Deodată se găsi pus față în față cu o dilemă. Era foarte simplu, chiar groaznic de simplu. Pe de o parte, știa că nu-și dorește o experiență senzuală absolută, ci altceva mai profund, mai misterios decât ar putea să-i ofere o viață obișnuită. Își aduse aminte de fetișurile africane pe care le văzuse în casa lui Halliday atât de des. Unul îi rămase în minte, o statueta de aproximativ două picioare înălțime, o figurină înaltă, subțire și elegantă din Africa de Vest, cioplită într-un lemn închis la culoare, lucios și suav. Reprezenta o femeie, cu părul strâns într-o pieptănătură înaltă, ca un dom în formă de pepene. Își aducea aminte de ea foarte bine; era una dintre preferatele sufletului său. Corpul ei era prelung și elegant, fața îi era tăiată scurt, ca a unui gândac, și avea șiruri de mărgele grele, ca o columnă de cercuri în jurul gâtului. Își aducea aminte de ea: de eleganța ei uluitoare, cultivată, de chipul ei micșorat, ca al unui gândac, de trupul extraordinar de lung și elegant înfipt pe picioarele scurte și urâte, cu coapse atât de proeminente, atât de grele și neașteptate sub talia subțire și prelungă. Ea știa ceea ce el însuși nu știa. Ducea cu ea mii de ani de experiențe pur senzuale, pur nespirtuale în spate. Trebuie să fi fost mii de ani de când rasa ei se stinsese, într-un mod mistic, adică, din momentul în care relația dintre simțuri și exprimarea gândirii se rupsesese, lăsându-i o experiență de un singur fel, și anume mistic senzuală. Cu mii de ani în urmă, ceea ce era iminent să se întâmple în interiorul său trebuie să se fi manifestat în acești africani; bunătatea, sacralitatea, dorința de creație și de fericire prosperă trebuie că au dispărut, lăsând loc

unui singur imbold de a experimenta într-un singur fel: inconștient, intuitiv, prin intermediul simțurilor, experiență care începe și se încheie senzorial, un fel de cunoaștere mistică prin descompunere și dizolvare, o cunoaștere asemănătoare cu cea a cărăbușilor care rezidă doar într-un univers de corupție și descompunere rece. De aceea chipul ei semăna cu al unui gândac; de aceea egiptenii venerau scarabeul rotund ca o minge, datorită principiului cunoașterii prin descompunere.

Avem un drum lung de parcurs după moarte, după acel moment în care sufletul chinuit de o suferință profundă se desprinde de învelișul organic, precum o frunză în cădere. Ne desprindem de legătura cu viața și speranța, decădem din ființa pură și integră ce suntem, din creație și libertate, și intrăm în lungul proces african al înțelegerii pur senzoriale, al cunoașterii întru misterul descompunerii.

Acum își dădu seama că acesta e un proces lung, care durează mii de ani, după ce moare spiritul creator. Își dădu seama că existau mari mistere de dezlegat, de natură senzorială, inconștientă, mistere îngrozitoare, aflate dincolo de un cult falic. Cât de departe trecuseră acești oameni din Africa de Vest dincolo de cunoașterea falică, prin intermediul culturii lor răsturnate? Foarte, foarte departe. Birkin își aduse din nou aminte de statueta feminină, de trupul prelung, extrem de lung, de fesele ciudate, neașteptate și grele, de gâtul lung și captiv, de chipul cu trăsături minione ca ale unui gândac. Acestea se situau cu mult dincolo de orice cunoaștere falică, erau niște adevăruri senzoriale subtile, extrem de îndepărtate de domeniul analizei falice.

Rămânea această modalitate, acest proces african îngrozitor care trebuia dus la împlinire. Avea să fie realizat în mod diferit de către rasele albe. Acestea, având nordul arctic în spatele lor, întinderea largă de gheață și zăpadă, vor duce la îndeplinire un mister al cunoașterii destructive a gheții, o anihilare a zăpezii absconse, pe câtă vreme oamenii din Africa de Vest, dominați de moartea arzătoare din Sahara, au cunoscut împlinirea prin intermediul soarelui distrugător, prin misterul putregăios ale razelor solare.

Deci asta era tot ceea ce mai rămânea? Acum nu mai era nimic de făcut decât să te desprinzi de fericita ființă creatoare, oare timpul expirase? Ziua vieții noastre creative s-a încheiat! Nu ne mai rămân decât consecințele ciudate și îngrozitoare ale cunoașterii în descompunere, ale cunoașterii africane, dar care sunt de o altă natură în noi, care suntem nordici blonzi, cu ochi albaștri?

Birkin se gândea la Gerald. Era unul dintre acești demoni ciudați, albi și minunați ai nordului, desăvârșit prin misterul înghețului distrugător. Și era oare menit să piară în acest proces de cunoaștere, acest proces al cunoașterii înghețului, al morții prin intermediul frigului perfect? Era el oare un mesager, un spirit rău al descompunerii universale în întinderea albă a zăpezilor?

Birkin era înfricoșat. Și el era obosit, atunci când ajunsese la acest nivel al speculațiilor. Deodată, încordarea lui ciudată se destinsese și nu mai putu să reflecteze la aceste mistere. Mai exista altă cale, cea a libertății. Exista transformarea într-o ființă pură, individuală și paradisiacă, sufletul unitar având întâietatea în fața iubirii și a dorinței de unire, mai puternic decât orice fior emoțional, o stare minunată de individualitate lipsită de mândrie, care accepta obligația unei permanente legături cu ceilalți, cu un altul, se supune jugului și corvoadei iubirii, dar nu renunță niciodată la propria singurătate individuală și mândră, chiar atunci când iubește și cedează.

Aceasta era cealaltă cale, singura care mai rămăsese. Și el trebuia să alerge ca s-o urmeze. Se gândi la Ursula, cât de sensibilă și delicată era într-adevăr, cu pielea extrem de fină, de parcă îi lipsea un strat. Era cu adevărat atât de minunat de delicată și sensibilă. De ce oare uitase? Trebuie să meargă de îndată până la ea. Trebuie să-i ceară să se mărite cu el. Trebuie să se căsătorească de îndată și astfel să facă un jurământ definitiv și să se unească pentru totdeauna. Trebuie să pornească imediat și să-i ceară mâna, chiar acum. Nu mai era timp de pierdut.

Porni grăbit înspre Beldover, pe jumătate inconștient de propriile mișcări. Văzu orașul la poalele dealului, liniștit, dar

părea îngrădit de străzile drepte, tăiate ferm, în care se aflau locuințele minerilor, alcătuind un pătrat mare, și în închipuirea lui i se părea că seamănă cu Ierusalimul. Lumea era în întregime ciudată și transcendentă.

Rosalind îi deschise ușa. Tresări ușor, ca orice fată tânără, și spuse:

— O! Am să-l anunț pe tata.

După ce spuse acestea dispăru, lăsându-l pe Birkin în hol să se uite la niște reproduceri după Picasso¹¹⁵, aduse recent de Gudrun. Tocmai admira capacitatea sa de cunoaștere senzorială, aproape magică a pământului, când Will Brangwen apăru, lăsându-și în jos mânecile cămășii.

— Un moment, spuse Brangwen, să-mi iau haina.

Și dispăru o clipă. Apoi se întoarse și deschise ușa salonului, spunând:

— Te rog să mă scuzi. Aveam puțină treabă în șopron. Intră, te rog!

Birkin intră și se așeză. Se uită la chipul strălucitor și roșu al celui alt bărbat, la fruntea îngustă și ochii foarte luminoși, la buzele destul de senzuale care se răsfrângeau larg și expansiv, late și groase, de sub mustața negricioasă și deasă. Ce ciudat era ca aceasta să fie o ființă umană! Ceea ce credea Brangwen despre el însuși era atât de neînsemnat față de felul în care era în realitate. Birkin vedea doar un mănunchi ciudat, inexplicabil și aproape nedefinit, de pasiuni, dorințe, renunțări, tradiții și idei mecanice, aruncate toate separat și la întâmplare în acest bărbat zvelt cu chipul strălucitor, în vârstă de aproximativ 50 de ani și care era la fel de nehotărât acum pe cât era la 20 și tot atât de neîmplinit. Cum ar putea el să fie tatăl Ursulei, când el însuși nu era un om împlinit? Nu era un părinte. O fărâmă de carne vie fusese transmisă prin el, dar spiritul nu venise de la el. Spiritul nu venise de la nici un strămoș, ci prinsese contur din necunoscut. Un copil este copilul misterului său, sau este necreat.

¹¹⁵ Sculptor și pictor spaniol (1881-1973), probabil cel mai important artist al secolului al XX-lea.

— Vremea nu e chiar atât de rea ca înainte, zise Brangwen, după ce așteptă un moment.

Cei doi bărbați nu aveau nimic în comun unul cu celălalt.

— Nu, spuse Birkin. A fost lună plină acum două zile.

— O! Atunci crezi că luna are influență asupra vremii?

— Nu, cred că nu. Nu prea știu multe despre asta.

— Știi ce se spune? Luna și vremea se pot schimba împreună, dar schimbarea lunii nu implică schimbarea vremii.

— Zău? întrebă Birkin. Nu știam asta.

Urmă o pauză, după care Birkin spuse:

— Vă rețin? Am venit s-o văd pe Ursula, de fapt. E acasă?

— Nu cred că e. Mi se pare că s-a dus la bibliotecă. Mă duc să văd.

Birkin îl auzi punând întrebări în sufragerie.

— Nu, spuse el când se întoarse. Dar nu o să stea mult. Voi să vorbești cu ea?

Birkin se uită spre celălalt bărbat cu ochi ciudat de calmi și limpezi.

— De fapt, zise el, voiam să-i cer mâna.

Un punct de lumină se ivi în ochii căprui ai bărbatului mai în vârstă.

— Oh! exclamă acesta, privindu-l pe Birkin, după care își coborî ochii în fața privirii calme și fixe a celui alt. Care va să zică, te aștepta?

— Nu, spuse Birkin.

— Nu? N-am știut că se pune la cale ceva de genul acesta, zâmbi Brangwen stângaci.

Birkin îl privi din nou și-și spuse: „Mă întreb de ce ar trebui să «se pună la cale»?”, după care spuse cu voce tare:

— Nu, poate că e destul de brusc — moment în care, gândindu-se la relația sa cu Ursula, adăugă: Dar nu știu...

— E destul de subit, nu? Oh! zise Brangwen, destul de surprins și iritat.

— Într-un fel, răspunse Birkin, într-altul nu...

Urmă un moment de pauză, după care Brangwen spuse:

— Dar Ursula știe?

— O, da! răspunse Birkin calm.

Vocea puternică a lui Brangwen fu străbătută de un fior în timp ce răspunse:

— Totuși nici n-aș vrea să se pripească. Nici n-are rost să începi să deschizi ochii și să privești în jur când e prea târziu.

— O, niciodată nu e prea târziu când e vorba de astfel de lucruri, spuse Birkin.

— Ce vrei să spui? îl întrebă domnul Brangwen.

— Dacă regreti că te-ai căsătorit, căsnicia ia sfârșit, zise Birkin.

— Crezi?

— Da.

— Păi, da, acesta poate fi felul dumitale de a vedea lucrurile. Birkin gândi în sinea lui, în tăcere: „Poate. Cât privește felul dumitale de a vedea lucrurile, domnule William Brangwen, ar fi nevoie de ceva explicații.”

— Bănuiesc, zise Brangwen, că știi ce fel de oameni suntem, și ce fel de educație a primit Ursula?

„Ea”, își spuse Birkin în gând, aducându-și aminte de pedepsele din copilărie, „este mama pisicii.”

— Dacă știu ce fel de educație a primit? zise el tare.

Părea să-l enerveze pe Brangwen intenționat.

— Păi, spuse el, a avut parte de tot ceea ce se cuvenea să aibă o fată — pe cât s-a putut și în măsura posibilităților.

— Sunt convins că așa a fost, spuse Birkin, ceea ce aduse conversația într-un punct periculos.

Tatăl devenea exasperat. Simpla prezență a lui Birkin i se părea ceva iritant în sine.

— Și n-aș vrea să o văd că renunță la toate aceste lucruri, spuse el, pe un ton răsunător.

— De ce? întrebă Birkin.

Aceste două silabe explodară în mintea lui Brangwen ca un foc de armă.

— De ce? Pentru că nu cred în comportamentul vostru modern și în ideile voastre radicale aflate într-o permanentă schimbare, ca o broască într-un borcan cu terebentină. Asta nu mi-ar conveni.

Birkin îl urmărea cu o privire constantă și indiferentă. Antagonismul radical dintre cei doi bărbați sporea.

— Da, dar oare ideile și comportamentul meu sunt radicale? întrebă Birkin.

— Sunt? reluă Brangwen. Nu mă refer la dumneata în mod special. Ceea ce vreau să spun e că ei, copiii mei, au fost învățați să creadă și să acționeze în conformitate cu religia în care și eu am fost crescut, și nu vreau să-i văd că se îndepărtează de la ea.

Urmă o pauză periculoasă.

— Și în afară de asta? întrebă Birkin.

Tatăl ezită, căci se afla într-o situație neplăcută.

— Poftim? Ce vrei să spui? Nu vreau decât să spun că fiica mea...

Și se cufundă în tăcere, cuprins de un sentiment al inutilității. Știa că într-un fel era deplasat.

— Desigur, spuse Birkin, nu vreau să rănesc sau să influențez pe nimeni. Ursula face exact așa cum dorește.

Urmă o pauză totală, datorată unei lipse de a se face înțeles unul pe celălalt. Birkin simțea că se plictisește. Tatăl Ursulei nu era o persoană coerentă, ci părea o cameră plină de ecouri vechi. Ochii tânărului zăboviră asupra chipului bărbatului mai în vârstă. Brangwen își ridică privirile și-l văzu pe Birkin urmărindu-l. Fața sa era întipărită de o mânie nedeslușită, de umilință și de o senzație de inferioritate.

— Iar în ceea ce privește credința, asta-i un aspect, spuse el. Dar mai degrabă-mi văd fetele moarte mâine decât să fie la cheremul primului bărbat căruia-i place să vină și să le fluiere.

Ochii lui Birkin fură cuprinși de o lumină stranie, dureroasă.

— În privința asta, spuse el, nu pot să afirm decât că mai degrabă eu sunt cel care se află la cheremul unei femei, decât invers.

Din nou urmă o pauză. Tatăl era cumva confuz.

— Știu, zise el, o să facă așa cum crede de cuviință, așa cum a făcut mereu. Mi-am dat silința în privința copiilor, dar asta nu contează. Ele fac cum le place și dacă pot, nu fac pe placul nimănui, decât pe al lor. Dar e normal să țină cont de mama ei și de mine...

Brangwen își urma propriul șir al gândurilor.

— Și nu-ți spun decât atât : mai degrabă le îngrop, decât să le văd că au apucat-o pe căi greșite așa cum se întâmplă în ziua de azi... Mai degrabă le îngrop.

— Da, dar vedeți dumneavoastră, spuse Birkin, încet, cam plictisit și obosit din nou de această nouă întorsătură, ele nu-ți vor da nici dumitale, nici mie șansa să le îngropăm, pentru că n-au de ce să fie îngropate.

Brangwen se uită la el cu o sclipire bruscă, de mânie neputincioasă.

— Deci, domnule Birkin, spuse el, nu știi de ce ai venit aici și nu știi ce vrei. Dar fiicele mele sunt fiicele mele și e treaba mea să am grijă de ele cât mai pot.

Birkin își încruntă sprâncenele deodată, iar ochii aveau o privire care emana batjocură. Dar rămase complet rigid și nemișcat. Urmă o pauză.

— Nu am nimic împotrivă să te căsătorești cu Ursula, începu Brangwen, în cele din urmă, n-are nici o legătură cu mine, o să facă așa cum dorește, cu mine sau fără mine.

Birkin se îndepărtă și privea afară pe fereastră, dând frâu liber conștiinței sale. La urma urmelor, ce rost mai aveau toate astea? Era inutil să mai continue așa. Avea să aștepte până când Ursula va veni acasă, apoi va vorbi cu ea și va pleca după aceea. N-avea chef de discuții cu tatăl ei. Toate acestea erau inutile, iar el n-ar fi trebuit să declanșeze toate astea.

Cei doi bărbați stăteau într-o tăcere absolută, iar Birkin era aproape inconștient de locul în care se afla. Venise să-i ceară Ursulei să se căsătorească cu el, păi bine, atunci avea de gând să o aștepte și să-i ceară mâna. Cât privește răspunsul ei, dacă ar accepta sau nu, asta nu intra în gândurile sale. Avea să-i spună ceea ce venise să-i spună și asta era singurul fapt de care era conștient. Pentru el, restul familiei era total nesemnificativă. Dar totul arăta acum ca și cum fusese menit așa. Nu vedea decât un lucru în fața ochilor și nimic mai mult. Pentru moment, toate celelalte lucruri nu mai prezentau absolut nici o importanță. Trebuia să lase totul în seama sorții și a întâmplării pentru ca lucrurile să se rezolve.

Într-un final auziră poarta. O văzură urcând treptele cu o legătură de cărți sub braț. Chipul ei era strălucitor, distant, ca de obicei, părea absentă, de parcă gândul i-ar fi fost în altă parte, departe de faptele reale, ceea ce-l enerva pe tatăl ei la culme. Avea o trăsătură exasperantă de a se învălui într-o lumină proprie, care excludea realitatea, și în interiorul căreia ea părea radioasă ca și cum ar fi fost înconjurată de o lumină solară.

Au auzit-o intrând în sufragerie și punând brațul de cărți pe masă.

— Mi-ai adus *Jurnalul unei fete*¹¹⁶? o întreabă Rosalind.

— Da, l-am adus. Dar am uitat pe care-l voiai.

— Ca de obicei! strigă Rosalind supărată. Nici nu-i de mirare. Apoi o auziră spunând ceva pe un ton mai jos.

— Unde? strigă Ursula.

Din nou vocea surorii ei era înăbușită.

Brangwen deschise ușa și o strigă cu vocea lui puternică și sonoră:

— Ursula!

Ea apăru imediat, cu pălăria pe cap.

— O, bună seara, zise ea, văzându-l pe Birkin, și profund uimită de parcă ar fi fost luată prin surprindere.

El o privea mirat, știind că fusese încunoștiințată de prezența lui. Se comporta în același stil ciudat, luminos, mirat, de parcă ar fi fost nedumerită de lumea reală, părănd detașată de ea, având o lume proprie, desăvârșită și strălucitoare.

— Am întrerupt o conversație? întreabă ea.

— Nu, doar o tăcere totală, zise Birkin.

— Oh, spuse Ursula vag, absentă.

Prezența lor nu însemna mare lucru pentru ea, se simțea reținută și nu-i băga în seamă. Era o insultă subtilă care nu înceta să-l exaspereze pe tatăl ei.

— Domnul Birkin a venit să vorbească cu tine, nu cu mine, îi spuse tatăl ei.

¹¹⁶ Creat în 1880 ca *Jurnalul personal al unei fete*, iar din 1908 până în 1927 a fost cunoscut ca *Jurnalul personal al unei fete* și *Revista Femeilor*.

— O, da? exclamă ea, vag, ca și cum asta n-ar fi privit-o. După care, adunându-se, se întoarse către el cu un aer destul de vesel, dar superficial, și întrebă: Era vorba de ceva anume?

— Sper că da, spuse el ironic.

— Vrea să te ceară în căsătorie, după cum cere tradiția, spuse tatăl ei.

— Oh, zise Ursula.

— Oh, zise tatăl ei batjocoritor, imitând-o. Nu mai ai nimic altceva de spus?

Ea tresări ca și când ar fi fost bruscată.

— Chiar ai venit ca să-mi ceri mâna? îl întrebă pe Birkin, de parcă totul ar fi fost o glumă.

— Da, spuse el, cred că am venit ca să te cer de soție.

Birkin părea că rostește ultimul cuvânt cu timiditate.

— Da? exclamă ea, cu strălucirea ei distantă.

Birkin ar fi putut spune orice altceva. Părea încântată.

— Da, răspunse el. Doream... doream să te rog să te căsătorești cu mine.

Ursula îl privi. Ochii lui sclipeau de un amalgam de lumini, de parcă voia sau nu voia ceva din partea ei. Ea se făcu mică, de parcă privirea lui ar fi demascat-o și totul ar fi fost dureros pentru ea. Se întunecă, și cu sufletul învăluit de neguri, se îndepărtă. Fusese izolată de propria ei lume luminoasă și unică. Iar contactul cu alții o îngrozea, căci i se părea aproape nefiresc în acele momente.

— Da, spuse ea vag, cu o voce plină de îndoială și absentă.

Inima lui Birkin se strânse într-o clipă, mistuită subit de amărăciune. Toate astea n-aveau nici un fel de importanță pentru ea. El greșise din nou. Ursula se găsea într-un fel de lume a ei care o mulțumea. El și speranțele lui erau accidentale, niște lucruri care o răscoleau. Această atitudine îl exaspera pe tatăl ei, până la nebunie. Fusese nevoit să suporte astfel de lucruri din partea ei toată viața.

— Ei bine, ce zici? exclamă el.

Ursula tresări. Apoi îi aruncă o privire în jos tatălui ei, pe jumătate speriată, după care spuse:

— N-am spus nimic, nu? — de parcă s-ar fi temut că și-ar fi putut lua un angajament.

— Nu, spuse tatăl ei, exasperat. Dar nu-i nevoie să te uiți la mine ca o proastă. Doar ai minte, nu?

Ea se închise în sine într-o tăcere ostilă.

— Da, am minte, și ce-i cu asta? repetă ea, cu o voce posomorâtă, opunându-se.

— Ai auzit ce ai fost întrebată, nu? strigă tatăl ei mânios.

— Bineînțeles că am auzit.

— Păi bine, atunci, nu poți să răspunzi? tună tatăl ei.

— De ce-aș face-o?

Tatăl ei încremeni la impertinența acestei replici. Dar nu spuse nimic.

— Nu, zise Birkin, ca să salveze situația, nu trebuie să răspunzi imediat. Poți să-mi spui când dorești.

Ochii ei fură străfulgerați de o lumină puternică.

— De ce-aș spune ceva? exclamă ea. Ați aranjat asta între voi, n-are nimic de-a face cu mine. De ce vreți amândoi să mă enervați?

— Să te enervăm? strigă tatăl ei, cu o mânie amară, plină de ranchiună. Să te enervăm! Păi, e păcat că nu te poate enerva cineva într-atât încât să ai destulă minte și decență. Să te enervăm! O să ai tu grijă de asta, încăpățânat!

Ursula stătea nemișcată în mijlocul camerei, cu chipul sclipitor și amenințător. Avea o expresie de sfidare satisfăcută întipărită pe chip. Birkin își înălță privirile către ea. Și el, la rândul său, era supărat.

— Dar nu te enervează nimeni, spuse el, cu o voce extrem de blândă, dar și amenințătoare.

— Ba da, strigă ea. Amândoi vreți să mă obligați să fac ceva anume.

— Asta e o închipuire de-a ta, spuse el ironic.

— Închipuire! exclamă tatăl. E o prostănacă încrezută, asta e. Birkin se ridică și spuse:

— Totuși, o să mai așteptăm ceva timp.

Și, fără să mai spună nimic, ieși din casă.

— Proasto! Proasto! strigă tatăl ei, cu o amărăciune teribilă.

Ursula părăsi camera și se duse sus, fredonând în sinea ei. Dar era extrem de agitată, ca după o luptă îngrozitoare. De la fereastra camerei ei îl vedea pe Birkin înaintând pe șosea. Mergea cuprins de un val de furie atât de aprig, încât se minuna în sinea ei. Era ridicol, dar se temea de el. Se simțea de parcă scăpase de un pericol.

Tatăl ei rămase locului, neputincios, umilit și mânios. Părea că toți diavolii pusese răstăpânire asupra lui, în urma uneia dintre aceste inexplicabile dispute cu Ursula. O ura ca și cum singura sa rațiune de a fi era să o urască până în străfundul sufletului. Tot iadul se strânsese în inima sa. În astfel de împrejurări pleca de acasă ca să scape de el însuși. Știa că trebuie să dispere, să renunțe, să cedeze în fața disperării și în cele din urmă să-și revină.

Chipul Ursulei deveni dur, ființa ei le ținuse piept lor, tuturor. Retrăgându-se în sine, deveni dură și desăvârșită, ca un giuvaier. Era strălucitoare și invulnerabilă, cât se poate de liberă și fericită, total eliberată prin stăpânirea ei de sine. Tatăl ei trebuia să învețe să treacă cu vederea indiferența ei satisfăcută, altfel ar fi înnebunit. Era atât de radioasă în tot ceea ce făcea și în atitudinea ei de ostilitate perfectă.

Era în stare să continue așa zile în șir, cu această stare neprefăcută de o spontaneitate aparent pură, atât de indiferentă față de orice altceva în afară de persoana ei, dar atât de categorică și atentă față de ceea ce o interesa. O! Era un chin pentru un bărbat să se afle în preajma ei, iar tatăl ei blestema ziua în care devenise părinte. Dar trebuia să învețe să nu o bage în seamă, să se prefacă a nu ști nimic.

Ursula era perfect de constantă în încăpățânarea ei când se afla într-o astfel de stare: atât de strălucitoare, radioasă și atrăgătoare prin această stare pură de antagonism, atât de castă și totuși, privită cu neîncredere de toți, nesimpatizată de nimeni. Vocea ei, ciudat de clară și respingătoare, era cea care o trăda. Doar Gudrun o înțelegea. În aceste momente intimitatea dintre cele două surori era absolută, ca și cum inteligența lor ar fi fost una singură. Simțeau că între ele există o legătură puternică, o înțelegere calmă, care depășea orice altceva. Și pe tot parcursul

acestor zile de detaşare oarbă, strălucitoare, şi de intimitate între cele două fiice ale sale, tatăl părea că respiră aerul morţii, de parcă însăşi fiinţa lui ar fi fost distrusă. Era enervat la culme, nu-şi găsea liniştea, iar fiicele sale păreau că-l distrug. Dar era neputincios şi rămânea fără cuvinte în faţa lor. Era obligat să respire aerul propriei sale morţi. Le blestema în sinea lui şi nu-şi dorea decât să plece cât mai departe de el.

Ele continuară să radieze în uşoara lor atitudine feminină, de superioritate, o încântare să te uiţi la ele. Făceau schimb de confidenţe, confesiunile lor erau sincere în cel mai înalt grad, în cele din urmă încredinţându-şi una alteia orice secret. Nu ascundeau nimic, îşi spuneau totul, până când treceau graniţa răului. Se înarmau una pe alta cu cunoştinţe şi extrăgeau cele mai tainice arome din mărul cunoaşterii. Era ciudat felul în care cunoştinţele lor erau complementare, se completau reciproc.

Ursula îi privea pe bărbaţi ca pe fiii ei, îi compătimea pentru dorinţele lor şi le admira curajul, se minuna de ei, aşa cum o mamă se minunează de copilul ei, cu o oarecare bucurie de noutatea pe care o reprezintă. Dar pentru Gudrun, ei se aflau în tabăra adversă. Se temea de ei şi-i dispreţuia, respectându-le activitatea chiar prea mult.

— Bineînţeles, spunea ea degajată, există în Birkin o vitalitate remarcabilă. Există un şuvoi de viaţă extraordinar de bogat în el, cu adevărat uimitor prin felul în care se dăruieşte unei activităţi. Dar sunt atât de multe lucruri în viaţă pe care pur şi simplu nu le ştie. Fie că nu e conştient de existenţa lor deloc, sau nu le ia în seamă, considerându-le neimportante, lucruri care pentru alţii sunt vitale. Într-un fel, nu e destul de inteligent, e prea interesat de detalii.

— Da, exclamă Ursula, prea seamănă cu un predicator. E un adevărat preot.

— Exact! Nu poate auzi ce au de spus ceilalţi — pur şi simplu nu poate auzi. Propria sa voce e prea tare.

— Da. Te reduce la tăcere.

— Te acoperă cu vocea, repetă Gudrun. Şi asta prin simpla forţă a violenţei lui. Şi, desigur, este în zadar. Nimeni nu e

convins prin violență. Să discuți cu el devine imposibil, și să trăiești cu el cred că ar fi mai mult decât imposibil.

— Nu crezi că cineva poate trăi cu el? întrebă Ursula.

— Cred că ar fi prea extenuant, prea obositor. Persoana aceea ar fi redusă la tăcere de fiecare dată și obligată să facă așa cum dictează el, fără să aibă de ales. Ar dori să te controleze în întregime. Nu poate îngădui să existe și alte opinii în afară de ale sale. Și apoi, adevărata stângăcie a minții sale constă în lipsa simțului autocritic. Nu, cred că ar fi de-a dreptul intolerabil.

— Da, consimți Ursula, vag. Era de acord doar pe jumătate cu Gudrun. Nenorocirea este, spuse ea, că aproape orice bărbat ți s-ar părea de nesuportat după două săptămâni.

— E de-a dreptul îngrozitor, spuse Gudrun. Dar Birkin e prea categoric. N-ar putea suporta dacă te-aude spunând că sufletul tău e numai al tău. În ceea ce-l privește, asta-i perfect adevărat.

— Da, spuse Ursula. Trebuie să ai un suflet ca al lui.

— Exact. Ce poate fi mai rău decât asta?

Toate astea erau atât de adevărate încât Ursula se simți plină de un dezgust oribil, până în străfundul sufletului ei. Continuă să trăiască cu acest dezacord puternic care îi străbătea întreaga ființă, într-o stare de nefericire searbădă.

Apoi avu loc o reacție față de Gudrun. Aceasta dădea verdicte atât de stricte și făcea lucrurile să pară atât de urâte și definitive. De fapt, chiar dacă ar fi fost așa cum spunea Gudrun când se referea la Birkin, și alte lucruri erau la fel de adevărate. Dar Gudrun trăgea multe linii dedesubtul lui, de parcă ar fi fost un cont închis. Iată-l: evaluat, facturat, plătit și încheiat. Dar asta era o minciună. Acest fel tranșant al lui Gudrun, această expediere a oamenilor și a lucrurilor într-o propoziție era o minciună. Ursula începu să se distanțeze de sora ei.

Într-o zi, în timp ce mergeau pe uliță, văzură un prigor stând pe crenguța din vârf a unui arbust, cântând ascutit. Surorile rămaseră să-l privească. Un zâmbet ironic străluci pe chipul lui Gudrun.

— Nu-i așa că se simte important? zâmbi Gudrun.

— Crezi? exclamă Ursula cu o mică grimasă ironică. Nu-i așa că e ca un mic Lloyd George¹¹⁷ al aerului?

— Chiar așa! Un mic Lloyd George al aerului, chiar asta e, exclamă Gudrun încântată.

Apoi zile în șir Ursula percepu păsările insistente și plictisitoare ca pe niște politicieni scunzi și îndesați care-și ridică vocile de pe podium, niște omuleți care trebuie să se facă auziți cu orice preț.

Chiar din acest fapt se declanșă reacția de respingere față de Gudrun. Într-o zi niște prigori țâșniră în zbor de pe drum prin fața ei. Și păsările i se părură atât de ciudate și inumane, ca niște săgeți aurii, scânteietoare, zburând prin aer ca o solie neobișnuită a vieții, încât își spuse: „La urma urmei, este o obrăznicie să le numești mici Lloyd George. Ne sunt total necunoscute, sunt ca niște forțe necunoscute. E o nerușinare să le privim de parcă ar fi la fel ca ființele umane. Sunt ale altei lumi. Ce antropomorfism stupid! Gudrun e chiar nerușinată și insolentă dacă devine măsura tuturor lucrurilor, dacă reduce totul la standardele umane. Rupert are mare dreptate, oamenii sunt plictisitori când zugrăvesc universul după propria lor imagine. Universul e non-uman, slavă Domnului.” I se părea o lipsă de respect, o distrugere a întregii vieți adevărate să asociezi păsările cu niște micuți Lloyd George. Era atât de fals în ceea ce-i privea pe prigori, o asemenea defăimare. Totuși, și ea însăși făcuse acest lucru, dar sub influența lui Gudrun; asta era scuza ei.

Așa că se îndepărtă de Gudrun și de lucrurile pe care ea le susținea și se întoarse din nou spiritualicește către Birkin. Nu-l mai văzuse de la eșecul cererii în căsătorie. Nu voia să-l mai vadă, căci nu-și dorea să fie obligată să răspundă la întrebare. Știa ce voia să însemne cererea în căsătorie a lui Birkin; știa, într-un fel nedefinit, fără să se exprime în cuvinte. Știa ce fel de iubire și ce fel de capitulare își dorea el. Și nu era deloc sigură că acesta era genul de iubire pe care-l dorea. Nu era deloc convinsă că își dorea această armonie reciprocă a izolării. Își dorea

¹¹⁷ Parlamentar liberal, galezul David Lloyd George (1863-1945) a fost prim-ministru din decembrie 1916 până în octombrie 1922.

intimitatea absolută. Voia să fie al ei pe de-a-ntregul, să fie în sfârșit doar al ei. O! Îl dorea nespus, în intimitate. Să-l soarbă ca pe un elixir al vieții. Își făcea mărturisiri importante în sinea ei, despre felul în care ar fi dispusă să-i încălzească tălpile picioarelor între sâni, în stilul descris în dezgustătorul poem al lui Meredith¹¹⁸. Dar asta numai cu condiția ca el, iubitul ei, să o iubească nespus, într-o completă uitare de sine. Și în sufletul ei știa că el nu se va lăsa niciodată *definitiv* în voia ei. Nu credea în renunțarea de sine definitivă. O spunea deschis. Asta era provocarea lui, iar ea era pregătită să se lupte pentru asta. Căci ea credea într-o absolută capitulare în fața iubirii. Credea că iubirea depășea cu mult individul. El susținea că individul era *mai presus* decât iubirea, sau orice alt gen de relație. Pentru el, sufletul strălucitor și unic accepta iubirea ca pe una dintre condițiile sale, o condiție a propriului său echilibru. Ea credea că iubirea e *totul*. Omul trebuie să se lase în voia ei. Trebuie să fie sorbit de ea până la drojdie. Fie ca el să fie *bărbatul ei* în întregime, iar ea, la rândul ei, va fi sclava lui umilă, fie că el voia sau nu.

CAPITOLUL XX

GLADIATORII

DUPĂ EȘECUL CERERII ÎN CĂSĂTORIE, Birkin plecase în grabă din Beldover, cuprins de un val de furie. Se simțea ca un prostănac în toată regula și credea că toată scena fusese o farsă de primă clasă. Dar asta nu-l deranja absolut deloc. Era copleșit de o mânie profundă, batjocoritoare pentru că Ursula continua să exclame tot timpul: „De ce vreți să mă obligați?”, cu indiferența ei strălucitoare și insolentă.

¹¹⁸ Versurile 33-36 din poemul *O învățătură dintr-o baladă spaniolă* (1886) de George Meredith: „Cu sâni mei îți răcoresc tălpile/ Torn vin și-ți pregătesc mâncarea,/ Umilă, atunci când i-e voia stăpânului meu/ Și mă așez lângă el în așternuturi parfumate”.

Birkin se duse direct la Shortlands. Acolo îl găsi pe Gerald stând cu spatele la foc în bibliotecă, la fel de nemișcat pe cât poate să fie un om care e totalmente lipsit de astâmpăr, cu mintea golită. Terminase toată treaba pe care o avea de făcut și acum nu-i mai rămăsese nimic. Putea să iasă cu mașina și să dea o fugă până în oraș. Dar nu voia să plece cu mașina, nici nu voia să dea o fugă până în oraș și nici să treacă pe la familia Thirlby. Stătea indiferent și nemișcat, într-o agonie a inerției, ca o mașină care nu mai are curent.

Acest fapt era foarte trist pentru Gerald, care nu știuse niciodată ce e plictiseala, care trecuse de la o activitate la alta, știind tot timpul ce să facă. Acum i se părea că, treptat, totul se oprește în el. Nu mai voia să se ocupe de treburile cotidiene. Ceva inert înăuntrul lui pur și simplu refuza să răspundă vreunei sugestii. Cântărea în sinea lui ce posibilități avea să scape de această nenorocire a neantului și să se ușureze de stresul goliciunii interioare. Dar nu mai rămăseseră decât trei lucruri care l-ar incita și l-ar trezi la viață. Unul era să bea sau să fumeze hașiș, al doilea era să-și caute alinarea la Birkin, iar cel de-al treilea, femeile. De băut, n-avea pe nimeni cu care să bea în momentul de față. Femei, nici atât. Iar în ce-l privește pe Birkin, știa că e plecat. Așa că n-avea nimic de făcut decât să îndure tensiunea propriului suflet pustiu.

Când îl văzu pe Birkin chipul său se lumineă brusc, într-un zâmbet minunat.

— Pe Dumnezeuul meu, Rupert, spuse el, tocmai ajunsesem la concluzia că nu contează nimic pe lume decât o persoană care să tocească ascuțișul singurătății noastre, o persoană potrivită.

Zâmbetul din ochii săi era de-a dreptul uimitor în timp ce-l privea pe celălalt bărbat. Era o lucire pură, de ușurare. Fața sa era palidă și chiar rătăcită.

— Femeia potrivită, cred că vrei să spui, spuse Birkin, cu ciudă.

— Desigur, e preferabil. Dacă nu reușești cu asta, atunci un bărbat amuzant.

Râse în timp ce spuse asta. Birkin se așeză lângă foc.

— Ce făceai? întrebă el.

— Eu? Nimic. Sunt cam prost dispus acum, totul îmi iese pe dos, nici nu pot să mă distrez, nici să muncesc. Nu știu dacă nu cumva e un semn de bătrânețe.

— Vrei să spui că te-ai plictisit?

— Plictisit? Nu știu. Nu mă pot aduna. Și simt că diavolul ori își face simțită prezența prea mult în mine, ori e mort.

Birkin privi în sus și se uită în ochii lui.

— Ar trebui să încerci să dai cu pumnul în ceva, spuse el.

Gerald zâmbi.

— Poate, zise el. Atâta vreme cât e ceva în care merită să dai cu pumnul.

— Chiar așa! spuse Birkin, domol.

Urmă o pauză lungă, în timpul căreia amândoi erau conștienți de prezența celuilalt.

— Trebuie să aștepti, adăugă Birkin.

— O, Doamne! Să aștepti! Ce să mai aștepti?

— Se zice din bătrâni că sunt trei leacuri pentru *ennui*¹¹⁹: somnul, băutura și călătoriile, zise Birkin.

— Toate astea sunt depășite, zise Gerald. În somn visezi, când bei înjuri și când călătorești tipi la un hamal. Nu, munca și iubirea sunt leacurile. Când nu muncești, ar trebui să fii preocupat de iubire.

— Atunci îndrăgostește-te, spuse Birkin.

— Arată-mi persoana, spuse Gerald. Șansele să găsești iubirea se împuținează.

— Da? Și atunci ce-i de făcut?

— Să mori, zise Gerald.

— Atunci mori!

— Nu văd ce rost are, replică Gerald.

Își scoase mâinile din buzunarele pantalonilor și luă o țigară. Era tensionat și nervos. Își aprinse țigara la lampă, aplecându-se înainte și trăgând din ea încontinuu. Era îmbrăcat pentru cină, cum îi era obiceiul seara, deși era singur.

¹¹⁹ Sentiment de plictiseală și nemulțumire.

— Există și o a treia cale pe lângă celelate două, spuse Birkin. Muncă, iubire și luptă. Uți de luptă.

— Cred că da, spuse Gerald. Ai practicat vreodată boxul?

— Nu.

— Ah!

Gerald își ridică privirea și suflă fumul încet în aer.

— De ce? întrebă Birkin.

— Așa. Mă gândeam să facem o rundă. Poate că e adevărat — vreau să lovesc ceva. E o sugestie.

— Deci crezi că ai putea tot atât de bine să mă lovești? întrebă Birkin.

— Pe tine? Păi...poate. Prietenește, bineînțeles.

— Desigur! spuse Birkin, mușcător.

Gerald stătea sprijinit de polița șemineului. Privi în jos spre Birkin și ochii îi fură străfulgerați de un fel de teroare ca ochii unui armăsar care sunt injectați și ieșiți din orbite, întorși să privească înapoi, încremeniți de groază.

— Simt că dacă nu sunt atent, o să ajung să fac ceva stupid, spuse el.

— Nu văd de ce n-ai face-o, zise Birkin, rece.

Gerald asculta cu nerăbdare. Continua să privească în jos la Birkin, de parcă ar fi vrut să descopere ceva la celălalt bărbat.

— Am practicat cândva luptele corp la corp, spuse Birkin. Am locuit în aceeași casă cu un japonez la Heidelberg¹²⁰ și m-a învățat câte ceva. Dar nu prea am avut talent niciodată.

— Nu mai spune! exclamă Gerald. E unul dintre lucrurile pe care nu le-am văzut niciodată pe viu. Te referi la jiu-jitsu, bănuiesc?

— Da, dar nu am talent la chestiile astea, nu mă interesează.

— Nu? Pe mine, da. Care-i prima figură?

— Am să-ți arăt ce știu, dacă vrei, spuse Birkin.

— Vrei? Chipul lui Gerald se crispă o clipă într-o expresie ciudată, zâmbitoare, în timp ce spuse: Păi, mi-ar plăcea tare mult.

¹²⁰ Oraș german, cu cea mai veche universitate din Germania, fondată în 1386.

— Atunci o să încercăm jiu-jitsu. Doar că nu prea o să fii în stare de mare lucru în cămașa asta scrobită.

— Atunci hai să ne dezbrăcăm și să o facem cum trebuie. Stai puțin.

Sună clopoțelul și-l așteaptă pe majordom.

— Adu câteva sandvișuri și niște sifon, îi spuse el omului, și apoi să nu mai fii deranjat în seara asta.

Majordomul ieși. Gerald se întoarse către Birkin, cu ochii aprinși.

— Și te-ai luptat cu un japonez? îl întrebă el. Dezbrăcați?

— Uneori.

— Zău! Și deci, cum era ca luptător?

— Cred că bun, nu mă pricep. Era foarte rapid, alunecos și plin de scântei electrice. E remarcabil ce forță fluidă și ciudată pare să existe în acei oameni...nu-i o strânsoare omenească...e ca aceea a unui polip.

Gerald dădu din cap afirmativ.

— Așa am bănuit și eu, zise el, numai uitându-mă la ei. Mă cam dezgustă.

— Te dezgustă și te atrag în același timp. Sunt foarte respingători atunci când sunt reci și au o culoare cenușie. Dar atunci când sunt încinși și incitați există o atracție supremă, emană un fluid electric ciudat, precum țiarii.

— Mda, probabil.

Servitorul aduse tava și o puse pe masă.

— Să nu mai fii deranjat, spuse Gerald.

Ușa se închise.

— Ei bine, zise Gerald. Ne dezbrăcăm și începem? Vrei să bei ceva mai întâi?

— Nu.

— Nici eu.

Gerald închise bine ușa și împinse mobila deoparte. Camera arăta spațioasă, acum că se făcuse loc, și podeaua era acoperită cu un covor gros. Apoi își scoase repede hainele și-l așteptă pe Birkin. Acesta, alb și subțire, se îndreptă către el. Birkin era mai degrabă o prezență fizică decât un obiect vizibil; Gerald era în

întregime conștient de prezența sa materială, dar nu vizuală. El era o prezență concretă și ușor de observat, un strop de substanță pură și bine definită.

— Acum, zise Birkin, am să-ți arăt ceea ce-am învățat și ceea ce-mi aduc aminte. Lasă-mă să te apuc așa...

Și mâinile lui se încheștară pe trupul gol al celui lalt bărbat. Într-o clipă îl răsuci ușor pe Gerald pe deasupra capului, iar acesta se trezi clătinându-se pe genunchiul lui Birkin cu capul în jos. După ce-i dădu drumul, Gerald sări în picioare, cu ochii sclipind.

— E o mișcare inteligentă, spuse el. Acum încearcă din nou.

Așadar, cei doi bărbați începură să se lupte. Erau foarte diferiți: Birkin era înalt și slab, cu oasele fine și subțiri, iar Gerald era mult mai masiv și mai maleabil. Oasele sale erau puternice și rotunde, membrele rotunjite, iar trăsăturile erau frumoase și bine articulate. Părea să stea bine și zdravăn înțepenit pe picioare, în timp ce Birkin avea centrul de greutate în mijloc. Gerald avea o putere covârșitoare care te făcea să dai înapoi, oarecum mecanică, dar bruscă și invincibilă, în timp ce Birkin mai mult se eschiva, până la a deveni aproape de neatins. Se îndrepta invizibil către celălalt bărbat, lăsând vag impresia că-l atinge, ca un veșmânt, iar apoi deodată îl înhăța cu o mișcare tensionată și fină, care părea să pătrundă până în străfundul ființei lui Gerald.

Se opriră, discutară metode, exersară strânsori și aruncări și începură să se obișnuiască unul cu celălalt, cu ritmul celui lalt, ajungând la un fel de înțelegere fizică reciprocă. După care, din nou, se angajară într-o luptă de-a binelea. Păreau să se înfigă din ce în ce mai adânc în carnea albă a celui lalt, de parcă ar fi vrut să devină o singură ființă. Birkin avea o uriașă energie ascunsă, pe care și-o exercita asupra celui lalt bărbat cu o forță ciudată și apăsându-l ca o vrajă aruncată asupra lui. Apoi îl slăbea și Gerald respira ușurat, cu mișcări ameteite, gâfâind și alb.

Așadar, cei doi bărbați se încolăceau și se luptau înșfăcându-se din ce în ce mai strâns. Amândoi aveau pielea albă și întinsă, dar Gerald se înroșea în locurile în care era atins, iar Birkin rămânea alb și tensionat. Părea să se înfigă în trupul lui

Gerald, care era mai solid, mai masiv; își contopea trupul cu al celui alt de parcă ar fi vrut să-l supună subtil, întotdeauna încercând să anticipeze rapid, ca un vrăjitor, fiecare mișcare a trupului celui alt, însușindu-și-o și contracarând-o, năpustindu-se asupra membrelor și trupului lui Gerald ca un vânt puternic. Se părea că întreaga inteligență fizică a lui Birkin pătrundea în trupul lui Gerald, ca și cum energia sa fină sublimată intra adânc în carnea implinită a acestuia, aruncând o plasă delicată care îi anihila mușchii și penetra până în străfundurile ființei lui Gerald.

Astfel se luptară rapid, absorbiți, concentrați și fără să se mai gândească la nimic altceva, ca două siluete extrem de albe care se contopeau prin luptă într-un tot, din ce în ce mai strâns, din ce în ce mai aproape, cu mișcări ciudate și încheștate ca ale unei caracatițe, cu brațele sclipind în lumina difuză din cameră, formând un nod tensionat și alb, un nod strâns, încheștat în tăcere, între pereții plini cu cărți vechi și maronii. Din când în când, se mai auzea câte un răsuflu ascuțit sau un sunet ca un oftat, după care o bufnitură rapidă pe podeaua acoperită de un covor gros și în cele din urmă sunetul ciudat al trupului care scăpa de sub celălalt trup. Adesea, din încheștarea acerbă a acestei ființe violente fără cap, doar cu membre rapide și încheștate, cu spatele solid și alb, și prin contopirea fizică a celor două trupuri se forma o singură ființă. După care apărea capul strălucitor și ciufulit al lui Gerald, în clipa în care lupta lua o nouă întorsătură, apoi pentru o clipă capul cenușiu ca o umbră al celui alt bărbat se iveaua din încheștare cu ochii largi, îngrozitori și orbi.

În cele din urmă, Gerald se prăbuși inert pe covor, cu pieptul ridicându-i-se convulsiv în timp ce își trăgea cu greu răsuflarea, pe când Birkin îngenunchie deasupra lui, aproape fără cunoștință. Birkin era mult mai epuizat. Trăgea aerul în piept încet și scurt, de parcă s-ar fi înecat. Pământul părea să se încline și să se clatine și un întuneric total îi învăluia mintea. Nu știa ce se întâmplă. Se prăbuși înainte peste Gerald, fără cunoștință, dar acesta nu observă. Apoi își reveni oarecum, conștientizând numai faptul că lumea se înclina și aluneca. Lumea aluneca și totul se cufunda în întuneric. El însuși aluneca la nesfârșit, fără oprire.

Își recăpătă cunoștința și auzi un zgomot imens la ușă. Ce se putea întâmpla, ce era cu zgomotul acela de ciocan care răsuna în casă? Nu știa. Și apoi își dădu seama că era bătaia propriei sale inimi. Dar asta părea imposibil, căci zgomotul venea de afară. Ba nu, era în interiorul său, era inima sa. Iar bătaia era dureroasă, atât de puternică și de amplă. Se întreba dacă Gerald o auzea. Nu știa dacă stătea în picioare, dacă stătea întins sau era în cădere.

Când își dădu seama că zăcea inert deasupra lui Gerald, fu surprins și nedumerit. Dar se ridică ajutându-se cu mâna și așteptând ca bătăile inimii să i se mai liniștească și să nu mai fie atât de dureroase. Îl dureau foarte tare și îi absorbea întreaga cunoștință.

Totuși, Gerald era mai puțin conștient decât Birkin. Amândoi rămaseră într-o vagă așteptare, într-un soi de non-existență, minute în șir, fără să-și dea seama.

— Desigur, gâfâi Gerald, nu trebuia să fiu dur... cu tine... trebuia să-mi înfrânez... forța...

Birkin îl auzi vorbind de parcă propriul lui spirit stătea în spatele lui, în afara lui, ascultând. Trupul său era ca-ntr-o transă de epuizare, iar spiritul auzea slab. Trupul său nu putea să răspundă. Știa doar că bătăile inimii încetineau. Era împărțit între spiritul său, care se afla în exterior și era conștient, și corpul, ca o pulsație inconștientă și constantă a sângelui.

— Te-aș fi putut arunca la pământ... dacă mă foloseam de violență, gâfâi Gerald. Dar m-ai bătut, recunosc.

— Da, spuse Birkin, pronunțând cuvintele cu greutate în atmosfera tensionată de acolo, ești mult mai puternic decât mine ... m-ai putea doborî ... cu destulă ușurință.

Apoi căzu din nou pradă teribilelor pulsații ale inimii și sângelui.

— M-a surprins, gâfâi Gerald, puterea pe care o ai. E aproape supranaturală.

— Dar de scurtă durată, spuse Birkin.

Încă mai avea sentimentul că-și aude propriul spirit despărțit de trup, care se afla la oarece distanță de el. Totuși acum părea

mai aproape. Și zvâcnirea ciudată a sângelui în piept se mai potolise, lăsându-l să-și mai vină în simțiri. Își dădu seama că se sprijinea cu toată greutatea pe trupul celuiilalt. Asta-l surprinse, pentru că avea impresia că se retrăsese. Își reveni și se ridică în capul oaselor. Dar era încă zdruncinat și amețit. Își întinse mâna ca să se sprijine și-i atinse mâna lui Gerald care zăcea pe jos. Mâna lui Gerald o strânse cald și subit pe cea a lui Birkin, iar cei doi bărbați rămaseră epuizați și gâfâind, cu mâinile strâns încleștate una peste a celuiilalt. Mâna lui Birkin o strânse repede cu o mișcare puternică și caldă pe a lui Gerald, pe când strânsoarea lui Gerald fusese bruscă și momentană.

Totuși, începură să-și revină în simțiri, iar conștiința se reîntorcea ca un val în reflux. Birkin putea să respire aproape la fel de normal ca înainte. Mâna lui Gerald se retrase încet, iar Birkin se ridică și el în picioare ușor și amețit, se îndreptă spre masă și își turnă un pahar de whisky cu sifon. Gerald veni și el să bea ceva.

— A fost chiar o luptă pe cinste, nu? spuse Birkin, privindu-l pe Gerald cu ochii întunecați.

— Pe Dumnezeuul meu că da, spuse Gerald. Se uită la trupul delicat al celuiilalt bărbat și adăugă: Nu te-a solicitat prea tare, nu?

— Nu. Trebuie să practici luptele, să te străduiești și să te menții în formă fizică. Așa ești sănătos.

— Chiar crezi asta?

— Da. Tu nu?

— Ba da, spuse Gerald.

Se formară intervale lungi de tăcere între cuvintele pe care le rosteau. Lupta avea o semnificație profundă pentru ei... o semnificație nefinalizată.

— Împărtășim afinități de ordin mintal și spiritual, deci și din punct de vedere fizic ar trebui să avem niște afinități, mai mult sau mai puțin... este mult mai complex așa.

— Desigur că așa e, spuse Gerald. După care râse cu poftă, adăugând: Mie mi se pare destul de încântător.

Își întinse brațele maiestuos.

— Da, zise Birkin, nu știu de ce trebuie să ne justificăm...

— Bineînțeles că nu.

Cei doi bărbați începură să se îmbrace.

— Mai cred de asemenea că arăți bine, îi spuse Birkin lui Gerald, și asta e la fel un lucru minunat. Ar trebui să ne bucurăm de lucrurile care ni se oferă.

— Crezi că arăt bine... cum adică? Din punct de vedere fizic? întrebă Gerald cu ochii scânteind.

— Da. Ai un gen de frumusețe nordică, precum lumina care se reflectă din zăpadă, și niște forme frumoase și bine conturate. Da, și de asta trebuie să ne bucurăm. Ar trebui să ne delectăm cu orice.

Gerald râse, scoțând un sunet ciudat din gât, și spuse:

— Cu siguranță, e un fel de a aborda lucrurile. Nu pot decât să-ți spun atât: că mă simt mai bine. Cu siguranță că m-a ajutat. Acesta e genul de *Brüderschaft* pe care-l doreai?

— Poate. Crezi că asta ne angajează cu ceva?

— Nu știu, râse Gerald.

— În orice caz, te simți mai liber și mai degajat acum — și asta e ceea ce ne dorim.

— Desigur, zise Gerald.

Se apropiară de foc cu sticla, paharele și mâncarea.

— Întotdeauna mănânc ceva înainte să mă culc, spuse Gerald, dorm mai bine.

— Eu n-aș putea dormi așa de bine, răspunse Birkin.

— Nu? Ei, poftim, nu suntem la fel. Mă duc să-mi pun o haină de casă.

Birkin rămase singur, uitându-se la foc. Gândurile i se întorseră către Ursula, care părea că își regăsește locul în conștiința lui. Gerald coborî purtând un halat din mătase gros, de culoare neagră cu verde, cu dungi late, strălucitor și bătător la ochi.

— Arăți foarte bine, spuse Birkin, uitându-se la halatul lung.

— A fost un caftan de Buhara¹²¹, spuse Gerald. Îmi place.

— Și mie.

¹²¹ Cândva un renumit centru comercial, iar acum un important centru unde se produce gazul natural în Uzbekistan, în Asia.

Birkin rămase tăcut, gândindu-se cât de pedant arăta Gerald în costumația sa, cât de costisitor trebuie să fi fost, de asemenea! Furta șosete de mătase, avea butoni cu o montură fină, lenjerie și bretele de mătase. Era ciudat. Asta era o altă diferență între ei. Birkin era neglijent și lipsit de imaginație în legătură cu propria înfățișare.

— Desigur, spuse Gerald reflectând, există ceva ciudat la tine. Ești neobișnuit de puternic. Nimeni nu s-ar aștepta, e destul de surprinzător.

Birkin râse. Se uita la înfățișarea frumoasă a celuiilalt, blond și atrăgător în halatul bogat, și se gândea cumva la diferența dintre ei: erau atât de deosebiți; la fel de îndepărtați, poate, pe cât sunt femeile de bărbați, totuși în alt sens. Dar, într-adevăr, Ursula era cea care punea stăpânire pe ființa lui Birkin, în acest moment. Gerald devenea minuscul din nou, intra într-un con de umbră.

— Știi, spuse el deodată, m-am dus și i-am cerut mâna Ursulei Brangwen în seara asta.

Văzu uimirea nețărnută strălucind pe chipul inexpressiv al lui Gerald.

— Zău?

— Da. Aproape în mod oficial, adică am vorbit întâi cu tatăl ei, așa cum se cuvine să fie, deși a fost din întâmplare sau din prostie.

Gerald continua să se uite mirat, de parcă n-ar fi înțeles.

— Doar nu vorbești serios? Adică chiar te-ai dus și i-ai cerut tatălui ei permisiunea să te căsătorești cu ea?

— Da, spuse Birkin, așa am făcut.

— Deci ai vorbit cu ea mai înainte, nu?

— Nu, nu i-am spus nimic. Mi-a venit așa, deodată, să mă duc acolo și să-i cer mâna, dar în locul Ursulei s-a întâmplat să fie tatăl ei, așa că l-am întrebat pe el mai întâi.

— Dacă poți să te însori cu ea? concluzionează Gerald.

— Mda, cam așa ceva.

— Și n-ai vorbit cu ea?

— Ba da. A venit mai târziu. Așa că i-am pus întrebarea și ei.

— Da? Și ce-a zis apoi? Te-ai logodit cu ea?

— Nu, a spus doar că nu vrea să fie forțată să răspundă.

— Ce-a zis?

— A zis că nu vrea să fie forțată să răspundă.

— „A zis că nu vrea să fie forțată să răspundă”. Dar ce voia să spună cu asta?

Birkin ridică din umeri.

— N-aș putea să-ți spun, răspunse el. Cred că nu voia să fie presată în clipa aceea.

— Dar chiar așa s-a întâmplat? Și ce-ai făcut apoi?

— Am plecat de acolo și am venit aici.

— Ai venit direct aici?

— Da.

Gerald se uita fix, plin de uimire și amuzament. Nu-i venea să creadă.

— Dar chiar e adevărat, așa cum zici?

— Cuvânt cu cuvânt.

— Da?

Se lăsă pe spate în scaun, plin de încântare și amuzament.

— Asta-i chiar bună. Așadar, ai venit aici să te lupți cu îngerul¹²² tău cel bun, nu?

— Da? întrebă Birkin.

— Păi, așa se pare. Nu asta ai făcut?

Acum Birkin nu mai putea înțelege ce voia să spună Gerald.

— Și ce-o să se întâmple? întrebă Gerald. Ai de gând să lași cererea în căsătorie deschisă, ca să zic așa?

— Cred că da. Mi-am jurat să-i trimit pe toți la dracu'. Dar cred că am să o cer iar în căsătorie, peste puțin timp.

Gerald îl urmărea atent.

— Deci ții la ea, nu? întrebă el.

— Cred că o iubesc, spuse Birkin, cu un chip care căpăta o expresie imobilă și fixă.

Gerald tresăltă o clipă de încântare, de parcă acest lucru ar fi fost special făcut ca să-i facă plăcere. Apoi fața lui arboră un aer grav și dădu din cap încet:

¹²² Vezi Geneza, 32: 24-30.

— Ştii, spuse el, întotdeauna am crezut în iubire, în iubirea adevărată. Dar unde o mai găseşti în ziua de azi?

— Nu ştiu, spuse Birkin.

— E foarte rară, zise Gerald. Apoi, după o pauză, spuse: niciodată nu am simţit-o pe propria piele, nu ceea ce eu numesc iubire. Am umblat după femei, de unele chiar m-am amoretat pătimaş. Dar niciodată n-am simţit *iubirea*. Nu cred că am simţit vreodată la fel de multă *iubire* pentru o femeie, aşa cum simt pentru tine — nu *iubire*. Înţelege ce vreau să spun?

— Da. Sunt sigur că n-ai iubit niciodată o femeie.

— Se simte asta, nu? Şi crezi că am să iubesc vreodată? Înţelege ce vreau să spun? Îşi puse mâna pe piept, strângându-şi pumnul acolo, de parcă avea să scoată ceva. Vreau să spun că — nu pot să mă exprim, dar ştiu ce este.

— Ce este atunci? întrebă Birkin.

— Vezi tu, nu pot să mă exprim în cuvinte. În orice caz, mă refer la ceva puternic, ceva ce nu se poate schimba.

Ochii săi erau strălucitori şi nedumeriţi.

— Ei bine, crezi că am să simt vreodată asta pentru o femeie? spuse el, nerăbdător.

Birkin îl privi şi scutură din cap.

— Nu ştiu, spuse el, n-am de unde să ştiu.

Gerald stătea cu sufletul la gură, ca şi cum şi-ar fi aşteptat şoarta. Apoi se trase înapoi în fotoliu.

— Nu, spuse el. Şi nici eu — nici măcar eu nu ştiu.

— Tu şi eu suntem diferiţi, spuse Birkin. Nu pot să-ţi spun ce întorsătură va lua viaţa ta.

— Nu poţi, spuse Gerald, nu mai mult decât pot eu. Dar ştii, încep să mă îndoiesc.

— Că ai să iubeşti vreodată o femeie?

— Păi, da, adică ceea ce tu numeşti adevărata iubire.

— Te îndoieşti?

— Ei bine, încep să mă îndoiesc.

Urmă o pauză lungă.

— Viaţa e plină de diverse lucruri, spuse Birkin. Nu există doar un singur drum.

— Da, și eu cred asta. Sunt convins. Și, fii atent, nu-mi pasă cum va fi nu-mi pasă atâta timp cât simt — făcu o pauză și o expresie nedefinită și plictisită îi apărură pe chip, reflectându-și sentimentele — atâta vreme cât simt că *am trăit* cumva... și nu-mi pasă în ce fel... dar aș dori să simt asta.

— Să te realizezi, spuse Birkin.

— M-da, poate că asta este, să mă realizez; eu nu folosesc aceleași cuvinte ca tine.

— E același lucru.

CAPITOLUL XXI

ÎNCEPUTUL

GUDRUN ERA PLECATĂ LA LONDRA, unde organiza o mică expoziție cu lucrările ei, împreună cu o prietenă, cerceta împrejurimile și căuta o cale să plece din Beldover. Fie ce-o fi, cât de curând avea să-și ia zborul. Primi o scrisoare de la Winifred Crich, decorată cu desene, care spunea așa:

„Tata a fost și el la Londra ca să fie consultat de medici. Asta l-a obosit foarte tare. Doctorii spun că trebuie să se odihnească mult, așa că stă mai mult în pat. Mi-a adus un papagal tropical minunat de faianță, făcut la Dresda, un plugar și doi șoricei care se cațără pe o tulpină, tot din faianță. Șoriceii sunt făcuți la Copenhaga, deci sunt cei mai buni, dar nu sunt atât de strălucitori, altminteri sunt foarte reușiți, cu cozile lor subțiri și lungi. Toate lucesc aproape ca sticla. Firește, de vină e lacul, dar mie nu-mi place. Lui Gerald îi place cel mai mult plugarul, cu pantalonii sfâșiați, arând cu un bou, și cred că reprezintă un țăran german. E tot numai gri și alb, cu o cămașă albă și pantaloni gri, dar foarte strălucitor și curat. Domnului Birkin îi place cel mai mult fetița din salon care stă sub o creangă de măceș înflorită, cu un mieluşel, și are narcise galbene pictate pe fustă. Dar nu e așa de reușită, pentru că mielul nu e unul adevărat și fata arată ca o prostuță.

Dragă domnișoară Brangwen, vă întoarceți curând? Aici vi se duce lipsa tare mult. Vă trimit alăturat un desen cu tata stând în pat. Speră că nu aveți de gând să ne părăsiți. O, dragă domnișoară Brangwen, sunt sigură că nu veți face asta. Vă rog să vă înapoiati și să desenăm dihorii, care sunt cele mai drăguțe și mai nobile creaturi de pe pământ. Am putea să-i sculptăm în lemn de ilice, jucându-se pe un fundal de frunze verzi. O, vă rog, sunt așa de frumoși!

Tata spune că s-ar putea să avem un atelier. Gerald zice că am putea să ne încropim cu ușurință unul frumos deasupra grajdurilor; e nevoie doar de niște ferestre în acoperișul înclinat, ceea ce e o treabă ușoară. Atunci ați putea sta aici toată ziua să lucrați și să locuim în atelier, ca două artiste adevărate, precum bărbatul din tabloul de pe hol, cu tigia și cu pereții acoperiți în întregime de desene. Doresc să fiu liberă, să duc o viață liberă, de artist. Chiar și Gerald i-a spus tatei că doar un artist e liber, pentru că trăiește într-o lume creatoare, a lui însuși...”

Gudrun înțelese din scrisoare care erau intențiile familiei. Gerald dorea ca ea să rămână legată de Shortlands și o folosea pe Winifred drept pretext. Tatăl se gândea doar la copilul său și vedea un colac de salvare în persoana lui Gudrun. Iar Gudrun îl admira pentru perspicacitatea sa. Mai mult decât atât, fata era un copil deosebit. Gudrun era de-a dreptul încântată. Era chiar dispusă, dacă i se oferea un atelier, să-și petreacă timpul la Shortlands. Deja îi displăcea școala elementară și voia să fie liberă. Dacă i s-ar asigura un atelier, ar fi liberă să-și continue lucrul și va aștepta cu seninătate desfășurarea evenimentelor. Era chiar interesată de Winifred și ar fi fost pur și simplu bucuroasă să o poată înțelege mai bine.

Deci, în ziua în care Gudrun se întoarse la Shortlands, la cererea lui Winifred se organizează o mică festivitate.

— Ar trebui să faci un buchet de flori ca să i-l dai domnișoarei Brangwen când sosește, îi spuse Gerald surorii sale, zâmbind.

— O, nu, exclamă Winifred, e o prostie.

— Ba deloc. E o atenție extrem de încântătoare și obișnuită.

— O, este o prostie, protestă Winifred, cu toată acea *mauvaise honte*¹²³ caracteristică vârstei.

Totuși, ideea o încântă. Ținea foarte mult să o ducă la îndeplinire. Se învârti în jurul serelor și a răsadnițelor, privind cu jind florile. Și cu cât se uita mai mult, cu atât mai mult își dorea să culeagă un buchet din florile pe care le vedea, cu atât mai fascinată devenea când își imagina întreaga ceremonie, devenind din ce în ce mai fâstăcită și mai conștientă până când aproape că-și ieși din fire. Nu putea să-și scoată ideea din minte. Era ca și cum un impuls obsedant o împingea de la spate și nu avea suficient curaj să-l urmeze. Așa că se plimbă din nou prin sere, uitându-se la trandafirii minunați din ghivece și la imaculatele ciclame, la buchetele de un alb mistic ale plantelor agățătoare. Ce frumoase! O, ce minunate erau! Ce încântare ar fi dacă ar avea un buchet perfect și i l-ar putea oferi lui Gudrun a doua zi. Pasiunea și nehotărârea ei absolută aproape că o îmbolnăveau. Până la urmă se strecură la căpătâiul tatălui ei.

— Tăticule, spuse ea.

— Ce-i, comoara mea?

Dar ea se retrase, cu ochii aproape plini de lacrimi, nedumerită. Tatăl ei o privi și inima i se încălzi de tandrețe, de un val chinuitor de iubire aprinsă.

— Ce vrei să-mi spui, iubita mea?

— Tăticule! zise ea, cu ochii zâmbind laconic, nu-i așa că-i o prostie să-i ofer domnișoarei Brangwen un buchet de flori când sosește?

Bolnavul se uită în ochii strălucitori și inteligenți ai fetei, iar inima i se aprinse de iubire.

— Nu, draga mea, nu e prostie. Și reginele primesc flori.

Acest lucru nu o calmă pe Winifred. Bănuia cumva că reginele însele nu erau decât o prostie. Totuși, își dorea atât de tare să aibă parte de o atmosferă romantică.

¹²³ Un cuvânt compus, relativ rar, folosit în franceza din a doua jumătate a secolului al XVII-lea. Înseamnă același lucru ca și temenul francez mai des întâlnit *fausse honte*, care poate fi tradus prin „timiditate exagerată”.

— Atunci, să i le ofer? întrebă ea.

— Să-i oferi domnișoarei Brangwen flori? Chiar te rog, micuța mea. Spune-i lui Wilson că am zis să-ți dea ce vrei tu.

Copila zâmbi ușor, pe ascuns, în mod inconștient în sinea ei, anticipând ceea ce avea să facă.

— Dar nu le iau până mâine, spuse ea.

— Până mâine nu, micuța mea. Dă-mi un sărut atunci...

Winifred îl sărută în tăcere pe bolnav și se furișă afară din cameră. Se duse din nou să dea înconjur serelor și răsadnițelor, înștiințându-l pe grădinar, în stilul ei simplu, categoric, pe un ton înalt, în legătură cu ceea ce voia, arătându-i toate florile pe care le alesese.

— Pentru ce vă trebuie? întrebă Wilson.

— Îmi trebuie mie, spuse ea.

Ar fi vrut ca servitorii să nu pună întrebări.

— Asta mi-ați mai spus. Dar la ce vă trebuie? Vreți să împodobiți ceva, să le oferiți, sau la ce?

— Vreau să fac un buchet de bun-venit.

— Un buchet de bun-venit? Cine vine, deci? Ducea de Portland¹²⁴?

— Nu.

— O, nu ea? Păi, atunci, o să fie o privesc deosebită dacă puneți toate florile de care mi-ați spus în buchet.

— Da, vreau ceva deosebit.

— Da? Atunci nu mai avem ce discuta.

A doua zi, Winifred, îmbrăcată cu o rochie de catifea argintie și cu un buchet de flori de diferite culori, aștepta în sala de studiu, cu o nerăbdare aprinsă, momentul în care Gudrun își va face apariția pe alee. Era o dimineață umedă. Simțea în nări parfumul ciudat al florilor de seră, buchetul părea o mică vâlvătaie, iar inima parcă îi era cuprinsă de o flăcără nouă, ciudată. Senzația slabă a unei aventuri o incita ca un drog.

¹²⁴ Familia Portland a fost una dintre familiile de vază din comitatul Nottinghamshire. Fratele vitreg al lui Lady Ottoline Morrell a fost ducele de Portland.

În cele din urmă o văzu pe Gudrun venind și alergă pe scări să-i anunțe pe tatăl ei și pe Gerald. Râzând de nerăbdarea și de seriozitatea ei, aceștia veniră cu ea în hol. Servitorul se grăbi să deschidă ușa și iată-l luându-i lui Gudrun umbrela și apoi impermeabilul. Grupul care venise să o întâmpine stătu retras până când musafira intră în hol.

Gudrun arăta îmbujorată din cauza ploii, părul îi era răvășit în şuvițe mici, rebele și era asemenea unei flori care tocmai se deschisese în ploaie, iar miezul tocmai se desfăcea, părând să emită o căldură pe care o acumulase de la soare. Suflul lui Gerald tresări, văzând-o atât de frumoasă și misterioasă. Purta o rochie de un albastru deschis, iar ciorapii erau un roșu închis.

Winifred înaintă cu o solemnitate ciudată și maiestuoasă.

— Suntem foarte bucuroși că v-ați întors, spuse ea. Acestea sunt pentru dumneavoastră — și îi oferi buchetul.

— Sunt ale mele? exclamă Gudrun.

O clipă rămase nedumerită, apoi o roșeață puternică îi cuprinse obraji și preț de câteva momente parcă fu orbită de o flacără a plăcerii. Apoi, își ridică privirea ciudată și înflăcărată și-l privi pe tată, apoi pe Gerald. Și din nou Gerald simți un fior în suflet, de parcă era prea mult decât putea suporta, în timp ce ochii ei arzători stăruiau asupra lui. Era în ei ceva atât de semnificativ, iar ea se dădea de gol atât de vizibil încât el nu mai putu suporta și-și întoarse fața. Simțea că nu e în stare să-și ferească privirea. Și se agita ca într-o cușcă.

Gudrun își îngropă fața în flori.

— Dar cât sunt de frumoase! spuse ea, cu o voce înăbușită.

Apoi, plină de o pasiune ciudată, pe care și-o dezvălui brusc, se aplecă și o sărută pe Winifred.

Domnul Crich înaintă cu mâna întinsă către ea.

— Mi-era teamă că ai de gând să pleci de lângă noi, spuse el, jovial.

Gudrun își ridică privirea către el cu un chip luminos, zglobiu și misterios.

— Chiar așa? răspunse ea. Nu, n-am vrut să rămân în Londra.

Vocea ei părea să insinueze că se bucura să se întoarcă la Shortlands, iar tonul ei era cald și plin de o mângâiere subtilă.

— Acesta-i un lucru bun, zâmbi tatăl. Vezi dumneata, ești foarte binevenită printre noi.

Gudrun îi aruncă o privire cu ochii de un albastru-închis, calzi și timizi. În mod inconștient se lăsa purtată de către propria ei putere.

— Arăți de parcă ai fi venit acasă într-un totu triumfătoare, continuă domnul Crich, ținând-o de mână.

— Nu, spuse ea, cu o strălucire bizară. Nu am avut parte de nici o victorie până să vin aici.

— Haide, haide! N-avem de gând să ascultăm povești de-astea. Oare nu am citit rubricile din ziare, Gerald?

— Te-ai descurcat destul de bine, îi spuse Gerald, dând mâna cu ea. Ai vândut ceva?

— Nu, răspunse ea, nu cine știe ce.

— Cu atât mai bine, spuse el.

Ea se întreba ce voise să spună. Dar era atât de copleșită de primirea făcută încât se lăsa purtată de această mică ceremonie măgulitoare care avea loc în cinstea ei.

— Winifred, spuse tatăl, n-ai o pereche de pantofi pentru domnișoara Brangwen? Ar fi bine să te schimbi imediat.

Gudrun ieși cu buchetul în mână.

— E o tânără cu totul remarcabilă, îi spuse tatăl lui Gerald după ce Gudrun ieși.

— Da, răspunse Gerald scurt, ca și cum nu i-ar fi plăcut remarca.

Domnului Crich îi făcea plăcere când Gudrun venea și stătea cu el o jumătate de oră. De obicei arăta cenușiu și deprimant, părând că viața se scurge din el. Dar de îndată ce-și revenea, îi plăcea să-și închipuie că era la fel ca înainte, că se simțea perfect și era în floarea vârstei, nu un spectator din afară, ci un actor în mijlocul adevăratului tumult al vieții. Iar Gudrun contribuia într-o mare măsură la această impresie. În prezența ei, era stimulat să trăiască acele prețioase jumătăți de oră de putere, exaltare și pură libertate, când i se părea că e mai viu decât oricând.

Gudrun veni la el în bibliotecă. Fața îi era galbenă ca ceara, ochii întunecați, de parcă ar fi fost orbi. Barba negricioasă, acum spicată cu fire cărunte, părea să crească din carnea palidă a unui cadavru. Totuși, emana un aer plin de energie și jovialitate. Gudrun intra cu totul în joc. După părerea ei, el era doar un om obișnuit. Doar înfățișarea lui teribilă era imprimată ca o fotografie în sufletul ei, adânc profilată în conștiința ei. Știa că, în ciuda jovialității sale, ochii nu-și puteau schimba expresia de întunecime și goliciune, părând ochii unui om mort.

— A, iat-o pe domnișoara Brangwen, spuse el, ridicându-se brusc din pat în timp ce ea-și făcu apariția, anunțată de servitor. Thomas, adu-i un scaun aici domnișoarei Brangwen, așa, e bine. Se uită cu plăcere la chipul ei molatic și proaspăt. Acest lucru îi dădea iluzia că mai există un strop de viață rămas în el. Acum, ai să iei un pahar de sherry și o prăjitură. Thomas...

— Nu, vă mulțumesc, spuse Gudrun.

Și imediat după ce spuse asta, își simți inima cotropită de tristețe. Bolnavul părea să se cufunde într-o prăpastie a morții auzindu-i refuzul. Ar trebui să-i cante în strună, nu să-l contrazică. În clipa următoare își afișă zâmbetul ei cam viclean.

— Nu prea îmi place să beau sherry, spuse ea. Dar orice altceva mi-ar face plăcere.

Bolnavul se agăță de acest răspuns ca de un pai.

— Nu sherry! Nu! Altceva! Ce, atunci? Ce ne poți oferi, Thomas?

— Vin de Porto, curaçao...

— Mi-ar plăcea niște curaçao, spuse Gudrun, privindu-l încrezătoare pe bolnav.

— Da? Atunci, Thomas, curaçao să fie și... o prăjiturică sau un biscuit?

— Un biscuit, răspunse Gudrun.

Nu voia nimic, dar se prefăcea destul de bine.

— Da.

Așteptă până când o văzu instalată cu paharul micuț și cu biscuitul în față. Apoi fu satisfăcut.

— Ai auzit despre planul pe care-l facem? o întrebă el cu oarecare entuziasm. Vrem să aranjăm un atelier pentru Winifred deasupra grajdurilor.

— Nu! exclamă Gudrun, cu o surprindere bine ascunsă.

— O! Am crezut că Winnie ți-a scris în scrisoarea ei!

— O, da, bineînțeles. Dar am crezut că a fost doar ideea ei.

Gudrun zâmbi subtil, cu indulgență. Bolnavul zâmbi și el, entuziasmat.

— O, nu! E un adevărat proiect. Există o cameră potrivită sub acoperișul grajdurilor, cu grinzi înclinate. Ne-am gândit să o transformăm într-un atelier.

— Cât de frumos ar fi! exclamă Gudrun, cu o căldură emoționantă.

Imaginea grinzilor înclinate o încânta.

— Crezi? Păi, atunci, putem s-o facem.

— Dar ce minunat ar fi pentru Winifred! Desigur este tocmai ceea ce ne trebuie, dacă vreți ca Winifred să se ocupe serios de pictură. Trebuie să ai propriul atelier, altminteri niciodată n-ai să fii mai mult decât un amator.

— Da? Bineînțeles, aș dori să împart atelierul cu Winifred.

— Mulțumesc foarte mult.

Gudrun știa deja aceste lucruri, dar trebuia să-și ia un aspect timid și extrem de îndatoritor, ca și cum ar fi fost copleșită.

— Desigur, ceea ce mi-ar plăcea cel mai mult ar fi să renunți la munca pe care o faci la școală, să profiți de atelier și să lucrezi aici, mă rog, în măsura în care dorești să faci asta.

Îi aruncă lui Gudrun o privire întunecată, lipsită de expresie, iar ea-l privi ca și cum ar fi fost plină de recunoștință. Aceste cuvinte ale unui muribund erau atât de coerente și firești, răsunând ca niște ecouri prin gura lui nemișcată.

— Iar în ceea ce privește câștigul, nu te jena să iei de la mine ceea ce luai de la Comitetul Educației Publice, da? Nu vreau să ieși în pierdere.

— O, spuse Gudrun, dacă pot să beneficiaz de atelier și să lucrez aici, pot să câștig bani îndeajuns. Sincer.

— Ei bine, spuse el, mă bucur să te ajut, ne putem ocupa de tot. Nu te-ar deranja să-ți petreci timpul aici?

— Dacă ar exista un atelier în care să lucrez, zise Gudrun, n-aș putea pretinde ceva mai bun.

— Chiar așa?

Domnul Crich era foarte încântat. Dar deja se simțea obosit. Gudrun putea distinge cum aspectul cenușiu, îngrozitor al durerii și al descompunerii îl copleșea din nou, iar chinul i se citea în ochii întunecați și lipsiți de expresie. Procesul acesta al morții nu se încheiase încă. Gudrun se ridică încet, spunând:

— Poate vreți să dormiți. Trebuie să o caut pe Winifred.

Leși, înștiințând-o pe infirmieră că plecase din cameră. Cu fiecare zi care trecea țesuturile bolnavului se reduceau din ce în ce mai mult, iar procesul morții era din ce în ce mai aproape de ultimul nod care mai păstra ființa umană într-o unitate încheată. Dar acest nod era dur și și strâns, iar voința muribundului nu voia să cedeze. Putea să fie mort nouăzeci la sută, totuși acel procent de zece la sută rezista până când avea să cedeze. Voința sa îl ajuta să-și mențină ființa ca un tot unitar, dar cercul puterii sale era din ce în ce mai limitat, până când în cele din urmă urma să devină un punct minuscul și apoi să dispară în întregime.

Ca să rămână în viață, trebuia să-și păstreze relațiile cu oamenii și de aceea se agăța de orice pai. Winifred, majordomul, infirmiera, Gudrun, aceștia erau oamenii care pentru el însemnau totul, în aceste ultime clipe. În prezența tatălui său, Gerald era zguduit de repulsie. La fel era și în cazul celorlalți copii, dar într-o mai mică măsură, cu excepția lui Winnie. Nu vedeau nimic altceva decât moarte atunci când îl priveau pe tatăl lor. Era ca și cum o antipatie ascunsă i-ar fi copleșit. Nu putea distinge chipul și vocea familiară. Erau pătrunși de un sentiment de antipatie în fața acestei morți vizibile și audibile. Gerald nu putea respira în prezența tatălui său. Trebuia să iasă de îndată. Dar nici tatăl, la rândul său, nu putea suporta prezența fiului. O stare de nervozitate ultimă îi cuprinsese sufletul muribund.

Atelierul era pregătit, iar Gudrun și Winifred se mutară acolo. Le plăcea atât de mult acest proiect și punerea lui în practică.

Iar acum nici nu mai trebuiau să stea în casă prea mult. Își luau masa în atelier și locuiau acolo fără nici o grijă. Căci casa începea să devină un loc îngrozitor. Două infirmiere în alb mișunau primprejur, ca niște vestitori ai morții. Tatăl era ținut la pat, era un du-te-vino permanent de copii, frați și surori care vorbeau *sotto voce*.

Winifred îl vizita pe tatăl ei în mod frecvent. În fiecare dimineață, după micul dejun, intra în camera lui după ce-l spălau și-l propteau între perne, ca să petreacă o jumătate de oră cu el.

— Te simți mai bine, tăticle? îl întreba ea invariabil.

Iar el răspundea în mod invariabil:

— Da, cred că mă simt un pic mai bine, drăguța mea.

Ea-i ținea mâna între ale ei, plină de iubire și ocrotire. Iar acest lucru îi era tare drag bătrânului.

De regulă, la ora prânzului, dădea din nou fuga la el, ca să-l informeze despre mersul lucrurilor și, în fiecare seară, după ce se trăgeau perdelele, iar camera lui devenea plăcută, petrecea mult timp alături de el. Gudrun era plecată acasă, Winifred era singură în casă și cel mai mult îi plăcea să stea cu tatăl ei. Discutau și sporovăiau la întâmplare, iar el se comporta întotdeauna ca și cum s-ar fi simțit bine, la fel ca în vremurile când putea să umble. Așa că Winifred, cu instinctul subtil al unui copil de a evita lucrurile dureroase, se comporta ca și cum nu se petrecea nimic grav. În mod instinctiv își suprima atenția și era fericită. Totuși, în străfundul sufletului ei, știa totul la fel de bine ca și adulții, poate chiar mai bine.

Tatăl ei se simțea destul de bine atunci când se prefăcea în fața ei. Dar când pleca, se cufunda din nou în nefericirea descompunerii sale. Dar totuși, existau aceste momente vii, deși, pe măsură ce puterile îi slăbeau, capacitatea sa de a asculta devenea mai slabă, iar infirmiera era nevoită să o roage pe Winifred să plece ca să nu-l epuizeze.

Bătrânul nu recunoștea niciodată că avea să moară. Știa că acesta era adevărul, știa că era sfârșitul. Totuși, nici măcar în sinea lui nu recunoștea acest lucru. Ura nespus acest fapt. Voința

sa era de neclintit. Nu putea să suporte să fie copleșit de moarte. Pentru el moartea nu exista. Și, totuși, uneori, simțea o nevoie mare să strige, să se văicărească și să plângă. I-ar fi plăcut să strige în gura mare în fața lui Gerald, astfel încât fiul său să fie îngrozit și scos din fire. În mod instinctiv, Gerald era conștient de acest fapt și se abținea în fața lui ca să evite acest lucru. Această murdărie a morții îi provoca un dezgust enorm. Ar trebui să murim repede, ca romanii, ar trebui să fim stăpânii propriei noastre sorți în moarte ca și în viață. Se simțea prins în gheara morții tatălui său, ca în strânsoarea marelui șarpe al lui Laocoon¹²⁵. Marele șarpe îl încolăcise pe tată, iar fiul era prins în strânsoarea îngrozitoare a morții împreună cu el. Gerald rezistase întotdeauna. Și, într-un fel ciudat, era ca un turn de rezistență pentru tatăl său.

Ultima dată când muribundul ceru să o vadă pe Gudrun avea un aspect cenușiu, ca la apropierea morții. Totuși, trebuia să vadă pe cineva, trebuia ca, în momentele de luciditate, să intre în legătură cu lumea vie, ca să nu fie nevoit să-și accepte propria situație. Din fericire, în mare parte a timpului era buimac și pe jumătate absent. Și petrecea multe ore gândindu-se vag la trecut, retrăind nedeslușit momente din zilele de demult. Dar existau clipe, chiar și când i se apropia sfârșitul, când putea să-și dea seama ce se întâmpla cu el în prezent, era conștient de moartea care-l pândea. Și acestea erau clipele când cerea ajutor din afară, nu conta din partea cui venea. Căci ca să fie conștient de moartea aceasta care se apropia era ceva mai îngrozitor decât moartea însăși, ceva de nesuportat. Era ceva imposibil de admis.

Gudrun fu șocată de înfățișarea lui, de ochii întunecați, aproape descompuși, care erau încă neînfrânți și fermi.

— Ei bine, spuse el, cu o voce slăbită, cum te descurci cu Winifred?

¹²⁵ Celebră statuie clasică greacă, sculptată în Rodos, în jurul anului 25 î.Hr., care îl înfățișează pe prințul troian Laocoon, împreună cu cei doi fii ai săi, luptându-se cu șerpii mării trimiși fie de Apollo sau de Athena, patroana grecilor. Înainte să-l atace, Laocoon încercase să-i împiedice pe troieni să deschidă porțile ca să primească vestitul cal de lemn.

— O, foarte bine, răspunse Gudrun.

Conversația se derula cu mici pauze, de parcă ideile pe care le discutau nu erau decât niște paie plutind la întâmplare în haosul întunecat al minții muribundului.

— Îți convine atelierul? întrebă el.

— De minune. Nici n-ar putea fi mai frumos și potrivit, spuse Gudrun.

Aștepta ca bătrânul să-i răspundă.

— Și crezi că Winifred are stofă de sculptoriță?

Era ciudat cât de goale răsunau cuvintele, cât de ne semnificative erau.

— Sunt sigură că așa e. Într-o bună zi va face lucruri mari.

— A! Deci, n-o să-și irosească viața pe de-a-ntregul, nu?

Gudrun fu destul de surprinsă.

— Cu siguranță că nu! exclamă ea blând.

— Așa e.

Din nou Gudrun așteaptă replica bătrânului.

— Viața ți se pare plăcută, nu? E minunat să o trăiești? o întrebă el, cu un zâmbet ușor, demn de milă, pe care Gudrun nu-l suporta.

— Da, zâmbi ea, mințind la întâmplare. Mă distrez destul de bine, cred.

— Da. O fire veselă e un mare câștig.

Din nou Gudrun zâmbi, deși sufletul îi era secătuit de repulsie. Oare chiar trebuia ca cineva să moară așa, iar viața să-i fie smulsă cu forța, în timp ce zâmbește și continuă să discute până în ultimul moment? Nu mai exista o altă cale? Trebuie să trecem prin toată grozăvia acestei victorii asupra morții, al triumfului voinței neclintite care nu se dă bătută până când nu dispare în întregime? Trebuia să fie așa, era singura cale. Gudrun admira nespuse stăpânirea de sine și sângele rece al muribundului. Dar ura moartea în sine. Se bucura că lumea cotidiană se menține așa cum este și ea nu era nevoită să cunoască nimic dincolo de ea.

— Te simți bine aici? Nu te putem ajuta cu nimic altceva? Nu te nemulțumește nimic?

— Sunteți prea amabil cu mine, spuse Gudrun.

— A, bine, asta e numai vina dumitale, spuse el, și simți o ușoară exaltare că ținuse acest discurs.

Era încă atât de puternic și plin de viață. Dar, în schimb, oroarea morții începu să i se strecoare din nou în suflet.

Gudrun plecă și se întoarse la Winifred. *Mademoiselle* plecase, iar Gudrun rămase destul de mult timp la Shortlands, în schimb pentru Winifred se aduse un meditator pentru ca fata să-și continue studiile. Acesta însă nu locuia acolo, ci venea de la școala elementară.

Într-o zi Gudrun urma să plece cu mașina în oraș împreună cu Winifred, Gerald și Birkin. Era o zi întunecată și ploioasă. Winifred și Gudrun erau pregătite și așteptau la ușă. Winifred era foarte tăcută, dar Gudrun trecuse cu vederea acest aspect. Deodată fata întrebă pe un ton nepăsător:

— Credeți că tata o să moară, domnișoară Brangwen?

Gudrun tresări.

— Nu știu, răspunse ea.

— Chiar nu știți?

— Nimeni nu știe sigur. *E posibil* să moară, desigur.

Copila medită câteva momente, apoi întrebă:

— Dar chiar credeți că o să moară?

Întrebarea era formulată ca la lecțiile de geografie sau de științe naturale, în mod insistent, de parcă ar fi vrut să obțină cu forța o confirmare de la persoana adultă. Fata, atentă, ușor triumfătoare, era aproape diabolică.

— Dacă eu cred că o să moară? repetă Gudrun. Da, așa cred.

Dar ochii larg deschiși ai lui Winifred o fixau, iar copila nu se mișca.

— E foarte bolnav, spuse Gudrun.

Un zâmbet ușor îi cuprinse fața lui Winifred, într-un fel subtil și sceptic.

— Nu cred că o să moară, afirmă copila batjocoritor și dispăru pe alee.

Gudrun îi urmări silueta solitară, iar inima i se opri în loc. Winifred se juca lângă un râuleț, preocupată, ca și cum n-ar fi avut loc nici un schimb de replici.

— Am făcut un baraj adevărat, se auzi vocea ei prin aerul umed.

Gerald apăru în ușa holului din spatele ei.

— E cu atât mai bine dacă e alegerea ei să nu creadă asta, spuse el.

Gudrun îl privi, ochii li se întâlniră și făcură un schimb de priviri pline de o înțelegere diabolică.

— Cu atât mai bine, zise și Gudrun.

Gerald o privi din nou și o flacără îi pâlpâi în priviri.

— Cel mai bine e să dansezi în timp ce Roma arde, de vreme ce tot trebuie să ardă, nu crezi? spuse el.

Gudrun fu destul de surprinsă. Dar, adunându-se, îi răspunse:

— O, mai bine să dansezi decât să te vâicărești, cu siguranță.

— Așa cred și eu.

Și amândoi simțiră o dorință inconștientă să lase totul în urmă, să fugă de tot și toate și să se lase pradă unei libertăți totale, violente și desfrânate. O pasiune ciudată, misterioasă se ridică în valuri pure în Gudrun. Se simțea puternică. Își simțea mâinile atât de puternice, ca și cum ar fi fost în stare să sfâșie lumea în bucăți. Își aduse aminte de lipsa de scrupule ale orgiilor romane și inima i se înfierbântă. Știa că și ea își dorea asta, sau ceva anume, ceva asemănător. O, dacă ceea ce zăcea în ea, neștiut și înăbușit, ar fi cândva eliberat, ce orgie și satisfacție ar fi! Și ea își dorea acest lucru și tremura ușor la apropierea bărbatului care stătea chiar în spatele ei, sugerând aceeași patimă misterioasă care se ridica și în ea. Își dorea ca această frenezie nemărturisită să o împartă cu el. O clipă fu preocupată de conștientizarea clară a acestui lucru, distinct și desăvârșit în realitatea ei ultimă. Apoi o îndepărtă cu totul, spunând:

— Am putea la fel de bine să mergem până la capătul aleii după Winifred, putem să ne urcăm acolo în mașină.

— Da, răspunse el, îndreptându-se către ea.

O găsiră pe Winifred la căsuța portarului, admirând cățeeii albi, de rasă pură, abia fătați. Fata privi în sus, iar ochii ei erau cuprinși de o peliculă destul de dezgustătoare și invizibilă în timp ce se întoarse către Gerald și Gudrun. Nu voia să-i vadă.

— Priviți! strigă ea. Trei cățeluși! Marshall spune că acestu pare perfect. Nu-i așa că-i un drăgălaș? Dar nu e la fel de drăguț ca mama lui.

Winnie se întoarse să mângâie cățeaua frumoasă, albă, bull-terrier, care stătea neliniștită lângă ea.

— Scumpa mea Lady Crich, spuse ea, ești la fel de frumoasă ca un înger pe pământ. Înger, înger! Nu crezi că e destul de bună și frumoasă ca să meargă în rai, Gudrun? Vor ajunge în rai, nu? Și în mod *special* draga mea Lady Crich. Doamnă Marshall, veniți puțin!

— Da, domnișoară Winifred? zise femeia, apărând în ușă.

— O, vă rog să-i puneți numele „Lady Winifred” acesteia dacă se va face frumoasă, da? Vă rog să-i spuneți lui Marshall să-i pună numele „Lady Winifred”.

— Am să-i spun, dar mă tem că acela e un cățeluș, domnișoară Winifred.

— O, nu!

Se auzi motorul unei mașini.

— Uite-l pe Rupert! strigă fata și alergă la poartă.

Birkin opri mașina în fața porții căsuței.

— Suntem gata! strigă Winifred. Vreau să stau în față cu tine, Rupert. Se poate?

— Mă tem că ai să te fâțâi și ai să cazi, spuse el.

— Ba nu. Chiar vreau să stau în față lângă tine. Mi se încălzesc picioarele atât de bine de la motor.

Birkin o ajută să urce, amuzat că-l trimise pe Gerald să stea lângă Gudrun în locurile din spate.

— Ai ceva vești, Rupert? zise Gerald, în timp ce zoreau de-a lungul străduțelor.

— Vești? exclamă Birkin.

— Da. Gerald o privi pe Gudrun, care stătea lângă el, și spuse, cu ochii îngustați de râs: Vreau să știu dacă trebuie să-l felicit, dar nu pot să-l fac să spună nimic precis.

Gudrun se îmbujoră puternic.

— Să-l feliciți pentru ce? întrebă ea.

— Se pomenea ceva de o logodnă, cel puțin așa știu, mi-a spus el ceva în legătură cu asta.

Gudrun se înroși tare.

— Vrei să spui cu Ursula? spuse ea, provocatoare.

— Da. Așa e, nu?

— Nu cred că e vorba de vreo logodnă, spuse Gudrun, rece.

— Chiar așa? Nu s-a mai întâmplat nimic, Rupert? întrebă Gerald.

— Ce? Căsătoria? Nu.

— Cum adică? strigă Gudrun.

Birkin aruncă repede o privire în jur. Și în ochii săi se citea enervarea.

— De ce? răspunse el. Ce părere ai despre asta, Gudrun?

— O, strigă ea, hotărâtă să arunce și ea o piatră în baltă, din moment ce ei începuseră. Nu cred că ea-și dorește o logodnă. Bineînțeles, e o pasăre care preferă tufișul.

Vocea lui Gudrun era limpede și răsuna ca un gong. Îi aducea aminte lui Rupert de vocea tatălui ei, atât de puternică și vibrantă.

— Iar eu, spuse Birkin, cu un chip jovial dar totuși hotărât, îmi doresc un contract care să o angajeze și nu mă interesează iubirea, mai ales iubirea libertină.

Amândoi se amuzară. De ce această recunoaștere publică? Vreme de o clipă Gerald părea că nu știe ce să mai spună, fiind amuzat.

— Dragostea nu e destul de bună pentru tine? strigă el.

— Nu! strigă Birkin.

— Ha! Ei bine, asta-i ceva suprarafinat, spuse Gerald, în timp ce mașina alerga pe străzile mocirloase.

— Zău, care-i problema? întrebă Gerald, întorcându-se către Gudrun.

Spusese acest lucru însușindu-și un soi de intimitate care o enervă pe Gudrun aproape ca un afront. I se părea că Gerald voia în mod deliberat să o insulte și că se bagă nepoftit în viața personală a tuturor.

— Ce s-a întâmplat? întrebă ea, cu vocea ei respingătoare și pe un ton înalt. Nu mă întreba pe mine! Eu nu știu nimic despre rezultatele *ultime* sau *penultime* ale căsătoriei, te asigur.

— Doar despre cea care se practică în mod obișnuit, nelegitimă, răspunse Gerald. Chiar așa... Nu știu nici eu... Nu sunt expert în ale căsniciei sau în stadiile sale de finalitate. Asta pare să fie o obsesie care-l frământă doar pe Rupert.

— Exact! Acesta e chiar necazul lui! În loc să-și dorească o femeie pentru ceea ce este ea însăși, vrea să-și împlinească propriile idealuri, care, atunci când sunt puse în practică, se dovedesc inutile.

— A, nu. Mai bine să adulmeci ceea ce e feminin într-o femeie, așa cum face un taur în fața porții. Apoi păru că în el sclipește o scânteie. Crezi că iubirea e răspunsul, nu? Întrebă el.

— Desigur, atâta vreme cât durează, doar nu poți să te aștepți la ceva veșnic, se auzi vocea lui Gudrun, stridentă, acoperind zgomotul.

— Căsătorie sau nu, definitivă sau doar pe jumătate, sau doar așa și așa? Profită de iubire unde o găsești.

— Cum îți place sau cum nu-ți place, se auzi Gudrun ca un ecou. Căsătoria e un aranjament social și n-are nimic de-a face cu chestiunea iubirii.

Ochii lui scânteiau tot timpul când o priveau. Gudrun se simțea de parcă ar fi sărutat-o nestânjenit și malițios. Acest lucru îi aprinse obrazii, dar sufletul îi era neclintit și neșovăitor.

— Crezi că Rupert a luat-o un pic razna? Întrebă Gerald.

Ochii ei sclipiră recunoscând acest fapt.

— În ceea ce privește femeia, da, spuse ea, așa cred. Este un lucru așa de măreț când te gândești la doi oameni îndrăgostiți tot restul vieții. Dar chiar și atunci, căsătoria n-are nimic de-a face cu asta. Dacă se iubesc, e foarte bine. Dacă nu, ce rost mai are să discutăm inutil?

— Da, spuse Gerald. Așa mi se pare și mie. Dar cum rămâne cu Rupert?

— Nu-mi dau seama, nici el și nici nimeni altcineva nu-și poate da seama. Se pare că e de părere că dacă te căsătorești poți să ajungi într-un al treilea rai, sau ceva de genul acesta, totul e foarte confuz.

— Foarte! Și cine-și dorește un al treilea rai? De fapt, Rupert tânjește teribil să fie în siguranță, să se lege de catarg.

— Da. Mi se pare că și aici greșește, spuse Gudrun. Sunt sigură că ai șanse mai multe ca amanta să-ți fie mai credincioasă decât soția, doar pentru că ea este *propria* ei stăpână. Dar nu, el spune că, după părerea lui, soțul și soția pot ajunge mai departe decât orice alte ființe, dar *unde* anume, nu explică. Se pot cunoaște unul pe altul dumnezeiește sau diabolic, dar mai ales diabolic, într-un mod atât de perfect încât trec dincolo de rai și de iad și ajung — aici se rupe firul — nicăieri.

— În Paradis, spune el, râse Gerald.

Gudrun ridică din umeri.

— *Je m'en fiche*¹²⁶ de Paradisul vostru! spuse ea.

— Nefiind o mahomedană¹²⁷, spuse Gerald.

Birkin stătea nemișcat, conducând mașina, total absent de ceea ce spuneau ei. Iar Gudrun, care stătea chiar în spatele lui, simți un fel de plăcere ironică dându-i în vileag ideile.

— El zice, adăugă ea, cu o grimasă ironică, că poți găsi un echilibru etern prin căsătorie, dacă accepți unirea și totuși trăiești separat neîncercând o contopire.

— Mie asta nu-mi spune nimic, zise Gerald.

— Asta e ce spun și eu, zise Gudrun.

— Cred în iubire, într-un adevărat *abandon*, dacă ești capabil de așa ceva, spuse Gerald.

— Și eu, zise ea.

— Și Rupert crede la fel, deși tot timpul protestează.

— Ba nu, spuse Gudrun. N-o să se lase în voia celeilalte persoane. Nu poți fi sigur de el. Cred că asta-i problema.

— Totuși, își dorește o căsătorie! Căsătorie — *et puis*¹²⁸?

— *Le paradis*¹²⁹! exclamă Gudrun ironic.

¹²⁶ Puțin îmi pasă (fr.).

¹²⁷ Aluzie la faptul că paradisul musulman include plăceri carnale.

¹²⁸ Și apoi? (fr.)

¹²⁹ Paradisul! (fr.)

În timp ce conducea, Birkin simți un fior pe șira spinării, ca și cum cineva i-ar fi amenințat gâtul. Dar dădu din umeri cu indiferență. Începu să plouă. Asta era o schimbare. Opri mașina și coborî ca să ridice capota.

CAPITOLUL XXII

DE LA FEMEIE LA FEMEIE

AJUNSERĂ ÎN ORAȘ și-l lăsară pe Gerald la gară. Gudrun și Winifred urmau să ia ceaiul împreună cu Birkin care o aștepta și pe Ursula. Totuși, după-amiază prima persoană care își făcu apariția fu Hermione. Birkin era plecat, așa că intră în salon, aruncă o privire la cărțile și hârtiile lui și cântă la pian. Apoi sosi Ursula. Fu surprinsă, într-un mod neplăcut, să o vadă pe Hermione, de la care nu mai primise nici o veste în ultimul timp.

— E o surpriză să te văd, spuse ea.

— Da, zise Hermione. Am fost plecată la Aix¹³⁰.

— O, pentru sănătate?

— Da.

Cele două femei se priviră. Ursulei îi displăcea chipul prelung, serios, pe care Hermione îl ținea îndreptat în jos. Avea ceva din stupiditatea și mândria prostească a unui cal. „Are un chip ca de cal”, își spuse Ursula, „are ochelari de cal.” Chiar i se părea că Hermione, asemenea lunii, nu era decât ca o monedă cu o singură față. Nu exista revers. Se oglindea tot timpul în lumea îngustă, dar pentru ea completă, a conștiinței existente. În întuneric, ea nu exista. La fel ca și luna, jumătate din ea era pierdută pentru viață. Eul ei era în întregime concentrat în mintea ei; nu știa ce înseamnă să alergi spontan sau să te miști ca un pește în apă, sau ca o lăcustă în iarbă. Trebuia întotdeauna să știe.

¹³⁰ Probabil orașul francez balneoclimateric Aix-les-Bains din regiunea Savoia, cunoscut pentru izvoarele sale sulfuroase fierbinți și clima sănătoasă, deși ar putea fi vorba și de orașul francez Aix-en-Provence, la 18 mile nord de Marsilia.

Dar numai Ursula suferea din cauza acestei limitări a Hermionei. Doar ea simțea stăpânirea de sine rece a Hermionei care părea să o reducă la un nimic. Hermione, care cugeta și tot cugeta până când devenea epuizată de durerea efortului pe care-l depunea să filtreze totul prin conștiința ei, până-și simțea trupul sfârșit și cuprins de cenușă, care ajungea atât de încet și cu un asemenea efort la concluziile ei sterpe și ultime asupra cunoașterii, era în stare, în prezența altor femei, pe care le considera niște simple femele, să-și afișeze concluziile certitudinilor ei amare ca pe niște bijuterii care-i asigurau o distincție de necontestat și o situau pe o treaptă superioară a vieții. Din punct de vedere mintal, era în stare să facă față unor femei precum Ursula, pe care le considera pur emotive. Biata Hermione, asta era singura ei însușire, această certitudine dureroasă a ei, care era singura ei rațiune de a fi. Trebuia să fie încrezătoare, căci Dumnezeu știe că se simțea respinsă și era slabă din alte puncte de vedere. La nivel mintal, spiritual, ea făcea parte dintre cei aleși. Și dorea să fie astfel și în alte planuri. Dar în străfundul sufletului ei exista un cinism devastator. Nu credea în celelalte însușiri ale ei; erau doar un simulacru. Nu credea în viața interioară, care era o farsă și nu o realitate. Nu credea nici în lumea spirituală, care era o iluzie. În ultimă instanță, credea în Mamon, în pofta trupească și în diavol¹³¹ — cel puțin acestea nu erau simulacre. Era o preoteasă fără credință, fără convingere religioasă, alăptată la sânul unui crez demodat și condamnată să reitereze misterele care pentru ea nu erau de ordin divin. Totuși, nu exista scăpare. Era ca o frunză într-un copac uscat. Ce mai era de făcut decât să lupte pentru adevărurile vechi și demodate, să moară pentru crezul învechit și răsuflat, să fie o preoteasă sacră și castă a unor mistere profanate. Adevărurile mărețe și învechite *fuseseră* valabile. Iar ea era o frunză din vechiul și mărețul copac al cunoașterii care acum se usca. Deci trebuia să rămână credincioasă adevărului

¹³¹ „Doamne, nu ne duce pre noi în ispită/ Și ne izbăvește de cel rău” din *Cartea Rugăciunilor*. Mamon era personificarea bogățiilor și a lăcomiei; vezi Matei, 6:24 și Luca, 16: 9-13.

vechi și ultim, chiar dacă cinismul și ironia își făcuseră loc în străfundul sufletului ei.

— Mă bucur așa de mult să te văd, îi spuse Ursulei, cu vocea ei înceată, care era ca o incantație. Tu și Rupert ați devenit prieteni apropiați?

— O, da, spuse Ursula. E tot timpul undeva prin preajma mea.

Hermione făcu o pauză înainte să răspundă. Își dădea perfect seama de lăudăroșenia celeilalte femei; i se părea cu adevărat vulgară.

— Da? spuse ea încet și cu un calm perfect. Și crezi că ai să te căsătorești?

Întrebarea era atât de calmă și blândă, atât de simplă, de firească și degajată, încât Ursula fu cumva surprinsă, cumva atrasă. O încântă aproape ca o răutate. Există o ironie dezgolită și încântătoare la Hermione.

— Ei bine, răspunse Ursula, el își dorește teribil de mult, dar eu nu sunt sigură.

Hermione o urmări cu o privire înceată și calmă. Observă această nouă lăudăroșenie. Cât de mult o invidia pe Ursula pentru o anume siguranță inconștientă. Chiar și pentru vulgaritatea ei!

— De ce nu ești sigură? întrebă ea, cu vocea ei muzicală, degajată. Se simțea în largul ei, poate chiar de-a dreptul fericită că purta această conversație. Nu-l iubești cu adevărat?

Ursula se înroși puțin la întrebarea ușor impertinentă a Hermionei. Și, totuși, nu se simțea chiar jignită. Hermione părea atât de plină de candoare, de calmă și rațională. La urma urmelor, era cu adevărat un lucru mareț să poată fi atât de rațională.

— Spune că nu-și dorește iubire, răspunse Ursula.

— Dar atunci, ce anume? întrebă Hermione târăgănat și cu calm.

— Își dorește cu adevărat să-l accept de soț.

Hermione tăcu o vreme, urmărind-o pe Ursula cu o privire înceată, melancolică.

— Da? spuse ea în cele din urmă, pe un ton neutru. Apoi, ridicându-se: Și ce anume nu-ți dorești? Nu vrei să te măriți?

— Nu... nu vreau.... Nu cu adevărat. Nu vreau să accept felul de *supunere* la care insistă el. Vrea să renunț la mine, iar eu pur și simplu nu cred că *pot* să fac asta.

Din nou urmă o pauză lungă, înainte ca Hermione să răspundă:

— Nu și dacă vrei.

Apoi, din nou se lăsă tăcerea. Hermione se cutremură de o dorință ciudată. A, măcar dacă i-ar fi cerut ei să-l slujească, să-i fie sclavă! Se înfioră de dorință.

— Înțelegi? Nu pot....

— Dar ce anume mai precis....

Amândouă începuseră să vorbească în același timp și amândouă se opriră. Apoi, Hermione, arogându-și prioritatea de a vorbi, reluă ca și cum ar fi fost plictisită:

— În ce fel vrea să i te supui?

— Spune că vrea ca eu să-l accept într-un mod neemoțional și pentru totdeauna — chiar nu știu ce vrea să spună. Spune că-și dorește ca partea demonică din el să se împerecheze — trupește —, și nu ființa umană. Vezi dumneata, într-o zi spune un lucru și a doua zi, altul — și mereu se contrazice.

— Și mereu se gândește la el și la insatisfacția lui, spuse Hermione încet.

— Da, exclamă Ursula. De parcă problema asta l-ar privi numai pe el. Iar acest fapt face ca totul să devină imposibil.

Dar imediat începu să retracteze.

— Insistă să accept că Dumnezeu știe ce există înăuntrul *lui*, reluă ea. Vrea ca eu să-l accept ca... ca pe ceva absolut... Dar mi se pare că nu vrea să *dăruiască* nimic. Nu-și dorește o intimitate caldă și reală, nici nu vrea să audă, o respinge. Nu vrea să mă lase să gândesc și nici să *simt* ceva, urăște sentimentele.

Urmă o pauză lungă și crâncenă pentru Hermione. A, dacă măcar el i-ar fi cerut ei asta! Pe ea o *împinsese* înspre tărâmul rațiunii, o condusese inevitabil către cunoaștere — și apoi o detestase pentru asta.

— Vrea ca eu însămi să dispar, reluă Ursula, să nu mai am nimic de-a face cu propria mea ființă...

— Atunci de ce nu se căsătorește cu o odaliscă¹³²? spuse Hermione, cu vocea ei blândă, cântată, dacă asta e ceea ce-și dorește. Chipul ei prelung arăta demonic și amuzat.

— Da, spuse Ursula, vag.

La urma urmelor, lucrul obositor este că nu voia o odaliscă sau o sclavă. Hermione ar fi fost sclava lui — căci exista în ea dorința oribilă de a se pleca în fața unui bărbat, a unui bărbat care o venera și o recunoștea drept ființa supremă. El nu-și dorea o odaliscă. Voia ca o femeie să ia ceva de la el și să renunțe la ființa ei într-atât încât să ia și ultimele adevăruri, ultimele fapte, ultimele experiențe fizice, materiale și de nesuportat.

Iar dacă făcea asta, oare el ar fi încântat? Ar fi în stare să îi fie recunoscător până la capăt, sau se va folosi de ea ca de un instrument, o va folosi pentru propria sa satisfacție personală și nu o va băga pe ea în seamă? Asta făcuseră ceilalți bărbați. Voiseră să aibă parte de propriul lor spectacol, nu voiau să o bage în seamă și transformară tot ceea ce reprezenta ea în nimic. Tot așa cum Hermione își trăda acum natura ei feminină. Hermione era ca un bărbat și credea numai în ceea ce credeau bărbații. Își trăda latura feminină. Iar Birkin oare ar recunoaște-o sau ar respinge-o?

— Da, spuse Hermione, pe când amândouă se trezeau din propria lor visare. Ar fi o greșală, cred că ar fi o greșală.

— Să mă căsătoresc cu el? întrebă Ursula.

— Da, spuse Hermione, încet. Cred că ai nevoie de un bărbat cu principii stricte și cu o voință puternică. Hermione întinse mâna și strânse pumnul cu o intensitate plină de înflăcărare. Ți-ar trebui un bărbat asemenea eroilor din vechime... să-l sprijini când se duce la bătălie, ai nevoie să-i vezi puterea și să-i auzi strigătul... ai nevoie de un bărbat care e puternic din punct de vedere fizic și e viril, nu de un bărbat sensibil.

Urmă o pauză, de parcă Pythia grăise din oracol și acum era rândul femeii să continue, pe o voce obosită de atâta înflăcărare:

¹³² Sclavă sau concubină, mai ales în seraiul sultanului turc.

— Și-ți dai seama, Rupert nu e așa, pur și simplu nu e. Are o sănătate și un trup șubrede și are nevoie de multă, foarte multă îngrijire. Apoi mai e și atât de schimbător și de nesigur pe el, așa că e nevoie de foarte multă răbdare și înțelegere ca să-l ajuți. Și nu cred că ai răbdare. Ar trebui să fii pregătită să treci prin multe încercări teribile. Nu-ți pot spune prin câte suferințe trebuie să treci ca să-l faci fericit. Duce o viață spirituală *intensă*... uneori, chiar de-a dreptul minunată. Și apoi urmează reacțiile. Nici nu pot să-ți spun prin ce-am trecut cu el. Am fost împreună atât de mult timp, așa că îl cunosc cu adevărat, știu *foarte bine* cum e; și simt că trebuie să-ți spun. Cred că ar fi pur și simplu *dezastruos* pentru dumneata să te măriți cu el — pentru dumneata chiar mai mult decât pentru el. Hermione se cufundă într-o visare amară. E atât de nesigur și nestatornic, obosește și apoi reacționează. Nici nu pot să-ți spun ce fel de reacții are. Nu pot să-ți spun cât e de chinuitor. Ceea ce iubește și susține cu tărie într-o zi, puțin mai târziu îi provoacă o furie distrugătoare. Nu e niciodată statornic, are întotdeauna reacțiile astea îngrozitoare, teribile. Întotdeauna trece cu rapiditate de la bine la rău și invers. Și nimic nu e mai distrugător, nimic...

— Da, spuse Ursula, umilă, trebuie că ai suferit.

O lumină nepământească ilumină chipul Hermionei. Își strânse pumnul ca o persoană posedată.

— Și trebuie să fii dispusă să suferi, să-ți dorești să suferi pentru el în fiecare clipă și minut, dacă ai de gând să-l ajuți în măsura în care el se dedică într-adevăr vreunui lucru cât de cât.

— Dar nu *vreau* să sufăr ceas de ceas și zi de zi, spuse Ursula. Nu *vreau*, mi-ar fi rușine. Cred că e degradant să nu fii fericit.

Hermione se opri și o privi îndelung.

— Da, așa crezi? spuse ea în cele din urmă.

Și această afirmație i se păru o dovadă a distanței uriașe dintre ele două. Căci pentru Hermione suferința era cea dintâi realitate, fie ce-o fi. Totuși, și ea credea în fericire.

— Da, spuse ea, *ar trebui* să fim fericiți.

Dar asta era o chestiune de voință.

— Da, spuse Hermione, acum indiferentă. Simt numai c-ar fi dezastruos, dezastruos — cel puțin, să te măriți în grabă. Nu

puteți fi împreună fără să fiți căsătoriți? Nu puteți pleca undeva să locuiți împreună fără să fiți căsătoriți? Convingerea mea fermă e că ar fi fatal să vă căsătoriți. Cred că în cazul dumitale ar fi mai rău decât pentru el — și aici mă gândesc la sănătatea lui.

— Desigur, spuse Ursula, nu-mi pasă de căsătorie, nu e foarte importantă pentru mine, el e cel care și-o dorește.

— Asta e ideea lui de moment, spuse Hermione, cu acea hotărâre obositoare și un fel de convingere infailibilă de genul *jeunesse savait*¹³³.

Urmă o pauză, apoi Ursula izbucni pe un ton provocator, nesigur:

— Crezi că nu sunt decât o prezență fizică, nu?

— Nu, chiar nu cred asta, spuse Hermione. Nu, zău că nu! Dar cred că ești plină de viață și tânără, nu se pune problema vârstei, sau chiar a experienței, e aproape o chestiune de rasă. Rupert e de rasă veche, provine dintr-o generație bătrână, iar mie dumneata îmi pari atât de tânără, provii dintr-o rasă tânără, lipsită de experiență.

— Da? Întrebă Ursula. Dar, pe de o parte, mi se pare că el e teribil de tânăr.

— Da, poate, e copilăros în multe privințe. Totuși...

Amândouă se cufundară în tăcere. Ursula se simțea plină de o ranchiună profundă și atinsă de o undă de deznădejde. „Nu e adevărat”, își spuse în sinea ei, adresându-i-se în tăcere adversarei ei, „nu e adevărat. Tu ești cea care își dorește un bărbat puternic din punct de vedere fizic și brutal, nu eu. Tu îți dorești un bărbat insensibil, nu eu. Nu știi nimic despre Rupert, absolut nimic, în ciuda anilor pe care i-ai petrecut cu el. Nu-i oferi iubirea feminină, ci o iubire utopică, și de aceea se îndepărtează de tine. Nu știi nimic. Nu cunoști decât lucruri moarte. Orice servitoare l-ar fi cunoscut puțin, dar nu tu. Ce crezi că înseamnă toată știința ta, decât o înțelegere moartă, care nu semnifică absolut nimic. Ești atât de falsă și de artificială, cum să știi ceva? Ce rost are să vorbești despre iubire? Tu, imagine închipuită a

¹³³ Dacă tinerii ar ști (fr.).

unei femei! Cum poți să știi ceva, când nu crezi în nimic? Nu crezi în tine însăși și în propria ta feminitate, așa că la ce bun inteligența ta superficială și îngâmfată?"

Cele două femei stăteau într-o tăcere dușmănoasă. Hermione se simțea rănită de faptul că toate intențiile ei bune, toată generozitatea ei nu-i provocară celeilalte femei decât o ostilitate vulgară. Dar atunci, Ursula nu putea înțelege, nu va înțelege niciodată și nu va putea fi mai mult decât veșnica femeie geloasă și irațională, capabilă de emoții puternice, de o atracție feminină și o oarecare doză de înțelegere, dar fără pic de rațiune. Hermione ajunsese de mult la concluzia că acolo unde nu exista minte, era inutil să apelezi la rațiune și nu trebuia decât să-l ignori pe neștiutor. Iar Rupert se îndreptase acum către femeia puternică, sănătoasă și egoistă — asta era reacția lui de moment — și nu se mai putea face nimic. Totul nu era decât un du-te-vino prostesc, o oscilare violentă care în final va fi prea violentă pentru puterile sale, așa că se va prăbuși și va muri. Nu putea fi salvat. Această oscilație violentă și fără sens între porniri animalice și adevărul spiritual va continua în interiorul său până când va fi sfâșiat în două de cele două tendințe opuse și va dispărea din viață într-un mod lipsit de sens. Nu avea nici un rost. Și el era lipsit de unitate, de minte, în momentele supreme ale vieții; nu era suficient de bărbat ca să croiască destinul unei femei.

Rămaseră așa până când Birkin intră. El simți imediat atmosfera ostilă; era ceva definitiv și de nebiruit, și-și mușcă buzele. Se prefăcu însă că nu dă atenție.

— Bună, Hermione, te-ai întors din nou? Cum te simți?

— O, mai bine. Dar tu ce mai faci? Nu arăți prea bine.

— Ah! Cred că Gudrun și Winnie Crich vin să servească ceaiul aici. Cel puțin așa au spus. O să fie o petrecere la un ceai. Cu ce tren ai venit, Ursula?

Era destul de enervant să-l vezi cum încearcă să le împace pe cele două femei deodată. Ambele femei îl priveau, Hermione cu o profundă antipatie și milă, Ursula, foarte nerăbdătoare. El era agitat și aparent bine dispus, pălăvrăgind despre lucruri banale. Ursula era uimită și indignată de felul în care sporovăia despre

lucruri mărunte; se pricepea de minune ca orice *fat*¹³⁴ pe lumea asta. Deveni rigidă și nu vru să răspundă. Totul i se părea atât de fals și neimportant. Și totuși Gudrun nu-și făcu apariția.

— Cred că am să mă duc la Florența pe timpul iernii, spuse Hermione într-un final.

— Da? întrebă el. Dar e așa de frig acolo.

— Da, dar am să stau cu Palestra. E foarte confortabil.

— Dar de ce te duci la Florența?

— Nu știu, spuse Hermione încet. Apoi se uită la el, cu privirea ei înceată și greoaie. Barnes¹³⁵ își deschide o școală de estetică și Olandeze va ține o serie de conferințe despre politica internă italiană.

— Ambele sunt prostii, spuse el.

— Nu, nu cred, zise Hermione.

— Pe care dintre ei îl admiri, deci?

— Pe amândoi. Barnes e un pionier. Și apoi, mă interesează Italia și trezirea ei la conștiința națională.

— Aș vrea să se trezească la cu totul altceva decât la conștiința națională, spuse Birkin, mai ales că asta nu înseamnă decât trezirea la conștiința comercial-industrială. Urăsc Italia și naționalismul ei. Și mai cred că Barnes e un amator.

¹³⁴ Filfizon (fr.).

¹³⁵ Cu siguranță că Lawrence se referă la James Strachey Barnes (1890-1955). Barnes l-a întâlnit pe Lawrence la Viareggio în Italia în ianuarie 1914. S-au întâlnit din nou când scriitorul locuia în Londra și lucra la romanul *Femei îndrăgostite*. În autobiografia sa, Barnes cugeta: „Dacă ulterior drumurile noastre s-ar fi intersectat mai des, cred că am fi devenit foarte buni prieteni... am avut mai mult decât o discuție aprinsă”, James Strachey Barnes, *Half a Life* (Londra, Eyre and Spottiswoode, 1933), pp.138-139. Barnes a fost îndrăgostit profund de Italia. La sfârșitul anilor 1920 a devenit secretar general al Centrului Internațional pentru Studii Fasciste de la Lausanne și mai târziu a primit cetățenia italiană. În timpul celui de Al Doilea Război Mondial, așa cum afirmă Compton MacKenzie, Barnes, ca și Ezra Pound, avea emisiuni radiofonice în numele lui Mussolini (Compton Mackenzie, *My Life and Times: Octave Eight 1939-1946*, Londra, Chatto and Windus, 1969).

Hermione tăcu câteva momente, cuprinsă de o stare de ostilitate. Dar, totuși, îl readusesse pe Birkin înapoi în lumea ei! Cât de subtilă era influența ei și părea că într-o clipă îi îndreaptă atenția, deși iritabilă, exclusiv asupra ei. Birkin era acum dominat de ea.

— Nu, spuse ea, greșești. Apoi fu cuprinsă de o stare de tensiune, își ridică chipul ca o pitie inspirată de oracol și continuă, într-un stil plin de emfază: *il Sandro mi scrive che ha accolto il più grande entusiasmo, tutti i giovani, e fanciulle e ragazzi, sono tutti*¹³⁶.

Continuă să vorbească în italiană, de parcă, atunci când se gândea la italieni, o făcea în limba lor.

El îi ascultă tirada cu o undă de dezgust, apoi spuse:

— Cu toate astea, nu-mi place. Naționalismul lor nu e decât comercialism... asta, împreună cu gelozia lor superficială, le detest atât de mult.

— Cred că greșești... cred că te înșeli, spuse Hermione. Mie mi se pare de-a dreptul spontană și frumoasă pasiunea modernă pentru Italia, căci e vorba de pasiune, pentru Italia, *l'Italia*...

— Cunoști bine Italia? o întreabă Ursula pe Hermione.

Hermione ura să fie întreruptă astfel. Totuși răspunse domol:

— Da, destul de bine. Am petrecut câțiva ani din copilărie acolo, cu mama. Mama a murit în Florența.

— Oh!

Urmă o pauză dureroasă pentru Ursula și Birkin. Totuși, Hermione părea distantă și calmă. Birkin era alb, iar ochii îi străluceau de parcă erau cuprinși de febră și era mult prea extenuat. Cât de mult suferea Ursula în această atmosferă tensionată de voințe încordate! Capul parcă-i era încheștat în bare de fier.

Birkin sună clopoțelul ca să li se aducă ceaiul. Nu o mai puteau aștepta pe Gudrun. Când ușa se deschise, înăuntru intra motanul.

— Micio! Micio! strigă Hermione, pe tonul ei voit muzical, încet.

¹³⁶ Sandro (Alexander, fratele meu) îmi scrie că a fost primit cu mare entuziasm, toți tinerii, băieți și fete deopotrivă, sunt în culmea extazului (ital.).

Tânărul motan se întoarce să o privească, apoi, cu pași înceteți și maiestuoși, se apropie de ea.

— *Vieni... vieni qua*¹³⁷, spuse Hermione, cu vocea ei ciudată, mângâietoare și protectoare, de parcă era întotdeauna cea mai în vârstă, Mama Superioară. *Vieni dire Buon Giorno alla zia. Mi ricorde, mi ricorde bene ... non è vero, piccolo? È vero che mi ricordi? È vero?*¹³⁸

Și încet îl mângâie pe cap, ușor și cu o indiferență batjocoritoare.

— Înțelege italiana? întrebă Ursula, care nu cunoștea deloc limba.

— Da, zise Hermione într-un sfârșit. Mama lui era italiancă, născută în coșul meu de hârtii din Florența în dimineața zilei de naștere a lui Rupert. Ea a fost cadoul pentru ziua lui de naștere.

Se aduse ceaiul, iar Birkin turnă în cești fiecăruia. Era ciudat cât de inviolabilă era intimitatea care exista între el și Hermione. Ursula se simțea ca o intrusă. Chiar ceștile de ceai și argintăria veche constituiau o legătură între Hermione și Birkin. Păreau să aparțină unei lumi vechi, din trecut, în care locuiseră împreună și în care Ursula era o străină. Era aproape o parvenită în mediul lor social vechi, cultural. Convențiile ei nu erau convențiile lor, așa cum criteriile lor nu erau împărtășite și de ea. Dar ale lor erau stabilite, aveau prestigiul și farmecul vârstei. El și ea împreună, Hermione și Birkin, erau oameni cu aceleași vechi tradiții, aparțineau aceleiași culturi învechite, pe cale de dispariție. Iar ea, Ursula, era o intrusă. Așa o făceau mereu să se simtă.

Hermione turnă puțin lapte într-o farfurioară. Felul simplu în care-și asuma anumite drepturi în casa lui Birkin o enerva și o descuraja pe Ursula. Era ca un fel de fatalitate, de parcă așa ar fi trebuit să se întâmple. Hermione ridică motanul și-i puse laptele în față. Acesta se proțăpi cu ambele labe de marginea mesei și-și aplecă încântătorul cap tânăr ca să bea.

¹³⁷ *Vino... vino aici (ital.)*

¹³⁸ *Vino să spui bună ziua mătușii. Mă ții minte, mă ții minte bine... nu e așa, micuțule? Nu-i așa că mă ții minte? Nu-i așa? (ital.)*

— *Sicuro che capisce italiano*, spuse Hermione cântat, *non l'avrà dimenticato, la lingua della Mamma*¹³⁹.

Ridică botul motanului cu degetele ei lungi, domoale și albe, nelăsându-l să bea, ținându-l în puterea ei. Întotdeauna se întâmpla așa, afișa această bucurie a puterii de care dădea dovadă, mai ales a puterii asupra oricărei ființe de sex masculin. Motanul clipi răbădător, cu o expresie masculină plictisită, lingându-se pe mustăți. Hermione râse în stilul ei scurt și mormăit:

— *Ecco, il bravo ragazzo, como è superbo, questo!*¹⁴⁰

Alcătuia, împreună cu motanul, un tablou viu și ciudat. Impresiona prin atitudinea ei pur statică. Într-o anumită privință, era o artistă socială.

Motanul refuză să se uite la ea. Îi evită cu indiferență degetele și începu să bea din nou cu nasul înfundat în lapte, într-un perfect echilibru, pe când lipăia cu plescăituri încete și ciudate.

— E rău dacă-l înveți să mănânce la masă, spuse Birkin.

— Așa e, zise Hermione aprobându-l.

Apoi uitându-se în jos la motan, își reluă vechiul ei discurs ironic, plin de umor, pe o voce cântată:

— *Ti imparano fare brutte cose...brutte cose*¹⁴¹...

Ridică încet bărbia albă a lui Mino, cu vârful degetelor. Motanul se uită în jur cu un aer extrem de răbdător și se strădui să nu vadă nimic, își retrase bărbia și începu să se spele pe față cu laba. Hermione scoase un râs mormăit, încântată.

— *Bel giovanotto*¹⁴², zise ea.

Motanul se întinse din nou și-și puse laba albă și delicată pe marginea farfurioarei. Hermione i-o ridică într-o mișcare înceată și delicată. Această mișcare intenționată, atentă și plină de delicatețe, îi aminti Ursulei de Gudrun.

¹³⁹ Bineînțeles că înțelege italiana. N-ar fi putut uita limba maternă (ital.).

¹⁴⁰ Iată-l pe viteazul nostru! Ce mândru e! (ital.)

¹⁴¹ Te învață să faci lucruri urâte... lucruri urâte! (ital.)

¹⁴² Frumușel tânăr (ital.).

— *No! Non è permesso di mettere il zampino nel tondinetto. Non piace al babbo. Un signor gatto così selvatico...!*¹⁴³

Hermione își ținea degetul pe lăbuța lui așezată moale pe masă, iar vocea ei avea o notă capricioasă, plină de umor și amenințătoare.

Ursula nu mai putea să îndure. Voia să plece chiar acum căci totul i se părea în zadar. Hermione se instalase pe vecie, în vreme ce ea era o prezență efemeră care nici nu sosise încă.

— Am să plec acum, zise ea brusc.

Birkin o privi aproape temător, căci era atât de îngrozit de mânia ei.

— Dar nu-i nevoie să te grăbești așa, spuse el.

— Ba da, răspunse ea, am să plec.

Și întorcându-se spre Hermione înainte să mai aibă timp să mai spună ceva, își întinse mâna și zise la revedere.

— La revedere, zise Hermione pe un ton cântat, reținându-și mâna. Chiar trebuie să pleci acum?

— Da, cred că am să plec, zise Ursula, cu o expresie hotărâtă întipărită pe chip și ferindu-se de privirea Hermionei.

— Crezi că trebuie...

Dar Ursula își eliberase mâna. Se întoarse către Birkin rapid, aproape ironică:

— La revedere!

Și deschise ușa înainte ca el să aibă timp să facă asta în locul ei.

După ce ieși din casă, începu să alerge pe drum, furioasă și agitată. Era ciudat felul în care Hermione trezea în ea mânia și violența nemotivate, chiar prin simpla ei prezență. Ursula știa că cedase în favoarea celeilalte femei, știa că părea prost crescută, necivilizată și exagerată. Dar nu-i păsa. Continua să alerge pe drum de teamă să nu se întoarcă înapoi și să le râdă ironic în nas celor doi pe care îi lăsase în urmă. Căci nu făceau decât să o scoată din sărite.

¹⁴³ N-ai voie să-ți pui lăbuța în farfurioară. Nu-i place tăticului. Un motan atât de lipsit de maniere...! (ital.)

EXCURSIA

ÎN ZIUA URMĂTOARE Birkin se duse să o caute pe Ursula. S-a întâmplat ca în ziua aceea cursurile să se termine la amiază. Birkin își făcu apariția către sfârșitul dimineții și o invită la o plimbare cu mașina după-amiază. Ursula fu de acord. Dar chipul ei era distant și întunecat, iar el simți că i se face inima cât un purice.

După-amiaza era frumoasă și învăluită de o lumină difuză. Birkin conducea, iar ea stătea lângă el. Dar totuși chipul ei păstra o expresie de întunecime și distanță. Când era așa, ca un zid ridicat în fața lui, inima i se strângea.

Viața lui părea acum atât de neimportantă, încât nici nu-i mai păsa de ea. Uneori i se părea că nu-i pasă nici cât negru sub unghie dacă Ursula, Hermione sau oricine altcineva exista sau nu. De ce să-și mai bată capul? De ce să se lupte pentru o viață liniștită și plăcută? De ce nu s-ar avânta într-o serie de aventuri, precum într-un roman picaresc? De ce nu? De ce să-și mai facă griji în legătură cu relațiile dintre oameni? De ce să-i ia în serios, fie că sunt bărbați sau femei? De ce să stabilească vreo relație serioasă? De ce să nu fie degajat, să rătăcească de colo-colo, profitând de tot ceea ce merita?

Și totuși, era condamnat și osândit să continue efortul de a duce un trai decent.

— Uite ce ți-am cumpărat, spunea el.

Mașina alerga de-a lungul unui drum larg și alb, printre copacii tomnatici.

Îi oferi o bucătică de hârtie făcută ghemotoc. O luă și o desfăcu.

— Ce minunat, exclamă ea.

Ursula cercetă cadoul.

— Cât sunt de minunate! exclamă ea din nou. Dar de ce mi le dai mie?

Puse întrebarea pe un ton jignitor.

Chipul lui străluci de o iritare plictisită. Ridică din umeri ușor.

— Așa am vrut, spuse el, rece.

— Dar de ce? De ce-ai făcut-o?

— Trebuie neapărat să găsesc un motiv? întrebă el.

Se lăsă tăcerea, timp în care ea analiză inelele care fuseseră înfășurate în hârtie.

— Cred că sunt frumoase, spuse ea, mai ales acesta. Acesta e minunat.

Era un opal rotund, de un roșu aprins, așezat într-un cerc de rubine micuțe.

— Acesta îți place cel mai mult? întrebă el.

— Cred că da.

— Mie îmi place safirul, zise el.

— Acesta?

Era un safir în formă de trandafir, frumos, cu mici briliante.

— Da, spuse ea, e minunat. Îl țin la lumină. Da, poate că este cel mai frumos.

— Cel albastru... spuse el.

— Da, e minunat.

Deodată trase de volan și scoase mașina de pe șosea ca să evite o căruță. Mașina intră un pic în șanț. Era un șofer neglijent, dar totuși foarte rapid. Dar Ursula era îngrozită. Atitudinea lui păstra întotdeauna ceva indiferent care o înspăimânta. Simți deodată că e în pericol de moarte dacă el ar face cine știe ce accident îngrozitor de mașină. O clipă împietri de frică.

— Nu e destul de periculos felul în care conduci? îl întrebă ea.

— Nu, nu-i periculos, spuse el. Și apoi, după o pauză: Nu-ți place inelul galben deloc?

Era un topaz pătrat montat într-o ramă de oțel, sau un alt metal asemănător, cu o lucrătură fină.

— Ba da, spuse ea. Îmi place. Dar de ce ai cumpărat aceste inele?

— Le voiam. Sunt de ocazie.

— Le-ai cumpărat pentru tine?

— Nu. Inelele nu arată bine pe mâna mea.

— Atunci de ce le-ai cumpărat?

— Le-am cumpărat ca să ți le ofer ție.

— Dar de ce? Ar trebui să i le dai Hermionei. Îi aparții ei.

El nu răspunse. Ursula rămase cu inelele strânse în mână. Voia să le probeze, dar ceva în sinea ei nu o lăsă. Și, mai mult decât atât, îi era teamă că degetele ei erau prea groase și se simțea îngrozită că nu va reuși să le pună pe nici un deget decât pe cel mic. Călătoriră în tăcere, înaintând de-a lungul ulițelor goale.

Mersul cu mașina o entuziasma atât încât uită până și de prezența lui Birkin.

— Unde suntem? întrebă ea brusc.

— Nu departe de Worksop¹⁴⁴.

— Și unde mergem?

— Oriunde.

Era genul de răspuns care-i plăcea.

Deschise mâna ca să se uite la inele. O încântau atât de mult, așa cum stăteau, ca trei cercuri bătute cu pietre prețioase, risipite în palma ei. Va trebui să le încerce. O făcu în secret, nevrând ca el să vadă că degetele ei erau prea groase. Dar totuși, observă. Întotdeauna vedea ceea ce ea nu dorea. Era încă o caracteristică îngrozitoare a firii lui, căreia nu-i scăpa nimic.

Doar opalul, cu bucla lui subțire, se potrivea pe inelar. Era superstițioasă. Nu, erau destule lucruri care purtau ghinion, așa că nu va accepta acest inel de la el în semn de angajament.

— Uite, spuse ea, întinzând mâna, care era pe jumătate închisă și șovăitoare. Celelalte nu mi se potrivesc.

El se uită la piatra delicată, ce răspândea nuanțe roșiatice, pe pielea ei extrem de sensibilă.

— Da, spuse el.

— Dar opalul nu aduce noroc, nu? întrebă ea gânditoare.

— Nu. Prefer lucrurile care nu poartă noroc. Norocul e ceva vulgar. Cine-și dorește ceea ce i-ar putea aduce *norocul*? Eu nu.

— Dar de ce? râse ea.

Și, sfâșiată de dorința de a vedea cum ar arăta celelalte inele pe mâna ei, le probă pe degetul mic.

¹⁴⁴ Piață și oraș industrial în Nottinghamshire, la 24 de mile nord de Nottingham, la marginea pădurii Sherwood.

— Pot să fie mărite puțin, spuse el.

— Da, răspunse ea, plină de îndoială.

Și oftă. Știa că, acceptând inelele, va accepta angajamentul lui. Totuși, soarta părea că e mai puternică decât ea. Se uită din nou la pietrele prețioase. Îi încântau privirea — nu atât ca niște ornamente, sau ca simbol al bogăției — ci așa cum erau, mici fragmente de frumusețe.

— Mă bucur că le-ai cumpărat, spuse ea, punându-și mâna ușor, oarecum fără să vrea, pe brațul lui.

El zâmbi ușor. Voia ca ea să vină spre el. Dar era supărat în străfundul sufletului și indiferent. Știa că ea într-adevăr făcuse o pasiune pentru el. Dar nu asta îl interesa în cele din urmă. Existau pasiuni atât de profunde încât puteai deveni impersonal și indiferent, fără să simți vreo emoție, în timp ce Ursula se situa încă la un nivel personal emoțional — întotdeauna îngrozitor de personal. O tratase așa cum el nu fusese tratat niciodată. O ridicase dintre rădăcinile întunecimii și ale rușinii — ca un demon, râzând pe marginea fântânii coruperii mistice care era una dintre sursele ființei ei, râzând, fiind indiferent, acceptând, în sfârșit acceptând. În ce-o privește pe ea, când oare avea să treacă peste ea însăși și-l va accepta dincolo de pragul morții?

Acum era chiar fericită. Mașina mergea mai departe, iar după-amiaza era diafană și plină de o lumină difuză. Ursula vorbea cu un viu interes, analizând oamenii și motivele lor, pe Gudrun și pe Gerald. Birkin îi răspundea vag. Nu prea mai era interesat de personalități, de oameni, căci oamenii erau toți diferiți, dar cu toții îngrădiți într-o limitare certă, spunea el; existau doar două mari idei, două mari tendințe de activitate, cu diferite forme de reacție drept urmare. Reacțiile erau toate diferite la oameni diferiți, dar se ghidau după câteva legi importante și, în mod intrinsec, nu exista nici o diferență. Oamenii acționau și reacționau involuntar în funcție de câteva legi importante, și o dată ce legile, marile principii, deveneau cunoscute, oamenii nu mai erau interesați. În esență erau cu toții la fel, iar diferențele nu erau decât variații pe o temă. Nici unul nu încălca condițiile impuse.

Ursula nu era de acord, căci oamenii erau încă o aventură imprevizibilă pentru ea, dar poate nu așa de mult pe cât încerca să se convingă. Poate că acum exista ceva de ordin mecanic în interesul ei. Poate că și interesul ei era distrugător, analiza ei fiind o adevărată desfacere în bucăți. Există în sufletul ei un spațiu obscur în care nu-i păsa de oameni și de particularitățile lor, ba chiar simțea nevoia de a-i distruge. Pentru o clipă i se păru că atinge acest loc ascuns din ea. Rămase liniștită și pe moment își concentră atenția doar asupra lui Birkin.

— N-ar fi minunat să ne întoarcem acasă pe întuneric? Întrebă ea. Am putea să luăm ceaiul mai târziu, vrei? Un ceai cât mai târziu cu putință. N-ar fi plăcut?

— Am promis că mă întorc la Shortlands la cină, spuse el.

— Dar, nu contează... poți să te duci mâine.

— Hermione e acolo, spuse el, cu o voce destul de neliniștită. Pleacă peste două zile. Cred că ar trebui să-mi iau rămas bun. N-am s-o mai văd niciodată.

Ursula se trase înapoi, învăluită de o tăcere cumplită. El încruntă din sprâncene, iar ochii începură să-i sclipască din nou de mânie.

— Nu te deranjează, nu? Întrebă el enervat.

— Nu, nu-mi pasă. De ce mi-ar păsa? De ce m-ar deranja? Tonul ei era batjocoritor și jignitor.

— Asta mă întreb și eu, zise el. De ce *te-ar* deranja? Dar așa se pare.

Sprâncenele îi erau încordate de o enervare violentă.

— Te asigur că nu-mi pasă, nu mă deranjează câtuși de puțin. Du-te acolo unde trebuie, asta vreau să faci.

— Ah, proasto, strigă el, tu, cu expresia asta „du-te unde trebuie”! Totul s-a terminat între mine și Hermione. Înseamnă mult mai mult pentru *ține*, dacă vine vorba, decât pentru mine. Căci tu nu poți decât să te revolți printr-o pură reacție împotriva ei — și să fii opusul ei înseamnă să fii perechea ei.

— A, opusul ei! exclamă Ursula. Îți cunosc eu tertipurile. N-am să mă las păcălită de jocul tău de cuvinte. Îi aparții Hermionei și spectacolului ei mortuar. Ei, dacă asta e situația,

ce să-i faci? Nu te condamn. Dar, pe de altă parte, n-ai nimic de-a face cu mine.

Plin de o exasperare nețărmurită, opri mașina și stătură acolo în mijlocul uliței ca să lămurească lucrurile care luaseră amploarea unei crize de război, așa că nu-și dădeau seama de ridicolul situației.

— Dacă n-ai fi proastă, dacă n-ai fi așa de proastă, strigă el cu o disperare amară, ai vedea că cineva poate fi decent, chiar dacă a greșit mai înainte. Am greșit că am continuat relația toți acei ani cu Hermione, a fost ca o moarte inevitabilă. Dar, la urma urmelor, poți să ai și puțină decență omenească. Dar, nu, tu ești în stare să-mi sfâșii sufletul cu gelozia ta doar dacă pomenesc de numele Hermionei.

— Eu, geloasă! Geloasă! Te înșeli dacă așa crezi. Nu sunt câtuși de puțin geloasă pe Hermione, pentru mine ea nu înseamnă nimic, nici măcar *atât*! Și Ursula pocni din degete. Nu, tu ești mincinos. Tu ești cel care trebuie să se întoarcă, la fel ca un câine la ceea ce a vomitat. Ceea ce *reprezintă* Hermione pentru tine, asta *urâsc*. Urâsc asta. Sunt minciuni, falsitate și moarte. Dar tu asta-ți dorești, nu te poți abține, n-ai ce face. Aparții acelui stil învechit și muribund de a trăi. Atunci întoarce-te acolo. Dar nu veni la mine, căci eu n-am nimic în comun cu așa ceva.

Și, cuprinsă de tensiune și de emoții puternice, coborî din mașină și se îndreptă către gardul viu, smulgând fără să-și dea seama boabele roșii de nalbă, dintre care unele erau crăpate, arătându-și semințele portocalii.

— A, ești o proastă! strigă el amar, cu un oarecare dispreț.

— Da, sunt o proastă. Și-i mulțumesc lui Dumnezeu pentru asta. Sunt o proastă prea mare ca să-ți înghit istețimea. Domnul fie lăudat. Du-te la femeile tale, du-te la ele, sunt de teapa ta; tot timpul a fost o liotă care s-a ținut după tine și așa vor face întotdeauna. Du-te la miresele tale spirituale, dar nu veni și la mine, pentru că eu nu vreau așa ceva, mulțumesc. Nu ești mulțumit, nu? Miresele tale spirituale nu-ți pot oferi ceea ce-ți dorești, nu sunt destul de comune și senzuale pentru tine, nu? Așa că vii la mine, iar pe ele le ții în planul secundar. Vrei să te căsătorești cu

mine pentru nevoile zilnice. Dar ai de gând să-ți păstrezi o rezervă importantă de mirese spirituale. Îți cunosc eu jocul murdar.

Deodată fu cuprinsă de o vâlvătaie și bătu din picior cu furie, acolo pe drum, iar el se dădu înapoi, de teamă să nu-l lovească.

— Iar eu, *eu nu sunt* destul de spirituală, *nu sunt* la fel de spirituală ca acea Hermione! Sprâncenele i se înnodară, iar ochii erau străpungători ca ai unui tigru. Atunci, du-te la ea, asta-i tot ce-ți spun, *du-te* la ea, *du-te*. Ha! Ea — spirituală! Spirituală, da! E o materialistă infectă, asta e! *Ea*, spirituală? De ce anume îi pasă ei, în ce constă spiritualitatea ei? Ce anume *este*? Furia ei părea să se reverse ca un foc și-i ardea fața. El se dădu puțin înapoi. Îți spun eu, nu-i nimic altceva decât *murdărie*, *murdărie* și nimic altceva *decât* murdărie. Și asta îți dorești, tânjești după murdăria asta. Ce spiritualitate! *Asta-i* spiritualitate, brutalitatea, îngâmfarea și materialismul ei sordid? E o mahalagioaică, o țăță și o materialistă atât de convinsă. Totul e așa de josnic. Și unde ajunge în cele din urmă cu toată pasiunea ei socială, cum o numești tu? Pasiune socială... ce pasiune socială vezi tu la ea? Arată-mi și mie! Unde e? Nu-și dorește decât un gen de *putere* josnică, imediată, își dorește iluzia că e o femeie importantă, asta-i tot. În sufletul ei nu-i altceva decât o necredincioasă diabolică, întinată ca noroiul. Așa e în adâncul sufletului ei. Și restul nu-i decât prefăcătorie, dar tu asta adori. Iubești spiritualitatea prefăcută, cu asta te hrănești. Și de ce oare? Din cauza noroiului de dedesubt. Crezi că nu cunosc obscenitatea vieții tale sexuale — și a ei? O cunosc. Obscenitatea asta ți-o dorești, mincinosule! Atunci, n-ai decât să ai parte de ea. Mincinosule! Mincinosule ce ești!

Se întoarse cu spatele și continuă să smulgă crenguțe de nalbă din gardul viu, îndesându-le cu degetele ei tremurătoare în sânul hainei.

Birkin stătea, urmărind-o în tăcere. O gingășie minunată ardea în el la vederea degetelor ei tremurânde și atât de delicate. În același timp era plin de mânie și asprime.

— Nu-i decât un spectacol degradant, spuse el cu răceală.

— Da, chiar degradant, spuse ea. Dar mai mult pentru mine decât pentru tine.

— Din moment ce ai hotărât să te înjosești, spuse el.

Din nou acea străfulgerare îi cuprinse chipul Ursulei și lumina aurii i se concentrară în privire.

— Tu! strigă ea. Tu, iubitorul adevărului, susținătorul purității. Pute, adevărul tău, puritatea ta. Pute din cauza stârvurilor cu care te hrănești, câine gunoier ce ești, mâncător de leșuri. Ești stricat, stricat — și trebuie să știi asta. Puritatea ta, candoarea, bunătatea, da, mulțumesc, mi-a ajuns. Nu ești decât un obscen, o mortăciune, ceva murdar, asta ești, obscen și pervers. Tu și dragostea! Poți foarte bine să spui că nu-ți dorești dragoste! Nu, nu te vrei decât pe tine însuși, noroi și moarte, asta-i ce-ți dorești. Ești așa de pervers, atât de mult îți place să savurezi moartea. Și apoi...

— Vine o bicicletă, îi atrase el atenția, suferind cumplit la injuriile ei vehemente.

Ea se uită de-a lungul drumului.

— Nu-mi pasă, strigă ea.

Cu toate astea, tăcu. Biciclistul, auzind vocile ridicate și pe ei certându-se în gura mare, se uită ciudat la bărbat și la femeie și la mașina oprită, în timp ce trecu mai departe.

— 'nă ziua, spuse el, vesel.

— Bună ziua, răspunse Birkin, rece.

Tăcură în timp ce bărbatul dispăru în zare.

O expresie mai definită apăru pe chipul lui Birkin. Știa că, în mare, ea avea dreptate. Știa că e pervers, că e atât de spiritual pe de o parte, și într-un fel ciudat, degradat, pe de altă parte. Dar oare ea era mai bună? Era cineva mai bun?

— Poate că totul e adevărat, în legătură cu minciuna, putreziciunea și restul, spuse el. Dar intimitatea spirituală a Hermionei nu e mai putredă decât intimitatea ta emoțional-geloasă. Poți să păstrezi aparențele, chiar și față de dușmani, de dragul persoanei tale. Hermione mi-e dușman, până la ultima suflare. De aceea trebuie să o îndepărtiez din viața mea.

— Tu! Tu și dușmanii tăi și oamenii pe care vrei să-i îndepărtezi! Ce imagine frumoasă oferi despre tine! Dar nu protesti

pe nimeni în afară de tine. Eu *geloasă*! Eu! Ceea ce spun — și aici vocea ei fu cuprinsă de înflăcărare — spun pentru că e *adevărat*, înțelegi, pentru că asta ești, un stricat și un micinos, un mormânt spoit. De-asta spun lucrurile astea. Și pentru ca tu să auzi!

— Și să-ți fiu recunoscător, adăugă el, cu o grimasă ironică.

— Da, strigă ea, și dacă mai ai un dram de decență în tine, fii recunoscător.

— Neavând însă nici un dram de decență ..., i-o întoarse el.

— Nu, exclamă ea, n-ai câtuși de puțină. Așa că poți să-ți urmezi drumul, iar eu pe al meu. N-are nici un rost, câtuși de puțin. Poți să mă lași aici, nu vreau să mai merg cu tine ... lasă-mă...

— Nici nu știi unde te afli, spuse el.

— O, nu-ți face griji, te asigur că am să mă descurc. Am zece șilingi în geantă și cu ei pot să mă întorc din orice loc unde m-ai duce tu.

Ezită. Avea încă inelele pe deget, două pe degetul mic și unul pe inelar. Totuși, ezita.

— Foarte bine, zise el. Cel mai deznădăjduit lucru e să fii prost.

— Ai foarte mare dreptate, spuse ea.

Totuși ezita. Apoi chipul ei fu cuprins de o expresie răutăcioasă și urâtă, își scoase inelele de pe degete și i le aruncă. Unul îl nimeri în față, iar celelalte în haină și se împrăștiară pe jos, în noroi.

— Și ia-ți inelele, zise ea, du-te și cumpără-ți o femeie în altă parte, sunt destule pe care le poți avea și care vor fi foarte bucurătoare să împartă cu tine dezordinea spirituală — sau pe cea fizică, și să i-o lase Hermionei pe cea spirituală.

După ce spuse acestea, o porni la voia întâmplării pe drum. El rămase nemișcat, urmărindu-i mersul neregulat, ca de om posomorât. Smulgea și rupea supărată crenguțe din gardul viu în timp ce mergea mai departe. Silueta ei devenea din ce în ce mai mică și dispărea încet din vedere. O întunecime îi învălui mintea lui Birkin. Doar o fărâmə infimă de conștiință mai rămăsese în el, care continua să existe în virtutea inerției.

Se simțea obosit și slăbit, dar totuși era ușurat. Renunța la vechea lui poziție. Se duse și se așeză pe marginea drumului. Fără îndoială că Ursula avea dreptate. Ceea ce spusese era într-adevăr așa. Știa că spiritualitatea lui se îmbina cu depravarea, cu un fel de plăcere de autodistrugere. Chiar exista în el un anume impuls de autodistrugere, mai ales atunci când acesta era transpus în plan spiritual. Dar știa asta — o știa, asta era. Și oare genul de intimitate emoțională a Ursulei, emoțională și fizică, nu era la fel de periculoasă ca intimitatea abstractă și spirituală a Hermionei?

Unire, unire, această unire îngrozitoare a două ființe la care ține fiecare femeie și majoritatea bărbaților, nu era oare în orice caz teribilă și enervantă, fie că era vorba de o contopire a spiritului sau a trupului? Hermione se vedea Ideea perfectă, pe care toți bărbații trebuie să o împărtășească; iar Ursula era Pântecul perfect, leagănul nașterii, prin care toți bărbații trebuie să treacă! Și amândouă erau oribile. De ce nu puteau rămâne niște persoane individuale, limitate de propria lor limitare? De ce era nevoie de această teribilă sete de a avea totul în stăpânire, de această tiranie enervantă? De ce oare nu-l lăsau pe celălalt să fie liber, de ce încercau să se contopească cu el, să fuzioneze sau să-l topească? Am putea să ne lăsăm pur și simplu în voia *clipei* prezente, dar nu în voia vreunei alte ființe.

Birkin nu putea suporta să vadă inelele zăcând în noroiul palid de pe drum. Le ridică și le șterse inconștient cu mâna. Ele erau micile dovezi ale realității frumuseții, ale realității fericirii într-o creație caldă. Dar își murdărise mâinile cu noroi și nisip.

Mintea lui era cuprinsă de întuneric. Teribilul nod al conștiinței care persistase acolo ca o obsesie se rupsesse, dispăruse, iar viața i se disipase în stropi de întuneric în membre și în trup. Dar în inima lui prinsese viața o oarecare neliniște. Voia ca Ursula să se întoarcă. Respira ușor și regulat ca un copil mic și nevinovat, mai presus de orice responsabilitate.

Ursula se întorcea. O văzu rătăcind cu pași neregulați, trecând pe sub gardul viu înalt, înaintând încet spre el. El nu se mișcă și nu se uită a doua oară. Părea că doarme în pace, cuprins de o stare de somnolență și total relaxat.

Ursula se apropie și stătu în fața lui, cu capul înclinat.

— Uite ce floare ți-am găsit, spuse ea, privindu-l cu regret și ținând în mână o crenguță de clopoței de un roșu aprins pe care l-o strecură sub nas. El văzu mănunchiul de clopoței colorați și crenguța care semăna cu un copăcel și mai observă și mâinile ei, cu pielea extrem de sensibilă și delicată.

— Frumos! spuse el, privind în sus la ea cu un zâmbet după ce luă floarea.

Totul devenise simplu din nou, foarte simplu, iar complicațiile dispăruseră în neant. Dar își dorea teribil de mult să strige, doar că era plictisit și obosit de emoții.

Apoi un sentiment năvalnic de tandrețe față de ea îi umplu inima. Se ridică și o privi în ochi. Căpătase o altă expresie. Vai, cât de delicată era în uimitoarea ei luminozitate și teamă. O înconjură cu brațele, iar ea-și ascunse fața sub umărul său.

Era liniște, o liniște absolută, așa cum Bikin stătea îmbrățișând-o în tăcere acolo, în plină stradă. În cele din urmă se așternuse din nou pacea. Vechea și îngrozitoare atmosferă tensionată trecuse în cele din urmă, iar sufletul lui era puternic și calm.

Ursula îl privi. Lumina aurie minunată din ochii ei era acum dulce și supusă și se simțeau împăcați unul cu celălalt. O sărută duios de multe ori. Ochii ei fură învăluiți de un zâmbet.

— Te-am jignit? întrebă ea.

El zâmbi la rândul său și o luă de mâna moale și supusă.

— Nu contează, zise el, totul e spre bine.

O sărută din nou, dulce, de mai multe ori.

— Oare? întrebă ea.

— Cu siguranță, răspunse el. Stai, am să-mi iau și eu revanșa.

Ursula râse brusc, cu o undă de sălbăticie în voce, și-l înconjură cu brațele.

— Ești al meu, iubirea mea, nu-i așa? strigă ea, strângându-l aproape.

— Da, spuse el, încet.

Vocea lui era așa de blândă și hotărâtă încât ea tăcu, de parcă asta i-ar fi fost menirea și nu se putea împotrivi. Da, consimțea,

dar asta se realizase fără voia ei. El o săruta încet, de mai multe ori, cuprins de o stare de fericire dulce și tăcută care aproape că i opri inima Ursulei.

— Dragostea mea! exclamă ea, ridicându-și chipul și privindu-l cu o expresie înfricoșată, duioasă și mirată, plină de extaz.

Oare totul era adevărat? Dar ochii lui erau frumoși, blânzi și imuni față de orice tensiune sau nervozitate, frumoși și surâzători, zâmbind ușor împreună cu ea. Fata își îngropă fața sub umărul lui, ascunzându-se de el, pentru că îi citea atât de bine gândurile. Știa că o iubește și se temea, simțea că se află într-o lume stranie, într-un rai care tocmai prinsese contur în jurul ei. Își dorea ca el să fie pasional, pentru că pasiunea era elementul ei. Dar sentimentele lui erau atât de liniștite și fragile, la fel precum spațiul te sperie mai mult decât puterea.

Ea-și înălță din nou repede capul.

— Mă iubești? întrebă ea, repede, impulsiv.

— Da, răspunse el, neluîndu-i în seamă mișcarea, ci doar liniștea.

Știa că e adevărat. Se desprinse din strânsoare.

— Așa și trebuie, spuse, întorcându-se să privească drumul. Ai găsit inelele?

— Da.

— Unde sunt?

— În buzunar.

Băgă mâna în buzunarul lui și le scoase de acolo.

Nu mai avea liniște.

— Mergem? întrebă ea.

— Da, răspunse el.

Și se urcară din nou în mașină, lăsând în urma lor acest câmp de bătălie memorabil.

Trecură mai departe prin ținutul sălbatic, înconjurați de lumina după-amiezei târzii, într-o mișcare lină, calmă și aproape sublimă. Mintea lui Birkin era cufundată într-o liniște dulce, iar viața îi curgea prin vene așa cum apa țâșnește dintr-o fântână arteziană. Se simțea ca un copil nou născut.

— Ești fericit? îl întrebă ea, în stilul ei ciudat și încântător.

— Da, veni răspunsul.

— Și eu, izbucni ea într-o stare extatică bruscă, înconjurându-l cu brațele și strângându-l cu putere la pieptul ei în timp ce conducea mașina.

— Nu mai conduce, spuse ea. Nu vreau să te văd făcând mereu ceva.

— Nu, spuse el. O să încheiem mica noastră excursie și apoi suntem liberi.

— Vom fi, iubitule, vom fi, strigă ea încântată, sărutându-l în timp ce el se întoarce spre ea.

Continuă să conducă, cuprins de o nouă stare ciudată de vigilență, căci tensiunea care-i cuprinsese mintea dispăruse. Părea să fie conștient de tot ce se întâmpla, tot trupul îi era alert de conștiința simplă și strălucitoare, de parcă tocmai s-ar fi trezit din somn, asemeni unui lucru care se naște, ca o pasăre care iese din ou și întâmpină un nou univers.

Coborâra în amurg un deal abrupt și deodată Ursula recunoscu la dreapta ei, jos în vale, conturul catedralei Southwell¹⁴⁵.

— Am ajuns aici! exclamă ea cu plăcere.

Catedrala rigidă, sumbră și urâtă era învăluită de întunericul nopții care se lăsa în timp ce ei intrau în orașul micuț, cu luminile aurii care păreau niște lespezi deschise în vitrinele magazinelor.

— Tata a dus-o pe mama aici, spuse ea, atunci când s-au cunoscut prima dată. Tata adoră, adoră catedrala. Tu nu?

— Ba da. Arată ca niște cristale de cuarț care țâșnesc din valea întunecată. Vom lua ceaiul la „Saracen's Head”¹⁴⁶.

În timp ce coborau din mașină, auziră clopotele catedralei intonând un imn atunci când băt看 ora șase.

„Slavă ție, Doamne, îți aduc, în astă seară

Pentru toate binecuvântările zilei”¹⁴⁷—

¹⁴⁵ Situată la douăsprezece mile nord-est de Nottingham. Stilul dominant este cel normand, dar turlele înalte din plumb s-au adăugat la turnurile dinspre apus în 1879-1880.

¹⁴⁶ Capul Maurului.

¹⁴⁷ Primele două versuri ale imnului scris de episcopul Thomas Ken (1637-1711).

Așadar, în urechea Ursulei imnul cădea picătură cu picătură din cerul nevăzut de deasupra, așternându-se deasupra orașului învăluit în lumina apusului. Părea că răsună din secole de mult apuse, uitate în negura timpului. Totul părea atât de îndepărtat. Ursula stătea în curtea veche a hanului mirosind a fân, a grajduri și a petrol. Pe cer, vedea primele stele. Ce însemnau oare toate astea? Aceasta nu era o lume adevărată, ci era lumea imaginară a copilăriei, ca o mare amintire îndepărtată. Lumea devenise ireală. Ea însăși era o prezență ciudată și nefirească.

Ședeau împreună lângă foc într-un salonaș.

— E adevărat? întrebă ea, mirată.

— Ce?

— Totul, oare totul e adevărat?

— Cât se poate de adevărat, spuse el, aruncându-i o grimasă.

— Oare? replică ea, râzând dar neconvinsă.

Ea-l privi, dar el părea încă atât de departe cu gândul. În sufletul ei se deschideau alți ochi. Văzu o creatură stranie, din altă lume, în interiorul lui. Era ca și cum fusese vrăjită și totul era metamorfozat. Își aduse din nou aminte de magia veche din *Cartea Genezei*, în care fiii lui Dumnezeu le văzură pe fiicele oamenilor care erau frumoase¹⁴⁸. Iar el era unul dintre aceștia, una dintre creaturile ciudate din lumea de dincolo, privind în jos la ea și văzând că e frumoasă.

Stătea pe carpeta din fața șemineului privind-o și urmărindu-i chipul care era ridicat în sus asemenea unei flori proaspete, strălucitoare, sclipind aurie în roua primilor zori. Iar el zâmbea ușor, de parcă vorbele ar fi dispărut de pe pământ, cu excepția încântării tăcute a florilor. Zâmbind, se bucurară de prezența celui-lalt, de realitatea lor pură, fără să conștientizeze sau să știe. Dar ochii lui aveau o ușoară încruntare ironică.

Iar ea era atrasă de el în mod straniu, ca într-o vrajă. Îngenhind pe carpetă din fața șemineului, îl cuprinse cu brațele

¹⁴⁸ „Fiii lui Dumnezeu au văzut că fetele oamenilor erau frumoase; și din toate și-au luat de neveste pe acelea pe care și le-au ales” (*Geneza*, 6:2).

pe după mijloc și-și îngropă fața între coapsele lui. Bogății! Bogății! Era copleșită de un sentiment al bogățiilor paradisiace.

— Ne iubim, spuse ea, încântată.

— Mai mult decât atât, răspunse el, privind în jos la ea cu chipul său strălucitor, relaxat.

În mod inconștient, Ursula își trecea degetele fine peste linia coapselor lui, urmărind un șuvoi vital și misterios. Descoperise ceva, ceva care era mai mult decât minunat, mai frumos decât viața însăși. Era misterul ciudat al pulsului vieții acolo, pe linia coapselor lui, de-a lungul coastelor. Era vorba de o realitate bizară a ființei lui, era chiar esența ființei lui care se contura în liniile drepte ale coapselor. În această ipostază ea-l identifica cu unul dintre fiii lui Dumnezeu așa cum erau la începutul lumii, și nu cu un bărbat, ci ceva diferit, ceva mai profund.

Aceasta era o eliberare într-un sfârșit. Avusese iubiți și cunoscuse pasiunea. Dar asta nu era nici iubire și nici pasiune. Erau fiicele oamenilor care se întorceau la fiii lui Dumnezeu, fiii ciudați și inumani ai lui Dumnezeu așa cum sunt la începuturi.

Chipul ei era acum liniștit, învăluit într-o lumină orbitoare și aurie în vreme ce-l privea și-și înfunda mâinile în coapsele lui așa cum stătea în fața ei. Privi în jos la ea, iar fruntea lui desăvârșită și strălucitoare arăta ca o diademă deasupra ochilor. Ursula era la fel de frumoasă ca o floare minunată care tocmai se deschide la picioarele lui, era ca o floare paradisiacă, mai presus de feminitate, o floare radiind lumină. Totuși Birkin era dominat de o încordare și o constrângere. Nu-i plăcea această îmbrățișare, această strălucire — nu pe de-a-ntregul.

Pentru ea, totul se îndeplinise. Îl găsisse pe unul dintre fiii lui Dumnezeu de la Începuturi, iar el o găsisse pe una dintre primele, cele mai strălucitoare fiice ale oamenilor.

Ursula își trecu mâinile peste linia spatelui și coapselor lui și un foc viu o cuprinse, venind misterios dinspre el. Era un șuvoi întunecat de pasiune electrizantă pe care ea-l eliberă din interiorul lui și-l absorbi în ființa ei. Se stabilise între ei un nou și perfect circuit, un nou curent de energie electrizantă și pasională, descătușată din cele mai întunecate colțuri ale trupului și

fixat într-un circuit perfect. Era un foc electric întunecat care alerga de la el la ea și-i umplea pe amândoi de satisfacție și de o pace absolută.

— Dragostea mea, strigă ea, ridicându-și chipul către el, iar ochii și gura ei erau deschise, ca în transă.

— Dragostea mea, îi răspunse el, aplecându-se să o sărute, potopind-o de sărutări.

Ea strânse în mâini spatele musculos plin, cu forme rotunjite, în timp ce el stătea aplecat deasupra ei, iar ea părea că atinge adâncurile misterioase ale întunecimii sale trupesti. Dădea impresia că e gata să leșine așa cum stătea sub el, iar el lăsa aceeași impresie, așa cum stătea aplecat deasupra ei. Era ca un leșin în care erau amândoi cuprinși, și în același timp o contopire de nesuportat a ființei, împlinirea minunată a unei satisfacții imediate, copleșitoare, izvorând din adâncurile unei forțe vitale, cea mai întunecată, mai profundă și mai ciudată forță vitală a trupului omenesc.

După ce trecu acel moment de liniște, după ce o străbătură râuri involburate, ciudate și misterioase, invadându-i și inundându-i rațiunea, croindu-și drum în josul șirei spinării, până la genunchi și în tălpi, ca un șuvoi ciudat, măturând totul în calea lui și transformând-o într-o nouă ființă, complet diferită, ea se simți de-a dreptul liberă, era liberă și profund liniștită, iar eul ei era întreg. Așadar se ridică, veselă și calmă, zâmbindu-i. El stătea în fața ei, strălucitor, o prezență îngrozitor de reală, iar inima aproape că i se opri. El ședea acolo afișându-și trupul ciudat, în plenitudinea lui, cu minunata sa obârșie, precum trupurile fiilor lui Dumnezeu de la Începuturi. Trupul său avea niște resurse ciudate, mai misterioase și mai puternice decât cele pe care și le imaginase sau le cunoscuse, mai plăcute, o, absolut satisfăcătoare din punct de vedere mistic și fizic. Crezuse că nu există nici o obârșie mai profundă decât cea falică. Și acum, iată, din stânca zdrobită¹⁴⁹ a trupului omului, din coapsele și coastele ciudate și

¹⁴⁹ Vezi *Exodul*, 17:6 : „Tu vei lovi stânca și va țâșni apă din ea și poporul va bea”.

minunate, mai profunde și mai adâncite în mister decât obârșia falică, izvorâră șuvoaiele întunecimii și ale bogățiilor inefabile.

Erau bucuroși și se cufundară într-o perfectă uitare de sine. Răseră și apoi se îndreptară spre masa aranjată. Era un amestec de vânat cu de toate, felii mari de șuncă, ouă, brâncuțe, sfeclă roșie, plăcintă cu mere și ceai.

— Ce *bunătați*! exclamă ea încântată. Cât de alese par! Să torn ceai?

De obicei Ursula nu era sigură pe sine și devenea agitată când îndeplinea aceste îndatoriri casnice, cum ar fi să toarne ceaiul. Dar astăzi uită de acest lucru, era calmă, lăsând deoparte îndoielile. Ceaiul curgea frumos prin gâtul zvelt al ceainicului. Ochii Ursulei erau încălziți de zâmbete în timp ce-i oferi ceaiul lui Birkin. În cele din urmă învățase să stea liniștită și să se comporte impecabil.

— Totul e al nostru, îi spuse ea.

— Totul, îi răspunse el.

Ursula scoase un mic sunet straniu de triumf.

— Sunt așa de bucuroasă! strigă ea, cu o ușurare nespusă.

— Și eu, zise el. Dar mă gândesc că e mai bine să ne debarasăm cât mai repede de obligațiile pe care le avem.

— Ce obligații? întrebă ea mirată.

— Trebuie să renunțăm imediat la meseriile pe care le avem.

O nouă înțelegere îi lumină chipul Ursulei.

— Bineînțeles, zise ea. Am uitat.

— Trebuie să scăpăm de obligații, zise el. N-avem ce face decât să scăpăm cât mai repede.

Ea îl privi plină de îndoială pe deasupra mesei.

— Și ce-o să facem? întrebă ea.

— Nu știu, spuse el. O să umblăm de colo-colo o vreme.

Din nou ea îl privi întrebător.

— M-aș simți extrem de fericită la moară.

— E prea aproape de trecut, spuse el. Hai să mai rătăcim o vreme.

Vocea lui era atât de domoală și veselă încât îi pătrunse Ursulei în vene ca o stare de extaz. Totuși, visa la o vale, grădini

sălbatică și învăluite în liniște. Și ea își dorea o anume splendoare, o splendoare extravagantă și aristocratică. A rătăci de colo-colo i se părea o neîmplinire și o nemulțumire.

— Unde ai să rătăcești? îl întrebă ea.

— Nu știu, simt că aș vrea să te întâlnesc și să o pornim la drum încotro vedem cu ochii.

— Dar unde poți să te duci? întrebă ea nerăbdătoare. La urma urmelor, nu există decât o singură lume și nici un colț nu e prea îndepărtat.

— Totuși, spuse el, mi-ar plăcea să merg cu tine — spre nicăieri. Ar însemna pur și simplu să hoinărim spre nicăieri. Asta-i locul unde trebuie să mergem — spre nicăieri. Omul vrea să rătăcească din lumea de undeva în propriul său nicăieri.

Ea încă mai medita.

— Vezi tu, iubirea mea, spuse ea, mă tem că atâta vreme cât nu suntem decât oameni trebuie să explorăm lumea care ne este dată — pentru că nu există alta.

— Ba da, zise el. Există un loc unde putem fi liberi, un loc unde nu trebuie să porți prea multe haine, ba chiar deloc, unde întâlnești câțiva oameni care au trecut prin destul de multe și iau lucrurile așa cum sunt, unde poți fi tu însuși fără să-ți pese. Există un loc în care există unul sau doi oameni...

— Dar unde? oftă ea.

— Undeva... oriunde. Hai să rătăcim. Asta trebuie să facem... să rătăcim încotro vedem cu ochii.

— Da, fu ea de acord, emoționată la gândul unei călătorii.

Dar pentru ea totul nu era decât o călătorie.

— Să fim liberi, zise el, să fim liberi, într-un loc liber, doar cu câțiva oameni în jur!

— Da, spuse ea gânditoare.

Acei „câțiva oameni” o întristau.

— Nu este, de fapt, vorba de o localitate, spuse el. E doar o relație perfectă între tine și mine și alții — o relație perfectă — așa încât să fim liberi împreună.

— Așa e, iubirea mea, nu-i așa? zise ea. Tu și cu mine. Tu și cu mine, nu-i așa?

Își întinse brațele către el. El trecu de cealaltă parte a mesei și se aplecă să o sărute. Brațele ei îl înfășurară strâns, mâinile îi cuprinseră umerii, înaintând cu mișcări încete de-a lungul lor, mișcându-se încet pe spate, în jos, cu o mișcare ciudată, repetată și ritmică, totuși, continuând să înainteze ușor în jos, înfigându-se misterios în carne și trecându-i de-a lungul coastelor. Un sentiment copleșitor al bogățiilor nemăsurate îi învălui mintea ca într-o transă, ca o stare letală a posesiunii minunate, în mod inevitabil de natură mistică. Îl avea în puterea ei într-un mod atât de complet și de netăgăduit încât și ea era copleșită. Și totuși nu făcea decât să stea liniștită pe scaun, cu mâinile apăsate pe trupul lui, cu gândurile rătăcite.

Din nou el o sărută dulce.

— N-o să ne mai despărțim niciodată, murmură el încet.

Iar ea nu-i răspunse, ci doar își apăsă mâinile mai puternic în locurile de unde izvora acea întunecime a lui.

Se hotărâră, după ce se treziră din nou din starea de visare, să-și scrie demisiile atunci și acolo. Ea-și dorea asta.

Birkin sună clopoțelul și ceru hârtie de scris fără antet. Chelnerul strânse masa.

— Deci, spuse el, mai întâi a ta. Scrie adresa de acasă și data și apoi „Domnului Director al Instrucțiunii Publice, Primăria orașului” — Nu știi exact cum se procedează — dar bănuiesc că poți să fii liber în mai puțin de o lună... în orice caz, scrie așa:

Domnule,

Vă rog să binevoiți să-mi acceptați demisia din funcția de profesoară la Școala elementară din Willey Green. V-aș rămâne îndatorată dacă mi-ați accepta demisia cât de curând posibil, fără a aștepta expirarea preavizului de o lună.

E suficient. Gata? Stai să mă uit: Ursula Brangwen. Bun. Acum, să o scriu pe a mea. Ar trebui să le dau un preaviz de trei luni, dar pot să invoc motive de sănătate. Pot să aranjez asta.

Se așază și-și întocmi demisia oficială.

— Acum, spuse el, după ce plicurile fură lipite și adresele scrise, le trimitem prin poștă de aici, pe amândouă odată? Știi că

Jackie o să spună: „Vai, ce coincidență!” după ce o să le primească și va vedea ce conțin. Să-l lăsăm să spună asta sau nu?

— Nu-mi pasă, zise ea.

— Nu...? spuse el, meditativ.

— Nu contează, nu-i așa? întrebă ea.

— Ba da, spuse el, n-o să-i lăsăm să-și dea frâu liber imaginației. Am s-o expediez pe a ta de aici și pe a mea mai târziu. Nu mă pot lăsa atras de jocul imaginației lor.

Îi aruncă o privire plină de sinceritate, ciudată și nepământeană.

— Da, ai dreptate, spuse ea.

Ea-și ridică chipul către el, toată numai zâmbet și strălucire. Era ca și cum el ar fi putut pătrunde direct în centrul de unde izvora lumina ei. Pe chipul lui se citea neliniștea.

— Mergem? o întrebă el.

— Cum vrei, răspunse ea.

Curând ieșiră din orașul micuț și alergau de-a lungul drumurilor de țară denivelate. Ursula se cuibări lângă el, la sânul lui cald, și urmărea peisajul slab luminat care i se întindea în fața ochilor, în noaptea clară. Pe alocuri drumul vechi se lărgea, cu pete de iarbă de ambele părți zburând magic, ca niște spiriduși în lumina verzuie, alteori apăreau copaci conturându-se în depărtare, alteori ruguri de mure, zidurile unei curți sau spatele unui hambar.

— Te duci la Shortlands să iei cina? îl întrebă Ursula brusc. El tresări.

— Dumnezeu! exclamă el. La Shortlands! Niciodată. În nici un caz. În afară de asta, am întârzia foarte mult.

— Atunci unde ne ducem... la moară?

— Dacă vrei. Ar fi păcat să mergem undeva în noaptea asta frumoasă. Ar fi păcat să ieșim din ea, serios. Ce păcat că nu ne putem opri în întunericul măreț. E de preferat decât orice altceva, să stăm în mijlocul acestei întunecimi plăcute.

Ursula se mira. Mașina se clătina și se legăna. Știa că n-avea cum să-l părăsească, căci întunericul îi ținea în puterea sa pe amândoi și-i împresura; nu putea fi depășit. În afară de asta, era

conștiință pe deplin și într-un mod mistic de liniile suave ale spatelui său, profilat în întuneric și suav, iar această cunoaștere avea ceva din inevitabilul și frumusețea destinului, destin care-ți este menit și pe care-l accepți în totalitate.

Birkin stătea nemișcat ca un faraon egiptean, conducând mașina. Se simțea de parcă era investit cu puteri depline, precum mărețele statui sculptate din Egiptul antic, la fel de real și plin de o putere ascunsă ca a statuiilor care au un zâmbet vag, de nepătruns pe buze. Știa cum e să ai un flux de putere ciudat și magic în spate și șale, până în picioare, o putere atât de desăvârșită încât îl ținea nemișcat, iar chipul îi zâmbea suav și fără nici o grijă. Știa cum e să aibă cealaltă parte de bază rațională, trează și puternică, partea rațională cea mai profundă, de natură fizică. Și acest izvor îi dădea un autocontrol pur și magic, fermecat, mistic, o putere misterioasă, ca electricitatea.

Îi era dificil să vorbească, era atât de bine să stea învăluit de această tăcere pură și vitală, subtilă, plină de o cunoaștere de neimaginat și de o forță nelimitată, plasată pentru totdeauna într-un spațiu atemporal, precum egiptenii aceia imobili, extrem de puternici, înconjurați pe vecie de tăcerea lor ascunsă și vie.

— Nu trebuie să ne ducem acasă, spuse el. Mașina are scaune care se lasă în jos și sunt ca un pat; putem să ridicăm capota. Era bucuroasă și speriată. Se ghemui lângă el.

— Dar cum rămâne cu cei de acasă? întrebă ea.

— Trimitem o telegramă.

Nu mai spuseră nimic. Mergeau în mașină în tăcere. Dar cu un fel de conștiință secundară, Birkin îndreptă mașina spre o destinație. Căci el dispunea de acea inteligență neîngrădită care-i permitea să-și îndeplinească scopurile. Brațele, pieptul și capul erau rotunjite și vii ca acelea ale grecilor; nu avea brațele drepte și amortite ale egiptenilor și nici capul înțepenit și adormit ca al lor. O inteligență sclipitoare acționa în plan secundar, deasupra concentrării sale pure egiptene, din subconștient.

Ajunseră într-un sat ce se întindea de-a lungul drumului. Mașina se strecură încet prin sat până ajunse la poștă. Apoi Birkin opri.

— Am să-i trimit o telegramă tatălui tău, spuse el. Am să spun doar atât: „Petrec noaptea în oraș”, ești de acord?

— Da, răspunse ea.

Nu voia să se deranjeze să gândească.

Ursula îl urmări în timp ce intra în poștă, care era și magazin, după câte vedea ea. Ce ciudat era el! Chiar în momentul în care intra în locul acela public, luminat, rămânea întunecat și fermecut, iar tăcerea vie părea să fie adevărata realitate din el, subtilă, puternică, de nepătruns. Iată-l! Ea-l vedea într-o stare ciudată de exaltare, o ființă care nu avea să fie descifrată niciodată, teribilă în puterea ei, mistică și adevărată. Această realitate întunecată și subtilă a lui, ce rămânea veșnic indescifrabilă, o elibera, făcând-o să se simtă perfectă, o ființă în adevărata ei plenitudine. Și ea, la rândul ei, era întunecată și împlinită în tăcere.

Birkin ieși, aruncând în mașină câteva pachete.

— Am luat niște pâine, brânză, stafide, mere și ciocolată, spuse el, cu vocea lui care parcă dădea impresia că râde, datorită liniștii și forței perfecte care constituiau o realitate a lui.

Va trebui să-l atingă. A vorbi, a vedea, nu însemnau nimic. Nu era de mare ajutor dacă îl priveai și încercai să-l înțelegi pe bărbatul acesta. Întunericul și tăcerea trebuie să o învăluie într-un mod desăvârșit, și apoi va ajunge să-l cunoască în mod mistic, prin atingeri neștiute. Trebuia să intre în contact cu el încet, fără să se gândească, și să intre în posesia cunoașterii care era egală cu sfârșitul cunoașterii, realitatea certitudinii prin necunoaștere.

În curând alergau din nou învăluți de întuneric. Ea nu întreba unde mergeau, căci nu-i păsa. Stătea într-o stare de plenitudine și de putere deplină care semăna cu apatia, irațională și nemișcată. Stătea lângă el, suspendată într-o imobilitate pură, precum o stea de pe cer, într-un echilibru de neînțeles. Totuși mai rămânea în ea un licăr misterios de anticipație. Avea să-l atingă. Degetele cu pielea fină și perfectă aveau să atingă realitatea lui pură, trupul lui suav, pur și indescifrabil, învăluit de întuneric. Să atingă, pe neștiute în întuneric, să vină într-un contact pur cu realitatea lui vie, cu linia suavă și perfectă a spatelui și a coapselor lui în întuneric, acest gând al anticipării o domina.

Iar el, la rândul său, aştepta într-un moment magic şi imobil de suspans ca ea să ajungă să-l cunoască aşa cum şi el o cunoscuse în acest fel. O cunoştea într-un mod misterios, cu plenitudinea unei cunoaşteri misterioase. Acum ea îl va cunoaşte, iar el, la rândul lui, va fi eliberat. Va scăpa de noapte, ca un egiptean, nemişcat, într-un echilibru perfect, suspendat de centrul pur şi mistic al fiinţei fizice. Aveau să-şi asigure unul altuia acest echilibru stelar care în sine este echivalent cu libertatea.

Ursula observă că maşina alerga printre copaci, nişte copaci mari, bătrâni, cu mărăcini veştejiţi crescuţi între rădăcini. Trunchiurile palide, noduroase, se înălţau fantomatice şi, precum nişte bătrâni preoţi, ferigile se ridicau magice şi misterioase în depărtare. Era o noapte neagră ca smoala, cu nori joşi. Maşina înainta încet.

— Unde suntem? şopti ea.

— În pădurea Sherwood¹⁵⁰.

Era clar că Birkin cunoştea locul. Conducea domol, privind cu atenţie. Apoi ajunseră la un drum înverzit care mergea printre copaci. Întoarseră maşina cu grijă şi înaintau printre stejarii din pădure, de-a lungul unui drum verde. Acesta se lărgi formând un mic cerc de iarbă în care se afla un pârau la capătul unui mal abrupt. Maşina se opri.

— O să stăm aici, spuse el, şi vom stinge luminile.

De îndată Birkin stinse farurile şi noaptea desăvârşită îi înconjură, iar umbrele copacilor păreau nişte întrupări ale unei alte fiinţe nocturne. Aruncă o pătură peste mărăcinii uscaţi şi stătură aşa într-o tăcere perfectă, fără să le pese de nimic. Din pădure se auzeau nişte sunete slabe, dar nu erau deranjante, nici nu aveau cum, căci lumea parcă se afla sub o interdicţie ciudată şi un nou mister părea să fi intervenit. Îşi aruncară hainele, iar el o strânse la pieptul lui şi o găsi, îi descoperi realitatea perfectă şi imaculată, veşnic ascunsă, a cărnii ei. Liniştite, neomeneşti,

¹⁵⁰ Situată în Nottinghamshire, pădurea a fost odinioară domeniu regal, având în jur de 200 de mile pătrate (520 de km²). În mod tradiţional e asociată cu legendarul haiduc Robin Hood.

degetele lui care atingeau trupul ei gol erau degetele tăcerii atin-
gând tăcerea, trupul nopții misterioase asupra altei nopți tainice,
noaptea masculină și feminină, niciodată descoperită cu ochii
liber sau cu mintea, ci doar cunoscută ca o revelație palpabilă a
unei alte realități mistice.

Și ea îl dorea, îl atingea și realiza o comunicare maximă,
într-un fel misterios, subtil, pur și simplu tăcut, un dar minunat
și o dăruire, o acceptare desăvârșită și o supunere, un mister, a
cărui realitate nu poate fi atinsă niciodată, o realitate mistică și
senzuală care nu poate fi niciodată înțeleasă la nivel mintal, ci
rămâne undeva, în exterior, substanța vie a întunericului, a tă-
cerii și a subtilității, substanța mistică a realității. Ea-și împlinise
dorința, și el la fel. Căci ea însemna pentru el tot atât cât el
însemna pentru ea, măreția veșnică a celeilalte realități din noi,
mistică, palpabilă și veridică.

Au petrecut noaptea răcoroasă în mașină, o noapte de somn
neîntrerupt. Era deja plină zi când Birkin se trezi. Se priviră și
răseră, apoi își întoarseră privirile, pline de mister și secrete.
Apoi se sărutară și-și amintiră de măreția nopții. Era așa de
minunată această moștenire rămasă de la un univers al unei
realități întunecate, încât păreau că se tem să-și mai aducă
aminte. Ascuseră și amintirea, și cunoașterea.

CAPITOLUL XXIV

MOARTE ȘI IUBIRE

THOMAS CRICH SE STINGEA DIN VIAȚĂ ÎNCET, teribil de încet.
Tuturor li se părea imposibil ca firul vieții să se subțieze așa de
mult și totuși să nu se rupă. Bolnavul zăcea nespus de slăbit și
sfârșit, menținut în viață doar cu morfină și cu băuturi pe care le
sorbea încet. Era doar pe jumătate conștient — un fir plâpând de
conștiință legând întunecimea morții de lumina zilei. Cu toate
acestea, voința îi era de nezdruccinat, intactă și completă. Doar
că avea nevoie de o liniște perfectă în jurul său.

Orice prezență în afară de cea a infirmierelor era un chin și un efort pentru el în momentul de față. În fiecare dimineață Gerald intra în cameră, sperând că tatăl său își va fi găsit în cele din urmă liniștea în lumea de dincolo. Totuși, de fiecare dată vedea aceeași față transparentă, același păr negru, îngrozitor, pe fruntea palidă și ochii teribili de întunecați, abia mijind, care păreau să se descompună într-o întunecime lipsită de formă, având în ei numai un mic grăunte de vedere.

Și, de fiecare dată când își întorcea privirea întunecată și abia mijind înspre el, măruntaiele lui Gerald erau străbătute de un val mocnit de revoltă care părea că are ecou în toată ființa sa, amenințând să-i sfâșie mintea, umplându-l de furie.

În fiecare dimineață fiul său stătea acolo, drept și plin de viață, cu părul său blond strălucitor. Strălucirea aceasta aurie a ființei sale ciudate și inevitabile provoca în tatăl său o stare febrilă de iritare și agitație. Nu putea suporta să vadă privirea bizară, posomorâtă din ochii albaștri ai lui Gerald. Dar asta dura doar un moment. Fiecare fiind pe punctul de a-și lua rămas bun, tatăl și fiul se priveau și apoi se despărteau.

Mult timp Gerald dădu dovadă de un perfect *sang froid* și rămase impasibil. Dar, în cele din urmă, teama îl copleși. Se temea de un fel de prăbușire teribilă în sufletul lui. Trebuia să rămână și să rezolve această problemă. Un fel de voință perfidă îl făcu să urmărească cum tatăl său se apropia de granița vieții. Și totuși, acum, în fiecare zi, valul roșu, aprins, de teamă îngrozitoare care-i trecea prin măruntaie lui Gerald provoca o vâlvătaie și mai aprigă. Gerald umbla toată ziua cu tendința de a se face cât mai mic cu puțință, de parcă vârful sabiei lui Damocles atârna deasupra grumazului său.

Nu mai era nici o scăpare, era legat de soarta tatălui său și trebuia să-l vegheze până la capăt. Iar voința celui din urmă nu ceda și nu se supunea morții câtuși de puțin. Va trebui să cedeze atunci când, în cele din urmă, moartea o va înfrânge, dacă nu cumva avea să supraviețuiască morții lui fizice. În același fel, nici voința fiului nu se lăsa înfrântă. Stătea ferm și neclintit, căci se situa în afara acestei morți și acestui fel de a muri.

Era o încercare grea la care Gerald era supus. Putea să suporte să-și vadă tatăl descompunându-se încet și dispărând în moarte, fără ca voința lui să fi cedat o clipă, fără să se fi intimidat în fața omnipotenței morții? Ca un indian care e supus torturii, Gerald avea să experimenteze întregul proces al morții lente fără să ezite sau să tresară. Ieși chiar triumfător din asta. Cumva își dorea această moarte, chiar o forță. Era ca și cum el însuși ar fi fost pe moarte chiar și atunci când, plin de groază, bătea în retragere. Totuși, îi va face față și va triumfa în fața morții.

Dar sub presiunea acestui chin, și Gerald pierdu contactul cu viața cotidiană exterioară. Tot ceea ce însemnase atât de mult pentru el ajunsese să nu mai aibă nici o valoare. Munca, plăcerile, toate rămăseseră în urmă. Continuă să-și vadă de afacere mai mult sau mai puțin într-un mod mecanic, dar această activitate îi era cu totul străină. Adevărata activitate era această încheștare cumplită cu moartea din propriul său suflet. Și propria sa voință trebuia să triumfe. Fie ce-o fi, nu își va ține capul plecat, nu va ceda și nu va recunoaște un stăpân. Moartea nu era stăpâna lui.

Dar pe măsură ce lupta continua și tot ceea ce fusese sau era el continua să fie distrus, astfel încât viața devenea o cochilie goală în jurul său, vuind și clipocind precum valurile mării, un zgomot la care el participa din exterior, iar în interiorul acestei cochilii goale se afla toată întunecimea și întinderea de temut a morții, știa că va trebui să găsească întăriri, altminteri se va prăbuși în interior în marele și întunecat gol care îi înconjura sufletul. Voința îi menținea viața normală, mintea și ființa exterioară întreagă și nealterată. Dar tensiunea era prea mare. Va trebui să găsească ceva ca să păstreze echilibrul. Ceva trebuia să îl însoțească în hăul morții din sufletul său, să-l umple și astfel să echilibreze presiunea din interior cu cea din exterior. Căci zi de zi se simțea din ce în ce mai mult ca o bulă umplută cu întuneric, în jurul căreia se învâртеau irizările conștiinței sale și deasupra căreia presiunea lumii exterioare și a vieții cotidiene vuia îngrozitor.

În această situație, instinctul îl împinse spre Gudrun. Renunță la orice altceva acum și nu-și dorea decât să stabilească o legătură cu ea. O urma în atelier ca să fie aproape de ea și să-i

vorbească. Se învârtea prin cameră, ridicând la întâmplare diverse unelte, sau bulgări de lut, micile figurine pe care ea le modelase și care arătau fanteziste și grotești. Gerald le privea fără să le observe. Ea-l simțea urmărind-o, ținându-se scai de ea precum o soartă inevitabilă. Gudrun păstra distanța față de el și, cu toate astea, știa că el se apropia mereu, tot mai mult, până când distanța dintre ei se micșora.

— Ascultă, i se adresă el într-o seară, într-un fel ciudat, nesigur și neașteptat, nu vrei să rămâi la cină în seara asta? Aș vrea să rămâi.

Ea tresări ușor. Îi vorbea ca un bărbat care îi solicita ceva altui bărbat.

— Mă așteaptă acasă, spuse ea.

— O, n-or să se supere, nu? Întrebă el. M-aș bucura tare mult dacă ai rămâne.

Prin tăcerea ei lungă, îi arătă că e de acord.

— Deci îl anunț pe Thomas, da?

— Trebuie să plec imediat după cină, spuse ea.

Era o seară întunecată și rece. În salon nu ardea focul, așa că se instală în bibliotecă. El rămase mai tot timpul tăcut, absent, iar Winifred vorbi puțin. Dar când Gerald își dădea seama de situația creată, zâmbea, avea o atitudine plăcută și amabilă față de ea. Apoi din nou îl copleșeau momentele lungi de tăcere de care nu era conștient.

Gudrun era teribil de atrasă de el. Arăta așa de preocupat, iar clipele ciudate și lungi în care el tăcea și pe care ea nu le putea descifra, o mișcau, o făceau să se mire și să simtă respect față de el.

Dar el era foarte amabil. Îi oferi cele mai alese mâncăruri la masă și scoase o sticlă de vin ușor dulceag, cu o tentă aurie, delicios, pe care o băură la cină, știind că ea îl prefera în loc de vinul de Burgundia. Gudrun se simțea stimată și că prezența ei e necesară.

În timp ce serveau cafeaua în bibliotecă, se auzi o bătaie foarte ușoară în ușă. El tresări și spuse: „Intră”. Timbrul vocii sale, asemănător unei vibrații înalte, o enervă pe Gudrun. O infirmieră îmbrăcată în alb intră, pe jumătate ascunsă în pragul

ușii, ca o umbră. Era foarte drăguță, dar destul de ciudată, timidă și neîncrezătoare.

— Doctorul dorește să vă vorbească, domnule Crich, spuse ea, cu vocea ei joasă, discretă.

— Doctorul! exclamă el, tresărind. Unde e?

— E în sufragerie.

— Anunță-l că vin.

Își bău cafeaua și o urmă pe infirmieră, care se dizolvase ca o umbră.

— Cum o cheamă pe infirmieră? întrebă Gudrun.

— Domnișoara Inglis, de care-mi place cel mai mult, răspunse Winifred.

După o vreme Gerald se întoarse, părând cufundat în propriile gânduri și fiind dominat de acea stare tensionată și de detașare care se observă la un om ușor beat. Nu spuse pentru ce îl căutase doctorul, ci stătu în fața focului, cu mâinile la spate, cu chipul destins de parcă ar fi fost în transă. De fapt, nu se gândea la nimic anume, ci doar rămase într-o stare de pură indiferență față de ceea ce se petrecea în sinea sa, iar gândurile îi rătăceau prin minte în dezordine.

— Trebuie să merg să-i văd pe mama și pe tata înainte să se ducă la culcare, spuse Winifred.

Le ură amândurora noapte bună. Gudrun se ridică și ea să-și ia rămas-bun.

— Nu e nevoie să pleci, nu? spuse Gerald, aruncând o privire rapidă ceasului. E încă devreme. Am să te conduc când pleci. Ia loc, nu te grăbi.

Gudrun se așează, de parcă, așa indiferent cum era el, voința lui își exercita puterea asupra ei. Se simțea aproape hipnotizată. Gerald era pentru ea ceva ciudat, necunoscut. Ce gândea, ce simțea în timp ce stătea acolo, ca într-o transă, fără să spună nimic? O reținea și ea simțea asta. Nu voia să o lase să plece. Îl urmărea cu o supunere umilă.

— Doctorul a avut ceva noutăți să-ți dea? întrebă ea domol, în cele din urmă, cu acea înțelegere blândă, timidă, care-i atinse o coardă sensibilă în inimă.

Gerald ridică din sprâncene, cu o expresie nepăsătoare și indiferentă.

— Nu... nimic nou, răspunse el, de parcă întrebarea ar fi fost chiar banală, neînsemnată. Spune că pulsul e într-adevăr foarte slab, intermitent, dar, știi, asta nu înseamnă cine știe ce.

Gerald se uită în jos la ea. Ochii ei erau întunecați și blânzi, mari, cu o expresie de interes care-l incita.

— Nu, murmură ea, într-un final. Nu mă pricep deloc la lucrurile astea.

— Cu atât mai bine, zise el. Uite, nu vrei o țigară? Te rog!

Aduse repede cutia și îi dădu un foc. Apoi se așeză din nou în fața ei, în dreptul șemineului.

— Nu, spuse el, nici noi nu prea am fost bolnavi în familie — până la tata. Părea să mediteze puțin. Apoi, uitându-se în jos la ea, cu ochii săi albaștri, ciudat de comunicativi, care o umpleau de groază, continuă: Nu-ți dai seama până când nu te confrunți cu așa ceva, știi. Și apoi realizezi că ai avut-o dintotdeauna, că boala a existat mereu, înțelegi ce vreau să spun? — posibilitatea acestei boli incurabile, a morții ăsteia lente.

Își mișcă picioarele nervos pe vatra de marmură și-și duse țigara la gură, uitându-se în tavan.

— Știi, murmură Gudrun, e îngrozitor.

Gerald fuma absent. Apoi își scoase țigara, își dezgoli dinții și, cu vârful limbii, scoase dintre dinți un fir de tutun, după care se întoarse ușor într-o parte, ca un om care e singur, pierdut în gânduri.

— Nu știu care este de fapt efectul asupra cuiva, spuse el și din nou își coborî privirea spre ea.

Ochii ei erau întunecați și absorbiți de cunoaștere, așa cum se uitau în ochii lui. O văzu copleșită și își întoarse chipul.

— Eu însă sunt cu totul diferit. Nu mai există nimic în mine, dacă înțelegi ce vreau să spun. Se pare că te agăți de un vid și în același timp tu însuți ești un vid. Așa că nu știi ce să faci.

— Nu, îngână ea. Un fior puternic îi străbătu nervii, un fior apăsător, aproape de plăcere, aproape de durere. Ce se poate face? adăugă ea.

El se întoarse, își scutură scrumul din țigară pe vatra mare de marmură a șemineului, care era goală până la buză, fără apărătoare sau gratii.

— Nu știu, e un lucru cert, răspuse el. Dar cred cu tărie că trebuie să găsești o metodă să rezolvi situația, nu pentru că-ți dorești, ci pentru că așa *trebuie*, altminteri s-a zis cu tine. Totul, inclusiv tu, se află pe punctul de a se prăbuși, iar tu susții totul cu mâinile tale. Ei bine, asta e o situație care sigur nu mai poate continua. Nu poți să stai și să susții acoperișul cu mâinile o veșnicie. Știi că mai devreme sau mai târziu *trebuie* să-i dai drumul. Înțelegi ce vreau să spun? Și așa că ceva trebuie făcut, altminteri va fi un colaps universal, în ceea ce te privește.

Își schimbă ușor poziția în fața șemineului, zdrobind sub talpă un cărbune ars. Se uită în jos. Gudrun observă lespezile frumoase și vechi de marmură ale șemineului care erau sculptate puțin în relief, în jurul lui Gerald. Se simțea de parcă ar fi fost în cele din urmă prinsă de soartă, închisă într-o capcană îngrozitoare și fatală.

— Dar ce poți să faci? murmură ea umilă. Trebuie să apelezi la mine dacă-ți pot fi de vreun ajutor, dar cum aș putea? Nu văd cum te-aș putea ajuta.

Gerald o privi critic.

— Nu vreau să mă *ajuti*, spuse el, ușor enervat, pentru că nu se mai poate *face* nimic. Nu vreau decât înțelegere, pricepi? Îmi doresc pe cineva cu care pot discuta deschis. Asta ușurează tensiunea. Și nu *am* pe nimeni cu care să vorbesc deschis. Asta e ciudat. Nu *am* pe nimeni. Există Rupert Birkin. Dar el *nu e* înțelegător, vrea să fie un *tiran*. Și asta nu-mi e de nici un folos.

Gudrun era prinsă într-o capcană ciudată. Privi în jos la mâinile ei.

Apoi se auzi sunetul ușii deschizându-se încet. Gerald tresări. Era posomorât. Tresărirea aceasta o făcu pe Gudrun, la rândul ei, să tresară. Apoi el înaintă, cu o amabilitate rapidă, grațioasă și calculată.

— O, mamă! exclamă el. Ce drăguț din partea ta că ai coborât! Ce mai faci?

Femeia în vârstă, înfășurată neîngrijit, la voia întâmplării într-un capot purpuriu, înaintă tăcută, greoaie, ca de obicei. Fiul ei stătea lângă ea. Îi trase un scaun aproape și spuse:

— O cunoști pe domnișoara Brangwen, nu?

Mama se uită la Gudrun indiferentă.

— Da, spuse ea. Apoi își întoarse ochii frumoși, ca de nu-mă-uita, în direcția fiului ei în timp ce se așeza încet pe scaunul pe care el i-l adusese. Am venit să te întreb despre tatăl tău, zise ea, cu vocea ei repezită, abia perceptibilă. N-am știut că ai musafiri.

— Nu? Winifred nu ți-a spus? Domnișoara Brangwen a rămas la cină, ca să ne mai înveselească puțin...

Doamna Crich se întoarse încet spre Gudrun, o privi, dar cu niște ochi care nu o vedeau.

— Mi-e teamă că n-a fost prea plăcut pentru ea. Apoi se întoarse din nou către fiul ei. Winifred mi-a spus că doctorul a zis ceva în legătură cu tatăl tău. Despre ce e vorba?

— Doar că pulsul este foarte slab, de multe ori dispare cu desăvârșire, așa că s-ar putea să nu treacă cu bine de noaptea asta, răspunse Gerald.

Doamna Crich ședea perfect impasibilă, de parcă nici nu auzise. Trupul ei părea înfipt în scaun, părul ei blond atârna răvășit peste urechi. Doar pielea îi era netedă și fină, iar mâinile, așa cum le ținea uitate una în alta, erau chiar frumoase, pline de o energie ascunsă. O mare energie părea să se reverse din silueta aceea tăcută și masivă.

Îl privi pe fiul ei, așa cum stătea acolo, atent și bățos, aproape de ea. Ochii ei erau de un albastru minunat, mai albaștri decât florile de nu-mă-uita. Părea să aibă o oarecare încredere în Gerald și să simtă un fel de neîncredere maternă față de el.

— Tu cum te simți? murmură ea, cu vocea ei ciudat de înceată, de parcă nimeni în afară de el nu trebuia să audă. N-ai să faci vreo cădere nervoasă, nu? N-ai să permiți ca situația asta să te aducă în pragul isteriei, nu?

Provocarea ciudată a ultimelor cuvinte o făcu pe Gudrun să tresară.

— Nu cred, mamă, răspunse el, cu destulă răceală și veselie. Cineva trebuie să rămână de veghe, vezi tu.

— Oare? Chiar așa? Întrebă mama sa repede. De ce trebuie ca tu să iei asupra ta sarcina asta? Ce nevoie e de tine? Lucrurile se vor desfășura de la sine. Nu e nevoie de tine.

— Da, cred că n-aș fi de mare folos, răspunse el. E vorba doar de felul în care ne afectează situația asta, înțelegi?

— Îți place să fii afectat, nu? Chiar te dai în vânt după așa ceva? Simți nevoia să fii important. Nu e nevoie să stai acasă. De ce nu pleci?

Aceste afirmații, care erau în mod evident fructul multor ore de meditație întunecată, îl surprinseră pe Gerald.

— Nu cred că ar fi bine să plec acum, mamă, în ultimele momente, spuse el, rece.

— Ai grijă, răspunse mama sa. Tu trebuie să ai grijă de tine, asta e treaba ta. Iei prea mult totul asupra ta. Trebuie să te îngrijești de tine, altminteri ai să te trezești la casa de nebuni, asta o să se întâmple. Ești nervos. Întotdeauna ai fost așa.

— Mă simt bine, mamă, zise el. Nu e nevoie să-ți faci griji în legătură cu mine, te asigur.

— Lasă morții să-și îngroape morții¹⁵¹, nu te îngropa împreună cu ei, asta-ți spun. Te cunosc destul de bine.

El nu răspunse, neștiind ce să-i spună. Mama sa stătea ghemuită în tăcere, cu mâinile ei albe, frumoase, fără nici un inel, ținând strâns măciuliile brațelor fotoliului.

— Nu poți face asta, spuse ea, aproape cu amărăciune. Nu ai tupeul. Ești la fel de slab de înger ca o muiere, chiar așa, întotdeauna ai fost. Tânăra aceasta rămâne aici?

— Nu, răspunse Gerald. Se duce acasă în seara asta.

— Atunci e mai bine să meargă cu docarul. Merge departe?

— Doar până la Beldover.

— A!

Bătrâna nu se uită deloc la Gudrun, totuși părea să fie conștientă de prezența ei.

¹⁵¹ *Evangelia după Matei*, 8:22.

— Ai tendința să iei prea mult totul asupra ta, Gerald, spuse mama sa, ridicându-se în picioare cu puțină greutate.

— Pleci, mamă? o întrebă el politicos.

— Da, am să urc, răspunse ea.

Întorcându-se către Gudrun, îi ură „noapte bună”, apoi se îndreptă încet către ușă, de parcă s-ar fi dezobișnuit să meargă. La ușă își ridică chipul către Gerald, cu un gest de la sine înțeles. Gerald o sărută.

— Nu mai veni cu mine, spuse ea, cu vocea ei abia auzită. Nu e nevoie să mă mai conduci.

Gerald îi ură „noapte bună” și o urmări cum se îndreaptă spre scări și urcă încet. Apoi închise ușa și reveni la Gudrun, care se ridică și ea, gata de plecare.

— E o ființă ciudată mama mea, spuse el.

— Da, îi răspunse Gudrun.

— Are ideile ei proprii.

— Da, zise Gudrun.

Apoi rămaseră tăcuți.

— Vrei să pleci? întrebă el. Așteapă o clipă, să pun un cal...

— Nu, spuse Gudrun. Vreau să merg pe jos.

Gerald promisese că o va însoți pe aleea lungă și pustie care ținea un kilometru și ea voia să-l facă să-și respecte cuvântul dat.

— Ai putea tot atât de bine să te duci cu trăsura, zise el.

— Aș prefera să merg pe jos, afirmă ea, accentuând cuvântul.

— Da? Atunci am să te însoțesc. Știi unde ți-ai lăsat lucrurile? Îmi pun ghetetele.

Își luă șapca, își trase paltonul peste hainele de seară și ieșiră afară în întuneric.

— Hai să ne aprindem o țigară, spuse el, oprindu-se într-un colț adăpostit în verandă. Ia și tu una.

Așadar, învăluți de parfumul tutunului în aerul nocturn, o porniră în josul aleii întunecate care trecea printre garduri vii scunde și pajiști în pantă.

Voia să o înconjoare cu brațul. Dacă ar putea să o îmbrățișeze și să o tragă spre el în timp ce mergeau, și-ar găsi echilibrul. Căci acum se simțea precum un cântar, a cărui jumătate se înclină din

ce în ce mai mult către un vid infinit. Trebuia să-și recâștige echilibrul. Și iată că venise momentul speranței și al reechilibrării perfecte.

Fără să o bage în seamă și gândindu-se doar la el, Gerald își strecură brațul încet în jurul taliei ei și o trase înspre el. Inima ei se făcu mică precum un purice, simțindu-i brațul în jurul ei. Dar brațul lui era așa de puternic încât fu cuprinsă de frică atunci când el o strânse tare. Cedase ușor și acum se strângea la pieptul lui în timp ce treceau prin întunericul pătrunzător. Gerald părea că o menține într-un echilibru perfect în opoziție cu el însuși, în dubla mișcare a mersului lor. Așa că, brusc, el se eliberă și deveni o ființă perfectă, puternică, precum un erou.

Își duse mâna la gură și aruncă țigara, un punct strălucitor, în gardul viu nevăzut. Apoi se simți destul de liber ca să o echilibreze.

— Așa e mai bine, zise el, entuziasmat.

Extazul din vocea lui era ca un drog dulceag și otrăvitor pentru ea. Deci însemna atât de mult pentru el! Sorbi din otravă.

— Ești mai fericit? întrebă ea, melancolică.

— Mult mai fericit, spuse el, cu aceeași voce entuziasmată, și eram destul de abătut.

Gudrun se cuibări la pieptul lui. Gerald o simți moale și caldă, căci ea era substanța bogată și încântătoare a trupului lui. Căldura și mișcarea pașilor ei îl umpleau de încântare.

— Sunt așa de bucuroasă când îți sunt de ajutor, spuse ea.

— Da, răspunse el. Nimeni altcineva n-ar putea face asta, dacă tu nu vrei.

„Asta așa e”, își spuse ea în sine, cu un fior de încântare ciudată și fatală.

În timp ce mergeau, Gerald părea că o trage din ce în ce mai aproape de el, până când ea ajunsese să aibă drept punct de sprijin trupul său ferm. Era așa de puternic, o susținea atât de ferm încât nu i te puteai opune. Ea mergea mai departe fără țință, într-o minunată întrepătrundere de mișcări fizice, de-a lungul dealului întunecat și bătut de vânturi. În depărtare străluceau micuțele

lumini aurii din Beldover, multe la număr, împrăstiate într-un mănunchi compact pe un alt deal întunecat. Dar amândoi mergeau înconjurați de un întuneric perfect, impenetrabil, dintr-o altă lume.

— Dar cât de mult ții la mine? se auzi vocea ei, aproape certărească. Vezi tu, nu știi, nu înțeleg!

— Cât de mult? Vocea lui răsună cu un entuziasm dureros. Nici eu nu știu — dar țin la tine mai mult decât la orice pe lume.

Fu surprins de propria sa afirmație. Era adevărat. Așa că renunță la orice fel de prudență, în momentul în care recunoscuse acest fapt în fața ei. Ținea foarte mult la ea, căci ea era totul pentru el.

— Dar nu-mi vine să cred, spuse ea cu o voce înceată, uimită și nesigură.

Tremura de îndoială și entuziasm. Acesta era lucrul pe care voia să-l audă, doar atât. Totuși acum îl auzi, auzi vibrația ciudată și rezonantă a adevărului din vocea lui, și nu-i veni să creadă. Nu putu crede și nici nu crezu. Totuși, credea, triumfătoare, cu o exaltare fatală.

— De ce nu? spuse el. De ce nu crezi? E adevărat. E adevărat, așa cum e adevărat faptul că stăm locului în acest moment. Și stătu nemișcat împreună cu ea în bătaia vântului. Nu-mi pasă de nimic pe lumea asta, sau în cealaltă, în afară de locul acesta în care ne aflăm. Și nu de propria mea prezență îmi pasă, ci numai de a ta. Mi-aș vinde sufletul de o sută de ori, dar n-aș putea suporta să nu fii aici. N-aș suporta să fiu singur. Creierul mi-ar exploda. E adevărat.

O trase mai aproape de el, cu o mișcare hotărâtă.

— Nu, murmură ea, temătoare.

Totuși asta era ceea ce-și dorea. De ce-și pierdea curajul atât de mult?

Își reluară plimbarea ciudată. Erau atât de străini unul față de celălalt și cu toate astea erau atât de îngrozitor și de nespuse de aproape. Era ca o stare de nebunie. Totuși asta-și dorea ea, era ceea ce voia. Coborâseră dealul și acum se îndreptau către arcada pătrată unde drumul trecea pe sub calea ferată minieră.

Gudrun ştia că arcada avea pereţi din piatră, umeziţi pe o parte de apa care şiroia în jos şi uscaţi pe cealaltă parte. Gudrun stătuse sub ea ca să audă trenul vuind în timp ce trecea peste traversele din buşteni de deasupra. Şi ştia că sub acest pod întunecat şi pustiu tinerii mineri şedeau în întuneric cu iubitele lor, pe vreme ploioasă. Aşa că şi ea voia să stea cu iubitul ei sub pod şi să fie sărutată acolo, sub pod, în întunericul desăvârşit. Paşii ei îşi încetineau ritmul pe măsură ce se apropia.

Aşadar se opriă sub pod şi Gerald o ridică la pieptul lui. Trupul său vibra, încordat şi puternic, în timp ce o strângea şi o strivea la pieptul său, lăsând-o fără suflare, uimită şi distrusă, zdrobind-o la pieptul lui. O! era teribil şi perfect! Sub acest pod, minerii îşi strângeau iubitele la pieptul lor. Şi acum, sub acelaşi pod, stăpânul lor, al tuturor, o strângea în braţe pe ea! Iar strânsoarea lui era mai teribilă şi mai puternică decât a lor, cât de profundă şi desăvârşită era iubirea lui faţă de a lor, deşi era de aceeaşi natură! Gudrun simţea că va leşina, că va muri în strânsoarea vibrantă şi nepământească a braţelor şi a trupului lui — simţea că-şi va da duhul. Apoi vibraţia aceea neînchipuit de puternică slăbi şi deveni mai molatică, îi dădu drumul şi o trase după el înspre perete ca să se rezeme de el.

Era aproape inconştientă. Tot aşa minerii stăteau cu spatele la zid, ţinându-şi în braţe iubitele şi sărutându-le aşa cum şi ea era sărutată. O! Dar oare sărutările lor erau la fel de minunate şi ferme precum cele ale stăpânului lor? Chiar şi mustaţa aspră, tunsă scurt, minerii nu o aveau.

Iar iubitele minerilor, la fel ca şi ea, îşi lăsau capul pe spate şi-l sprijineau de umărul iubitului lor, privind pe sub bolta întunecată la mănunchiul apropiat de lumini aurii de pe dealul invizibil din depărtare, sau la conturul nedefinit al copacilor, la clădirile din curtea gaterului, din direcţia opusă.

Braţele lui o cuprindeau ferm şi părea să o absoarbă în fiinţa lui, căldura, moliciunea şi greutatea ei adorabilă, sorbind cu aviditate toată fiinţa ei care se revărsa înspre el. Gerald o ridică şi părea că vrea să o toarne în propriul lui trup, precum torni vinul într-un pahar.

— Asta valorează enorm, spuse el, cu o voce ciudată, pătrunzătoare.

Așadar ea se liniști și părea că se topește și se prelinge înspre el, ca și cum ar fi fost o revărsare infinit de caldă și dulce, umplându-i venele, ca un drog. Brațele ei îi înconjurau gâtul, el o sărută și o ținu complet suspendată, pe când, ea, moale și fluidă, se scurgea în trupul lui, iar el era cupa viguroasă și dură care primește vinul vieții ei. Așadar ea stătea strânsă lângă el, abandonată, ridicată la pieptul lui, topindu-se și descompunându-se sub sărutările lui, pătrunzându-i în membre și oase, ca și cum el ar fi fost asemenea unui fier topit încărcat de electricitatea vitalității ei.

Aproape cunoscuse o stare de leșin, rațiunea o părăsi treptat și se cufundă într-o letargie, toată ființa ei se topi și deveni fluidă; rămase nemișcată și deveni una cu ființa lui, dormind în el așa cum doarme fulgerul într-o piatră pură și prețioasă. Așadar ea îi cuprinsese ființa și se contopise cu el, iar el se simțea împlinit.

Când deschise ochii din nou și văzu mănunchiul de lumini în zare, i se păru ciudat că lumea încă mai exista, că mai stătea sub pod odihnindu-și capul pe pieptul lui Gerald. Gerald, cine oare era el? Reprezenta o aventură deosebită, necunoscutul pe care și-l dorea.

Privi în sus și, în întuneric, îi văzu chipul deasupra ei, un chip conturat și viril. Părea că o lumină slabă și albă iradia din trupul lui, ca o aură albă, de parcă ar fi fost un vizitator dintr-o altă lume. Gudrun întinse mâna, precum Eva care se întinde să ajungă la mărul din pomul cunoașterii, și-l sărută, deși pasiunea ei era ca o teamă transcendentală față de necunoscutul pe care el îl reprezenta; îi mângâie fața cu degetele ei extrem de delicate, cercetătoare și uluite. Degetele ei îi pipăiră conturul feței și-i urmăriră trăsăturile feței. Cât era de perfect și de străin. O! Cât de periculos! Sufletul ei tremura de cunoașterea aceasta desăvârșită. Acesta era mărul strălucitor, interzis, acest chip masculin. Îl sărută, trecându-și degetele de-a lungul feței lui, ochilor, nărilor, sprâncenelor și urechilor și ajunse până la gât, ca să-l cunoască, să-l absoarbă cu ajutorul mâinilor. Gerald era așa de viguros, de bine conturat, cu niște trăsături definite plăcute,

uimitoare, ciudate și totuși nespuse de clare. Era un dușman puternic și cu toate astea strălucind de un foc alb, bizar. Voia să-l atingă încontinuu până când îl va cuprinde în totalitate cu mâinile, până când îl va îngloba în cunoașterea ei. O! Dacă ar putea dobândi prețioasa *cunoaștere* a lui, va fi împlinită și nimic nu i-ar putea lua acest lucru. Căci el era atât de nesigur, atât de periculos în lumina obișnuită a zilei.

— Ești așa de *frumos*, murmură ea înăbușit.

El se minună și rămase mut. Dar ea-l simți cum tremură și în mod involuntar se apropie mai mult de el. Gerald nu se putea abține. Degetele ei îl țineau în puterea lor. Nespuse dorință pe care o trezeau în el era mai adâncă decât moartea și nu i se putea opune.

Dar ea îl cunoștea acum și asta era îndeajuns. Pe moment, sufletul ei era distrus de șocul extraordinar al fulgerului invizibil și fluid care țâșnea din el. Știa. Și cunoașterea aceasta era ca un fel de moarte din care trebuia să-și revină. Cât oare mai avea de cunoscut din persoana lui? O! Mult, extrem de mult, avea înaintea multe zile pentru ca mâinile ei însetate, totuși extrem de subtile și discrete, să culeagă roadele trupului său viu și plin de energie radioactivă. O! Mâinile ei erau lacome, însetate de cunoaștere. Dar pe moment era suficient, atât cât putea suporta sufletul ei. Încă puțin și va fi distrusă, iar recipientul delicat al sufletului ei se va umple prea repede și se va sfărâma. Era suficient în momentul de față, destul acum. Mai aveau să urmeze și alte zile în care mâinile ei, ca niște păsări, s-ar putea hrăni din întinderea mistică a trupului său elastic, dar până atunci era îndeajuns.

Chiar și Gerald se bucura să fie interogat, dojenit și respins. Căci a dori e mai bine decât a avea, iar finalitatea scopului era un lucru pe cât de dorit pe atât de temut.

Continuă să meargă spre oraș, spre locurile unde lămpile se înșirau singuratice la distanțe mari una de alta de-a lungul drumului întunecat ce înconjura valea. În cele din urmă ajunseră la capătul aleii.

— Să nu mergi mai departe, spuse ea.

— Preferi să nu merg? întrebă el, ușurat.

Nu voia să umble pe străzi alături de ea, cu sufletul dezgolit și iluminat așa cum era.

— Da. Noapte bună.

Îi întinse mâna. El o strânse, apoi îi atinse cu buzele degetele periculoase și puternice.

— Noapte bună, spuse el. Pe mâine.

Și se despărțiră. Gerald se îndreptă spre casă plin de tăria și de puterea unei dorințe aprinse.

Dar a doua zi, Gudrun nu veni, trimise un bilet în care spunea că trebuie să stea în casă pentru că era răcită. Asta era un chin! Dar își înfrână sufletul răbădător și-i scrisese un răspuns scurt în care îi spunea cât de rău îi pare că nu o vede.

În ziua următoare, Gerald rămase acasă, căci i se părea atât de inutil să se ducă până la firmă. Tatăl său nu va putea să apuce sfârșitul săptămânii, iar el voia să stea acasă și să aștepte.

Gerald se așeză pe un scaun lângă fereasta din camera tatălui său. Afară totul era întunecat și umed ca iarna. Tatăl său zăcea în pat, cenușiu, o infirmieră se mișca încet în hainele ei albe, aranjate și elegante, chiar frumoase. În cameră plutea un parfum de apă de colonie. Infirmiera ieși din cameră, iar Gerald rămase singur cu muribundul, cu fața la peisajul de iarnă întunecat.

— Mai este multă apă în Denley? se auzi vocea slabă, hotărâtă și certărească venind din direcția patului.

Muribundul întreba ceva despre o scurgere dinspre Willey Water către una dintre mine.

— Mai e ceva, va trebui să secăm lacul, spuse Gerald.

— Da?

Vocea slabă părea aproape gata să se stingă. Urmă o tăcere mortuară. Bolnavul cu chipul cenușiu zăcea cu ochii închiși, mai mort decât însăși moartea. Gerald își feri privirea. Simți că inima îi era veștedă și că va pieri dacă situația avea să mai continue mult.

Deodată auzi un zgomot ciudat. Întorcându-se, îl văzu pe tatăl său cu ochii larg deschiși, încordat, răsucindu-se, cuprins de frenezia unui efort inuman. Gerald sări în picioare și rămase înmărmurit de groază.

— Ah-a-ah-h-h! se auzi un horcăit oribil eliberat din gâtul tatălui său, iar ochii temători și rătăciți se rostogoleau înfricoșător în căutarea frenetică și sălbatică a unui ajutor, trecură orbi peste chipul lui Gerald, apoi un val de sânge negru și murdărie invadă chipul ființei în agonie, trupul tensionat se relaxă, capul îi căzu într-o parte, în jos pe pernă.

Gerald rămase înmărmurit, iar sufletul său răsuna de groază. Voia să se miște, dar nu putea. Nu putea să-și miște picioarele. Creierul părea să-i răsune ca un ecou, ca un puls.

Infiriera în alb intră încet. Îi aruncă o privire lui Gerald, apoi se uită înspre pat.

— Ah! se auzi strigătul ei încet, plângăreț, și se îndreptă repede către mort. Ah-h! se auzi sunetul slab al supărării ei agitate, în timp ce stătea aplecată deasupra panopliei patului. Apoi își reveni, se întoarse și aduse un burete și un prosop. Ștergea chipul mortului atentă, murmurând, aproape pe un ton plângăreț, foarte încet: Bietul domn Crich! Bietul domn Crich! O, bietul domn Crich!

— A murit? răsună vocea aspră a lui Gerald.

— O, da, s-a dus, răspunse infiriera cu o voce blândă și jalnică, în timp ce se uita în sus la fața lui Gerald.

Era tânără, frumoasă și tremura. Un rânjet ciudat străbătu chipul lui Gerald, acoperindu-i groaza. Și ieși din cameră.

Avea de gând să-i spună mamei lui. Pe palier se întâlni cu fratele său, Basil.

— S-a dus, Basil, spuse el, abia fiind în stare să-și mascheze vocea, pentru a nu lăsa să răzbată o exaltare inconstientă și înfricoșătoare dincolo de ea.

— Ce? strigă Basil, devenind palid.

Gerald dădu din cap. Apoi se duse în camera mamei sale, care stătea în halatul ei purpuriu, cosând, foarte încet, împunsătură după împunsătură. Se uită în sus la Gerald cu ochii ei albaștri și neînfricați.

— Tata s-a dus, spuse el.

— A murit? Cine spune asta?

— O, îți dai seama, mamă, dacă-l vezi.

Își lăsă lucrul deoparte și se ridică încet.

— Nu vii să-l vezi? întrebă el.

— Ba da, răspuse mama.

La marginea patului copiii deja se adunaseră într-un grup înlăcrimat.

— O, mamă! strigară fetele, aproape isterice, plângând în gura mare.

Dar mama înaintă. Mortul stătea întins ca și cum ar fi dormit profund, atât de gingaș, de liniștit, precum un tânăr care doarme nevinovat. Mai era cald. Soția rămase să-l privească într-o tăcere posomorâtă și apăsătoare câțva timp.

— Da, spuse ea amar, într-un final, parcă adresându-se martorilor nevăzuți din văzduh. Ai murit. Câteva minute rămase tăcută, privind în jos. Frumos, afirmă ea, frumos de parcă viața nici nu te-ar fi atins, și nici nu te-a atins cu adevărat. Dă, Doamne, ca eu să arăt altfel. Sper să-mi arăt vârsta când am să mor. Frumos, frumos, zise ea cu glas duios. Parc-ar fi la vârsta adolescenței, cu prima barbă crescută. Un suflet frumos, frumos. Apoi ceva se rupse în vocea ei în timp ce strigă: Nici unul dintre voi nu o să arate așa când va muri! Fiți atenți să nu se întâmple! Era un ordin ciudat și sălbatic care venea din necunoscut. Copiii se mișcă mai aproape în mod inconștient, până formară un grup strâns, auzind tonul ei îngrozitor și poruncitor. Obrajii ei erau îmbujorați puternic și arăta înfricoșătoare și minunată în același timp. Condamnați-mă, condamnați-mă, dacă vreți, pentru faptul că el zace acolo ca un adolescent, cu prima barbă mijindu-i în obraji. Condamnați-mă dacă vreți. Dar nici unul dintre voi nu știe. Tăcu, înconjurată de o tăcere profundă. Apoi izbucni cu o voce joasă și tensionată: Dacă aș fi știut că cei pe care i-am adus pe lume, copiii mei, vor arăta așa când vor muri, i-aș fi strangulat din fașă, da...

— Nu, mamă, se auzi vocea ciudată, ca de goarnă, a lui Gerald din spate, noi suntem altfel, nu te condamnăm.

Mama se întoarse și-l privi drept în ochi. Apoi își ridică mâinile într-un gest ciudat, de disperare nebunească.

— Rugați-vă! spuse ea cu tărie. Rugați-vă lui Dumnezeu, căci nu veți primi ajutor din partea părinților.

— O, mamă! strigară fetele sălbatic.

Dar mama se întorsese și dispăruse, iar ei plecară repede unul după altul.

Când Gudrun află că domnul Crich murise, se simți vinovată. Stătuse departe de Gerald ca acesta să nu o considere o pradă prea ușoară. Iar acum, el era năpădit de necazuri și ea era distantă.

A doua zi se duse la Winifred ca de obicei, iar aceasta se bucură să o vadă, fericită că se putea duce în atelier. Fata plânse și apoi, fiind prea înfricoșată, se îndepărtase ca să evite orice altă eventualitate nefericită. Ea și Gudrun își reluară lucrul ca de obicei, izolate în atelier, iar acest fapt părea o fericire nemăsurată, o stare pură de libertate în comparație cu dezorientarea și nefericirea familiei. Gudrun rămânea până seara. Ei și lui Winifred li se aducea cina în atelier, unde mâncau în voie, departe de toți cei din familie.

După cină veni Gerald. Atelierul spațios și înalt era plin de umbre și de aroma cafelei. Gudrun și Winifred ședeau la o măsuță lângă foc la capătul îndepărtat al camerei, cu o lampă albă a cărei lumină nu răzbătea până departe. Erau ca o lume în miniatură, iar chipurile lor erau învăluite de umbre, grinzile și lavițele erau întunecate deasupra lor, iar ustensilele zăceau împrăștiate în atelierul slab luminat.

— E destul de intim aici, spuse Gerald, îndreptându-se spre ele.

În cameră se vedeau un șemineu mic de cărămidă, în care ardea focul, un covor turcesc vechi, albastru, o măsuță de stejar pe care se aflau lampa și o față de masă albă cu albastru pe care era desertul, iar Gudrun făcea cafea într-un ibric ciudat din alamă. Winifred încălzea laptele într-o crăticioară.

— Ți-ai băut cafeaua? întrebă Gudrun.

— Da, dar am să mai beau una cu voi, răspunse el.

— Atunci o să bei din pahar, nu sunt decât două cești, spuse Winifred.

— Mi-e indiferent, zise el, luând un scaun și pătrunzând în cercul magic al fetelor.

Cât de fericite erau, cât de plăcut și minunat era să stai cu ele într-o lume de umbre semețe! Lumea exterioară, în care pe tot

parcursul zilei nu făcuse altceva decât să se ocupe de problema înmormântării, era complet uitată. Într-o clipă iradia strălucire și farmec.

Toate lucrurile pe care le foloseau erau delicate: două ceșcuțe ciudate, dar minunate, de culoare roșiatică, cu auriu, o cană mai mică, neagră cu niște cercuri roșii, și o cafetieră ciudată în care spirtul ardea constant, aproape invizibil. Se crease efectul unei bogății destul de stranii, de care Gerald se lăsă purtat.

Se așezară cu toții, iar Gudrun turnă grijulie cafeaua.

— Vrei cu lapte? întrebă ea calmă și totuși balansând nervos cana mică, neagră, cu pete mari roșii.

Era întotdeauna atât de sigură de sine și totuși atât de teribil de nervoasă.

— Nu, nu vreau, răspuse el.

Așadar, cu o umilință ciudată, îi oferî ceșcuța cu cafea, iar ea luă paharul incomod. Părea că dorește să-l servească.

— De ce nu-mi dai mie paharul? E prea incomod pentru tine, spuse el.

Ar fi preferat să ia el paharul și să asiste cum ea e servită delicat. Dar ea tăcu, încântată de această nepotrivire și de propria ei umilință.

— Sunteți *en ménage*¹⁵², spuse el.

— Da, nu prea ne simțim în largul nostru când primim musafiri, spuse Winifred.

— Nu? Atunci eu sunt un intrus?

Îndată simți că îmbrăcămintea lui convențională era nepotrivită cu acel loc, că era un străin.

Gudrun era foarte tăcută. Nu avea deloc chef să discute cu el. În aceste momente tăcerea era cea mai potrivită, sau pur și simplu câteva cuvinte. Cel mai bine era să nu discute lucruri serioase. Așa că discutară banalități, plini de veselie, până când îl auziră pe omul de jos scoțând calul din grajd și strigându-i: „Înapoi! Înapoi!” spre docarul care urma să o ducă pe Gudrun

¹⁵² În familie, de obicei cu referire la un cuplu căsătorit (fr.).

acasă. Așa că-și împachetă lucrurile și-și luă la revedere de la Gerald, fără ca măcar o dată să-i întâlnească privirea. Și dispăru.

Înmormântarea fu oribilă. După aceea, la ceaiul care urmă, fetele continuară să spună: „A fost un tată bun pentru noi, cel mai bun tată din lume” sau „Nu o să mai găsim așa ușor un om atât de bun cum a fost tata”.

Gerald fu de acord cu toate astea. Era o atitudine convențională potrivită și, în ceea ce privește mersul lumii, el continuă să creadă în convenții. Le considera un fapt normal. Dar Winifred ura totul, se ascunse în atelier și plânse cu lacrimi amare, dorindu-și ca Gudrun să fie lângă ea.

Din fericire, toată lumea era pe punctul de a pleca. Familia Crich nu stătea mult timp acasă. Cam pe la ora cinei, Gerald se trezi complet singur. Chiar și Winifred plecă la Londra câteva zile împreună cu sora ei Laura.

Dar când Gerald rămânea complet singur, nu putea suporta. Zilele treceau una după alta și în tot acest timp se simțea ca un om atârnat de lanțuri deasupra unui abis. Oricât de mult ar fi încercat, nu putea reveni pe pământ solid, nu-și putea recăpăta echilibrul. Era suspendat pe buza unei prăpăstii, zvârcolindu-se. La orice s-ar fi gândit, abisul revenea în mintea lui; fie că era vorba de prieteni sau necunoscuți, de muncă sau de distracție, totul nu-i arăta decât același vid nesfârșit, în care inima se rotea murind. Nu avea scăpare și nici n-avea de ce să se apuce. Era sortit să se zvârcolească pe marginea hăului, suspendat în lanțurile nevăzute ale vieții.

La început fu liniștit, tăcut, așteptând ca acea stare critică să treacă, așteptând să se regăsească eliberat în lumea celor vii, după acest moment critic de pedeapsă. Dar acea stare nu trecu și fu cuprins de o stare de criză.

Pe măsură ce se sfârșea cea de-a treia seară, inima îi răsuna de teamă. Nu mai putea suporta încă o noapte. Altă noapte se apropia și mai avea să fie suspendat în lanțurile vieții încă o noapte deasupra hăului nemărginit al nimicniciei. Și asta nu putea suporta. Pur și simplu nu putea. Era teribil de speriat, înfricoșat și sufletul îi tremura. Nu mai credea în propriile

puteri. Nu avea cum să se prăbușească în acel vid infinit și apoi să se ridice din nou. Dacă avea să cadă, totul s-ar sfârși pentru totdeauna. Trebuia să se retragă, trebuia să caute întăriri. Nu mai avea încredere în propriile sale forțe.

După cină, confruntându-se cu sentimentul suprem al propriei sale inutilități, se hotărî. Își trase cizmele, își puse haina și o porni la plimbare în noapte.

Era întuneric și ceață. O luă prin pădure, bâjbâind și căutând drumul spre moară. Birkin era plecat. Bine! Era aproape bucuros. Ajunse în vârful dealului și o luă pe bâjbâite, orbește, peste pantele abrupte, pentru că pe întuneric rătăcise drumul. Era enervant. Unde se ducea? Nu conta. Orbecăi mai departe până ieși din nou la o cărare. Apoi o luă prin altă pădure. Min-tea i se întunecă și mergea înainte fără să-și dea seama. Fără vreun gând sau simțire, continuă să dibuiască drumul, împiedicându-se până când ieși din nou la lumină, căutând pârleazurile, rătăcind poteca și mergând de-a lungul gardurilor vii până ce dădu de o ieșire.

Și în cele din urmă ajunse la șosea. Lupta aceasta pe dibuite cu întunericul necuprins îi distrăsese atenția. Dar acum, trebuia să se hotărască încotro merge. Și nici măcar nu știa unde se află. Dar trebuia să se hotărască asupra unei direcții acum. Nu rezolva nimic dacă mergea așa, pur și simplu, fără nici o țintă. Trebuia să se hotărască încotro o va apuca.

Stătea nemișcat pe drumul care părea lung în noaptea întunecată ca smoala și nici măcar nu știa unde se află. Era o senzație ciudată — felul în care-i bătea inima și întunericul de nepătruns care-l înconjura. Stătu așa câțva timp.

Apoi auzi pași apropiindu-se și văzu o luminiță care se balansa. Se îndreptă de îndată spre ea. Era un miner.

— Puteți să-mi spuneți, zise el, unde duce drumul acesta?

— Drumul? Apoi, duce la Whatmore.

— Whatmore! Vă mulțumesc, așa este. Credeam că am greșit. Bună seara.

— Bună seara, răspunse minerul cu o voce răsunătoare.

Gerald intuitiv pe unde se afla. Cel puțin, când va ajunge în Whatmore, va ști. Se bucura că e pe șosea. Continuă să meargă mai departe ca un somnambul.

Ăsta era Whatmore? Da. Uite „King's Head” și mai încolo erau gardurile primăriei. Coborî dealul abrupt, aproape alergând. Străbătând valea, trecu de școala elementară și ajunse la biserica din Willey Green. Cimitirul! Se opri.

Apoi în momentul imediat următor sărise gardul și o luase printre morminte. Chiar și pe un asemenea întuneric putea vedea paloarea grămezii de flori albe de la picioarele sale. Deci acesta era mormântul. Se aplecă. Florile erau umede și reci. Se simțea parfumul crizantemelor și al tuberozelor veștejite. Simți pământul dedesubt și se cutremură, căci era așa de îngrozitor de rece și lipicios. Se îndepărtă cuprins de repulsie.

Deci aici se afla centrul, aici, în întunericul dens care învăluia mormântul nevăzut. Dar n-avea ce face aici. Nu, n-avea nici un motiv pentru care să stea aici. Se simțea de parcă pământul i se lipia rece și mâlos de inimă. Nu, destul!

Atunci unde să se ducă? Acasă? Nici gând! N-avea nici un rost să se ducă acolo. Era mai mult decât inutil. Nu putea face asta. Trebuia să meargă în altă parte. Unde?

O hotărâre periculoasă prinse contur în inima sa, ca o idee fixă. Exista Gudrun — poate era acasă, la adăpost. Dar la ea putea ajunge — se va duce acolo. Nu se va întoarce înapoi acasă în seara asta până când nu va ajunge la ea, chiar cu prețul vieții. Miza totul pe această șansă.

O porni la drum străbătând câmpul, înspre Beldover. Era așa de întuneric încât nimeni nu l-ar putea vedea. Picioarele îi erau reci și umede, pline de pământ. Dar continua să meargă mai departe insistent, zburând ca vântul, drept înainte, de parcă s-ar fi îndreptat către soarta sa. În conștiința lui era un neant. Își dădea seama că se află în cătunul Winthorpe, dar nu realiza deloc cum ajunsese acolo. Și apoi, ca prin vis, ajunse pe strada lungă din Beldover, iluminată de felinare.

Se auzeau voci amestecate, o ușă închizându-se cu zgomot, zăvorâtă, și bărbați care vorbeau în noapte. La „Lordul Nelson”

tocmai închisese, iar mușteriii se întorceau acasă. Era mai bine să-i întrebe pe unii dintre ei unde anume locuia Gudrun, căci străzile lăturalnice nu-i erau deloc cunoscute.

— Îmi puteți spune unde este Somerset Drive? îl întrebă el pe unul dintre oamenii aceia beți.

— Unde-i ce? se auzi vocea unui miner amețit de băutură.

— Somerset Drive.

— Somerset Drive! Am auzit de-un loc ca ăsta, da' zău că n-aș ști să vă spun unde-i. Pe cine căutați?

— Pe domnul Brangwen, William Brangwen.

— William Brangwen?

— Care e profesor la școala elementară din Willey Green, iar fiica lui predă și ea acolo.

— O-o-o-oh! Brangwen! Acum am priceput. Desigur, William Brangwen! Da, da, da, are două fetișcane, profesoare ca și el. Da, el îi, el! Păi, sigur, știu unde locuiește, pe viața mea că știu! A... cum oare îi zice?

— Somerset Drive, repetă Gerald răbdător.

Își cunoștea propriii mineri destul de bine.

— Somerset Drive, desigur! spuse minerul, rotindu-și brațul de parcă ar fi prins ceva de sus. Somerset Drive, așa-i! N-aș fi putut în viața mea să-mi aduc aminte cum îi zice! Da, știu locul, pe-onoarea mea că-l știu...

Se răsuci nesigur și arătă spre drumul întunecat și pustiu.

— Urcați până acolo și o luați la prima, îhî, prima la stânga, pe aceeași parte, și treceți de magazinul cu dulciuri al lui Withamses.

— Îl știu, spuse Gerald.

— Așa! Coborâți un piculeț, treceți de casa paznicului apelor și apoi Somerset Drive, așa cum îi zice, se bifurcă la dreapta și nu-s decât trei case acolo, nu mai multe, așa cred, și-s aproape sigur că a lor este ultima, ultima din cele trei, înțelegeți?

— Mulțumesc foarte mult, spuse Gerald. Bună seara.

Și o porni la drum, lăsându-l pe omul amețit stând acolo de parcă prinsese rădăcini. Gerald trecu de magazinele întunecate și de case, majoritatea cufundate în întuneric la ora asta, și o coti pe mica stradă întunecoasă la capătul căreia se afla un spațiu

infinat de întunecime. Încetini ritmul, pe măsură ce se apropia de destinație, neștiind cum să procedeze. Și dacă întreaga casă era cufundată în întuneric?

Dar nu era așa. Văzu o fereastră mare, luminată, și auzi voci, după care o poartă trântindu-se. Auzul său fin percepu sunetul vocii lui Birkin, iar ochii săi ageri îl distinseră pe Birkin împreună cu Ursula, care stătea într-o rochie deschisă la culoare pe treapta care dădea înspre poteca din grădină. Apoi Ursula coborî și ieși în stradă, ținându-l pe Birkin de braț.

Gerald merse prin întuneric, iar cei doi trecură razant pe lângă el, vorbind veseli, Birkin cu o voce joasă, iar Ursula tare și clar. Gerald se îndreptă repede spre casă.

Obloanele din dreptul ferestrei mari și luminate a sufrageriei erau trase. Uitându-se de-a lungul aleii, văzu că ușa era deschisă și o lumină blândă, colorată care venea de la lampa din hol se strecura afară. O luă pe potecă repede și în tăcere și privi în hol. Pe pereți atârnavu tablouri, se vedeau coarnele unui cerb și scările într-o parte; chiar la capătul scărilor era ușa pe jumătate deschisă a sufrageriei.

Cu inima strânsă, Gerald păși în hol, a cărui pardoseală era dintr-un mozaic colorat, intră repede și privi în camera mare și atrăgătoare. Într-un scaun, așezat în fața focului, tatăl moțăia, cu capul înclinat, sprijinindu-se de marginea tăbliei mari de stejar a șemineului, iar fața sa rumenă părea desenată la dimensiuni reduse, cu nările deschise și gura puțin căzută. Cel mai mic sunet era suficient pentru a-l trezi.

Gerald rămase o clipă neștiind ce să facă. Aruncă o privire la coridorul din spatele său. Era întunecat. Din nou rămase în expectativă. Apoi o luă la fugă în sus, pe scări. Simțurile sale erau atât de fine și aproape supranatural de ascuțite, încât părea să-și impună propria voință asupra întregii case pe jumătate adormite.

Ajunse la primul palier. Se opri, abia respirând. Acolo se mai afla o ușă care comunica cu ușa de jos. Asta trebuia să fie camera mamei. O auzea mișcându-se prin cameră la lumina lumânării. Își aștepta soțul să urce. Gerald privi de-a lungul palierului întunecat.

Apoi, în tăcere, pășind extrem de atent, străbătu coridorul, pipăind peretele cu buricele degetelor. Era o ușă. Stătu și ascultă. Auzea doi oameni respirând. Nu era asta camera. Merse tiptil mai departe. Mai era o ușă întredeschisă. Camera era învăluită de întuneric. Era goală. Urma baia, unde simți mirosul săpunului și al căldurii. Apoi în capăt alt dormitor, unde se auzea o respirație domoală. Acolo era ea.

Cu o grijă aproape de natură ocultă întoarse mânerul ușii și deschise ușa un centimetru. Scârțâi puțin. Apoi o mai deschise un centimetru și apoi încă unul. Inima încetase să-i bată, părea că emană o tăcere în jurul lui, o uitare totală.

Acum era în cameră. Cel care dormea continua să respire ușor. Era foarte întuneric. Dibui drumul cu mâinile și picioarele și înaintă puțin câte puțin. Atinse patul și-l putea auzi pe cel care dormea. Veni mai aproape, aplecându-se ca și cum ochii lui ar descoperi ceea ce se afla acolo. Și apoi, foarte aproape de fața lui, văzu cu spaimă capul rotund și negru al unui băiat.

Își reveni, se întoarse, văzu ușa și o slabă rază de lumină care se distingea la distanță. Se retrase rapid, trase ușa, dar fără să o închidă și o luă repede de-a lungul coridorului. La capătul scărilor avu o ezitare. Mai avea timp să o ia la fugă.

Dar asta era de neconceput. Își va duce dorința până la capăt. Trecu pe lângă ușa dormitorului părinților ca o umbră și începu să urce al doilea rând de trepte. Scârțâiră sub greutatea lui, fapt care era exasperant. Vai, ce dezastru ar fi dacă ușa de la camera mamei s-ar deschide chiar sub el și l-ar vedea! Asta s-ar întâmpla dacă s-ar ajunge la așa ceva! Încă își mai păstra stăpânirea de sine.

Nu urcase toate treptele când auzi un zgomot rapid de pași dedesubt, ușa de la intrare fu închisă și încuiată, și auzi vocea Ursulei, iar apoi pe tatăl ei exclamând ceva somnoros. Gerald se grăbi să ajungă pe palierul de sus.

O ușă era întredeschisă, iar camera goală. Dibuind drumul înainte cu degetele, mergând rapid ca un orb, neliniștit de teamă că Ursula ar putea urca la etaj, găsi o altă ușă. Acolo, cu simțurile sale supranatural de fine și alerte, ascultă. Auzi pe cineva mișcându-se în pat. Asta trebuia să fie ea.

Încet, precum o persoană care are un singur simț, cel tactil, răsuci mânerul. Se auzi un clic. Gerald rămase nemișcat. Cearșafurile foșniră, iar inima lui se oprise. Apoi din nou răsuci mânerul și foarte ușor împinse ușa. Se auzi un zgomot de parcă s-ar fi dezlipit ceva.

— Ursula? se auzi vocea lui Gudrun speriată.

Gerald deschise repede ușa și o închise în urma lui.

— Tu ești, Ursula? întrebă Gudrun înfricoșată.

O auzi cum se așază în capul oaselor în pat. Într-o clipă avea să strige.

— Nu, eu sunt, spuse el, pipăind drumul până la ea. Eu sunt, Gerald.

Ea rămase nemișcată în pat, pur și simplu uluită. Era prea uimită, prea suprinsă chiar ca să se teamă.

— Gerald? se auzi vocea ei ca un ecou, extrem de uimită.

Gerald găsisese drumul până la pat, iar mâna sa întinsă îi atinse orbește sânul cald. Ea se trase înapoi.

— Stai să fac lumină, spuse ea, sărind din pat.

Gerald stătea perfect nemișcat. O auzi cum aprinde chibritul, auzi mișcarea degetelor ei. Apoi o văzu la lumină chibritului pe care îl apropia de lumânare. Lumina se mări în cameră, apoi se micșoră până ajunse o undă palidă, pe măsură ce flacăra se cufunda în lumânare, înainte să sporească din nou.

Ea-l privi așa cum stătea de cealaltă parte a patului. Șapca îi era trasă în jos pe ochi, iar haina neagră era încheiată în nasturi până la bărbie. Chipul lui era ciudat și strălucitor. Era o prezență inevitabilă precum cea a unei ființe supranaturale. Când îl văzuse își dădu seama. Știa că era vorba de o fatalitate pe care ea trebuia să o accepte. Totuși trebuia să-l provoace.

— Cum ai urcat până aici? îl întrebă ea.

— Am urcat pe scări, ușa era deschisă.

Ea-l privi.

— N-am închis nici ușa asta, spuse el.

Ea traversă repede camera, închise ușor ușa și o încuie. Apoi se întoarse.

Era minunată, cu ochii surprinși și obrajii îmbujorați, cu părul destul de scurt și des, lăsat pe spate, iar cămașa de noapte, lungă, frumoasă și albă, cădea până în pământ.

Văzu că cizmele lui erau pline de pământ, chiar și pantalonii aveau pete de nămol. Se întrebă dacă Gerald lăsase urme de noroi când urcase pe scări. Era o prezență foarte ciudată care stătea la ea în dormitor, lângă patul deranjat.

— De ce ai venit? întrebă ea, aproape dojenitoare.

— Așa am vrut, răspunse el.

Iar asta se putea vedea pe chipul său. Era sortit să fie așa.

— Ești așa de plin de noroi, spuse ea, dezgustată, dar cu o voce blândă.

Gerald se uită în jos la picioare.

— Am umblat prin întuneric, răspunse el.

Simți o exaltare aprinsă. Urmă o pauză. Gerald stătea de o parte a patului deranjat, iar ea, de cealaltă. Nici măcar nu-și scosese șapca.

— Și ce vrei de la mine? îl provocă ea.

El se uită într-o parte și nu răspunse. Dacă n-ar fi fost frumusețea aparte și atracția mistică a chipului acestuia distinct și ciudat, Gudrun l-ar fi dat afară. Dar fața lui era prea minunată și nedescifrată pentru ea. O fascina așa cum te fascinează frumusețea pură, o vrăjea, precum un sentiment de nostalgie sau durere.

— Ce vrei de la mine? repetă ea cu o voce străină.

Gerald își scoase șapca, cu o mișcare de eliberare, ca într-un vis, și se duse spre ea. Dar nu o putea atinge, pentru că stătea în picioarele goale în cămașa de noapte, iar el era plin de noroi și ud. Ochii ei mari, larg deschiși și mirați, îl urmăreau și-i puneau din priviri întrebarea finală.

— Am venit pentru că trebuia, spuse el. De ce întrebî?

Ea-l privi plină de îndoială și mirare.

— Trebuie să te întreb, zise ea.

El dădu ușor din cap.

— N-am ce să-ți răspund, răspunse el ciudat de distrat.

Avea un aer straniu, aproape neomenesc, de simplitate și franchețe naivă. Îi aducea aminte de o fantomă, de un tânăr Hermes¹⁵³.

— Dar de ce ai venit la mine? insistă ea.

— Pentru că așa trebuia să se întâmple. Dacă n-ai fi existat tu pe lume, atunci nici eu n-aș fi existat.

Gudrun îl urmărea cu ochii mari, larg deschiși, uimiți și tulburați. Ochii lui priveau fix într-ai ei tot timpul, iar el părea transpus într-o nemișcare ciudată și supranaturală. Gudrun oftă. Acum era pierdută. Nu mai avea de ales.

— Nu vrei să-ți scoți cizmele? spuse ea. Trebuie că sunt ude.

Gerald își aruncă șapca pe un scaun, își descheie haina, ridicându-și bărbia ca să-și desfacă nasturii de la gât. Părul lui scurt, strălucitor, era răvășit. Avea un păr blond atât de frumos, ca spicul de grâu. Își scoase haina.

Repede își dădu jos și jacheta, își slăbi nodul cravatei negre și începu să-și desfacă butonii care erau prinși cu o perla. Ea asculta, urmărea atentă, sperând că nimeni nu va auzi foșnetul lenjeriei apretate. Părea că face un zgomot ca de rafale de pușcă.

Gerald venise în căutare de ajutor. Gudrun îl lăsă să o țină în brațe și să o strângă aproape de el. Găsea o adevărată ușurare la ea. În ea își revărsă întreaga întunecime acumulată în el, moartea nemiloasă, și fu din nou întreg. Era minunat, sublim, era un miracol. Acesta era miracolul care continua să revină în viața lui, și după ce-l află se pierdu într-un extaz de ușurare și uimire. Iar ea, supusă, îl primi ca pe un vas plin de o licoare amară a morții. Nu avea putere să reziste acestui moment de criză. Violența teribilă și zdrobitoare a morții o potopea, iar ea o primea într-o stare extatică de supunere, în valuri de senzații acute și violente.

În timp ce se apropia și mai mult de ea, se avânta mai adânc în căldura ei molatică ce-l învăluia, o dogoare minunată și penetrantă care-i cuprindea venele și-l aducea din nou la viață.

¹⁵³ Fiul lui Zeus și al Pleiadei Maia, echivalent al zeului roman Mercur, Hermes era mesagerul zeilor în mitologia greacă.

Simțea că se descompune și se cufundă pentru a se relaxa în baia puterii ei vii. Simțea că inima din pieptul ei ar fi fost un al doilea soare de necucerit, în a cărui sclipire și forță creatoare el se avânta din ce în ce mai mult. Toate venele sale, care erau sfâșiate și sclerozate, se vindeau încet pe măsură ce viața năvălea în ele pulsând, pătrunzând pe nesimțite în el, de parcă ar fi fost influența atotputernică a soarelui. Sângele lui, care părea să fi fost absorbit de moarte, țâșni la loc în vene, sigur, minunat și puternic.

Își simțea membrele crescând mai pline și elastice, pline de vitalitate, iar trupul său căpătă o vigoare necunoscută. Deveni din nou bărbat, puternic și împlinit. Dar era și copilul atât de alintat, vindecat și plin de recunoștință.

Iar ea, ea era ca o mare aducătoare de viață pe care el o venera. Era mama și substanța întregii vieți. Iar el, copil și bărbat, era primit de ea și întregit. Trupul său pur era aproape distrus. Emanția miraculoasă și dulce a pieptului ei îl potopea, răspândindu-se în creierul său uscat, rănit, ca un ser tămăduitor, ca un suvoi vital, domol și calmant, simțindu-se împlinit de parcă s-ar fi cufundat din nou în pânțele matern.

Creierul său era rănit, uscat, iar țesutul parcă era distrus. Nu știuse cât de rănit era, cum învelișul, propriul înveliș al creierului său fusese atacat de potopul distrugător al morții. Acum, pe măsură ce serul tămăduitor al emanației ei se răspândea în trupul lui, aflase cât de distrus era, precum o plantă al cărei înveliș e nimicit în interior de îngheț.

Își îngropă capul mic, tare, între sânii ei și-i apăsă cu mâinile mai aproape de trupul lui. Iar ea, cu mâinile tremurânde, pe deplin conștientă, îi lipi capul de trupul ei, așa cum stătea el, fără vlagă. Căldura minunată și pătrunzătoare năvăli în Gerald ca un somn fecund în pânțele matern. O, ce bine ar fi dacă ea ar lăsa acest flux de emanație vie să curgă prin el, s-ar restabili, s-ar simți întregit pe deplin! Se temea că ea îl va respinge înainte ca totul să se încheie. Ca un copil la sânul mamei, se agăța puternic de ea, iar ea nu-l putea îndepărta. Tot ceea ce era uscat, nimicit, se destinsese, se relaxă, ceea ce era distrus, rigid și pustiit renăscu, deveni moale și elastic, palpitând de o nouă viață. Era extrem de

recunoscător, ca lui Dumnezeu, sau așa cum este un nou-născut pus la pieptul mamei sale. Era bucuros și recunoscător ca într-o stare de delir, în timp ce simțea că devine din nou un om împlinit, că somnul deplin, de nedescris îl cuprinde, somnul unei epuizări totale și al regenerării.

Dar Gudrun stătea cu ochii larg deschiși, distrusă și perfect conștientă. Zăcea nemișcată, cu ochii mari, uitându-se fix în întuneric, în timp ce el era cufundat în somn, cu brațele în jurul ei.

Părea că aude valuri care se sparg de un țărm nevăzut, valuri mari, domoale și întunecate care se spărgeau în ritmul destinului, atât de monoton încât păreau veșnice. Această mișcare neconținută a valurilor destinului care se sparg domol și posomorât o țineau sub controlul lor, în timp ce stătea cu ochii negri și larg deschiși privind în întuneric. Putea vedea atât de departe, până în eternitate, totuși nu vedea nimic. Era în așteptare, cu conștiința alertă. Și de ce anume era ea conștientă?

Această stare de inerție, pe când zăcea uitându-se fix înspre eternitate, într-o așteptare totală și conștientă de tot din jur, până în cele mai mici amănunte, trecu și o lăsă neliniștită. Stătuse atât de mult nemișcată. Se mișcă și deveni conștientă de sine. Voia să-l privească, să-l vadă.

Dar nu îndrăznea să facă lumină, pentru că știa că se va trezi, și nu voia să-i întrerupă somnul perfect pe care era conștientă că-l obținuse datorită ei.

Se desfăcu din strânsoare încet și se ridică puțin ca să-l privească. I se păru că în cameră e o lumină slabă. Nu-i putea decât distinge trăsăturile.

În vreme ce dormea dus în întuneric părea că-l vede atât de clar. Dar el era departe, în altă lume. O, putea să strige de durere, el era așa de departe și împlinit într-o altă lume. Părea că se uită la el ca la o pietricică departe, sub apa clară și adâncă. Iar ea se afla aici, lăsată pradă neliniștii conștiinței sale, în vreme ce el era cufundat adânc în celălalt element îndepărtat al nepăsării, al unei sclipiri vii și cuprinse de umbre. Era frumos, departe și împlinit. Nu aveau să fie niciodată împreună. Vai, această distanță inumană, îngrozitoare se va afla întotdeauna între ea și cealaltă ființă!

N-avea ce altceva să facă decât să stea liniștită și să suporte. Simțea o tandrețe copleșitoare față de el și o ură, o invidie profundă și ascunsă pentru faptul că el zăcea atât de perfect și imun, într-o altă lume, în timp ce ea era chinuită de o stare de veghe teribilă, aruncată în brațele întunericului exterior.

Zăcea cu conștiința trează, într-o epuizantă stare de alertă dusă până la extrem. Orologiul bisericii bătu ora fixă într-o succesiune prea rapidă, i se păru ei. Auzi clar dangătul, cuprinsă de starea de tensiune a conștiinței ei alerte. Iar el dormea de parcă timpul ar fi fost o clipă, neschimbat și nemișcat.

Ea era epuizată, sătulă. Totuși trebuia să continue să stea în această stare de veghe tensionată și dusă până la extrem. Era conștientă de tot: de copilăria ei, de adolescență, de toate incidentele uitate, de toate influențele rămase fără rezultat, de toate întâmplările pe care nu le înțelesese, fie că îi aparțineau ei, familiei ei, prietenilor, iubiților, cunoștințelor, oricui altcuiva. Era ca și cum ea ar fi tras un fir strălucitor al cunoașterii afară din marea întunericului, îl trăgea din ce în ce mai mult afară din adâncurile nemărginite ale trecutului și tot nu se mai termina, nu avea nici un capăt, iar ea trebuia să tot tragă de acest fir al conștiinței strălucitoare, să-l scoată afară ca pe un lucru fosforescent din adâncurile nemărginite ale conștiinței până când va fi obosită, epuizată, sfârșită și gata să-și dea duhul, dar fără să-i dea de capăt.

O, dacă măcar l-ar putea trezi! Se întoarce neliniștită în pat. Când ar putea să-l trezească și să-i spună să plece? Când ar putea să-i întrerupă somnul? Și revenea la activitatea ei mintală automată, care nu se mai sfârșea.

Dar se apropia momentul când va trebui să-l trezească. Era ca o eliberare. Ceasul bătu ora patru, undeva în noapte. Slavă Domnului că noaptea aproape trecuse. La cinci trebuia să plece, iar ea va fi eliberată. Apoi se va putea calma și-și va putea ocupa locul. Acum era prinsă de mișcările lui perfecte din timpul somnului și se simțea ca un cuțit încins și ascuțit pe o tocilă. Era ceva monstruos în legătură cu el, în felul în care el stătea alături de ea.

Ultima oră fu cea mai lungă. Și totuși trecu în cele din urmă. Inima îi tresăltă de ușurare — da, se auzi bătaia înceată și puternică

a orologiului bisericii, în sfârșit, după această noapte veșnică. Ea așteptă să surprindă fiecare reverberație fatală și înceată, pe rând: trei — patru — cinci! Gata, se terminase. I se luă o greutate de pe suflet.

Se ridică, se aplecă peste el tandru și-l sărută. Era tristă că-l trezea. După câteva momente, îl sărută din nou. Dar el nu se mișcă. Dragul de el, era așa de cufundat în somn! Ce păcat că trebuia să-i întrerupă somnul! Îl mai lăsă puțin. Dar trebuia să plece, chiar trebuia.

Cu o gingășie nespusă îi luă capul între mâini și-i sărută ochii. El deschise ochii, stătu nemișcat, privind-o. Inima ei încetă să mai bată. Ca să-și ascundă fața de ochii lui îngrozitori și deschiși în întuneric, se aplecă asupra lui și-l sărută șoptind:

— Trebuie să pleci, iubirea mea.

Dar era pătrunsă de groază, înfricoșată.

El o îmbrățișă, iar inima lui Gudrun se făcu cât un purice.

— Trebuie să pleci, iubirea mea. E târziu.

— Cât e ceasul? întrebă el.

Ciudată era vocea lui bărbătească. Ea tremură. Era o presiune de nesuportat pentru ea.

— Trecut de ora cinci, spuse ea.

El nu făcu decât să o îmbrățișeze din nou. Inima îi era sfâșiată de un chin cumplit. Se desprinsă din strânsoare hotărâtă.

— Chiar trebuie să pleci, i se adresă ea.

— Mai stau un minut, spuse el.

Ea rămase liniștită, cuibărită lângă el, dar fără să cedeze.

— Mai stau un minut, repetă el, strângând-o mai aproape.

— Da, spuse ea, fără să cedeze. Mă tem dacă mai stai.

Era o oarecare răceală în vocea ei care-l făcu să-i dea drumul, iar ea se desprinsă, se ridică și aprinse lumânarea. Acela fu deci sfârșitul.

Gerald se ridică. Era cald, plin de viață și dorință. Cu toate astea, se simțea puțin rușinat, umilit să se îmbrace în fața ei, la lumina lumânării. Căci se simțea demascat, expus privirilor ei, într-un moment în care ea era cumva împotriva lui. Totul era foarte dificil de înțeles. Se îmbracă repede, fără gulerul tare sau cravată. Totuși se simțea împlinit și desăvârșit, perfect. Ei i se părea umilitor să vadă

un bărbat care se îmbracă: cămașa ridicolă, pantalonii caraghioși și bretelele. Dar din nou avu o idee salvatoare.

„Este exact ca un muncitor care se trezește să se ducă la lucru”, îi spuse Gudrun în sinea ei. „Iar eu sunt asemenea soției unui muncitor.” Dar o durere, ca un fel de greață, se abătu asupra ei: o greață față de el.

Gerald își băgă gulerul și cravata în buzunarul hainei. Apoi se așeză și-și trase cizmele. Erau ude, ca și ciorapii și manșetele pantalonilor. Dar el în schimb era viu și înfierbântat.

— Poate că ar fi trebuit să-ți pui cizmele jos, în hol, spuse ea.

Imediat, fără să-i răspundă, le trase din nou din picioare și rămase cu ele în mână. Ea-și luă papucii și-și puse un halat pe ea. Era gata. Îl privea în timp ce el stătea așteptând, cu haina sa neagră încheiată până în gât, cu șapca trasă peste ochi și cizmele în mână. Și fascinația pasională, aproape nedorită, reînvie în ea o clipă. Încă nu se sfârșise. Chipul său avea o expresie așa de caldă, cu ochii mari și plini de noutate, atât de perfecți. Ea se simțea bătrână, extrem de bătrână. Se apropie de el greoi, ca să o sărute. El o sărută repede. Gudrun își dorea ca frumusețea sa caldă și inexpressivă să nu o subjuge cu o asemenea fatalitate, să o supună și s-o stăpânească. Era o povară pentru ea, pe care nu o agrea dar de care nu putea scăpa. Totuși, când se uita la sprâncenele drepte, bărbătești și la nasul lui destul de mic, bine proporționat, la ochii săi albaștri și indiferenți, știa că pasiunea ei pentru el nu își găsisese încă împlinirea, poate că nu și-o va găsi niciodată. Numai că acum se simțea obosită, suferea de o durere ca o stare de greață. Voia ca el să plece.

Coborâra imediat. Păreau să facă un zgomot infernal. El o urmă, pe când ea, înfășurată în halatul ei verde aprins, mergea înaintea lui cu lumânarea. Era stăpânită de un sentiment teribil de teamă, ca nu cumva cei din familie să se trezească. Lui nu prea îi păsa. Acum nu-i păsa dacă mai afla cineva. Iar ea-l ura pentru asta. Trebuia să fii precaut, să te ferești.

Îl conduse până la bucătărie. Totul era curat și aranjat, așa cum lăsase femeia. Gerald se uită la ceas: cinci și douăzeci de minute! Apoi se așeză pe scaun ca să-și tragă cizmele. Ea așteptă,

urmărindu-i fiecare mișcare. Voia să se termine, pentru ea era un stres imens.

Gerald se ridică, ea trase zăvorul de la ușa din spate și privi afară. Era o noapte rece, adâncă, zorile încă nu apăruseră, cu un ciob de lună pe un cer nedefinit. Era bucuroasă că nu trebuia să iasă afară.

— Deci, la revedere, murmură el.

— O să vin până la poartă, spuse ea.

Și din nou o luă înaintea lui, ca să-l facă atent la trepte. La poartă, ea stătu în capul scării, iar el în fața ei.

— La revedere, șopti ea.

El o sărută supus și plecă.

Ea trecu printr-un chin auzind pașii lui atât de apăsați îndepărtându-se cu un zgomot clar și dispărând pe drum. O, cât de insensibil era mersul acela apăsat!

Închise poarta și se strecură în liniște, repede, înapoi în pat. Când ajunse în cameră și ușa se închise, simțindu-se în siguranță, respiră în voie și o mare greutate i se ridică de pe inimă. Se cuibări în pat, în adâncitura pe care o făcuse trupul lui, în căldura pe care o lăsase în urmă. Și emoționată, epuizată, totuși mulțumită, se cufundă curând într-un somn adânc și greu.

Gerald străbătu rapid întunericul nedeslușit de venirea zorilor. Nu se întâlni cu nimeni. Mintea sa era minunat de calmă și netulburată, ca un iaz liniștit, iar trupul său era împlinit, cald și îmbogățit. Merse repede până la Shortlands, cu o împăcare de sine plină de recunoștință.

CAPITOLUL XXV

CĂSĂTORIE SAU NU

FAMILIA BRANGWEN URMA să se mute din Beldover. Acum era necesar ca tatăl să locuiască în oraș.

Birkin obținuse o dispensă de căsătorie, dar Ursula amâna lucrurile de pe o zi pe alta. Refuza să stabilească o dată fixă, încă

ezita. Preavizul de o lună, după care urma să plece din școala elementară, împlinise trei săptămâni. Crăciunul se apropia.

Gerald aștepta căsătoria lui Birkin cu Ursula. Pentru el era un lucru crucial.

— Ce-ar fi dacă am face două lucruri în paralel? îi spuse el lui Birkin într-o zi.

— Și care ar fi al doilea? întrebă Birkin.

— Gudrun și eu, spuse Gerald cu o sclipire vicleană în ochi.

Birkin îl privi fix câteva momente, de parcă ar fi fost cumva surprins.

— Vorbești serios sau glumești? întrebă el.

— O, vorbesc serios. Să fac așa? Gudrun și cu mine să facem același lucru ca și voi?

— Te rog, chiar insist, spuse Birkin. Nu știam că ai ajuns până acolo.

— Cum adică? întrebă Gerald, privindu-l pe celălalt bărbat și râzând. A, da, am trecut prin toate etapele.

— Mai rămâne să puneți lucrurile pe o bază socială solidă și să atingeți un scop moral înalt, spuse Birkin.

— Ceva de genul acesta: în lungime, lățime și înălțime, răspunse Gerald zâmbind.

— O, bine, spuse Birkin, e un pas important pe care-l faci, așa zice eu.

Gerald îl privi îndeaproape.

— De ce nu te bucuri? întrebă el. Credeam că te dai în vânt după căsătorie.

Birkin ridică din umeri.

— Ai putea la fel de bine să te dai în vânt după nasuri. Sunt tot felul de nasuri, frumoase sau mai puțin frumoase...

Gerald râse.

— Și tot felul de căsătorii, tot așa, frumoase sau mai puțin? întrebă el.

— Așa-i.

— Și crezi că dacă mă însor, are să fie o căsătorie eșuată? întrebă Gerald iscoditor, cu capul înclinat ușor într-o parte.

Birkin râse repezit.

— De unde să știu eu cum va fi? spuse el. Nu mă asedia cu propriile mele arme.

Gerald medită câteva clipe.

— Dar aş vrea să știu ce părere ai mai precis, spuse el.

— Despre căsătoria ta sau despre căsătorii? De ce te-ar interesa părerea mea? Eu nu am păreri. Nu mă interesează căsătoriile legale deloc. E vorba de o simplă chestiune de conveniență.

Totuși Gerald îl urmărea îndeaproape.

— Cred că e vorba de mult mai mult, spuse el serios. Oricât de mult îți displace această etică a căsătoriei, totuși, în cazul particular al unui individ, căsătoria este ceva esențial și definitiv.

— Vrei să spui că e ceva definitiv când te duci la starea civilă cu o femeie?

— Dacă te întorci cu ea, da, așa cred, spuse Gerald. E cumva irevocabil.

— Da, sunt de acord, spuse Birkin.

— Indiferent de felul în care privim căsătoria legală, totuși, în cazul particular al unui individ, să devii om căsătorit este ceva definitiv.

— Cred că da, zise Birkin, pe undeva.

— Întrebarea care se pune este dacă s-o faci sau nu, spuse Gerald.

Birkin îl privi îndeaproape, cu ochii veseli.

— Ești asemenea lordului Bacon¹⁵⁴, Gerald, adăugă el. Argumentezi ca un avocat — sau ca Hamlet: a-fi-sau-a-nu-fi. Dacă-ai fi în locul tău, nu m-aș căsători, dar întreab-o pe Gudrun, nu pe mine. Nu te căsătorești cu mine, nu?

Gerald nu dădu atenție ultimei părți a discursului.

— Da, zise el, trebuie să gândești problema la rece. E ceva esențial. Ajungi în punctul în care trebuie să faci un pas într-o direcție sau alta. Iar căsătoria reprezintă o direcție...

— Și care e cealaltă? întrebă Birkin repede.

¹⁵⁴ Francis Bacon, baron de Verulam, viconte de St. Albans (1561-1626), escist, avocat și filosof englez.

Gerald îl privi cu ochi aprinși, ciudat de conștienți, pe care celălalt bărbat nu-i putea înțelege.

— Nu știu, răspunse el. Dacă știam *asta*...

Se mișcă neliniștit și lăsă ideea neterminată.

— Vrei să spui dacă ai cunoaște alternativa? întrebă Birkin. Și din moment ce nu o cunoști, căsătoria e un *pis aller*¹⁵⁵.

Gerald privi în sus spre Birkin cu aceeași privire aprinsă, nefirească.

— Avem chiar sentimentul acesta, recunosc el.

— Atunci n-o face, spuse Birkin. Îți spun eu, continuă el, așa cum am spus și mai devreme, căsătoria după modelul vechi mi se pare respingătoare. *Egoïsme à deux*¹⁵⁶ e nimic pe lângă asta. E un fel de vânătoare tacită în cupluri: lumea formată din cupluri, fiecare perêche aflându-se în căsuța ei, urmărindu-și micile interese și fermentând în propria sa intimitate — e lucrul cel mai respingător din lume.

— Sunt întru totul de acord, spuse Gerald. E ceva josnic în asta. Dar așa cum am mai spus, care-i alternativa?

— Omul ar trebui să renunțe la instinctul *de a-și întemeia o familie*. Nu e vorba de un instinct, ci de un obicei mișelesc. N-ar trebui să avem niciodată un *cămin*.

— Sunt de acord, spuse Gerald. Dar nu există alternativă.

— Trebuie s-o găsim. Chiar cred într-o unire veșnică între un bărbat și o femeie. Schimbările sunt doar un proces exhaustiv. Dar o relație permanentă dintre un bărbat și o femeie nu este unica soluție, cu siguranță că nu.

— Chiar așa, spuse Gerald.

— De fapt, adăugă Birkin, din cauză că relația dintre bărbat și femeie este considerată a fi supremă și exclusivistă, intervin închistarea, răutatea și insuficiența într-o relație.

— Da, te cred, spuse Gerald.

— Trebuie să cobori idealul de dragoste-și-căsătorie de pe pedestal. Ne trebuie ceva mai extins. Eu cred și în relația

¹⁵⁵ O afacere mai proastă (fr.).

¹⁵⁶ Egoism în doi (fr.).

perfectă dintre bărbați, relație care se situează în afara căsătoriei.

— Nu înțeleg cum ar putea fi considerate egale, spuse Gerald.

— Nu egale, dar la fel de importante, la fel de creative și de sfinte, dacă vrei.

Gerald se foi nervos.

— Știi, eu nu cred asta, spuse el. Bineînțeles că nu poate exista ceva la fel de puternic între bărbați așa cum există între bărbat și femeie iubirea bazată pe sex. Natura nu asigură condițiile pentru asta.

— Ba da, eu consider că le asigură. Și nu cred că vom fi vreodată fericiți până când nu vom stabili aceste condiții. Trebuie să renunți la *exclusivitatea* iubirii prin căsătorie. Și trebuie să recunoști afecțiunea neîmpărtășită care există între bărbați. Asta îngăduie mai multă libertate pentru toți, o mai mare putere de individualitate atât la bărbați cât și la femei.

— Știu, spuse Gerald, tu crezi în așa ceva. Doar că, vezi tu, eu nu pot simți la fel.

Își puse mâna pe brațul lui Birkin, cu un fel de atitudine critică. Și zâmbi ca și cum ar fi triumfat.

Era pregătit să accepte condamnarea. Căsătoria era ca o condamnare pentru el. Era dispus să se condamne singur la înșurătoare, să fie asemenea unui deținut condamnat să stea în minele subterane, fără să-și mai trăiască viața la lumina soarelui, ci doar ducându-și existența sub pământ. Era dispus să accepte asta. Iar căsătoria era sigiliul condamnării sale. Voia ca existența să-i fie astfel pecetluită în adâncuri, precum un suflet damnat, dar trăind veșnic în această stare. Dar nu avea de gând să stabilească nici un fel de relație pură cu vreun suflet. Nu putea. Căsătoria nu reprezenta stabilirea unei relații cu Gudrun. Însemna acceptarea unei relații cu lumea existentă, va accepta ordinea prestabilită în care nu credea cu adevărat, după care se va retrage pentru a-și duce viața în lumea subterană. Asta va face.

Cealaltă variantă era să accepte oferta de afecțiune a lui Rupert, să stabilească o legătură de încredere pură și de afecțiune

cu celălalt bărbat, și apoi, ulterior, cu o femeie — dacă avea de gând să își ia un angajament față de o femeie, nu numai din punct de vedere al căsătoriei legale, ci și prin căsătoria absolută, mistică.

Totuși nu putea să accepte oferta. Era cuprins de o amorțeală, care-i anihilase fie voința nenăscută, absentă, sau era vorba de o atrofie. Poate era vorba de absența voinței. Căci era extrem de entuziasmat de oferta lui Rupert. Cu toate astea era încă și mai bucuros că o respinge, că nu se angajează la așa ceva.

CAPITOLUL XXVI

UN SCAUN

ÎN FIECARE ZI DE LUNI DUPĂ-AMIAZA, pe locul unde existase vechea piață din oraș se ținea un târg de vechituri. Ursula și cu Birkin se plimbară pe acolo într-o după-amiază. Discutaseră despre mobilă și voiau să vadă dacă nu exista ceva care le-ar fi plăcut, printre grămezile de vechituri adunate pe stradă.

Vechea piață nu era foarte mare, ci alcătuită dintr-o simplă adunătură de lespezi de granit, unde se aflau de obicei câteva tarabe cu fructe sub un perete. Piața era într-un cartier sărăcăcios din oraș. Într-o parte se aflau case părăginite, o fabrică de tricotaje, o întindere uriașă cu sute de ferestre dreptunghiulare la un capăt, iar în cealaltă parte o stradă pavată cu lespezi unde se aflau prăvălii mici. Dar realizarea arhitecturală a orașului o reprezentau băile publice, construite din cărămidă roșie, cu un turn cu ceas. Oamenii care mișunau primprejur păreau împiedicați și posomorâți, aerul părea că emană un miros greu, și aveai senzația că există multe străduțe întunecate ramificându-se până în sălașul mizeriei însăși. Din când în când un tramvai maro cu galben se înclina până la pământ la o curbă dificilă care trecea pe lângă fabrică.

Ursula simți un fior ușor când se pomeni printre oamenii aceia de rând, în târgul aglomerat de așternuturi uzate, grămezi

de fier vechi, ceramică sărăcăcioasă așezată în mormane palide și grămezi de haine de neînchipuit. Ursula și Birkin megeau fără chef de-a lungul pasajului îngust care despărțea tarabele ruginite. Birkin se uita la mărfuri, iar ea la oameni.

Ursula urmări cu entuziasm o tânără gravidă care întorcea o saltea și-i cerea unui tânăr, care arăta destul de sărăcăcios îmbrăcat și deprimat, să o încerce. Tânăra părea atât de misterioasă, vioaie și nerăbdătoare, iar tânărul atât de lipsit de interes și pe picior de plecare. Urma să se însoare cu ea pentru că aștepta un copil.

După ce au pipăit salteaua, tânăra îl întrebă pe bătrânul care stătea așezat pe un taburet aflat printre grămezile de lucruri cât face salteaua. El îi răspunse, iar ea se întoarse către tânăr. Acesta era rușinat și conștient de situația lui. Își întoarse fața, deși își dădea seama că din punct de vedere fizic nu putea dispărea în neant, și mormăi ceva în sinea lui. Și din nou femeia pipăi salteaua nerăbdătoare și vioaie, făcu socoteala în minte și se târgui cu bătrânul murdar. În tot acest timp, tânărul ședea deoparte, rușinat, umil și supus.

— Uite, spuse Birkin, acolo e un scaun drăguț.

— Încântător! exclamă Ursula.

Era un fotoliu din lemn simplu, probabil din mesteacăn, dar cu o linie atât de delicată și fină, stând acolo pe lespezile mizere, încât aproape că lăcrimă. Era de formă pătrată, cu niște linii absolut desăvârșite, grațioase, și cu patru stinghii scurte din lemn în spate care-i amintiră Ursulei de corzile de harpă.

— Odinioară, spuse Birkin, a fost aurit și avea fundul de trestie. Cineva a bătut în cuie fundul acesta din lemn. Uite, aici e un strop din roșul de sub stratul de aur. Restul e tot negru, în afară de locul unde lemnul s-a frecat și s-a lustruit. Unitatea grațioasă a liniilor îl fac atât de atrăgător. Privește cum se îmbină, cum se echilibrează. Dar desigur fundul din lemn nu e potrivit, căci distruge impresia de perfectă delicatețe și unitate a elasticității pe care i-o dădea trestia. Totuși, îmi place.

— A, da, zise Ursula, și mie.

— Cât costă? îl întrebă Birkin pe vânzător.

— Zece şilingi.

— Şi vreţi să-l trimiteţi acasă...?

Fotoliul fu cumpărat.

— Atât de frumos, de desăvârşit! exclamă Birkin. Aproape că mă înduioşează. Merseară mai departe printre grămezile de vechituri. Iubita mea ţară... a avut ceva să exprime chiar atunci când a confecţionat acel scaun.

— Şi acum nu mai are? întrebă Ursula.

Era mereu supărată atunci când el vorbea pe acest ton.

— Nu, nu mai are nimic de spus. Când văd scaunul acela curat şi frumos şi mă gândesc la Anglia, chiar la Anglia lui Jane Austen — avea idei nemuritoare să dezvăluie chiar şi atunci, şi o fericire neîntâlnită în a le dezvălui. Iar acum, nu putem decât să pescuim printre grămezile de vechituri ca să găsim rămăşiţele a ceea ce ele au exprimat odată. Astăzi nu se mai produce aşa ceva, n-a mai rămas decât activitatea mecanică, sordidă şi mizeră.

— Nu e adevărat, exclamă Ursula. De ce trebuie să lauzi mereu trecutul, în detrimentul prezentului? Zău că nu mă dau în vânt după Anglia din timpul lui Jane Austen. Era destul de materialistă, dacă vrei...

— Îşi permitea să fie materialistă, spuse Birkin, pentru că avea puterea de a fi şi altfel — ceea ce noi nu suntem. Noi suntem materialişti pentru că nu avem puterea să fim altcumva — oricât de mult am încerca, nu putem să dăm dovadă de nimic altceva decât de materialism şi de mecanicism, care e chiar esenţa materialismului.

Ursula era redusă la o tăcere furioasă. Nu acorda atenţie celor ce spunea el. Se revolta împotriva altui fapt.

— Urăsc trecutul de care vorbeşti. Sunt sătulă de el, exclamă ea. Cred că urăsc chiar şi scaunul ăla vechi, deşi e frumos. Nu reprezintă genul meu de frumuseţe. Aş fi vrut să fie sfârşit atunci când i-a trecut vremea şi nu lăsat să ne predice despre minunatul trecut. Sunt sătulă de minunatul trecut.

— Nu la fel de sătulă pe cât de scârbit sunt eu de prezent, spuse el.

— Ba da, la fel. Urâsc prezentul — dar nu vreau ca trecutul să-i ia locul — nu vreau acel scaun vechi.

O clipă el fu chiar furios. Apoi se uită la cerul care strălucea dincolo de turnul de la băile publice și păru să-și revină. Râse.

— În regulă, zise el, atunci hai să nu mai avem de-a face cu el. Și eu sunt sătul de toate astea. În orice caz, nu poți să trăiești pe scheletul frumuseții trecute.

— Nu poți, exclamă ea. Nu îmi *doresc* lucruri vechi.

— Adevărul este că nu ne dorim nici un fel de lucruri, răspunse el. Gândul unei case mobilate care să-mi aparțină mă îngrozește.

Această afirmație o făcu să tresară puțin. Apoi răspunse:

— Și pe mine. Dar trebuie să locuiești undeva.

— Nu undeva — oriunde, spuse el. Ar trebui să locuim oriunde, să nu avem un loc anume. Nu-mi doresc o adresă exactă. De îndată ce faci rost de o cameră și e *completă* vrei să fugi de ea. Acum că sunt gata camerele mele de la moară, aș vrea să le știu pe fundul mării. E o îngrozitoare tiranie reprezentativă pentru un mediu determinat, unde fiecare piesă de mobilier este ca o tablă a legii.

Ursula se agăță de brațul lui în timp ce ieșeau din piață.

— Dar ce o să facem? întrebă ea. Trebuie să trăim cumva. Iar eu chiar am nevoie de lucruri frumoase împrejurul meu. Îmi doresc un fel de *grandoare* naturală chiar, de *splendoare*.

— N-ai să afli asta niciodată în case sau mobilă — sau nici chiar în îmbrăcăminte. Casele, mobila și hainele fac toate parte dintr-o lume veche, primitivă, dintr-o societate omenească detestabilă. Și dacă ai o casă în stil Tudor și mobilă veche, frumoasă, este vorba doar de trecutul perpetuat asupra ta. Iar dacă ai o casă modernă, desăvârșită, făcută de Poiret¹⁵⁷, înseamnă altceva care se perpetuează asupra ta. Totul e îngrozitor. Nu e vorba decât de bunuri, de posesiune care te apasă și te transformă într-o generalitate. Trebuie să fii ca Rodin

¹⁵⁷ Inițial creator de haine, Paul Poiret (1879-1943) și-a continuat ascensiunea și ca un cunoscut decorator de interioare.

„sau Michelangelo, și să lași o bucată de piatră nefinisată în jurul operei tale¹⁵⁸. Trebuie să lași mediul înconjurător abia conturat, neterminat, astfel încât să nu fii deloc limitat, constrâns, dominat de lumea exterioară.

Ursula stătea pe stradă meditând.

— Și nu o să avem niciodată un loc al nostru, stabil, un cămin? întrebă ea.

— Slavă Domnului, nu în lumea asta, răspuse el.

— Dar nu există decât lumea asta, obiectă ea.

El își întinse mâinile cu un gest de indiferență.

— Între timp, vom evita să avem lucruri personale, spuse el.

— Dar tocmai ai cumpărat un scaun.

— Pot să-i spun vânzătorului că nu-l vreau, răspuse el.

Ea se gândi din nou. Apoi chipul ei se schimonosi cuprins de o ciudată tresărire.

— Nu, spuse ea, nu-l vrem. Sunt sătulă de lucruri vechi.

— Și de cele noi, adăugă el.

Se uitară înapoi. Acolo, în fața unor piese de mobilier, stătea cuplul acela tânăr, femeia care urma să aibă un copil și tânărul cu fața îngustă. Ea era blondă, cam scundă și robustă. El era de înălțime potrivită, bine făcut. Părul negru îi cădea într-o parte, ieșindu-i de sub șapcă, și stătea acolo distant, ciudat, precum un damnat.

— Hai să li-l dăm lor, șopti Ursula. Uite, își încropesc un cămin împreună.

— Eu n-am de gând să-i ajut și să-i încurajez la asta, spuse el susceptibil, nutrind deodată sentimente de înțelegere față de tânărul retras și speriat și fiind împotriva femeii active și fertile.

— O, da, strigă Ursula. Li se potrivește, e tot ce poate fi mai potrivit.

¹⁵⁸ Lawrence pare să se gândească la sculpturi de marmură neterminate precum „Pan și Nimfa” (1898) și „Puvis de Chavannes” (1910) de sculptorul francez Auguste Rodin (1840-1917), precum și la sculpturile neterminate ale sclavilor realizate de Michelangelo (1475-1564) pentru mormântul lui Iuliu al II-lea (papă între anii 1503-1513).

— Foarte bine, spuse Birkin, du-te tu la ei să li-l oferi. Eu am să stau deoparte.

Ursula se duse destul de agitată către cuplul tânăr care discuta în legătură cu un lavoar din fier — sau mai degrabă impresia pe care o lăsau era că tânărul se uita speriat și mirat, ca un prizonier, la piesa aceea abominabilă, în timp ce femeia se târguia.

— Am cumpărat un scaun, spuse Ursula și nu-l vrem. Nu-l vreți dumneavoastră? Ne-am bucura dacă l-ați accepta.

Tinerii se uitară la ea, fără să le vină a crede că Ursula li se adresa lor.

— Îl doriți? repetă Ursula. E chiar *foarte* drăguț, dar...dar..., și aici zâmbi cam derutată.

Tinerii nu făceau decât să se uite fix la ea și să-și arunce priviri cu subînțeles unul altuia, ca să se pună de acord. Bărbatul avea un fel ciudat de a rămâne ascuns, de parcă s-ar fi putut face nevăzut ca un șoarece.

— Voiam să vi-l dăm dumneavoastră, explică Ursula, acum fiind derutată și temându-se de ei.

Era atrasă de tânăr, o ființă liniștită, fără griji, aproape că nu-l puteai numi bărbat, o ființă care e produsul vieții citadine, ciudat de autohton și de desăvârșit într-un fel, aruncând priviri furișe, agil și subtil. Genele negre, lungi și delicate, îi cădeau peste ochii care nu arătau nici un fel de grijă, ci doar un singur lucru îngrozitor: o fire introvertită; erau sticloși și întunecați. Sprâncenele negre, ca și întreaga sa constituție, erau fin trasate. Ar fi un amant îngrozitor și minunat pentru o femeie, cu o înfățișare atât de încântătoare. Picioarele minunat de delicate și agile se conturau sub pantalonii fără nici o formă; avea ceva din finețea și nemișcarea unui șobolan tăcut, cu ochi întunecați și blană mătăsoasă.

Ursula îl percepu cu o senzație fină, de atracție. Femeia voinică se uita fix la ea, jignitor. Ursula uită de el.

— Nu vreți să luați scaunul? întrebă ea.

Bărbatul îi aruncă o privire piezișă ca și când ar fi măsurat-o, totuși abia perceptibilă și aproape insolentă. Femeia se aduna.

Avea ceva din plenitudinea unei precupețe. Nu știa ce urmărește Ursula, așa că era atentă și ostilă. Birkin se apropie zâmbind înutacios, văzând că Ursula era atât de neajutorată și înfricoșată.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el, zâmbind.

Își îngustă ochii ușor și avea același aer tipic de mister ironic care făcea parte din conduita celor doi orășeni. Bărbatul își aplecă puțin capul într-o parte arătând spre Ursula și spuse cu o caldură ciudată, prietenoasă și batjocoritoare:

— Ce vrea, eh?

Un zâmbet ciudat îi încreți buzele.

Birkin îi aruncă o privire pe sub pleoapele coborâte ironic.

— Să vă dea un scaun, acela cu eticheta pe el, spuse el, arătându-i-l.

Bărbatul se uită la obiectul indicat. Între cei doi bărbați exista o ciudată ostilitate și o înțelegere tipic masculină ieșită din tiparele oricărei reguli.

— De ce vrea să ni-l dea *nouă*, șefule? întrebă el, pe un ton extrem de familiar care o jigni pe Ursula.

— M-am gândit că l-ați vrea. E un scaun drăguț. L-am cumpărat, dar nu-l vrem.

— Nu-i nevoie să-l luați, nu vă speriați, spuse Birkin, cu un zâmbet crispăt.

Bărbatul îi aruncă o privire pe jumătate ostilă, pe jumătate recunoscătoare.

— De ce nu vreți să-l luați pentru dumneavoastră dacă tocmai l-ați cumpărat? întrebă femeia, obraznic. Nu-i destul de bun, acu' că v-ați uitat la el? Vi-i frică să n-aibă ceva, sunt sigură.

O privea pe Ursula admirativ, dar cu oarecare dispreț.

— Nu m-am gândit deloc la asta, zise Birkin. Lemnul e prea subțire peste tot.

— Să vă explic, zise Ursula, cu chipul luminos și mulțumit. Suntem pe punctul de a ne căsători și ne-am gândit să ne cumpărăm niște lucruri. Apoi tocmai acum ne-am hotărât să nu mai luăm mobilă și să plecăm în străinătate.

Orășeanca bine făcută, ușor rumenă în obraji, se uită la chipul fin al celeilalte femei, măsurând-o. Se cântăriră din priviri

una pe cealaltă. Tânărul stătea deoparte cu chipul inexpressiv și static, cu linia subțire a mustății negre desenată ciudat de sugestiv deasupra gurii cam mari și închise. Era impasibil, absent, ca o prezență întunecată și insinuantă, de joasă speță.

— E bine când ești cineva, spuse orășeanca, întorcându-se către bărbatul ei.

Acesta nu o privi, dar zâmbi cu partea inferioară a feței, lăsându-și capul într-o parte cu un gest ciudat de aprobare. Ochii săi erau ficși, întunecați.

— Tre' să dai ceva parale când te răzgândești, spuse el, cu un neașteptat accent dialectal.

— Doar zece șilingi de data asta, spuse Birkin.

Bărbatul se uită în sus la el cu o grimasă fugitivă, nesigură.

— Îi ieftin la juma' de liră, șefule, zise el. Nu-i ca atunci când te divorțezi.

— Încă nu suntem căsătoriți, spuse Birkin.

— Nu, nici noi nu suntem, spuse tânăra cu voce tare. Dar o să ne căsătorim sâmbătă.

Se uită din nou la tânăr cu o privire hotărâtă, protectoare, semeață, dar blândă în același timp. El rânji plictisit, întorcându-și capul. Femeia îl câștigase drept bărbat, dar, Doamne, lui nu-i păsa câtuși de puțin! Avea o mândrie ciudată, ascunsă, și o onestitate pe care nu o manifesta în mod vădit.

— Vă urez noroc, spuse Birkin.

— Și vouă la fel, zise tânăra femeie. Apoi continuă destul de provocator: Când are loc a dumneavoastră?

Birkin îi aruncă o privire Ursulei.

— Asta depinde de domnișoara, răspunse el. Ne ducem la ofițerul stării civile în momentul în care ea e pregătită.

Ursula râse, copleșită de nedumerire și uimire.

— Care-i graba? Întrebă tânărul, rânjind sugestiv.

— O, nu vă repeziți să dați fuga pân' acolo, adăugă tânăra femeie. E ca atunci când ai murit, ești căsătorit parcă de o veșnicie.

Tânărul se îndepărtă ca și cum această replică l-ar fi atins.

— Cu cât e mai lungă, cu atât mai bine, să sperăm, zise Birkin.

— Aşa-i, şefule, spuse tânărul admirativ. Bucură-te cât timp îi de durată, niciodată să nu biciuieşti un măgar mort.

— Doar atunci când se preface că-i mort, adăugă tânăra femeie, uitându-se la tânărul ei cu gingăşia mângâietoare a autorităţii.

— Îhî, e o diferenţă, spuse el ironic.

— Cum rămâne cu scaunul? întrebă Birkin.

— Îl acceptăm, răspunse femeia.

Se îndreptară către negustor, iar tânărul chipeş, dar detestabil mergea alături puţin în urmă.

— Acesta e, îl arată Birkin. Vreţi să-l luaţi cu voi, sau preferaţi să schimbăm adresa de pe el?

— O, Fred poate să-l ducă. E în stare de orice pentru scumpa noastră căsuţă.

— Foloseşte-l cât îi nevoie, spuse Fred, rânjind plin de umor, în timp ce lua scaunul de la negustor.

Mişcările sale erau graţioase, dar, totuşi, ciudat de enervante, ascunse.

— Iote un scaun drăguţ, numa' bun pentru mama. Îi trebuie o pernă.

Şi îl puse jos, pe lespezile din piaţă.

— Nu crezi că-i drăguţ? râse Ursula.

— O, ba da, spuse tânăra femeie.

— Iote, staţi aci, pe el, o să vreţi să nu-l mai daţi, spuse tânărul.

Ursula se aşeză imediat pe el în mijlocul pieţii.

— E foarte confortabil, spuse ea. Dar destul de tare. Încearcă-l şi dumneata.

Îl invită pe tânăr să se așeze şi el. Dar acesta se întoarse cu spatele stângaci, nepoliticos, aruncându-i o privire cu ochii săi ageri şi strălucitori, ciudat de expresivi, ca un şobolan vioi şi neastâmpărat.

— Să nu-l răsfeţi, spuse tânăra, el nu-i învăţat cu fotolii.

Tânărul se întoarse pe jumătate şi spuse cu un rânjel derutant:

— Numa' cu picioarele.

Cei patru se despărțiră. Tânăra le mulțumi.

— Mulțumesc pentru scaun. O să rezise pân' s-o rupe.

— O să-l ținem dă dicor, adăugă tânărul.

— Bună ziua, bună ziua, spuseră Ursula și Birkin.

— S-aveți noroc, spuse tânărul, evitând privirea lui Birkin, în timp ce-și întoarse capul într-o parte.

Cele două cupluri o luară care încotro, iar Ursula se agăță de brațul lui Birkin. După ce parcurseră o oarecare distanță, ea se uită înapoi și-l văzu pe tânăr mergând alături de femeia tânără, plină și liniștită. Pantalonii îi cădeau până peste călcâie și se mișca cu un fel de ezitare ascunsă, mai degrabă apăsător de conștiința lui de sine, acum că trebuia să ducă fotoliul vechi și grațios, cu brațul petrecut peste spetează, iar cele patru picioare fine, ascuțite la vârf, se legănav periculos, aproape atingând lespezile de granit de pe jos. Și totuși, el era cumva de neclintit și izolat, ca un șobolan vioi și ager. Avea un fel de frumusețe ciudată, imorală, care era și respingătoare.

— Ce ciudați sunt! exclamă Ursula.

— Copiii oamenilor, spuse Birkin. Îmi amintesc de Iisus: "Cei săraci cu duhul vor moșteni pământul"¹⁵⁹.

— Dar ei nu sunt săraci cu duhul, spuse Ursula.

— Ba da, nu știu de ce, dar așa sunt, răspunse el.

Așteptară tramvaiul. Ursula se așeză pe platformă și privi orașul. Amurgul începuse să încetezeze văgăunile cu case aglomerate.

— Și ei vor moșteni pământul? întrebă ea.

— Da, ei.

— Atunci, noi ce o să facem? Noi nu suntem ca ei, nu? Noi nu suntem săraci cu duhul?

— Nu, noi va trebui să trăim în văgăunile pe care ni le lasă ei.

— Ce oribil! exclamă Ursula. Nu vreau să trăiesc într-o văgăună.

¹⁵⁹ Fragment din „Predica de pe Munte”, Matei, 5:5 : „Fericiți cei săraci cu duhul, căci aceia vor moșteni pământul”.

— Nu te îngrijora! spuse el. Ei sunt copiii oamenilor, așa că cel mai mult le plac piețele și colțurile străzilor. Deci rămân destule văgăuni.

— Întreaga lume, adăugă ea.

— A, nu, dar ceva loc mai rămâne.

Tramvaiul urcă ușor dealul, unde întinderea de case urâte, cu aspect cenușiu, asemenea iernii, arăta ca o imagine a iadului, rece și plin de unghere. Stăteau și priveau. Departe, în zare, se vedea o roșeață iritantă a apusului. Totul era rece, cumva meschin, îngheșuit și asemenea sfârșitului lumii.

— Nu-mi pasă nici măcar atunci, spuse Ursula, privind aspectul respingător al peisajului. Nu mă privește.

— Nu te mai privește, răspunse el, ținând-o de mână. N-ai nevoie să vezi. Trebuie să mergi pe drumul tău. În lumea mea e soare și spațiu —

— Așa-i, iubirea mea, nu? exclamă ea, strângându-se aproape de el pe platforma tramvaiului, astfel încât ceilalți pasageri se uitau fix la ei.

— Și o să rătăcim pe pământ, spuse el, și n-o să ne uităm la lumea pe care am lăsat-o în urmă câtuși de puțin.

Urmă o tăcere lungă. Fața ei era radioasă precum sclipirile aurului, așa cum stătea meditănd.

— Nu vreau să moștenesc pământul, zise ea. Nu vreau să moștenesc nimic.

El îi strânse mâinile într-ale lui.

— Nici eu. Vreau să fiu dezmoștenit.

Ea-i strânse degetele cu putere.

— Nu o să ne pese de *nimic*, zise ea.

El rămase nemișcat și râse.

— Și o să ne căsătorim și o să terminăm cu ei, adăugă ea.

El râse din nou.

— Nu există decât o cale să scapi de tot, spuse ea, să te căsătorești.

— Și o singură modalitate de a accepta întreaga lume, adăugă el.

— O întreagă altă lume, da, spuse ea fericită.

— Poate că ar mai fi Gerald — și Gudrun, spuse el.

— Dacă este, este și gata, zise ea. N-are rost să ne facem griji. Nu prea avem cum să-i schimbăm, nu?

— Nu, spuse el. N-avem dreptul să încercăm, nici chiar dacă am avea cele mai bune intenții din lume.

— Vrei să încerci să-i obligi? întrebă ea.

— Poate, îi răspunse el. De ce-aș vrea eu să fie liber, când asta nu-l preocupă?

Ea tăcu o vreme.

— Oricum, nu-l putem face fericit, spuse ea. Va trebui să încerce singur.

— Știu, zise Birkin. Dar ne dorim să mai fie și alții cu noi, nu?

— De ce? întrebă ea.

— Nu știu, răspunse el stânjenit. Omul tânjește după un fel de camaraderie mai strânsă.

— Dar de ce? insistă ea. De ce-ai tânji după alți oameni? De ce-ai avea nevoie de ei?

Afirmația ei îl lovi în punctul sensibil. Își încreți sprâncenele.

— Totul se rezumă numai la noi? întrebă el, tensionat.

— Da, ce altceva mai vrei? Dacă mai vrea cineva să ni se alăture, n-are decât. Dar de ce trebuie să alergi după ei?

Fața lui era tensionată și nemulțumită.

— Vezi tu, începu el, întotdeauna îmi imaginez că suntem cu adevărat fericiți împreună cu alți oameni. O mică libertate în compania altora.

Ea reflectă câteva momente.

— Da, toți vrem asta. Dar asta trebuie să se întâmple de la sine, nu poți să faci nimic în privința asta cu ajutorul propriei tale voințe. Întotdeauna mi s-a părut că ești de părere că poți să *obligi* florile să înflorească. Oamenii trebuie să ne iubească pentru că așa vor, nu poți să-i *obligi*.

— Știu, spuse el. Dar oare nu trebuie să facem nici un pas în sensul acesta? Oare trebuie să ne ducem viața de parcă am fi singuri pe lume, singurele ființe?

— Mă ai pe mine, spuse ea. De ce ai mai avea nevoie de alții? De ce trebuie să-i obligi pe oameni să fie de acord cu tine? De ce

nu poți fi singur, numai cu tine, așa cum spui mereu? Încerci să-l prezezi pe Gerald așa cum ai încercat să o prezezi și pe Hermione. Trebuie să înveți să fii singur. Și, mai mult decât atât, e urât din partea ta. Mă ai pe mine. Și totuși vrei să-i obligi și pe alții să te iubească. Chiar încerci să-i forțezi să te iubească. Chiar și atunci, nu le mai vrei iubirea.

Chipul său avea o expresie de consternare sinceră.

— Chiar așa? spuse el. E problema pe care nu o pot rezolva. Știu că vreau o relație perfectă și completă cu tine: și aproape că avem așa ceva, chiar așa este. Dar mai presus de asta, oare eu îmi doresc o relație adevărată, supremă cu Gerald? Îmi doresc oare o relație definitivă, aproape nepământească — o relație între eul meu esențial și al lui — sau nu?

Ea-l privi un timp îndelungat, cu ochi ciudați, strălucitori, dar nu-i răspunse.

CAPITOLUL XXVII

PLECAREA DE ACASĂ

ÎN ACEA SEARĂ URSULA SE ÎNTOARSE ACASĂ cu ochii foarte strălucitori și visători, ceea ce îi enervă pe părinții ei. Tatăl ei ajunsese acasă la ora cinei, obosit după orele de curs de după-amiază și de drumul lung spre casă. Gudrun citea, iar mama ei stătea tăcută.

Deodată Ursula se adresă celor din casă, cu o voce sprintenă:

— Rupert și cu mine o să ne căsătorim mâine.

Tatăl ei se întoarse către ea rigid.

— Ce-o să faci? întrebă el.

— Mâine! exclamă Gudrun, cu o voce ca un ecou.

— Chiar așa? se miră mama.

Dar Ursula nu făcu decât să zâmbească încântător și nu răspunse.

— Să te măriți mâine! strigă tatăl aspru. Ce vrei să spui?

— Da, zise Ursula. De ce nu? Aceste trei cuvinte care veneau din partea ei îl enervau întotdeauna. Totul e în regulă, vom merge la ofițerul stării civile.

În cameră urmă o tăcere de o clipă, după afirmația veselă, dar vagă a Ursulei.

— Zău, Ursula! exclamă și Gudrun.

— Am putea să te întrebăm și noi de unde atâta mister? zise mama cu un glas autoritar.

— Dar n-a fost nici un mister. Știați.

— Cine știa? zise indignat tatăl ei. Cine știa? Ce vrei să spui cu acest „știați”?

Era într-unul dintre acele momente de furie inexplicabilă, iar Ursula se înverșună de îndată împotriva lui.

— Desigur că știați, spuse ea, degajată. Știați că avem de gând să ne căsătorim.

Urmă o pauză periculoasă.

— Deci știam că aveți de gând să vă căsătoriți, da? Știam! Parcă știe cineva ceva despre tine, cățea mincinoasă!

— Tată! strigă Gudrun, îmbujorându-se puternic, plină de o revoltă aprigă. Apoi, cu o voce rece dar delicată, de parcă i-ar reaminti surorii ei să fie umilă: Dar nu e o decizie îngrozitor de pripită, Ursula? întrebă ea.

— Nu, nu chiar, răspuse Ursula, cu aceeași voioșie enervantă. Tot *încearcă* să mă convingă de săptămâni întregi, a și obținut dispensa. Doar că eu, eu însămi nu eram pregătită. Acum sunt pregătită. Aveți vreun motiv pentru care să nu fiți de acord?

— Cu siguranță că nu, spuse Gudrun, dar pe un ton de confirmare rece. Ești perfect liberă să faci cum dorești.

— „Pregătită tu însăși” — tu *însăși*, asta-i tot ce contează, nu? „Nu eram pregătită”, o imită tatăl ei batjocoritor. Tu și cu persoana ta! Te crezi tare importantă, nu?

Ursula se reculese și-și dresе vocea, iar ochii îi sclipeau într-o lumină aurie și amenințătoare.

— Sunt. Pentru mine însămi, spuse ea rănită și uluită. Știu că pentru oricine altcineva nu prezint importanță. N-ai vrut decât să mă terorizezi — nu ți-a păsat niciodată de fericirea mea.

Tatăl ei se aplecă înainte, urmărind-o, iar chipul îi era aprins ca o flacără.

— Ursula, ce spui? Ține-ți gura, exclamă mama ei.

Ursula se întoarse împrejur, iar luminițele din ochii ei se aprinseră.

— Nu, nu vreau, strigă ea. N-am să-mi țin gura și să accept să fiu terorizată. Ce contează ziua în care mă mărit, ce mai contează? Nu mă afectează decât pe mine.

Tatăl ei era tensionat și se ghemuise ca o pisică gata să sară.

— Oare? exclamă el, apropiindu-se mai tare de ea.

Ursula se făcu mică.

— Nu, cum s-ar putea? răspunse ea, dând înapoi, dar fără să cedeze.

— Adică pe mine nu mă privește ce faci, ce se alege de tine? strigă el, cu o voce ciudată ca un țipăt.

Mama și cu Gudrun rămaseră deoparte ca hipnotizate.

— Nu, se bâlbâi Ursula. Tatăl ei era foarte aproape de ea. Nu vrei decât să...

Știa că era periculos și se opri. El se ghemuise, încordat, fiecare mușchi era pregătit de atac.

— Ce? o provocă el.

— Să mă terorizezi, mormăi ea, și chiar în timp ce rostea cuvintele acestea, mâna lui o izbi drept în obraz și o proiectă în ușă.

— Tată! strigă Gudrun, cu o voce ascuțită. Oprește-te!

El rămase nemișcat. Ursula își reveni, iar mâna o ținea pe clanță. Se adună încetul cu încetul, în timp ce tatăl ei stătea în expectativă.

— E adevărat, exclamă ea, cu lacrimi strălucindu-i în ochi, iar capul ridicat sfidător. Ce a însemnat iubirea ta, ce a însemnat oare vreodată? Doar teroare și refuz — atât.

Tatăl înainta din nou cu mișcări tensionate, ciudate, cu pumnul încheștat, cu chipul asemănător unui ucigaș. Dar ea, rapidă precum fulgerul, țâșni afară pe ușă, iar ei o auziră alergând în sus pe scări.

Tatăl rămase o clipă uitându-se la ușă. Apoi, asemenea unui animal înfrânt, se întoarse și-și reluă locul lângă foc.

Gudrun era albă ca varul. Din liniștea profundă, se auzi vocea mamei spunând rece și mânioasă:

— Ei bine, n-ar trebui să o bagi prea mult în seamă.

Din nou se lăsă tăcerea și fiecare își urmă șirul propriu al emoțiilor și al gândurilor.

Deodată ușa se deschise din nou. Intră Ursula, cu pălăria pe cap și cu haina de blană, iar în mână cu o mică valiză.

— La revedere, spuse ea, pe tonul ei enervant, vesel, aproape ironic. Plec.

Și în clipa următoare ușa se închise, auziră cealaltă ușă de afară, apoi pașii ei repezi mergând pe aleea din grădină, poarta trântindu-se și pașii ușori nu se mai auziră. În casă se așternu o tăcere mormântală.

Ursula se duse direct la gară, mergând repede și fără să-i pese de cei din jur, de parcă zbura. Nu era nici un tren, așa că trebui să meargă pe jos până la nodul de cale ferată. Pe măsură ce mergea prin întuneric, începu să plângă, și vărsă lacrimi amare, cuprinsă de o durere surdă, sfâșietoare, ca a unui copil, cât ținu drumul și în tren. Timpul trecu fără să-și dea seama, nu știa unde se află și nici ce se întâmplă cu ea. Doar continua să plângă din adâncul infinit al durerii deznădăjduite, al tristeții nemăsurate, cu o durere teribilă a unui copil care nu cunoaște limite.

Totuși vocea ei avea aceeași veselie de neînfrânt în timp ce vorbea cu proprietăreasa lui Birkin la ușă:

— Bună seara! Domnul Birkin e acasă? Pot să-l văd?

— Da, e acasă. E în birou.

Ursula se strecură pe lângă femeie. Ușa de la birou se deschise. Îi auzise vocea Ursulei.

— Bună! exclamă el surprins, văzând-o cum stă acolo cu valiza în mână și cu urmele de lacrimi pe obraji.

Ursula făcea parte dintre acei oameni care plâng fără să lase să se vadă multe urme, precum un copil.

— Arăt rău? întrebă ea, retrăgându-se.

— Nu, de ce? Intră.

Îi luă geanta din mână și intrară în birou.

Acolo, buzele ei începură să tremure ca cele ale unui copil care-și aduce din nou aminte, și lacrimile izvorâră din nou.

— Ce s-a întâmplat? o întrebă din nou, după ce se mai liniști.

Dar ea nu făcu decât să-și înfunde fața adânc în umărul lui, plină de durere, ca un copil care nu poate să spună.

— Deci, ce s-a întâmplat?

Deodată ea se desprinsese, își șterse ochii, își recăpătă stăpânirea de sine și se duse să se așeze pe scaun.

— Tata m-a lovit, spuse ea, stând ghemuită, ca o pasăre înfoiată, cu ochii foarte strălucitori.

— De ce? întrebă el.

Ea își feri privirea și nu vru să răspundă. Nările ei sensibile și buzele tremurătoare aveau o roșeață înduioșătoare.

— De ce? repetă el întrebarea, cu vocea lui ciudată, domoală, dar pătrunzătoare.

Ea îi aruncă o privire, destul de sfidător.

— Pentru că i-am spus că mă mărit mâine, iar el m-a brusc.

— De ce te-a brusc?

Gura ei se lăsă din nou în jos, își aduse aminte de scena aceea încă o dată și lacrimile îi apărură din nou.

— Pentru că am spus că nu-i pasă — și așa e, e vorba doar de autoritatea lui care e rănită, spuse ea, cu gura schimonosită de plâns tot timpul cât vorbi, așa că Birkin aproape că zâmbi.

Totul i se părea așa de copilăresc. Totuși nu era așa, era un conflict de moarte, ca o rană adâncă.

— Nu e chiar adevărat, spuse el. Și chiar dacă ar fi, n-ar trebui să *spui* asta.

— Ba *este* adevărat, așa *este*, plânse ea și n-o să mă las terorizată de iubirea lui prefăcută — când de fapt *nu este* — nu-i pasă, cum ar putea să-i pese — nu.

El rămase tăcut. Ursula îl emoționa puternic.

— Atunci n-ar trebui să-l provoci, dacă nu poate, spuse Birkin calm.

— Dar eu l-am *iubit*, se tângui ea. L-am iubit întotdeauna, iar el s-a comportat întotdeauna așa cu mine.

— Atunci e o iubire a contrariilor, spuse el. Nu-i da atenție. Totul va fi bine. Nu trebuie să disperi.

— Ba da, plânse ea. Trebuie, trebuie.

— De ce?

— N-am să-l mai văd niciodată.

— Nu imediat. Nu plânge, trebuia să te desparți de el odată și-odată. Hai, nu plânge.

Se îndreptă spre ea și îi sărută părul fin și delicat, atingându-i obrazii umezi cu duioșie.

— Nu plânge, repetă el, nu mai plânge.

Îi ținu capul lipit de el, strângând-o în brațe în tăcere.

În cele din urmă, ea se liniști. Apoi privi în sus cu ochii mari și înspăimântați.

— Nu mă mai vrei? întrebă ea.

— Să te vreau?

Ochii lui întunecați și ficși o nedumereau și nu-i ofereau un răspuns.

— Ai fi preferat să nu vin? îl întrebă ea, cuprinsă de neliniște din nou, de teamă ca întrebarea să nu sune deplasat.

— Nu, răspunse el. Aș fi vrut să nu existe violențe, atât de multe lucruri urâte, dar poate că era inevitabil.

Ea îl urmărea în tăcere. Birkin părea înmărmurit.

— Dar unde am să stau? îl întrebă ea, simțindu-se umilită.

Birkin se gândi o clipă.

— Aici, cu mine. Suntem tot atât de căsătoriți astăzi pe cât o să fim și mâine.

— Dar...

— Am să-i spun doamnei Varley. Nu te mai gândi acum.

El stătea uitându-se la ea. Ursula îi simțea privirea întunecată și fixă ațintită asupra ei tot timpul, iar asta o făcu să se simtă puțin înspăimântată. Își îndepărtă părul de pe frunte, nervoasă.

— Sunt urâtă? întrebă ea și își suflă nasul din nou.

Un zâmbet infim învălui privirea lui Birkin.

— Nu, din fericire.

Birkin se duse către ea și o strânse în brațe, ca pe un lucru care îi aparținea. Era atât de minunat de frumoasă încât nu

putea suporta să o privească. Așa că nu făcu decât să o țină strâns lipită de el. Acum, purificată de propriile ei lacrimi, era proaspătă și delicată ca o floare care tocmai se desface, o floare atât de proaspătă, de delicată și atât de perfectă, învăluită în propria sa lumină, încât nu putea să se uite la ea, ci trebui să o ascundă strângând-o în brațe și să-și îngroape fața în părul ei. Avea acea candoare perfectă a creației, ceva transparent și simplu ca o floare strălucitoare, radioasă, deschisă chiar atunci ca o binecuvântare cerească. Era atât de proaspătă, atât de minunat de pură, atât de luminoasă. Iar el era atât de bătrân, atât de cufundat în amintiri apăsătoare. Sufletul ei era proaspăt, neconturat și sclipind de ceva ce nu se putea vedea. Iar al lui era întunecat și posomorât, nu mai avea decât o fărâmă de speranță vie, ca un grăunte de muștar¹⁶⁰, dar această fărâmă vie dinăuntrul său era pe măsura tinereții ei desăvârșite.

— Te iubesc, șopti el în timp ce o săruta și tremura de speranță pură, ca un om care se naște din nou cu o speranță minunată și vie, depășind cu mult granițele morții.

Ea nu-și dădea seama cât de mult însemna asta pentru el, cât de mult preț punea el pe acele câteva cuvinte. Aproape ca un copil, ea dorea o dovadă, o afirmație, chiar repetată, căci totul părea încă nesigur, nedefinit pentru ea.

Dar recunoștința lui plină de vervă cu care o accepta în sufletul său, bucuria nespusă, de neimaginat a faptului că se știa viu și potrivit să se unească cu ea, el care era aproape ca și mort, care era pe cale să dispară împreună cu seminția lui în hăul morții mecanice, nu va putea fi niciodată înțeles de ea. O venera așa cum cei în vârstă venerază tinerețea, triumfa prin ea pentru că, prin singura fărâmă de credință, el era la fel de tânăr ca și ea. Era perechea ei potrivită. Această căsnicie cu ea însemna învierea și viața lui¹⁶¹.

¹⁶⁰ Vezi Matei, 13:31-32 : „Împărăția cerurilor se aseamănă cu un grăunte de muștar...”, și Matei, 17:20.

¹⁶¹ Vezi Ioan, 11:25 : „Iisus i-a spus: Eu sunt învierea și viața...”

Ea nu avea cum să știe toate acestea. Voia să fie ridicată în slăvi, să fie adorată. Existau momente nesfârșite de tăcere între ei. Cum ar putea să-i spună despre nepieritoarea ei frumusețe care nu însemna nici formă, nici greutate sau culoare, ci era ceva ca o lumină ciudată, aurie! Cum ar putea el însuși să știe în ce anume constă frumusețea ei pentru el. Spunea: „Ai un nas frumos. Ai o bărbie adorabilă.” Dar astea sunau ca niște minciuni, iar ea era dezamăgită și jignită. Chiar atunci când el îi spunea șoptind sincer: „Te iubesc, te iubesc”, nu era adevărul sincer. Era ceva dincolo de iubire, o asemenea bucurie de a se fi depășit, de a transcende vechea existență. Cum ar putea el să spună „eu” când el era ceva nou și neștiut, cu totul altă persoană? Acest „eu”, această formulă veche de secole, erau litere moarte.

În acest nou extaz, suprarafinat, o pace care depășea cunoașterea, nu existau „tu” și „eu”, ci doar a treia minune nerealizată; nu minunea de a exista ca persoană, ci o contopire a ființei lui și a ființei ei într-una nouă, într-un tot nou, paradisiac, redobândit din dualitate. Cum ar putea el să-i spună „te iubesc” când a încetat să mai existe și ea încetase să mai existe: erau amândoi contopiți și transformați într-un nou tot unde nu există decât liniște pentru că nu există întrebări, totul e perfect și unit. Vorbele circulă între părțile separate, dar în marele Unu există o tăcere absolută a fericirii.

Se căsătoriră legal a doua zi, iar ea procedă așa cum o rugă Birkin, le scrisese mamei și tatălui ei. Mama ei îi răspunse, dar nu și tatăl. Nu se întoarse la școală, rămase cu Birkin în apartamentul lui sau la moară, ducându-se acolo unde se ducea și el. Dar nu se întâlnea cu nimeni în afară de Gudrun și Gerald. Era încă ciudată și visătoare, însă ușurată ca de venirea zorilor.

Gerald stătea de vorbă cu ea într-o după-amiază în biroul cald de la moară. Rupert încă nu se întorsese acasă.

— Ești fericită? o întrebă Gerald, zâmbind.

— Foarte fericită! exclamă ea, părând că strălucirea ei se micșorează puțin.

— Da, se vede.

— Da? exclamă Ursula, surprinsă.

El o privi cu un zâmbet sugestiv.

— O, da, clar.

Ursula fu încântată și reflectă un moment.

— Și poți să-ți dai seama dacă și Rupert e fericit?

El își coborî pleoapele și privi într-o parte.

— O, da, spuse el.

— Adevărat?

— Sigur.

Rămase foarte tăcut, ca și cum era ceva de care nu trebuia să vorbească. Părea trist.

Ea era foarte receptivă la sugestii și îi puse întrebarea pe care el voia să o audă.

— De ce n-ai fi și tu la fel de fericit? Ai putea să fii.

El tăcu o vreme.

— Cu Gudrun? o întrebă el.

— Da! exclamă ea, cu ochii strălucitori.

Dar era cuprinsă de o stare ciudată de tensiune, apăsătoare, ca și cum ei și-ar fi expus niște dorințe imposibil de realizat.

— Crezi că Gudrun m-ar accepta și am fi fericiți? întrebă el.

— Da, sunt sigură! exclamă ea.

Ochii ei se măriseră de încântare. Totuși, în adâncul sufletului, se simțea contrânsă, își dădea seama de propria ei insistență.

— O, mă bucur așa de mult, adăugă ea.

El zâmbi.

— De ce ești bucuroasă?

— Mă bucur pentru ea, răspunse ea. Sunt sigură că ești... omul potrivit pentru ea.

— Da? se miră el. Și crezi că ea ar fi de acord cu tine?

— O, da! exclamă ea grăbită. Apoi, după ce mai reflectă, spuse foarte neliniștită: Totuși Gudrun nu-i o ființă chiar atât de simplă, nu? Nu ajungi să o cunoști doar în cinci minute, nu? Nu-mi seamănă mie în privința asta.

Și începu să râdă cu fața ei ciudată, deschisă, orbită de lumină.

— Crezi că nu prea îți seamănă? o întrebă Gerald.

Ea încruntă din sprâncene.

— O, îmi seamănă în multe privințe. Dar niciodată nu știu ce va face când apare ceva inedit.

— Nu știi? se miră Gerald. Rămase tăcut câteva momente. Apoi făcu o încercare: În orice caz, aveam de gând să o invit să plecăm undeva de Crăciun împreună, spuse el, cu o voce slabă, prudent.

— Să plece cu tine? O vreme, vrei să spui?

— Atâta timp cât dorește, spuse el, cu o mișcare dezaprobatore.

Rămaseră amândoi tăcuți câteva momente.

— Bineînțeles, spuse Ursula într-un final, *s-ar putea* să accepte să se mărite. Poți să încerci.

— Da, zâmbi Gerald. Pot să încerc. Dar în caz că nu va accepta — crezi că ar vrea să meargă cu mine în străinătate câteva zile — sau două săptămâni?

— O, da, răspunse Ursula. Pot să o întreb.

— Crezi că am putea merge cu toții?

— Toți? Chipul Ursulei se luminează din nou. Ar fi destul de distractiv, nu?

— Foarte, răspunse el.

— Și apoi te-ai putea convinge.

— De ce?

— De felul în care au mers lucrurile. Cred că e mai bine să petreci luna de miere înaintea căsătoriei, nu crezi?

Era încântată de propriile ei cuvinte. Gerald râse.

— Doar în anumite cazuri, spuse el. Aș prefera să fie așa și în cazul meu.

— Da? exclamă Ursula. Apoi, plină de îndoială: Da, poate că ai dreptate. Omul trebuie să se distreze.

Birkin veni puțin mai târziu, iar Ursula îi povesti ce discutaseră.

— Gudrun? exclamă Birkin. E o femeie născută pentru a fi iubită, tot așa cum Gerald e un bărbat născut pentru a iubi — *amant en titre*¹⁶². Dacă, după cum spune cineva, toate femeile sunt fie soții, fie amante, atunci Gudrun e amanta.

¹⁶² Iubit recunoscut (fr.).

— Și toți bărbații, fie amanți, fie soți, exclamă Ursula. Dar de ce nu ambele?

— Una o exclude pe cealaltă, râse el.

— Atunci îmi doresc un amant, strigă Ursula.

— Ba nu, îi răspunse Birkin.

— Ba da, se tângui ea.

Birkin râse și o sărută.

Trecuseră două zile de la această discuție când Ursula se duse să-și ia lucrurile de acasă, din Beldover. Mutatul se terminase, familia era plecată. Gudrun avea o locuință în Willey Green.

Ursula nu-i mai văzuse pe părinții ei de când se căsătorise. Plânsese din cauza rupturii, dar ce rost mai avea să îndrepte lucrurile? Bine sau nu, nu se putea duce la ei. Așa că lucrurile pe care le mai avea îi rămăseseră acasă, iar ea și Gudrun urmau să se ducă să le ia după amiază.

Era o după-amiază geroasă, cu un cer roșu, atunci când ajunseră acasă. Ferestrele erau întunecate și descoperite, casa deja căpătase un aspect înfricoșător. Holul de la intrare, rece și gol, le înfioră inimile celor două fete.

— Nu cred că aș fi îndrăznit să vin aici singură, spuse Ursula. Mă înspăimântă.

— Ursula! exclamă Gudrun. Nu-i așa că-i uimitor? Îți vine să crezi că ai locuit aici și nu ți-ai dat seama niciodată? Cum de-am locuit aici o zi fără să mor de frică, nu pot să înțeleg!

Aruncară o privire în sufrageria mare. Era o cameră de mări-me potrivită, dar acum chiar și o celulă ar fi părut mai încântătoare. Ferestrele mari, arcuite erau dezgolite, podeaua n-avea covoare și o dungă de lac negru mergea de-a lungul podelelor palide. Pe tapetul decolorat se vedeau locurile întunecate acolo unde se aflate mobila și unde stătuseră agățate tablourile. Aspectul pereților uscați, subțiri, zidurile șubrede și podeaua fragilă, palidă, cu marginile negre, artificiale, era deprimant. Totul părea să anihileze simțurile, exista o închistare fără sens, căci zidurile erau uscate și cojite. Oare unde se aflau ele, pe pământ, sau suspendate într-o cutie de carton? În șemineu erau hârtii arse și rămășițe de hârtii arse pe jumătate.

— Imaginează-ți că ne-am petrecut zilele aici! spuse Ursula.

— Știu, exclamă Gudrun. E prea șocant. Cum trebuie să fim oare, dacă suntem conținutul *acestor* încăperi?

— Oribil! spuse Ursula. Asta este.

Și recunosc coperti pe jumătate arse din revista *Vogue*, poze pe jumătate arse, zăcând sub grătar, cu femei în rochii lungi.

Se duseră în salon. Din nou aer închis, fără greutate sau substanță, ci doar un sentiment intolerabil că ești prizonierul neantului, acolo printre hârtii. Bucătăria arăta ceva mai reală datorită podelei cu gresie roșie și a sobei, dar era rece și oribilă.

Cele două fete urcară încet scările, cu pași care parcă răsunau a gol. Fiecare sunet avea ecou chiar în inimile lor. Pășiră apăsător prin coridorul gol. Lângă peretele din dormitorul Ursulei se aflau lucrurile ei: un cufăr, un coșuleț de lucru, niște cărți, haine risipite, o cutie de pălării întinse dezordonat în goliciunea generală învăluită de lumina amurgului.

— O privești înveselitoare, nu? spuse Ursula, privind în jos la lucrurile ei abandonate.

— Foarte înveselitoare, spuse și Gudrun.

Cele două fete începură să care totul până jos în fața ușii principale. Făcură același drum iar și iar, făcând să răsune ecoul pașilor lor. Întregul loc părea să răsune în jurul lor cu un zgomot surd, de inutilitate deșartă. În spate, camerele goale, invizibile trimiteau o vibrație aproape obscenă. Transportară ultimele lucruri aproape în fugă până la ușă.

Dar era frig. Îl așteptau pe Birkin, care avea să vină cu mașina. Intrară din nou în casă și urcară la etaj, până în camera părinților ale căror ferestre dădeau înspre stradă și spre câmpurile peste care cădea un apus striat cu negru și roșu, lipsit de lumină.

Se așezară în firida ferestrei și așteptară. Amândouă se uitau prin cameră. Era goală și atât de lipsită de expresie încât era aproape oribilă.

— Crede-mă, spuse Ursula, camera asta *n-ar putea* să fie un sanctuar, nu-i așa?

Gudrun își trecu privirea prin cameră încet.

— Imposibil, răspuse ea.

— Când mă gândesc la felul în care au trăit, mama și tata, la iubirea lor, la căsnicia lor, la noi toți copiii și la modul în care am fost crescuți... Ai îndura o astfel de viață, Prune?

— Nu, Ursula.

— Totul pare atât de *inutil*, viețile lor atât de lipsite de sens. Crede-mă, dacă nu s-ar fi întâlnit, dacă nu s-ar fi căsătorit și n-ar fi locuit împreună, n-ar mai fi avut nici o importanță, nu-i așa?

— Desigur — n-ai de unde să știi, răspuse Gudrun.

— Nu. Dar dacă aș fi convinsă că viața mea va fi ca a lor, Prune — și o prinse pe Gudrun de braț — aș fugi.

Gudrun tăcu câteva clipe.

— De fapt, nu poți să accepți o viață obișnuită, pur și simplu nu poți, răspuse Gudrun. În cazul tău, Ursula, este cu totul altceva. Alături de Birkin nu o să ai parte de așa ceva. El e o persoană deosebită. Dar cu un om obișnuit, a cărui viață se derulează într-un singur loc, căsătoria e pur și simplu imposibilă. Poate că există, și chiar *există*, mii de femei care asta își doresc și care nu ar concepe altceva. Dar numai gândul la asta mă înnebunește. Trebuie să fii liber, mai presus de orice trebuie să fii liber. Poți să renunți la orice altceva, dar trebuie să fii liber — să nu fii ca o adresă: strada Pinchbeck, nr. 7, sau Somerset Drive, sau Shortlands. Nici un om nu va fi în stare să fie fericit în felul acesta. Nimeni! Ca să te căsătorești trebuie să ai lângă tine un om independent sau orice altceva, un tovarăș de arme, un *Glücksritter*¹⁶³. Un om cu un anumit statut în societate e imposibil, de-a dreptul imposibil.

— Ce cuvânt minunat: un *Glücksritter*! spuse Ursula. Cu mult mai drăguț decât „un mercenar al destinului”.

— Da, nu-i așa? Aș zgudui lumea cu un *Glücksritter*. Dar un cămin, o gospodărie! Ursula, ce-ar însemna asta? Spune-mi!

— Știu, noi am avut un cămin, și asta e suficient pentru mine.

— Prea suficient, zise Gudrun.

¹⁶³ Aventurier (germ.).

— „Micuța casă cenușie din Vest”¹⁶⁴, cită Ursula ironic.

— Creează și impresia de cenușiu, spuse Gudrun, posomorâtă. Fură întrerupte de zgomotul mașinii. Venise Birkin. Ursula era surprinsă că se simțea atât de ușurată, că se eliberase atât de brusc de problema caselor cenușii din Vest.

Îi auziră pantofii bocănind pe pardoseala din holul de dedesubt.

— Bună, strigă el, iar vocea răsună ca un ecou viu prin casă. Ursula zâmbi în sinea ei. Și lui îi era teamă de acel loc.

— Bună, suntem aici, strigă ea în jos.

Și-l auziră urcând repede pe scări.

— E ca o casă cu stafii, spuse el.

— Casele astea nu au stafii. Nu au avut niciodată o personalitate și doar un loc cu personalitate poate avea o stafie, spuse Gudrun.

— Cred că așa e. Jeliți amândouă trecutul?

— Da, răspunse Gudrun supărată.

Ursula râse.

— Nu jelim ce-a fost, ci faptul că a existat vreodată, spuse ea.

— Aha, răspunse el ușurat.

Birkin se așează pentru o clipă. Era ceva în prezența lui, gândi Ursula, jucăuș și viu care anihila chiar și atmosfera nepotrivită a acestei case pustii.

— Gudrun spune că n-ar putea suporta să se căsătorească și să fie închisă într-o casă, zise Ursula cu subînțeles — amândoi știură că făcea referire la Gerald.

Birkin tăcu câteva momente.

— Ei bine, zise el, dacă știi dinainte că n-ai putea să suporti asta, atunci ești în siguranță.

— Chiar așa, spuse Gudrun.

— De ce oare fiecare femeie crede că scopul ei în viață este să aibă un soțior și o căsuță cenușie în Vest? De ce este asta scopul vieții? De ce trebuie să fie asta?

¹⁶⁴ Cântec din anul 1911 cu versurile semnate de D. Eardley-Wilmot (n. 1883) și muzica scrisă de Hermann Löhr (1871-1943).

— *Il faut avoir le respect de ses bêtises*¹⁶⁵, spuse Birkin.

— Dar nu-i nevoie să ai respect pentru *bêtises* înainte să le faci, râse Ursula.

— A, deci *des bêtises du papa*?¹⁶⁶

— *Et de la maman*¹⁶⁷, adăugă Gudrun ironică.

— *Et des voisins*¹⁶⁸, zise Ursula.

Râseră cu toții și se ridicară. Începuse să se întunece. Transportară lucrurile până la mașină. Gudrun încuie ușa casei goale. Birkin aprinse farurile. Întreaga atmosferă era veselă, ca și când ar fi plecat într-un voiaj.

— Te rog să oprești la Coulsons. Trebuie să las cheia acolo, spuse Gudrun.

— Bine, zise Birkin și plecară.

Se opriră pe strada principală. Magazinele tocmai își aprindeau luminile, ultimii mineri treceau spre casă de-a lungul străzii, ca niște umbre aproape invizibile în hainele lor murdare, pline de praful din mină, mișcându-se prin aerul serii. Dar pașii lor răsunau aspru, zgomote variate pe trotuar. Cât de încântată fu Gudrun să iasă din magazin, să urce în mașină și să fie purtată repede prin valea peste care se lăsa amurgul palpabil, împreună cu Ursula și Birkin. Viața îi părea o mare aventură în acest moment. Cât de profund și de neașteptat o invidie pe Ursula! Pentru ea viața se derula atât de ușor, ca o ușă deschisă, atât de lipsită de griji ca și cum nu numai această lume, dar și cea trecută și cea viitoare nu reprezentau nimic pentru ea. O, dacă ar putea și ea să fie *exact așa* ar fi perfect.

Căci întotdeauna, mai puțin în momentele de entuziasm, simțea că o năpădește o dorință. Era nesigură. Avea impresia că acum, în cele din urmă, prin iubirea puternică și violentă a lui Gerald, trăia pe deplin și definitiv. Dar când se compara cu Ursula, sufletul ei se simțea deja gelos, nesatisfăcut. Era nemulțumită

¹⁶⁵ Trebuie să îți respecti propriile prostii. (fr.)

¹⁶⁶ Prostiile tatălui? (fr.)

¹⁶⁷ Și ale mamei. (fr.)

¹⁶⁸ Și ale vecinilor. (fr.)

— nu avea să fie mulțumită niciodată. Ce-i mai lipsea acum? Căsătoria, minunata stabilitate a unei căsnicii. Chiar își dorea acest lucru, indiferent ce spunea. Mințea. Vechea concepție despre căsătorie era îndreptățită chiar și acum — căsătoria și căminul. Totuși, gura ei schiță o mică grimasă la aceste cuvinte. Se gândi la Gerald și la Shortlands — căsătorie și un cămin! N-avea decât să aștepte. Gerald însemna mult pentru ea, dar...! Poate că nu îi stătea în fire să se căsătorească. Era una dintre proscrisele vieții, una dintre viețile care plutesc în derivă și care nu prind rădăcină. Nu, nu, nu putea fi așa. Brusc își imaginează o cameră încântătoare, iar ea apărea într-o rochie frumoasă și un bărbat chipeș în haine de seară o ținea în brațe la lumina focului și o săruta. Acest tablou îl intitula „Căminul”. Ar fi fost bun pentru Academia Regală¹⁶⁹.

— Vino cu noi la ceai, *te rog*, spuse Ursula pe măsură ce se apropiau de căsuțele din Willey Green.

— Îți mulțumesc frumos, dar *trebuie* să intru în casă, răspunse Gudrun.

Ar fi vrut tare mult să meargă cu Ursula și Birkin. În felul acesta chiar i se părea că trăiește. Totuși, un soi de perversitate o oprea.

— Te rog să vii, chiar te rog, ar fi așa de drăguț, insistă Ursula.

— Îmi pare tare rău, mi-ar plăcea, dar nu pot, te rog să mă crezi.

Coborî din mașină, tremurând de grabă.

— Chiar nu poți? vorbi Ursula cu o voce plină de regret.

— Nu, chiar nu pot, răsunară cuvintele pline de tristețe și regret ale lui Gudrun în amurgul care se lăsa.

¹⁶⁹ Academia Regală de Arte a fost fondată în Londra în 1768 de George al III-lea pentru a încuraja pictura, sculptura și arhitectura. Primul său președinte a fost Sir Joshua Reynolds (1723-1792). Expoziția de vară anuală de la Academie atrage în mod invariabil interesul publicului, dar mai puțin aprecierea criticilor; la această expoziție se gândește Gudrun.

- Totu-i în regulă? întrebă Birkin.
- Da! răspunse Gudrun. Noapte bună.
- Noapte bună, răspunseră ei.
- Vino când vrei, o să ne facă plăcere, strigă Birkin.
- Mulțumesc foarte mult, răspunse Gudrun, cu o voce ciudată, nazală, de supărare și singurătate care-l nedumeri pe Birkin.

Gudrun se îndreptă către poarta casei, iar ei plecară mai departe cu mașina. Dar ea rămase imediat să-i privească, în timp ce mașina alergia până dispăru din vedere. Și, pe măsură ce mergea pe aleea care ducea la casa ei ciudată, își simțea inima plină de o amărăciune de neînțeles.

În salonul ei se afla un orologiu într-o casetă înaltă, iar în interiorul cadranelui se vedea un chip rumen, rotund, cu ochi oblici și veseli care se mișcau cu o privire galeșă, ridicolă, atunci când orologiul bătea ora, și-și relua mișcarea cu aceeași ochi absurd de veseli și voioși la următoarea bătaie. În tot acest timp, chipul absurd de neted, de o culoare maro-roșcată, o privea cu niște ochi obraznici. Rămase minute în șir urmărind-o, până când fu cuprinsă de un fel de dezgust exasperant și râse singură în hohote. Și chipul acela continua să se balanseze, urmărind-o cu ochii aceia veseli dintr-o parte, apoi din cealaltă, când într-un sens, când în celălalt. O, cât de nefericită era! Tocmai când fericirea era mai mare, o, cât de nefericită se simțea! Se uită la masă: gem de agrișe și veșnica prăjitură de casă cu prea mult bicarbonat în ea! Totuși, gemul de agrișe era bun și se găsea destul de greu.

Toată seara voise să meargă la moară. Dar se încăpățână cu înverșunare să nu meargă. Totuși se duse a doua zi după-amiază. Fu fericită să o găsească pe Ursula singură. Era o atmosferă minunată, intimă și retrasă. Discutară la nesfârșit și cu plăcere. „Nu te simți îngrozitor de fericită aici?” o întrebă Gudrun pe sora ei, aruncând o privire în oglindă la proprii ochi strălucitori. Întotdeauna invidiase, aproape plină de resentimente, plenitudinea stranie, pozitivă care se degaja din prezența Ursulei și a lui Birkin.

— Cât de frumos e decorată camera, spuse ea cu voce tare. Împletitura aceasta tare de papură, ce culoare minunată are, culoarea luminii răcoroase!

Ei i se părea chiar perfectă.

— Ursula, i se adresă ea într-un final, cu o voce întrebătoare și degajată, știai că Gerald Crich a propus să plecăm toți patru de Crăciun?

— Da, a vorbit cu Rupert.

Obrazii lui Gudrun se îmbujorară puternic. Tăcu o clipă, ca și cum ar fi fost surprinsă, neștiind ce să spună:

— Dar nu crezi, spuse ea într-un final, că toată povestea e privită cu o indiferență uimitoare?

Ursula râse.

— Din cauza asta îmi place de el, spuse ea.

Gudrun tăcu. Era clar că deși era aproape împietrită de libertatea pe care și-o luase Gerald de a-i propune așa ceva lui Birkin, totuși ideea în sine o atrăgea mult.

— Gerald are o anume simplitate încântătoare, așa cred, spuse Ursula, totuși, așa de sfidătoare! O, cred că e *foarte* atrăgător.

Gudrun nu răspunse câteva momente. Tot mai trebuia să treacă peste insulta pe care o simțea în legătură cu libertatea ei.

— Ce-a spus Rupert, știi? întrebă ea.

— A spus că ar fi teribil de vesel, răspunse Ursula.

Din nou Gudrun privi în jos și tăcu.

— Nu crezi că așa ar fi? întrebă Ursula, neîncrezătoare.

Nu era niciodată sigură cât de mult trebuia să lupte contra zidurilor de rezistență ale lui Gudrun.

Gudrun își ridică chipul cu dificultate și-și feri privirea.

— Cred că s-ar *putea* să fie teribil de vesel, așa cum spui tu, răspunse ea. Dar nu crezi că și-a luat o libertate de neiertat spunându-i astfel de lucruri lui Rupert — care la urma urmelor — înțelegi ce vreau să spun, Ursula — ar fi putut tot atât de bine să fie doi bărbați care-și aranjează o mică escapadă cu o *type* pe care-au agățat-o. O, cred că e de neiertat, zău!

Folosise cuvântul frațuzesc *type*¹⁷⁰.

¹⁷⁰ Individ, tip (fr.), aici însemnând femeie cu o reputație îndoielnică.

Ochii îi sclipeau, fața ei domoală era îmbujorată și posomorâtă. Ursula o privi puțin cam speriată, mai ales deoarece crezuse că Gudrun părea oarecum banală, era cu adevărat o micuță *type*. Dar nu avea curajul să gândească chiar asta, nu tocmai.

— O, nu, exclamă ea, bâlbâindu-se. O, nu, nu-i deloc așa, o nu! Nu, eu cred că e chiar minunată prietenia dintre Rupert și Gerald. Se poartă simplu, își spun unul altuia orice, sunt ca frații.

Gudrun se îmbujoră puternic. Nu putea *suporta* faptul că Gerald o trădase, chiar dacă era vorba de Birkin.

— Dar crezi că până și frații au dreptul să facă schimb de astfel de confidențe? întrebă ea, cu o mânie aprinsă.

— O, da, răspunse Ursula. Nu merită să spui absolut nimic dacă nu o faci în mod direct. Nu, lucrul care m-a uimit pe mine cel mai tare la Gerald este felul în care se poate comporta extrem de simplu și de direct. Și știi, asta nu o poate face decât un om cu adevărat mare. Majoritatea bărbaților nu pot vorbi decât pe ocolite, sunt așa de lași.

Dar Gudrun tăcea în continuare, plină de furie. Voia să se păstreze o discreție absolută în legătură cu faptele ei.

— Nu vrei să mergi? întrebă Ursula. Te rog, am fi cu toții așa de fericiți! E ceva ce *ador* la Gerald și anume faptul că e *mult* mai atrăgător decât credeam. E liber, Gudrun, chiar așa și este.

Gudrun continua să stea cu gura încleștată, posomorâtă și urâtită. În cele din urmă vorbi.

— Știi unde propune să mergem? întrebă ea.

— Da, în Tirol, acolo unde obișnuia să meargă când stătea în Germania — un loc încântător unde se duc studenții — mic, neexplorat și minunat pentru sporturile de iarnă.

În mintea lui Gudrun își făcu loc un gând supărător: „Ei știu totul”.

— Da, spuse ea tare, cam la patruzeci de kilometri de Innsbruck, nu?

— Nu știu exact unde este, dar ar fi minunat, nu crezi? O să fim acolo sus, înconjurați de zăpada imaculată.

— Extrem de frumos! spuse Gudrun ironică.

Ursula rămase dezarmată.

— Desigur, adăugă ea, cred că Gerald a vorbit cu Rupert așa încât să nu pară totul ca o ieșire cu o *type*...

— Știu, bineînțeles, răspuse Gudrun, că-i stă în fire să facă astfel de lucruri.

— Da? De ce, de unde știi?

— Am aflat despre un model din Chelsea, răspuse Gudrun rece.

Acum Ursula tăcu.

— Ei bine, zise ea în sfârșit, cu un zâmbet îndoielnic, sper că se distrează bine cu ea.

La care Gudrun deveni și mai bosumflată.

CAPITOLUL XXVIII

GUDRUN LA „POMPADOUR”

SE APROPIA CRĂCIUNUL și toți patru se pregăteau de plecare. Birkin și Ursula erau ocupați să împacheteze cele câteva lucruri personale, pregătindu-le să le trimită către o țară sau oricare alt loc pe care l-ar alege în final. Gudrun era foarte entuziasmată. Îi plăcea să fie pe picior de plecare.

Ea și cu Gerald, fiind gata primii, o porniră, prin Londra și Paris, către Innsbruck, unde urmau să-i întâlnească pe Ursula și Birkin. Rămaseră o noapte în Londra. Se duseră la music-hall și după aceea la cafeneaua „Pompadour”.

Lui Gudrun îi dis plăcea cafeneaua, dar, cu toate astea, întotdeauna se întorcea acolo, așa cum făceau majoritatea artiștilor, cunoștințe de-ale ei. Ura atmosfera asta de vicii mărunte, de gelozii meschine și artă falsă. Și totuși revenea acolo atunci când ajungea în oraș. Era de parcă chiar *trebuia* să se reîntoarcă în acest vârtej minuscul, domol, central al dezintegrării și descompunerii, să arunce doar o privire.

Stătea cu Gerald bând un lichior dulceag și uitându-se insistent cu ochii ei negri, posomorâți, la diversele grupuri de oameni de la mese. Nu saluta pe nimeni, dar tinerii bărbați o salutau

destul de des cu o mișcare a capului și un fel de familiaritate ironică. Îi ținea pe toți la distanță. Îi făcea plăcere să stea acolo, cu obraji îmbujorați, cu ochii întunecați și posomorâți, trecându-i pe toți în revistă obiectiv, de la distanță, ca pe niște creaturi într-un fel de menajerie de suflete de maimuță degradate. Doamne, ce adunătură de netrebnici erau! Sângele îi curgea învârtoșat și fugea prin vene, plin de mânie și ură. Totuși trebuia să stea și să-i urmărească. Unul sau doi indivizi veniră să vorbească cu ea. Din toate colțurile cafenelei, ochii se întorceau spre ea, pe jumătate aruncându-i priviri furișe, pe jumătate ironici, bărbații priveau peste umăr, iar femeile pe sub pălării.

Vechiul grup era prezent: Carlyon, în colțul lui, cu elevii și cu iubita, Halliday și Libidnikov, Mussette, toți erau acolo. Gudrun îl privea pe Gerald. Îi urmărea privirea care zăbovi un moment asupra lui Halliday și asupra grupului său. Aceștia din urmă îl pândeau; îl salutară cu o mișcare a capului, iar el răspunse prin aceeași mișcare. Chicoteau și vorbeau în șoaptă unii cu alții. Gerald îi urmărea cu o sclipire constantă în privire. O îndemneau pe Mussette să facă ceva anume.

În cele din urmă ea se ridică. Purta o rochie ciudată din mătase închisă la culoare, îmbinată cu diverse culori, care alcătuiau un tot pestriț. Era mai slabă, iar ochii îi erau probabil mai înfocați, mai descompuși. Altminteri era neschimbată. Gerald o urmărea cu același licăr constant în privire în timp ce venea spre ei. Îi întinse mâna ei mică, delicată.

— Ce mai faci? îl întrebă ea.

Gerald dădu mâna cu ea, dar nu se ridică și o lăsă să stea în picioare lângă el, în colțul opus al mesei. O salută rece pe Gudrun, pe care nu o cunoștea personal, dar o știa destul de bine din vedere și din auzite.

— Fac foarte bine, răspunse Gerald. Dar tu?

— O, fhuarte bine. Dar Wupert?

— Rupert? Și el face foarte bine.

— A, n-am vrut să spun asta. Cum a rămas cu însurătoarea?

— O, da, s-a însurat.

Ochii Mussettei străluciră intens.

— Aha, prin uhmare s-a însurat. Când s-a însurat?

— Acum o săptămână sau două.

— Adevărat? Nu a scris deloc.

— Nu?

— Nu. Nu chrezi că e destul de uhrât?

Aceste ultime cuvinte le spuse pe un ton provocator. Mussette lăsa să se înțeleagă din tonul ei că era conștientă de faptul că Gudrun ascultă.

— Presupun că n-a avut chef s-o facă, răspunse Gerald.

— Dar de ce? continuă Mussette.

Această întrebare fu primită în tăcere. Exista o insistență urâtă și ironică la fata aceea cu chipul mic, frumos, cu părul scurt, așa cum stătea lângă Gerald.

— Rămâi mult timp în oraș? îl întrebă ea.

— Doar în seara asta.

— O, dhuar în seahra asta! Vii și tu să vorhbești cu Julius?

— Nu în seara asta.

— O, fuahrte bine. O să-i spun. Apoi adăugă cu o voce diabolică: Arăți tehribil de bine.

— Da, așa mă simt.

Gerald era destul de calm și degajat, iar în ochi îi juca un licăr de veselie și ironie.

— Te distrezi bine?

Întrebarea fu ca o lovitură directă pentru Gudrun, spusă pe un ton normal, neutru, plină de degajare impertinentă.

— Da, răspunse el, destul de nepăsător.

— Îmi pahre tahre rău că nu poți să vii la noi. Nu ești phreu credincios phrietenilor tăi.

— Nu prea, spuse el.

Le spuse amândurora „noapte bună” printr-o mișcare a capului și se întoarse încet la grupul ei. Gudrun îi urmărea mersul ciudat, rigid, cu șoldurile săltând. Îi auziră clar vocea degajată, neutră.

— Nu vhrea să vină. De altfel, e logodit, spuse ea.

De la masa lor se auziră râsete mai puternice, voci șoptite și ironii.

— E o prietenă de-a ta? îl întrebă Gudrun, privindu-l calm pe Gerald.

— Am stat la Halliday împreună cu Birkin, spuse el, întâlnindu-i privirea calmă.

Ea își dădu seama că Mussette fusese una dintre amantele lui, iar el știa că ea-și dăduse seama de asta.

Gudrun privi în jur și-l chemă pe chelner. Voia un cocktail cu gheață, dintre toate băuturile. Acest fapt îl amuză pe Gerald și se întrebă ce se punea la cale.

Grupul lui Halliday era amețit și răutăcios. Vorbeau tare despre Birkin, ironizându-l la fiecare pas, mai ales în legătură cu căsătoria sa.

— O, nu mă face să mă gândesc la Birkin, guiță Halliday. Mă îngreșează. E mai rău ca Iisus: "Doamne, ce trebuie să fac să fiu mântuit?"¹⁷¹

Chicoti în sinea lui amețit.

— Îți aduci aminte, se auzi vocea repezită a rusului, scrisorile pe care le trimitea: „Dorința e sfântă...”

— A, da! strigă Halliday. O, cât de splendid. Vai, am una chiar în buzunar. Sunt sigur că o am.

Scoase diverse hârtii dintr-un carnet.

— Sunt sigur că... hâc! O, Doamne! ...am una.

Gerald și Gudrun îi priveau atenți.

— O, da, cât de minunat... hâc!... splendid! Nu mă face să râd, Mussette, că sughit. Hâc!

Chicotiră cu toții.

— Ce spunea în scrisoarea aceea? întrebă Mussette, aplecându-se înainte, cu părul negru, moale, căzând și legănându-i-se peste față.

Era ceva ciudat de indecent, obscen chiar în capul ei mic, alungit, cu păr negru, mai ales când i se vedeau urechile.

— Stai! — Vai, așteaptă! Nu-u, n-am să ți-o dau, am s-o citesc tare. Am să vă citesc câteva fragmente — hâc! O,

¹⁷¹ Din *Faptele Apostolilor*, 16:30: „Domnilor, ce trebuie să fac ca să fiu mântuit?”

Doamne! Credeți că dacă beau apă am să scap de sughiț? Hâc! Vai, mă simt extrem de neajutorat.

— Nu e oare scrisoarea în care vorbea despre unirea întunericului cu lumina și despre Fluxul Corupției? întrebă Maxim, cu vocea lui repezită, concisă.

— Cred că da, răspunse Mussette.

— O, da? Uitasem — hâc! — aia era, spuse Halliday, desfăcând scrisoarea. Hâc! O, da! Cât de minunat! E una dintre cele mai bune. „Fiecare rasă are un stadiu”, citi el cu o voce cântată, înceată și clară ca a unui preot citind *Biblia*, „când dorința de distrugere domină orice altă dorință. La un individ, această dorință este în ultimă instanță o dorință interioară de a distruge” — hâc! —, după care făcu o pauză și privi în sus.

— Sper că trece mai departe și se referă la distrugerea lui însuși, se auzi vocea repezită a rusului.

Halliday chicoti și își lăsă vag capul pe spate.

— Nu prea mai e mare lucru de distrus în el, spuse Mussette. E deja atât de slab, așa că n-a mai rămas decât o ciozvărtă din el.

— Vai, nu e frumos? Îmi place să o citesc. Cred că mi-a trecut sughițul, guiță Halliday. Te rog, lasă-mă să continui. „E vorba de o dorință față de procesul de reducere în sine, de o reîntoarcere la origini, de o mișcare de-a lungul Fluxului Corupției, către condiția originară, rudimentară a ființei...” O, dar eu chiar cred cu tărie că e ceva minunat. Aproape că depășește *Biblia*...

— Da, Fluxul Corupției, spuse rusul, îmi amintesc de expresia asta.

— O, întotdeauna vorbea despre corupție, spuse Mussette. Trebuie că și el e corupt, dacă e așa de obsedat.

— Exact! adăugă rusul.

— Lăsați-mă să continui! O, uite un paragraf de-a dreptul minunat! Dar ascultați! „Și în acea mișcare regresivă, în procesul de reducere a tot ceea ce a creat viața, obținem cunoașterea, și dincolo de cunoaștere, extazul fosforescent al unei senzații acute.” Vai, chiar cred că aceste expresii sunt prea absurd de minunate. O, dar voi nu credeți că așa sunt — sunt aproape tot atât de frumoase ca cele ale lui Iisus. „Iar dacă tu, Julius, îți

dorești acest extaz al degradării cu Mussette, trebuie să perseverezi până îl duci la îndeplinire. Dar cu siguranță că există pe undeva, în tine, dorința vie a creației pozitive, pentru legături întru credință supremă, când tot acest proces de corupere activă, cu toate florile lui mocirloase este depășit și, mai mult sau mai puțin, încheiat.” Mă întreb ce sunt florile mocirloase. Mussette, tu ești o floare mocirloasă.

— Mulțumesc, dar tu ce ești?

— O, și eu sunt, desigur, după cum spune scrisoarea asta! Suntem cu toții flori mocirloase — *Fleurs* — hîc! — *du mal!* — e de-a dreptul minunat, Birkin pustiind iadul — devastând cafeneaua Pompadour. Hîc!

— Continuă, continuă! spuse Maxim. Ce urmează? E chiar foarte interesant.

— Eu cred că e o îndrăzneală să scrii așa, adăugă Mussette.

— Da, da, și eu cred la fel, spuse rusul. E un megaloman, desigur, e o formă de manie religioasă. Se crede Mântuitorul omului. Citește mai departe.

— „Desigur”, intonă Halliday, „în mod cert bunătatea și mila mi-au călăuzit pașii toată viața”¹⁷², după care se opri și chicoti. Apoi reluă lectura, cu o intonație ca a unui preot: „Cu siguranță că această dorință din noi se va stinge, dorința de a descompune în permanență, această pasiune de a înstrăina totul, pe noi înșine, de a ne diviza părticică cu părticică, de a reacționa în intimitate doar cu dorința de a distruge, folosindu-ne de sex ca un mare agent reductor, separând cele două mari elemente: masculin și feminin, și obținând un întreg complex de satisfacții senzuale, reducând ideile vechi, întorcându-ne la sălbăticie în ceea ce privește senzațiile noastre, întotdeauna căutând să *ne pierdem* într-o senzație supremă, întunecată, nepăsătoare și infinită, arzând doar de o dorință distrugătoare, străbătând lumea în speranța de a fi arși în întregime.”

¹⁷² Din *Psalmi*, 23:6 : „Da, fericirea și îndurarea mă vor însoți în toate zilele vieții mele”.

— Vreau să plec, spuse Gudrun, adresându-i-se lui Gerald în timp ce-i făcea semn chelnerului.

Ochii îi fulgerau, iar obraji erau îmbujorați. Efectul ciudat al scrisorii lui Birkin citită tare, cu o voce cântată, asemănătoare unui preot, clară și răsunătoare, rînd cu rînd, făcuse să i se ridice sângele în cap de parcă ar fi înnebunit.

Gudrun se ridică, în timp ce Gerald achita nota, și se îndreptă către masa lui Halliday. Se uitară cu toții spre ea.

— Scuzați-mă, începu ea, scrisoarea pe care o citiți e autentică?

— Da, răspunse Halliday, cât se poate de autentică.

— Pot să văd?

Zâmbind prosteste, el i-o înmănă, ca și cum ar fi fost hipnotizat.

— Mulțumesc, i se adresă ea.

După care se întoarse și ieși din cafenea cu scrisoarea în mână, traversând sala strălucitoare, trecând printre mese, cu mersul ei studiat. Trecură câteva momente până când toți ceilalți își dădură seama ce se întâmpla.

De la masa lui Halliday se auziră strigăte pe jumătate articulate, apoi cineva huidui, după care toți cei din fundul sălii începură să huiduie în spatele siluetei lui Gudrun care se îndepărta. Era îmbrăcată la modă, în negru, verde și argintiu, pălăria era de un verde aprins, precum luciul unei insecte, dar borul era de o nuanță verde închis, mai domoală, cu marginea argintie lucioasă, iar la gât avea un guler înalt de blană cenușie și cu mășete asortate, marginea rochiei era argintie, cu catifea neagră, ciorapii și pantofii erau de un gri argintiu. Înainta lent spre ușă, cu o indiferență care era la mare modă. Portarul îi deschise amabil ușa și, la înclinarea capului ei, ieși grăbit până la marginea trotuarului și fluieră un taxi. Luminile unei mașini cotiră aproape instantaneu și se îndreptară către ea, ca doi ochi.

Gerald o urmăse nedumerit, trecând prin mijlocul huiduielilor, căci nu observase nimic din cele petrecute. Auzi vocea Mussettei spunând:

— Du-te și ia scrisoarea. N-am mai pomenit așa ceva. Du-te și ia scrisoarea. Spune-i lui Gerald Crich — uite-l acolo — du-te și fă-l să ți-o dea înapoi.

Gudrun stătea lângă ușa taxiului, pe care bărbatul o ținea deschisă.

— Spre hotel? întrebă ea, în timp ce Gerald ieșea afară grăbit.

— Unde dorești, răspunse el.

— În regulă, spuse ea. Apoi către șofer: Wagstaff's... Barton Street.

Șoferul dădu din cap și puse semnul¹⁷³ de plecare.

Gudrun urcă în taxi cu o mișcare voluntară, rece, ca a unei femei care e bine îmbrăcată și disprețuitoare. Totuși era înghețată de sentimente contradictorii. Gerald se așeză lângă ea.

— Ai uitat de portar, spuse ea rece, cu o ușoară înclinare a capului.

Gerald îi dădu portarului un șiling. Omul salută, apoi pleacă.

— Ce-a fost tot tărăboiul? întrebă Gerald, cu o mirare plină de nerăbdare.

— Am plecat cu scrisoarea lui Birkin, spuse ea, iar el văzu hârtia mototolită din mâna ei.

Ochii lui Gerald sclipiră de satisfacție.

— Ah! exclamă el. Splendid! O adunătură de dobitoci!

— Îmi venea să-i *omor*, strigă ea cu aprindere. *Câini!* Nu sunt decât niște câini. De ce e oare Rupert atât de *prost* să le scrie asemenea scrisori? De ce-și trădează sentimentele în fața unor astfel de *canalii*? E ceva de *netolerat*.

Gerald se miră de înflăcărea ei ciudată.

Iar ea nu mai putea să suporte să rămână în Londra. Trebuie să plece cu trenul de dimineață din Charing Cross. Pe când traversau podul cu trenul, aruncând priviri la râul care se iveau printre marile traverse de fier, ea strigă:

— Simt că n-aș mai putea să revăd *niciodată* orașul ăsta dezgustător — n-aș putea *suporta* să mă întorc în el.

¹⁷³ A pornit aparatul coborând o plăcuță de metal pe care scria: „Liber”, și care era atașată la mașină.

URSULA CONTINUĂ SĂ TRĂIASCĂ într-o stare de tensiune nefirească în ultimele săptămâni care-i mai rămaseră înainte de plecare. Nu se simțea în apele ei, parcă nu mai știa cine este. Era ceva ce urma să devină — curând — curând — foarte curând. Dar deocamdată, era în expectativă.

Se duse să-și viziteze părinții. Fu o întâlnire destul de rigidă și tristă, mai degrabă ca o verificare a separării decât o reunire. Dar se comportară rece și indiferent unul față de celălalt, nepăsători din cauza sorții care-i despărțise.

Nu-și reveni cu adevărat decât în momentul în care se sui pe vaporul care traversa de la Dover spre Oostende. Coborâse posomorâtă împreună cu Birkin până în Londra, pe care nici nu o observă, iar călătoria cu trenul până la Dover fusese la fel. Totul i se părea că se petrece în vis.

Și acum, în sfârșit, așa cum stătea la pupa vasului, învăluită de noaptea neagră ca smoala, în bătaia vântului, simțea unduirea mării și urmărea luminile minuscule și solitare care străluceau pe malul Angliei, ca pe malul unui tărâm de nicăieri, le urmărea cufundându-se din ce în ce mai mult în întunericul intens și viu și simți că sufletul începe să-i prindă viață și să se trezească din somnul hipnotic.

— Hai să mergem în față, vrei? o întrebă Birkin.

Voia să aibă în față perspectiva traiectoriei vasului. Așadar plecară de acolo, uitându-se la licăririle slabe care luceau departe în tărâmul de nicăieri, numit Anglia, și-și întoarseră chipurile către noaptea adâncă ce se întindea în fața lor.

Se îndreptară chiar spre prora vasului care înainta ușor. În obscuritatea aceea totală, Birkin găsi un colțișor destul de ferit, unde o frânghie uriașă era făcută colac. Era chiar foarte aproape de vârful navei, lângă spațiul negru, de nepătruns, din față. Aici se așezară, cuibăriți unul într-altul, înfășurați cu același pled, strângându-se tot mai aproape de pieptul celuilalt, până când părură că se

contopiseră și deveniseră una și aceeași persoană. Era foarte frig, iar întunericul aproape palpabil.

Unul dintre membrii echipajului veni pe punte, întunecat precum noaptea însăși, aproape invizibil. Atunci observă lucirea palidă a feței lui. Le simți prezența și se opri, nesigur, apoi se aplecă înainte. Când se apropie cu fața de ei, le observă sclipirea slabă a chipurilor lor. Apoi se retrase ca o nălucă. Iar ei îl urmăriră fără să scoată un sunet.

Păreau că se cufundă în întunericul intens. Nu se vedea nici cerul, nici uscatul, ci doar o întunecime nesfârșită, în care, printr-o mișcare domoală și hipnotică, ei păreau că se avântă, precum o sămânță a vieții, prăbușindu-se închisă prin spațiul întunecat și nemărginit.

Uitaseră unde se aflau, uitaseră de tot ceea ce era și fusese, conștienți doar cu inima, conștienți doar de traiectoria aceasta pură prin întunericul înconjurător. Prora vasului se înfigea înainte, cu un plescăit ușor, avântându-se în noaptea densă, fără să știe, fără să vadă, ci doar despiciând valurile.

În sufletul Ursulei sentimentul lumii necunoscute spre care se îndreptau triumfă asupra oricărui alt lucru. În mijlocul acestui întuneric profund, părea că în inima ei strălucește minunăția unui paradis necunoscut și neînțeles. Inima ei era plină de o lumină minunată, aurie ca mierea întunericului, dulce precum căldura zilei, o lumină care nu era împrăștiată asupra lumii, ci doar asupra paradisului necunoscut spre care ea se îndrepta, era o dulceață a contopirii cu acesta, o plăcere de a trăi cu totul necunoscută, dar fără îndoială a ei. În acea stare de extaz ea-și ridică brusc chipul către el, iar el îl atinse cu buzele. Fața ei era așa de rece, de proaspătă și de curată ca marea, încât era ca și cum ar fi sărutat o floare care crește din valuri.

Dar el nu cunoștea extazul fericirii pe care Ursula îl primea prin procesul cunoașterii anticipate. Pentru el, minunea acestei treceri era copleșitoare. Se cufunda într-o mare de nemărginită întunecime, precum un meteorit care plonjează prin haosul dintre lumi. Lumea era sfâșiată în două, iar el trecea precum o stea stinsă prin

inefabila fisură. Ceea ce se afla dincolo nu era încă destinat lui. Era copleșit de traiectorie.

Zăcea ca în transă, cu brațele strânse în jurul Ursulei. Chipul lui era lipit de părul ei fin, delicat, și-i respira parfumul împreună cu cel al mării și al nopții intense. Iar sufletul lui era liniștit, cedase în timp ce se prăbușea în necunoscut. Era prima oară când o pace deplină și desăvârșită îi cuprinsese inima, acum, în această călătorie ultimă prin care ieșea din viață.

Când se auzi o oarecare agitație pe punte, se sculară. Se ridicară în picioare. Cât de rigizi și stânjeniți se simțeau în toiul nopții! Și totuși strălucirea paradisiacă din inima ei și pacea inexprimabilă a întunericului din sufletul lui dăinuiau, iar asta însemna totul.

Se ridicară în picioare și priviră înainte. Lumini slabe se vedeau conturate pe fundalul întunericului. Lumea se distingea din nou. Nu era vorba de fericirea din inima ei și nici de liniștea din sufletul lui. Era vorba de lumea ireală, superficială a realității. Totuși nu era vechea lume. Căci liniștea și fericirea din sufletele lor dăinuiau.

Debarcarea aceasta în noapte era ciudată și dezolantă mai mult decât orice, precum debarcarea de pe Styx¹⁷⁴ într-o lume subterană mohorâtă. Asprimea acestui loc pe jumătate luminat, înconjurat de întunericul atotputernic și neprimitor, acoperit cu scânduri și sunând a gol sub picioare, era dezolantă. Ursula zări literele mari, palide și misterioase OOSTENDE răsărind din întuneric. Toți se grăbeau cu o hotărâre oarbă, asemenea insectelor, prin aerul întunecat și cenușiu, hamalii strigau într-o engleză de neînțeles, apoi tropăiau cu bagaje grele, cu bluze decolorate, arătând ca niște fantome pe când dispăreau. Ursula stătea la o barieră lungă, joasă, acoperită cu zinc, împreună cu alte sute de oameni fantomatici, și pe toată întinderea aceea vastă și rece a întunericului se vedea un șir de bagaje deschise și de oameni ca niște fantome, în vreme ce, de cealaltă parte a barierei,

¹⁷⁴ Râul Lumii de Dincolo peste care sufletele celor morți sunt transportate de către Caron.

funcționari palizi cu șepci țuguiate și mustăți răscoleau lucrurile din geamantane, apoi mângăleau un semn cu creta pe ele.

Se termină și asta. Birkin înșfăcă bagajele de mână și pleacă cu un hamal care mergea în urmă. Trecură printr-o poartă mare și ieșiră iarăși în noapte. Ah, un peron de cale ferată! Se auzeau voci care strigau cu o agitație neomenească prin aerul cenușiu întunecat, năluci alergau prin întunericul dintre trenuri.

— „Köln — Berlin”, descifră Ursula literele de pe plăcuța agățată sus, pe unul dintre trenuri.

— Am ajuns, spuse Birkin. Și în lateral Ursula văzu: „ELSASS - LOTHRINGEN¹⁷⁵ — Luxemburg, Metz — BASEL”.

— Asta e, Basel!

Hamalul se apropie.

— *À Bâle — deuxième classe?* — *Voilà!*¹⁷⁶.

Și se cățăără în vagonul înalt. Ei îl urmară. Unele compartimente erau deja ocupate. Dar multe erau întunecate și goale. Bagajul fu pus la locul lui, iar hamalului i se oferă un bacșiș.

— *Nous avons encore?*¹⁷⁷ întrebă Birkin, uitându-se la ceas și la hamal.

— *Encore une demi-heure!*¹⁷⁸.

Spunând acestea, hamalul, în bluza lui bleumarin, dispăru. Era urât și insolent.

— *Vino*, spuse Birkin. E frig. Hai să mâncăm.

Pe peron era un bufet. Băură cafea fierbinte și slabă și mâncară cornuri tăiate pe din două, cu șuncă, din care trebuia să muști așa de zdravăn încât Ursula simți că i se dislocă maxilarul. Apoi se plimbară printre trenurile înalte. Totul era așa de ciudat, atât de pustiit, ca într-o lume subterană, cenușie, acoperită de un praf gri, pustie, abandonată, neînsemnată — un loc cenușiu, îngrozitor, neînsemnat.

¹⁷⁵ Numele german pentru provincia Alsacia-Lorena din nord-estul Franței. A fost teritoriu german din 1871 până în 1919.

¹⁷⁶ La Basel — clasa a doua? Poftiți. (fr.)

¹⁷⁷ Mai avem? (fr.)

¹⁷⁸ Încă o jumătate de oră (fr.).

În cele din urmă o porniră prin noapte. Prin întuneric Ursula descifra câmpiile întinse, întunecimea umedă, întinsă și îngrozitoare a continentului. Trenul se opri surprinzător de repede — Bruges! Apoi, mai departe prin întunericul dens, cu imagini fugare de ferme adormite, ploi subțiri și drumuri pustii. Ursula stătea supărată, ținându-l de mână pe Birkin. El, palid, nemișcat, precum un strigoi, privea din când în când afară pe fereastră, iar alteori închidea ochii. Apoi deschidea din nou ochii, întunecați precum noaptea de afară.

O străfulgerare de câteva lumini se ivi în întuneric — gara Ghent! Câteva năluci se mai mișcau afară pe peron, apoi se auzi clopoțelul, după care din nou agitație prin întunericul dens. Ursula văzu un om cu o lanternă ieșind dintr-o fermă de lângă calea ferată și traversând către clădirile anexe ale fermei. Se gândi la Marsh, la viața ei liniștită, dusă cândva la Cossethay¹⁷⁹. Doamne, cât de departe fusese plasată față de copilăria ei, cât de mult oare mai avea de mers? Într-o viață de om parcurgi o eternitate întreagă. Marele haos al amintirilor din copilărie în împrejurimile liniștite de la țară din satul Cossethay și de la ferma Marsh... își aducea aminte de servitoarea Tilly care îi dădea pâine cu unt presărată cu zahăr brun în sufrageria veche unde orologiul bunicului avea doi trandafiri roz într-un coș, pictați deasupra cifrelor de pe cadran, iar acum, când călătorea înspre necunoscut împreună cu Birkin, un om cu totul străin, era așa de minunat, încât i se părea că nu are nici o identitate, iar copila care fusese odinioară, jucându-se în curtea bisericii din Cossethay, era o mică ființă din trecut, nicidecum ea însăși.

Ajunseră la Bruxelles — o jumătate de oră pentru micul dejun. Coborâră. Ceasul mare din gară arăta ora șase fix. Serviră cafea și chifle cu miere în bufetul mare și pustiu, atât de depri-mant, veșnic atât de mohorât, murdar, dar spațios, atâta spațiu

¹⁷⁹ Altă referire la romanul *Curcubeul*. Ferma Marsh era locul de baștină al bunicilor Ursulei, iar Tilly era slujnica lor; vezi capitoul IX. Cossethay e numele satului în care a copilărit Ursula.

dezolant de pustiu... Măcar putu să se spele pe față și pe mâini cu apă fierbinte și se pieptănă, ceea ce fu o încântare.

În curând urcară în tren din nou și plecară. Își făcură apariția zorile cenușii. Erau mai mulți oameni în compartiment: un om de afaceri belgian masiv, rumen, cu favoriți lungi și maronii, vorbind neîncetat într-o franțuzească urâtă pe care Ursula era prea obosită ca s-o urmărească.

Părea că trenul iese treptat din întuneric și se îndreaptă către o lumină slabă, apoi, încet, încet, în lumina zilei. O, cât de plictisitor era! Copacii apăreau șterși, în zare, ca niște umbre. Apoi o casă albă, care se distingea într-un fel ciudat. Cum se explica asta? Zări apoi un sat, și tot timpul casele se vedeau din fuga trenului.

Era o lume veche prin care ea încă mai călătorea, cenușie, ca în timpul iernii și dezolantă. Se vedeau terenuri arate și pășuni, crânguri cu copaci dezgoliți, pâlcuri de arbuști, ferme pustii și abandonate. Nu se vedea încă nici un pământ nou în zare.

Se uită la chipul lui Birkin. Era alb, nemișcat și etern, prea etern. Își strecură degetele rugător într-ale lui, pe sub pledul care le acoperea. Degetele lui îi răspunseră, iar ochii lui o priviră. Cât de întunecați erau ochii lui, ca noaptea, de parcă ar fi fost o altă lume de dincolo! O, dacă măcar lumea s-ar reduce la el, ce bine dacă lumea ar fi numai el! Dacă el ar putea să creeze o nouă lume care să fie numai a lor!

Belgienii se dădură jos, trenul continuă să meargă mai departe, prin Luxemburg, Alsacia și Lorena și prin Metz. Dar ea era oarbă, nu mai observa absolut nimic. Suflul ei nu mai privea în afară.

În sfârșit ajunseră în Basel, la hotel. Totul fu ca o călătorie prin vis, din care ea nu-și revenea. Coborâră în aerul dimineții, înainte de plecarea trenului. Văzu strada, râul și stătu pe pod. Dar toate astea nu însemnau nimic. Își aduse aminte de niște magazine, unul era plin de tablouri, altul de catifea portocalie și de hermină. Dar ce însemnau oare toate acestea? Nimic.

Nu se liniști până când nu se urcară din nou în tren. Acolo se simți ușurată. Atâta vreme cât mergeau înainte, era mulțumită.

Ajunseră în Zürich apoi, nu după multă vreme, trenul alerga printre munții acoperiți de zăpadă. În cele din urmă se apropiiau. Era parcă o altă lume acum.

Innsbruck era minunat, acoperit de zăpadă, iar înserarea se lăsa peste oraș. Meraseră prin zăpadă într-o sanie descoperită; în tren fusese așa de cald și înăbușitor. Iar hotelul, cu lumina aurie strălucind sub arcada de la intrare, părea primitiv ca o casă.

Râseră de bucurie când ajunseră în hol. Hotelul părea plin și agitat.

— Știți cumva dacă domnul și doamna Crich, englezi, au sosit de la Paris? întrebă Birkin în germană.

Recepționarul se gândi un moment și tocmai era pe punctul de a răspunde, când Ursula o observă pe Gudrun coborând scările, purtând o haină de culoare închisă și lucioasă, cu blană cenușie.

— Gudrun! Gudrun! strigă Ursula, făcând cu mâna în golul scărilor. U-uu!

Gudrun privi peste balustradă și imediat își pierdu aerul timid și stânjenit. Ochii îi scânteiară.

— Ei, da! Ursula! exclamă ea.

Și începu să coboare scările în timp ce Ursula urca. Se întâlniră la o cotitură a scărilor și se sărutară râzând, scoțând exclamații nearticulate și agitate.

— Dar, spuse Gudrun, uimită, am crezut că sosiți *mâine*. Am vrut să vin la gară.

— Nu, am ajuns azi! zise Ursula. Nu-i așa că-i minunat aici?

— Adorabil! spuse și Gudrun. Gerald tocmai a ieșit să cumpere ceva. Ursula, nu te simți îngrozitor de obosită?

— Nu, nu foarte. Dar nu arăt prea grozav, nu?

— Ba nu, deloc. Arăți foarte proaspătă. Îmi place tare mult căciula de blană!

Se uită la Ursula, care purta o haină mare și moale cu un guler din blană aurie, pufoasă și moale, la fel ca și căciula.

— Și tu la fel! exclamă Ursula. Tu cum crezi că arăți?

Gudrun își luă o expresie nepreocupată, nepăsătoare.

— Îți place? întrebă ea.

— E foarte frumoasă! zise Ursula, poate cu o undă de ironie.

— Urcăți — sau coborâți, le spuse Birkin.

Căci surorile stăteau pe loc, Gudrun cu mâna pe brațul Ursulei la cotitura primului palier, blocând drumul și oferind un spectacol tuturor celor din hol, de la portar și până la evreul plinuț în haine negre.

Cele două tinere urcară încet scările, urmate de Birkin și de recepționar.

— La etajul întâi? întrebă Gudrun, privind înapoi peste umăr.

— La al doilea, doamnă... liftul! răspunse recepționarul.

Și se repezi la lift ca să o ia înaintea celor două femei. Dar ele îl ignorară pentru că, pălăvrăgind fără să se uite în jur, începură să urce al doilea etaj. Destul de mohorât, recepționarul le urmă.

Era curioasă această încântare pe care cele două surori o resimțeau când se întâlneau. Era ca și cum s-ar fi întâlnit în exil și și-ar fi unit forțele solitare împotriva lumii întregi. Birkin le privea cu o oarecare neîncredere și mirare.

După ce făcură o baie și se schimbă, apărură și Gerald. Arătau strălucitor precum razele soarelui pe zăpadă.

— Du-te cu Gerald să fumezi, i se adresă Ursula lui Birkin. Gudrun și cu mine vrem să discutăm.

Apoi surorile se instalară în camera lui Gudrun și vorbiră despre haine și noile experiențe. Gudrun îi povesti Ursulei despre întâmplarea cu scrisoarea lui Birkin din cafenea. Ursula era șocată și înspăimântată.

— Unde e scrisoarea?

— Am păstrat-o, răspunse Gudrun.

— Și mi-o dai, nu?

Dar Gudrun tăcu câteva momente înainte să-i răspundă.

— Chiar o vrei, Ursula?

— Vreau s-o citesc, zise Ursula.

— Desigur.

Nici măcar acum nu putea să recunoască în fața Ursulei că voia să o păstreze ca o amintire sau ca un simbol. Dar Ursula știa și nu era încântată. Așa că schimbă subiectul.

— Ce-ai făcut în Paris? întrebă Ursula.

— O, răspunse Gudrun laconic. Chestii de rutină. Am fost la o petrecere frumoasă într-o seară, în atelierul lui Fanny Rath.

— Da? Ați fost și tu și Gerald. Și mai cine? Povestește-mi.

— Ei bine, răspunse Gudrun, nu e nimic deosebit de povestit. Știi că Fanny este teribil de îndrăgostită de pictorul acela, Billy Macfarlane. El era acolo, așa că Fanny n-a avut nici o reținere, a petrecut foarte liberă. A fost de-a dreptul remarcabil! Bineînțeles, toți s-au îmbătat criță, dar într-un mod foarte interesant, nu ca adunătura aceea din Londra. Problema este că cei prezenți erau oameni de vază și în asta constă toată deosebirea. Era și un român, un tip de treabă. S-a îmbătat în ultimul hal și s-a urcat până în vârful unei scări înalte din atelier și de acolo a ținut un discurs absolut minunat — zău, Ursula, a fost încântător! A început în franceză: „*La vie, c'est une affaire d'âmes impériales*”¹⁸⁰ — cu o voce foarte frumoasă — era un tip atrăgător — dar a dat-o pe românește înainte să termine și nimeni nu a înțeles nimic. Dar Donald Gilchrist a fost entuziasmat până la frenezie. Și-a aruncat paharul pe jos și a jurat pe Dumnezeuul lui că era bucuros să se fi născut, pe Dumnezeuul lui, era un miracol că trăiește. Și, vezi tu, Ursula, cam așa a fost.

Gudrun râse puțin cam posomorâtă.

— Dar cum s-a simțit Gerald printre ei? Întrebă Ursula.

— Gerald! O, Doamne, s-a deschis ca o păpădie la soare. Se dezlănțuie cu adevărat o dată ce e stârnit. Nici nu vreau să-mi mai amintesc pe ce femeie nu a cuprins-o de talie. Zău, Ursula, pare să aibă mare succes la femei: n-a fost una care să-i fi rezistat. A fost uimitor, înțelegi?

Ursula medită și o lumină jucăușă îi apărură în ochi.

— Ba da, spuse ea, înțeleg. Pentru Gerald, e totul sau nimic.

— Totul sau nimic?! Mă gândeam eu, exclamă Gudrun. Dar e adevărat, Ursula, fiecare femeie din cameră era gata să-i cedeze. Cocoșul Chanticleer¹⁸¹ nici nu se compară cu el — chiar și Fanny

¹⁸⁰ Viața e o treabă pentru sufletele împărătești (fr.).

¹⁸¹ Nume obișnuit pentru un cocoș, cu o referire tradițională la apetitul sexual.

Rath, care este cu adevărat îndrăgostită de Billy Macfarlane! N-am fost niciodată atât de uimită! Și să vezi, după aceea — am avut impresia că trebuia să țin locul tuturor femeilor din camera aceea! Nu mai eram eu însămi pentru el, pe cât nu sunt regina Victoria. Țineam locul dintr-o dată tuturor femeilor de acolo. A fost uimitor! Pe cuvântul meu, parcă ținam locul unui întreg harem...

Ochii lui Gudrun scânteiau, obraji erau înfierbântați și avea un aer ciudat, exotic și ironic. Ursula fu pe loc fascinată — și totuși stânjenită.

Trebuiau să se pregătească pentru cină. Gudrun coborî într-o rochie îndrăzneță, din mătase verde aprins, cu borduri aurii, cu un corsaj de catifea verde și o bentiță ciudată, alb cu negru, în jurul capului. Era cu adevărat uluitor de frumoasă și toată lumea o observă. Gerald era în starea aceea de vitalitate și strălucire când arăta extrem de chipeș. Birkin îi urmărea cu o privire ageră, zâmbitoare și puțin răutăcioasă, iar Ursula aproape că-și pierdu capul. În jurul mesei lor părea că plutește o vrajă, o vrajă aproape orbitoare, ca și cum ar fi fost puși într-o lumină mai puternică decât restul oamenilor din salon.

— Nu-ți place să fii în locul acesta? Nu-i așa că zăpada e minunată? Observi cum face ca totul să pară mai frumos? E de-a dreptul încântător. Te simți cu adevărat *übermenschlich*¹⁸².

— Chiar așa, exclamă Ursula. Dar asta nu se datorează oare faptului că nu suntem în Anglia?

— O, ba da, zise Gudrun. Nimeni nu s-ar simți așa în Anglia, pentru simplul motiv că acolo umezeala nu dispăre niciodată. E de-a dreptul imposibil să faci abstracție de asta în Anglia, sunt convinsă.

Și se întoarse din nou la mâncarea ei. Vibra de un entuziasm aprins.

— E adevărat, spuse Gerald. Niciodată nu este același lucru în Anglia. Dar poate că noi nu vrem să fie — poate că e ca și

¹⁸² Supraomenesc (germ.), un cuvânt asociat în principal cu Friedrich Nietzsche.

cum ai aduce o lumină prea aproape de depozitul cu pulbere pentru a face abstracție de asta în Anglia. Cu toții ne temem de ceea ce s-ar putea întâmpla dacă *toată lumea* ar trece peste asta.

— Dumnezeule, strigă Gudrun, dar n-ar fi oare minunat dacă întreaga Anglie ar exploda pur și simplu ca un foc de artificii?

— Nu s-ar putea, răspuse Ursula. Toți sunt prea umezi, pulberea e udă în ei.

— Nu sunt sigur de asta, răspuse Gerald.

— Nici eu, zise Birkin. Când englezii încep cu adevărat să-și iasă din fire, *en masse*, e timpul să-ți astupi urechile și să fugi.

— N-au să facă asta niciodată, spuse Ursula.

— O să vedem, adăugă el.

— Nu-i așa că-i minunat, zise Gudrun, că poți să fii recunoscător faptului că ai ieșit din țară! Mie nu-mi vine să cred, mă simt atât de entuziasmată de când am pus piciorul pe un tărâm străin. Mi-am spus: „Iată o nouă creatură care pășește în viață.”

— Nu fi prea dură cu bătrâna și sărmana Anglie, spuse Gerald. Deși o blestemăm, o iubim cu adevărat.

Ursulei i se păru că există un oarecare cinism în aceste vorbe.

— E posibil, zise Birkin. Dar este vorba de o iubire al naibii de incomodă: precum iubirea față de un părinte în vârstă care suferă teribil din cauza unei complicații, a unor boli pentru care nu există leac.

Gudrun îl privi cu ochii mari și negri.

— Crezi că nu există leac? întrebă ea, în stilul ei pertinent.

Dar Birkin ezită. Nu voia să răspundă la o asemenea întrebare.

— Dacă e vreo speranță ca Anglia să devină realistă? Dumnezeu știe. Există o mare lipsă de realism acum; toți parcă se țin cu dinții de nerealism. Ar putea fi realistă dacă n-ar exista englezi.

— Crezi că englezii vor trebui să dispară? se interesă Gudrun.

Era ciudat felul în care își arăta interesul evident pentru răspunsul lui. Chiar soarta ei ar fi putut să depindă de asta. Ochii

ei negri și dilatați se opriră asupra lui Birkin, de parcă ar fi putut extrage adevărul despre viitor din el, ca dintr-un instrument de prezicere.

Era palid, apoi răspunse, fără nici un chef:

— Ei bine, ce le-a mai rămas, în afară de dispariție? Trebuie să dispară din propria lor tagmă de englezi, în orice caz.

Gudrun îl urmărea de parcă ar fi fost hipnotizată, cu ochii mari și fixați asupra lui.

— Dar ce vrei să spui prin dispariție? insistă ea.

— Da, vrei să spui o schimbare a opiniilor? se amestecă Gerald.

— Nu vreau să spun nimic, de ce-aș vrea asta? întrebă Birkin. Sunt englez și am plătit un preț pentru asta. Nu pot vorbi despre Anglia, nu pot vorbi decât în numele meu.

— Da, răspunse Gudrun încet. Iubești Anglia nespus, o iubești *enorm*, Rupert.

— Și o părăsesc, răspunse el.

— Nu, nu pentru totdeauna. Ai să te întorci, spuse Gerald, dând din cap înțelept.

— Se spune că păduchii părăsesc un trup muribund, spuse Birkin cu o sclipire de amărăciune. Așadar, părăsesc Anglia.

— A, dar ai să te întorci, zise Gudrun cu un zâmbet răutăcios.

— *Tant pis pour moi*¹⁸³.

— Ce supărat e pe propria țară mamă! râse Gerald, amuzat.

— A, un patriot! spuse Gudrun, cu o expresie asemănătoare unei ironii.

Birkin refuză să mai răspundă.

Gudrun îl urmări nemișcată câteva secunde. Apoi se întoarse cu spatele. Se sfârșise. Puterea ei magică de a prezice viitorul prin el se terminase. Simțea deja un cinism pur. Îl privi pe Gerald. Era încântător, îi părea ca o bucățică de radium. Simțea că ar putea să se autoconsume și să cunoască totul, prin intermediul acestui metal fatal și viu. Își zâmbi la gândul acestei închipuiri. Și ce ar

¹⁸³ Cu atât mai rău pentru mine. (fr.)

face oare ea, după ce se va fi autodistrus? Căci dacă spiritul, ființa integrală este destructibilă, Materia este indestructibilă.

Gerald arăta strălucitor și indiferent, uimit pe moment. Ea își întinse brațul ei frumos, cu mâneca diafană de tul verde, și-i atinse bărbia cu degetele ei gingașe de artistă.

— Atunci ce sunt? întrebă ea, cu un zâmbet ciudat și subtil.

— Ce? i-o întoarse el, cu ochii dilatându-se deodată de mirare.

— Gândurile tale.

Gerald arăta ca un om care acum se trezește.

— Cred că nu m-am gândit la nimic, răspunse el.

— Chiar așa? îl întrebă ea, cu un râs serios în voce.

Iar lui Birkin i se părea că ea-l ucisese pe Gerald, prin acea atingere ironică.

— A, exclamă Gudrun, dar să bem în cinstea Britaniei, haideți să bem în cinstea ei.

În vocea ei părea să se resimtă o disperare sălbatică. Gerald râse și umplu paharele.

— Cred că Rupert vrea să spună, începu el, că din punct de vedere național toți englezii trebuie să moară, astfel încât să poată exista individual și...

— din punct de vedere super-național, interveni Gudrun cu o grimasă ușor ironică, ridicând paharul.

A doua zi coborâră în gara micuță din Hohenhausen, la capătul liniei ferate montane. Peste tot era zăpadă, un leagăn alb, perfect de zăpadă, proaspăt și înghețat, întinzându-se în sus, pe ambele părți ale văii, cu piscuri înnegrite și întinderi albe de argint, înălțate spre cerul de un albastru pal.

În timp ce pășeau pe peronul pustiu, învăluit peste tot doar de zăpadă, Gudrun dădu înapoi de parcă inima i-ar fi înghețat.

— Doamne, Jerry, spuse ea, întorcându-se către Gerald, cu o intimitate neașteptată, acum chiar că ai reușit.

— Ce anume?

Făcu un gest abia perceptibil, arătând în stânga și în dreapta ei.

— Privește!

Părea că-i e teamă să continue. El râse.

Se aflau în inima munților. De sus, pe ambele laturi ale muntelui, se întindea pătura albă de zăpadă, așa încât părai mic și neînsemnat în valea cerului pur, unde totul era ciudat de radios, implacabil și tăcut.

— Te face să te simți atât de mic și singuratic, spuse Ursula, întorcându-se către Birkin și punându-și mâna pe brațul lui.

— Nu-ți pare rău că ai venit, nu? o întreabă Gerald pe Gudrun.

Ea avea o expresie de îndoială. Ieșiră din gară printre nămeții de zăpadă.

— A, spuse Gerald, adulecând aerul în extaz, e perfect. Uite și sania noastră. O să mergem puțin pe jos, să alergăm puțin de-a lungul drumului.

Gudrun, care era întotdeauna plină de îndoială, își aruncă haina greoaie în sanie, și el făcu la fel, și porniră la drum. Deodată ea-și aruncă privirile în sus și începu să alerge de-a lungul drumului acoperit de zăpadă, trăgându-și căciula peste urechi. Rochia ei albastră, strălucitoare, flutura în vânt, iar șosetele groase, de culoare stacojie, străluceau în contrast cu albul zăpezii. Gerald o urmări: părea că aleargă către destinul ei și-l lasă pe el în urmă. O lăsă să se îndepărteze puțin, apoi, relaxându-și membrele, se duse după ea.

Pretutindeni era zăpadă adâncă și tăcută. Streașini mari, încărcate de zăpadă, atârnavă peste marginea acoperișurilor late ale caselor tiroleze care erau cufundate în zăpadă până la tocurele ferestrelor. Țărânci cu fuste lungi, purtând fiecare câte un șal aruncat peste umeri și cizme groase pentru zăpadă, se opreau din drum ca să uite la fata molatică și hotărâtă care alerga cu o asemenea repeziciune uimitoare de bărbatul care aproape o depășea, dar care nu putea să o întreacă.

Trecură de hanul cu jaluzelele pictate și cu balcon, de câteva căsuțe, pe jumătate îngropate în zăpadă; apoi de gaterul tăcut, și el îngropat în zăpadă, lângă podul acoperit care traversa un râu ascuns, peste care ei alergară și intrară în inima întinderilor neatinse de zăpadă. Totul era așa de tăcut și emana o albeață atât de pură încât era aproape înnebunitor. Dar tăcerea adâncă era

cea mai înspăimântătoare, căci îți izola sufletul și-ți împresura inima cu un aer înghețat.

— E un loc minunat, în ciuda tuturor acestor lucruri, spuse Gudrun, privindu-l în ochi într-un fel ciudat și plin de înțelesuri.

Sufletul lui Gerald tresări.

— Bine, răspunse el.

O energie electrizantă, aprigă părea că-i curge prin membre, mușchii parcă-i erau supraîncărcați, iar mâinile îi erau dure de atâta forță. Urcară repede de-a lungul drumului de zăpadă care era marcat de crengi uscate de copaci înfipite în el din loc în loc. El și ea erau izolați, precum polii opuși ai unei teribile surse de energie. Dar se simțeau destul de puternici ca să depășească îngrădirile vieții, să treacă dincolo, înspre locurile interzise și să se întoarcă înapoi.

Birkin și Ursula alergau și ei prin zăpadă. Se debarasaseră de bagaje și aveau un mic avans față de sâni. Ursula era încântată și fericită, dar continua să se răsucească brusc ca să-l prindă pe Birkin de braț, ca să fie sigură de prezența lui.

— E ceva la care nu m-am așteptat, spuse ea. E o altă lume, aici.

Intrară într-o câmpie de zăpadă. Acolo fură depășiți de sania ai cărei zurgălăi rupseră tăcerea. Abia după ce parcurseră încă un kilometru îi ajunseră pe Gudrun și pe Gerald pe urcușul abrupt, lângă stânca rozalie, pe jumătate îngropată.

Apoi intrară într-o vâlcea unde se vedeau pereți de stâncă neagră și un râu acoperit de zăpadă, dar în schimb cerul era albastru și nemișcat. O porniră pe un pod acoperit, bocănind pe scânduri, traversând din nou întinderea de zăpadă, apoi urcară tot mai sus, caii alergau și ei repede, iar birjarul pocnea din bici și striga sălbatic și ciudat „hue! hue!”. Treceau încet pe lângă pereții stâncoși, care apăreau din nou printre părțile și întinderile de zăpadă. Urcau treptat, din ce în ce mai sus, străbătând aerul rece și strălucitor al după-amiezii, redus la tăcere de prezența iminentă a munților și a troienelor de zăpadă strălucitoare care se ridica deasupra lor și care apoi rămâneau în urmă, dedesubt.

În cele din urmă ajunseră pe un mic platou de zăpadă, unde se vedeau ultimele vârfuri acoperite de omăt, ca petalele din inima unui trandafir înflorit. În mijlocul ultimelor văi părăsite ale cerului se afla o clădire singuratică cu pereți maronii din lemn și un acoperiș masiv, alb, adâncit și părăsit în nămeții de zăpadă. Parcă era un vis! Stătea acolo ca o stâncă ce se prăvălise de pe ultimele povârnișuri abrupte, o stâncă ce luase forma unei case și care acum era pe jumătate îngropată. Era incredibil că cineva putea locui acolo, nestrivit de toată această teribilă întindere albă și tăcută, de frigul aspru și nemilos din jur.

Totuși săniile urcară elegant până la scară, oamenii alergară până la ușă râzând, entuziasmați; podeaua cabanei răsună a gol, coridorul era umed de zăpadă, dar înăuntru era cald și primitor.

Nou-veniții tropăiră pe scările de lemn, urmând-o pe servitoare. Gudrun și Gerald luară primul dormitor. Într-o clipă se treziră singuri într-o cameră micuță, mai mult goală și cu obloanele trase; peste tot lemnul avea o culoare aurie: pereții, podeaua, tavanul, ușa, toate erau din același lemn de pin vopsit în auriu și primitor. În partea opusă ușii se afla o fereastră, dar destul de joasă, din cauza acoperișului înclinat. Sub grindă se afla o măsuță cu un lighean și o cană, iar vizavi, o altă masă cu oglindă. De fiecare parte a ușii erau două paturi cu câte o pilotă enormă, albastră, în carouri.

Acesta era tot mobilierul, fără dulap și fără vreun confort modern. Aici erau închiși împreună, în această cămăruță din lemn auriu, cu două paturi acoperite de pilote albastre, în carouri. Se priviră și râseră, înfricoșați de intimitatea golașă a acestei izolări.

Un om bătu la ușă și intră cu bagajele. Era un individ solid cu pomeți lătăreți, destul de palizi, și cu o mustață aspră și blondă. Gudrun îl urmări când lăsă bagajele jos, în tăcere și apoi ieși cu un tropăit greoi.

— Nu e prea urât, nu? întrebă Gerald.

Camera nu era prea încălzită, așa că ea tremură ușor.

— E minunat, răspunse Gudrun evaziv. Uită-te la culoarea lambriurilor — e minunat, e ca și cum ai fi în interiorul unei nuci.

Gerald stătea privind-o, mângâindu-și mustața tăiată scurt și lăsându-se pe spate ușor să o privească cu ochii lui pătrunzători și neîmblânziți, dominați de o patimă constantă care era ca un blestem asupra lui.

Gudrun merse și se ghemui jos, în fața ferestrei, plină de curiozitate.

— O, ia te uite! exclamă ea fără să vrea, aproape îndurerată.

În față se deschidea o vale închisă sub cerul albastru, ascunsă de ultimele troiene de zăpadă și stânci negre, iar la capătul ei, precum buricul pământului, era un zid învăluit în alb și două vârfuri sclipind în lumina amurgului. Chiar în față se întindea leagănul de zăpadă tăcută care străbătea povârnișurile semeț tivite la poale cu câteva pâlcuri de pini, ca niște cărlionți. Dar leagănul zăpezii se întindea până la capătul etern, acolo unde zidurile de omăt și piatră se ridicau impenetrabile, iar piscurile munților se înălțau până aproape de cer. Acesta era centrul, miezul, buricul lumii, acolo unde pământul se îngemăna cu cerul, pur, inabordabil, de netrecut.

Toată această priveliște o umplu de Gudrun de un extaz straniu. Se ghemui în fața ferestrei, își cupinse fața în mâini, într-un fel de transă. În cele din urmă ajunsese, își atinsese destinația. Aici până la urmă își încheiase aventura și se așezase ca un cristal în mijlocul zăpezii, dispărând.

Gerald se aplecă deasupra ei, privind peste umărul ei. Simțea deja că e singur. Ea era plecată, dispăruse cu totul, iar inima îi era înconjurată de un abur înghețat. Văzu valea închisă, marea întindere înfundată de zăpadă și crestele munților care se ridicau până la cer. Nu era nici o cale de ieșire. Tăcerea teribilă, frigul și strălucirea albă a amurgului îl învăluiau din toate părțile, iar ea rămase ghemuită în fața ferestrei, ca în fața unui altar, ca o umbră.

— Îți place? întrebă el, cu o voce care suna defașată și străină.

Măcar ar putea să-și dea seama de prezența lui. Dar ea nu făcu altceva decât să-și întoarcă chipul delicat și tăcut din fața privirii lui. Iar el știu că ochii ei erau cuprinși de lacrimi, de

propriile ei lacrimi, lacrimi ale religiei ei ciudate, care pe el îl reduceau la zero.

Deodată își puse mâna sub bărbia ei și-i ridică fața spre el. Ochii ei de un albastru intens, umeziți de lacrimi, se dilatară de parcă sufletul i-ar fi tresărit. Îl privea printre lacrimi, îngrozită și cu o ușoară repulsie. Ochii lui de un albastru deschis erau pătrunzători, mijiți și nefirești atunci când o priveau. Buzele ei se deschiseră, în timp ce respira greoi.

Pasiunea se ridică în el, cu fiecare pulsație, precum răsunetul unui clopot de bronz, atât de puternic, de impecabil și de neînfrânt. Genunchii îi erau țepeni, ca de plumb, așa cum stătea aplecat deasupra chipului ei molatic, cu buzele deschise și ochii măriți, ca și cum ar fi fost supuși unei profanări ciudate. Sub strânsoarea mâinii lui, bărbia ei era neînchipuit de moale și mătăsoasă. El se simțea neînduplecat precum iarna, mâinile lui erau ca un metal viu, invincibile, de neînfrânt. Inima îi răsuna ca un clopot care avea ecou în sufletul lui.

O cuprinse în brațe. Era moale, inertă și impasibilă. În tot acest timp ochii ei, din care lacrimile nu se uscaseră, erau dilatați ca într-un fel de stare hipnotică, plină de fascinație și neajutorare. El era supraomesc de puternic și de neînfrânt, de parcă ar fi fost investit cu puteri supranaturale.

O ridică aproape și o cuibări la pieptul lui. Moliciunea ei, greutatea trupului inert și relaxat, lipit de propriul lui trup încărcat de energie, cu membre grele, ca ale unei statui din bronz, provoca în el o dorință care l-ar fi distrus dacă n-ar fi fost împlinită. Ea se mișcă agitată, încercând să se desfacă din strânsoarea lui. Inima lui se aprinse ca o flacără înghețată și o cuprinse într-o strânsoare ca un clește. Mai degrabă era în stare să o distrugă decât să fie refuzat.

Dar forța copleșitoare a trupului său era o greutate prea mare pentru ea. Se relaxă din nou și stătu moale și supusă, răsuflând greoi ca într-un ușor delir. Iar lui i se părea că e atât de dulce, că e o eliberare atât de binecuvântată, încât mai degrabă ar fi fost în stare să treacă printr-un chin veșnic decât să renunțe chiar și la o singură secundă din fericirea aceasta de neimaginat.

— Doamne, i se adresează el, cu fața transfigurată și ciudată, ce urmează?

Ea stătea extrem de liniștită, cu un chip nemișcat, copilăros, și ochi întunecați, privindu-l. Era pierdută, se rostogolea în neant.

— Am să te iubesc mereu, spuse el, privind-o.

Dar ea nu-l auzi. Stătea doar acolo, privindu-l ca pe ceva pe care nu-l putea înțelege, așa cum un copil se uită la un om matur, fără vreo speranță că l-ar putea descifra, ci doar într-un mod supus.

El o sărută, îi sărută ochii închiși, în așa fel încât să nu mai fie nevoită să-l privească. Își dorea ceva acum, o recunoaștere, vreun semn, o acceptare din partea ei. Dar ea nu făcea altceva decât să stea liniștită, cu o atitudine copilăroasă, distantă, asemenea unui copil care e copleșit și nu mai înțelege nimic, ci doar se simte pierdut. O sărută din nou și renunță.

— Vrei să coborâm să servim cafea și *Kuchen*¹⁸⁴? o întrebă el. În dreptul ferestrei se vedea cum se lasă amurgul albastru ca de ardezie. Ea închise ochii, închizând în ea monotonia aceasta a unei uimiri moarte și-i deschise din nou spre lumea de zi cu zi.

— Da, spuse ea scurt, recăpătându-și voința ca la apăsarea unui resort.

Apoi se duse din nou la fereastră. Înserarea albastră se lăsase peste întinderea de zăpadă și peste părțile imense și palide. Dar vârfurile înzăpezite, care atingeau cerul, erau rozalii, strălucind ca un buchet de flori luminoase și imateriale în lumea cerească de deasupra, atât de minunat și neomenesc.

Gudrun observă toată minunăția lor, știa cât de nemuritor de frumoase erau, ca niște pistile trandafirilor de zăpadă arzătoare în lumina albastră, crepusculară a cerului. Vedea toate astea, le cunoștea, dar nu făceau parte din ea. Era despărțită de ele, exclusă, un suflet izolat.

Cu o ultimă privire plină de regret, se întoarse cu spatele și începu să-și aranjeze părul. El desfăcuse bagajele și aștepta,

¹⁸⁴ Prăjituri (germ.).

urmărind-o. Se ştia urmărită. Asta o făcea să se grăbească puţin şi să fie nervoasă în mişcări.

Coborâra în hol, amândoi cu o expresie ciudată, ca de pe altă lume, pe chip şi cu o strălucire în ochi. Îi văzură pe Birkin şi pe Ursula stând la masa lungă din colţ, aşteptându-i.

„Cât de frumos şi natural arată împreună”, se gândi Gudrun, cu gelozie. Îi invidia pentru spontaneitatea, pentru mulţumirea lor copilăroasă la care ea nu avea niciodată acces. Pentru ea ei erau ca nişte copii.

— Ce *Kranzkuchen*! exclamă Ursula pofticioasă. E atât de bun.

— Da, spuse Gudrun. Putem să servim *Kaffee mit Kranzkuchen*¹⁸⁵? adăugă ea adresându-i-se chelnerului.

Apoi se așază pe bancă lângă Gerald. Birkin, care-i privea, simţea că-l cuprinde o stare de duioşie.

— Cred că locul acesta e chiar minunat, Gerald, spuse el; *prachtvoll* şi *wunderbar* şi *wunderschön* şi *unbeschreiblich*¹⁸⁶ şi toate celelalte adjective în germană.

Gerald zâmbi ușor.

— Îmi place, spuse el.

Mesele, dintr-un lemn alb, dat la rindea, erau așezate de-a lungul a trei laturi ale camerei, ca într-o *Gasthaus*¹⁸⁷. Birkin şi cu Ursula stăteau cu spatele la perete, care era din lemn vopsit, iar Gerald cu Gudrun stăteau într-un colţ, aproape de ei, lângă sobă. Era un loc destul de spaţios, cu un bar micuţ, la fel ca într-un han de ţară, dar foarte simplu şi fără mobilă multă, iar totul era din lemn vopsit, tavanul, pereţii şi podeaua, singura mobilă fiind mesele şi băncile care erau amplasate pe trei laturi, soba mare verde, barul şi uşile pe a patra latură. Ferestrele erau duble şi neacoperite, căci abia se lăsase înserarea.

Veni şi cafeaua — fierbinte şi bună — şi un întreg colac de cozonac.

¹⁸⁵ Cafea cu cozonac în formă de colac (germ.).

¹⁸⁶ Splendid, minunat, foarte frumos, de nedescris (germ.).

¹⁸⁷ Han (germ.).

— Un *Kuchen* întreg! exclamă Ursula. Ție ți-au dat mai mult decât nouă. Vreau din al tău.

Mai erau și alți oameni în încăpere. Birkin descoperise zece în total: doi artiști, trei studenți, un bărbat cu soția lui și un profesor cu cele două fiice ale sale, toți nemți. Cei patru englezi, fiind nou-veniți, stăteau într-un ungher avantajos¹⁸⁸ de unde urmăreau totul. Nemții băgaseră capul pe ușă, îi spuseră chelnerului ceva și plecară din nou. Nu era vremea cinei, așa că nu intrară în sufragerie, ci plecară, după ce-și schimbă ghetetele, în *Reunionsaal*¹⁸⁹.

Musafirii englezi auzeau acordurile răzlețe ale unei țiteri, zdrăngănitul unui pian, râsete răzlețe, strigăte și cântări și un ușor zumzet de voci. Întreaga clădire fiind din lemn, părea că sunetele se aud pretutindeni, ca un zgomot de tobe, dar în loc ca fiecare zgomot anume să se audă mai tare, se auzea mai încet, așa încât sunetul țiterii părea imperceptibil, ca și cum o țiteră în miniatură ar fi cântat undeva, iar pianul părea să fie unul mic, asemenea unei spinete.

După ce terminară cafeaua apăru și gazda. Era un tirolez masiv, cu pomeți lătăreți, cu piele palidă, ciupită de vărsat, și o mustață bogată.

— Vreți să mergeți în *Reunionsaal* să vă prezint celorlalți domni și doamne? întrebă el, aplecându-se înainte și zâmbind, dezvelindu-și dinții mari și puternici.

Ochii lui albaștri trecură rapid de la unul la altul — nu prea se simțea în largul lui cu englezii ăștia. Nu se prea simțea în largul lui pentru că nu vorbea engleza și nu era sigur dacă ar trebui să încerce să-și folosească franceza.

— Vrei să mergem în *Reunionsaal* și să facem cunoștință cu ceilalți? repetă Gerald, râzând.

Urmă o ezitare de o clipă.

— Cred că mai bine... mai bine am sparge gheața, adăugă Birkin.

Femeile se ridicară, destul de îmbujorate. Iar silueta gazdei, ca a unui *Wirt*¹⁹⁰, neagră, asemenea unui gândac, cu umeri lați, păși

¹⁸⁸ Din *Macbeth*, I.VI.7.

¹⁸⁹ Salon (germ.-aus.).

¹⁹⁰ Boier (germ.).

supusă în față, către locul de unde venea zgomotul. Deschise ușa și-i pofti pe cei patru străini în sala de reuniuni.

Deodată se lăsă tăcerea și întregul grup fu cuprins de o ușoară stinghereală. Nou-veniții avură senzația multor chipuri blonde care priveau în direcția lor. Gazda se înclină în fața unui bărbat scund, cu aspect energic, cu mustăți mari, și-i spuse pe o voce înceată:

— *Herr Professor, darf ich Sie vorstellen*¹⁹¹ ...

Profesorul reacționează prompt și energic. Se înclină ușor în fața englezilor, zâmbind și își luă imediat o atitudine binevoitoare.

— *Nehmen die Herrschaften teil an unserer Unterhaltung?*¹⁹² spuse el cu o suavitate viguroasă, pe când vocea i se modula în timp ce formula întrebarea.

Cei patru englezi zâmbiră, înaintând atenți și stânjeniți către mijlocul camerei. Gerald, care se făcea purtătorul lor de cuvânt, spuse că ar dori să ia parte la adunarea lor. Gudrun și Ursula, care râdeau, entuziasmate, simțeau ochii tuturor bărbaților ațintiți asupra lor și-și ridicară capetele, privind aiurea și simțindu-se ca niște regine.

Profesorul anunță numele celor prezenți, *sans cérémonie*¹⁹³. Se făcură plecăciuni cui trebuia și cui nu trebuia. Toată lumea era prezentă, mai puțin acel bărbat cu soția lui. Cele două fiice ale profesorului, înalte, cu tenul neted și înfățișare athletică, cu bluze croite simplu, de culoare bleumarin, și fuste din loden, cu gâturile lungi, puternice, ochi limpezi albaștri și părul strâns cu grijă sub o bentiță, se înclinară și apoi se retraseră; cei trei studenți făcură o plecăciune adâncă, în speranța umilă că vor face impresia unei deosebite bune creșteri; apoi mai era un bărbat slab, cu pielea oacheșă, cu ochi mari, o creatură ciudată, precum un copil, mișcându-se rapid ca un spiriduș și care se înclină ușor;

¹⁹¹ Domnule profesor, îmi permițeti să vă prezint... (germ.).

¹⁹² Se pare că ceea ce a intenționat Lawrence să scrie era: „N-ar dori doamnele și domnii să ia parte la adunarea noastră?” Dar *Unterhaltung* înseamnă conversație, așa că ar fi trebuit să folosească cuvântul *Vergrüßungen*.

¹⁹³ Fără ceremonie (fr.).

tovarășul lui, un tânăr masiv, blond, îmbrăcat elegant, roși până în albul ochilor și se înclină foarte adânc.

Se terminase.

— *Herr Loerke*¹⁹⁴ ne recita ceva în dialectul din Köln, spuse profesorul.

— Să ne ierte că l-am întrerupt, adăugă Gerald, am dori foarte mult să-l auzim.

Imediat urmară o serie de plecăciuni și li se oferiră niște scaune. Gudrun și Ursula, Birkin și Gerald se așezară pe canapelele moi lipite de perete. Camera avea doar lambriuri din lemn vopsit, la fel ca și restul casei. Mai avea un pian, canapele, scaune și câteva mese cu cărți și reviste. Deși era total lipsită de decorațiuni, cu excepția sobei mari, de culoare albastră, atmosfera era intimă și plăcută.

Herr Loerke era un om mărunț, cu o figură copilăroasă, cu un cap rotund, bucălat, cu o privire sensibilă și ochi plini, ageri ca ai unui șoricel. Aruncă priviri rapide străinilor și rămase distant.

— Vă rugăm, continuați să recitați, spuse suav profesorul, cu un ușor aer autoritar.

Loerke, care stătea cocoșat pe taburetul de la pian, clipi și nu răspunse.

— Ne-ar face mare plăcere, spuse și Ursula, care-și tot pregătise fraza în germană timp de câteva minute.

Apoi, brusc, bărbatul mărunț și tăcut se ridică de pe scaun, se îndreptă către auditoriu și reluă exact din momentul în care se întrerupsese mai înainte, cu o voce stăpânită și ironică, imitând o ceartă între o bătrână din Köln și un paznic de la căile ferate.

Trupul lui era mic și neîmplinit, ca al unui copil, dar vocea era matură, batjocoritoare, și mișcările sale aveau o flexibilitate

¹⁹⁴ E posibil ca Lawrence să se fi gândit la remarcabilul arhitect și inginer proiectant german Walter Gropius (1883-1969) atunci când l-a imaginat pe Loerke, deși numele și felul său de a fi sunt clar inspirate de Loki, fratele lui Odin din mitologia teutonă. Loki întruchipa focul distructiv, și era un intrigant și un șarlatan. O dată cu apariția creștinismului, a început să fie privit din ce în ce mai mult drept personificarea răului.

dată de o energie uriașă, rezultând dintr-o inteligență ironică și pătrunzătoare. Gudrun nu înțelese un cuvânt din monologul său, dar era vrăjită urmărindu-l. Trebuie că era artist, altminteri nimeni n-ar fi putut recita așa de precis, de fin și cu atâta onestitate. Nemții se topeau de râs, când îi ascultau cuvintele ciudate și hazlii, expresiile pline de savoare, pronunțate în dialect. Și în mijlocul stării lor fulminate de voieșie, aruncau priviri respectuoase către cei patru englezi, grupul de elită. Gudrun și Ursula se străduiau să râdă. Toată camera râsuna de hohote de râs. Ochii albaștri ai fetelor profesorului înotau în lacrimi de râs, iar obraji cu pielea albă se înroșiseră puternic de plăcere, tatăl scotea hohote uimitoare, iar studenții stăteau cu capetele aplecate pe genunchi în veselia lor excesivă. Ursula privi în jur uimită, iar hohotele de râs se revărsau involuntar din pieptul ei. O privi pe Gudrun. Gudrun se uită la ea și cele două surori izbucniră în râs, lăsându-se purtate de situație. Loerke se uită la ele rapid, cu ochii săi plini. Birkin chicotea fără să vrea. Gerald Crich stătea drept, cu o expresie strălucitoare de amuzament pe chip. Iar râsetele izbucniră din nou, în cascade năvalnice, fiicele profesorului se zguduiau de râs fără să se poată stăpâni, venele de la gâtul profesorului erau umflate, fața îi era purpurie și părea că se sufocă în hohote supreme și înăbușite de râs. Studenții strigau cuvinte pe jumătate articulate, terminate în explozii care nu se mai opreau. Apoi, subit, succesiunea aceea rapidă de cuvinte încetă și ei continuă să scoată mici hohote de râs. Ursula și Gudrun își șterseră ochii, iar profesorul striga în gura mare:

— *Das war ausgezeichnet, das war famos*¹⁹⁵.

— *Wirklich famos*¹⁹⁶, se auziră fetele sale spunând cu voci obosite și slabe.

— Iar noi n-am înțeles nimic, exclamă Ursula.

— O, *leider, leider!*¹⁹⁷ exclamă profesorul.

¹⁹⁵ A fost excelent, a fost magnific! (germ.)

¹⁹⁶ Cu adevărat magnific (germ.).

¹⁹⁷ O, ce păcat, mare păcat! (germ.)

— N-ați putut să înțelegeți? ziseră studenții, dându-și drumul în cele din urmă la vorbă cu nou-veniții. *Ja, das ist wirklich schade, das ist schade, gnädige Frau. Wissen Sie...*¹⁹⁸

Contopirea avu loc, nou-veniții fură amestecați cu ceilalți, ca niște ingrediente noi, iar întreaga cameră prinse viață. Gerald era în elementul lui, vorbea degajat și voios, iar chipul îi strălucea de o veselie neobișnuită. Poate că și Birkin, în cele din urmă, avea să-și dea frâu liber pornirilor. Era timid și reținut, deși plin de atenție.

Ursula fu rugată să cânte *Annie Lowrie*¹⁹⁹, așa cum îi zicea profesorul. Se lăsă o tăcere plină de respect. Nu mai fusese așa de măgulită niciodată până acum. Gudrun o acompanie la pian, cântând din memorie.

Ursula avea o voce frumoasă, răsunătoare, dar de obicei îi lipsea încrederea, așa că strica totul. În această seară se simțea încrezătoare, fără nici o opreliște. Birkin era reținut, iar ea strălucea mai mult ca o reacție la această rezervă a lui, căci nemții o făceau să se simtă importantă și infailibilă și câștigase o încredere în sine care era exagerată. Se simțea asemenea unei păsări sub cerul liber, bucurându-se nespus de armonia cântecului în zbor, precum mișcarea aripilor unei păsări purtate de vânt, planând și jucându-se în aer. Ea cânta cu mult sentiment, susținută de atenția extatică a celor din jur. Era foarte fericită, singură cu cântecul ei, plină de mândria puterii și a forței pe care le manifesta asupra tuturor acelor oameni și asupra ei însăși, străduindu-se plină de recunoștință, provocând nemților o satisfacție nemăsurată.

În final, nemții fură cu toții mișcați, plini de admirație, de o melancolie duioasă, și o laudau pe un ton molatic, respectuos, incapabili de a spune prea multe.

¹⁹⁸ Da, e într-adevăr mare păcat, păcat, stimată doamnă, să știți... (germ.).

¹⁹⁹ Adică *Annie Laurie*, poem scris de poetul scoțian William Douglas (1672-1748). Rearanjat și pus pe muzică de Lady John Douglas Scott (1810-1900).

— *Wie schön, wie rührend! Ach, die Schottischen Lieder, sie haben so viel Stimmung! Aber die gnädige Frau hat eine wunderbare Stimme; die gnädige Frau ist wirklich eine Künstlerin, aber wirklich!*²⁰⁰

Ursula era radioasă și fermecătoare, precum o floare în soarele dimineții. Simțea că Birkin se uită la ea, de parcă ar fi fost gelos pe ea, iar sânii îi tresăltau și venele parcă îi erau aurite. Era la fel de fericită ca soarele care tocmai sfâșie norii. Și toată lumea părea să fie plină de admirație și bucuroasă, totul era perfect.

După cină vru să iasă afară o clipă ca să arunce o privire în jur. Grupul încercă să o facă să renunțe, căci era groaznic de frig. Dar ea nu voia decât să arunce o privire, le explică.

Toți patru se înfobiliră gros și ieșiră într-o atmosferă ne-definită, imaterială, plină de zăpadă întunecată și de fantome dintr-o lume a cerurilor care proiectau umbre ciudate în fața stelelor. Era într-adevăr frig, un frig mușcător, înfricoșător, neobișnuit de tăios. Ursulei nu-i venea să creadă ce aer respira. Părea că e o prezență conștientă, răuvoitoare în răceala lui extremă și intenționat ucigătoare.

Totuși era minunat, ca o beție, o tăcere a zăpezii întunecate, nevăzute, a unei Prezențe Neștiute aflată între ea și lucrurile vizibile, între ea și stelele strălucitoare. Vedea contelația Orion ridicându-se pe cer. Ce minunată era, îndeajuns ca să te facă să strigi cu toate puterile.

Și peste tot împrejur se afla leagănul acesta de zăpadă, iar sub picioare se simțea zăpada tare pătrunzând cu o răceală ascuțită prin tălpile ghetelor ei. Era noapte și tăcere. Își închipuia că poate auzi stelele. Își imagina că aude mișcarea clară cerească și muzicală a stelelor, chiar foarte aproape. Părea o pasăre care zboară printre mișcarea lor armonioasă.

Și se agăță mai aproape de Birkin. Deodată își dădu seama că nu știe la ce se gândea el. Nu știa pe unde îi umblă gândurile.

²⁰⁰ Cât de frumos, cât de emoționant! A, cântecele scoțiene sunt pline de trăiri emoționale! Dar stimata doamnă are o voce *minunată*! Stimata doamnă e o adevărată artistă, zău așa! (germ.)

— Dragul meu, spuse ea, oprindu-se ca să-l privească.

Chipul lui era palid, ochii întunecați și parcă erau cuprinși de o ușoară sclipire în lumina stelelor. Și el îi văzu chipul molatic, întors spre el, foarte aproape. O sărută dulce.

— Ce s-a întâmplat? o întrebă el.

— Mă iubești? întrebă ea.

— Prea mult, răspunse Birkin încet.

Ursula se strânse mai aproape de el.

— Nu prea mult, insistă ea.

— Ba prea mult, spuse el aproape trist.

— Și asta te întristează, faptul că eu sunt totul pentru tine? întrebă ea gânditoare.

El o strânse aproape de pieptul lui, sărutând-o, și spuse, aproape fără să fie auzit:

— Nu, dar mă simt ca un cerșetor, mă simt sărac.

Ea tăcu, privind stelele. Apoi îl sărută.

— Să nu te simți ca un cerșetor, insistă ea, melancolică. Nu e puțin lucru că mă iubești.

— Dar e puțin lucru dacă te simți sărac, nu? replică el.

— De ce? De ce ar trebui să fie așa? întrebă ea.

El stătu nemișcat, în aerul teribil de rece care trecea invizibil peste piscurile munților, și o cuprinse în brațele sale.

— N-aș suporta locul ăsta rece și veșnic fără tine, spuse el. Nu l-aș putea suporta, ar ucide licărul vieții din mine.

Deodată ea-l sărută din nou.

— Urăști asta? îl întrebă ea mirată și nedumerită.

— Dacă n-aș putea să fiu aproape de tine, dacă tu n-ai fi lângă mine, aș urî asta. N-aș putea suporta, răspunse el.

— Dar oamenii sunt draguți, zise ea.

— Vreau să spun zăpada, liniștea, frigul, veșnicia înghețată, adăugă el.

Ea se miră. Apoi sufletul i se întoarse către el, cuibărindu-se inconștient la pieptul lui.

— Da, e bine că ne e cald și suntem împreună, zise ea.

Apoi se întoarseră acasă. Văzură luminile aurii ale hotelului strălucind în întunericul tăcerii de zăpadă, mici, în depărtare, ca

un ciorchine de boabe galbene. Părea un mănunchi de raze de soare, micuțe și portocalii în mijlocul întunericului zăpezii. În spate, se ridica umbra înaltă a unui pisc, acoperind stelele, precum o fantomă.

Se apropiară de casă. Văzură un bărbat care ieșea din clădirea întunecată, cu o lanternă care împrăstia o lumină aurie, făcând ca picioarele lui negre să se miște într-un cerc de zăpadă. Era o siluetă mică și întunecată conturată pe zăpada opacă. Descuie ușa unui hangar. Un miros fierbinte, de animale, de vite, aproape ca de carne, se răspândi în aerul teribil de rece. Văzură rapid două vaci în staulul întunecat, apoi ușa se închise din nou și nu se mai văzu nici o undă de lumină. Ursula își aminti din nou de casa ei, de ferma Marsh, de copilăria ei și de călătoria la Bruxelles și, în mod ciudat, de Anton Skrebenski²⁰¹.

O, Doamne, cum să suporti asta, acest trecut care dispăruse în neant? Mai putea oare suporta ideea că a existat vreodată? Privi în jur la această întindere tăcută, cerească de zăpadă, învăluită în noaptea înstelată și frig crâncen. Era o altă lume, ca imaginile dintr-o lanternă magică, Marsh, Cossethay, Ilkeston²⁰² iluminate de o lumină obișnuită, dar ireală. Exista o Ursulă ireală ca o umbră, un întreg joc de umbre al unei vieți ireale. Era la fel de ireal și circumscris precum spectacolul magic al unei lanterne. Își dorea ca toate diapozitivele să fie rupte. Își dorea ca totul să dispară pentru totdeauna, asemenea unui diapozitiv de sticlă care se sparge. Voia să nu mai aibă nici un fel de trecut, să coboare de pe povârnișurile cerului în acest loc, împreună cu Birkin, și să nu se fi ridicat prin muncă din obscuritatea copilăriei și a educației ei încet, murdară toată. Simțea că acea amintire e un truc oribil care i se înscenează. Cine decretase că ea trebuia să-și „amintească”? De ce oare să nu se cufunde într-o uitare

²⁰¹ Fiul unui imigrant polonez, ofițer în Armata britanică, de care Ursula se îndrăgostește în romanul *Circubeul*. Se logodesc, dar spre finalul romanului Ursula rupe relația, iar Skrebenski se căsătorește cu fiica colonelului său.

²⁰² Oraș în Derbyshire, pe atunci cunoscut pentru minele de cărbune și tricotajele sale.

pură, să renască fără vreo amintire sau fără păcatele vieții trecute? Era împreună cu Birkin, tocmai prinsese viață, aici, în zăpada înaltă, în lumina stelelor. Ce avea ea de-a face cu părinții și antecedentele ei? Știa că e o altă persoană, rezămislită, nu avea tată sau mamă, nici o altă legătură anterioară, era ea însăși, pură și argintie, aparținea numai totului pe care-l alcătua cu Birkin, un tot care scotea sunete mai grave, răsunând în inima universului, în inima realității, acolo unde ea nu existase până atunci.

Chiar și Gudrun era o entitate separată, distinctă, unitară, neavând nimic de-a face cu acest sine, cu Ursula, aflată în noua lume a realității ei. Acea lume veche a umbrelor, apăsarea trecutului, toate astea trebuiau să dispară! Se ridică liberă pe aripile noii ei condiții.

Gudrun și cu Gerald nu intraseră înăuntru. Urcaseră până sus, în vale, în fața casei, nu așa cum făcuseră Ursula și Birkin, care merseseră până la delușorul din dreapta. Gudrun era mânată de o dorință ciudată. Voia să se avânte în zăpadă tot mai mult până ajunse la capătul văii pline de zăpadă. Apoi dori să urce peretele alb de netrecut și să escaladeze până dincolo, înspre piscurile care se înălțau ca niște petale ascuțite, în inima acestui miez înghețat și misterios al lumii.

Simțea că acolo, dincolo de zidul ciudat și orb, teribil, de zăpadă și stâncă, acolo, în miezul lumii mistice, printre ultimele piscuri, în centrul răsucit înspre interior al tuturor lucrurilor, se afla împlinirea ei. Ce bine dac-ar putea ajunge acolo, singură, și să pășească în interiorul miezului de zăpadă veșnică și al piscurilor semețe, nemuritoare de zăpadă și stâncă! Ar deveni una cu toate astea, ar fi ea însăși tăcerea eternă, infinită, centrul înghețat, adormit și atemporal al marelui Tot.

Se întoarseră înapoi acasă, spre *Reunionsaal*. Era curioasă să vadă ce se întâmplă. Bărbații de acolo o incitau, îi stârneau curiozitatea. Pentru ea era un nou gust al vieții, iar ei stăteau cucernici în fața ei și, totuși, așa de plini de viață.

Petrecerea era zgomotoasă. Dansau cu toții *Schuhplatteln*, un dans tirolez în care băteau din palme și aruncau partenera în aer

în momentul culminant. Nemții erau cu toții pricepuți — erau în mare parte din München. Și Gerald era în formă. Într-un colț zdrăngăneau trei țitere. Era o scenă plină de mare animație și învâlmășeală. Profesorul o iniția pe Ursula în ale dansului, bătând din picioare, din palme și aruncând-o în sus cu o forță și un elan uimitor. Când se apropie punctul culminant, chiar și Birkin se comportă curajos cu una dintre fiicele profesorului, tânără și voinică, și ea fu extrem de fericită. Toți dansau și în jur era o agitație zgomotoasă de neîntâlnit.

Gudrun privea încântată. Podeaua solidă din lemn răsuna de izbituri de călcăie, aerul tremura de bătaii de palme și de muzica țiterelor, iar în jurul lămpilor atârinate de tavan plutea un praf auriu.

Deodată dansul luă sfârșit. Loerke și studenții se repeziră până afară să aducă băuturile. Se auzi un amestec agitat de voci, un clinchet al capacelor de halbe și oameni care strigau: „*Prosit! Prosit!*”²⁰³. Loerke era prezent pretutindeni, ca un spiriduș, sugerând femeilor diverse băuturi, făcând câte o glumă îndoielnică, ușor riscantă cu bărbații, încurcând și înșelând chelnerul.

Voia foarte mult să danseze cu Gudrun. Din prima clipă în care o văzuse, își dorise să facă cunoștință cu ea. Instinctiv și ea simți asta și-l aștepta să vină spre ea. Dar un fel de supărare îl ținu departe de ea, așa că ea-și închipui că nu o place.

— Vreți să dansați *Schuhplatteln, gnädige Frau?* i se adresă tânărul blond, masiv, care-l însoțea pe Loerke.

Era prea molatic, prea umil pentru gustul lui Gudrun. Dar ea voia să danseze și tânărul blond, pe care-l chema Leitner, era destul de chipeș prin felul lui de a fi, stingherit și ușor nedemn, o umilință ce ascundea o oarecare frică. Îl acceptă drept partener.

Țiterele răsunară din nou, iar dansul începu. Gerald se afla în fruntea lor, râzând, împreună cu una dintre fiicele profesorului. Ursula dansa cu unul dintre studenți, Birkin cu cealaltă fiică a profesorului, profesorul cu *Frau Kramer*, iar restul bărbaților

²⁰³ În sănătatea ta (latină, folosit uzual în germană).

dansau împreună, cu la fel de mult zel ca și când ar fi avut femei drept partenere.

Pentru că Gudrun dansase cu tânărul bine făcut, molatic, Loerke părea mai supărat și exasperat decât fusese vreodată și se făcea că nu bagă de seamă prezența ei în încăpere. Asta o irită pe Gudrun, dar se resemnă dansând cu profesorul, care era puternic precum un taur matur și viguros și la fel de energic și sălbatic. Nu-l putea suporta și-l privea cu un ochi critic; totuși îi făcea plăcere să se avânte la dans și să fie aruncată în aer în clipele lui de entuziasm aspru și viguros. Și profesorului îi făcea plăcere și o privea cu ochi ciudați, mari și albaștri, plini de scânteii electrice. Îl ura pentru impulsurile sale animalice, viguroase, pe jumătate paterne, pe care i le trimitea prin priviri, dar îi admira puterea.

Atmosfera din cameră era încărcată de veselie și de senzații puternice, animalice. Deși voia să îi vorbească, Loerke stătea departe de Gudrun, de parcă ar fi fost împiedicat de un gard de spini, și simțea o ură puternică și nemiloasă față de amorezul acesta tinerel, Leitner, care era total dependent de el din punct de vedere financiar. Își bătea joc de tânăr, ridiculizându-l mușcător, ceea ce-l făcu pe Leitner să se înroșească și să se simtă plin de dispreț neputincios.

Gerald, care acum prinsese dansul perfect, dansa din nou cu fiica mai mică a profesorului, care era cuprinsă de un entuziasm feciorelnic pentru că îl considera pe Gerald atât de chipeș și superb. Iar Gerald o ținea în puterea lui ca și cum ea ar fi fost o pasăre ce palpită, o creatură dând din aripi, îmbujorată și amețită. Iar asta îl făcea să zâmbească în timp ce ea trepida convulsiv în mâinile lui, mai ales în momentul în care trebuia să o arunce în aer. La sfârșit fata fu atât de copleșită de dragostea ei umilă pentru el încât abia mai putea lega două cuvinte.

Birkin dansa cu Ursula. În ochi îi jucau niște flăcări mici și ciudate și părea să se fi transformat într-o prezență răutăcioasă, jucăușă, batjocoritoare, plină de aluzii și de-a dreptul imposibilă. Ursula se temea de el, dar era și fascinată. În fața ochilor ei vedea clar, ca într-un vis, ironia răutăcioasă și destrăbălarea din

ochii lui în timp ce se îndrepta către ea cu mișcări fine, animalice și indiferente. Măinile lui bizare, care se apropiau repede și viclean, inevitabil, către locul vital de sub sânii ei și o ridicau cu o mișcare batjocoritoare și plină de subînțeles, o purtau prin aer ca și când el ar fi fost lipsit de putere, și făcea asta prin intermediul magiei negre, fapt care o făcu să leșine de frică. Pentru o clipă se revoltă, era oribil. Avea să rupă vraja. Dar înainte ca hotărârea ei să prindă formă, cedă din nou, lăsându-se prizoniera fricii care o stăpânea. El știa tot timpul ce făcea, iar ea vedea asta în ochii lui concentrați și zâmbitori. Era responsabilitatea lui, n-avea de ce să se amestece.

Când rămaseră singuri pe întuneric, ea simți virilitatea lui împresurând-o. Era tulburată și dezgustată. De ce trebuia să facă el asta?

— Ce s-a întâmplat? întrebă îngrozită.

Dar chipul lui străluci când o privi, inconștient, îngrozitor. Și totuși era fascinată. Pornirea ei fu să-l respingă brusc, să se desprindă de această vrajă plină de brutalitate ironică. Dar era prea fascinată — voia să se supună, voia să știe. Oare ce îi va face?

Era atât de atrăgător, dar în același timp respingător. Privirea diabolică, plină de înțeles care îi luci pe chip și care provenea din ochii săi îngustați, o făcu să-și dorească să se ascundă de el și să-l urmărească de undeva, fără să fie văzută.

— De ce te porți așa? insistă ea poruncitor, înfruntându-l cu o forță și o animozitate neașteptată.

Flăcările care îi pâlpâiau în privire se aprinseră mai tare când o privi în ochi. Apoi pleoapele îi căzură cu o mișcare ușoară, plină de un dispreț ironic. Își ridică iar privirea cu același subînțeles lipsit de remușcări. Iar ea cedă, și el putea să facă ce voia. Virilitatea lui era atrăgătoare într-un mod respingător. Dar el știa foarte bine ce face. Ea dorea să afle ce urmărea.

Puteau să facă ce doreau, de acest lucru își dădu seama când se duse la culcare. Cum ar putea fi exclus un lucru care îți dădea satisfacție? Ce era degradant? Cui îi păsa? Lucrurile degradante erau reale, făcând parte dintr-o altfel de realitate. Iar el era atât

de mândru și nestăpânit. Nu era oare îngrozitor ca un bărbat care era atât de sentimental și de profund să se comporte așa — își înfrână ea propriile gânduri și amintiri, apoi adăugă — atât de animalic? Atât de primitivi, ei amândoi! Atât de degradați... Tresări. Dar la urma urmelor, de ce nu? Jubila în același timp. De ce să nu fie animalici și să treacă prin toată gama experiențelor? Se bucura la acest gând. Și ea era animalică. Ce bine era să se simtă cu adevărat rușinată! Nu va mai exista vreun lucru rușinos pe care să nu-l fi experimentat. Totuși era mândră, era ea însăși. De ce nu? Ar fi liberă atunci când ar cunoaște totul și nici un fel de lucruri obscure și rușinoase nu i-ar fi interzise.

Gudrun, care îl urmărise pe Gerald în sala de dans, gândi brusc: „Ar putea să aibă toate femeile din lume — este în firea lui. E absurd să spui că e monogam — e în mod firesc înclinat spre promiscuitate. Asta e firea lui.”

Acest gând îi trecu involuntar prin minte. Cumva o șocă. Se simțea ca și cum ar fi văzut un nou *Mene! Mene!*²⁰⁴ scris pe perete. Dar cu toate astea era purul adevăr. O voce păru să i le rostească atât de clar încât o clipă fu tentată să creadă în inspirație.

— E chiar adevărat, își spuse din nou în sinea ei.

Știa foarte bine că tot timpul crezuse în acest lucru, îl știa implicit. Dar trebuia să-l ascundă — aproape chiar și față de ea însăși. Trebuia să-l păstreze în întregime secret. Nu trebuia să știe decât ea și să-l recunoască cu greutate până și față de sine.

Și astfel luă naștere o hotărâre profundă de a-l înfrunta. Unul dintre ei trebuia să triumfe asupra celuilalt. Care va fi acela? Sufletul ei se oțeli. Aproape că râdea în sinea ei de încrederea pe care o avea. Asta deșteptă în ea o anumită milă profundă, pe jumătate disprețuitoare și o duioșie față de el; era atât de nemiloasă.

Toată lumea se retrase devreme. Profesorul și Loerke se instalară într-un salonaș ca să bea ceva. Amândoi se uitară după Gudrun care urca pe palierul de sus al scării.

²⁰⁴ Regele Belshazzar al Babilonului vede o mână scriind pe un zid următoarele cuvinte: „MENE, MENE, TEKEL, UPHARSIN” (numărat, numărat, cântărit și împărțit), cuvinte interpretate de Daniel ca o precizie a căderii regelui (*Daniel*, 5:25).

— *Ein schönes Frauenzimmer!*²⁰⁵, spuse profesorul.

— Ja, afirmă Loerke scurt.

Gerald urcă cu pașii lui ciudați, lungi, ca de lup, până în dormitor, se duse la fereastră, se aplecă și se uită afară, apoi se ridică din nou și se întoarse către Gudrun cu ochii sclipind de un zâmbet nedescifrat. Ei i se păru foarte înalt și-i văzu strălucirea sprâncenelor alburii ce se îmbinau deasupra nasului.

— Cum îți place? întrebă el.

Părea că râde în sinea lui, fără să-și dea seama. Ea-l privi. Pentru ea el era un adevărat fenomen și nu o ființă umană, ci un fel de creatură lacomă.

— Îmi place tare mult, răspunse ea.

— De cine ți-a plăcut cel mai mult? o întrebă el, stând lângă ea înalt și strălucitor, cu părul lui lucios și aspru pieptănat în sus.

— De cine mi-a plăcut cel mai mult? repetă ea, dorind să-i răspundă la întrebare și părându-i-se dificil să se adune. Păi, nu știu, nu-i cunosc suficient de bine încă ca să mă pot pronunța. Ție cine îți place cel mai mult?

— A, mie nu-mi pasă, nu-mi place și nici nu-mi displace vreunul. Pentru mine n-are importanță. Voiam să știu părerea ta.

— Dar de ce? întrebă ea, pălind.

Zâmbetul indiferent, inconștient din ochii lui se intensifică.

— Voiam să știu, adăugă el.

Ea se întoarse cu spatele, rupând vraja. Într-un fel ciudat, ea simțea că puterea lui asupra ei sporește.

— Păi, nu pot să-ți spun încă, zise ea.

Se duse spre oglindă ca să-și scoată agrafele din păr. Stătea în fața oglinzii câteva minute în fiecare seară, periindu-și părul frumos și negru. Asta făcea parte din inevitabilul ritual al vieții ei.

El o urmă și stătu în spatele ei. Gudrun era ocupată, stătea cu capul aplecat, scoțându-și agrafele, apoi își desfăcu părul, lăsându-l să cadă liber. Când privi în sus, îl văzu în oglindă, stând în spatele ei, urmărind-o în mod inconștient, fără să o vadă și

²⁰⁵ Frumoasă femeie! (germ.).

totuși urmărind-o, cu ochii cu pupilele micșorate ce *păreau* să zâmbească și care totuși nu zâmbeau.

Tresări. Îi trebui curaj ca să continue să-și perie părul ca de obicei și să se prefacă a nu fi stânjenită. Era departe, departe de a se simți în largul ei în prezența lui. Se strădui din răsputeri să găsească ceva să-i spună.

— Ce planuri ai pentru mâine? îl întrebă ea nepăsătoare, în vreme ce inima îi bătea tare, iar ochii erau atât de aprinși de o nervozitate ciudată, așa că-și dădu seama că nu se putea ca el să nu observe.

Dar mai știa că era de-a dreptul orb, orb ca un lup care o privește. Se dădea o bătălie stranie între conștiința ei obișnuită și conștiința lui neobișnuită, supranaturală ca magia neagră.

— Nu știu, răspunse el, ție ce ți-ar plăcea să faci?

Vorbele lui răsunau goale, iar mintea îi era absentă.

— O, spuse ea, cu un oarecare protest, sunt gata pentru orice — orice mi-ar conveni, sunt convinsă de asta.

Iar în sinea ei spuse: "Doamne, de ce sunt așa de agitată, de ce ești așa de agitată, proasto! Dacă observă asta, s-a sfârșit pentru totdeauna — *știi* că s-a terminat pentru totdeauna, dacă vede starea absurdă în care te afli."

Și zâmbi în sinea ei de parcă totul ar fi fost o joacă de copii. Între timp inima aproape îi cedă, simți că e gata să leșine. Îl vedea în oglindă cum stătea în spatele ei, înalt și aplecat deasupra-i — blond și teribil de înfricoșător. Aruncă o privire pe furis la imaginea lui din oglindă, dorind să dea orice pentru ca el să nu știe că ea l-ar putea vedea. Nu știa că ea poate să-i vadă imaginea în oglindă. Privea inconștient, cu ochi strălucitori, la capul ei, la părul care-i cădea liber în timp ce-l peria cu mișcări sălbatice și agitate. Își ținea capul aplecat într-o parte și continua să-și tot perie părul de zor, cu mișcări aprige. Pentru nimic în lume n-ar fi fost în stare să se întoarcă și să-l privească. Pentru nimic în lume n-ar fi fost în stare. Iar acest fapt o făcu să se prăbușească aproape la pământ, ca într-un leșin, neputincioasă, istovită. Era conștientă de silueta lui înfricoșătoare, stânjenitoare, stând aproape în spatele ei, era conștientă de asemenea

de pieptul lui puternic, tare, de neînfrânt care îi atingea spatele. Și simți că nu mai poate suporta, în câteva minute îi va cădea la picioare, se va umili și-l va lăsa s-o distrugă.

Acest gând îi străfulgeră întreaga inteligență pătrunzătoare și prezența de spirit. Nu îndrăznea să se întoarcă spre el, iar el stătea acolo nemișcat, de neînvins. Strângându-și toate puterile, spuse pe un ton plin, răsunător și nepăsător, în care pusese tot ce-i mai rămăsese din stăpânirea de sine:

— N-ai vrea să te uiți în geanta aceea de acolo și să-mi dai...

Aici puterile o lăsară. „Să-mi dea... să-mi dea ce?” strigă ea în tăcere în sinea ei.

Dar el se întorsese și plecase, surprins și nedumerit că ea îi cere să se uite în geanta pe care întotdeauna o ținea ca pe un lucru *atât* de personal. Acum se întoarse și ea, cu chipul palid, cu ochii negri, străfulgerând de o agitație neobișnuită, puternică. Îi văzu cum se apleacă să ia geanta, desfăcând cureaua care era strânsă slab, fără să-și dea seama ce face.

— Ce să-ți dau? întrebă el.

— Ah, o cutiuță din email... galbenă... care are desenat un cormoran ce-și ciugulește pieptul.

Se îndreptă către el, aplecându-și brațul frumos, gol, și răscoli printre lucruri, până scoase la iveală cutia, care avea un desen deosebit.

— Asta e, vezi? zise ea, trecându-i-o pe sub nas.

Iar el era nedumerit acum. Rămase să strângă la loc geanta, în timp ce ea își aranjă repede părul pentru noapte și se așază să-și desfacă pantofii. Nu voia să se mai întoarcă cu spatele la el.

El era surprins, frustrat, dar fără să fie conștient de asta. Acum el era în puterea ei. Știa că nu-și dăduse seama de panica ei teribilă. Totuși inima îi bătea puternic. Ce proastă, proastă mai era, să ajungă într-o asemenea stare! Îi mulțumea lui Dumnezeu pentru orbirea prostească a lui Gerald. Slavă Domnului că nu văzuse nimic.

Ea stătea desfăcându-și șireturile și el, la rândul lui, începu să se dezbrace. Slavă Domnului că acea criză trecuse. Aproape că ținea din nou la el, aproape se simțea îndrăgostită de el.

— O, Gerald, râse ea dulce, tachinându-l, vai ce teatru ai mai jucat cu fiica profesorului, nu-i așa?

— Ce teatru? întrebă el, privind în jur.

— Nu-i așa că s-a îndrăgostit de tine, vai, Doamne, nu-i așa? zise Gudrun într-una dintre dispozițiile ei cele mai vesele, mai atrăgătoare.

— Mă îndoiesc, zise el.

— Te îndoiești! îl tachină ea. Vai, biata fată cred că e copleșită în acest moment, moare după tine. Crede că ești *minunat*, o, sublim, cel mai drăguț din câți bărbați sunt pe lume. Zău așa, nu-i amuzant?

— De ce să fie amuzant, ce-i amuzant? întrebă el.

— Păi felul în care te purtai cu ea, zise ea cu un oarecare reproș care-i zgudui mândria masculină. Zău așa, Gerald, biata fată!

— Nu i-am făcut nimic, spuse el.

— O, a fost de-a dreptul rușinos felul în care puteai să o ridici în aer.

— Așa e dansul, răspunse el, cu un rânjet strălucitor.

— Ha-ha-ha, râse Gudrun.

Ironia ei îi înfiora mușchii ca niște ecouri ciudate. Când dormi, părea că se ghemuiește în pat, încolăcit în propria-i putere, care totuși era superficială.

Și Gudrun dormi profund, un somn victorios. Se trezi aproape brusc. Camera mică din lemn strălucea la apropierea zorilor care se ridicau și pătrundeau prin fereastra joasă. Putea privi în josul văii când își ridica privirea: zăpada rozalie, ca o vrajă pe jumătate dezvăluită, și pădurea de pini care încadra marginea părții. O siluetă minusculă se mișca prin acea întindere slab luminată.

Gudrun se uită la ceasul lui; era ora șapte. Gerald încă dormea profund. Iar ea era complet trează, astfel încât totul era parcă înfricoșător, era vorba de o stare de veghe dură, metalică. Stătea privind-l.

El dormea învăluit de propria-i sănătate și înfrângere. Gudrun era stăpânită de o stimă sinceră față de el. Până acum se

temuse de prezența lui. Stătea acolo și se gândea la el, la ceea ce era el, la ceea ce reprezenta el pe lume. Avea o voință minunată, independentă. Se gândi la revoluția pe care o făcuse în mine într-un timp atât de scurt. Știa că dacă se confrunta cu vreo problemă, oricât de dificilă ar fi fost, ar fi depășit-o. Dacă era stăpânit de vreo idee, avea să o ducă până la capăt. Avea înșușirea că putea face ordine într-o stare de dezordine. N-aveai decât să-l lași să se confrunte cu vreo situație și el dădea imediat soluția.

Timp de câteva momente ea se lăsă purtată pe aripile îndrăznețe ale ambiției. Gerald, cu forța voinței sale și cu puterea de a înțelege lumea prezentă, ar trebui să fie pus să rezolve problemele cotidiene, problema industrializării în lumea contemporană. Știa că, în decursul timpului, el ar introduce schimbările pe care le dorește și ar putea reorganiza sistemul industrial. Ea știa că e în stare s-o facă. Putea fi folosit drept instrument pentru astfel de lucruri, căci se pricepea de minune, iar ea nici nu mai văzuse vreun bărbat cu potențialul lui. El nu conștientiza asta, dar ea, da.

Nu era nevoie decât să-l provoci, era nevoie să-l pui la treabă pentru că el era total inconștient de asta. Iar ea era în stare de acest lucru. S-ar căsători cu el, el ar intra în Parlament de partea conservatorilor și ar face curățenie în marele haos ce domnea în problemele de muncă și industrie. Era extrem de neînfricat, de autoritar, știa că fiecare problemă poate fi rezolvată în viață la fel ca în geometrie. Și nu i-ar păsa nici de el, nici de altceva decât de simpla rezolvare a problemei. Era foarte pur, într-adevăr.

Inima ei bătea repede, se lăsă purtată pe aripile entuziasmului, imaginându-și viitorul. El urma să fie un Napoleon al păcii, sau un Bismarck, iar ea, femeia din spatele lui. Citise scrisorile lui Bismarck și fusese profund impresionată de ele. Iar Gerald ar fi mai liber, mai neînfricat decât Bismarck.

Dar chiar și atunci când stătea întinsă, cufundată în gânduri, înconjurată de o rază de speranță falsă, ciudată, de o speranță în viață, ceva părea să se sfărâme în ea și începu să fie cuprinsă de un cinism cumplit, care mătura totul în calea sa, ca o rafală de

vânt. Totul în ea deveni ironie, nota ultimă era ironia. Când simți durerea realității de netăgăduit, atunci înțelese întreaga ironie a speranțelor și a ideilor ei.

Zăcea și îl privea în timp ce dormea. Era într-adevăr frumos, era un instrument perfect. După părerea ei, el era un instrument pur, neomenesc, aproape supraomenesc. Calitatea aceasta a lui, de instrument, o atrăgea atât de tare, încât își dorea să fie ca un zeu, să-l folosească precum o unealtă.

Și în același moment apăru întrebarea ironică: de ce? Se gândi la soțiile minerilor, la linoleumul lor, la perdelele lor croșetate și fiicele cu ghetete strânse în șireturi până sus. Se gândi la soțiile și fiicele directorilor de mină, la partidele lor de tenis și la eforturile lor teribile de a fi superior unul altuia pe scara socială. Exista Shortlands cu distincția sa lipsită de sens și familia Crich, lipsită și ea de orice importanță. Existau Londra, Camera Comunelor și lumea socială actuală. Dumnezeu!

Deși era tânără, Gudrun atinsese întregul puls al vieții sociale din Anglia. N-avea nici un fel de dorință de a urca pe scara socială. Era conștientă, cu întregul cinism al tinereții crude, că a urca pe scara socială însemna o schimbare de atitudine față de lumea exterioară, iar câștigul era acela de a avea jumătate de coroană falsă în loc de un penny fals. Întregul sistem de evaluare era fals. Totuși, cu cinismul ei, știa destul de bine că într-o lume în care moneda falsă e ceva curent, o liră falsă era mai mare decât un bănuț și el fals. Dar fie că era vorba de bogați sau săraci, îi disprețuia pe toți deopotrivă.

Deja râdea de ea însăși pentru visele pe care și le făcea. Puteau fi îndeplinite destul de ușor. Dar în sinea ei recunoștea prea bine ironia propriilor ei impulsuri. De ce i-ar păsa că Gerald transformase un concern învechit și epuizat într-o firmă profitabilă? De ce i-ar păsa? Concernul învechit, ca și noua firmă, splendid organizată, erau ca banii murdari. Cu toate astea, sigur că îi păsa foarte mult de ochii lumii — și ce contează sunt lucrurile afișate de ochii lumii, pentru că ceea ce e lăuntric nu e decât o glumă proastă.

Intrinsec, totul era o ironie pentru ea. Se aplecă deasupra lui Gerald și îi spuse în gând, plină de înțelegere: „O, dragul meu,

dragul meu, jocul nu merită nici măcar pentru tine. Ești un lucru minunat cu adevărat, de ce să fii folosit pentru un spectacol atât de slab!”

Inima i se frângea de milă și durere pentru el. Și în același timp gura i se crispă de o ironie batjocoritoare față de propria ei tiradă nerostită. Vai, ce farsă! Se gândi la Parnell și la Katherine O'Shea²⁰⁶. Parnell! La urma urmei, cine poate să ia în serios naționalizarea Irlandei? Cine poate lua în serios politica Irlandei, indiferent de ce face ea? Și cine poate lua în serios politica Angliei? Cine oare? Cui îi pasă câtuși de puțin de felul în care se cârpește vechea constituție peticită? Cine dă doi bani pe idealurile noastre naționale mai mult decât pe pălăriile noastre tari? Aha, e aceeași Mărie, cu altă pălărie!

Doar asta e, Gerald, tânărul meu erou. În orice caz, ne vom cruța de oroarea de a mai răscoli vechea ciorbă. Fii frumos, Gerald, și necruțător. Există momente perfecte de care trebuie să mă convingi. Am nevoie de asta.

El deschise ochii și o privi. Gudrun îl salută cu un zâmbet ironic și enigmatic în care se afla o veselie profundă. Zâmbetul acesta se reflectă pe chipul lui Gerald și zâmbi la rândul său, pur și simplu inconștient.

Acest fapt o umplu de o bucurie extraordinară, văzând zâmbetul reflectându-se pe chipul lui. Își aduse aminte că în felul acesta zâmbeau copiii. Fața ei radia de plăcere.

— Ai făcut-o, spuse ea.

— Ce? întrebă el uimit.

— M-ai convins.

Iar ea se aplecă, sărutându-l cu atâta pasiune și dorință încât el rămase nedumerit. Nu o întrebă de ce anume o convinsese, deși voia să facă asta. Se bucura că îl săruta. Gudrun părea că

²⁰⁶ Politician irlandez și conducător naționalist, Charles Stuart Parnell (1846-1891) a fost obligat să-și abandoneze cariera politică și să demisioneze din Parlament după dezvăluirea relației sale adulterine cu Katherine O'Shea. O'Shea a divorțat de soțul ei și Parnell s-a căsătorit cu ea în 1891.

vrea să-i atingă inima pentru a-i simți punctul cel mai viu. Iar el voia ca ea să ajungă la acel punct al ființei lui, își dorea asta mai mult decât orice.

Afară, cineva cânta cu o voce virilă, nepăsătoare și atrăgătoare:

Mach mir auf, mach mir auf, du Stolze,

Mach mir ein Feuer von Holze

Vom Regan bin ich nass

Vom Regan bin ich nass —²⁰⁷

Gudrun știa că acest cântec avea să răsunе în ea pe veci, cântat cu o voce masculină, nepăsătoare și ironică. Își pusese amprenta asupra unuia dintre momentele importante ale vieții ei, chinul suprem al nervilor ei satisfăcuți. Se afla acolo, fixat în eternitate.

Ziua se anunța frumoasă și senină. Adia o boare de vânt peste vârfurile munților, pătrunzătoare ca lama unei săbii când te atinge, ducând cu ea un praf fin de zăpadă. Gerald ieși afară, cu fața frumoasă și indiferentă a unui om care se simte împlinit. Gudrun și el formau o unitate perfectă, statică în dimineața aceasta, dar nevăzută și neștiută. Se suiră într-o săniuță, lăsându-i în urmă pe Ursula și Birkin.

Gudrun era îmbrăcată în stacojiu și bleumarin — un jersey și o căciulă stacojie, cu o fustă și ciorapi bleumarin. Pășea veselă peste întinderea albă de zăpadă, iar Gerald era lângă ea, îmbrăcat în alb și gri, trăgând sania după el. Deveniră din ce în ce mai mici în timp ce urcau panta abruptă.

Gudrun avea senzația că se contopește cu albul zăpezii și că devine un cristal pur, lipsit de orice gând. Când ajunse în vârful părții, în bătaia vântului, se uită în jur și văzu un pisc și apoi altul în spatele acestuia, pereți de stâncă și de zăpadă de o

²⁰⁷ Deschide-mi, deschide-mi, mândro,

Și fă-mi un foc de lemne,

Căci de ploaie sunt ud,

Căci de ploaie sunt ud (germ.) —

versuri dintr-un cântec popular medieval numit *Die Müllerin* (Morărița).

culoare albăstruie, prelungindu-se până la cer. Iar asta i se păru o grădină cu piscurile asemănătoare unor flori pure, în timp ce inima ei le culegea. În conștiința ei nu mai rămânea loc pentru Gerald.

Se agăță de el în timp ce coborau cu viteză panta abruptă. Se simțea de parcă simțurile i-ar fi fost ascuțite pe o tocilă fină care era la fel de pătrunzătoare ca o flacără. Zăpada sărea de ambele părți ca scânteile dintr-o lamă ascuțită, iar albeața din jur dispărea din ce în ce mai repede și pârția albă se avânta spre ea ca o flacără pură, în timp ce ea se dezintegra ca un globuleț topit, jucăuș, zburând prin albul intens. Apoi cotiră la poalele pantei când sania se clătină, încetinindu-și viteza și se treziră aterizând în zăpadă.

Se opriră. Dar când Gudrun se ridică în picioare nu era în stare să-și mențină echilibrul. Scoase un țipăt ciudat, se întoarse și se agăță de el, cufundându-și fața în pieptul lui, leșinând. Fu cuprinsă de o uitare completă în timp ce stătu câteva momente lipită de el.

— Ce s-a întâmplat? zicea el. A fost prea mult pentru tine? Dar ea nu auzi nimic.

Când își reveni, se ridică în picioare și privi în jur uimită. Chipul ei era alb, iar ochii strălucitori și dilatați.

— Ce s-a întâmplat? repetă el. Nu te simți bine?

Ea îl privi cu ochii strălucitori care păreau să fi suferit o transformare și râse cu o veselie teribilă.

— Nu, strigă ea, cu o bucurie triumfătoare. A fost momentul suprem al vieții mele.

Și îl privi râzând în stilul ei strălucitor și vanitos, ca cineva care e posedat. O lamă ascuțită păru să-i pătrundă în inimă lui Gerald, dar nu-i păsa sau nu băgă de seamă.

Urcară din nou panta și coborâră zburând prin flacăra albă, splendid, minunat. Gudrun râdea îmbujorată, pudrată cu cristale de zăpadă, în timp ce Gerald conducea perfect. Simțea că e în stare să conducă sania cu mare precizie, aproape că era în stare să o facă, să străpungă aerul și să pătrundă până în inima cerului. I se păru că sania care zbura era însăși forța lui și nu trebuia decât

să-și miște brațele, mișcarea era a lui proprie. Cercetară pârtiile mari pentru a găsi o altă pistă. Gerald credea că trebuie să mai fie alta, mai bună decât ce descoperiseră. Și găsi ceea ce-și dorea: o pantă perfectă, lungă, teribil de abruptă, trecând pe lângă baza unei stânci și ajungând între copacii de la poale. Era periculos, știa. Dar mai știa că ar putea conduce sania printre degetele mâinii sale.

Primele zile trecură într-un extaz de mișcare: mers cu sania, schi, patinaj, mișcându-se cu o viteză intensă și într-o mare albă de lumină care depășea viața însăși și purta sufletele omenești dincolo, într-o lume abstractă, inumană a vitezei, a greutateii și a zăpezii veșnice și înghețate.

Ochii lui Gerald deveniră duri și ciudați și în timp ce trecea pe schiuri semăna mai degrabă cu o apariție plină de putere, profetică, decât cu un om, iar mușchii săi elastici urmau o traiectorie perfectă, lină, în timp ce trupul înainta într-un zbor pur, nepăsător, impersonal, gonind cu viteză maximă de-a lungul unei linii perfecte de forță.

Din fericire, într-o zi ninse și trebuiră să stea cu toții în cabană, altminteri, așa cum spunea Birkin, și-ar pierde toți mințile, ar începe să scoată strigăte și urlete ca o specie ciudată, necunoscută, de oameni ai zăpezilor.

În după-amiaza acelei zile Ursula stătu în sala de reuniuni, discutând cu Loerke. Acesta păruse nefericit în ultima vreme. Era plin de viață și de un umor răutăcios, ca de obicei.

Dar Ursula crezuse că era posomorât dintr-un anume motiv. Nici partenerul său, tânărul masiv, blond și chipeș nu era prea bine dispus, învârtindu-se primprejur de parcă nu-și găsea locul sau era ținut într-un fel de supunere, împotriva căreia se revolta.

Loerke abia dacă discutase cu Gudrun. Pe de altă parte, însoțitorul lui îi acordase tot timpul o atenție delicată și extrem de respectuoasă. Gudrun dorea să discute cu Loerke. Era sculptor și voia să-i afle părerile despre arta sa. Iar chipul lui o intriga. Avea înfățișarea unui mic vagabond, ceea ce o intriga, și aerul unui bătrânel, care o interesa, și apoi, pe lângă asta un fel de singurătate ciudată, o însușire de a trăi singur și fără să intre

în contact cu nimeni, ceea ce o făcea să-l considere un artist. Era un palavragiu, o coțofană, un ins care făcea glume răutăcioase, uneori foarte inspirate, dar de cele mai multe ori proaste. Și putea citi în ochii lui căprui, ca de spiriduș, o privire întunecată a nefericirii materiale, care se ascundea în spatele giumbușlucurilor sale mărunte.

Chipul lui o interesa, era chipul unui copil, aproape o haimana. Iar el nu depunea nici un efort să ascundă asta. Întotdeauna purta un costum simplu, din loden, cu pantaloni bufanți prinși sub genunchi. Picioarele îi erau slabe și nu se străduia deloc să ascundă acest lucru, ceea ce era în sine un lucru remarcabil la un neamț. Nu încerca să se dea bine pe lângă nimeni niciodată, câtuși de puțin, ci rămânea el însuși, în ciuda veseliei lui aparente.

Leitner, însoțitorul lui, era un adevărat sportiv, foarte chipeș, cu membre puternice și ochi albaștri. Loerke mergea la săniuș sau la patinaj, dar nu stătea mult, căci nu era pasionat de asta. Iar nările sale fine, subțiri, nările unei haimanale de rasă pură, fremătau de dispreț la giumbușlucurile spectaculoase de gimnastică ale lui Leitner. Era clar că cei doi bărbați care călătoriseră și trăiseră împreună, împărțind totul, ajunseseră acum să se urască. Leitner îl ura pe Loerke cu ura unui om rănit, o ură neputincioasă, iar Loerke îl trata pe Leitner cu un ușor dispreț și sarcasm. Curând cei doi trebuiau să se despartă.

Abia dacă mai stăteau împreună de pe acum. Leitner se atașa când de unul sau altul, întotdeauna respectuos, iar Loerke stătea mult timp singur. Când ieșea afară purta o șapcă westfaliană, o bonetă de catifea maro cu urechi mari din catifea maro lăsate în jos, așa că arăta ca un iepure cu urechile pleoștite, sau ca un duh al munților. Fața îi era maro-roșiatică, iar pielea uscată și netedă părea că se încrețește la fiecare expresie nouă care apărea pe ea. Ochii erau atrăgători, căprui, plini, ca ai unui iepure, ai unui spiriduș, sau ca ochii unei ființe pierdute care are o expresie ciudată, prostită și depravată de cunoaștere, cu licărul jucăuș al unui foc straniu. De câte ori încerca Gudrun să-i vorbească el se retrăgea timid, privind-o cu ochii lui atenți și întunecați, dar fără

să se apropie de ea. O făcuse să simtă că franceza ei stricată și germana încă și mai slabă îl dezgustau. În ceea ce privește engleza lui stâlcită, era mult prea stângaci în folosirea ei. Dar, totuși, înțelegea foarte mult din ceea ce se vorbea. Iar Gudrun, enervată, îl lăsă în pace.

Cu toate astea, în această după-amiază ea veni în salon în timp ce el discuta cu Ursula. Părul lui frumos, negru, îi aducea cumva aminte de un liliac — părea așa de subțire pe capul lui rotund și inteligent, și rărit pe la tâmpile. Stătea încovoiat, de parcă spiritul lui ar fi fost asemenea unui liliac. Iar Gudrun vedea că-i făcea oarecare confidențe Ursulei, vorbind fără chef, încet, confesându-i-se plin de reticențe și incomplet. Gudrun merse și se așeză lângă sora ei.

El o privi, apoi își întoarse iar privirea, ca și cum n-ar fi observat-o. Dar, de fapt, era foarte interesat de ea.

— Ce interesant, Prune, zise Ursula, întorcându-se către sora ei, *Herr Loerke* lucrează la o mare frescă pentru peretele exterior, din stradă, al unei fabrici din Köln²⁰⁸.

Ea se uită la el, la mâinile lui subțiri, uscățive, nervoase, ce părea sensibile și cumva, ca niște labe, ca niște *griffes*²⁰⁹, inumane.

— Din ce? întrebă ea.

— *Aus was?*²¹⁰ repetă Ursula.

— Granit, răspunse el.

²⁰⁸ Un detaliu ca acesta sugerează posibilitatea ca Lawrence să se fi gândit la Walter Gropius când i-a descris opera lui Loerke ca artist și inginer proiectant. Proiectele lui Gropius acopereau multe domenii și includeau modele de decorațiuni interioare, construirea unor pereți, modele de mobilă produsă în serie, schelete de automobile și o locomotivă diesel. La celebra expoziție Deutscher Werkbund din Köln în 1914, Gropius și Adolf Meyer (1881-1929) au proiectat Birourile Secției Administrative care s-au dovedit a fi o importantă contribuție la arhitectura modernă. Vittorio Magnago Lampugnani, *The Thames and Hudson Dictionary of 20th Century Architecture* (Londra, Thames and Hudson, 1996), pag.138.

²⁰⁹ Gheare (fr.).

²¹⁰ Din ce? (germ.)

Urmară imediat o serie de întrebări și răspunsuri laconice între artiști din aceeași breaslă.

— Cum e relieful? întrebă Gudrun.

— *Alto rilievo*²¹¹.

— Și la ce înălțime?

Era foarte interesant pentru Gudrun să se gândească la felul în care el realiza marea frescă din granit pentru o mare fabrică de granit din Köln. Obținu de la el câteva informații despre proiect. Era vorba de un târg cu țărani și meșteșugari într-o orgie a bucuriei, beți și nefirești în hainele lor moderne, învârtindu-se ridicol în călușei, câscând gura la spectacol, sărutându-se, bălăbănindu-se și rostogolindu-se îmbrățișați, dându-se în bărci și trăgând la țintă într-o întreagă frenezie de mișcare haotică.

Urmă o discuție rapidă despre detalii tehnice. Gudrun fu foarte impresionată.

— Dar cât de minunat este să ai o astfel de fabrică! exclamă Ursula. Toată clădirea e frumoasă?

— Da, răspunse el. Fresca face parte din întreaga arhitectură. Da, e un lucru colosal.

Apoi păru că devine rigid, ridică din umeri și continuă:

— Sculptura și arhitectura trebuie să meargă mână în mână. Vremea statuielor ne semnificative și a picturii murale s-a terminat. De fapt, sculptura a făcut întodeauna parte dintr-un concept arhitectural. Și din moment ce bisericile sunt toate piese de muzeu, din moment ce industria este ocupația noastră acum, atunci să facem din clădirile industriale opera noastră, zona fabricilor să devină Partenonul nostru — *ecco*²¹²!

Ursula medita.

— Bănuiesc, spuse ea, că nu e nevoie ca marile noastre fabrici să arate așa hidos.

Deodată el se însufleți.

²¹¹ Altorelief (ital.).

²¹² Iată! (ital.) Partenonul este templul zeiței Athena Parthenos (cea virgină) situat pe Acropole în Atena. A fost construit între 447 și 438 î.Hr.

— Aşa este! exclamă el. Aşa e! Nu numai că *nu este nevoie* ca locurile noastre de muncă să fie urâte, dar urâtenia lor distuge munca într-un final. Oamenii nu vor mai continua să se supună unei asemenea urâtenii de nesuportat. În cele din urmă îi va răni prea puternic şi se vor veşteji din cauza asta. Şi asta va afecta şi *munca*. Vor crede că munca însăşi e urâtă: maşinile, procesul muncii în sine, pe câtă vreme maşinile şi procesul muncii sunt de o frumuseţe nemaipomenită, uluitoare. Da, asta va însemna sfârşitul civilizaţiei noastre, când oamenii nu vor munci pentru că munca a devenit aşa de nesuportat pentru simţurile lor încât îi dezgustă prea mult şi mai degrabă ar muri de foame. *Atunci* vom vedea cio-canul folosit doar pentru a distruge, în acel moment îl vom vedea. Totuşi, iată-ne — avem ocazia de a construi fabrici frumoase, case frumoase pentru maşinile noastre — avem prilejul.

Gudrun nu putea înţelege decât parţial. Îi venea să strige de necaz.

— Ce spune? o întrebă pe Ursula.

Iar aceasta îi traduse pe scurt, bâlbâindu-se. Loerke îi urmărea chipul lui Gudrun, ca să vadă ce părere are.

— Prin urmare crezi, spuse Gudrun, că arta trebuie să slujească industriei?

— Artă ar trebui să *interpreteze* industria, aşa cum odinioară arta a interpretat religia, zise el.

— Dar târgul dumitale interpretează industria? îl întrebă ea.

— Desigur. Ce face un om, atunci când se află la un târg ca acesta? Îndeplineşte cealaltă latură a muncii — maşinăria lucrează asupra lui, în loc să fie invers. Îi place mişcarea mecanică în propriul său trup.

— Dar nu mai există altceva decât muncă, muncă mecanică? întrebă Gudrun.

— Nimic altceva decât muncă ! repetă el, aplecându-se înainte, cu ochii ca două goluri întunecate, cu lumini minuscule în mijloc, ca nişte gămlii. Nu, nu mai există altceva decât asta, să slujeşti o maşinărie sau să savurezi mişcarea unei maşini, mişcare, asta-i tot. Dumnezeu n-ai muncit niciodată de foame, altfel ai fi ştiut ce zeu ne guvernează.

Gudrun se înfioră și roși. Dintr-un anume motiv aproape că plângea.

— Nu, n-am muncit de foame, răspunse ea, dar am muncit!

— *Travaillé — lavorato?* întrebă el. *E che lavoro — che lavoro? Quel travail est-ce que vous avez fait?*²¹³

Izbucni într-un amestec de franceză și italiană, folosind instinctiv o limbă străină atunci când vorbea cu ea.

— N-ați lucrat niciodată în adevăratul sens al cuvântului, îi spuse el, cu sarcasm.

— Ba da, răspunse ea, am muncit. Și lucrez în continuare, acum muncesc să-mi câștig traiul.

El făcu o pauză, n-o slăbi din ochi, apoi abandonează total subiectul. I se părea că ea nu ia lucrurile în serios.

— Dar dumneata ai muncit vreodată în adevăratul sens al cuvântului? îl întrebă Ursula.

O privi neîncrezător.

— Da, răspunse el, cu un lătrat ostil, știu ce înseamnă să zaci în pat trei zile pentru că nu ai ce mânca.

Gudrun îl privea cu ochi mari, serioși, care păreau să stoarcă din el confesiunea așa cum e scoasă măduva dintr-un os. Cu toată ființa lui se împotriva să se destănuie. Și totuși ochii ei mari, gravi, ațintiți asupra lui păreau să-i deschidă o supapă în vene și fără să vrea începu să povestească.

— Tatăl meu a fost un om căruia nu-i plăcea munca, mamă n-am avut. Am locuit în Austria. Cum trăiam? Ha! — cumva! De obicei într-o cameră împreună cu alte trei familii, câte una așezată într-un colț, iar toaleta în mijlocul camerei, o oală cu un capac deasupra, ha! Aveam doi frați și o soră și din când în când mai era și câte o femeie cu tata. Era un om liber, în felul său — s-ar fi bătut cu orice bărbat din oraș — un oraș cu garnizoană — și era și un om cam pricăjit. Dar refuza să muncească pentru cineva, se hotărâse să nu facă asta și nu o făcea.

— Și cum trăiați atunci? întrebă Ursula.

²¹³ Lucrat – lucrat? Și ce-ați lucrat – ce fel de muncă? Ce fel de muncă ați făcut? (amestec de franceză și italiană)

El o privi — apoi, brusc, pe Gudrun.

— Înțelegi? o întrebă el.

— Suficient, răspunse ea.

Privirile li se întâlniră o clipă. Apoi el își întoarse privirea. Refuză să mai vorbească.

— Și cum ai devenit sculptor? îl întrebă Ursula.

— Cum am devenit sculptor... făcu o pauză. *Dunque...* reluă el, într-un alt fel de stil și începând să vorbească în franceză, când am mai crescut — obișnuiam să fur din piață. Mai târziu m-am dus să muncesc — ștanțam sticle de pământ înainte să fie băgate în cuptor. Era o fabrică de sticle din lut. Acolo am început să fac modele. Într-o zi m-am săturat. Am stat toată ziua la soare și nu m-am dus la lucru. După care am plecat pe jos la München, apoi în Italia — cerșind, cerșind orice. Italienii au fost foarte buni cu mine, s-au purtat frumos și onorabil cu mine. De la Bozen la Roma, aproape în fiecare seară am avut ce mânca și unde dormi, poate un pat de paie pe care l-am împărțit cu câte un țăran. Îi iubesc pe italieni din tot sufletul... *Dunque, adesso — maintenant*²¹⁴ — am câștigat o mie de lire într-un an, sau poate două mii...

Privi în jos, și se întrerupse din vorbit.

Gudrun îi privea pielea frumoasă, netedă și lucioasă, arsă de soare, bine întinsă peste tâmpilele pline, părul cu fir subțire și mustața groasă, aspră ca o perie, tăiată scurt deasupra gurii mobile și cam neconturată.

— Ce vârstă aveți? îl întrebă ea.

El o privi cu ochii săi uimiți, plini, ca de spiriduș.

— *Wie alt?* repetă el și avu o ezitare.

Era în mod evident una dintre reținerile sale.

— *Dumneavoastră câți ani aveți?* întrebă el, fără să-i răspundă.

— Am douăzeci și șase, îi răspunse ea.

— Douăzeci și șase, repetă el, privind-o în ochi. Apoi făcu o pauză, după care zise: *Und Ihr Herr gemahl, wie alt ist er?*²¹⁵

²¹⁴ Deci, acum, acum (amestec de italiană și franceză).

²¹⁵ Și soțul dumneavoastră, câți ani are? (germ.)

— Cine? întrebă Gudrun.

— Soțul tău, zise Ursula, cu oarecare ironie.

— Nu sunt măritată, zise Gudrun în engleză, apoi îi răspunse în germană: Are treizeci și unu de ani.

Dar Loerke o urmărea îndeaproape, cu ochii săi ciudați, plini și bănuitori. Era ceva în Gudrun care părea în acord cu el. Era asemenea acelor „omuleți” care nu au suflet și care și-au găsit perechea într-o ființă omenească. Dar suferi din cauza acestei descoperiri. Și ea era fascinată de el, fascinată precum o ființă ciudată, precum un iepure sau un liliac sau ca o focă brună care ar fi început să-i vorbească. Dar ea mai știa că el era inconștient de puterea lui extraordinară de înțelegere, de a sesiza linia vieții ei. El nu-și cunoștea propria putere. Nu știa cum, cu ochii săi rotunzi, resemnați și atenți, putea privi în adâncul ființei ei și să o descopere, așa cum era, și să-i afle secretele. Nu voia decât să fie ea însăși — o cunoștea bine, printr-o cunoaștere subconștientă, ciudată, lipsită de iluzii și speranțe.

Pentru Gudrun, Loerke era piatra de temelie a întregii ei vieți. Toți ceilalți aveau iluziile lor, trebuiau să le aibă, să aibă un trecut și un viitor. Dar el, printr-un stoicism desăvârșit, era mulțumit fără vreun trecut sau viitor, se lipsea de orice iluzii. Nu se amăgea câtuși de puțin. Nu-i păsa de nimic absolut deloc, nu-și bătea capul cu nimic și nu făcea nici cel mai mic efort de a se obișnui cu ceva. Exista ca o voință pură, dispartă, stoică și momentană. Nu exista decât munca sa.

Era de asemenea ciudat felul în care sărăcia, degradarea vieții sale din tinerețe, o atrăgeau. Era ceva insipid și dezgustător după părerea ei în conceptul de *gentleman*, un om care parcursese traseul obișnuit prin școală și universitate. Fu cuprinsă, totuși, de un fel de simpatie violentă față de acest copil care trăise în mizerie. Părea să fie însăși întruchiparea unei vieți promiscue. Mai jos de atât nu se putea merge.

Și Ursula era atrasă de Loerke. Trezea în ambele surori un soi de respect. Dar erau clipe când Ursulei îi părea incredibil de inferior, fals și vulgar.

Atât Gerald cât și Birkin îl displăceau, Gerald ignorându-l cu oarecare dispreț, iar Birkin era exasperat.

— Ce găsesc femeile așa de impresionant la piciul ăsta? întrebă Gerald.

— Dumnezeu știe, răspuse Birkin, doar dacă nu e vorba de vreun fel de atracție care le fletează și exercită o asemenea putere asupra lor.

Gerald privi în sus, surprins.

— Oare le atrage? întrebă el.

— O, da, răspuse Birkin. E ființa perfect supusă care-și duce traiul exact ca un criminal. Și femeile dau năvală din cauza asta, așa cum un curent de aer se îndreaptă către un vid.

— E ciudat că se năpustesc spre așa ceva, spuse Gerald.

— Te înnebunește, nu altceva, zise și Birkin. Dar el exercită o fascinație a milei și repulsiei asupra lor. Un mic monstru obscen al întunericului, asta este.

Gerald stătu nemișcat, cufundat în gânduri.

— Ce-și doresc femeile, până la urmă? întrebă el.

Birkin ridică din umeri.

— Dumnezeu știe. Vreo satisfacție a celei mai adânci repulsii, mi se pare. Ele par a se furișa de-a lungul unui tunel macabru de întunecime și nu vor fi satisfăcute până când nu ajung la capăt.

Gerald privi afară, în aerul împânzit de zăpadă fină, spulberată. Pretutindeni era negură, teribil de obscur.

— Și care e capătul? întrebă el.

Birkin dădu din cap dezaprobat.

— Încă n-am ajuns acolo, așa că nu știu. Întreabă-l pe Loerke, el e destul de aproape. A ajuns destul de departe, mai departe decât mine sau tine.

— Da, dar în ce fel a ajuns departe? exclamă Gerald, enervat.

Birkin oftă și-și încreți sprâncenele într-un acces de mânie.

— E mai departe în ceea ce privește ura socială, spuse el. Locuiește ca un șobolan, în râul corupției, chiar acolo unde se varsă în prăpastia fără fund. A ajuns mai departe decât noi.

Urăște idealul mult mai abitir. Urăște idealul cu înverșunare, și totuși încă este dominat de acesta. Mi se pare că este evreu, sau pe jumătate evreu.

— Probabil, zise Gerald.

— E ca un mic rozător care roade rădăcina vieții.

— Dar de ce e toată lumea interesată de el? exclamă Gerald.

— Pentru că și ei, în adâncul sufletului lor, urăsc idealul. Vor să exploreze canalele de scurgere, iar el e șobolanul vrăjitor care înnoată înainte.

Gerald continua să stea și să se uite fix la zăpada de afară, deasă ca o păclă.

— Zău că nu înțeleg ce vrei să spui, spuse el, cu o voce joasă, ca a unui condamnat. Dar mi se pare o dorință cam ieșită din comun.

— Presupun că și tu dorești același lucru, spuse Birkin. Doar că tu vrei să sari repede jos, într-un fel de extaz, pe când el e purtat de curent, de curentul din canalul de scurgere.

Între timp, Gudrun și Ursula așteptau următoarea ocazie ca să discute cu Loerke. N-avea nici un rost să pornească discuția când bărbații se aflau în preajmă, căci atunci nu puteau să intre în legătură cu micuțul sculptor retras. Trebuia să fie singur cu ele. Iar el prefera ca Ursula să se afle acolo, ca un fel de legătură între el și Gudrun.

— Nu vă ocupați cu altceva în afară de sculptura arhitecturală? îl întreabă Gudrun într-o seară.

— Acum nu, răspunse el. Am făcut toate genurile, mai puțin portrete, niciodată n-am făcut portrete. Dar altele...

— Ca de exemplu? îl chestionă Gudrun.

El făcu o pauză un moment, apoi se ridică și ieși din cameră. Se întoarse aproape imediat cu un mic sul de hârtie pe care i-l înmână. Gudrun îl desfăcu. Era o reproducere fotografică a unei statuete, semnată F. Loerke.

— E ceva din tinerețea mea — *cătuși de puțin* ceva mecanic, spuse el, e mai cunoscută.

Statueta reprezenta o fată goală, delicat și fin sculptată, așezată pe un cal mare, nemișcat. Fata era tânără și delicată, un

adevărat mugur. Stătea pe cal într-o parte, cu fața îngropată în mâini, de parcă ar fi fost rușinată și îndurerată, într-o atitudine de abandon. Părul ei, care era scurt și probabil bălai, îi cădea pe frunte, despărțit de o cărare, acoperindu-i pe jumătate mâinile.

Membrele erau tinere și delicate. Picioarele, abia formate, ca ale unei fecioare care tocmai devenea femeie, îi atârnavă copilărește într-o parte, pe burta calului puternic, patetic; erau micuțe, încrucișate unul peste celălalt, de parcă ar fi vrut să le ascundă. Dar n-avea cum. Stătea goală pe spinarea calului deșăuat.

Calul stătea nemișcat, întins ca într-un fel de pornire. Era un armăsar impunător, superb, țeapăn din cauza forței închise în el. Gâtul era arcuit și teribil, ca o seceră, șoldurile erau trase înapoi, împietrite datorită forței sale.

Gudrun deveni palidă, iar ochii îi fură învăluiți de o întunecime, ca și când i-ar fi fost rușine, privi în sus ca și cum ar fi implorat, aproape ca o sclavă. El îi aruncă o privire și scutură ușor din cap.

— Cât de mare este? întrebă ea, cu o voce ștearsă, insistând să pară nepăsătoare și neafectată.

— Cât de mare? răspunse el, aruncându-i din nou o privire. Fără pedestal, cam așa — arătă el cu mâna. Cu pedestal cam așa.

Continua să o fixeze cu privirea. Avea un oarecare dispreț, brusc și exagerat față de ea în gestul său rapid, iar Gudrun păru că se face tot mai mică.

— Și din ce e făcută? întrebă ea, aruncându-și capul pe spate și privindu-l cu o răceală afectată.

El continua să o privească, iar aerul său dominant era de nestrămutat.

— Din bronz, bronz verde.

— Bronz verde! repetă Gudrun rece, acceptându-i provocarea.

Se gândea la membrele subțiri, nedezvoltate și delicate ale fetei, netede și reci, din bronz verde.

— Da, frumos, murmură ea, privind în sus la el cu respect, posomorâtă.

El închise ochii și-și întoarse privirea, triumfător.

— De ce, începu Ursula, ai făcut calul așa de rigid? E la fel de țeapăn ca o stâncă.

— Rigid? repetă el, stârnit imediat.

— Da, *uită-te* cât de convențional, prostesc și brutal este. Caii sunt sensibili, destul de delicați și pur și simplu afectuoși.

El ridică din umeri, își întinse mâinile cu o mișcare lentă de indiferență într-atât încât să îi dea de știre că e o amatoare și o impertinență care nu face doi bani.

— *Wissen Sie*, spuse el, cu o răbdare jignitoare și condescendentă, acel cal este o anumită *formă*, face parte dintr-un tot întreg. E parte dintr-o operă de artă, este doar o formă. Nu e o imagine a unui cal prietenos căruia îi dai un cub de zahăr, înțelegi? Face parte dintr-o operă de artă și nu are nici o legătură cu nimic altceva în afara acelei opere de artă.

Ursula, furioasă că fusese tratată într-un mod atât de jignitor *de haut en bas*²¹⁶, din înălțimile artei ezoterice până în străfundurile amatorismului exoteric, replică înfierbântată, îmbujorată și ridicându-și chipul:

— Dar totuși este imaginea unui cal.

El ridică din umeri nepăsător.

— Cum vrei — cu siguranță nu e imaginea unei vaci.

Aici interveni Gudrun, roșie în obraji și strălucitoare, dornică de a evita și alte replici și de a contracara insistența prostească a Ursulei care nu se putea abține.

— Ce vrei să spui cu „e imaginea unui cal”? strigă ea la sora ei. Ce înțelegi printr-un cal? Vrei să spui o idee pe care o ai în minte și pe care vrei să o vezi reprezentată. E vorba de cu totul altă idee, de cu totul și cu totul altceva. Spune-i cal dacă vrei sau poți să spui că nu e cal. Am exact același drept să spun că acest cal *al tău* nu este cal și că e un lucru fals, născocit de imaginația ta.

Ursula ezită, confuză. Apoi fu în stare să vorbească.

— Dar de ce are această idee despre un cal? exclamă ea. Știu că e conceptul lui. Știu că de fapt e o imagine a lui însuși...

²¹⁶ De sus în jos (fr.).

Loerke fornăi furios.

— O imagine a mea însumi! repetă el, ironic. *Wissen Sie, gnädige Frau*, asta este o *Kunstwerk*, o operă de artă. E o operă de artă, e o imagine care nu reprezintă nimic, absolut nimic. Nu are nici o legătură cu nimic altceva decât cu ea însăși, nu are nimic de-a face cu lumea cotidiană, nu există nici o legătură între ele, absolut nici una, sunt două planuri diferite și distincte ale existenței și ca să o traduci pe una prin intermediul celeilalte e mai rău decât prostie, înseamnă o întunecare a întregului concept, o confuzie pe toate planurile. Înțelegi, *nu trebuie* să confunzi lumea relativă a acțiunii cu lumea absolută a artei. Asta *n-ai voie* s-o faci.

— Asta-i foarte adevărat, exclamă Gudrun, purtată într-un soi de visare. Cele două lucruri sunt cu totul diferite și n-au nimic în comun unul cu celălalt. Eu și arta care mă reprezintă nu au *nimic* de a face una cu cealaltă. Artă mea se află în altă lume, eu sunt în această lume.

Chipul ei era îmbujorat și transfigurat. Loerke, care stătea cu capul aplecat, ca o creatură încolțită, îi aruncă o privire rapidă, aproape pe furiș, și murmură:

— *Ja — so ist es, so ist es*²¹⁷.

Ursula tăcu după această izbucnire. Era furioasă. Voia să îi străpungă pe amândoi.

— Nici un cuvântel nu e adevărat din toată această tiradă pe care mi-ai ținut-o, răspunse ea sec. Acest cal e o imagine a propriei dumitale brutalități convenționale și stupide, iar fata a fost cineva pe care ai iubit-o, pe care ai chinuit-o și apoi n-ai mai băgat-o în seamă.

El privi în sus la ea cu un ușor zâmbet plin de dispreț în ochi. Nu voia să se ostenească să-i răspundă la acest ultim atac.

Și Gudrun rămase tăcută într-un dispreț exasperant. Ursula era o amatoare insuportabilă, dând năvală acolo unde îngerilor

²¹⁷ Da, așa este, așa este (germ.).

le-ar fi teamă să pășească. Dar în fond, proștii trebuie tolerați, chiar dacă nu e plăcut²¹⁸.

Dar și Ursula era insistentă.

— În ceea ce privește lumea artei și lumea reală, răspunse ea, trebuie să le separați pentru că nu puteți suporta propria voastră imagine. Nu puteți suporta să vedeți cât de convenționali, rigizi sunteți și câtă brutalitate se ascunde în voi, așa că spuneți: "este lumea artei". Lumea artei este doar adevărul despre lumea reală, asta-i tot — dar sunteți mult prea orbi ca să vedeți asta.

Era albă și tremura furioasă. Gudrun și Loerke stăteau țepeni, plini de dispreț. Și Gerald, care apăruse la începutul discuției, stătea și o privea total dezaprobat și contrariat. Era de părere că e lipsită de demnitate, că arunca un fel de vulgaritate asupra ezoterismului care îi acordă omului cea mai înaltă distincție. Își uni forțele cu ceilalți doi. Toți trei voiau ca ea să plece. Dar ea continua să stea acolo în tăcere, cu sufletul înlăcrimat, zvâcnindu-i violent, iar degetele-i frământau batista.

Ceilalți păstrau o tăcere mormântală, așteptând ca manifestarea impertinentă a Ursulei să treacă. Apoi Gudrun întrebă cu o voce care era destul de calmă și indiferentă, ca și cum ar fi reluat o conversație uzuală:

— Fata era model?

— *Nein, sie war kein Modell. Sie war eine kleine Malschülerin*²¹⁹.

— O studentă la arte plastice! răspunse Gudrun.

Iar acum situația deveni clară. Și-o imagina pe studenta la arte plastice, neformată și de o nesăbuintă periculoasă, prea tânără, cu părul ei drept bălai, tăiat scurt, atârându-i chiar deasupra gâtului, unde făcea o buclă spre interior, pentru că era prea bogat; iar Loerke, binecunoscutul maestru al sculpturii și

²¹⁸ În *Eseu asupra Criticii* (1711), poetul Alexander Pope (1688-1744) scria: „Căci proștii dau năvală acolo unde înșelătorilor le e teamă să pășească”; vezi de asemenea 2 *Corinteni*, 11:19 : „Voi suferiți cu plăcere pe nebuni, voi, care sunteți înțelepți!”

²¹⁹ Nu, nu era model, era studentă la arte plastice (germ.).

fata, probabil bine crescută și de familie bună, având impresia că e deosebită dacă-i e amantă. O, cât de bine cunoștea vulgaritatea comună a tuturor acestor lucruri! Dresda, Paris, Londra, ce mai conta? Știa asta.

— Acum unde este? întrebă Ursula.

Loerke ridică din umeri, ca să-și arate totala ignoranță și indiferență.

— Au trecut deja șase ani de atunci; trebuie că are douăzeci și trei de ani, nu mai e bună de nimic.

Gerald luă poza și se uită la ea. Și pe el îl atrăgea. Văzu scris pe pedestal „Lady Godiva”.

— Dar asta nu e Lady Godiva, spuse el zâmbind amuzat. Era o femeie între două vârste, soția vreunui conte care-și înfășura trupul în părul ei lung.

— À la Maud Allan²²⁰, spuse și Gudrun cu o grimasă ironică.

— De ce Maud Allan? replică el. Nu-i așa cum am spus eu? Întotdeauna am crezut că așa era legenda.

— Da, dragă Gerald, sunt foarte *convinsă* că ai înțeles perfect legenda.

Râdea de el, cu un ușor dispreț mângâietor și ironic.

— Ca să fiu sincer, mai degrabă aș vedea femeia decât părul, râse și el.

— Da, cum să nu! îl ironiză Gudrun.

Ursula se ridică și plecă, lăsându-i pe cei trei împreună.

Gudrun luă tabloul de la Gerald și stătu să-l privească îndeaproape.

— Desigur, spuse ea, întorcându-se ca să-l tachineze acum pe Loerke, ai înțeles-o pe mica dumitale *Malschülerin*.

El ridică din sprâncene și din umeri cu o mișcare a unui om mulțumit.

— Fetița? întrebă Gerald, arătând spre imagine.

²²⁰ Se presupune că în secolul al XI-lea, Lady Godiva, soția lui Leofric, conte de Mercia, călărea pe străzile din Coventry acoperită doar de părul ei lung. Maud Allan (1883-1956) a fost o dansatoare și profesoară canadiană, celebră pentru interpretarea „Dansului Salomeii”.

Gudrun stătea cu tabloul în poală. Privi în sus, spre Gerald, uitându-se direct în ochii lui, așa încât el părea să fie orbit.

— Nu-i așa că a înțeles-o? i se adresă ea lui Gerald, cu un ton jucăuș, ușor batjocoritor și plin de umor. Nu trebuie decât să te uiți la picioare, nu-i așa că sunt drăguțe și delicate, o, sunt cu adevărat minunate, chiar așa sunt.

Ea își ridică ochii încet, cu o privire înfierbântată, care arunca flăcări înspre Loerke. Sufletul lui era plin de de recunoașterea ei fierbinte, părând mai încrezut și mai arogant.

Gerald se uită la picioarele mici sculptate. Erau întoarse către aceeași parte, pe jumătate acoperindu-se unul pe celălalt cu o timiditate și teamă plină de duioșie. Le privi mult timp, fascinat. Apoi, cu oarecare durere, lăsă tabloul deoparte. Se simțea plin de goliciune.

— Cum o chema? îl întrebă Gudrun pe Loerke.

— Annette von Weck, răspuse Loerke melancolic. *Ja, sie war hübsch*²²¹. Era drăguță, dar obositoare. Era o prostuță — nu stătea locului nici măcar un minut — până nu-i trăgeam o palmă de-o făceam să plângă — abia atunci dacă ședea liniștită vreo cinci minute.

Se gândea la operă, la creația lui, cel mai important lucru pentru el.

— Chiar ai pălmuit-o? întrebă Gudrun, cu răceală.

El se uită din nou la ea, citindu-i provocarea în privire.

— Da, spuse el, cu nonșalanță, mai tare decât am bătut pe cineva vreodată. Trebuia, am fost nevoit — numai așa puteam să-mi termin lucrarea.

Gudrun îl urmări cu ochi mari, întunecați câteva clipe. Părea că îi pune în balanță chiar sufletul. Apoi privi în jos, tăcută.

— Atunci de ce ți-ai ales o Godivă atât de tânără? întrebă Gerald. Pe lângă asta, e așa de mică pe cal — nu e suficient de mare pentru el — e așa o copilă.

Chipul lui Loerke fu cuprins de un spasm ciudat.

²²¹ Da, era drăguță (germ.).

— Da, zise el, nu-mi place când sunt mai mari, sau mai în vârstă. Atunci sunt frumoase, la şaisprezece, şaptesprezece, optsprezece ani — după asta nu-mi mai sunt de folos.

Urmă o tăcere de o clipă.

— De ce nu? întrebă Gerald.

Loerke ridică din umeri.

— Nu mi se par interesante sau frumoase, nu-mi mai sunt de folos pentru creația mea.

— Vrei să spui că o femeie nu mai e frumoasă după douăzeci de ani? întrebă Gerald.

— Pentru mine, nu. Înainte de douăzeci de ani sunt micuțe, proaspete, delicate și ușoare. După aceea poate să fie cum îi place, pentru mine nu mai rezează nimic. Venus din Milo²²² e o burgheză, așa cum sunt toate.

— Și deci nu te mai interesează femeile după vârsta de douăzeci de ani? întrebă Gerald.

— Mie nu-mi folosesc la nimic, nu sunt bune pentru opera mea, repetă Loerke impacientat. Nu le mai consider frumoase.

— Ești un epicurean, spuse Gerald cu un râs ușor sarcastic.

— Dar bărbații? întrebă brusc Gudrun.

— Da, ei sunt buni la toate vârstele, răspunse Loerke. Un bărbat trebuie să fie impunător și puternic, fie că e tânăr sau bătrân, asta nu contează, are de partea lui volumul, o masivitate — și o formă stupidă.

Ursula ieși afară singură în întinderea de zăpadă pură și proaspătă. Dar albeața orbitoare părea că o chinuie până la durere, simțea că frigul îi înăbușă lent sufletul. Capul parcă era amețit și amorțit.

Brusc își dori să plece. Ideea îi veni subit, anume că ar putea pleca într-o altă lume și asta era ca un miracol. Se simțea atât de osândită aici înconjurată de zăpada eternă, de parcă nu mai exista nimic dincolo de ea.

Acum, brusc, ca prin miracol, își aminti că departe, dincolo, sub ea, se întindea pământul negru și roditor, că înspre sud erau

²²² Statuie clasică grecească aflată la Muzeul Luvru, în Paris.

petice de pământ cu portocali și chiparoși, cu măslini înverziti, că stejarii își înălțau minunatele lor coroane stufoase umbrind cerul albastru. Minunea minunilor! Această lume perfect tăcută, înghețată a piscurilor muntoase nu era universală! Ai putea să o părăsești și să uiți de ea. Ai putea să pleci.

Voia ca acest miracol să se realizeze imediat. În acel moment dorea să scape de întinderea aceea de zăpadă și de vârfurile munților teribili, statici, clădiți din gheață. Voia să vadă pământul negru, să-i miroasă fecunditatea, să vadă vegetația răbdătoare ascunsă sub zăpadă, să simtă razele soarelui răspunzând la chemarea mugurilor.

Se întoarse bucuroasă în casă, plină de speranță. Birkin citea, în pat.

— Rupert, îi spuse ea, dând buzna peste el. Vreau să plec.

El își ridică privirea încet spre ea.

— Da? răspunse el blând.

Ea se așază lângă el și-i înconjură gâtul cu brațele. Faptul că era așa de puțin surprins o uimea.

— Tu nu vrei? îl întrebă ea, tulburată.

— Nu mă gândisem la asta. Dar sunt sigur că vreau.

Ea se ridică brusc în picioare.

— Urâsc locul ăsta, urâsc zăpada și lipsa ei de naturalețe, lumina nefirească pe care o aruncă asupra tuturor, strălucirea ei funebră, sentimentele nefirești pe care ni le inspiră tuturor.

El stătu nemișcat și râse, meditănd.

— Păi, putem să plecăm — chiar mâine. Mâine ne ducem la Verona să fim ca Romeo și Julieta²²³, și o să stăm în amfiteatru — vrei?

Brusc, ea își înfundă fața în pieptul lui, uluită și rușinată. Birkin era atât de înțeleghător.

— Da, spuse ea domol, cuprinsă de ușurare. Simțea că sufletul ei prinsese aripi noi pentru că el era atât de înțeleghător. Mi-ar plăcea să fim ca Romeo și Julieta. Dragostea mea!

²²³ La Verona, în nordul Italiei, se află casele natale ale lui Romeo și Julietei, din piesa lui Shakespeare cu același nume (c. 1595).

— Deși în Verona bate un vânt teribil de rece, spuse el, care vine dinspre Alpi. O să simțim în nări mirosul zăpezii.

Ea se ridică și îl privi.

— Te bucuri că plecăm? întrebă ea tulburată.

Ochii lui aveau o privire zâmbitoare și de nepătruns. Își lipi fața de gâtul lui, agățându-se de el și implorându-l.

— Nu râde de mine — nu râde de mine!

— Cum adică? răsă el, înconjurând-o cu brațele.

— Pentru că nu-mi place ca cineva să râdă de mine, șopti ea.

El continuă să râdă în timp ce-i săruta părul delicat și ușor parfumat.

— Mă iubești? șopti ea cu o seriozitate sălbatică.

— Da, răspunse el râzând.

Deodată ea-și ridică fața ca să fie sărutată. Buzele ei erau întinse, tremurânde și tari, pe când ale lui erau moi, profunde și delicate. El prelungi sărutul câteva momente. Apoi o umbră de tristețe îi cuprinse sufletul.

— Buzele tale sunt atât de dure, spuse el cu un ușor reproș.

— Și ale tale sunt atât de moi și de dulci, spuse ea, bucuroasă.

— Dar de ce întotdeauna îți strângi buzele? întrebă el cu regret.

— Nu băga de seamă, zise ea repede. Așa mi-e obiceiul.

Ea știa că o iubește și era sigură de el. Totuși, nu putea să renunțe la o anumită stăpânire de sine, nu putea să suporte ca el să-i pună întrebări. Se lăsa purtată de bucuria de a fi iubită de el. Știa că, în ciuda veseliei lui din clipele când ea uita de sine, și el era puțin trist. Era în stare să renunțe în favoarea dorințelor lui. Dar nu era în stare să fie ea însăși, nu îndrăznea să vină dezbrăcată în contact cu goliciunea lui, renunțând la toate veșmintele, contopindu-se cu el plină de încredere. Se lăsă în voia lui, sau mai bine zis îl luă în brațe și era bucuroasă datorită lui. Era satisfăcută din plin de prezența lui. Dar niciodată nu erau împreună în același timp. Unul dintre ei era întotdeauna lăsat în urmă. Cu toate astea ea se bucura, plină de speranță, victorioasă și liberă, iradiind de viață și libertate. Iar pe moment el era liniștit, docil și răbdător.

Începură pregătirile de plecare a doua zi. Mai întâi se duseră în camera lui Gudrun unde îi găsiră pe ea și pe Gerald gata îmbrăcați, pregătindu-se să-și petreacă seara în casă.

— Prune, zise Ursula, cred că noi vom pleca mâine. Nu mai suport deloc zăpada. Îmi rănește pielea și sufletul.

— Chiar îți rănește sufletul, Ursula? o întrebă Gudrun, oarecum surprinsă. Cred că îți rănește pielea — e tare îngrozitor. Dar credeam că pentru suflet e *admirabilă*.

— Nu, nu și pentru al meu. Nu face decât să-l rănească, zise Ursula.

— Zău! exclamă Gudrun.

În cameră se lăsă tăcerea. Și Ursula și Birkin simțeau că Gudrun și Gerald se simțeau ușurați de plecarea lor.

— O să mergeți în sud? întrebă Gerald, cu un ton ușor stingherit.

— Da, spuse Birkin, întorcându-se cu spatele.

În ultima vreme între cei doi bărbați se stabilise o ostilitate ciudată, de nedefinit. Birkin era în general tăcut și indiferent de când plecase din țară, lăsându-se purtat de un val obscur și domol, invizibil și calm, pe când Gerald era tensionat și încleștat într-o lumină albă, ca un *agonistes*²²⁴. Cei doi bărbați se displăceau.

Gerald și Gudrun se purtară foarte amabil cu ei, care erau pe punct de plecare, se interesau de starea lor de parcă ar fi fost doi copii. Gudrun intră în dormitorul Ursulei cu trei perechi de ciorapi colorați, pentru care era renumită, și-i aruncă pe pat. Dar aceștia erau ciorapi groși din mătase purpurie, de un albastru ca cicoarea și gri, cumpărați din Paris. Cei gri erau țesuți fără dungă. Ursula plutea în extaz. Știa că Gudrun trebuia să simtă o afecțiune foarte profundă dacă se desparte de asemenea comori.

— Nu pot să-i accept, Prune, exclamă ea. Pur și simplu nu pot să te lipsesc de ei — sunt niște bijuterii.

²²⁴ Un *agon* (greacă) este un conflict dintre doi protagoniști; *agonistes* înseamnă „prins într-un conflict interior”, la fel ca în *Samson Agonistes* de John Milton (1608-1674).

— Da, nu-i așa? zise și Gudrun, privindu-și cadourile cu invidie. Nu-i așa că sunt delicați?

— Da, *trebuie* să-i păstrezi, zise Ursula.

— Nu-i *vreau*, mai am trei perechi. *Vreau* ca tu să-i păstrezi, vreau să-i ții tu. Sunt ai tăi, sunt...

Și cu mâinile tremurând, pline de emoție, puse ciorapii mult râvniți sub perna Ursulei.

— Cea mai mare bucurie pe care o poți avea e să primești acești ciorapi minunați, întâri Ursula.

— Așa e, răspunse Gudrun, cea mai mare bucurie posibilă.

Și se așeză pe scaun. Era clar că venise ca să mai aibă o ultimă conversație. Ursula, fără să știe ce voia, aștepta în tăcere.

— Ursula, începu Gudrun pe un ton destul de sceptic, tu crezi că plecarea ta e definitivă, că nu mai e cale de întoarcere?

— O, ne vom întoarce, spuse Ursula. Nu e o problemă să călătorești cu trenul.

— Da, știu. Dar din punct de vedere spiritual, ca să zic așa, tu te despați de noi toți?

Ursula se înfioră.

— Nu știu câtuși de puțin ce se va întâmpla, zise ea. Nu știu decât că plecăm undeva.

Gudrun așteaptă.

— Și te bucuri? o întrebă ea.

Ursula reflectă un moment.

— Cred că mă bucur tare mult, răspunse ea.

Dar Gudrun urmărea pe chipul surorii ei strălucirea inconștientă mai degrabă decât tonul nesigur al vocii ei.

— Dar nu crezi că ai să-ți *dorești* să reînnozi vechile legături cu lumea asta — cu tata și cu noi ceilalți, și cu tot ceea ce înseamnă Anglia și lumea intelectuală — nu crezi că ai să ai *nevoie* de asta, pentru a crea o lume a ta?

Ursula tăcea, încercând să-și imagineze.

— Eu cred, spuse ea într-un final, fără să vrea, că Rupert are dreptate — fiecare își dorește un nou spațiu în care să locuiască, simte nevoia de a se debarasa de cel vechi.

Gudrun o urmărea pe sora ei cu un chip impasibil și n-o scăpa din priviri.

— Avem nevoie de un nou spațiu în care să locuim, sunt perfect de acord, spuse ea. Dar cred că o lume nouă se dezvoltă separat de cea existentă și că a te izola împreună cu o altă persoană nu înseamnă câtuși de puțin a descoperi o lume nouă, ci doar să te cufunzi în propriile iluzii.

Ursula privi afară pe fereastră. În sinea ei se frământa și era înspăimântată. Îi era întotdeauna teamă de cuvinte, pentru că știa că simpla putere a cuvintelor ar putea să o facă să creadă ceea ce nu credea de fapt.

— Poate, spuse ea, pe jumătate neîncrezătoare în ea însăși și în toată lumea. Dar, adăugă ea, cred că nu poți avea nimic nou atâta vreme cât încă te agăți de ceva vechi — înțelegi ce vreau să spun? Chiar și lupta împotriva vechiului e o dovadă că încă îi mai aparții. Știu, ești tentat să te rupi de lume, să lupți împotriva ei. Dar atunci nu merită.

Gudrun medita la ea însăși.

— Da, zise ea. Într-un fel faci parte din acea lume dacă trăiești în ea. Dar nu e oare o iluzie să crezi că te poți rupe de ea? La urma urmelor, o căsuță în Abruzzi²²⁵ sau oriunde o fi nu reprezintă o lume nouă. Nu, singurul lucru pe care îl poți face este să rămâi în acea lume până la capăt.

Ursula își întoarse privirea. Îi era așa de teamă de discuții în contradictoriu.

— Dar poate exista și altceva, nu? întrebă ea. Omul o poate explora cu ochii sufletului, cu mult înainte să o vadă în realitate. Și atunci, după ce ai văzut-o cu ochii minții, nu mai poți fi același.

— Oare poți vedea cu ochii minții? întrebă Gudrun. Dacă vrei să spui că poți vedea sfârșitul și ceea ce se va întâmpla, nu sunt de acord. Nu pot fi de acord. Și, oricum, nu poți să-ți iei zborul pur și simplu spre o nouă planetă, pentru că ai impresia că poți prevedea sfârșitul celei de aici.

Ursula se îndreptă brusc.

²²⁵ Zonă muntoasă din partea de sud a centrului Italiei.

— Da, așa e, se știe. Nu mai ai nici o legătură aici. Ai un fel de al doilea eu care aparține unei planete noi, nu acesteia. Trebuie să-ți iei zborul.

Gudrun se gândi câteva momente. Apoi un zâmbet plin de ironie, aproape disprețuitor, îi învălui chipul.

— Și ce se va întâmpla când te vei pomeni în spațiu? exclamă ea în bătaie de joc. La urma urmelor, marile idei ale lumii sunt la fel acolo. Tu, mai mult ca oricine, nu poți scăpa de faptul că dragostea, de exemplu, este lucrul suprem, în spațiu la fel ca și pe pământ.

— Nu, spuse Ursula, nu este. Dragostea e prea umană și infimă. Eu cred în ceva extrauman, din care dragostea nu este decât o părțică. Cred că ceea ce trebuie să îndeplinim apare din necunoscut și este ceva cu mult superior dragostei. Nu-i doar *omenesc*.

Gudrun o privi pe Ursula cu ochi ficși, cântărind-o. O admira și, în același timp, o disprețuia atât de mult pe sora ei. Apoi, subit, își feri chipul, spunând rece, pe un ton ostil:

— Ei bine, eu încă mă mulțumesc cu dragostea.

„Pentru că n-ai iubit niciodată, de aceea nu poți depăși iubirea”, își spuse Ursula în sine a ei.

Gudrun se ridică, veni spre Ursula și-și puse brațul în jurul gâtului ei.

— Du-te și găsește-ți noua lume, draga mea, îi spuse ea, cu vocea răsunându-i de o blândețe falsă. La urma urmelor, cea mai fericită călătorie este aceea în căutarea Insulelor Fericirii ale lui Rupert²²⁶.

Brațul ei rămase încolăcit în jurul gâtului Ursulei, iar degetele îi atinseră obrazul câteva clipe. În tot acest timp, Ursula se simțea extrem de stingherită. Atitudinea superioară, protectoare a lui Gudrun era jignitoare, ceea ce o rănea nespus. Simțind că sora ei opune rezistență, Gudrun se retrase stângaci, întoarse perna și scoase din nou la iveală ciorapii.

²²⁶ În mitologia greacă, Hesperidele (fiicele lui Hesperus, luceafărul de seară) păzesc copacul cu mere de aur în partea de apus a lumii cu ajutorul unui dragon. În vremea lui Lawrence, Insulele Fericirii deveniseră sinonime cu acest loc, deși Insulele celor Fericți (Elizee), paradisul celor morți, nu coincideau de fapt cu Hesperidele.

— Ha — ha! râse ea, destul de fals. Ce ne mai place să discutăm — lumi vechi și lumi noi!

Apoi trecură la subiectele cotidiene, banale.

Gerald și Birkin o luaseră înaintea așteptând ca sania care-i transporta pe cei ce plecau să-i ajungă din urmă.

— Cât o să mai stați aici? întrebă Birkin, privind în sus la chipul foarte rumen, aproape inexpressiv al lui Gerald.

— A, nu știu, răspunse acesta. Până ne plictisim.

— Nu te temi că are să se topească zăpada până atunci? întrebă Birkin, și Gerald râse.

— Se topește?

— Deci te simți bine? întrebă Birkin.

Gerald își îngustă ochii puțin.

— Bine? N-am știut niciodată ce înseamnă aceste cuvinte banale. Bine și rău, oare ele nu devin sinonime cumva?

— Da, cred că da. Ce zici. Când te întorci? îl întrebă Birkin.

— A, nu știu. S-ar putea să nu ne mai întoarcem. Nu privesc înaintea și nici înapoi, răspunse Gerald.

— Și nici nu tânjești după ce nu este, spuse Birkin.

Gerald privi în zare, cu ochii mici și cercetători ai unui șoim.

— Nu, hotărât lucru. Și Gudrun mi se pare a fi sfârșitul. Nu știu, dar pare așa de tândră, pielea ei e ca mătasea, brațele atât de grele și moi. Și îmi chinuie conștiința, cumva îmi topește mintea. Făcu câțiva pași, privind fix înaintea, cu ochii ținți, arătând ca o mască folosită în religiile obscure ale barbarilor. Îți arde ochii sufletului, spuse el și te lasă orb... Și totuși îți dorești să fii orb, îți dorești să arzi, nu-ți dorești să fie altcumva.

Vorbea de parcă se afla în transă, fără intonație, ca și cum altcineva ar fi vorbit în locul lui. Apoi deodată își luă inima în dinți, pregătindu-se de un discurs pompos, și-l privi pe Birkin cu ochi răzbunători și plini de teamă, spunând:

— Știi ce trebuie să înduri atunci când ești cu o femeie? E așa de frumoasă, de perfectă, o găsești atât de plăcută, încât te sfășie ca un fir de mătase și fiecare mângâiere și atingere te arde — ha, aceea perfecțiune! Când te distrugi singur, te distrugi și atât! Și apoi — aici se opri în zăpadă și deodată își desfăcu mâna încleștată —, nu

mai rămâne nimic, creierul ar putea fi carbonizat ca o cârpă și... privi în jur cu o mișcare ciudată, teatrală — te arde, înțelegi ce vreau să spun, e o experiență măreață, ceva definitiv — și apoi — ești lovit ca de fulger.

Își continuă drumul în tăcere. Suna a laudă, dar era lauda unui om ajuns la limită și care nu era departe de adevăr.

— Desigur, reluă el, nu puteam să nu o fac! E o experiență supremă. Iar ea e o femeie sublimă. Dar pe de altă parte cât de mult o urăsc! E ciudat...

Birkin se uită la el și la chipul său straniu, cu o expresie inconștientă. Gerald părea că nu reacționează la propriile cuvinte.

— Dar acum ți-a ajuns? întrebă Birkin. Ai avut parte de o experiență. De ce să adâncești o rană veche?

— O, spuse Gerald, nu știu. Nu s-a încheiat încă...

Și cei doi continuă să meargă mai departe.

— Țin la tine la fel de mult ca și la Gudrun, nu uita, spuse Birkin amar.

Gerald îl privi ciudat, fără să-l bage de seamă.

— Da? întrebă el cu un scepticism de gheață. Sau așa crezi?

Nu prea își dădea seama ce spune.

Apăru și sania. Gudrun coborî și-și luă cu toții rămas-bun. Ei toți nu doreau decât să se despartă. Birkin se așeză în sania care porni, lăsându-i în urmă pe Gerald și pe Gudrun în zăpadă, făcându-le cu mâna. Ceva îi îngheță inima lui Birkin, când îi văzu stând acolo în întinderea izolată de zăpadă, dispărând din vedere și din ce în ce mai izolați.

CAPITOLUL XXX

ÎNZĂPEZIREA

DUPĂ CE URSULA ȘI BIRKIN PLECARĂ, Gudrun se simți liberă în înfruntarea ei cu Gerald. Pe măsură ce se obișnuiau tot mai mult unul cu celălalt, el părea că exercită o și mai mare presiune asupra ei. La început ea putu să-i facă față, așa încât voința ei să

rămână neatinată. Dar, foarte curând, el începu să nu mai țină cont de tactica ei feminină, își pierdu respectul față de capriciile și intimitățile ei și începu să-și exercite propria voință orbește, fără să cedeze în fața ei.

Deja se instalase un conflict vital între ei, care îi înspăimânta pe amândoi. Dar el era singur, pe câtă vreme ea începuse deja să caute ajutor în afară.

După ce Ursula plecă, Gudrun simți că propria ei existență devenise goală și era redusă la lucruri elementare. Merse și se ghemui singură în dormitorul ei, privind afară pe fereastră la stelele mari și strălucitoare. În față se întindea umbra slabă a unui pisc muntos. Acesta era piscul central. Avea senzația stranie și de necontestat că se afla urcată chiar în inima întregii existențe și că dincolo de asta nu mai există o altă realitate.

Deodată Gerald deschise ușa. Știa că nu va trece mult până va apare. Rareori stătea singură, căci el apăsa asupra ei ca un îngheț, ucigând-o.

— Stai singură pe întuneric? întrebă el.

Și ea își dădea seama după vocea pe care o avea că ura, îi plăcea această izolare pe care ea o conturase în jurul ei. Totuși, simțindu-l că stă nemișcat, ea se comportă cu bunăvoință față de el.

— Vrei să aprinzi lumânarea? întrebă ea.

El nu răspunse, ci veni și se așeză în spatele ei, în întuneric.

— Uite steaua aceea minunată, acolo sus, zise ea. Știi cum se numește?

El se ghemui lângă ea, ca să privească prin fereastra joasă.

— Nu, spuse el, dar e foarte frumoasă.

— Nu-i așa că e frumoasă? Observi cum împrăstie diverse sclipiri colorate — strălucește de-a dreptul minunat!

Rămaseră fără să vorbească. Cu un gest mut, greoi, ea-și puse mâna pe genunchiul lui și-i luă mâna.

— Regreți plecarea Ursulei? o întrebă el.

— Nu, deloc, răspunse ea. Apoi, nepăsătoare, îl întrebă: Cât de mult mă iubești?

El deveni și mai țeapăn, lipindu-se de ea.

— Cât de mult crezi că te iubesc? i-o întoarse el.

— Nu știu, zise ea.

— Dar după părerea ta? întrebă el.

Urmă o pauză. În cele din urmă, vocea ei se auzi din întuneric, dură și indiferentă:

— Chiar foarte puțin, spuse ea rece, aproape obraznică.

Inima lui Gerald aproape îngheță la sunetul vocii ei.

— De ce crezi că nu te iubesc? întrebă el, de parcă ar fi recunoscut adevărul acuzației ei, totuși urând-o pentru ceea ce spusese.

— Nu știu de ce nu mă iubești, m-am purtat frumos cu tine. Erai într-o stare *jalnică* atunci când ai venit la mine.

Inima ei bătea aproape să îi sară din piept, totuși rămase tare fără să cedze.

— Când am fost eu într-o stare *jalnică*? o întrebă.

— Când ai venit prima dată la mine. *A trebuit* să-mi fie milă de tine. Dar nu a fost niciodată dragoste.

Acea afirmație „nu a fost niciodată dragoste” lui îi răsună în urechi înnebunitor.

— De ce trebuie să repeți de atâtea ori că nu a fost vorba de dragoste? spuse el cu o voce sugrumată, de mânie.

— Păi, nici tu nu crezi că mă iubești, nu?

El rămase tăcut, înghețat de furie.

— Nu crezi că mă poți iubi, nu? repetă ea, aproape ironic.

— Nu, zise el.

— Știi că nu m-ai iubit niciodată, nu?

— Nu știu ce înțelegi prin cuvântul „iubire”, răspunse el.

— Ba da, știi. Știi foarte bine că nu m-ai iubit niciodată. Crezi că m-ai iubit?

— Nu, spuse el, mânat de un sentiment inutil de sinceritate și încăpățănare.

— Și nu mă vei iubi niciodată, spuse ea hotărâtă, nu-i așa?

Exista o răceală diabolică în ea, care era greu de suportat.

— Nu, zise el.

— Atunci, ce nu-ți convine la mine?

El rămase tăcut, plin de o mânie rece, teribilă, și de disperare. „Dacă măcar aş putea să o ucid”, repeta inima lui în șoaptă, neîncetat. „Dacă măcar aş putea să o ucid, aş fi liber.”

Lui i se părea că moartea era singura cale de a tăia nodul gordian.

— De ce mă chinui? o întrebă el.

Ea își înfășură brațele în jurul gâtului său.

— O, dar nu vreau să te chinui, începu ea compătimator, de parcă ar fi alinat un copil.

Impertinența ei îi făcu sângele să-i înghețe în vine și deveni insensibil. Ea-și ținea brațele în jurul gâtului său, ca o dovadă de milă. Iar mila pe care o simțea față de el era la fel de rece ca piatra, căci motivația ei era ura față de el și teama puterii pe care el o avea asupra ei și pe care trebuia să o înfrunte veșnic.

— Spune-mi că mă iubești, îl rugă ea. Spune-mi că ai să mă iubești mereu, nu-i așa? Te rog!

Doar vocea ei îl dezmierda. Nu simțea absolut nimic față de el, ci doar răceală și o forță distrugătoare. Voința ei copleșitoare era cea care insista.

— Nu vrei să-mi spui că ai să iubești mereu? îl lingusea ea. Spune-o, chiar dacă nu e adevărat, spune-mi, Gerald, te rog!

— Am să te iubesc mereu, repetă el, într-o adevărată agonie, forțând cuvintele să-i iasă din gât.

Ea-i dădu un sărut rapid.

— Imaginează-ți că ai spus asta sincer, spuse ea cu o undă de ironie.

El stătea de parcă ar fi fost bătut.

— Încearcă să mă iubești puțin mai mult și să mă dorești mai puțin, spuse ea, pe un ton pe jumătate disprețuitor, pe jumătate lingșitor.

Întunericul părea că se lasă în valuri peste mintea lui, talazuri uriașe de întuneric se avântau peste mintea lui Gerald. I se părea că această degradare atinsese punctul culminant, iar el era lipsit de orice importanță.

— Vrei să spui că nu mă dorești? întrebă el.

— Ești așa de insistent și ai atât de puțină grație și finețe. Ești așa de crud. Mă distrugi, nu faci decât să mă irosești, iar pentru mine e ceva oribil.

— Ceva oribil pentru tine? repetă el.

— Da. Nu crezi că ar trebui să am camera mea, acum că Ursula a plecat? Poți să ceri să mi se dea încă o cameră.

— Poți să faci cum vrei — poți să și pleci, reuși el să îngâne.

— Da, știu, răspunse ea. Și tu poți face la fel. Poți să mă părăsești oricând — chiar și fără să-mi spui.

Valurile uriașe de întuneric îi acopereau mintea și abia dacă reușea să stea drept. O teribilă oboseală îl cuprinse și simțea că-i vine să se întindă pe jos. Aruncându-și hainele, se așeză în pat și zăcu ca un om potopit deodată de aburii de alcool, iar întunericul se ridica și cobora în el ca și cum ar fi fost întins pe o mare neagră, agitată. Stătu nemișcat în acest balans ciudat și groaznic câțeva vreme, pur și simplu inconștient.

În cele din urmă ea se strecură din patul ei și veni la el. El rămase țeapăn, cu spatele la ea. Era ca într-o transă.

Ea îi cuprinse cu brațele trupul amorțit, rigid, și-și lipi obrazul de umărul său tare.

— Gerald, șopti ea, Gerald.

El nu se mișcă. Ea-l strânse mai tare de ea. Își lipi sâni de umerii lui și-i sărută umărul prin pijama. Mintea ei se mira de trupul lui rigid și amorf. Era nedumerită, insista și doar voința o făcea să persiste ca el să-i răspundă.

— Gerald, dragul meu! șopti ea, aplecându-se peste el, sărutându-l pe ureche.

Răsuflarea ei caldă, atingându-i ritmic urechea, părea că ușurează starea de tensiune. Îi simțea corpul relaxându-se, încetul cu încetul, pierzându-și rigiditatea aceea îngrozitoare și nefirească. Mâinile ei îi cuprinseră membrele, îi mângâiau mușchii, trecându-i peste trup cu mișcări spasmodice.

Sângele fierbinte începu să-i curgă din nou prin vene, iar membrele i se relaxară.

— Întoarce-te spre mine, șopti ea, pradă insistenței și triumfului.

În cele din urmă Gerald cedă, corpul lui își recăpătă căldura și suplețea. Se întoarse și o cuprinse în brațe. Simțind-o moale la pieptul lui, atât de minunat și desăvârșit de moale și primitoare, o strânse în brațe cu mai multă putere. Ea era parcă strivită,

lipsită de putere la pieptul lui. Mintea lui părea dură și invincibilă, precum un giuvaier, și nu avea cum să i se împotrivescă.

Pasiunea lui i se părea teribilă, încordată, sinistă și impersonală, precum o forță distrugătoare și definitivă. Simțea că o putea uide și chiar asta se și întâmpla.

— Doamne, Doamne! strigă ea, chinuită de strânsoarea lui, simțind cum viața i se scurge din trup.

Iar când o săruta duios, abia mai răsufla, ca și cum ar fi fost epuizată, gata să moară.

„Oare am să mor, am să mor?” își repeta ea în sinea ei.

Dar nici noaptea și nici el nu-i ofereau răspunsul la întrebare.

Și totuși, a doua zi, păticea aceea din ea nedistrusă rămase intactă și ostilă, iar ea se hotărî să nu plece, rămase să-și termine vacanța, neadmițând nimic. Gerald nu prea o mai lăsa singură și o urmărea precum o umbră, era ca un blestem pe capul ei, ca un continuu: „fă asta, nu face asta”. Câteodată el era cel care părea mai puternic, în vreme ce ea părea aproape distrusă, târându-se pe pământ ca un vânt slab; altădată situația era pe dos. Dar lucrurile erau neschimbate; unul era distrus pentru ca celălalt să poată exista, altul era puternic pentru că celălalt era slab.

„Până la urmă”, își spuse Gudrun, „am să-l părăsesc.”

„Pot să mă eliberez de ea”, își spunea el în culmea suferinței.

Își propunea să fie liber. Chiar se pregăti să plece, s-o lase în încurcătură. Dar pentru prima dată voința sa cedă.

„Unde am să mă duc?” se întreba.

„Nu-ți ajunge propria persoană?” își răspundea singur, invocându-și orgoliul.

„Propria persoană!” repeta el.

I se părea că Gudrun era mulțumită cu propria ei persoană, se împlinise, ca un obiect de preț în lăcașul lui. Cu rațiunea calmă, statică a sufletului său, recunoștea acest fapt și era de acord că e dreptul ei să se închidă în ea însăși, să se mulțumească doar cu propria ei persoană, fără să dorească pe nimeni altcineva. Era conștient de asta, o admitea, nu mai era nevoie decât de un ultim efort ca să aibă parte și el de aceeași împlinire. Știa că nu era nevoie decât de un singur impuls al voinței sale pentru ca și

el să fie în stare să se întoarcă împotriva lui însuși, să se închidă în sinea lui așa cum se încheagă o piatră devenind de nepătruns, un lucru complet și izolat în sine.

Acest fapt îl aruncă într-un haos teribil. Pentru că, oricât de mare ar fi fost voința lui ca spiritualicește să rămână imun și să se mulțumească cu propria sa persoană, dorința pentru această stare îi lipsea, iar el nu putea să o creeze. Își dădea seama că, pentru a putea exista, trebuia să se elibereze în totalitate de Gudrun, să o părăsească dacă ea voia așa, să nu aibă nici o pretenție de la ea, să nu-i ceară absolut nimic.

Dar, pe de altă parte, pentru a nu avea pretenții de la ea, el trebuia să rămână singur, într-o izolare perfectă. Iar creierul refuză să perceapă acest gând. Avea o senzație a nimicniciei. Pe de altă parte, ar putea să cedeze și să se lingească pe lângă ea. Sau, într-un final, ar putea-o ucide. Ori, ar putea foarte bine să fie indiferent, să nu-i pese, să ducă o viață dezorganizată, trăind de pe o zi pe alta. Dar firea lui era prea serioasă, nu suficient de veselă sau de subtilă pentru trivialități batjocoritoare.

O ciudată ruptură se produse în el; precum o victimă sfâșiată și lăsată la mila Domnului, tot așa și el fusese sfâșiat și lăsat la mila lui Gudrun. Cum ar putea oare să-și închidă rana, această ciudată și infinit de sensibilă pustietate a sufletului său expusă asemenea unei flori care tocmai se deschide către întreg universul și prin care el era încredințat celuiilalt, necunoscutului. Această rană, această ruptură, această desfacere a propriului înveliș care-l lăsa incomplet, limitat, nefinisat, precum o floare care se deschide sub cerul liber, aceasta era bucuria sa cea nemiloasă. De ce să renunțe la ea? De ce să se închidă în sine și să devină impenetrabil, imun, ca un lucru pe jumătate pus la locul lui, de vreme ce deja apucase să iasă afară, ca o sămânță care a încolțit pentru a da naștere mai departe altei vieți, îmbrățișând cerul nevăzut.

Își va păstra fericirea neîmplinită a propriei dorințe chiar cu prețul chinurilor pe care i le cauza ea. Era cuprins de o ciudată încăpățănare. Refuza să plece de lângă ea, indiferent de ce spunea sau făcea ea. O dorință stranie, fatală îl făcea să pășească

mai departe alături de ea. Ea era o prezență hotărâtoare care-și punea amprenta asupra ființei lui, deși îl trata cu dispreț, refuzându-l în mod repetat, renegându-l, totuși el nu voia să plece, de vreme ce, atunci când se afla aproape de ea, simțea o forță electrică ce-l îndemna să meargă mai departe, simțea eliberarea, cunoașterea propriei limitări, promisiuni frumoase precum și misterul propriei distrugerii și anihilări.

Gudrun îi chinuia inima rănită chiar și atunci când el căuta alinare la ea. Și ea era chinuită. E posibil ca voința ei să fi fost mai puternică. Simțea, cuprinsă de groază, că el ar fi încercat să-i sfâșie mugurul inimii, să-l deschidă, asemenea unei ființe insistente și lipsite de respect. Ca un copil care rupe aripile unei insecte, sau desface un mugur ca să vadă cum arată floarea, tot așa și el îi distrugea intimitatea, propria ei viață, o distrugea așa cum este desfăcut un mugure imatur.

Poate că ea se va deschide față de el după mult timp, în visurile ei, când se va transforma într-un spirit pur. Dar acum nu voia să fie tulburată și distrusă. Îl respingea cu toate puterile.

Urcară împreună, la lăsarea serii, sus, pe povârnișul înalt ca să vadă apusul. Stăteau în bătaia vântului aspru, în aerul pur și urmăreau discul galben al soarelui care se înroșea și dispărea. Apoi, la est, piscurile și culmile munților sclipeau nuanțate în trandafiriu aprins, incandescente precum florile nemuritoare pe fundalul unui cer roșu, ca un miracol, în timp ce mai jos, peste pământ, se așternea o umbră albăstruie, iar deasupra plutea în aer un vâl trandafiriu, ca o prevestire.

Ei i se părea frumos, se simțea ca într-un delir, voia să strângă acea sclipire și vârfurile eterne la pieptul ei și să moară. Și el le vedea, vedea că sunt frumoase. Dar nu-i provocau nici un fior în piept, doar o amărăciune care era și ea precum o închipuire. El își dorea ca acele piscuri să fie cenușii și urâte, așa încât Gudrun să nu-și mai găsească punctul de sprijin în ele. De ce trăda ea oare relația lor atât de josnic, cufundându-se în strălucirea înserării? De ce îl lăsa să stea acolo, cu vântul tăios ca gheața suflându-i prin inimă, ca moartea, pentru ca ea să se poată bucura de vârfurile trandafirii, înzăpezite?

— Ce importanță are amurgul? întrebă el. De ce te umilești în fața lui? E așa de important pentru tine?

Ea tresări furioasă și jignită.

— Pleacă, strigă ea și lasă-mă în pace. E frumos, e așa de frumos, zise ea pe un ton cântat, ciudat și pompos. E cel mai frumos lucru pe care l-am văzut vreodată. Nu încerca să te interpui între mine și el. Pleacă de aici, ești în plus.

El se dădu puțin înapoi și o lăsă acolo, ca o statuie, ca în transă, în fața strălucirii mistice care se ridica dinspre est. Nuanța de trandafiriu începea deja să dispară și stele mari și albe începură să strălucească. Gerald aștepta. Era în stare să renunțe la orice, mai puțin la lucrul după care tânjea.

— A fost cea mai frumoasă priveliște pe care am văzut-o vreodată, spuse ea cu o voce rece, brutală, când în cele din urmă se întoarse cu fața spre el. Mă uimește faptul că vrei să-l distrugi. Dacă nu poți să-l vezi, de ce încerci să mă împiedici și pe mine?

Dar de fapt reușise să-l distrugă, iar ea se agăța de un efect mort.

— Cândva, începu el cu un ton suav, privind în sus la ea, am să te distrug, în timp ce vei sta să privești apusul, pentru că ești așa de mincinoasă.

Cuvintele pe care le rostise erau ca o promisiune dulce și voluptuoasă. Gudrun era rece dar arogantă.

— Nu mă tem de amenințările tale.

Refuză să-l mai primească, iar camera o păstra exclusiv pentru ea. Dar el rămase în așteptare, cu o răbdare ciudată, care se datora dorinței pe care o simțea față de ea.

„Până la urmă”, își zise el cu o promisiune plină de reală voluptate, „dacă o să mă provoace, am s-o ucid.” Și tremura încet cu toate membrele, la acest gând, așa cum tremura la cele mai violente accese de pasiune față de ea, înfiorându-se de prea multă dorință.

În tot acest timp, Gudrun manifesta o ciudată supunere față de Loerke, ceea ce era ceva insidios și trădător. Gerald era conștient de asta. Dar în starea lui de răbdare nefirească și din dorința de a-i ierta multe trecea cu vederea, deși amabilitatea ei

umilă față de celălalt bărbat, pe care îl ura ca pe o insectă dăunătoare, îl făcea să tremure din nou, cuprins încontinuu de un acces spasmodic ciudat.

O lăsa singură doar atunci când se ducea la schi, un sport pe care-l adora și pe care ea nu-l practica. În momentele acelea părea că se situează dincolo de granițele vieții, ca un proiectil într-o lume de dincolo. Și de multe ori, când Gerald era plecat, Gudrun stătea de vorbă cu micul sculptor german. Aveau un subiect invariabil: arta lor.

Era vorba de aproape aceleași concepte. El îl ura pe Meštrović²²⁷, nu era încântat de futuriști, îi plăceau figurinele din lemn din Africa de Vest, arta aztecă, mexicană și din America Centrală. El urmărea grotescul, și îl pasiona un gen ciudat de mișcare mecanică, o confuzie în natură. Jucau un joc curios unul cu celălalt, de o sugestivitate nesfârșită, ciudat și viclean, de parcă ar fi avut o înțelegere ezoterică asupra vieții, ca și cum numai ei ar fi fost inițiați în teribilele taine ale vieții, pe care ceilalți oameni nu îndrăzneau să le afle. Corespondau doar printr-o sugestie ciudată și abia înțeleasă, se aprindeau la ideea pasiunii ascunse a egiptenilor sau a mexicanilor. Întregul joc era unul al sugestiilor reciproce, subtile, și doreau să-l mențină în planul sugestiei. Cea mai mare satisfacție o obțineau prin nuanțele verbale și fizice, printr-un ciudat schimb de idei pe jumătate sugerate, priviri, expresii și gesturi, care erau de-a dreptul intolerabile, deși pentru Gerald de neînțeles. El nu deținea termenii pentru a înțelege relația dintre ei, căci termenii lui erau mult prea vulgari.

Ei își găseau refugiul în sugestia artei primitive, iar tainele launtrice ale senzației formau obiectul lor de cult. Artă și Viața reprezentau pentru ei Realul și Irealul.

— Desigur, zicea Gudrun, viața nu are *prea* mare importanță — arta este centrul de interes. Ceea ce facem în viață are *peu de rapport*, nu semnifică mare lucru.

²²⁷ Ivan Meštrović (1883-1962), sculptor iugoslav ale cărui opere au fost expuse în Londra în 1915. A plecat în Statele Unite în 1947 și a fost naturalizat în 1954.

— Da, asta chiar așa e, răspunse sculptorul. Ceea ce facem prin artă reprezintă esența ființei noastre. Ceea ce facem în viață e un fleac cu care-și bat capul ceilalți.

Era ciudat felul în care Gudrun simțea exaltare și libertate prin această comunicare. Avea impresia că e statornică pe veci. Bineînțeles că Gerald era acel fleac. Iubirea era unul dintre lucrurile temporare din viața ei, mai puțin în ceea ce privește persoana ei artistică. Se gândea la Cleopatra — Cleopatra trebuie să fi fost artistă; luase ceea ce era esențial la un bărbat, culesese senzațiile supreme și aruncase ambalajul; și Maria Stuart, și Eleonora Duse²²⁸, gâfâind în brațele iubiților ei după spectacol; aceștia erau exponenții ezoterici ai iubirii. La urma urmei, ce era oare un amant decât un combustibil pentru acest transport al cunoașterii subtile, pentru arta femeii, arta cunoașterii pure, perfecte prin intermediul simțurilor.

Într-o seară, Gerald discuta cu Loerke despre Italia și Tripoli. Englezul era într-o stare ciudată, înflăcărată, iar neamțul, entuziasmat. Era o întrecere verbală, dar care reprezenta un conflict spiritual între cei doi bărbați. Și în tot acest timp, Gudrun vedea în Gerald un dispreț eneglezesc, plin de aroganță față de un străin. Deși Gerald tremura, cu ochii scânteind, chipul îmbujorat, în replicile sale exista o oarecare bruschețe, un dispreț sălbatic în felul lui de a se comporta, care-i făcu sângele lui Gudrun să clocotească, iar pe Loerke să se simtă umilit și jignit.

²²⁸ Celebră pentru frumusețea ei, Cleopatra (69-30 î.Hr.) a fost regina Egiptului, amanta lui Iuliu Cezar după ce romanii au ajuns în Egipt în anul 49 î.Hr. și amanta omului de stat și generalului Marc Antoniu (83-30 î.Hr.). S-a sinucis punându-și o viperă la sân. Maria Stuart (1542-1587), sau Maria, regina Scoției, a fost executată la castelul Fotheringay din cauza implicării sale într-un complot al catolicilor prin care urma să devină regină în locul Elisabetei I. S-a căsătorit de trei ori: cu Francisc al II-lea al Franței (1558-1560), cu vărul ei, Lordul Darnley (1565-1567), și cu contele de Bothwell (1567-1571). Eleonora Duse (1859-1924) a fost o actriță italiană celebră care a avut mulți iubiți, printre care, în 1897, scriitorul italian Gabriele D'Annunzio (1863-1938). Acesta a scris pentru ea piesa *La Gioconda* (1898).

Căci afirmațiile lui Gerald coborau ca o lovitură de baros și orice spunea micuțul neamț erau pur și simplu prostii de neluat în seamă.

În cele din urmă Loerke se întoarse spre Gudrun, cu mâinile ridicate într-o neputință ironică, și dădu din umeri, cu o nepăsare batjocoritoare, ceva care era copilăresc și atrăgător.

— *Sehen Sie, gnädige Frau*²²⁹, începu el.

— *Bitte sagen Sie nicht immer gnädige Frau*²³⁰, strigă Gudrun cu ochii sclipind și obraji arzând.

Arăta ca o întruchipare a Meduzei²³¹. Vocea ei era puternică și răsunătoare, iar ceilalți din cameră tresăriră.

— Te rog, nu-mi mai spune doamna Crich, strigă ea tare.

Numele, rostit mai ales de Loerke, fusese pentru ea o umilință de nesuportat și o constrângere pe tot parcursul acestor zile.

Cei doi bărbați o priviră uimiți. Gerald se albi până în vârful urechilor.

— Atunci cum să-ți spun? o întreabă Loerke, cu o insinuare blândă și ironică.

— *Sagen Sie nur nicht das*²³², murmură ea, cu obraji roșii ca focul. În nici un caz, nu așa.

Își dădu seama din expresia de iluminare de pe chipul lui Loerke că el înțelesese. Ea nu era doamna Crich! Așa-a-a! Se explicau multe.

— *Soll ich Fräulein sagen*²³³? întreabă el răutăcios.

— Nu sunt căsătorită, răspunse ea, cu o oarecare aroganță.

Inima îi zvâcnea și îi bătea ca unei păsări epuizate. Știa că provocase o rană adâncă și nu putea suporta asta.

²²⁹ Vedeți, stimată doamnă (germ.).

²³⁰ Te rog, nu-mi mai spune stimată doamnă (germ.).

²³¹ În mitologia greacă, Meduza era una dintre cele trei Gorgone, surori monstruoase care aveau șerpi vii în loc de păr și gheare de aramă în loc de mâini. Cei care o priveau în ochi erau transformați instantaneu în piatră.

²³² Nu-mi spuneți așa, în orice caz (germ.).

²³³ Să vă spun domnișoară? (germ.)

Gerald stătea drept, nemișcat, cu fața palidă și calmă asemenea chipului unei statui. Nu era conștient de prezența ei, a lui Loerke sau a altcuiva. Stătea perfect nemișcat, cu un calm imperturbabil. Loerke însă stătea ghemuit, aruncându-i priviri pe ascuns.

Gudrun se chinuia să spună ceva ca să ușureze starea de tensiune. Își schimonosi fața într-un zâmbet și îi aruncă o privire cu subînțeles, aproape batjocoritoare, lui Gerald.

— Cel mai bine e să spui adevărul, i se adresă ea cu o grimasă.

Dar era din nou acum sub dominația lui, acum după ce îi aplicase această lovitură, după ce îl distrusese, și nu știa cum va reacționa. Îl urmărea. I se părea interesant. Își pierduse interesul față de Loerke. În cele din urmă, Gerald se ridică și se îndreptă încet și degajat către profesor. Cei doi porniră o conversație despre Goethe.

Gudrun era cumva intrigată de conduita naturală a lui Gerald în această seară. Nu părea supărat sau dezgustat, ci doar arăta ciudat de inocent și de pur, cu adevărat frumos. Câteodată chipul lui era învăluit de această expresie de detașare clară, ceea ce o fascina întotdeauna.

Gudrun așteptă neliniștită toată seara. Se gândi că o va evita sau că îi va da vreun semn. Dar el vorbi cu ea simplu și netulburat, așa cum s-ar fi comportat cu oricine altcineva din cameră. O oarecare liniște și detașare îi cuprinse sufletul.

Ea se duse în camera lui, simțind o dragoste profundă și fierbinte pentru el. Gerald era atât de frumos și inabordabil. O sărută și îi fu din nou amant. Iar ea avu parte de o plăcere nespusă din partea lui. Dar el nu se schimbă, ci rămase distant și candid, inconștient. Gudrun voia să vorbească cu el. Dar o împiedică această stare inocentă și frumoasă de inconștientă care îl cuprinsese. Se simțea chinuită și aruncată în tenebre.

Totuși, dimineața Gerald o privi cu o oarecare agresiune, iar privirea îi era întunecată de groază și ură. Ea se retrase pe vechile ei poziții. Dar el încă evita să-și verse amarul asupra ei.

Loerke o aștepta. Micul artist, izolat în cochilia lui închisă ermetic, simțea că în sfârșit găsisese o femeie de la care putea obține

ceva. Era tot timpul neliniștit, așteptând să discute cu ea, plănuiind pe ascuns cum să se afle aproape de ea. Prezența ei îl umplea de entuziasm și pasiune, iar el se apropia viclean din ce în ce mai mult de ea, de parcă ar fi exercitat o forță invizibilă de atracție.

Nu era câtuși de puțin îndoit în ceea ce îl privește pe Gerald. Acesta era unul dintre intruși. Loerke nu-l ura decât pentru faptul că era bogat, mândru și distins. Toate aceste lucruri totuși — bogăție, mândria unui statut social, un fizic plăcut — erau lucruri ce țineau de lumea exterioară. Când venea vorba de relația cu o femeie precum Gudrun, el, Lorke, avea o abilitate și o putere la care Gerald nu visase niciodată.

Cum ar putea Gerald spera să satisfacă o femeie de talia lui Gudrun? Credea el oare că mândria, voința puternică sau tăria fizică îl vor ajuta? Loerke cunoștea un secret dincolo de toate aceste lucruri. Cea mai mare putere este aceea subtilă și flexibilă, nu cea care atacă orbește. Iar el înțelegea lucrurile într-un fel în care Gerald era un învățăcel. El, Loerke, putea să pătrundă în profunzimi care erau dincolo de cunoașterea lui Gerald. Gerald era lăsat în urmă ca un neinițiat în anticamera templului misterelelor acestei femei. Iar el, Loerke, oare nu era el în stare să pătrundă până în interiorul adâncului, să găsească spiritul femeii în refugiul său intim și să se lupte cu el acolo, cu șarpele încolăcit la rădăcina vieții!

La urma urmei, ce anume își dorea o femeie? Era oare vorba despre un efect social, împlinirea ambițiilor pe plan social, în rândul umanității? Era oare chiar vorba de o unire prin dragoste sau bunătațe? Își dorea „bunătațe”? Cine decât un prost ar accepta așa ceva din partea lui Gudrun? Acesta nu era decât aspectul superficial al dorințelor ei. Treci pragul și o vei considera pur și simplu cinică în legătură cu societatea și avantajele ei. Odată intrat în casa sufletului ei, ai să descoperi o atmosferă caustică de distrugere, o lume întunecată, aprinsă de senzații și o conștiință vie, subtilă și critică ce a văzut lumea distorsionată și îngrozitoare.

Și apoi ce va urma? Oare simpla forță oarbă a pasiunii o putea satisface? Nu asta, ci fiorul senzației extreme a degradării. Era o

voință de neînfrânt care reacționa împotriva voinței ei de neclintit, în fața miliardelor de fiori subtili ai procesului de degradare, de analiză fină și de studiu amănunțit care aveau loc înăuntrul ființei ei întunecate, în vreme ce aspectul ei exterior, individual, rămânea neschimbat, chiar sentimental în ipostazele sale.

Dar între doi oameni, oricare ar fi ei pe pământ, gama experiențelor pur senzoriale este limitată. Punctul culminant al reacțiilor senzuale, o dată ce a fost atins în vreun fel, este definitiv, mai departe nu se poate merge. Nu există decât posibilitatea repetării, sau ca cei doi parteneri să se despartă, sau supunerea voinței unuia în fața celuilalt, sau moartea.

Gerald pătrunsese în toate sferele exterioare ale sufletului ei. Pentru Gudrun el era cel mai important reprezentant al lumii prezente, acel *nec plus ultra* al omului așa cum îl concepea ea. Prin el, ea cunoștea lumea, și cu asta totul se încheiase. Acum, după ce-l cunoscuse în totalitate, se simțea ca Alexandru²³⁴ în căutare de lumi noi. Dar nu mai existau lumi noi, nici alți bărbați, ci doar ființe minuscule, *creaturi* de neschimbat precum Loerke. Pentru ea lumea se terminase. Nu exista decât întinericul interior, individual, senzația în cadrul eului, misterul religios obscen al degradării supreme, neînțelegerea mistică a descompunerii diabolice care distruge rădăcina vitală și organică a vieții.

Toate acestea Gudrun le știa prin intermediul subconștientului, nu al minții. Știa care va fi pasul următor, știa către ce va trebui să se îndrepte după ce-l va părăsi pe Gerald. Îi era teamă de Gerald care ar fi putut s-o ucidă. Dar nu avea de gând să se lase ucisă. Un fir subțire încă o mai ținea legată de el. Dar nu moartea ei va fi aceea care-l va rupe... Mai avea de mers, mai avea de cules fructele dulci și rafinate ale vieții, să cunoască negânditele senzații subtile înainte să se termine cu ea.

²³⁴ Alexandru cel Mare (356-323 î.Hr.), rege al Macedoniei și cuceritor al Imperiului Persan, precum și al multor altor teritorii. Pe mormântul său stă scris: „Ajunge acum doar un mormânt pentru cel căruia întreaga lume nu i-a fost îndeajuns”.

Gerald nu-i mai putea oferi aceste ultime subtilități. Nu era în stare să-i perceapă esența ființei ei. Dar acolo unde loviturile sale primitive nu o puteau atinge, acul fin, insinuant, ca de insectă al lui Loerke putea. Cel puțin, acum venise vremea ca ea să treacă la celălalt, la artizanul suprem. Știa că Loerke, în adâncul sufletului său, era detașat de toate, căci pentru el nu exista nici rai, nici pământ, nici iad. Nu recunoștea nici o supunere, nu avea nimic în comun cu nimeni și nimic. Era un solitar și, prin comparație cu ceilalți, întregit prin sine însuși, în vreme ce în sufletul lui Gerald încă mai exista un atașament față de restul lumii, față de toți. Iar acesta reprezenta limitarea lui. Era limitat, *borné*²³⁵, supus nevoilor sale, în ultimă instanță, pentru bunătatea, dreptatea și unificarea cu scopul suprem. Faptul că scopul suprem ar putea fi experiența perfectă și subtilă a procesului morții, voința rămânându-i neștirbită, nu-i era îngăduit. Și aceasta era limitarea lui.

Triumful îl stăpânea pe Loerke, din moment ce Gudrun refuzase să se căsătorească cu Gerald. Artistul părea să se învârtă în jurul ei ca o creatură în zbor, căutând un loc unde să se așeze. Nu o aborda violent, nu apărea niciodată la un moment nepotrivit. Dar se comporta cu un instinct sigur în întunecimea desăvârșită a sufletului său, corespunda cu ea mistic, imperceptibil, dar sigur.

Timp de două zile vorbi cu ea, continuând discuția despre artă, viață, de care erau amândoi atât de încântați. Lăudau lucrurile trecute și resimțeau o plăcere sentimentală și copilărească față de perfecțiunea atinsă în trecut. Le plăcea în mod special ultima jumătate a secolului al XVIII-lea, perioada lui Goethe, Shelley și Mozart.

Se jucau cu trecutul, cu marile personalități ale trecutului, ca un fel de joc de șah sau de marionete, totul doar ca să se simtă ei bine. Îi aveau pe toți oamenii importanți drept marionete, iar ei doi erau niște zei care puneau totul în scenă. În ceea ce privește viitorul, acesta nu era niciodată menționat, cu excepția momentelor în care unul dintre ei râdea ironic, privindu-l ca pe un vis batjocoritor al distrugerii lumii de către o catastrofă ridicolă cauzată de

²³⁵ Mărginit (fr.).

vreo invenție a omului: un om va inventa un explozibil atât de puternic încât va rupe pământul în două, iar cele două jumătăți o vor lua care încotro prin spațiu, spre consternarea locuitorilor; sau era posibil ca locuitorii să se împartă în două tabere și fiecare tabără va hotărî care dintre ele este desăvârșită și îndreptățită să trăiască, iar cealaltă era considerată josnică și trebuia distrusă; așadar, alt sfârșit al lumii. Sau, în viziunea înfricoșătoare a lui Loerke, lumea se va răci și zăpada va acoperi pământul pretutindeni și doar creaturile albe, ca urșii polari, vulpile albe și oameni asemănători unor îngrozitoare păsări ale zăpezii, mai puteau trăi în ținutul de gheață neprimitor.

În afară de aceste povești, nu discutau niciodată despre viitor. Cel mai mult le făcea plăcere să-și imagineze povești batjocoritoare ale distrugerii, sau spectacole sentimentale ale marionetelor delicate din trecut. Era o delectare de natură sentimentală să reconstruiască lumea lui Goethe la Weimer, sau a lui Schiller, sărăcia sau iubirea credincioasă, sau să-l vadă din nou pe Jean-Jacques Rousseau cuprins de fervoare, sau pe Voltaire la Ferney, sau pe Frederic cel Mare²³⁶ citindu-și propriile poezii.

Stăteau de vorbă ore în șir, despre literatură, sculptură și pictură, delectându-se cu Flaxman, Blake și Fuseli, cu Feuerbach și Böcklin²³⁷ plini de duioșie. Simțeau că le-ar trebui o viață întreagă

²³⁶ Marele poet german Johann Wolfgang Goethe (1749-1832) a locuit prima oară în orașul Weimer în 1775. Pe atunci era capitala marelui ducat de Saxe-Weimar și un important centru cultural care l-a atras și pe poetul și dramaturgul Johann Christoph Friedrich von Schiller (1759-1805). Filozoful francez Jean-Jacques Rousseau (1712-1778) descrie sensibilitatea extremă față de lumea din jurul său în opera postumă *Confesiuni* (1781-1788), în vreme ce în 1758 Voltaire (pseudonimul scriitorului francez François-Marie Arouet) (1694-1778) s-a stabilit la Ferney, chiar la granița franceză cu Geneva, după ce a dus o viață plină de peripeții și controverse. Voltaire și-a petrecut anii 1751-1753 la curtea admiratorului său Frederic cel Mare, regele Prusiei (1712-1786), pentru ca în cele din urmă relațiile lor să se răcească.

²³⁷ Artiștii menționați sunt sculptorul și proiectantul John Flaxman (1755-1826), poetul și artistul vizionar William Blake (1757-1827), pictorul elvețian Henry Fuseli (1741-1825), stabilit în Anglia, pictorul

ca să trăiască din nou în *petto*²³⁸ viețile marilor artiști. Dar preferau să rămână la secolele al XVIII-lea și al XIX-lea.

Vorbeau într-un amestec de limbi. Limba de bază rămânea franceza, în orice caz. Dar Loerke încheia majoritatea frazelor într-o engleză stricată și o concluzie în germană, iar ea ducea plină de iscusință ideea până la capăt prin orice fel de expresie îi venea la îndemână. Îi plăcea într-un mod ciudat această conversație. Era plină de expresii bizare, fantastice, de înțelesuri duble, evazive, de o ambiguitate sugestivă. Pentru ea era o adevărată plăcere fizică să urmărească acest fir al conversației prin intermediul itelor divers colorate ale celor trei limbi.

Și în tot acest timp cei doi se învârtteau și ezitau în jurul flăcării unei declarații invizibile. El dorea să o facă, dar era reținut de o piedică inevitabilă. Și ea dorea același lucru, dar dorea să amâne, să prelungească momentul nelimitat, căci încă mai simțea o oarecare milă față de Gerald, mai avea o oarecare legătură cu el. Și ceea ce era cel mai rău din toate astea era faptul că avea un rest de compasiune sentimentală față de ea însăși atunci când se gândea la el. Din cauza a tot ceea ce *fusesse*, se simțea legată de el prin niște fire invizibile și permanente — pentru tot ceea ce *fusesse*, pentru faptul că el venise la ea în acea primă seară în casa ei, în starea lui deznădăjduită, pentru că —

Gerald simțea cum e cuprins treptat de un îngrozitor sentiment de repulsie față de Loerke. Nu-l lua pe acesta în serios, ci doar îl disprețuia, dar simțea în ființa lui Gudrun influența acestei mici creaturi. Acest fapt anume îl înnebunea pe Gerald, prezența lui Loerke care îi invada ființa lui Gudrun, influența ființei lui care-i curgea ca un șuvoi prin sângele ei și o domina.

— Ce anume te încântă așa de mult la viermele acesta? întrebă el, de-a dreptul nedumerit.

german Anselm Feuerbach (1829-1880) și pictorul elvețian Arnold Böcklin (1827-1901). Flaxman a lucrat într-un stil neoclasic, dar ceilalți patru sunt personalități semnificative în istoria romantismului european.

²³⁸ În gând (ital.).

Căci el, bărbat fiind, nu găsea nimic atrăgător sau important, *absolut deloc* la Loerke. Gerald se aștepta să descopere o oarecare frumusețe sau noblețe, ca să explice supunerea unei femei în fața lui. Dar în acest caz nu observa nimic, ci doar o repulsie față de o insectă respingătoare.

Gudrun roși puternic. Aceste atacuri nu le putea ierta niciodată.

— Ce vrei să spui? îl întrebă ea. Doamne, ce bine că *nu* sunt măritată cu tine!

Vocea ei plină de batjocură și dispreț îl răni. Fu imediat redus la tăcere. Dar își reveni.

— Spune-mi, te rog să-mi spui, reluă el pe un ton periculos și gătit, spune-mi ce anume te fascinează la el.

— Nu mă fascinează nimic, spuse ea, cu o nevinovăție rece și respingătoare.

— Ba da. Te fascinează șarpele acela mic și împăiat, ca o pasăre care găfâie, gata să se arunce la gâtul lui.

Ea-l privi neagră de mânie.

— Nu vreau să discut despre asta.

— Nu contează dacă vrei sau nu, răspunse el, asta nu schimbă cu nimic faptul că ești gata să cazi în genunchi și să-i săruți picioarele acelui gândac. Și nu vreau să te împiedic, n-ai decât, cazi în genunchi și sărută-i picioarele. Dar vreau să știi, ce anume te fascinează la el, ce?

Ea tăcu, cuprinsă de furia ei întunecată.

— Cum *îndrăznești* să vii și să mă terorizezi, strigă ea, cum de *îndrăznești* tu, un boiernaș mărunț, un tiran? Oare ce drept crezi că ai asupra mea?

Fața lui se albise și strălucea, iar ea știa după lumina din ochii lui că ea se afla în puterea lui — el era lupul. Și pentru că ea se afla în puterea lui, îl ura cu asemenea forță încât se mira cum de nu-l ucisese. În sinea ei îl ucisese prin voința ei acolo, pe loc; îl anihilase.

— Nu se pune problema vreunui drept, zise Gerald, așezându-se pe un scaun.

Ea urmărea schimbarea din corpul lui. Îi observă trupul încordat, cu mișcări mecanice, care se agita în fața ei obsesiv.

Ura pe care o resimțea față de el era învăluită de un îngrozitor dispreț.

— Nu se pune problema dreptului pe care eu îl am asupra ta — deși am oarece drepturi, ții minte? Vreau să știu, nu vreau decât să știu ce anume te atrage la acel sculptor de nimic, ce te face să te târăști ca un vierme la pricioarele lui și să-l venerezi. Vreau să știu de ce te umilești.

Gudrun stătea rezemată de fereastră, ascultând. Apoi se întoarse spre el.

— Asta vrei? Întrebă ea, cu vocea extrem de degajată, dar tăioasă. Vrei să știi ce anume este cu el? E vorba despre faptul că el înțelege femeia, pentru că nu este un prost. Asta este.

Un zâmbet ciudat, sinistru, ca al unui animal, îi învălui chipul lui Gerald.

— Despre ce fel de înțelegere este vorba? Întrebă el. Despre înțelegerea pe care o are un purice, un purice cu trompă. De ce oare trebuie să te înjosești și să te târăști în fața unui purice plin de înțelegere?

Prin mintea lui Gudrun trecu felul în care Blake reprezentase sufletul unui purice²³⁹. Voia să îl compare cu Loerke. Și Blake era un clown. Dar trebuia să-i răspundă lui Gerald.

— Nu crezi că înțelegerea unui purice este mai interesantă decât înțelegerea unui prost? Întrebă ea.

— A unui prost! repetă el.

— A unui prost, a unui prost fudul — un *Dummkopf*, răspunse ea, adăugând cuvântul în germană.

— Mă faci prost? o întrebă el. Ei bine, nu-i mai bine să fiu prostul care sunt, decât puricele acela de jos?

Gudrun îl privi. Un soi de stupiditate vulgară, oarbă a ființei lui se lăsă ca un vâl peste sufletul ei, stânjenind-o.

— Cu asta ai arătat cine ești cu adevărat, spuse ea.

El stătea meditând.

²³⁹ *Capul fantomei unui purice*, un desen din 1819, sau un tablou ulterior intitulat *Fantoma unui purice*. Amândouă sunt semnate de William Blake (1757-1827) și ambele se află acum la Galeria Tate din Londra.

— Am să plec în curând, zise Gerald.

Ea se întoarse spre el.

— Ține minte, spuse ea. Sunt total independentă față de tine, întru totul. Tu îți faci aranjamentele tale, eu pe ale mele.

Gerald reflectă la acest fapt.

— Vrei să spui că din acest moment suntem străini? întrebă el.

Ea se opri, îmbujorată. El o atrăgea în capcană, forțându-i mâna să răspundă. Se întoarse spre el.

— Străini, răspunse Gudrun, nu putem fi niciodată. Dar dacă vrei să faci ceva fără să ții cont de mine, atunci vreau să știi că ai toată libertatea să faci cum consideri. Să nu ții cont de mine câtuși de puțin.

Chiar și această slabă aluzie cum că ea ar avea nevoie de el și depindea de el era suficientă ca să-i stârnească din nou pasiunea. În timp ce stătea acolo, trupul lui fu cuprins de o schimbare, un șuvoi fierbinte, topit îi străbătu venele fără să vrea. Gemu în sinea lui, fiind stăpânit de acea stare care îi plăcea. O privi cu ochi limpezi, în așteptare.

Gudrun înțelese imediat și fu zguduită de o repulsie rece. Cum de putea să o privească cu ochii aceia limpezi, calzi și răbădători, fiind în așteptarea ei chiar și acum? Cuvintele care fuseseră schimbate între ei nu erau oare suficiente ca să-i îndepărteze, să-i despartă pe vecie? Și totuși el era subjugat și incitat, așteptând-o pe ea.

Acest fapt o nedumeri. Întorcându-și capul într-o parte, spuse:

— Am să-ți spun când va surveni vreo schimbare.

Și ieși din cameră.

Gerald rămase confuz, într-o ușoară stare de dezamăgire care părea că-i distruge treptat orice înțelegere. Dar răbdarea inconștientă continua să persiste. Rămase nemișcat, lipsit de orice gând sau cunoaștere timp îndelungat. Apoi se ridică și coborî ca să joace șah cu unul dintre studenți. Chipul său era senin și limpede, cu un fel de *laissez-aller*²⁴⁰ inocent care o deranja cel mai mult pe Gudrun, aproape o făcea să se teamă de el și să-l urască din toată inima pentru acest lucru.

²⁴⁰ Fie cum o fi (fr.).

După această discuție, Loerke, care nu stătuse de vorbă cu ea până atunci între patru ochi, începu să o întrebe despre situația ei.

— Nu ești măritată, nu?

Ea-l privi drept în ochi.

— Cătuși de puțin, răspunse ea, cu stilul ei măsurat.

Loerke râse și-și încreți fața într-un fel ciudat. Pe frunte îi cădea o şuviță rebelă, iar Gudrun observă că pielea avea o culoare cafeniu deschis. Măinile păreau foarte îndemânătice, aveau culoarea topazului și erau atât de ciudat de cafenii și străvezii.

— Bun, spuse el.

Totuși avea nevoie de ceva curaj ca să continue.

— Doamna Birkin e sora dumitale? întrebă el.

— Da.

— Și e măritată?

— Da.

— Aveți părinți, deci?

— Da, răspunse Gudrun.

Și-i povesti pe scurt și laconic despre situația ei. El o urmărea îndeaproape, manifestând interes tot timpul.

— Așa deci! exclamă el, oarecum surprins. Și acest Herr Crich e bogat?

— Da, e bogat, are o mină de cărbune.

— De când durează prietenia voastră?

— De câteva luni.

Urmă o pauză.

— Da, sunt surprins, spuse el, în cele din urmă. Englezii mi s-au părut așa de reci. Și ce ai de gând să faci după ce pleci de aici?

— Ce-am de gând să fac? repetă ea.

— Da. Nu poți să te întorci la catedră. Nu — ridică din umeri —, asta e imposibil. Lasă asta pe seama acelor *canailles* care nu sunt bune de nimic. În ce te privește pe dumneata, știi că ești o femeie remarcabilă, *eine seltsame Frau*²⁴¹. De ce să negi asta — de ce s-o mai punem la îndoială? Ești o femeie extraordinară, de ce trebuie să urmezi un drum obișnuit, o viață banală?

²⁴¹ O femeie unică (germ.).

Gudrun stătea privind-și mâinile, îmbujorată. Era încântată de faptul că el spunea, atât de simplu, că e o femeie remarcabilă. Nu spunea asta ca să o flateze, căci era mult prea înfumurat și obiectiv prin natura lui. O spunea la fel cum ar spune că o sculptură e remarcabilă, pentru că știa că așa este.

Iar lui Gudrun îi făcea plăcere să audă asta de la el. Alți oameni aveau o adevărată pasiune de a reduce totul la același numitor, de a aduce lucrurile la unison. În Anglia era șic să fii absolut banal. Iar pentru ea era o ușurare să fie considerată extraordinară. Așa că n-avea de ce să-i mai pese de normele obișnuite.

— Vezi dumneata, începu ea, eu nu am deloc avere.

— Of, banii! strigă el, ridicând din umeri. Când devii matur banii îți stau la dispoziție. Doar atunci când ești tânăr e un lucru rar. Nu te mai gânde la bani — se găsesc întodeauna.

— Oare? întrebă ea râzând.

— Întotdeauna. Gerald acesta o să-ți dea o sumă de bani dacă-i ceri.

Gudrun se înroși puternic.

— Am să rog pe oricine altcineva, îi spuse ea, cu oarecare dificultate, dar nu pe el.

Loerke o urmări îndeaproape.

— Bun, spuse el. Atunci altcineva să fie. Dar, te rog, nu te întoarce acolo, în Anglia, la școala aia. Nu, e absurd.

Din nou urmă o pauză. Îi era teamă să-i ceară pe șleau să plece cu el, nici măcar nu era sigur că o voia pe ea; iar ei îi era frică de această propunere. Lui Loerke îi plăcea propria singurătate, era foarte prudent când era vorba să-și împartă viața cu cineva, chiar și pentru o zi.

— Singurul loc pe care-l mai știu e Parisul, spuse ea, dar nu pot să-l sufăr.

Ea-l privi cu ochii mari, ficși, drept în față. El își aplecă capul și-și feri privirea.

— Paris, nu! zise el. Între *la religion d'amour*²⁴² și ultimele cuvinte la modă terminate în -ism, și noua întoarcere la Iisus,

²⁴² Religia iubirii (fr.).

e preferabil să te dai în călușei toată ziua. Dar vino la Dresda. Am un atelier acolo, pot să-ți ofer ceva de lucru. O, asta ar fi destul de ușor. Nu ți-am văzut nici una dintre lucrări, dar cred în dumneata. Vino la Dresda, e un oraș frumos și poți duce o viață bună la fel ca în orice alt oraș. Ai totul acolo, mai puțin nebunia Parisului sau berea din München.

Loerke stătea și o privea cu răceală. Ceea ce-i plăcea la el era faptul că vorbea cu ea simplu și direct, așa cum ar fi vorbit cu el însuși. Era un coleg de breaslă, în primul rând un camarad.

— Nu, Parisul, reluă el, mă îngrețoșează. Puah! *L'amour*. Îl detest. *L'amour, l'amour, die Liebe* — o urăsc în orice limbă. Femeile și iubirea, nu există plictiseală mai mare, strigă el.

Ea se simți puțin jignită. Și totuși, și ea era de aceeași părere. Bărbații și iubirea — nu exista ceva mai plictisitor.

— Și eu sunt de aceeași părere, spuse ea.

— O plictiseală, repetă el. Ce contează dacă port pălăria asta sau alta. Așa e și cu iubirea! Nu e nevoie să port deloc pălărie, ci o fac doar de dragul conveniențelor. Așa cum nici nu trebuie să iubesc decât de dragul conveniențelor. Să-ți spun ceva, *gnädige Frau* — și se aplecă spre ea, apoi făcu un gest ciudat, rapid, de parcă ar fi vrut să îndepărteze ceva — *gnädiges Fräulein* — ascultă-mă pe mine, aș da orice, absolut orice, toată iubirea dumitale, pentru o tovarășie inteligentă — ochii lui scânteiau misterios, răutăcios spre ea. Înțelegi? o întreabă el cu un zâmbet șters. Nu ar conta dacă ea ar avea o sută de ani sau o mie — mie mi-ar fi indiferent câtă vreme poate să înțeleagă.

Își închise ochii cu o mișcare rapidă.

Din nou Gudrun se simți destul de jignită. Atunci, nu o considera atrăgătoare? Deodată începu să râdă.

— Va trebui să aștept vreo optzeci de ani ca să-ți fiu pe plac. Sunt destul de urâtă, nu?

El o privi cu un ochi de artist devenit deodată critic, evaluând-o.

— Ești frumoasă, spuse el, și mă bucur de acest fapt. Dar nu e vorba de asta, nu e deloc vorba de asta, strigă el cu o emfază care o măguli. E vorba de faptul că ai o oarecare inteligență, un

anumit gen de înțelegere. Cât despre mine, eu sunt infim, *chétif*²⁴³, neînsemnat. Bun! Nu-mi cere, deci, să fiu puternic și atrăgător. Dar este vorba de *eul* meu — și-și duse degetele la gură într-un gest ciudat —, *eul* meu caută o amantă, *eul* care așteaptă iubita perfectă, perechea potrivită inteligenței mele, înțelegi?

— Da, răspunse ea, înțeleg.

— Cât despre celălalt, acest *amour* — făcu un gest lateral cu mâna ca și cum ar fi vrut să îndepărteze ceva care îl deranja — este ne semnificativ. Contează dacă beau vin alb în seara asta sau dacă nu beau nimic? Nu *contează*, nu are absolut nici o importanță. Așa și cu această dragoste, acest *amour*, acest *baiser*²⁴⁴. Da sau nu, *soit ou soit pas*²⁴⁵, astăzi, mâine sau niciodată este la fel, n-are nici o importanță — nu mai multă decât vinul alb.

Încheie cu o ciudată mișcare a capului, dezaproband disperat. Gudrun îl urmărea atentă. Se făcuse palidă.

Deodată se întinse și îi apucă mâna.

— Așa e, zise ea pe un ton destul de ridicat și vehement, e valabil și în cazul meu. Ceea ce contează este înțelegerea.

El o privi pe furiș, aproape speriat. Apoi dădu din cap, puțin posomorât. Ea îi dădu drumul la mână, căci el nu făcuse nici cea mai mică mișcare de răspuns, și rămaseră tăcuți.

— Știi, zise el privind-o deodată cu niște ochi întunecați, mândri și profetici, soarta dumitale și a mea se vor contopi până când — și se întrerupse, făcând o mică grimasă.

— Până când ce? întrebă ea palidă, cu buzele albe.

Era teribil de suspicioasă față de aceste pronosticuri rele, dar el nu făcu decât să dea din cap dezaprobat.

— Nu știi, zise el, nu știi.

Gerald nu se întoarse de la schi până la căderea nopții, nu servi cafeaua și prăjitura de care ea avu parte la ora patru. Zăpada era excelentă, iar el parcursese o distanță mare singur, printre culmile acoperite de zăpadă, pe schiuri; se cățăraseră sus, atât de

²⁴³ Plăpând (fr.).

²⁴⁴ Sărut (fr.).

²⁴⁵ Fie că e, fie că nu (fr.).

sus încât putea vedea pe deasupra trecătoarei care se afla la o distanță de cinci mile, putea să vadă Marienhütte, cabana așezată pe creasta trecătorii, pe jumătate îngropată în zăpadă, și până dincolo de valea adâncă unde se aflau pinii învăluiți în negură. Te puteai întoarce pe acolo spre casă, dar el se cutremură îngreșat la acest gând; puteai să mergi pe schiuri până acolo și să ajungi la vechiul Drum Imperial²⁴⁶, de sub trecătoare. Dar de ce să ajungi la vreun drum? Fu cuprins de revoltă la gândul că va da cu ochii de lume din nou. Trebuie să rămână acolo sus, printre zăpezi, pentru totdeauna. Fusesse fericit singur acolo sus fără nimeni altcineva, mergând repede pe schiuri, făcând sărituri și trecând razant pe lângă stâncile întunecoase, striate cu zăpadă strălucitoare.

Dar simți ceva înghețat care îi cuprindea inima. Această stare ciudată de răbdare și nevinovăție care îl dominase timp de câteva zile începu să se disipeze, iar el avea să cadă din nou pradă patimilor și chinurilor teribile.

Așa că începu să coboare fără nici un chef, ars de zăpadă și rupt de restul lumii, înspre cabana din vale, printre nodurile munților stâncoși. Văzu luminile galbene strălucind și avu o reținere, dorindu-și să nu fie nevoit să intre, să dea ochii cu acei oameni, să audă învâlmășeala glasurilor și să simtă starea de derută. Se simțea izolat, ca și cum ar fi existat un vid în jurul inimii sale sau o platoșă de gheață.

În momentul în care o văzu pe Gudrun, ceva tresări în sufletul său. Arăta destul de semeț și distantă, zâmbind degajat și grațios nemților. Inima îi tresări de o dorință ciudată să o ucidă. Se gândi ce împlinire perfectă și voluptuoasă ar fi să o ucidă. Min-tea lui rămase absentă toată seara, înstrăinată din cauza zăpezii și a pasiunii sale. Dar își spunea în continuare: ce împlinire perfectă și voluptuoasă ar fi fost dacă ar strangula-o, dacă ar stoarce fiecare scânteie de viață din ea, până când va rămâne complet inertă, moale, relaxată pe vecie, o grămadă de carne moale zăcând între mâinile lui, moartă de-a binelea. Atunci va fi a lui

²⁴⁶ Între München, din Germania, și Verona, din Italia, prin trecătoarea Brenner, cea mai joasă din Munții Alpi, situată la 1370 m.

pentru totdeauna și va exista o finalitate atât de voluptuoasă și de perfectă.

Gudrun nu era conștientă de ceea ce simțea el, căci Gerald părea atât de liniștit și de prietenos ca de obicei. Amabilitatea lui chiar o făcu să-l bruscheze.

Se duse în camera lui când el era pe jumătate dezbrăcat. Nu observă sclipirea ciudată de bucurie și de ură pură din ochii lui în momentul în care o privea. Ea stătea în picioare lângă ușă, cu mâna la spate.

— M-am gândit, Gerald, zise ea cu o nonșalanță jignitoare, să nu mă întorc în Anglia.

— Da? întrebă el. Și unde o să te duci?

Dar ea nu băgă de seamă întrebarea lui. Avea nevoie să își găsească propriile argumente logice și totul trebuia să decurgă așa cum plănuiise ea.

— Nu văd ce rost ar avea să mă întorc, continuă ea, totul s-a terminat între noi.

Făcu o pauză ca să îl lase să vorbească. Dar el nu spuse nimic. Vorbea numai cu el însuși: „S-a terminat oare? Cred că da, dar nu încă. Ține minte, nu s-a terminat. Trebuie să îi găsim un sfârșit. Trebuie să existe o concluzie, e nevoie de o finalitate.” Așa vorbea cu el însuși, dar cu voce tare nu spuse absolut nimic.

— Ce-a fost, a fost, continuă ea. Nu regret nimic. Sper că nici tu nu regreți nimic.

Așteptă să vorbească și el.

— O, nu regret nimic, spuse el îngăduitor.

— Bun atunci, răspunse ea, e bine. Atunci nici unul dintre noi nu împărtășește vreun regret, așa cum și trebuie să fie.

— Chiar așa cum trebuie să fie, zise el nepăsător.

Ea făcu o pauză ca să-și reia firul gândurilor.

— Încercarea noastră a fost un eșec. Dar putem încerca din nou, în altă parte.

O ușoară umbră de mânie îi înfierbântă sângele lui Gerald. Se simțea de parcă ea îl incita, îl întărâta. De ce trebuia să facă asta?

— Care încercare? o întrebă el.

— Aceea de a fi amănți, cred, spuse ea, puțin confuză, și totuși făcea ca totul să pară atât de trivial.

— Încercarea noastră de a fi amănți a fost un eșec? repetă el cu voce tare.

Iar în sinea lui își spunea: „Ar trebui să o ucid aici. Nu-mi rămâne altceva de făcut.” O dorință grea, copleșitoare de-a o ucide pusese stăpânire pe el. Ea nu era conștientă de acest fapt.

— N-a fost? întrebă ea. Crezi că a fost un succes?

Din nou insulta provocată de întrebarea ei obraznică îi trecu prin sânge ca un șoc electric.

— Au existat și unele momente reușite în relația noastră, răspunse el. Ar fi putut să iasă bine.

Dar făcu o pauză înainte să încheie ultima propoziție. Chiar în momentul în care începu fraza își dădu seama că nu crede în ceea ce urma să spună. Știa că n-ar putea fi niciodată un succes.

— Nu, zise ea. Tu nu poți iubi.

— Dar tu? o întrebă el.

Ochii ei larg deschiși și întunecați erau fixați asupra lui, precum luna în întuneric.

— Nu te-am putut iubi, spuse ea, extrem de sinceră și crudă.

O străfulgerare orbitoare îi cuprinse mintea lui Gerald, iar trupul îi tresăltă. Inima îi ardea în flăcări. Conștiința parcă îi coborâse în încheieturile mâinilor, până în palme. Nu avea decât o dorință oarbă, nestăpânită de a o ucide. Încheieturile îi ardeau și nu-și va găsi liniștea până când mâinile sale nu se vor strânge în jurul gâtului ei.

Dar chiar înainte ca trupul său să se abată asupra ei, chipul ei căpătă o expresie bruscă și vicleană de înțelegere și, cât ai clipi, ieși afară pe ușă. Alergă într-un suflet spre camera ei și se încuie pe dinăuntru. Îi era teamă, dar era încrezătoare. Știa că viața îi atârna pe marginea unei prăpăstii. Dar era ciudat de sigură de echilibrul pe care-l menținea. Știa că prin viclenia ei l-ar putea depăși.

Tremura, de entuziasm, stând în camera ei, cuprinsă de o stare de exaltare îngrozitoare. Știa că e în stare să-l întreacă intelectual. Se putea baza pe prezența ei de spirit și pe inteligența ei. Dar era vorba de o luptă până la moarte, acum știa asta.

O singură scăpare și va fi pierdută. O stare bolnăvicioasă ciudată, care o făcea să se simtă tensionată și exaltată, puse stăpânire pe trupul ei, asemenea cuiva care e în pericol să cadă de la o mare înălțime, dar care nu privește în jos, nu recunoaște că-i e frică.

„Am să plec poimăine”, își spuse ea.

Tot ceea ce voia era ca Gerald să nu creadă că se temea de el, că fugea pentru că îi e frică de el. În principiu nu-i era teamă de el. Știa că era spre binele ei să evite violența lui fizică. Dar nici măcar fizic nu se temea de el. Voia să-i demonstreze asta. După ce i-o va dovedi, oricum ar fi fost el, nu-i va mai fi frică de el. După ce va demonstra asta, îl va putea părăsi pentru totdeauna. Dar între timp conflictul dintre ei, pe cât îl știa ea de groaznic, nu era concludent. Iar ea voia să aibă încredere în sine. Oricâtă teroare ar trebui să suporte, va fi neînfricăată, nu se va lăsa intimidată de el. El nu va putea să o intimideze niciodată, nici să o domine, sau să exercite vreun drept asupra ei; asta avea de gând să susțină până în momentul în care i-o va putea dovedi. O dată ce i-o va dovedi, se va elibera de el pe veci.

Dar încă nu o dovedise, nici lui și nici ei însăși. Acest fapt anume o mai ținea legată de el. Era legată de el, nu putea să se despartă încă de Gerald. Stătu trează în pat, înfășurată strâns în pleduri, ore în șir, gândindu-se fără oprire. Se simțea de parcă nu putea încheia șirul nesfârșit al gândurilor ei...

„Nu este ca atunci când m-ar iubi cu adevărat”, își spuse în sine ei. „Nu mă iubește. Vrea ca orice femeie care-i iese în cale să se îndrăgostească de el. Nici măcar nu știe că asta face. Dar asta face. Își dezvăluie farmecele masculine în fața oricărei femei, lasă să se întrevadă momentul oportun și încearcă să le facă să-și spună cât de minunat ar fi să-l aibă pe el drept amant. Însuși faptul că le ignoră face parte din joc. Niciodată nu este *inconștient* de prezența lor. Ar fi trebuit să fie un cocoș ca să poată defila țațoș prin fața a cincizeci de femele, toate supuse lui. Dar, zău așa, calitățile lui de Don Juan²⁴⁷ nu mă interesează. Aș putea să o interpretez pe Dona

²⁴⁷ Personaj dintr-o legendă spaniolă. Celebru pentru desfrânarea lui, a fost imortalizat, printre alții, de Mozart și Byron.

Juanita de un milion de ori mai bine decât îl interpretează el pe Don Juan. Mă plictisește, o știu. Virilitatea lui mă enervează. Nimic nu e mai plictisitor decât un falus, atât de stupid în el însuși, așa de stupid de orgolios. Zău, îngâmfarea fără margini a acestor bărbați e ridicolă — se comportă ca niște cocoși.

Toți sunt la fel. Chiar și Birkin. Sunt concepuți cu toții dintr-o limitare îngâmfată și nimic altceva. Nimic, în afară de limitarea lor ridicolă și neînsemnătatea lor intrinsecă, n-ar putea să-i facă atât de îngâmfați.

În ceea ce-l privește pe Loerke, are de o mie de ori mai multe calități decât Gerald. Gerald e atât de limitat, cu el nu ajungi nicăieri. Va continua să macine la nesfârșit la vechea moară. Și nu mai există nici un bob de grâu de măcinat între pietrele morii. Pietrele continuă să se învârtă încontinuu, chiar dacă nu mai e nimic de măcinat — spunând același lucru, crezând în aceleași lucruri, comportându-se exact la fel. O, Doamne, ar putea pune la încercare până și răbdarea unei pietre.

Nu-l venerez pe Loerke, dar în orice caz el este un individ liber. Nu se împăunează plin de îngâmfare cu propria sa virilitate și nici nu macină sânguincios la vechea moară. O, Doamne, când mă gândesc la Gerald și la munca lui — acele birouri din Beldover și minele — mă îngrețoșez. Ce am eu de a face cu asta? Și mai crede că poate fi amantul unei femei! Ai putea foarte bine să ceri asta unui stâlp de telegraf mulțumit de sine. Bărbații ăștia cu veșnicele lor slujbe — și morile lor eterne date de Dumnezeu care continuă să nu macine nimic! E prea plictisitor, enervant pur și simplu. Oare cum de am ajuns să-l iau în serios?

Cel puțin, în Dresda poți întoarce spatele tuturor acestor probleme. Și vor fi lucruri amuzante de făcut. Va fi amuzant să merg la aceste spectacole euritmice, la opera germană și la teatru. Va fi distractiv să iau parte la viața boemă germană. Iar Loerke e un artist, e un individ liber. Scapi de atât de multe lucruri, asta e ceea ce contează, să scapi de atât de multă repetare oribilă și plictisitoare a unor activități vulgare, expresii vulgare și situații vulgare. Nu-mi fac iluzii că am să găsesc elixirul vieții la Dresda. Știu că n-o să fie așa. Dar am să plec de lângă

oamenii care au propria lor casă, propriii lor copii, propriile lor cunoștințe și propriile lor una sau alta. Am să fiu printre oameni care nu sunt proprietari, care nu au o casă și un servitor care să le stea la dispoziție, care nu au o poziție socială, un statut, o situație și un cerc de prieteni din aceeași tagmă. O, Doamne, angrenajul acesta social cu roțițe care se învârtesc una după alta îți face capul să vâjâie ca tic-tacul unui ceas, cu întreaga nebunie a unei monotonii mecanice inerte și lipsit de sens. Cât de mult urăsc viața, cât o urăsc! Cât de mult îi urăsc pe cei ca Gerald, care nu pot oferi nimic cuiva.

Shortlands! — Cerule! Când mă gândesc să locuiesc acolo o săptămână și apoi încă una și încă una...

Nu, nici nu vreau să mă gândesc la asta — e prea mult!"

Și aici se întrerupse cu adevărat îngrozită, nefiind în stare să mai suporte.

Gândul succesiunii mecanice a zilelor care trec una după alta, *ad infinitum*, era unul dintre lucrurile care îi făceau inima să palpita cu o adevărată apropiere a nebuliei. Dependența îngrozitoare față de această scurgere a timpului, această învârtire a limbilor ceasului, această eternă repetare a orelor și a zilelor, o, Doamne, era mult prea îngrozitoare pentru a fi contemplată. Și nu exista scăpare din asta, absolut nici una.

Aproape că-și dorea ca Gerald să fie cu ea și să o salveze de teroarea propriilor ei gânduri. O, cât de mult suferea stând acolo singură, față în față cu ceasul îngrozitor, cu tic-tacul său etern. Întreaga viață, absolut toată viața se învârtea în jurul acestui tic-tac, tic-tac, tic-tac, apoi bătaia orelor și din nou tic-tacul și mișcarea limbilor ceasului.

Gerald nu o putea scăpa de asta. El, trupul lui, mișcarea lui, viața lui — era vorba de același ticăit, de aceeași învârtire în jurul cadranului, o mișcare mecanică îngrozitoare înainte, de la o oră la alta. Ce însemnau sărutările lui, îmbrățișările lui? Le putea auzi ticăitul, tic-tac...

„Ha-ha-ha”, râse ea în sinea ei, atât de înspăimântată încât încerca să facă haz de necaz, „ha-ha-ha”, cât de înnebunitor era, fără îndoială, fără îndoială!

Apoi, cu o mișcare rapidă și sfioasă, se întreba dacă ar fi foarte surprinsă în momentul în care se va trezi dimineața și își va da seama că părul ei a albit. Îl simțise albind atât de des, sub povara de nesuportat a gândurilor ei și a senzațiilor. Totuși rămânea neschimbat, castaniu ca întotdeauna, era ea însăși, întruchiparea sănătății.

Poate că era sănătoasă. Poate că doar sănătatea ei de fier îi permitea să înfrunte adevărul. Dacă era bolnavă, avea iluziile, închipuirile ei. În situația de față, nu avea scăpare. Trabuia să vadă, să știe și să nu aibă scăpare. Nu putea scăpa niciodată. Se afla acolo, înfruntând cadranul vieții. Iar dacă se întorcea cu spatele, așa cum faci într-o gară, ca să te uiți la un stand de cărți, tot putea vedea cu șira spinării ceasul, veșnicul cadran mare și alb. În zadar frunzărea filele cărții sau făcea statuete din lut. Știa că de fapt nu citește. Nu lucra cu adevărat. Urmărea acele mișcându-se de-a lungul cadranului etern, mecanic și monoton care măsoară timpul. Nu trăise cu adevărat niciodată, ci doar privise. Era într-adevăr ca un ceas micuț cu cele douăsprezece ore ale sale, pus față în față cu ceasul enorm al eternității — stătea acolo, precum Demnitatea și Nerușinarea sau Nerușinarea și Demnitatea²⁴⁸.

Tabloul o încânta. Oare chipul ei nu arăta precum cadranul unui ceas — rotund, destul de palid și impasibil! Îi venea să se ridice și să privească în oglindă, dar gândul că și-ar vedea propriul chip, care semăna cu un cadran cu douăsprezece ore, o umplu de o asemenea groază profundă încât se grăbi să-și îndrepte gândurile în altă parte.

Vai, de ce oare nu era cineva care să fie bun cu ea? De ce nu exista cineva care s-o ia în brațe, să o strângă la piept și să-i ofere odihna pură, profundă și tămăduitoare. Vai, de ce nu era cineva care s-o ia în brațe și s-o îmbrățișeze ca să se simtă protejată și liniștită pentru a putea dormi. Își dorea atât de mult acest somn perfect și ocrotitor. În somn era întotdeauna lipsită de apărare,

²⁴⁸ Pictură din 1839, lucrare a celebrului pictor animalier Sir Edwin Landseer (1802-1873), înfățișând doi câini într-o cușcă.

neliniștită, necrotită. O, oare cum putea suporta asta, această neliniște veșnică, această agitație neîncheiată!

Gerald! Oare el putea să o strângă în brațe și să-i ocrotească somnul? Ha! El însuși avea nevoie de somn, bietul Gerald. Asta era tot ce avea nevoie. Oare ce făcuse altceva decât să-i îngreuneze povara, povara somnului ei era și mai insuportabilă atunci când el era în preajma ei. Nu era altceva decât un stres în plus adăugat nopților ei albe, somnului ei întrerupt. Poate că reușea să se odihnească doar cu ajutorul ei. Poate că așa și era. Poate că acesta era motivul pentru care se ținea scai de ea ca un copil înfometat, care plânge după sânul mamei. Poate acesta era secretul pasiunii sale, al nesfârșitei lui dorințe nepotolite față de persoana ei — avea nevoie de ea ca să-l adoarmă, să-i ofere odihnă.

Dar ce? Ea era mama lui? Dorise oare un copil pe care să-l îngrijească nopțile în locul unui iubit? Îl disprețuia, îl ura, îi amăra sufletul. Era ca un copil care plânge în toiul nopții, acest Don Juan.

O-o-o, și cât ura ea copilul acesta care plânge în timpul nopții. L-ar fi ucis bucuroasă. L-ar fi sufocat și îngropat, așa cum făcuse Hetty Sorrell. Fără îndoială copilul lui Hetty Sorrell plângea noaptea — ca și copilul lui Arthur Donnithorne²⁴⁹. Ha — acești Arthur Donnithorne, acești Don Juani din ziua de azi! Atât de virili în timpul zilei și totuși plângând mereu ca niște copii în timpul nopții. Lasă-i să devină niște mecanisme, n-au decât. Lasă-i să devină niște instrumente, niște mașinării perfecte, cu o voință perfectă, care acționează cu o precizie de ceasornic într-o repetare perpetuă. Lasă-i să fie așa, lasă-i să se cufunde în totalitate în munca lor, să fie o părticică perfectă dintr-un angrenaj mareț al cărui somn e o repetare constantă.

²⁴⁹ În romanul *Adam Bede* (1859), scris de George Eliot (pseudonimul lui Mary Ann, mai apoi Marian Evans, 1819-1880), mărșavul moșier Arthur Donnithorne o părăsește pe Hetty Sorrell cea mândră, după ce a lăsat-o însărcinată. Ulterior încearcă să-și răscumpere greșeala.

Lasă-l pe Gerald să-și conducă firma. Acolo va fi mulțumit, la fel de mulțumit ca o roabă care merge înainte și înapoi pe o scândură toată ziua — văzuse ea asta.

Roaba — cu unica ei roată umilă — constituia unitatea firmei. Apoi căruța, cu două roți, urmată de vagonetul cu patru roți; apoi locomotiva mărfarului, cu opt, apoi locomotiva de mare tracțiune cu șaisprezece și așa mai departe, până când se ajungea la miner, cu o mie de roți, și apoi la electrician, cu trei mii, la directorul minei cu douăzeci de mii, și la directorul general cu o sută de mii de roți mici care se roteau ca să îndeplinească sarcinile, după care urma Gerald cu un milion de roți, zimți și axe.

Bietul Gerald, atât de multe rotițe puse în slujba lui! Era mai sofisticat decât un ceas cu cronometru. Dar, o, Doamne, ce plictiseală! Ce plictiseală, Doamne Dumnezeule! Un ceas cu cronometru — un gândac — simțea că leșină la gândul acestei plictiseli teribile. Atât de multe roți de numărat, de înregistrat și luat în calcul! Destul, destul — era o limită a capacității omului de a se complica, desigur. Sau poate că nu.

Între timp, Gerald stătea în camera lui, citind. După ce Gudrun plecă, rămase înmărmurit și imobilizat de dorință. Stătea pe marginea patului de o oră, stupefiat, cu mici scânteieri de conștiință apărând și dispărând. Dar nu se mișca, timp îndelungat rămase inert, iar capul îi căzu pe piept.

Apoi își înălță privirea și își dădu seama că se îndreaptă spre pat. Îi era frig. În curând zăcea pe întuneric.

Dar ceea ce el nu putea suporta era întunericul dens care-l învăluia, îl înnebunea. Așa că se sculă și făcu lumină. Rămase pe marginea patului o vreme, privind fix înainte. Nu se gândea la Gudrun, nu se gândea la nimic.

Apoi deodată se duse la parter să caute o carte. Toată viața trăise cu groaza nopților din viitor când nu va putea dormi. Știa că asta ar fi prea mult pentru el, faptul că va trebui să înfrunte nopțile albe și groaza de a urmări orele scurgându-se.

Așa că stătu ore întregi în pat, ca o statuie, citind. Mintea, rezistentă și agilă, parcurgea filele repede, dar trupul nu percepea

nimic. Într-o stare de inconștiență rigidă, continuă să citească toată noaptea până dimineata, când, plictisit și dezgustat până în adâncul sufletului, dezgustat cel mai mult de propria-i persoană, dormi două ore.

Apoi se sculă, odihnit și plin de nergie. Gudrun nu prea îi vorbea, cu excepția momentului în care luara cafeaua, când îi spuse:

— Am să plec mâine.

— Mergem împreună până la Innsbruck să salvăm aparențele? întrebă el.

— Poate, răspunse ea.

Spuse „poate” în timp ce sorbea cafeaua. Și sunetul pe care-l produsese când pronunțase cuvântul lui îi făcu greață. Se ridică repede ca să plece de lângă ea.

Merse să pregătească toate cele necesare pentru a doua zi. Apoi, după ce luă niște mâncare la el, ieși pe schiuri pentru toată ziua. Poate, îi spuse el lui Wirt, se va duce la Marienhütte, poate în satul din vale.

Pentru Gudrun această zi se arăta promițătoare, ca primăvara. Simțea o ușurare care se apropia din ce în ce, un nou șuvoi de viață îi invadea ființa. Îi făcea plăcere să piardă vreme cotrobăind prin bagaje, era încântată să se cufunde în lectură, să probeze diverse rochii și să se privească în oglindă. Simțea că apăruse o nouă șansă de a trăi și se bucura precum un copil, părând în ochii tuturor foarte atrăgătoare și frumoasă, cu fața ei domoală, exuberantă și fericită. Totuși, sub toate acestea se ascundea însăși moartea.

După-amiază urma să iasă cu Loerke. Ziua de mâine era de-a dreptul incertă pentru ea. Aceast fapt anume o încânta. Ar putea să plece în Anglia cu Gerald, ar putea pleca la Dresda cu Loerke, sau poate la München la o prietenă pe care o avea acolo. Orice putea surveni pentru ziua de mâine. Iar ziua de azi constituia pragul alb, de zăpadă strălucitoare, al tuturor posibilităților. Toate posibilitățile — acesta era farmecul, încântarea minunată, sclipitoare, nedefinită — o iluzie pură. Toate posibilitățile, pentru că moartea era inevitabilă și *nimic* nu era posibil în afară de moarte.

Nu voia ca lucrurile să se materializeze, să prindă un contur definit. Brusc, își dori ca, într-un anume moment al călătoriei de

măine, să se lase purtată spre o destinație cu totul nouă, datorită vreunei împrejurări sau a unui eveniment total neprevăzut. Așa că, deși voia să iasă împreună cu Loerke pentru ultima dată la o plimbare prin zăpadă, nu voia să pară serioasă sau preocupată.

Iar Loerke nu era un tip serios. Cu șapca lui de catifea maro care-i făcea capul rotund ca o castană, cu urechile de catifea maronie lăsate în jos și bălăbănindu-i-se peste față, cu o șuviță de păr subțire, negru care-i dădea un aer de spiriduș, clătinându-se pe deasupra ochilor negri și mari de spiriduș de pe față cu trăsături fine, cu piele netedă, străvezie și cafenie încrețindu-se de tot felul de grimase ciudate, el părea o ființă bizară, pe jumătate copil, pe jumătate bărbat, un fel de liliac. Dar cu silueta lui, cu costumul de loden verzui, părea *chétif* și micuț, totuși ciudat de diferit de ceilalți.

Loerke luase o sanie mică pentru ei doi și începură să urce din greu pantele acoperite pretutindeni de zăpadă care le ardea chipurile înțepenite, răsând într-o succesiune nesfârșită de remarci mușcătoare, glume și închipuiri poliglote. Închipuirile reprezentau pentru amândoi realitatea, amândoi erau fericiți, aruncând la voia întâmplării poante colorate pline de umor verbal și bizarerii. Mințile lor păreau că scânteiază angajate într-un joc perfect, savurau un joc pur. Și voiau ca relația lor să rămână la nivelul unui joc, a unui joc *atât* de delicat.

Loerke nu dădea mare importanță mersului cu sania. Nu vedea pasiune sau ardoare în ceea ce făcea, așa cum se întâmpla cu Gerald, ceea ce o încântă pe Gudrun. Era sătulă, atât de plictisită de concentrarea intensă a lui Gerald pentru mișcare. Loerke lăsa sania să alerge în voie, vesel, ca o frunză în vânt și când, la o cotitură, se pomeniră în zăpadă, nu făcu altceva decât să aștepte să se ridice amândoi nevătămați de pe pământul tare și alb, răsând și glumind ca un spiriduș. Știa că el va face remarce ironice și glumețe în timp ce se afla pe drumul spre iad — dacă era în dispoziția necesară. Și asta îi făcea o plăcere imensă. I se părea că se ridică deasupra realității cotidiene plictisitoare, deasupra monotoniei neprevăzutului.

Continuară să se distreze până la apusul soarelui, amuzându-se de minune, nepăsători și fără să-și dea seama de trecerea timpului. Apoi, în timp ce sania micuță se răsucea riscant oprindu-se la poalele pârtiei:

— Stai! zise el deodată și scoase de undeva un termos mare, un pachet de *Kekse*²⁵⁰ și o sticlă de șnaps.

— Vai, Loerke! strigă ea. Ce inspirat ai fost! Ce *comble de joie*²⁵¹, zău așa! Ce fel de șnaps?

El se uită la sticlă și râse.

— *Heidelbeer!*

— Nu! Din afinele de sub zăpadă! Nu-i așa că arată ca și cum ar fi fost distilat din zăpadă? Poți să — și aici Gudrun adulmecă sticla — poți să simți mirosul afinelor? Nu-i minunat? E exact ca atunci când le miroși pe sub zăpadă.

Bătu cu piciorul ușor în pământ. El îngenunche, fluieră și-și lipi urechea de zăpadă. În timp ce făcea asta ochii lui negri scânteiară.

— Ha! Ha! râse Gudrun de felul bizar în care el își bătea joc de extravaganțele ei verbale.

Mereu o tachina, ironizând felul ei de a fi. Dar cum el prin ironia sa era încă și mai absurd decât era ea prin extravaganțele ei, nu puteai decât să râzi și să te simți bine.

Gudrun auzea vocile lor, a lui și a ei, răsunând ca niște clopoței de argint în aerul înghețat, nemișcat al înserării care se lăsa. Cât de perfect era totul, *absolut* desăvârșită era această izolare argintie și acest schimb de replici!

Gudrun sorbi cafeaua fierbinte a cărei aromă îi învăluia ca niște albine care zumzăie în jurul florilor, acolo în aerul rece sorbea mici înghițituri din *Heidelbeerwasser*²⁵² și mânca biscuiții reci, dulci și cremoși. Cât de bune erau toate! Ce gust desăvârșit, ce miros plăcut, ce bine suna totul aici, în această întindere nemișcată de zăpadă și amurg care se lăsa peste toate.

— Pleci mâine? se auzi el în cele din urmă.

²⁵⁰ Biscuiți (germ.).

²⁵¹ Bucurie mare (fr.).

²⁵² Coniac din afine (germ.).

— Da.

Urmă o pauză, când înserarea părea că se ridică cu o paloare tăcută și atotcuprinzătoare sus de tot, spre infinitul care era atât de aproape.

— *Wohin?*

Aceasta era întrebarea — *wohin?* Încotro? *Wohin?* Ce cuvânt minunat! Nu voia să răspundă *niciodată*. Lasă-l să răsune veșnic.

— Nu știi, zise ea, zâmbindu-i.

El îi surprinse zâmbetul.

— Nimeni nu știe *niciodată*, spuse Loerke.

— Nimeni nu știe *niciodată*, repetă ea.

Urmă o tăcere, timp în care el mânca biscuiții cu mișcări rapide, ca un iepure care devorează frunzele.

— Dar, râse el, spre ce destinație îți cumperi biletul?

— O, Doamne! strigă ea. Trebuie să-ți iei și bilet.

Acest fapt o posomorî. Se văzu la ghișeul gării. Apoi o cuprinse un gând care o ușură. Respiră în voie.

— Dar nu e nevoie să pleci, exclamă ea.

— Cu siguranță că nu, spuse el.

— Vreau să spun că nu trebuie să mergi acolo unde scrie pe bilet.

Asta îl șocă. Ai putea lua bilet și să nu călătorești spre locul unde arată destinația. Cineva ar putea întrerupe călătoria și ar putea evita destinația, locul știut. Asta era o idee!

— Atunci ia un bilet spre Londra, zise el. Asta nu înseamnă că ai să ajungi acolo.

— Da, răspunse Gudrun.

Loerke turnă puțină cafea într-o cană de metal.

— Nu vrei să-mi spui unde vrei să mergi? o întrebă.

— Sincer și deschis, nu știu. Depinde dinspre ce parte bate vântul.

El o privi straniu, apoi își încreți buzele precum Zefir²⁵³ suflând pe deasupra zăpezii.

— Bate dinspre Germania, spuse el.

²⁵³ În mitologia greacă, era zeul vântului de vest.

— Cred că da, răsese Gudrun.

Deodată deveniră conștienți de prezența unei siluete albe, neclare. Era Gerald. Inima lui Gudrun tresări brusc de groază, de o teamă adâncă. Se ridică în picioare.

— Mi-au spus unde ești, se auzi vocea lui Gerald, ca o sentință în aerul albicios al amurgului.

— *Maria*²⁵⁴! Apari ca o fantomă, exclamă Loerke.

Gerald nu-i răspunse. Pentru ei prezența sa era nefirească și fantomatică.

Loerke agită sticla și apoi o ținu invers deasupra zăpezii. Doar câteva picături se mai scurseră.

— Nu mai e nimic, zise el.

Lui Gerald, silueta micuță și ciudată a neamțului i se părea clară și reală, de parcă ar fi observat-o printr-un binoclu. Îi plăcea extrem de mult acea figură mărunță și ar fi vrut să o vadă dispărând.

Apoi Loerke zornăi cutia în care se aflau biscuiții.

— Biscuiți încă mai sunt, zise el.

Și, ridicându-se de la locul său din sanie, îi oferă lui Gudrun. Ea întinse mâna stângăce și luă unul. I-ar fi oferit și lui Gerald, dar acesta arătă atât de clar că nu voia biscuiți încât Loerke, destul de stânjenit, puse cutia deoparte. Apoi luă sticla și o ținu în lumină.

— A mai rămas și ceva de băut, spuse el ca pentru sine.

Apoi deodată ridică sticla cu un gest elegant în aer, o siluetă ciudată, grotescă, ce se aplecă spre Gudrun și spuse:

— *Gnädiges Fraulein, wohl*²⁵⁵—

Se auzi o pocnitură și sticla zbură prin aer. Loerke tresări și se dădu înapoi, toți trei tremurând cuprinși de o emoție violentă.

Loerke se întoarse către Gerald cu o lucire diabolică pe chipul său cu pielea netedă.

²⁵⁴ Referire la Fecioara Maria.

²⁵⁵ Acesta ar putea fi tradus cu „bănuiesc” sau „poate”, sau „ei bine”, sau în multe alte feluri. Fără restul propoziției, este imposibil să fie tradus exact.

— Bravo, zise el cu o frenezie sarcastică și demonică. *C'est le sport, sans doute*²⁵⁶.

În clipa următoare zăcea în zăpadă într-o poziție ridicolă. Pumnul lui Gerald îi aplicase o lovitură laterală peste cap. Dar Loerke se adună, se ridică tremurând, privindu-l fix pe Gerald, simțindu-se slăbit, dar ochii îi aruncau priviri pe furiș, demonici și batjocoritori.

— *Vive le héros, vive*²⁵⁷!

Dar tresări din nou, pentru că pumnul lui Gerald se abătu asupra lui ca o străfulgerare, îl lovi din nou lateral și îl azvârli la pământ ca pe un pai.

Gudrun se apropie și ea. Își ridică mâna încleștată în aer și o coborî cu o lovitură puternică și directă asupra feței și pieptului lui Gerald.

Gerald rămase uluit, ca și cum aerul ar fi explodat. Sufletul i se desfăcu larg, de mirare simțind durerea. Apoi râse și se întoarse cu mâinile sale puternice întinse ca să apuce în cele din urmă mărul dorințelor sale. În sfârșit, putea da curs dorinței sale.

Îi cuprinse gâtul lui Gudrun între mâinile care erau puternice și de neînvins. Iar gâtul ei era atât de minunat, de catifelat, și putea să simtă corzile alunecoase ale vieții ei. Pe acestea le strivi. Ele erau singurele pe care le putea zdrobi. Ce fericire! O, ce fericire, în sfârșit! Ce satisfacție! Un entuziasm și o satisfacție pură îi umpleau sufletul. Privea cum fața ei umflată devine inconștientă și cum ochii i se dau peste cap. Cât de urâtă era! Ce împlinire, ce satisfacție! Cât de bine era, o, cât de plăcut, ce binecuvântare dumnezeiască în sfârșit! El nu-și dădea seama de rezistența pe care o opunea și de eforturile ei. Lupta era răspunsul ei plin de o pasiune carnală la această îmbrățișare. Cu cât devenea mai violentă, cu atât mai mare era încântarea frenetică, până când atinse apogeul, iar eforturile ei fură înfrânte și mișcările deveniră mai domoale, mai liniștite.

²⁵⁶ Iată ce înseamnă sportul, fără îndoială (fr.).

²⁵⁷ Trăiască eroul! (fr.)

Loerke se ridică din zăpadă mult prea amețit și lovit ca să stea în picioare. Doar privirea îi era conștientă.

— *Monsieur*, zise el cu vocea sa subțire, repezită. *Quand vous aurez fini*²⁵⁸ —

O stare de dispreț și dezgust îi cuprinse sufletul lui Gerald. Această stare îi cuprinse ființa în întregime, ca un fel de greață. O, ce făcea, în ce prăpastie se lăsa târât! Ca și cum i-ar fi păsat de ea suficient ca să o ucidă, să dispună de viața ei!

Trupul îi fu cuprins de o slăbiciune, de o stare de relaxare teribilă, ca o moleșeală, iar puterea îi slăbi. Fără să-și dea seama, slăbise strânsoarea și Gudrun căzuse în genunchi. Oare el trebuia să vadă, trebuia să afle asta?

O slăbiciune teribilă puse stăpânire pe el, iar încheieturile i se înmuieră. Porni ca și cum ar fi plutit pe o boare de vânt, ezită și apoi plecă iarăși, dispărând.

„Nu mi-am dorit asta, zău că nu”, fu ultima confesiune de dezgust din sufletul lui în timp ce urca panta slăbit, epuizat, încercând inconștient să evite orice alt fel de contact. „M-am săturat — vreau să dorm, mi-a ajuns.” Se cufundă într-o stare de greață.

Era slăbit, dar nu voia să se odihnească, ci să meargă mai departe încontinuu, până la sfârșit. Să nu se oprească deloc, până când va ajunge la capăt, asta era singura dorință care îi mai rămăsese. Așa că mergea mai departe, inconștient și slăbit, fără să se gândească la nimic, atâta vreme cât putea încă să se mențină în mișcare.

Amurgul împrăstia o lumină ciudată, nepământească, pe cerul de un albastru roșiatic, și noaptea rece și albastră se așternu peste întinderea de zăpadă. În vale, mai jos, în spatele marelui pat de zăpadă se aflau două siluete mici, două puncte. Gudrun căzută în genunchi, de parcă urma să fie executată, și Loerke stând sprijinit lângă ea. Asta era tot.

Gerald urcă, împleticindu-se până sus, pe pârtia de zăpadă în întunericul albastru, continuând să urce; mergea inconștient,

²⁵⁸ Domnule, când veți termina (fr.).

deși era obosit. La stânga se afla o pantă abruptă cu stânci negre și surpături, cu vergi de zăpadă străpungând întunecimea stâncilor, pete de zăpadă contrastând vag cu negrul stâncilor. Totuși, nu se auzea nici un sunet, toate acestea nu produceau nici un zgomot.

Ca să îngreuneze și mai mult lucrurile, chiar în fața lui pe dreapta o lună mică strălucea viu ca o prezență dureroasă și sclipitoare ce se afla veșnic acolo, constantă și de care nu puteai scăpa. Voia atât de mult să vină sfârșitul — îi ajunsese. Și totuși nu dormea.

Continua să urce cu mari eforturi, uneori trebuind să traverseze o pantă cu roci negre și lipsite de zăpadă. În acel moment îi era teamă să nu cadă, o teamă teribilă. Și acolo sus, pe creastă, se simțea un vânt care aproape îl copleși cu o răceală, ca un somn greu și adânc. Doar că sfârșitul nu se afla aici, așa că trebuia să meargă mai departe. Starea de greață nedefinită nu îl lăsa să se oprească.

Odată ajuns pe culme observă umbra vagă a unei prezențe înalte în fața lui. Tot mai sus, mereu mai sus. Știa că merge pe poteca ce duce spre vârful pârtiilor, unde se afla Marienhütte și începea coborârea pe partea cealaltă. Dar nu era cu adevărat conștient de asta. Nu voia decât să meargă mai departe, să continue atâta timp cât va putea; să se miște, să continue să urce, asta era tot, să meargă mai departe până când se va termina. Nu mai știa în ce loc se află. Și totuși instinctul de conservare care-i mai rămăsese îl ajută să dibuie cu picioarele poteca pe unde o luase cu schiurile.

Alunecă pe o pantă abruptă acoperită de zăpadă. Asta îl înspăimântă. Nu avea piolet, nu avea nimic. Dar după ce se mai odihni puțin, începu să-și continue drumul prin întunericul iluminat de zăpadă. Era un frig care aproape te adormea. Se afla între două culmi, într-o vale, așa că se abătu de la drum. Nu știa ce să facă: să se cațere pe celălalt vârf, sau să meargă de-a lungul văii? Cât de mult era întins firul vieții! Poate că se va cățăra pe culme. Zăpada era tare și netedă. Continuă să meargă. Ceva se afla în fața lui în zăpadă. Se apropie, cu o curiozitate extremă.

Era un crucifix pe jumătate îngropat, un mic Christ sub o pantă abruptă, în vârful unui stâlp. Îl ocoli. Cineva avea de gând să-l omoare. Îi era groază să nu fie ucis. Dar era un sentiment de groază care stătea în fața lui, precum propria sa fantomă.

Totuși, de ce să-i fie frică? Trebuia să se întâmple. Să fie ucis! Privi în jur îngrozit la zăpadă, la părțile stâncoase, palide, întunecate, ale acestei lumi a înălțimilor. Era menit să fie ucis, își dădea seama de asta. Acesta era momentul în care moartea era atotputernică și nu mai exista nici o scăpare.

Sfinte Iisuse, oare era menit să se întâmple — Sfinte Hristoase! Simți lovitura abătându-se asupra lui, știu că este ucis. Împleticindu-se înainte, cu mâinile ridicate de parcă voia să simtă ce se va întâmpla, aștepta momentul în care se va opri, când totul va înceta. Încă nu se terminase.

Ajunsesese în valea acoperită de zăpadă, înconjurat de pante abrupte și prăpăstii din care se înălța traseul care ducea în vârful muntelui. Dar el rătăcea inconștient, până când alunecă și căzu. În timp ce cădea ceva se rupse în sufletul lui și fu imediat cuprins de somn.

CAPITOLUL XXXI

IEȘIREA DIN SCENĂ

CÂND, ÎN DIMINEAȚA URMĂTOARE, îi aduseră trupul lui Gerald acasă, Gudrun era închisă în camera ei. De la fereastră îi văzu pe oamenii aceia venind prin zăpadă, ducând o povară. Stătu nemișcată și lăsa timpul să se scurgă.

Se auzi o bătaie la ușa ei. Deschise. În prag stătea o femeie, spunând încet, o! mult prea politicoasă:

— L-au găsit, doamnă!

— *Il est mort?*²⁵⁹

— Da, de mai multe ore.

²⁵⁹ E mort? (fr.)

Gudrun nu ştia ce să spună. Ce să spună? Ce să simtă? Ce să facă? La ce oare se aşteptau din partea ei? Se simţea îngrozitor de pierdută.

— Mulţumesc, spuse ea şi închise uşa camerei.

Femeia plecă înmărmurită. Nici un cuvânt, nici o lacrimă — ha! Gudrun era rece, o femeie rece.

Continua să stea în camera ei, cu chipul palid şi inexpressiv. Ce trebuia să facă? Nu putea să jelească şi să se dea în spectacol. Nu putea să-şi schimbe firea. Stătea nemişcată, ascunzându-se de oameni. Singura ei intenţie era aceea de a evita contactul efectiv cu oamenii. Tot ceea ce făcu fu să le scrise Ursulei şi lui Birkin o telegramă lungă.

Cu toate astea, la amiază îşi reveni şi se duse să-l caute pe Loerke. Se uită plină de teamă la uşa camerei unde stătuse Gerald. Pentru nimic în lume n-ar intra acolo.

Îl găsi pe Loerke stând singur în sufragerie. Se duse direct la el.

— Nu-i adevărat, nu-i așa? întrebă ea.

El o privi. Un zâmbet mic, nefericit, îi schimonosi faţa. Ridică din umeri.

— Adevărat? zise el ca un ecou.

— Nu l-am omorât noi, nu?

Ura când venea la el cu întrebări de felul acesta, așa că ridică din umeri obosit.

— A fost un accident, zise el.

Ea îl privi. Stătea copleşit şi frustrat, la fel de impasibil şi gol pe dinăuntru ca şi ea. Doamne! Era o tragedie inutilă, lipsită de sens.

Gudrun se întoarse în camera ei ca să-i aştepte pe Ursula şi pe Birkin. Voia să dispară, nimic altceva. Nu putea gândi sau simţi ceva până când nu va pleca de acolo, până când nu va ieşi din această stare.

Ziua trecu şi veni următoarea. Auzi sania, îi văzu pe Ursula şi pe Birkin coborând şi voia să se ascundă şi de ei.

Ursula veni drept la ea.

— Gudrun! strigă ea, cu lacrimile curgându-i pe obraji.

O luă pe sora ei în brațe. Gudrun își înfundă fața la pieptul Ursulei, dar tot nu putea scăpa de fiorul de ironie rece care îi îngheța sufletul.

„Ha-ha!”, își spuse ea. „Acesta este comportamentul adecvat.”

Dar nu era în stare să plângă și fața ei rece, palidă, impasibilă, opri cât de curând șuvoiul de lacrimi al Ursulei. În câteva clipe, surorile nu mai aveau ce să-și mai spună.

— A fost chiar urât să vă aduc înapoi aici, zise Gudrun în cele din urmă.

Ursula o privi oarecum nelămurită.

— Nu m-am gândit la asta, îi zise ea.

— Mă simt groaznic că v-am chemat, spuse Gudrun. Dar pur și simplu nu puteam să dau ochii cu nimeni. E prea mult pentru mine.

— Așa e, spuse Ursula rece.

Birkin ciocăni ușor și intră. Chipul lui era alb și lipsit de expresie. Gudrun își dădu seama că știe. El îi întinse mâna și îi spuse:

— Sfârșitul acestei excursii, în orice caz.

Gudrun îl privi cu teamă.

Se așternu tăcerea peste toți trei, căci nu mai era nimic de spus. În cele din urmă, Ursula întrebă cu o voce abia perceptibilă:

— L-ai văzut?

Birkin o privi din nou pe Ursula cu niște ochi duri, plini de răceală, și nu se deranjă să răspundă.

— L-ai văzut? repetă ea.

— Da, zise el cu răceală.

Apoi o privi pe Gudrun.

— Ai pregătit ceva? întrebă el.

— Nimic, răspunse ea, nimic.

Se codea, plină de un dezgust rece, să facă vreo afirmație.

— Loerke spune că Gerald a venit la tine atunci când erai în sanie sub *Rudelbahn*²⁶⁰, că ați avut un schimb de replici, după

²⁶⁰ Derdeluş (dialect tirolez — mai des folosit *Rodelbahn*).

care Gerald a plecat. Ce ați discutat? E mai bine să știu ca să informez și autoritățile dacă sunt întrebate.

Gudrun îl privi albă, ca un copil care nu știe ce să răspundă când e pus în încurcătură.

— Nici măcar nu am vorbit, spuse ea. L-a lovit pe Loerke și l-a doborât la pământ, pe mine aproape că m-a strangulat, după care a plecat.

Apoi își spuse în sinea ei: „E o mică mostră a veșnicului triumghi!” Și întoarse spatele ironic, căci știa că lupta fusese între Gerald și ea și că prezența celei de a treia persoane a fost o simplă întâmplare — o întâmplare inevitabilă poate, dar în orice caz nimic altceva. N-au decât să ia asta drept exemplu al eternului triumghi, al trinității urii. Ar fi mai simplu pentru ei.

Birkin plecă, cu o atitudine rece și nepăsătoare. Dar ea știa că o va ajuta în orice caz, că o va sprijini până la capăt. Râse ușor în sinea ei, cu dispreț. N-avea decât să se ocupe el de toată treaba din moment ce se pricepea atât de bine să aibă grijă de alții.

Birkin se duse din nou să-l vadă pe Gerald. Îl îndrăgise. Și totuși simți mai mult un dezgust la vederea corpului inert, zăcând acolo. Era atât de inert, atât de rigid în moarte, un cadavru, încât măruntaiele lui Birkin păreau că îngheață. Era nevoit să stea acolo și să se uite la trupul înghețat care fusese Gerald.

Era leșul înghețat al unui bărbat mort. Birkin își aminti de un iepure pe care îl găsisese cândva înghețat bocnă în zăpadă. Era țepăn ca un sloi de gheață atunci când îl ridică. Și acum așa era și Gerald, rigid ca un sloi, ghemuit de parcă dormea — și totuși de o rigiditate oribilă care era vizibilă. Asta îl umplu de groază. Camera trebuia încălzită și trupul dezghețat. Membrele s-ar fi frânt ca sticla sau ca lemnul dacă ar fi fost îndreptate.

Se întinse și atinse fața mortului. Senzația ascuțită, puternică la atingerea feței înghețate îi înfioră măruntaiele. Se întreba dacă și el însuși era pe cale să înghețe, să se transforme într-un sloi de gheață în interior. Sub mustața scurtă și blondă, răsuflarea era înghețată în nările nemișcate, care păreau un bloc de gheață. Acesta era Gerald!

Atinse din nou părul blond, țeapăn, aproape sclipind de pe trupul înghețat. Era rece ca gheața, părul țeapăn ca un sloi, aproape plin de răutate. Inima lui Birkin începu să înghețe. Îl iubise pe Gerald. Acum privea la chipul frumos cu o culoare stranie, cu nasul mic, fin și obraji virili, și îl văzu înghețat ca un cristal de gheață; și totuși îl îndrăgise. Ce trebuia oare să gândești sau să simți? Creierul lui începea să înghețe, iar sângele se transforma în apă înghețată. Atât de frig, atât de rece, o răceală profundă și înțepătoare îi pătrundea în brațe din afară, o răceală și mai profundă se aduna înăuntrul său, în inimă și în măruntaie.

Se îndreptă spre părțile acoperite de zăpadă ca să vadă unde se aflase moartea. În cele din urmă ajunse la marea șa dintre prăpăstii și părții, lângă vârful trecătoarei. Era o zi cenușie, a treia zi cenușie și calmă. Totul era alb, înghețat și palid, cu excepția câtorva stânci negre care se iveau ca niște rădăcini din loc în loc, iar alteori se ridicau golașe. În depărtare o părtie abruptă se rostogolea dintr-un pisc cu multe stânci înnegrite.

Era ca o șa mică ce se întindea de-a lungul stâncilor și a zăpezii dintr-o împărăție a cerurilor. În această șa Gerald își găsisse somnul. La capătul celălalt, ghizii bătuseră piroane de fier în peretele de zăpadă, astfel încât, cu ajutorul unei funii mari atașate de ei, puteau să se cațere pe peretele masiv de stâncă înspre creasta zimțată a trecătorii care se înălța golașă spre cer, acolo unde Marienhütte stătea ascunsă printre stâncile golașe. De jur împrejur, vârfuri ascuțite, brăzdate de zăpadă, se înălțau străpungând cerul.

E posibil ca Gerald să fi găsit frânghia. Poate că a reușit să se agațe de ea și să urce până pe creastă. E posibil să fi auzit câinii din Marienhütte și să fi găsit adăpost. Ar fi putut să-și continue drumul pe panta abruptă dinspre sud până jos, în valea întunecată de pini până la marele Drum Imperial care ducea în sud, spre Italia.

Ar fi putut. Și apoi ce urma? Drumul Imperial! Sudul? Italia? Și apoi ce? Era o ieșire? Nu era decât un drum de întoarcere. Birkin stătea sus, acolo în aerul tăios, privind vârfurile și drumul dinspre sud. Avea vreun rost să mergi spre sud, spre Italia, de-a lungul vechiului Drum Imperial?

Se întoarce cu spatele. Simțea că inima îi va ceda sau nu-i va mai păsa. Cel mai bine era să nu-i mai pese. Indiferent în ce consta misterul care îl adusese pe om în Univers, este un mister care nu ține de natura umană, ci are propriile sale scopuri mărețe și nu omul este criteriul său. Cel mai bine era să lase totul în seama marelui mister creator, neomenesc. Cel mai bine este să te lupți cu tine însuși și nu cu Universul.

„Dumnezeu nu se poate descurca în absența omului”, spusese un mare profesor de religie francez²⁶¹. Dar cu siguranță acest lucru e fals. Dumnezeu se poate descurca în absența omului. Dumnezeu s-a putut descurca în absența ihtiozaurilor și a mastodonților. Acești monștri au fost un eșec creator, așa că Dumnezeu, misterul creator, s-a dispensat de ei. În același fel se putea lipsi și de om, dacă s-ar întâmpla să nu evolueze și să se dezvolte din punct de vedere creator. Eternul mister creator s-ar putea dispensa de om și l-ar putea înlocui cu o ființă mai reușită. Întocmai precum calul a luat locul mastodontului.

Era o mare consolare pentru Birkin să reflecteze la acest fapt. Dacă omenirea ar ajunge la un punct mort și s-ar limita doar să se extindă, misterul creator nelimitat l-ar înlocui cu o altă ființă, mai frumoasă, mai minunată, o nouă rasă, mai încântătoare, care să ducă mai departe întruparea creației. Jocul nu se va sfârși niciodată. Misterul creației era nestăvilit, infailibil, inepuizabil și etern. Rasele apar și dispar, speciile pier, dar alte noi specii le iau locul, mai minunate, sau la fel de minunate, întotdeauna depășind imaginația noastră. Izvorul creator e incoruptibil și insondabil. Nu are limite. Poate provoca miracole, crea rase complet noi și specii noi la timpul potrivit, noi forme de conștiință, alte înfățișări, noi ființe. Să fii om e nimic în comparație cu posibilitățile misterului creator. Să te întrupezi

²⁶¹ Filozoful și criticul scripturar german Ludwig Feuerbach (1804-1872) a făcut această observație în *Esența creștinismului* (1841); „profesorul de religie francez” poate fi eruditul și filozoful protestant francez Pierre Bayle (1647-1706), la care Feuerbach face referire în cartea sa.

direct din misterul creator, aceasta era perfecțiunea, satisfacția inimaginabilă. Uman sau inuman nu mai conta. Pulsul perfect zvâcnește în inima ființei de nedescris, dând naștere speciilor miraculoase, necunoscute încă.

Birkin se întoarce acasă, la Gerald. Intră în cameră și se așază pe pat. Mort, mort și rece!

„Cezar, împăratul, mort, un boț de pământ,

Astup-acum o gaură să nu fii bătut de vânt.”²⁶²

Nu veni nici un răspuns din partea celui care fusese Gerald. Ciudat, înghețat, o substanță congelată — nimic mai mult. Nimic altceva!

Teribil de plictisit, Birkin plecă și se duse să se ocupe de cele necesare. Făcu totul pe nesimțite, fără să se piardă cu firea. Să spui vorbe mari, să te agiți, să iei situația în tragic, să faci scene — era mult prea târziu pentru astfel de lucruri. Mai bine să fii calm și să-ți duci povara sufletească cu răbdare și demnitate.

Dar când intră din nou, seara, ca să se uite la Gerald, care zăcea la lumina lumânărilor, inima i se strânse brusc din cauza vidului din ea, lumânarea pe care o ținea în mână aproape îi căzu în timp ce, cu un plânset ciudat și prelung, lacrimile începură să-i curgă. Se așază pe un scaun, zguduit de o criză subită. Ursula, care-l urmărea, se îndepărtă îngrozită, în timp ce el stătea cu capul căzut și cu trupul scuturându-se convulsiv de plâns, scoțând un sunet ciudat, oribil.

„N-am vrut să se întâmple așa — n-am vrut să se întâmple așa”, plângea el în sinea lui.

Ursula nu se putu abține să nu se gândească la afirmația Kaizerului: „*Ich habe es nicht gewollt*”²⁶³. Îl privi aproape îngrozită pe Birkin.

Brusc el tăcu. Dar stătea cu capul căzut, ca să-și ascundă chipul. Apoi, pe furiș, își șterse fața cu degetele, după care,

²⁶² *Hamlet*, Vi. 206-207.

²⁶³ Nu mi-am dorit asta (germ.). Pe 31 iulie 1915, kaizerul Wilhelm al II-lea al Germaniei (1859-1941) a scris un manifest în care spunea: „Nu mi-am dorit Războiul”.

deodată, își ridică privirea și se uită drept la Ursula, cu ochi întunecați, aproape răzbunători.

— Pe mine ar fi trebuit să mă iubească, spusé el. M-am oferit.

Ea, plină de teamă, albă, cu buzele crisplate, răspunse:

— Ce ar mai fi contat?

— Ar fi contat, zise el. Ar fi contat.

Uită de ea și se întoarse să-l privească pe Gerald. Cu capul ridicat într-o poziție ciudată, ca un om care și-l retrace în fața unei insulte, aproape arogant, privea chipul rece, mut și material. Avea o nuanță albăstruie. Inima lui Birkin fu săgetată ca de un sloi de gheață. Rece, mut, material! Birkin își aduse aminte cum, odată, Gerald îi strânsese mâna pentru o clipă cu o mișcare caldă, plină de iubire profundă. O secundă, apoi îi dăduse drumul, pentru totdeauna. Dacă ar fi rămas fidel acelui moment, moartea n-ar mai fi contat. Cei care mor și murind mai pot iubi, mai pot crede încă, nu mor. Continuă să trăiască în inima celor dragi. Gerald ar mai fi putut să dăinuie în spiritul lui Birkin, chiar și după moarte. Ar fi putut trăi cu prietenul lui încă o viață.

Dar acum era mort, un bulgăre de pământ, ca gheața albăstruie, care se poate topi. Birkin se uită la degetele albăstrui, la trupul inert. Își aduse aminte de un armăsar mort pe care-l văzuse: o masă de carne bărbătească și respingătoare. Își mai aduse aminte și de chipul frumos al cuiva pe care-l iubise și care murise plin de încredere și supus în fața marelui mister. Acel chip mort era frumos, nimeni nu putea spune că e rece, mut și material. Nimeni nu-și putea aduce aminte de el fără să capete încredere în marele mister, fără ca sufletul să nu-i fie copleșit de căldura unei noi credințe profunde în viață.

Și Gerald! Cel care nega întruna! Își păstrase inima rece, înghețată, aproape incapabilă să mai bată. Tatăl lui Gerald arătase melancolic, îi frângea inima, dar nu avea aspectul acesta teribil de Materie rece și mută. Birkin continua să-l privească. Ursula stătea de-o parte, privindu-l pe omul viu care se uita fix la chipul înghețat al mortului. Ambele chipuri erau

neclintite și împietrite. Lumina lumânării pâlpaia în aerul înghețat, în tăcerea profundă.

— Nu l-ai privit suficient? întrebă ea.

Birkin se ridică.

— Pentru mine e o amară dezamăgire, spuse el.

— Ce — faptul că e mort?

Ochii lui îi întâlniră pe ai ei. Nu răspunse.

— Mă ai pe mine, spuse ea.

El zâmbi și o sărută.

— Dacă mor, spuse el, vei ști că nu te-am părăsit.

— Și eu?! exclamă ea.

— Nici tu nu mă vei părăsi pe mine. Nu vom avea nici un motiv să disperăm dacă murim.

Ea îi luă mâna.

— Dar trebuie să disperi din cauza lui Gerald? întrebă ea.

— Da.

Ieșiră din cameră. Gerald fu transportat în Anglia ca să fie înmormântat. Birkin și Ursula însoțiră trupul neînsuflețit împreună cu unul dintre frații lui Gerald. Frații și surorile sale insistaseră ca înmormântarea să aibă loc în Anglia. Birkin dorise să-l lase acolo în Alpi, în mijlocul zăpezilor. Dar familia fu contrariată și protestă vehement.

Gudrun plecă la Dresda. Nu scrisese nimănui despre viața ei. Ursula stătu la moară cu Birkin o săptămână sau două. Amândoi erau foarte tăcuți.

— Aveai chiar atât de multă nevoie de Gerald? îl întrebă ea într-o seară.

— Da, răspunse el.

— Eu nu sunt îndeajuns?

— Nu. Ca femeie îmi ești de ajuns. Pentru mine ești întruchiparea tuturor femeilor. Dar mi-am dorit și un prieten la fel de etern pe cât suntem noi doi.

— De ce nu-ți sunt de ajuns? Mie îmi ajunge să te am pe tine. Nu-mi doresc pe nimeni altcineva decât pe tine. De ce nu e valabil și pentru tine?

— Dacă te am pe tine pot trăi tot restul vieții fără nimeni altcineva, fără nevoia altor relații intime. Dar ca să fiu împlinit și cu adevărat fericit îmi doresc o legătură veșnică și cu un bărbat — un alt gen de iubire, spuse el.

— Nu cred, zise ea. E o încăpățănare, o teorie, o perversiune.

— Mda...

— Nu poți împărtăși două feluri de iubire. Cum ai putea?

— Se pare că nu pot, zise el. Totuși, mi-am dorit asta.

— Nu poți avea așa ceva pentru că e nefiresc, e imposibil, zise ea.

— Nu cred asta, răspunse el.

CUPRINS

PREFAȚĂ	5
TABEL CRONOLOGIC	14
Capitolul I. Surorile	17
Capitolul II. Shortlands	37
Capitolul III. Sala de clasă	50
Capitolul IV. Înotătorul	64
Capitolul V. În tren	72
Capitolul VI. Crema de mentă	83
Capitolul VII. Totemul	101
Capitolul VIII. Breadalby	107
Capitolul IX. Praf de cărbune	142
Capitolul X. Caietul de schițe	153
Capitolul XI. Insula	158
Capitolul XII. Decorațiuni interioare	170
Capitolul XIII. Mino	182
Capitolul XIV. Petrecere pe apă	195
Capitolul XV. Seara de duminică	240
Capitolul XVI. Ca de la bărbat la bărbat	250
Capitolul XVII. Magnatul industriei	264
Capitolul XVIII. Iepurele	291
Capitolul XIX. Clar de lună	303
Capitolul XX. Gladiatorii	329
Capitolul XXI. Începutul	342
Capitolul XXII. De la femeie la femeie	360
Capitolul XXIII. Excursia	373
Capitolul XXIV. Moarte și iubire	396
Capitolul XXV. Căsătorie sau nu	430
Capitolul XXVI. Un scaun	435
Capitolul XXVII. Plecarea de acasă	447
Capitolul XXVIII. Gudrun la „Pompadour”	466
Capitolul XXIX. Pe Continent	474
Capitolul XXX. Înzăpezirea	540
Capitolul XXXI. ieșirea din scenă	582